Bot + Diet

1270

HARVARD UNIVERSITY

LIBRARY

OF THE

GRAY HERBARIUM

Received 23 August 1912

g

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
BHL-SIL-FEDLINK

DE VLAAMSCHЕ VOLKSNAMEN DER PLANTEN

VAN

België Fransch-Vlaanderen en Zuid-Nederland

MET AANDUIDING DER TOEPASSINGEN EN DER GENEZENDE
EIGENSCHAPPEN DER PLANTEN

DOOR

E. PAQUE

VAN HET GEZELSCAP VAN JESUS

Professor van Plantenkunde aan de Faculteit van Wetenschappen te Namen,
Lid van het Kruidkundig Genootschap van België,
Van het Kruidkundig Genootschap DODONAEA, te Gent, enz.

WERK BEKROOND DOOR HET KRUIDKUNDIG GENOOTSCHAP VAN BELGIË

Versierd met 675 figuren in den tekst

NAMEN

AD. WESMAEL-CHARLIER, BOEKDRUKKER EN -HANDELAAR

53, IJZERSTRAAT (RUE DE FER), 53

1896

DE VLAAMSCHЕ VOLKSNAMEN DER PLANTEN

VAN

België Fransch-Vlaanderen en Zuid-Nederland

MET AANDUIDING DER TOEPASSINGEN EN DER GENEZENDE
EIGENSCHAPPEN DER PLANTEN

DOOR

E. PAQUE

VAN HET GEZELSCHAP VAN JESUS

Professor van Plantenkunde aan de Faculteit van Wetenschappen te Namen,

Lid van het Kruidkundig Genootschap van België,

Van het Kruidkundig Genootschap DODONAEA, te Gent, enz.

WERK BEKROOND DOOR HET KRUIDKUNDIG GENOOTSCHAP VAN BELGIË

Versierd met 675 figuren in den tekst

NAMEN

AD. WESMAEL-CHARLIER, BOEKDRUKKER EN -HANDELAAR

53, IJZERSTRAAT (RUE DE FER), 53

1896

23 Aug., 1912.
Gray Herbarium
Harvard University

EIGENDOM.

Al de exemplaren dragen het handteeken of den naamstempel des
schrijvers.

E. Saëne L.f.

DEN HEEREN

FR. SCHOLLAERT,

MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN EN OPENBAAR ONDERWIJS;

ED. MARTENS,

HOOGLEERAAR TE LEUVEN,

GEWEZEN VOORZITTER VAN HET KRUIDKUNDIG GENOOTSCHAP VAN BELGIE;

Baron F. DU PONT D'AHÉRIÉE,

ERVAREN LIEFHEDDER VAN PLANTENKUNDE;

Baron W. DE GIEY,

VLAAMSCH LID VAN DEN PROVINCIALEN RAAD VAN NAMEN

EN K. BAGUET,

ONDERVOORZITTER VAN HET KRUIDKUNDIG GENOOTSCHAP VAN BELGIE,

TEN BEWIJZE

VAN HOOGACHTING, DANKBAARHEID EN VRIENDSCHAP

OPGEDRAGEN.

INLEIDING.

In 1887, vierde het *Kruidkundig Genootschap van België* zijn 25 jarig jubelfeest.

Te dier gelegenheid, werd er een wedstrijd op het gebied der Plantenkunde geopend en verscheidene vragen werden den mededingers voorgesteld. De eerste, die zoo wel met de Vlaamsche Taal als met de Plantenkunde in betrek was, had voor bevorderaar M. Ed. Martens, hoogleeraar te Leuven en luidde als volgt :

« La Société se propose de réunir les éléments d'un *Idioticon* raisonné
» des noms populaires néerlandais de plantes qui sont actuellement
» usités en Belgique, dans les provinces limitrophes du royaume des
» Pays-Bas et dans le département du Nord.

» A cet effet, elle fait un appel à toutes les personnes compétentes
» qui, éparpillées sur les différents points du pays flamand, voudront
» bien l'aider dans cette tâche.

» Elle attache une grande importance à la désignation exacte des loca-
» lités où les noms populaires qu'on lui signalera sont en usage *de nos*
» *jours*, et surtout à l'identification rigoureuse de ces noms. En cas de
» doute sur cette identification, un échantillon sec de la plante devra
» être joint au nom.

» Des données sur l'étymologie des noms vulgaires et sur leur compa-
» raison avec des noms anciens ou avec des noms appartenant à
» d'autres langues seront favorablement accueillies. »

Twée prijzen waren aan de beste antwoorden aangewezen en zeven *Bijdragen* werden, op gestelden tijd, aan het Kruidkundig Genootschap toegezonden. Na uitspraak van den beoordeelingsraad, werd de 1ste prijs aan den schrijver dezès toegekend en de 2de aan M. J.-D. Vits, professor te Vilvoorde. De namen der andere mededingers zijn onbekend gebleven.

Gedurende twee jaren, bleven de materialen, die alzoo verzameld waren geweest, met volle gerustheid in de Archieven van Kruidkundig Genootschap slapen. Nochtans, van verscheidene kanten, drukte men het verlangen uit het afdoend werk te zien verschijnen, om voordeel te kunnen trekken uit het goede dat in de afgeleverde *Bijdragen* mocht vervat zijn. Meermalen ook werd ons de aanvraag gedaan dat wij ons zelve met het uitgeven van het werk zouden gelasten. Alzoo gebeurde

het dat wij de lange en moeielijke taak ondernamen welke wij heden trachten te voltrekken.

Het tegenwoordig werk is volgens een nieuw plan aangelegd geworden en wij hebben dit plan vergroot.

Het 1ste deel, dat het voornaamste is, bevat het *Vlaamsch* Woordenboek. Men vindt aldaar de vlaamsche *volksnamen* der planten (zoo veel mogelijk geschreven zoo als zij bij het volk uitgesproken worden); hun geslacht: de aanduiding, volgens alphabetische orde, van de gemeenten waar zij in gebruik zijn; hunnen latijnschen, franschen, vlaamschen, duitschen, engelschen en somtijds ook hunnen italiaanschen, spaanschen, portugeeschen, griekschen, deenschen, zweedschen of slavischen naam. Deze laatsten worden dan alleen opgegeven als zij eenige vergelijking met andere talen toelaten of anderszins eenig belang opleveren. Daarop volgen de verklaringen of uitleggingen van den volksnaam, de legenden of volkssprookjes, enz., als zulks te pas kan komen.

Het 2de deel begriipt het *Fransch* Woordenboek. De fransche namen en fransche volksnamen der planten zijn er aangegeven en verzenden naar het 3de deel, bij middel van den latijnschen naam.

Het 3de deel bestaat uit het *Latijnsch* Woordenboek. Na iederen latijnschen naam duidt het, volgens alphabetische orde, al de vlaamsche volksnamen aan die in België, Fransch-Vlaanderen en Zuid-Nederland aan die of die plant gegeven worden. Daarna volgen de aanduidingen van de *eigenschappen* der plant, van hare *toepassingen* in de nijverheid of in de geneeskunde, alsook de *manier* van ze te gebruiken, de *hoeveelheid* of dosis, en zoo verder.

Zoo men ziet, bij middel dezer Woordenboeken, kan iedereen, zelfs degene die zich nooit op de Kruidkunde heeft toegelegd, de planten zijner gemeente allergemakkelijkst en allerspoedigst leeren kennen; hunnen wetenschappelijken naam vinden; hunne eigenschappen aanleeren en benuttigen; aan zich zelf en zijnen evenmenschen veel genoegen en dienst aanbrengen. Daartoe is het genoegzaam den vlaamschen volksnaam in ons *Vlaamsch* Woordenboek te lezen; dit verwijst naar den *latijnschen* naam en, met het *Latijnsch* Woordenboek open te slaan, zal men aanstonds de eigenschappen, toepassingen, enz. der plant leeren kennen. — In geval men zich den *vlaamschen* volksnaam niet herinnerde, maar den *franschen* naam of volksnaam wel bewust was, kan men nog allergemakkelijkst hetzelfde doel bereiken: in plaats van met het *Vlaamsch* Woordenboek te beginnen, begint men met het *Fransche*, en de uitkomst zal dezelfde zijn.

Wij hebben trachten nut te trekken uit de verscheidene *Bijdragen* die men ons heeft toevertrouwd. Onder dit opzicht, komt de verdienstelijke Bijdrage van M. J.-D. Vits van verre op den eersten rang; bijna aan iedere bladzijde van ons werk zal men den naam van dezen ijverigen plantenkundigen ontmoeten. — Daarna komt de Bijdrage welke voor opschrift draagt : *Utile sit*; zij heeft ons ook grooten dienst bewezen, bijzonder voor de volksnamen gebruikelijk te Exaarde, Saffelare en omstreken. — Eene andere, als opschrift hebbende : *Voor 'tgeen den volke goed is*, heeft ons belangrijke inlichtingen verschaft voor de gemeenten Asper, Huise, Singem en omstreken. — Eindelijk de Bijdrage : *Zoo als ik kan*, verdient met lof gemeld te worden voor de volksnamen van Leuven en verscheidene omliggende gemeenten.

Wij zijn ook bijzondere dankbaarheid verschuldig aan de volgende Heeren, die ons ter hulp zijn gekomen om de materialen onzer eigene Bijdrage te verzamelen :

MM. L. Ghysebrechts, aalmoezenier van het leger (voor de namen der omstreken van Diest).

E. Ghysebrechts (voor Oeleghem, Schilde).

H. Verbist, priester te Leuven (Gheel, Rethy).

J. Giele, hovenier van den Plantentuin, te Leuven (Leuven en omstreken).

J.-B. Dewachter, te Rethy (Rethy).

Dr J. Mac-Leod, hoogleeraar te Gent (omstr. van Oostende).

J.-B. Van der Aa (Brussel).

E. Van Henxthoven (Thourout).

L. Coenegracht (Oostham en omstr.).

Th. Coenegracht, aalmoezenier te Reckheim (ibid.).

H. Waelkens (Oost-Roosbeke).

A. Redant (Nieuwerkerke).

E. Van Severen (Wetteren en omstr.).

R. Van de Velde (Rethy).

F. Michiels (D'Worp en omstr.).

H. Vandaele (Vlamertinghe).

G. Floren (Brecht en omstr.).

L. Haghenbeek (Gent, Audenarde).

E. Bauwens (Aalst).

E. Huyghe (St-Laurens).

A. Van Gael (Turnhout en omstr.).

S. Van Eynde (Moll en omstr.).

- MM. L. Loos (Esschen en omstr.).
 J. Walrave (Laarne).
 E. Van Hoeymissen (Lokeren).
 B. Caers (Lichtaart).
 H. De Groote (Dixmuide en omstr.).
 V. De Breyne (Fransch-Vlaanderen).
 Ad. Van de Mergel (Nederbrakel).
 H. Hopsomer (Fransch-Vlaanderen).
 H. Van Tours (Poperinghe).
 A. Herreboudt (Brugge).
 F. Lambrechts (Drongen en omstr.).
 F. Lebon (Gheel).
 F. Dierckx (Turnhout).
 A. Van den Bosch (Antwerpen en omstr.).
 A. De Ceuster (Turnhout).
 F. Tras (Iseghem).

Aldus hebben wij volksnamen kunnen verzamelen op het gebied van de 274 gemeenten of plaatselijkheden waarvan de namen volgen : Aalst, Achel, Aarschot, Alveringhem, Antwerpen, Appelterre, Asper, Assche, Attenrode, Audenarde, Auderghem, Avecappelle, Baarle, Baarle-Hertog, Bailleul, Baleghem, Bambecque, Bautersen, Baveghem, Becquevoort, Beek, Beerst, Begijnendijk, Berg, Berthem, Berthen, Betecom, Bierbeek, Bilsen, Binckom, Blaasveld, Blauwput, Bloir, Bogaarden, Boischot, Bolré, Bornhem, Bostel, Brasschaat, Brecht, Bree, Brugge, Brussel, Brussel, Caggevinne, Calmpthout, Clercken, Coninxheim, Coolscamp, Cortenaken, Cortenberg, Cuttecovon, De Pinte, Deynze, Desschel, Dieghem, Diepenbeek, Diest, Dixmuide, Drongen, Droogenbosch, Duffel, D'Worp, Eecloo, Eersel (Holland), Eessen, Eine, Elst, Erembodegem, Esquelbecq, Esschen (grenzen), Exaarde, Fall-Mheer, Freeren, Gaver, Genck, Genoels-Elderen, Gent, Gheel, Gits, Goes, Grimbergen, Gulpen, Hal, Harelbeke, Hasselt, Hauwaart, Heffen, Heyst-op-den-Berg, Helchteren, Herderen, Herent, Herenthals, Hersselt, Herzele, Heusden, Hever, Heverlé, Hex, Hoeleden, Hoesselt, Holsbeek, Hoogstraten, Houthulst, Houtvenne, Hove (Antwerpen), Huise, Huldenberg, Humbeek, Hundelghem, Ingoyghem, Iseghem, Itteghem, Jesseren, Jonkershove, Kessel-Loo, Kester, Ketzingen, Kortrijk, Laarne, Landen, Landegem, Langemark, Lauw, Ledringhem, Leest, Leuven, Lichtaart, Lisp (Antwerpen), Lokeren, Londerzeel, Loochristy, Looz, Lubbeek, Luchteren, Maaseyck, Machelen (bij Vilvoorde), Mall, Mariakerke (O.-Vl.), Mariakerke (W.-Vl.), Massemen-Westrem,

Mechelen, Mechelen-a/M., Meerhout, Meersen, Meldert, Melsbroeck, Melsen, Membruggen, Merchtem, Messelbroeck, Meteren, Millen, Molenbeek-Wersbeek, Moll, Moorseele, Nederbrakel, Nederheim, Neerpelt, Neer-Repen, Neer-Velp, Neer-Ijsche, Nieuwerkerke, Nieuw-Rhode, Oelegem, Oirbeek, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Oost-Roosbeke, Oostham, Oostcamp, Oostende, Oostroot, Oplinter, Opwijk, Over-Repen, Park, Peer, Perck, Peteghem, Peuthy, Piringen, Poperinghe, Poppel, Putte, Ramsbergen, Reeth, Rethy, Rillaar, Rixingen, Roermonde, Rotterdam, Rutten, Saffelare, Saventhem, Schaffen, Scheldewindeke, Schelle, Scherpenheuvel, Schilde, Schooten, Schrieck, 'S Heeren-Elderen, 'S Hertogenbosch, Sichen, Sichen, Singem, St-Denijs-Boekel, St-Jans-Cappel, St-Joris-Winghe, St-Laurens, St-Peters-Rhode, St-Truiden, St^e-Maria-Laathem, Sluizen, Sottegem, Spalbeek, Steenockerzeel, Sussen, Tervuren, Tessenderloo, Testelt, Thielen, Thielrode, Thourout, Tongeren, Tremeloo, Turnhout, Ueele, Uitkerke, Veerle, Velsique, Verrijck, Vilvoorde, Vlamertinghe, Vleteren, Vlierzele, Vlijtingen, Vollezele, Vorst, Vosselaar (bij Antwerpen), Vremde, Waanroode, Waarmaarde, Wachtebeke, Wackerzeel, Werchter, Weren, Wesemaal, West-Cappel, Westerloo, Wetteren, Widoie, Wijnckel, Wijnghene, Wilder, Wilrijck, Wolfsonck, Wolverthem, Wommersom, Wormhoudt, Woumen, Wuustwezel, Zande, Zarren, Zeehem, Zeverdonck, Zierikzee, Zuydschote en Zwijnaarde.

De werken die ons bijzonder dienst hebben bewezen, aangaande de genezende eigenschappen en de toepassingen der planten, zijn deze :

ROQUES (J.), *Phytographie médicale*, — 2 boekd. in-4°, Parijs, 1821.

PLANCHON (G.), *Traité pratique de la détermination des drogues simples d'origine végétale*, — 2 boekd. in-8°, Parijs, 1875.

HÉRAIL (J.) en BONNET (V.), *Manipulations de botanique médicale et pharmaceutique*, — in-8°, Parijs, 1891.

LEHAMAU (Dr P.-J.-L.), *Plantes, remèdes et maladies ou la médecine simple et facile à la portée de tous*, — in-8°, Arras, 1895.

MOQUIN-TANDON (A.), *Éléments de Botanique médicale*, — in-12°, Parijs, 1866.

VAN HEURCK (H.) en GUIBERT (V.), *Flore médicale belge*, — in-8°, Leuven, 1864.

CROWET (A.) en NOËL (A.-J.), *Plantes du pays, dont les vertus bien-faisantes sont propres à soulager et à guérir nos maux et nos maladies*, 3de uitgaaf, — in-8°, Namen, 1892.

DUBOIS (FR.), *Matière médicale indigène ou Histoire des Plantes médicinales*, — in-8°, Doornijk, 1848.

AIGRET (C.) en FRANÇOIS (V.), *Plantes médicinales*, — in-8°, Brussel, 1886.

MILNE EDWARDS (H.) en VAVASSEUR (P.), *Manuel de matière médicale*, nieuwe uitgaaf door COMET (C.), — in-12°, Brussel, 1828.

BELLYNCK (A.) S. J., *Cours élémentaire de Botanique*, 2de uitgaaf, — in-8°, Brussel, 1876.

CRÉPIN (FR.) *Manuel de la Flore de Belgique*, 5de uitgaaf, — in-12°, Gent, 1884.

BAILLON (M.-H.), *Dictionnaire de Botanique*, — 4 boekd. in-4°, Parijs, 1876-1894.

Voor hetgeen de taalkunde van eenige volksnamen betreft, hebben wij soms gebruik gemaakt van :

SCHUERMANS (L.-W.), *Algemeen vlaamsch Idioticon*, met *Bijvoegsel*, — in-8°, Leuven, 1865-1883.

SAMYN (J.), *Deken De Bo's Kruidwoordenboek*, — in-8°, Gent, 1888.

OOMEN (A.-M.), *Het Plantenrijk, zijne Legendes, Poëzie en Symboliek*, — in-8°, Antwerpen, 1885.

WEILAND (P.), *Nederduitsch letterkundig Woordenboek*, — 2 boekd. in-8°, Antwerpen, 1843.

KILIANI (C.), *Etymologicum teutonicæ linguae*, 3de uitgaaf, — in-12°, Antwerpen, 1599.

DE BO (L.-L.), *Westvlaamsch Idioticon*, 2de uitgaaf, — in-8°, Kortrijk, 1887.

LOQUELA (een tijdschrift, uitgegeven bij J. De Meester, te Rousselare).

Zoo als wij hooger zegden, hebben wij getracht, *zoo veel mogelijk*, de plaatselijke *uitspraak* der volksnamen, in ons schrijven, te eerbiedigen. Insgelijks, om de *locale kleur* te behouden, geven wij dikwijls het meervoud voor het enkelvoud, den naam der bloem of der vrucht voor dien der plant, enz. Onder het taalkundig opzicht kan zulks niet zonder belang zijn.

Om ons werk nog meer klaarheid en aantrekkelijkheid bij te zetten, hebben wij getracht het met talrijke figuren op te luisteren. Desaangaande zijn wij bijzondere erkentenis verschuldig aan den Heer O. Terfve, professor aan het koninklijk Atheneum te Namen, en aan de Heeren A. Crowet en A.-J. Noël : zij hebben, met de grootste beleefdheid, een groot getal der figuren welke hunne uitgegevene werken ¹ versieren, te onzer beschikking

¹ *Cours de Botanique, rédigé conformément au programme officiel*, par O. TERFVE, — in-8°, Namen, 1894.

Plantes du Pays, dont les vertus bienfaisantes sont propres à soulager et à guérir

gesteld. — Onzen hartelijken dank ook aan onzen uitgever M. Ad. Wesmael : hij heeft noch moeite, noch kosten gespaard om aan al onze verlangens te voldoen en de goede faam van zijne aanzienlijke en alle dagen meer en meer hooggeachte drukkerij weerdig te blijven.

Alvorens te eindigen, verzoeken wij onze medewerkers en al de personen die medewerkers zouden kunnen worden, van ons hunne ondersteuning, in het toekomende, niet te ontfeggen. Ons werk is ver van volledig te zijn. Veel tijds en de medewerking van velen is noodig om ons doel ganschelijk te bereiken. De toekomstige bijdragen zouden in eene 2de uitgaaf of in een *Bijvoegsel* kunnen benuttigd worden.

Namen, den 8 December 1895.

nos maux et nos maladies, par A. CROWET et A.-J. NOËL, — 3de uitgaaf, — in-8°, Namen, 1892.

VERKLARING VAN EENIGE VERKORTINGEN.

Alg. Vl. Idio. Schuermans, *Algemeen Vlaamsch Idioticon.*

b. v.	bij voorbeeld.
bedr.werkw.	bedrijvend werkwoord.
Belg.-Limb.	Belgisch-Limburg.
bet.	beteekenis, beteekent.
bijv.	bijvoegelijk naamwoord.
bl.	bladzijde.
boekd.	boekdeelen.
d.	duitsch of hoogduitsch.
d. i.	dat is.
deen.	deensch.
eng.	engelsch.
enkelv.	enkelvoud.
f.	fém nin.
Fam.	Familie.
fig.	figuur.
fr.	fransch, fransche.
Fr.-Vl.	Fransch-Vlaanderen.
gebr.	gebruik. gebruikt.
gr.	grieksch.
gram.	grammen.
ibid.	ibidem, op dezelfde plaats of plaatsen.
id.	idem, hetzelfde, dezelfde beteekenis.
in 't algem.	in het algemeen.
ital.	italiaansch.
klemt.	klemtoon.
<i>Kruidw.</i>	Samyn, <i>Kruidwoordenboek.</i>
lat.	latijn, latijnsch.
lettergr.	lettergreep.
m.	mannelijk zelfstandig naamwoord.
m.	masculin.

Mém. cour. inéd. *Mémoire couronné inédit.*

Mém. inéd. « *Utile sit* » *Mémoire inédit*
« *Utile sit* ».

mv.	meervoud.
N. B.	Nota Bene; opmerking.
o.	onzijdig zelfstandig naamwoord.
omstr.	omstreken.
onz. werkw.	onzijdig werkwoord.
opmerk.	opmerking.
O.-Vl.	Oost-Vlaanderen.
port.	portugeesch.
Prov.	Provincie, Provinciën.
scherpl.	scherplang.
sp.	spaansch.
uitspr.	uitspraak.
v.	vrouwelijk zelfstandig naamwoord.
var.	varieteit; eene verscheidenheid.
verb.	verbastering, verbasterd.
vglk.	vergelijk.
vl.	vlaamsch, vlaamsche.
vl. wdbk.	vlaamsch woordenboek.
vlkspr.	in de volksspraak; fr. vulgairement.
vlkw.	verkleinwoord.
volg.	volgende.
volksn.	volksnaam.
voorg.	voorgaande.
vulg.	vulgairement; in de volksspraak.
w.	woord.
ww.	woorden.
W.-Vl.	West-Vlaanderen.
Z.	Zie.
zachtl.	zachtlang.
Zuid. Belg - Limb.	Zuidelijk Belgisch - Limburg.
zw.	zweedsch.
=	dat is.

NAAMVERKORTINGEN DER PLANTENKUNDIGEN.

Adans.	Adanson.	Hort. of Hortul.	Hortulani; de Hoveniers.
Ag.	Agardh.	Huds.	Hudson.
Ait.	Aiton.	H. en B.	Humboldt en Bonpland.
All.	Allioni.	Jacq.	Jacquin.
Aschs.	Ascherson P.	Jord.	Jordan.
Babingt.	Babington.	Juss.	Jussieu.
Balb.	Balbis.	Kit.	Kitaibel.
Benth.	Bentham.	L.	Linné.
Bellk.	Bellynck.	Lmk.	Lamark.
Bor.	Boreau.	Ledeb.	Ledebour.
R. Br.	Robert Brown.	Lehm.	Lehmann.
Brongn.	Ad. Brongniart.	Lej.	Lejeune.
Coss.	Cosson.	Lzm.	Lemaire.
Crép.	Fr. Crépin.	L'Hér.	L'Héritier.
Curt.	Curtis.	Lindl.	Lindley.
Cyr.	Cyrillo.	Loud.	Loudon.
D C.	P. de Candolle.	Lour.	Loureiro.
Desf.	Desfontaines.	Mart.	Martins.
Desv.	Desvaux.	M. en K.	Mertens en Koch.
Dmrt.	Dumortier.	Mich.	Michaux.
Ehrb.	Ehrenberg.	Mill.	Miller.
Ehrh.	Ehrhart.	Miq.	Miquel.
Endl.	Endlicher.	Moq.	Moquin-Tandon.
Fr.	Fries.	F. Müll.	F. Müller.
Gärtn.	Gärtner.	Murr.	Murray.
Gaud.	Gaudin.	Naud.	Naudin.
Germ.	Germain de St-Pierre.	Neck.	Necker.
Gmel.	Gmelin.	Nees.	Nees von Esenbeek.
Godr.	Godron.	Nestl.	Nestler.
Good.	Goodenough.	Nutt.	Nuttal.
Gray.	Asa Gray.	Pall.	Pallas.
Gren.	Grenier.	Parl.	Parlatore.
Griseb.	Grisebach.	Pav.	Pavon.
Hall.	Haller.	Paxton.	Paxton.
H. B. en K.	Humboldt, Bonpland en Kunth.	P. Beauv.	Palisot de Beauvois.
Hoffm.	Hoffmann.	Pers.	Persoon.
Hook.	Hooker.	Pfeiff.	Pfeiffer.
		Plum.	Plumier.

Poir.	Poiret.	Sm.	Smith.
Pourr.	Pourret.	Soy-Will.	Soyer-Willemet.
Rchb.	Reichenbach.	Spreng.	Sprengel.
Red.	Redouté.	Stev.	Stevens.
Relh.	Relhan.	Sutt.	Sutton.
R. en S.	Römer en Schultes.	Sw.	Swartz.
Retz.	Retzius.	Ten.	Tenore.
Rich.	Richard (L.-C.).	Thuill.	Thuillier.
Riss.	Risso.	Thunb.	Thunberg.
Roxb.	Roxburg.	Tournef.	Tournefort.
A. Saint-Hill.	A. Saint-Hillaire.	Tratt.	Trattinick.
Salisb.	Salisbury.	Trin.	Trinius.
Scheidw.	Scheidweiler.	Vail.	Vaillant.
Sch.	Schimper.	Vent.	Ventenat.
Schk.	Schkuhr.	Vill.	Villars.
Schm.	Schmidt.	W. en K.	Waldstein en Kitaibel.
Schreb.	Schreber.	Wahl.	Wahlenberg.
Scop.	Scopoli.	Wallr.	Wallroth.
Ser.	Seringe.	Willd.	Willdenow.
Sibth.	Sibthorp.	With.	Withering.
Sieb.	Siebold.	Zucc.	Zuccarini.
Sims.	Simson.

Vlaamsch Woordenboek.

A

Aaik, m. — Gebruikt te Bierbeek, Brussel, Neer-IJssche. — Verb. van EIK. Z. dat woord.

Aaikeboom, m. — Te Brussel, Oostham. — Z. EIK.

Aalbeier m.; mv. — *beiers*. — Te St-Laurens. — Vucht van den *Zwart*en *Aalbeziestruik*; lat. *Ribes nigrum* L., fr. *Groseillier noir*; ook *Cassis* geheeten. — Voor de afleiding van het w. *Aal* zijn de schrijvers niet tot akkoord: men aanziet het gewoonlijk als synoniem van het vl. *zwart*. — *Beier* m. = Bes, Bezie; fr. *Baie*.

— **Aalbes**, v. — Z. ROODE —; ZWARTE —.

Aalbeze, **Alebeze**, v.; mv. — *bezen*. — 1° Te Coolscamp, Oost-Roosbeke en omstr. — Hetzelfde als AALBEIER. — 2° Te Heffen, Leest, Mechelen, O.-L.-V.-Waver. — De vrucht van den *Rooden Aalbeziestruik*; *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*.

Aalbezielaar, m. — Te Exaarde, Saffelare en omstr. — Zwarte Aalbeziestruik; *Ribes nigrum* L.; fr. *Groseillier noir* of *Cassis*. — Voor *Aal*, z. onder AALBEIER.

Aalsbeer, v.; mv. — *beren*. — Te Neerpelt en omstr. — Vucht van den Mirtenbezie — of Boschbeziestruik; *Vaccinium Myrtillus* L.; fr. *Airelle Myrtille* of alleenlijk *Myrtille*. — *Aals* komt van *Aal* (Z. onder AALBEIER); *beer*, v., beteekent hetzelfde als het deutsche *Beere*, fr. *baie*.

Aaltse, z. KORN. —.

Aar, v. gewoneuitspr. *aor*). — Te Bierbeek, Brecht, Brussel, Esschen (grenzen), Neer-IJssche, Oostham en omstr. — *Spica*; eng. *spike*, *ear*; d. Aehre; fr. *épi*.

— **Aar**, z. DUIVELS —, KROP —, ZWARTE —.

Aarbeziënbosch, m. — Verb. van *Aardbeziënbos*. — Te Moll

Primula.

Bloem in de lengte
doorgesneden.

en omstr. — Aardbeziestruik: *Fragaria vesca* L.; fr. *Fraisier comestible*. — *Bos* bet. hier hetzelfde als *struik*.

Aärbloemeke(n), o. — Verb. van *Eierbloemken*. — Te Gheel en omstr. — Wilde sleutelbloem: *Primula elatior* Jacq.; fr. *Primevère élevée*. — De bloem dezer plant wordt gebruikt om gele plekken op de Paascheieren te maken: vandaar hare naam. — (Fig. z. bl. 43.) — Z. ook AREBLOMMEKE en EIERBLOOMKE.

Aärblummeke, o. — Te Rethy. — Voor uitleg z. AÄRBLOEMEKE(N).

Aardappel, m.; mv. — *appels*. — (Elders gebruikt men eerder den meervoudigen vorm — *appelen*.) — Te Antwerpen, Exaarde, Saffelare, Turnhout, Wormhoudt en omstr. — *Solanum tuberosum* L.; fr. *Morelle tubéreuse* of *Pomme de terre*.

Aardbei, v.; mv. — *beien*. — Te Rotterdam. — Aardbezie: *Fragaria vesca* L.; fr. *Fraisier comestible*; d. *Erdbeere*. — *Bei*, nederlandsch w., dezelfde bet. hebbende als *bes* of *bezie*.

— **Aardbezie**, z. WILDE — . — Id. als AARDBEI.

Aaronsoore(n), o. mv.; het enkelv. is geenszins in 't gebruik. — Te Nederbrakel. — *Arum*, in 't algemeen, zonder onderscheid van soorten: maar bijzonder de *Arum maculatum* L.; fr. *Gouet tacheté*, ook *Pied-de-veau*; vl. Kalfspoot. — *Aaron* is waarschijnlijk eene verminking van den lat. naam *Arum*; *Ooren*, waarschijnlijk om de ooren (*oreillettes*) die aan de bladeren staan, of wel om den algemeenen vorm van het blad dat aan het oor van zekere dieren gelijk. — In Nederland wordt dezelfde plant ook *Aaronsbaard*, *Aaronskelk* en *Aaronswortel* geheeten.

Aarpessem, m.; mv. — *pessemen*. — Te Rillaar en omstr. — *Holcus mollis* L.; fr. *Houlque molle*. — *Pessem* is de algemeene naam der grassoorten, met eenen langen onderaardschen stam, die in de

Arum maculatum.

a, Gansche plant; b, mannelijke bloemen boven de vrouwelijke; c, een meeldraad of mannelijke bloem, vergroot.

velden wassen. De bloeiwijze dezer soort wordt verkeerdelijk *aar* (*épi*) genoemd (Vits, *Mém. cour. inéd.*); 't is eigenlijk eene *rist* (*panicule*); maar 't volk ziet er geen onderscheid tusschen.

Aat, z. ATEN.

Aart, v.; mv. *Aarten*. — Verb. van *Erwt*. — Te Lichtaart. — *Pisum sativum* L.; fr. *Pois cultivé*. — (Fig. bl. 27.) — Men zegt er ook *Ee(r)t*, mv. *Ee(r)ten*.

Ababloem, v. — Te Iseghem. — Z. AUWBLAUWBLOEM.

Abeel, **Abeele**, m. — Te Alveringhem, Bailleul, Bambecque, Berthen, Brussel, Dixmuide, Exaarde, Ledringhem, Lokeren, Meteren, Nieuwerkerke, O.-L.-V.-Thielt, Oost-Roosbeke, Rethy, Saffelare, St-Jans-Cappel, Thourout, Turnhout en omstr., Vlamertinghe, Vleteren, West-Cappel, Wetteren, Wilder, Wormhoudt. — *Populus alba* L.; fr. *Peuplier blanc*. — Te O.-L.-V.-Thielt bet. *Abeel* den *Populus canescens* Sm.; fr. *Peuplier blancheâtre*; de *Populus alba* L. wordt er *Witte-Boom* genoemd.

— **Abeel**, z. FLADDER. —

Abrekoen, m.; mv. *Abrekoens*. — Men zegt ook *Aprekoen*. — Te Asper. — *Prunus Armeniaca* L.; fr. *Prunier Abricotier* of alleenlijk *Abricotier*. — *Abrekoen* en *Aprekoen* duiden den *boom* aan zoowel als de *vrucht*; in den eersten zin gebruikt men soms ook de ww. *Abrekoenboom* en *Aprekoenboom*. — Verb. van 't vl. *Abrikoos* en *Abrikozeboom*.

— **Abrekoen**, z. GEPANACEERDE —.

Abriko, m.; mv. *Abrikoon*. — Te Poperinghe en omstr. — Vrucht van den *Prunus Armeniaca* L.; fr. *Prunier Abricotier* of eenvoudig *Abri-cotier*, welken men daar *Abrikoboom* noemt. — Voor verderen uitleg z. ABREKOEN EN ABRIKOZEBOOM.

Abrikoboom, m. — Z. ABRIKO.

Abrikoesboom, m. — Te Aalst. — Hetzelfde als *Abrikozeboom*. — Z. ook APPELKOESBOOM.

Abrikoon, m. — Z. ABRIKO.

Abrikoosboom, m. — Te Bailleul, Berthen, Brugge en omstr., Dixmuide, Eessen, Gent en omstr., Meteren, Nederbrakel, Oost-Roosbeke, St-Jans-Cappel, Thourout, Wercken, Woumen, Zarren. — Hetzelfde als ABRIKOZEBOOM.

Abrikozeboom, m. — Te Moll, Oostham en omstr. — *Prunus Armeniaca* L.; fr. *Prunier Abricotier* of in de vlkspr. *Abricotier*; eng. *Apricot-tree*; d. *Aprikosenbaum*.

Abrikozeleer, m. — Te Leuven en omstr. — Hetzelfde als ABRIKOZEBOOM.

Abrikozeleir, m. — Te D'Worp. — Hetzelfde als ABRIKOZEBOOM.

Abrikozelère, m. — Te Lokeren en omstr. — Hetzelfde ABRIKOZEBOOM.

Absinthe, m. — Te Leuven en omstr. — *Artemisia Absinthium* L.;

fr. *Armoise Absinthe* of in de vlkspr. *Absinthe*. — 'T is dus de fr. naam, *vlaamscher* wijze uitgesproken. De ware vl. naam is *Alsem*. — (Fig.)

Acacia, m.; mv. *Acacias*'. — Bijna overal in de prov. Limburg, Brabant, Antwerpen en Oost-Vlaanderen : de namen der gemeenten, door ons verzameld, zijn te talrijk om hier opgenoemd te worden. — Algemeene naam van verscheidene soorten van een uitlandsch houtgewas dat in Australië en Indië groeit. — *Acacia* Willd.; fr. ook *Acacia*.

— **Acacia**, z. BLOEM —, BOL —, DOORN —, KRUL —, PLAK —, WILDE —.

Acacieboom, m. — Te Oost-Roosbeke. — Hetzelfde als ACACIA.

Acaciehout, o. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — Z. ACACIA.

Acajou, m. — Te Brussel, Gent, Leuven, Lokeren, Neer-IJssche, Thourout, Turnhout. — *Swietenia Mahogoni* L.; fr. *Swietenie de Mahogon* of *Vrai Acajou des ébénistes*. De echte vl. naam is *Mahoniehout*.

Acajour! (sic) m. — Verb. van 't voorg. w. — Gehoord te Leuven en te Lokeren. — Dezelfde bet.

Achtermaat, m. (Uitspr. *aterm(w)oit*). — Te Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Ketzingen, Mall, Membruggen, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Fr. *regain*; seconde coupe du foin. — Vl. *toemaat*, *nagras*.

Achtkant, m. — Te Deinze, Mariakerke (Oost-Vl.). — Canadaboom. *Populus canadensis* Mich.; fr. *Peuplier du Canada*; soms ook *Canada* alleen. — M. Vits (*Mém. cour. inéd.*) geeft de volgende waarschijnlijkste uitlegging : « In Vlaanderen zegt men *achter* voor *langs*; en daar deze boom veel langs de *kanten* der weiden wordt geplant, zoo zou voorgaande naam (en de volgende) wel eene verkorting kunnen zijn van *achter de kanten* ». — Andere zoeken de rede van dien naam in den vorm « der jonge schoten, die gemeenlijk *acht kanten* of neggen hebben. » (*Kruidw.* bl. 4.)

Achtkantenboom m. — Te Baarle, Cools-camp, De Pinte, Drongen, Landegem. — Hetzelfde als ACHTKANT.

Achtkanter, m. — Dit woord duidt verscheidene soorten van Populieren aan, volgens de plaatsen waar 't gebruikt wordt. Te Dixmuide, Gits en Oost-Roosbeke bet. het den *Populus canadensis* Mich.; fr. *Peuplier du Canada*; te Brugge en omstr. en te St-Laurens bet. het

*Artemisia
Absinthium.*
Blad der plant.

Bloemen van *Ornithogalum
umbellatum*.

den *Populus pyramidalis* Roz. (= *Populus italica* Mönch); fr. *Peuplier pyramidal* of *P. d'Italie*. — Voor verderen uitleg z. ACHTKANT.

**Achturebloem, Acht-
uurbloem, v.** — Be-
duidt : 1° te Exaarde,
Gent, Saffelare, den *Ti-
gridia Pavonia* Red.;
fr. *Tigridie queue
de paon*; 2° te Maria-
kerke (Oost-Vl.), den
*Ornithogalum umbel-
latum* L.; fr. *Ornitho-
gale en ombelle*; vulg.
Dame de onze heures.
— (Fig. bl. 18.) — De
bloem dezer plant blijft
omtrent acht uren
open. — De fr. volksn.
is ontleend aan de uur
waar ze gewonelijk
opengaat.

Datura Stramonium.

Adamsappel, m. —

Te Thielen. — Gemeene Doornappel; Steekappel. — *Datura Stramonium* L.; fr. *Datura Stramoine*; vulg. *Stramoine*. — (Fig.)

Adamsnaald, v. — Te Rethy. — Naam gegeven aan verscheidene soorten van *Yuccas* (bijzonder *Yucca filamentosa* L.; fr. *Yucca filamenteux* en *Yucca gloriosa* L.; fr. *Yucca glorieux*) : het blad dat smal, stijf en puntig is, gelijk eenigszins op eene naald.

Afleggen, b. w. — Te Wetteren en omstr. — Fr. *marcotte* (une plante).

Afrikaander, m. — Te Poperinghe en omstr. — Afrikaan. *Tagetes erecta* L.; fr. *Tagète dressée*, en *Tagetes patula* L.; fr. *Tagète étalée* (volksn. *Petit Œillet d'Inde*). — Deze laatste soort wordt ook *Kleine Afrikaander* genoemd, omdat de bloemen en gansch de plant kleiner van vorm zijn. — Vele schrijvers beweren dat deze planten, door Karel V, uit *Afrika* werden medegebracht; van daar ook een tweede fr. volksn. : *Africaine*. — Z. ook TUNISBLOEM.

Afrikaansche-bloem, v. — Te Gent en omstr. — Voor uitleg z. AFRIKAANDER; zelfde bet.

Afrikaantje, o. — Te Exaarde, Opwijk, Saffelare. — Z. AFRIKAANDER.

Afrikane(n), m. mv.; 't enkelv. *Afrikaan* is min in gebruik. — Te Elst, Exaarde, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Hoogstraten, Ketzingen, Millen, Nederheim, Saffelare, Sluizen, Tongeren. — Z. AFRIKAANDER : zelfde bet. en zelfde uitleg.

— **Afrikane(n)**, z. KLEIN(E) —.

Afzetsel, o. — 1° Te Bierbeek en omstr. — Fr. *Bouture* (d'une plante). — 2° Te Mall, Sluizen en omstr. — Fr. *Bouture* en eerder *marcotte* : deze laatste is de ware zin van het vl. *Afzetsel*. — *Afzetten* = fr. *marcotter*, *bouturer*. — Het volk maakt niet altijd onderscheid tusschen eene *bouture* en eene *marcotte*; nogtans voor 't eerste hoort men soms 't woord *boetuur* gebruiken. — De *bouture* is een takje dat afgezet wordt, *zonder wortel*; de *marcotte*, integendeel, is altijd *van wortels voorzien*.

Aik, m. — Verb. van *Eik*. — Te Antwerpen, Esschen (grenzen), Turnhout. — Zelfde bet. als *Eik*.

Ajoin(e), m. — Verb. van *Ajuin*. — Te Leuven en omstr. — Men zegt er ook : *Ajuin(e)*. — Z. *Ajuin*.

Ajoïn, m. — Verb. van *Ajuin*. — Te Aalst, D'Worp, Reeth. — Z. *AJUN*.

Ajooïn, m. — Verb. van *Ajuin*. — Te Brussel en omstr. — Z. *AJUN*.

Ajuin, m. — Te Antwerpen, Bierbeek, Leuven, Lokeren, Moll, Nederbrakel, Nieuwerkerke. — Te Moll zegt men ook *Juin*, te Leuven *Ajoin(e)* en te Nieuwerkerke *Erjuin*. — *Allium Cepa* L.; fr. *Ail Oignon*, vulg. *Oignon*; eng. *Onion*; verb. lat. *Unio*.

Akefeep, v.; mv. — *feepe(n)* — Te Mall, Sluizen en omstr. — *Narcissus poeticus* L.; fr. *Narcisse des poètes*.

Akelei, v. — Te Gent en omstr. — *Aquilegia vulgaris* L.; fr. *Ancolie commune* of alleenlijk *Ancolie*; d. *Akelei*. — *Akelei* is de echte vl. naam. — Verb. van *Aquilegia* of *Ancolie*?

Akulei, v. — Verb. van *Akelei*. — Te Exaarde, Saffelare. — Hetzelfde als *AKELEI*.

— **Akulei**, z. PLUIM —.

Alaunwortel, v. (Uitspr. *Alaunwottel*). — Verb. van *Alruinwortel*. — Te Mall, Sluizen en omstr. — Wortel van den *Mandragora officinalis* Mill.; fr. *Mandragore officinale*. — Uitlandsche plant, wier wortel in de geneeskunde gebruikt wordt.

Alberon, v. — Verb. van *Averoon*. — Te Vorst en omstr. — Z. *AVEROON*.

Albeze, v.; mv. — *bezen*. — Te Coolscamp. — Hetzelfde als *AALBEZE*.

Allebeze, v.; mv. — *bezen*. — Te Hove. — Roode Aalbes. Vrucht van den *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseille rouge*; — Vgl. met *Aalbeze*, *Alebeze*, enz., die op zekere plaatsen de *Groseille noire* aanduiden.

Allerheiligenbloem, v. — Te Exaarde, Oostham, Saffelare. — *Chrysanthemum sinense* L. (= *Pyrethrum* — DC.); fr. *Chrysanthème de Chine*; ook *Pyrèthre*. — Deze plant bloeit omtrent het feest van *Allerheiligen*.

Allerheiligenroos, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Z. ALLERHEILIGENBLOEM.

Alm(e), m. — Verb. van *Olm*. — Te Wormhoudt en omstr. — *Ulmus campestris* L.; fr. *Orme champêtre* et ses *variétés*. — (Fig.)

Aloës, m. (Uitspr. *Aloëss*.) — Te Gent en omstr., Leuven, Mall, Sluizen, Tongeren, Turnhout, enz., enz. — Door dezen naam beduidt men : 1° den *Aloë* L. in 't algemeen genomen, zonder de soorten te onderscheiden; fr. *Aloès* (en général); 2° het *uittreksel* van verscheidene soorten van *Aloë*, dat als geneesmiddel gebruikt wordt.

Alproos, v. — Te Hever. — *Rhododendrum arboreum* Smith., *R. ponticum* L., enz.; fr. *Rosage élevé*, *Rosage du Pont*, enz. — Het volk onderscheidt de verschillende *soorten* niet. — *Alproos* is de echt vl. naam.

Alsem, m. — Deze naam wordt in 't grootste gedeelte van vl. België gebezigd. — *Artemisia Absinthium* L.; fr. *Armoise Absinthe* of alleenlijk *Absinthe*. — (Fig. bl. 18.) — Te Exaarde en te Saffelare beduidt dit w. ook den *Artemisia vulgaris* L.; fr. *Armoise commune*.

— **Alsem**, z. GROENE —, PEERDS —, WILDE —, WITTE —.

Alverdreef. — Te Beek (Limburg). — Goudsbloem; Ganzebloem. — *Chrysanthemum segetum* L.; fr. *Chrysanthème des moissons*. — « Deze plant groeit in zulke menigte in de velden der Limburgsche Kempen, dat zij bijna *alle* andere wilde planten *verdrijft*. Daaraan heeft zij haren naam te danken. » Vits (*Mém. cour. inéd.*).

Vrucht van
Ulmus campestris.

Amaandelboom, m. — Te Leuven, Tongeren. — Z. AMANDELBOOM.

Amaandelnokken, v. — Te Leuven en omstr. — Vrucht van den *Amaandelboom*. — *Nokken* is voor *notken*, verkorting van *nootken* (fr. *petite noix*), zegt Schuermans (*Alg. Vl. Idio.*).

Amandelboom, m. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Esquelbecq, Gent en omstr., Herzele, Ledringhem, Neer-IJssche, Poperinghe, Vlamertinghe, Wercken, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt, Woumen. — *Amygdalus communis* L.; fr. *Amandier commun*; eng. *Almond tree*; d. *Mandelbaum*.

Amandelnoot, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Z. AMANDELNOTELAAR. — Alzoo genaamd om den fijnen smaak der vrucht.

Amandelnotelaar, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Juglans regia* L. var.; fr. *Noyer commun*, var. dite *Noyer à coque tendre* of *Noyer mėsange*. — Z. ook AMANDELNOOT.

Amanel(e)boom, m. — Verb. van *Amandelboom*. — Te Elst, Genoels-Elderen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Z. AMANDELBOOM.

Ameratse. — Verb. en letterverplaatsing van *Ramenaste*, *Ramenasse*. — Te Vlamertinghe en omstr. — *Raphanus sativus* L. var. *nigra*; fr. *Raifort*.

Amerikaansche, m. mv. — Beteekent, te Nieuwerkerke, eene dikke soort van Aardappelen, bleekrood van kleur en van slechte kwaliteit.

Amerikaans(ch)e(n)-Eik, m. — Te Bierbeek, Brecht, Heverlé, Turnhout. — *Quercus rubra* L.; fr. *Chêne rouge*; soms ook *Chêne américain*. — Oorspronkelijk uit *Amerika*; zijne bladeren worden rood in den herfst.

Amerikaans(ch)e-note(n)boom, m. — (Uitspr. — *neuteboum*.) — Te Mall, Sluizen en omstr. — *Juglans nigra* L.; fr. *Noyer noir*; ook *Noyer américain*. — Uit *Amerika* ingevoerd.

Ananas', m. (Uitspr. *Ananass*.) — Te Dixmuide, Freeren, Gent en omstr., Leuven, Looz, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren, Turnhout. — *Ananas ovata* Mill. (= *Bromelia Ananas* L.); fr. *Ananas ovale* (*Bromélie Ananas*), *Ananas comestible*. — Plant van de Fam. der Bromeliaceëen, groeiende bijzonder in tropisch Amerika.

Ananas.

Andeuvie-sola, v. — Verb. van *Andijvie-salade* of — *sla*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Z. ANDIJVIE.

Andève, v. — Verb. van *Andijvie*. — Te d'Worp. — Z. ANDIJVIE.

Andieve, m. en v. — (Voor *Andijvie*). — Te Berg, Bloir, Coninxheim, Elst, Fall-Mheer, Freeren, Genoels-Elderen, Gent en omstr., Herderen, Ketzingen, Looz, Mall, Membruggen, Millen, Nederbrakel, Nederheim, 'S Heeren-Elderen, Sluizen, Tongeren, Wetteren. — Z. ANDIJVIE.

Andijf, v. — (Voor *Andijvie*.) — Te Aalst, Brussel, Neer-Ijssche, Nieuwerkerke, O.-L.-V.-Thielt, Vilvoorde. — Z. ANDIJVIE.

Andijf-salou(w), v. — (Voor *Andijvie-salade* of — *sla*). — Te Lokeren en omstr. — Z. ANDIJVIE.

Andijve, v. — (Voor *Andijvie*.) — Te Lokeren en omstr. — Z. ANDIJVIE.

Andijvie, v. — Te Antwerpen, Brecht, Esschen (grenzen), Exaarde, Gheel, Hoogstraten, Lichtaart, Moll, Oostham, Saffelare, Turnhout. — *Cichorium Endivia* L.; fr. *Chicorée Endive* of alleenlijk *Endive*. — *Andijvie* is de echte vl. naam der plant.

— **Andijvie**, z. KRUL —.

Andijvie-Breedblad, o., of **Breedblad** alleen. — Te Exaarde, Saffelare. — Variëteit van *Andijvie*, met *breede* bladeren.

Andivie, v. — (Voor *Andijvie*.) — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Oost-Roosbeke, Thourout, Wercken, Woumen, Zarren. — Z. ANDIJVIE.

Andivie-sala, v. — (Voor *Andijvie-salade*.) — Te Brugge en omstr. — Z. ANDIJVIE.

Andjeun, m. — Verb. van *Ajuin*. — Te Asper, Huise, Singem. — Z. AJUIN.

Andjoen, m. — Verb. van *Ajuin*. — Te Bailleul, Beerst, Berthen, Clercken, Dixmuide, Jonkershove, Meteren, Oost-Roosbeke, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Thourout, Vlamertinghe, Vleteren, Zarren. — Z. AJUIN.

Anduif, z. HANDUIF.

Anduve-salou(w), v. — (Voor *Andijvie-salade* of — *sla*.) — Te Laarne. — Z. ANDIJVIE.

Anduvie-sala, v. — (Voor *Andijvie-salade*.) — Te Poperinghe, Vlamertinghe. — Z. ANDIJVIE.

Andzuun, m. — Verb. van *Ajuin*. — Te Laarne, Wetteren. — Z. AJUIN.

Anaais, m. — (Voor *Anijs*.) — Te Berg, Bloir, Brussel, Elst, Genoels-Elderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Neer-IJssche, Sluizen, Tongeren. — Z. ANIJS.

Anemonie (klemt. op *mo*), v. — Te Bambecque, Herzelee, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — In opgenoemde gemeenten beduidt deze naam zoowel de *Wilde Anemoon* (*Anemone nemorosa* L.; fr. *Anémone Sylvie* ou *A. des bois*), als de soorten die in de hoven gekweekt worden (*A. Hepatica* L.; fr. *A. Hépatique* of alleen *Hépatique*; *A. Pulsatilla* L.; fr. *A. Pulsatille* of *Pulsatille*, enz.); eng. *Anemony*; it. *Anemone*; sp. en port. *Anemona*.

Anemonik (klemt. op *mo*), v. — Exaarde, Saffelare. — Deze naam, alleen gebruikt, bet. de *gekweekte* soorten van Anemoon (z. onder ANEMONIE); om de *Wilde Anemoon* aan te duiden zegt men *Bosch-Anemonik* of *Bosch-Anemoon* (z. die ww.).

— **Anemonik**, z. BOSCH —.

Anemoon, v. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Bet. de *gekweekte* soorten van Anemoon (z. onder ANEMONIE); de *wilde* soort (z. ANEMONIE) is er niet gekend.

— **Anemoon**, z. BOSCH —.

Anês, m. — (Voor *Anijs*.) — Te Gent en omstr., Sottegem, Wetteren. — Z. ANIJS.

Angelier, m. — (Voor *Anjelier*.) — Te Messelbroeck. — *Dianthus sinensis* L.; fr. *Œillet de Chine*.

Anies, m. — (Voor *Anijs*.) — Te Thourout en omstr. — Z. ANIJS.

Anijmoon, v. — Te Esschen (grenzen.) — Bet. de *gekweekte* soorten van Anemoon (z. onder ANEMONIE).

Anijs, m. — Te Hoogstraten, Oost-Roosbeke, Vilvoorde. — *Pimpinella Anisum* L.; fr. *Pimpinelle Anis* of *Anis* alleenlijk; eng. *Anise*; d. *Anis*; it. *Anice*; sp. *Anis*.

Anijzing, m. (Uitspr. *Anijzeenk*.) — Te Asper. — Appelboom die *Anijzingen*, dat is tamelijk groote gestreepte appels draagt, ook *strepingen* genoemd.

Antheebloem, v. — Te Blauwput. — Duizendblad. *Achillea Millefolium* L.; fr. *Achillée Millefeuille* of alleenlijk *Millefeuille*. — Op andere plaatsen wordt deze plant *Theebloem* genoemd, omdat men er eene soort van *thee* van maakt.

Antjun, m. (Klemt. op *tjun*.) — Verb. van *Ajuin*. — Te Brugge en omstr., Gent en omstr. — Z. AJUN.

Matricaria Chamomilla.

a, b, c, enz. Plant en verschillende deelen der bloem en der vrucht; — *f*, blad.

Apel, v. — Te Oplinter. — Kamil; Moederkruid. *Matricaria Chamomilla* L.; fr. *Matricaire Camomille* of alleenlijk *Camomille*. — Elders wordt dezelfde plant *Appellijn*, *Epellijn*, enz. genoemd. — (Fig. bl. 24.)

Apenmuilkens, o. mv. — Te Hasselt en omstr. — Vlaskruid; Vrouwenvlas; Wild Vlas. *Linaria vulgaris* Mill.; fr. *Linaire commune*. — Zoo genoemd om den vorm der bloem die aan een *Apenmuilken* gelijk.

Apenbloemeken, o. — Te Assche en omstr. — *Mimulus moschatus* Dougl.; fr. *Mimule musqué*; of bij 't volk gewonelijk *Musc*, vl. *Muskus*, genoemd. — Deze laatste vl. naam is ook in gebruik te Assche en omstr. — Het volk heeft waarschijnlijk in de bloem eenige gelijkenis met het wezen van eenen *Aap* ontdekt; van daar *Apenbloemeken*.

Aplekoen, m.; **Aplekoenboom**, m. — Te Asper. — Z. ABRIKOZEBOOM. — Men zegt er ook *Aprekoen*, enz.

— **Apostels**, z. TWAALF —, TWELF —.

— **Appel**, z. AARD —, ADAMS —, ARONJ —, BAMES —, BRONK —, CARPAANDUSSE(X) —, CITROEN —, DOORN —, EEK —, EER —, EERD —, ENK —, ÈR —, HEG —, KOOL —, KRAAI —, KREE —, KRIEK —, LIEFDE —, OEST —, OO(G)ST —, ORANJ —, PALEER —, PAN —, PAREER —, PEER —, POMPOEN —, PREUNK —, PROENK —, PRONK —, PROUNK —, SNEEUW —, SUIKER —, WIJN —. — Z. ook — APPELKEN.

Appelare, m. — Te Brugge en omstr., Oost-Roosbeke, St-Laurens, Thourout. — Te Thourout zegt men ook *Appelboom*. — Z. APPELBOOM.

Appelboom, m. — Te Antwerpen, Bailleul, Brussel en omstr., Dixmuide, Esschen (grenzen), Gent, Lichtaart, Thourout, Turnhout, Vlamertinghe, Wormhoudt. — *Malus communis* Poir. (= *Pyrus Malus* L.); fr. *Pommier commun*; eng. *Apple-tree*; d. *Apfelbaum*. — Z. ook APPELARE, APPELE(X)BOOM, APPELEER, enz.

Appeleboom, m. — Te Berg, Fall-Mheer, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Leuven, Mall, Millen, Nederheim, Oostham, 'S Heeren-Elderen, Sluizen, Tongeren. — Z. APPELBOOM.

Appelenboom, m. — Te Rethy. — Z. APPELBOOM.

Appeldoorns, m. mv. — Te Zierikzee (Holl.). — Stekelbeziestruik. *Ribes Uva-Crispa* L.; fr. *Groseillier épineux*. De gekweekte variëteit, met dikke vruchten, heet *Groseillier à maquereaux*. — Deze doornachtige struik draagt vruchtjes die, van verre, op *appeltjes* gelijken.

Appeleer, **Appeleir**, **Appeleire**, m. — Te Aalst, Brussel, D'Worp, Laarne, Lokeren, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Wetteren. — Z. APPELBOOM.

Appelèr, o. — Te Mall, Sluizen en omstr. — Fr. *Bois de pommier*. — Men zegt: 't is *appelèr* = *c'est du bois de p.*; of: 't is *appelèrehout*. — Om den *boom* zelf aan te duiden zegt men: 't is een *Appeleboom*.

— Appelken, z. EEK —, KRIEK —, ROOS —.

Appelkou(w)eboom, m. — Te Gulpen, Meersen (Holl.-Limburg). — Hetzelfde als ABRIKOZEBOOM.

Appelekozeboom, m. — Te Messelbroeck. — Z. ABRIKOZEBOOM.

Appelkoesboom, m. — Te Aalst en omstr. — Men zegt er ook *Abrikoesboom*. — Z. ABRIKOZEBOOM.

Appelkokkeboom, m. — Te Lier en omstr. — Z. ABRIKOZEBOOM.

Appelkoureboom, m. — Te Neer-IJssche. — Z. ABRIKOZEBOOM.

Appelkouweboom, m. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Kettingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Z. ABRIKOZEBOOM.

Appelkouzeboom, m. — Te Bierbeek. — Z. ABRIKOZEBOOM.

Appelkozenboom, m. — Te Laarne. — Z. ABRIKOZEBOOM.

Bloemen en vruchten van *Euphorbia*.

Appelkwint, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Euphorbia Lathyris* L.; fr. *Euphorbe Épurge*; ook *Épurge* alleen. — (Fig.) — M. Samyn (*Kruidw.* bl. 7) geeft het w. *Appelkwint* als synoniem van *Kolokwint*; fr. *Coloquinte*; *Citrullus Colocynthis* Schrad. Bij onze oude schrijvers, zegt hij nog, vindt men ook *Apoliquinte*. — 'T gebeurt dat één en dezelfde naam *verschillige* planten aanduidt, volgens de gemeenten waar hij in gebruik is.

Appelijjn, v. — Te Hove. — 1° Kamil, Moederkruid. *Matricaria Chamomilla* L.; fr. *Matricaire Camomille* of *Camomille*. — (Fig. bl. 24.) — 2° Beduidt ook eene stinkende plant op de voorgaande gelijkende en *Anthemis Cotula* L. genaamd; fr. *Anthémide Cotule*, *Maroute* of *Camomille puante*. — Z. ook APEL, EBBELIJN, enz.

Appelsien, v. — Verb. van *Appelsina*. In 't vl. zegt men ook, met omkeering der woorden, *Sinaasappel* of *Chinaasappel*, om te beduiden den zoeten oranjeappel of oranjeappel van *China*. — Te Berg, Bloir, Brecht, Coninxheim, Esschen (grenzen), Genoels-Elderen, Herderen, Mall, Membruggen, Millen, Nederheim, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Sluizen, Tongeren, enz. — Vucht van den *Appelsieneboom* (z. dit w.); fr. *orange*; eng. *orange*; d. *Pomeranze*; it. *melarancia*; sp. *naranja*; port. *laranja*.

Appelsienboom, m. — Te Lokeren en omstr. — Z. APPELSIENEBOOM.

Appelsieneboom, m. — Te Berg, Bloir, Brecht, Coninxheim, Dixmuide, Elst, Esschen, Genoels-Elderen, Gent, Herderen, Leuven, Mall, Membruggen, Millen, Nederheim, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Sluizen, Tongeren. — *Citrus Aurantium* L.: fr. *Citronnier Oranger* of *Oranger*; eng. *Orange-tree*; d. *Pomeranzenbaum*; it. *Melarangio*; sp. *Naranjo*; port. *Larangeira*. — Z. ook APPELSIEN.

Appelsieneleere, m. — Te Lokeren en omstr. — Men zegt er ook *Appelsienboom*. — Z. APPELSIENEBOOM.

Appelsijneboom, m. — Te Oost-Roosbeke. — Z. APPELSIENEBOOM.

Apperkoze(n)boom, m. — Te Brussel en omstr. — Men zegt er soms ook *Apperkozeleer*. — Z. ABRIKOZEBOOM.

Apperkozeleer, m. — Te Brussel en omstr. — Z. 't voorgaande w.

Aprekoen, m.; **Aprekoenboom**, m. — Te Asper. — Z. APLEKOEN en ook ABREKOEN.

— **Aprekoen**, z. WILDE —.

Aprikoze(n)boom, m. — Te Esschen (grenzen). — Z. ABRIKOZEBOOM. — N. B. d. *Aprikozenbaum*; eng. *Apricot-tree*.

Ardbezie, v. — Te Esschen (grenzen). — Z. AARDBEI. — Men zegt ook *Eerdbezie*.

Are, v. — Te Thourout en omstr. — Z. AAR.

Areblommeke, o. — Te Turnhout en omstr. — Z. AARBLOEMEKE; zelfde bet. — Het mv. van *ei* is *eieren* of *eiers*: uitspr. *aäre* of *aär(s)*, te Turnhout en in de omstr.

Arendsvaren, v. — Te Assche en omstr. — *Pteris aquilina* L.; fr. *Ptéride Aigle-impériale*; volksn. *Fougère impériale* of *Grande Fougère*. — Als men den stam dezer varen schuins doorsnijdt vindt men er de gedaante van eenen dubbelen arend in: van daar haren naam. Van daar ook 't latijnsche *aquilina* (*aquila* = arend) en 't fr. *Aigle-impériale*.

Pisum sativum.

Arewetje, o. (Klemt. op *wet*); vklw.: de gewone vorm is *arewet*; elders *areweet*, *errewet*, enz. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-

Cappel, Vleteren. — *Pisum sativum* L.; fr. *Pois cultivé*; eng. *Pea*; d. *Erbse*. — In 't vl. *Erwt*, *Erwtje*. — (Fig. bl. 27.)

Arewetse, o. (Klemt. op *wet*). — Andere vorm van AREWETJE : z. dit w. — Gebruikt in dezelfde gemeenten.

Arikel, v. (Kemt. op *ri*) — Te Hoogstraten en omstr. — *Primula Auricula* L.; fr. *Primevère Auricule*; volksn. *Auricule* of *Oreille d'ours*. Op sommige plaatsen wordt deze plant in 't vl. ook *Berenoor* (oreille d'ours) genoemd. — (Fig. bl. 15.) — *Arikel* is waarschijnlijk eene verb. van 't lat. *Auricula* of 't fr. *Auricule*, = *Kleine oor*.

Arikeltje, o.; vklw. van *Arikel*. — Gheel en omstr. — Z. ARIKEL.

Armoede, v. — Te Boutersem en te Verrijck wordt deze naam gegeven aan den *Teesdalia nudicaulis* R. Br.; fr. *Téedalie à tige nue*; te O.-L.-V.-Waver en te Perck (uitspr. *Erremoei*), beduidt hij het Beurskenskruid, ook Taschenskruid genaamd : *Capsella Bursa-Pastoris* Mönch; fr. *Capselle Bourse-à-pasteur*; volksn. *Bourse-à-pasteur*. — De eerste dezer planten wordt waarschijnlijk alzoo genoemd, omdat haar stam er zoo kaal en *armoedig* uitziet. — Voor de tweede, geeft M. Vits de volgende uitlegging (*Mém. cour. inéd.*) : « Sommige bijgelovige personen meenen dat dit kruid *armoede* veroorzaakt. Zoo zag ik eens eene vrouw al de *armoedeplanten* uit het veevoeder werpen dat hare dochter had te huis gebracht, terwijl zij zegde : « Gij moet ons geene *armoede* meer aanbrengen; wij hebben er al genoeg. »

Aronjappel, m. — Verb. van *Oranje-appel*. — Te Brussel en omstr. — Men zegt er ook *Oranje-appel*. — Hetzelfde als APPELSIEN; z. dit w.

Aronjeboom, m. — Verb. van *Oranjeboom*. — Te Brussel en omstr. — Men zegt ook *Oranjeboom*. — Zelfde bet. als APPELSIENEBOOM.

Arspeze, v. — Te Reeth. — Verb. van *Aspersie*; z. dit w.

Art, v.; mv. *Arte(n)*. — Te Antwerpen, Esschen (grenzen). — Hetzelfde als ERWT, waarvan dit w. eene verb. is.

Arteewortel, v. (Uitspr. — *weurtel*.) — Te Gent en omstr. — Wortel van de Witte Maluwe. *Althaea officinalis* L.; fr. *Guimauve officinale* of

Althaea officinalis.
a, Bloeiende tak; — b, c, vrucht.

alleenlijk *Guimauve*. — De *wortel* is bijzonder gekend van 't volk, omdat ze gebruikt wordt als weekmakend geneesmiddel. — *Artee* : waarschijnlijk verb. van *Althee*, *Althaea*. — (Fig. bl. 28.)

Arteeze, v.; mv. *Arteezen*. — Te Vlamertinghe. — Radijs. *Raphanus sativus* L., var. *radicula*; fr. *Radis*; d. *Radieschen*. — (Fig.) — Verb. met omkeering van letters, enz. van *Radeeze*, *Radijze*. — M. Samijn (*Kruidw.* bl. 7) zegt dat deze naam, in Vlaanderen, ook aan eene soort van langachtige bruine *pruim* gegeven wordt. Z. **BAKPRUIM**.

Raphanus sativus.

Solanum nigrum.

a, Meeldraad; — *b*, *c*, *d*, vrucht (gansch en doorgesneden); — *e*, *f*, zaad (doorgesneden).

Artichot; mv. *Artichots* en *Artichotten*. — Te Bailleul, Berthen, Dixmuide en omstr., Lokeren, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Artisjok. *Cynara Scolymus* L.; fr. *Artichaut commun* of alleenlijk *Artichaut*; eng. *Artichoke*; d. *Artischoke*. — *Artichot*, verb. van 't fr. *Artichaut*.

Artisjok, v. — Te Aalst, Ganshoren, Perck, Vilvoorde. — Zelfde bet. als *Artichot*. — *Artisjok* is de ware vl. naam der plant.

Arum, m. (Uitspr. *Arôm*.) — Te Mall, Sluizen. — *Calla Æthiopica* L.; fr. *Calla d'Ethiopie*. — 'T is bij vergissing dat 't volk die plant alzo noemt; men neemt ze voor eenen *Arum*, waar zij overigens veel aan gelijkt.

Arikel, v.; mv. *Arijkels*. — Te Baveghem. — 'Tzelfde als **ARIKEL**.

Arzele (klemt. op *ze*). — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Bet. 't zelfde als *azijn*; fr. *vinaigre*; lat. *acetum*. — Z. ook AZIJL.

Aschalle, v. — (Uitspr. *Ascholle*.) — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Een onkruid dat veel in de moeshoven en de aardappel-landen voorkomt. *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*; vl. *Zwarte Nachtschade*. — *Aschalle* is waarschijnlijk eene verminging van *Nachtschade*. — (Fig. bl. 29.)

Aschdoorn, m. — Te Brecht, Hoogstraten en omstr. — Verb. van 't vl. *Eschdoorn*, dat den *Acer Platanoïdes* L. beteekent; fr. *Erable Plane*. Doch 't volk beduidt ook, door denzelfden naam, eenen anderen boom veel gelijkenden op den voorgaanden, den *Acer Pseudo-Platanus* L.; fr. *Erable Faux-Platane*; volksn. *Sycomore*.

Aschkruid, o. — Te Gent. — *Cineraria maritima* L.; fr. *Cinéraire maritime*. — 'T is de vl. naam der plant. Zij is alzoo genoemd om hare grijze, *aschachtige* kleur. Van daar ook de fr. en lat. namen *Cinéraire* en *Cineraria*: van *cinis*, *cineris* = *assche*.

Asperge, v. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Verb. van 't fr. *Asperge* of van 't vl. *Aspersie*. — Z. ASPERSIE.

Aspergie, v. — Te Antwerpen, Bambeque, Clercken, Dixmuide, Eessen, Ledringhem, Moll, Turnhout, Vlamertinghe, Wilder, Wormhoudt. — Z. ASPERSIE.

Asperje, v.; mv. *Asperjes* en *Asperjen*. — (*Je* hard uitgesproken.) — Te Bierbeek, Brussel, Gent, Leuven, Lokeren, Oostham, Poperinghe, Tongeren. — Z. ASPERSIE.

Aspèrs, v. — Te Neer-IJssche. — Z. ASPERSIE.

Aspersie, v. — Te Rethy. — 'T is de vl. naam der plant. Men zegt ook *Aspergie*; lat. *Asparagus officinalis* L.; fr. *Asperge officinale* of alleenlijk *Asperge*; eng. *Asparagus*, gelijk in 't lat.; d. *Spargel*; it. *Sparago*; sp. *Esparrago*; port. *Espargos*.

Aspêrze, v. — Te Brecht, Brugge en omstr., Esschen (grenzen), Oost-Roosbeke, Thourout. — Z. ASPERSIE.

Aspêrzes, v. mv. — Te Laarne. — Z. ASPERSIE.

Aspesse; mv. *Aspessès*. — Te Gheel. — Z. ASPERSIE.

Aspêze, v. — Te D'Worp, Lichtaart. — Z. ASPERSIE.

Aspêzie, v. — Te Oostham, Turnhout, — Z. ASPERSIE.

Aspiêrje, v. — (*Je* hard uitgespr.) — Te Audenarde. — Z. ASPERSIE.

Ate(n) v. mv.; (enkelv. *aat*). — Te Aarschot, Attenrode, Boutersem, Bierbeek, Herent, Huldenberg, Leuven, Molenbeek-Wersbeek, Neer-IJssche, Verrijck, Wesemaal. — Verb. van 't vl. ERWTEN. — Z. ERWT.

Aterm(w)oit, m., — Z. ACHTERMAAT.

Aucuba, m. — Te Drongen, Leuven, Turnhout. — *Aucuba Japonica* L.; fr. *Aucuba du Japon* of, bij 't volk, *Aucuba* alleen. — Uitlandsch struikgewas dat, 't geheel jaar door, zijne bladeren behoudt en in onze streken in opene lucht kan gekweekt worden.

Auwblauwbloem, v. — Te Coolscamp, Gits, Harelbeke, Ingoyghem, Kortrijk en omstr., Waarmaarde. — Blauwe Koornbloem. *Centaurea Cyanus* L.; fr. *Centaurée Bluet* of *Bluet* (ook *Bleuet*) alleen. — (Fig.) — *Auwe*, bet. in West-Vl. *koornaar*; fr. *épi de blé*: de *auwblauwbloem* is dus eene *blauw(e) bloem* die tusschen de *auwen* of *koornaren* wast. — Z. ook KOORNBLOEM.

Averom, v. — Te Boutersem, Verrijck. — Z. AVEROON.

Averon', v. — Te Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt. — Z. AVEROON.

Averoon, v. — Te Hersselt, Opwijk, Werchter. — Echte vl. naam van den *Artemisia Abrotanum* L.; fr. *Armoise Aurone*, *Aurone* of soms ook *Citronnelle*. — Eene houtachtige, welriekende hofplant. — Vglk. *Averoon* met *Aurone* en *Abrotanum*.

Centaurea Cyanus.

Azaain, m. — Te Bierbeek, Brussel en omstr., Neer-IJssche. — Z. AZIJN.

Azaleas', m. (Uitspr. — *ass*); mv. *Azaleasse(n)*. — Te Berg, Bloir, Brussel, Coninxheim, Elst, Mall, Sluizen, Tongeren. — *Azalea pontica* L.; enz.; fr. *Azalée du Pont*, *Azalée*. — Gewonelijk maakt het volk geen onderscheid tusschen de verschillende soorten van *Azalea*.

Azalee. — Te Brecht, Gent en omstr., Lokeren, Oostham, Nieuwerkerke. — Z. AZALEAS'.

Azalei; mv. *Azaleis*. — Te Leuven. — Z. AZALEAS'.

Azalias', (uitspr. — *ass*.) — Te Clercken, Dixmuide, Eessen, Eessen (grenzen), Turnhout, Woumen, Zarren. — Z. AZALEAS'.

Azijl, m. — Te Oost-Roosbeke. — Verb. van *Azijn*; fr. *vinaigre*; lat. *acetum*.

Azijn, m. — Dit woord heeft twee beteekenissen: 1° Te Bierbeek, Brecht, Brussel en omstr., Dixmuide en omstr., D'Worp, Eessen (grenzen), Gent en omstr., Lokeren, Neer-IJssche, Oostham, Poperinghe en Thourout heeft het zijne *gewone* beteekenis; fr. *vinaigre*; lat. *acetum* = vl. *edik*. —

2° Te Rotterdam en te Turnhout is het synoniem van *Zuring* of *Zurkel*; *Rumex Acetosa* L.; fr. *Rumex Oseille*, *Oseille*. — Alzoo genoemd om den zuren en *azijn-achtigen* smaak dezer plant. — Vglk. ook het lat. bijv. *acetosa*, van *acetum* = *azijn*.

Azijnboom, m. — Te Gent. — *Berberis vulgaris* L.; fr. *Vinetier commun*, en dikwijlder *Épine-Vinette*; vl. *Kweedoorn*. — (Fig.) — De vruchten van dit *boompje* (of eerder van dezen *struik*) zijn zeer zuur of *azijnachtig* van smaak. — Z. AZIJN.

Berberis vulgaris.

B

— **Baard**. — Z. DONDER —, GEITE(N) —.

Baardenhout, o. — Te Brecht. — Elders ook *Perrukkenboom* genoemd. — *Rhus Cotinus* L.; fr. *Sumac des teinturiers*; vulg. *Fustet*; ook *Arbre à perruque*. — (Fig.) — De stelen der mannelijke bloemen groeien voort na den bloei, krijgen eenen pluim- of wolachtigen vorm en de bloemenrist, die zij uitmaken, gelijkt niet slecht op eene *pruik* of *baard*: van daar de namen die de plant gekregen heeft. — Z. ook KALOTBOOM —.

Baardtarwe, v. — (Uitspr. *boartoarve*). — Te Asper en omstr. — Tarwe, met lange baarden of stekerkens aan de aren; fr. *froment à épis aristés*; *froment à barbe* ou *barbu*.

Baarnoot, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Vrucht van den BAARNOTENBOOM. Z. dit w.

Baarnotenboom, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Verb. van *Baardennotenboom*. — Dit w. beduidt eene var. van den Hazelaar of Hazelnotenboom: het uiterlijk schaaftje der vrucht is bezet met korte en stijve haren die, te samen genomen, aan eene soort van *baard* gelijken; van daar de naam des booms. — *Corylus Avellana* L., var. *eriocarpa*; fr. *Coudrier Noisetier* of alleenlijk *Noisetier*, var. *à fruits velus*.

Bakbloem, v. — Te Exaarde. — Het jonge kruid wordt met andere planten

in koeken *gebakken* : van daar de naam. — Hetzelfde als WILDE-SLEUTEL-BLOEM; *Primula elatior* Jacq. en *Primula officinalis* Jacq.; fr. *Primevère élevée* en *Primevère officinale*.

— **Bákkës**, o.; mv. *Bakkessen*. — Z. HAZE —, KONIJNE —, LEEUWE —, WOLVE —.

— **Bákkëssen**. — Z. BAKKES.

Bakkruid, o. — Te Asper, Vilvoorde. — Hetzelfde als BAKBLOEM en dezelfde uitleg.

Bakpruim, v. — Te Oostham spreekt men uit *Bakpruim*; in de volgende plaatsen *Bakpraum* : Berg, Bloir, Coninxheim, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Looz, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Eene langachtige bruine pruim, niet zeer saprijk en die daarom bijzonder dient om in den oven gedroogd of *gebakken* te worden. — In Vlaanderen draagt ze ook den naam van *Bamispruim* en *Arteeze* of *Alteeze*. Voor uitleg van *Bamis*, z. BAMISBLOEM.

— **Bal**, z. KANON —.

Balbararoos, v. — Te Opwijk. — Elders ook *Balroos* geheeten. De vl. naam is Sneeuwbal. *Viburnum Opulus* L., var. *sterile*; fr. *Viorne Obier*, var. *stérile*, ook *Boule-de-neige*. — Z. ook SNEEUWBAL en BALROOS.

Balkgers, o. — Te Brecht. — Z. BALKGRAS.

Balkgras, o. — Te Poppel. — *Holcus lanatus* L.; fr. *Houlque laineuse*. — Eene grassoort, elders ook Wolgras genaamd, die geerne op de *balken* of *belken* d. i. op de braaklanden groeit.

Ballefleur, m. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Woumen. — Z. BELLEFLEUR.

— **Ballekens**, z. KAAS —, SNEEUW —.

Ballekenshout, o. — Te Asper en omstr. (Uitspr. : — *heit*.) — *Symphoricarpus racemosus* Mich.; fr. *Symphorine à grappes*. — De vruchten van dit struikgewas hebben den vorm van witte *ballekens*. — Z. ook SCHIETERKENS, SNEEUWBALLEKENS, EIKE(N)S, POEFKENS, enz.

— **Ballen**, z. SNEEUW —.

Balroos, v. — Deze naam beduidt twee verscheidene planten, volgens de plaatsen waar hij in gebruik is.

1° Te Aarschot, Bierbeek, Bornhem, Brecht, Deynze, Esschen, Exaarde, Gheel, Herent, Houtvenne, Leuven, Lichtaart, Mechelen, Oost-Roosbeke, Oostham, Rethy, Tremeloo, Turnhout, Vosselaar, Wackerzeel, Werchter, Wesemaal, is hij synoniem van Sneeuwbal. *Viburnum Opulus* L., var. *sterile*; fr. *Viorne Obier*, var. *stérile*, ook *Boule-de-neige*. — De bloem gelijkt min of meer aan eene *roos* en vormt eenen *bal*.

2° Te O.-L.-V.-Thielt en Oplinter, heeft hij dezelfde bet. als Pioenroos. *Paeonia officinalis* L.; fr. *Pivoine officinale*; *Pivoine commune*. — De bloem gelijkt aan eene roos en vormt eenen *bal*, vóór dat zij open is.

Balsem, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Balsamita suaveolens* Pers. (= *Tanacetum Balsamita* L.): fr. *Balsamite à odeur suave*, ook *Grand Baume* en *Menthe-Coq*. — Alzoo genoemd naar den lat. naam der plant en misschien ook wel om haren goeden reuk.

— **Balsem**, z. KATHELIJNE —.

Balsemblaren, o. mv. — Te Dieghem, Mechelen-a/M., Veerle. — Hetzelfde als BALSEM.

Balsemboom, m. — Te Exaarde, Saffelare, St-Truiden. — *Populus balsamifera* L.; fr. *Peuplier Baunier*. — De knoppen dezès booms zijn met eene lijmachtige en balsemgeurige stof overdekt.

Balzamien, v. — Te Bambeque, Herzele, Ledringhem, Leuven, Opwijk, Vilvoorde, Wilder, Wormhoudt. — Balsemijn, Springkruid. *Balsamine hortensis* Desp.; fr. *Balsamine des jardins* of alleenlijk *Balsamine*; eng. *Balsam*; d. *Balsamine*; it., sp. en port. *Balsamina*.

Balzemin, v. — Te Turnhout en omstr. — Hetzelfde als BALZAMIEN.

Bamesappel, m. — Te Turnhout en omstr. — Soort van Appel die in 't begin van October rijp is. — *Bames*, voor *Bamis*: verkorting voor St Bavo'smis, d. i. de 1ste October.

Bamishloem, v. — Te Leest (prov. Antwerpen). — *Aster dumosus* L.; fr.

Musa Ensete.

Aster des buissons. — Eene soort van Sterrebloem. — Voor *Bamis*, z. BAMESAPPEL.

Banaanboom, Banaan, m. — Te Brussel en omstr. — *Musa Ensete* Gmel.; fr. *Bananier Ensète*; vulg. *Ensète*. — (Fig. bl. 34.)

Barbelle(n)tronk, m. — Te Vlamertinghe en omstr. — Eene var. van den Hazelnotenboom. *Corylus Avellana* L.; fr. *Coudrier Aveline*, vulg. *Noisetier*. — Id. als BAARNOTENBOOM. — *Tronk* bet., in Vlaanderen, een struik takken die opgroeien uit een wortelblok of uit den kop van een afgeknotten boom; fr. *cépée, trochée*. (*Kruidw.* bl. 131).

Barberis, v. — Te Ileverlé. — Barberisse, Berberisse, Zuurdoorn. *Berberis vulgaris* L.; fr. *Vinetier commun*, vulg. *Épine-Vinette*; d. *Sauerdorn, Essigdorn*. — (Fig.)

Baronnen, m. mv. — Te Meldert. — Gemeene Bolderik; fluweelachtige violetkleurige korenbloem. *Agrostemma Githago* L. (= *Lychnis Githago* Lmk.; fr. *Agrostemme Nielle*; vulg. *Nielle des blés*. — (Fig.)

Barons, m. mv. — Bet., te Nieuwerkerke, eene var. van Aardappel, rood van kleur en aldaar zoogenoemd omdat zij er door eenen *baron* werd ingebracht.

Berberis vulgaris.

Agrostemma Githago.

Bast, m. en v. — Bet., te Wetteren, het uiterlijke deel der schors (fr.

écorce), bijzonder als de oppervlakte ervan glad en effen is. — Voor de andere beteekenissen van dit w. z. *Alg. Vl. Idio.*

Bastekraud, z. **BERST-KRUID**.

Baze (n), v. mv. — Op sommige plaatsen wordt het w. *Beziën* alzoo uitgesproken.

— **Bazen**, z. **KLAKKE** —, **KLOEKKE** —, **KRAKE** —, **KRAKKE** —, **KRAUKE** —, **KROKKE** —.

Beddepisbloem, v. — Te Asper en omstr. — Men zegt ook *Pisbloem*. — *Taraxacum officinale* Weber (= *Taraxacum Dens-leonis* Desf.); fr. *Pissenlit officinal*; vulg. *Pissenlit*. — De vl. en de fr. naam deze plant duidt hare *pisafzettende* eigenschap aan.

Beddepisser, m. — Te gits, Mariakerke (West-Vl.), Poperinghe. — Hetzelfde als **BEDDEPISBLOEM**.

— **Bedstroo**, z. **O.-L.-V.** —

Bedvaren, v. — Te Hoogstraten en omstr. — Hetzelfde als **ARENDS-VAREN**. — Men gebruikt het gebladerte (fr. *la fronde*) dezer plant om matrassen (*bedden*) op te vullen.

Beelk, m. — Te Coolscamp. — Eene verb. van het vl. *Berk*: de *r* verandert gemakkelijk in *l*, vandaar *Belk* en met verlenging *Beelk*. Elders zegt men *Bilk*, *Beilk*, enz. **Z. BERK**.

Beemdbloem, v. — Te Duffel. — Elders ook Weidekers en Koekoeksbloem genaamd. *Cardamine pratensis* L.; fr. *Cardamine des prés*. — Bloem die bijna alleen in de *beemden* gevonden wordt.

Beeren, m. mv. — Te Nieuwerkerke. — Eene aardappelsoort, zeer dik, van slechte hoedanigheid en alleenlijk tot voeder van het vee bestemd.

Beerenklauw, m. — **Z. BERENKLAUW**.

Beerenoor, o. — **Z. BERENoor**.

Taraxacum officinale.

a, b, enz. Verschillige deelen van bloem en vrucht.

Beere(n)taan, m. mv. — Z. BEERE(N)TAND.

Beere(n)tand, m.; voor 't mv. zegt men *Beere(n)taan*, op de volgende plaatsen : Berg, Bloir, Elst, Freeren, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Eene zwartkleurige soort van schimmelplant of kampernoelje, die zich bijzonder op de jonge graantjes der korenaren vormt en min of meer den vorm van eenen *beerentand* (fr. *dent de verrat*) heeft. Deze kleine kamper-

Verscheidene staten van *Claviceps purpurea* Tul. — *a*, Eivormige stijlkiemkorreltjes (*stylosporen*), die de eerste te voorschijn komen; — *b*, afgezonderde kiemkorreltjes; — *c*, dezelfde, zich ontwikkelende; — *d*, beerentand (*sclerotium*), die zeven rondhoofdige *stromas* voortbrengt; *e*, in lengte doorgesneden hoofd van eenen *stroma*, omgeven met witte kleurige sporenhusels (*peritheciën*); — *f*, draadvormige sporen of kiemkorreltjes (zeer vergroot), die uit de sporenhusels getrokken zijn.

noelje is gewoonlijk *kromvormig* en gelijkt alzoo niet slecht op de *oogtanden* (fr. *dents canines*) van eenen *beer*. Op andere plaatsen wordt hij ook *Wolventand* genoemd. — *Claviceps purpurea* Tul.; fr. *Ergot du seigle*, enz. — (Fig.) — Z. ook WOLVENTAND.

Beerlook, o. — Te Assche en omstr. — *Allium ursinum* L.; fr. *Ail des ours*. — Eene soort van wild Look, dat gewoonlijk in de moerasachtige of vochtige plaatsen der bosschen groeit.

Beersjen. — Te Meersen (Holl.-Limburg). — Verb. van *Biezen*. — *Juncus*, in 't algemeen; fr. *Jonc*.

Beeste(n)wortel, v. — Te Lokeren en omstr. — Eene *Wortel* (fr. *Carotte*) van slechte hoedanigheid die alleenlijk tot voeder der *beesten* dient.

Beet, v. — Te Antwerpen, Bierbeek, Brecht, Brugge en omstr., Brussel en omstr., Esschen, Leuven, Lichtaart, Looz, Moll, Neer-IJssche, Oost-Roosbeke, Oostham (uitspr. *Bieët*), Rethy, Thourout, Turnhout, Vilvoorde, Wetteren. — Hetzelfde als Beetwortel, Kroot, Karoot, enz. *Beta vulgaris* L. var. *rapacea*; fr. *Betterave*; eng. *Beet*; d. *Rothe Rübe*; port. *Beterraba*.

— **Beet**, v. (scherpl. *ee*). — Z. KOEI —, PEERDEN —, SUIKER —, WEGEN —.

— **Beet**, m. (zachtl. *ee*). — Z. DUIVELS —.

Beetpee, v. — Te Esschen, Moll, Turnhout. — Dezelfde bet. als BEET.

Beetraap, enz. — Z. BÉTRAPE, BÊTERAVE, enz.

— **Beez'hut**, z. STEKE —.

Begonia, m. — Verscheidene soorten dezer uitheemsche plant worden hier ter lande gekweekt en 't volk noemt ze met hunnen algemeenen lat. naam : *Begonia* L. — De meest verspreide soort is de *Begonia rex* Putz., met groote, hartvormige, geschakeerde bladeren en die veel, in de woonkamers, tot venstersieraad gebruikt wordt. — (Fig.)

— **Begijn**, z. NAAKTE —.

Begonia.

Aconitum Napellus.

Eene bloem
(natuurlijke grootte).

Begijne(n)kappen, v. mv. — Te Huldenberg. — Elders ook *Monikskappen*, *Paterskappen*, enz., genoemd. *Aconitum Napellus* L.; fr. *Aconit Napel*. — (Fig.) — De vorm der bloem gelijkt op de *kappen* (fr. *capuce*, *capuchon*) der *begijnen*, der *monikken*, enz.

— **Beiën**, z. AARD —, KLOKKE —.

— **Beiër**; — **Beiërs**, z. AAL —, BROM —, KLOKKE —, STEKE —.

Beierstruik, m. — Bet., te S'-Laurens, den *Aalbeziestruik* in 't algemeen; *Ribes* L.; fr. *Groseillier*.

Beilk; **Beilkenboom**, m. — Te Kortrijk en omstr. — Hetzelfde als **BEELK**, **BERK**.

Beitjeshout, o. — (Uitspr. *Beitjesheit*). — Te Asper en omstr. — Dezelfde bet. als **BALLEKENSHOUT**. — *Beitje*, vklw. van *Bei* (fr. *baie*) : om den vorm der vrucht.

Be(i)tterave, v. — (Uitspr. *Be(i)tteraove*). — Te Gent en omstr. — Hetzelfde als **BET**. — Eene verb. van den fr. naam *Betterave*.

Beitterauwe, v. — Te Sottegem en omstr. — Z. 't voorgaande w.

— **Beize(n)**, z. BES —, JERE —, KRAKE —, LESTER —, ZEE —.

— **Bekken**, z. OOIEVAARS —.

— **Bel**, z. SNOTTE —.

Belboom, m. — Te Meersen (Holl.-Limburg). — Verb. van *Berkboom*. Z.

BELKENBOOM.

Belfort, o. — Te Gent. — *Campanula pyramidalis* L.; fr. *Campanule pyramidale*. — « De plant wordt hoog en draagt vele klokken (bloemen), zoo dat zij aan een *belfort* gelijk. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Belkenboom, m. — Te Mechelen-a/M. — Verb. van *Berkenboom*. — Z. BEELK EN BEILKENBOOM.

Belladona, v. — Te Leuven, Turnhout, enz. — Deze naam wordt somtijds gehoord bij 't volk. Dit *italiaansch* woord is ook door Linneus gebezigd geworden om den lat. naam der plant te vormen: *Atropa Belladona* L.; fr. *Atrope Belladone*; vulg. *Belladone*. — (Fig.) — De italiaansche damen (*dona*) gebruiken de vrucht om zich op te schikken, zich schoon (*bella*) te maken.

Atropa Belladona.

Bel(le)-de-jour, v. — Voor 't meerv. zegt men: *Bel(les)-de-joure* (op zijn fransch uitgespr.) en op sommige plaatsen: *Bel(les)-de-jours*’.

Verbastering van den fr. volksn. der plant = *Belle-de-jour*; *Convolvulus tricolor* L.; fr. *Liseron tricolore*; vl. Drijkleurige Winde.

Bellefleur, m.; mv. *Bellefleure(n)*. — Soort van Appel, in 't fr. *Bellefleur* geheeten. — Z. ook *Ballefleur*, *Bellefleurig*, enz. — Het woord *Bellefleur* wordt bijzonder in de prov. Limburg gebruikt.

Bellefleurig, m. — Te Bierbeek, Nieuverkerke, Reeth, enz. — Te Leuven zegt men *Bellefleiring*. — Hetzelfde als BELLEFLEUR.

Bellefleurkes, vklv., o. mv. — Te Lokeren en omstr. — Z. BELLEFLEUR.

Bellefleurs’, m. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Z. BELLEFLEUR.

Bellefluire, m. — Te Neer-Ijsche. — Z. BELLEFLEUR.

Belleke(n)s, vklw., o. mv. — Deze naam beduidt twee verschillende planten, volgens de plaatsen waar hij gebruikt wordt :

1° Te Lokeren en omstr. heet men alzoo de Gemeene Akelei, die er ook den naam van *Klokskens* draagt; *Aquilegia vulgaris* L.; fr. *Ancolie commune*; vulg. *Ancolie*.

2° Te Brussel, Exaarde (soms ook te Lokeren), Mall en omstr., Oost-Roosbeke, Saffelare en Turnhout beduidt deze naam den *Fuchsia* L., in 't algemeen genomen, zonder onderscheid van soorten; fr. *Fuchsia*.

Deze planten worden alzoo genoemd omdat de vorm der bloem aan eene kleine *bel* (belleken of kloksken) gelijkt.

— **Bellekens**, z. WITTE —.

Belleke(n)sbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare, enz. — Hetzelfde als BELLEKE(N)S.

— **Bellen**, z. SNEEUW —.

Beljamin, v. — Te Esschen (grenzen). — Z. BALZAMIEN.

Belzamiene, v. — Te Gent en omstr., Lokeren. — Hetzelfde als BALZAMIEN.

Belzaminne, v. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Hetzelfde als BALZAMIEN.

Belzamintje, o., vklw. — Te Oost-Roosbeke. — Hetzelfde als BALZAMIEN.

Belzemien, v. — Te Oostham en omstr. — Hetzelfde als BALZAMIEN.

Benjamin, v. — Te Brecht, Brussel, D'Worp, Gheel, Hoogstraten, Leuven, Lichtaart, Opwijk, Reeth. — Hetzelfde als BALZAMIEN.

Beljamin, v. — Te Turnhout en omstr. Men zegt er ook *Balzemin*. — Hetzelfde als BALZAMIEN.

Berberisse, v. — Te Hoogstraten en omstr. — Hetzelfde als BARBERIS.

Lycopodium clavatum, met sporendragende aartjes.

— **Beren**, z. AALS —, MOL —, OL —, ROODE-ST-JANS —, WOL —, ZWARTE-ST-JANS —.

Berenklauw, m. — Beteekent : 1° Te Exaarde, Saffelare, de Kamperfoelie of Geiteblad. *Lonicera Caprifolium* L.; fr. *Chèvrefeuille des jardins*. — De bloemen, zoo als zij op de plant geschikt zijn, gelijken aan eenen *klauw*.

2° Te 'S Hertogenbosch bediedt dit woord den Wolfsklauw, ook Slangenmos genaamd. *Lycopodium clavatum* L.; fr. *Lycopode en massue*; vulg. *Lycopode*. — (Fig. bl. 40.) — De plant is ruig en harig als een *Berenpoot* of *Klauw*.

Berenoor, o. — Te Gent en omstr. — Soort van Sleutelbloem. *Primula Auricula* L.; fr. *Primevère Auricule*, ook *Oreille d'ours* geheeten. — Het blad dezer plant is ruig en oorvormig (gelijkt op het oor van zekere dieren). — Het lat. *Auricula* is het vklw. van *Auris*, dat insgelijks *oor* beteekent.

Bergamot', v. — Eene fijne soort van Peer, in 't fr. *Bergamotte* geheeten. Deze naam wordt op vele plaatsen gebruikt.

Bergemot', v. — Hetzelfde als *Bergamot'*. — De vorm *Bergemot'* wordt bijzonder in belg. en fr. Vlaanderen gebruikt.

Bergroos, v. — Te Assche en omstr. — Struikgewas dat men elders ook Alproos en Rhododendron noemt. *Rhododendron* DC.; fr. *Rosage*. — Men schrijft ook *Rhododendrum*. — Z. ook ALPROOS.

Bergvreugd, v. — Te Assche en omstr. — Inlandsche plant, die op andere plaatsen ook Orego genoemd wordt. *Origanum vulgare* L.; fr. *Origan commun*. — *Bergvreugd*, is de letterlijke overzetting van 't lat. *Origanum*, dat op zijne beurt van 't grieksch afkomt : ὄρος = berg en γάρος = vreugd.

Berk, m. — Het getal der gemeenten, waar deze naam gebezigd wordt, is zoo groot, dat het onnoodig is ze hier op te noemen. Overigens, *Berk* is de echte vl. naam; soms zegt men ook *Berke(n)boom*. — *Betula alba* L.; fr. *Bouleau blanc*; eng. *Birch*; d. *Birke*; it. *Betulla*; sp. *Abedul*; port. *Betula*. — (Fig.)

Berke(n)boom, m. — Hetzelfde als BERK.

Bernagie, v. — Te Gent. — Plant die in 't vl. Bornagie en ook Borrage genoemd wordt. — *Borrage officinalis* L.; fr. *Bourrache officinale* of alleenlijk *Bourrache*.

Vrucht.

Betula alba.

Mannelijke (rechts) en vrouwelijke katjes.

Bêrre(n), v. mv. — Het enkelv. wordt geenszins gebruikt. — Heeft dezelfde bet. als *bes* of *bezie*; fr. *baie* en wordt bijzonder gebruikt om de vrucht van de Haver-essche (fr. *Sorbier*) aan te duiden. — Te Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren, enz. — Soms zegt men ook *Lijsterbêrre(n)*. — *Bêrre(n)* is waarschijnlijk eene samentrekking van het mv. *Beiëren*, van *Bei* = *Bes*.

— **Bêrre(n)**, z. LIJSTER —.

Berstbeze, v. — Te Vollezeele. — De vrucht van de Haver-essche. *Sorbus aucuparia* L.; fr. *Sorbier des oiseleurs*. Deze vrucht heeft den naam van vergiftig te zijn, van te doen *bersten* of sterven.

Berstkruid, o. — Te Wommersom. — Insgelijks te Berg, Bloir, Elst, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen: in deze laatste gemeenten is de uitspr. *bastekraud* (van *barsten* = bersten, fr. *crever* en *kraud* = kruid). Alzoo genaamd, omdat deze plant vergiftig is; van daar ook haar fr. volksnaam: *Crèvechiens*. — *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire* of alleenlijk *Morelle*. — (Fig.)

Te Mall, Sluizen, enz., wordt het woord *Bastekraud* ook gebezigd om de *Bryonia dioica* Jacq. te beduiden; fr. *Bryone dioïque*. — (Fig. bl. 43.) — Deze plant, die ook Witte Wijngaard heet, wordt als vergiftig aanzien, ten minste hare roode vruchten.

Bes, v. — Dezelfde bet. als *Bezie*; fr. *baie*.

— **Bes**, z. AAL —, GOOR —.

Besbeize(n), v. mv. — Verb. van *Berstbezen*. — Te Neer-IJssche en omstr. — Dezelfde bet. en dezelfde uitleg als voor *Berstkruid*. *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*. — (Fig.)

Beschelmsel, o. — Te Lokeren en omstr. — Algemeene naam om de verscheidene soorten van *Schimmel* te beduiden; fr. *Moississure*. — (Fig. bl. 43.)

Solanum nigrum.

Bryonia dioica. *Gewone Schimmel.* *Schimmel die de ziekte van den Wijnstok veroorzaakt (Oidium).*

Beschemmelsel, o. — Te Gent, Laarne en omstr. — Dezelfde zin als Beschelm^{sel}. Men zegt er soms ook *Schemmelsel*. — (Fig.)

Beschimmelsel, o. — Te Oost-Roosbeke. — Z. BESCHELMSEL.

Beslauweren, o. w. — Z. BESLUIEREN.

Besluieren, o. w. — Uitspr. *Beslauweren*. — Te Mall, Nederheim,

Sluizen en omstr. — Verwelken, verslensen, van planten en bloemen sprekende; fr. *se flétrir*.

Bessemhei, v. — Te Hoogstraten, Boisschot en omstr. — De gewone Heide. *Calluna vulgaris* Salisb.; fr. *Callune commune*; vulg. *Bruyère*. — Ze dient om Bezems of *Bessem*s te maken.

Bessemhout, o. — In 't zuidelijk gedeelte van Belg.-Limburg. — Men noemt alzoo het Berkenhout dat men op vorm van struiken of hakhout groeien laat; z. BERK. — De takjes dienen om Bezems of *Bessem*s te vervaardigen.

Bessemstruik, m. — Lokeren en omstr. — Hetzelfde als Brem, Ginst. *Sarothamnus scoparius* Koch; fr. *Sarothamne à balais*; vulg. *Genêt à balais*. Wordt soms gebruikt om Bezems of *Bessem*s te maken.

Bessen, v. mv. — Z. BES.

— **Bessen**, z. KLAP —, KRUIS —, STEKE —, ZWARTE-AAL —.

Bêstebezen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Verb. van *Berstebezen*. Voor uitleg z. BERSTBEZE en BERSTKRUID. — *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*; *Morelle*; fr. volksn. *Crève-chiens*. — (Fig. bl. 43.) — Elders wordt het w. *Berstebezen* ook gebruikt voor verscheidene planten die roode beziën dragen : z. BERSTBEZE, BERSTKRUID, enz.

Bêstebeziehout, o. (Uitspr. — *beziesheit*.) — Asper en omstr. — Hetzelfde als *Honzenhout*. *Rhamnus Frangula* L.; fr. *Nerprun Bourdaine*; vulg. *Bourdaine*.

Bêsteknopkes, o. mv. (Uitspr. — *kneupkes*.) — Te Turnhout en omstr. — Verb. van *Bersteknopkens*. Voor uitleg, z. BERSTKRUID. — De vruchten van den *Rhamnus Frangula* L.; fr. *Nerprun Bourdaine*; vulg. *Bourdaine*. — Dezelfde plant wordt er ook *Onzenhout* genaamd.

Bêsteknopkeshout, o. — (Voor uitspr. en uitleg, z. BÊSTEKNOPKES.) — Te Turnhout en omstr. — *Rhamnus Frangula* L.; *Nerprun Bourdaine*; vulg. *Bourdaine*.

Bêstembezie, v. — Te Nieuwerkerke en omstr. — Hetzelfde als *Berstkruid*, in den zin van *Solanum nigrum* L. — Z. BERSTKRUID.

— **Bête**, z. DUIVELS —, DUVELS —.

Bêtenatel, v. — Verb. van *Bijte-Netel* : netel die *bijt*, die *steekt* of *brandt*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Dit w. beduidt in 't algemeen de brandende Netels; dus twee soorten : de *Urtica dioïca* L.; fr. *Ortie dioïque* (*grootte Brandnetel*) en de *Urtica urens* L.; fr. *Ortie brûlante* (*kleine Brandnetel*). — (Fig.)

Urtica.

Brandhaar (der Netels), met een brandend vocht vervuld.

Béterave, v. — Verb. van 't fr. *Betterave* of van 't vl. *Beetraap*, *Beeterrape*. — Te Reeth en omstr. — Beetwortel. *Beta vulgaris* L., var. *rapacea* (*Beta rapa* Dmrt); fr. *Betterave*; eng. *Beet*; d. *Rothe Rübe*; port. *Beterraba*.

Bêtrape, v. — Verb. van *Beetraap*, *Beetrape*. — Te Clercken, Dixmuide, Eessen, Woumen, Zarren. — Hetzelfde als BÉTERAVE.

Betteraaf, v. — Te Lokeren en omstr. — Z. BÉTERAVE.

Betterape, v. — Voor uitleg en bet. z. BÉTERAVE. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vlamertinghe, Vleteren.

Betterave, v. — Te Wetteren, Wormhoudt en omstr. — Z. BÉTERAVE.

Betteroof, v. — Te Aalst, Nieuwerkerken en omstr. — Z. BÉTERAVE.

Betterweuttelen, v. mv. — Z. BITTERWORTELEN.

Betterwortelen, v. mv. — Verb. van *Bitter* —. — Te Brussel, D'Worp. — Z. BITTERWORTELEN.

Betunia, m.; in 't mv. *Betunias*'. — Te Dixmuide en omstr., Lokeren. — Verb. van *Petunia*; z. dit w.

Beu(h)eum, m. — Z. BOOM.

Beuk, m. — Te Dixmuide, Gulpen, Meersen, Poperinghe, Turnhout en

Fagus sylvatica.

a, Tak met bladeren en bloemen; — b, jonge plant; — c, blad; — d, mannelijke bloem; — e, afgezonderde meeldraad; — f, geopende vrucht; — g, beuknoot; — h, doorgesnedene beuknoot.

omstr. — *Fagus sylvatica* L.; fr. *Hêtre des forêts*; vulg. *Hêtre*; eng. *Beech*; d. *Buche*; it. *Faggio*; sp. *Haya*; port. *Faia*. — (Fig. bl. 45.)

Beukenboom, m. — Te Brugge, Thourout, Wormhoudt en omstr. — Hetzelfde als BEUK.

Beunt, z. BUNT.

— **Beurs**, z. JUDAS —.

Beurs-van-Judas, v. — Te Opwijk. — Vingerhoedkruid. *Digitalis purpurea* L.; fr. *Digitale pourprée*. — Z. ook JUDASBEURS.

Beurzekenskruid, o. — Beteekent : 1° de Herderstasch; ook Taschkenskruid en Beurskenskruid genaamd. *Capsella Bursa-Pastoris* Mönch; fr. *Bourse-à-pasteur*. — Te Brecht, Massemen, Westrem. — Alzoo genoemd naar den vorm der vruchtjes.

2° De inlandsche of wilde soorten van *Rhinanthus* : de *R. major* Ehrh. en de *R. minor* Ehrh.; fr. *Rhinanthe majeur* en *R. mineur*. — Elders worden deze planten Ratels, Ratelen, Meerschratels, enz., genoemd. — De naam van *Beurzekenskruid* heeft zijne rede van zijn in den vorm der wijde zaadhulzen. — Z. ook BORZEKENSKRUID.

— **Beust**, z. BEZIE —.

Beuterbloem(e), v. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vlamertinghe, Vleteren. — Hetzelfde als BOTERBLOEM.

Beuterblomme, v. — Te Brugge en omstr., Clercken, Dixmuide, Eessen, Oost-Roosbeke, Thourout, Wercken, Woumen, Zarren. — Hetzelfde als BOTERBLOEM.

Bevende-Minne, v. — Te Exaarde, Saffelare en omstr. — *Astrantia major* L.; fr. *Astrance à grandes fleurs*; vl. *Sterrekruid*. — De bloemen, boven een kraagje rijzende, zijn zeer beweegbaar en zien er als *bevende* uit.

Bevennellekens, o. mv. — (Uitspr. *Bijvenellekes*.) — Te Huldenberg, Leuven en omstr. — *Briza media* L.; fr. *Brize intermédiaire*; vulg. *Amourette*; vl. *Siddergras*, *Trilgras*. — Nel, Nelle, Nelleken, vrouwen-naam verkort van Petronella (*Alg. Vl. Idio.*), die op zekere plaatsen zooveel beteekent als tooneelpop (fr. *marionnette*). De halmpjes van dit lief grasplantje zijn bijna altijd in beweging of aan 't *beven*.

Beverkens, o. mv. — Te Perck, Vilvoorde, Vollezele. — Z. BEVENNELLEKENS.

Bevernellekens, o mv. — Te Berthem, Steenockerzcel. — Z. BEVENNELLEKENS.

— **Beze**, z. — BEZE(N).

Bezeke(n)s, z. BORST —, BOSCH —, BREM —, DOORE —, EER —, GOOR —, JENEVER —, ROO —, ROODE —, SNOTTE —, WITTE —, ZWARTE —.

Bezeke(n)sbos, m. — Te Lichtaart en omstr. — *Ribes* L. in 't algemeen;

fr. *Groseillier*; vl. *Aalbeziestruik*; eng. *Grooseberry-bush*. — *Bos* heeft hier dezelfde bet. als struik (fr. *touffe*).

— **Bezeleer**, z. BLOEM —, PIKKE —, ROE —, STEKEL —, WIJN —.

— **Bezem**, z. GOUDEN —.

Bezemhei(de), z. BESSEMHEI(DE).

Bezemrijs, o. (Uitspr. *Bessemrijs*.) — Te O.-L.-V.-Thielt. — Hetzelfde als BESSEMHOUD. — Een *rijs* is eene dunne tak of twijg. Van daar ook *erwtrijs* = takken die men in den grond steekt en waaraan de erwten opklimmen.

— **Beze**(n), z. AAL —, ALLE —, BERST —, BESTE —, BOSCH —, BRAAM —, BRANDEWIJN —, BREEM —, BREM —, BROEM —, BROM —, DOORN —, ED —, EER —, EE(R)DS —, EIR —, EL —, ER —, ERRE —, EULLE —, FLIERE —, GLAASKENS —, HAAG —, HAGE —, HANE —, HINNE —, JAR —, JED —, JER —, JENEVER —, KLOKKE —, KORNELLE —, KRAKE —, LIESTER —, MEEGDE —, MOER —, MOERE —, MURE —, NEULLE —, OÏLE —, OVER-ZEE —, PIKKE —, ROE —, ROEI-St-JANS —, ROODE-St-JANS —, St-JANS —, SLEEM —, SLEEUW —, SPIK —, SPIKKE —, STEKE —, STEKEL —, STEKER —, TREULLE —, UILE —, VERKENS —, VLIER —, WAAL —, WITTE-St-JANS —, WUT —, ZEE —, ZEEM —, ZWARTE-St-JANS —, ZWETTE-St-JANS —.

— **Bezen**, z. ook — **BEZIE**.

— **Bezie**, z. ARD —, BESTEM —, BOSCH —, BREM —, EERD —, ER —, ET —, JENEVER —, JER —, OLLE —, ROO —, ROODE-TROPPELE —, ROO(IE) —, STEKEL —, ZWARTE —, ZWARTE-TROPPELE —.

Beziebeust, m. — Verb. van *Bezie-bos*. — *Bos* = struik; fr. *touffe*. — Te Oostham en omstr. — Hetzelfde als BEZEKENSBOSS; z. dit w.

Bezieboom, m. — Te Antwerpen en omstr. — Hetzelfde als BEZEKENSBOSS.

Beziebos, m. — Te Esschen en omstr. — Hetzelfde als BEZEKENSBOSS.

Bezielaar, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Dit woord bet. slechts *arbuste* of *arbre à baies*. Dien naam alléén gebruikende, beduidt het volk daardoor den *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*; vl. *Roode Aalbeziestruik*.

— **Bezielaar**, z. JENEVER —, STEKEL —.

— **Bezielaarboom**, z. JENEVER —.

— **Beziënbosch**, z. AAR —.

Beziestruik, m. — Te Hoogstraten en omstr. — Te Lokeren zegt men *Bezestruik*. — Hetzelfde als BEZEKENSBOSS.

Bibbelhändche, o. (Uitspr. — *hendtje*.) — Te Tongeren en omstr. — *Bibbelen* = beven, trillen: *händche* = vklw. van hand; in plaats van *handje*. — In 't zuiden van Belg.-Limburg vindt men dikwijls den duit-schen *umlaut* ä, bijzonder in de vklw. — Deze naam duidt dus eene plant aan die in de *hand* heeft of *bibbelt*. Voor verderen uitleg Z. BEVENNELLEKENS.

Bibberkens, o. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt, Wesemaal. — Voor bet. en uitleg z. BEVENNELLEKENS, BEVERKENS, BIBBELHANDCHE. — *Bibberen* is een frequentatief van *beven*.

Bieët, z. BEET.

Biehuizeke(n)s, o. mv. — Te Asper en omstr. — *Muscari botryoïdes* Mill.; fr. *Muscari Faux-Botryde*. — Soms geeft men ook denzelfden naam aan de gekweekte soorten : *Muscari racemosum* Mill.; fr. *M. à grappes* en *M. comosum* Mill.; fr. *M. à toupet*. — De bloemtros gelijkt aan eene honigraat : van daar de naam van *Biehuizeke(n)s*.

Biek, m. — Te Aalst, Leuven, Nieuwerkerke. — Hetzelfde als BEUK.

Biekenoot, v. — Te Lokeren en omstr. — Men zegt er ook *Bukenoot*. — Vrucht van den *Beuk* of *Beukeboom*. Z. dit w.

Biekenokken, o. — Te Leuven en omstr. — Vrucht van den *Beuk*; z. dit w. — *Nokken*, voor *notken*; verkort van *nootken*.

Biekorf, m.; **Biekorfje**, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Zelfde bet. en uitleg als voor BIEHUIZEKE(N)S.

Bierkriek, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Soort van Kriek (fr. *Griotte commune*). Wordt te trekken gezet op vaten met bier.

Bies, z. BIEZEN.

Biesbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Iris Xyphioïdes* Ehrh.; fr. *Iris Faux-Glaive*. — Het kruid gelijkt aan *Biezen*. Eene gekweekte plant.

Biesem, v. — Te O.-L.-V.-Thielt en in gansch het zuidelijk gedeelte van Belg.-Limburg. — Beduidt verscheidene soorten van *Biezen*. — Z. BIEZE(N).

Bievoet, m. — Te Messelbroeck. — Hetzelfde als WILDE ALSEM.

Biezemen, z. BIZZEMEN.

Biezen, v. mv. — Het enkelv. is *Bies* of *Bieze*, volgens de plaatsen. — Dit woord wordt overal gebruikt om verscheidene soorten van *Biezen* te beteekenen, bijzonder de volgende : 1° *Juncus conglomeratus* L.; fr. *Jonc aggloméré*; 2° *J. effusus* L.; fr. *J. épars*; 3° *J. glaucus* Ehrh.; fr. *J. glauque*; vulg. *Jonc des jardiniers*; 4° *J. sylvaticus* Reich.; fr. *J. des bois*. — Z. ook — BIEZEN.

— **Biezen**, z. LEUK —, SCHUUR —, STOEL —, TOREN —, TORRE —, ZEE —.

Bij-dage, v. — Te Exaarde, Saffelare — Verkort van SCHOONE-BIJ-DAGE. Z. dit w.

Bij-nachte, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Verkort van SCHOONE-BIJ-NACHT. Z. dit w.

Bijvennelleke(n)s, z. BEVENNELLEKENS.

Bilk, m. — Te Asper en omstr. — Verb. van BERK. Z. dit w.

Binde, v. — Te Alveringhem, Coolscamp, Gits, Ingoyghem, Waarmaarde.
— Verb. van WINDE. Z. dit w.

— **Birremuilke(n)s**, z. WILLE —.

Birtientjes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Hetzelfde als CORIOPJES.

Bissen. — Te Gulpen. — Z. BIEZEN.

Bitter —, z. ook BETTER —.

Bitterave, v. — Te Nederbrakel, Scheldewindeke, Velsique. — Z. BETTERAVE, BÉTERAVE.

Bitterouwe, v. — Te Asper en omstr. — Z. BETTERAVE, BÉTERAVE.

— **Bitterouwe**, z. WITTE —.

Bitterpee, v. — Te Antwerpen, Brecht, Esschen, Exaarde, Hoogstraten, Laarne, Lichtaart, Lokeren, Moll, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, O.-L.-V.-Thielt, Saffelare, Turnhout, Vilvoorde. — *Pee* voor *peen* = fr. *carotte* en ook alle onderaardsche puntachtige wortel, fr. *racine pivotante*; *bitter*, om den bitteren smaak. — Hetzelfde als SUKERIJWORTEL.

Bitterpeië, v. — Te Leuven en omstr. — Z. BITTERPEE.

Bitterplant, v. — Te Oirbeek. — Z. BITTERPEE.

Bitterwortelen, v. mv. — Te Hever, Huldenberg, Vilvoorde. — Z. BITTERPEE.

Bizzemen, v. mv. — Te Vosselaar. — Vrucht van den Rooden Aalbeziestruik; *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*. — Z. ook — BIZZEMEN.

— **Bizzemen**, Z. BOSCH —, BRANDEWIJN —, ERD —, LESTER —, MOER —, ROEI —, ROODE —, ZWARTE —.

Blaabloem, v. — Verb. van *Blauwbloem*. — In gansch het zuidelijk gedeelte van Belg.-Limburg. — Z. BLAUWBLOEM.

Blaabloemeken, o. — Te Brussel, Nieuwerkerke en omstr. — Z. BLAABLOEM EN BLAUWBLOEM.

Blaablommeken, o. — Te Lokeren en omstr. — Id. als 't voorgaande w.

Blaa-Klokske(n)s, o. mv. — Verb. van *Blauwe klokskens*. — Te Wetteren en omstr. — Algemeene naam van verscheidene soorten van *Campanula* L.; fr. *Campanule*. — *Campanula*, vklw. van *campana* = klok; alzoo genaamd om de klokvormige bloemkroon der plant.

Blaa-Klòkske(n)s, o. mv. — (Uitspr. — *Kleukskes* : met den duitschen *Umlaut*. Dezen *Umlaut* vindt men veel in 't zuiden van Belg.-Limburg.) — Te Berg, Bloir, Freeren, Genoels-Elderen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Z. 't voorgaande w.

Blaân, z. BLAD.

Blaa-Ou(w)ge(n), z. BLAUWE-OOGEN.

— **Blaars**, z. PAPPE —.

Blaasboom, m. — Te Exaarde, Saffelare, Turnhout. — *Colutea arborescens* L.; fr. *Baguenaudier Arbuste*. — De vrucht van dit gewas (peul) is blaasvormig.

Blad, o. — Het *meerv.* van dit woordt verschilt zeer in Belgenland, volgens de streken. Zie hier eenige van de belangrijkste vormen :

1° *BlEUR* (uitspr. gelijk het fr. *leur*). — In 't zuidelijk gedeelte van Belg.-Limburg.

2° *Blér*. — In dezelfde streek.

3° *Bloiren*. — Te Bierbeek, D'Worp, Laarne, Lichtaart, Lokeren, Neer-IJssche.

4° *Blaōieren*. — Te Brecht en omstr.

5° *Blooāre*. — Te Brussel en omstr.

6° *Blaān*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vleteren.

7° *Bladen*, *Blaren*. — Te Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke, Thourout, Wetteren.

— **Blad**, z. BREED —, DOKKE —, DRIJ —, DUIZED —, DUIZEND —, DUZED —, GEITEN —, GENEZE —, PEENE —. Z. ook — BLAREN.

Bladeken, z. ZILVER —.

Bladen, z. BLAD.

Bladje-Thee, o. — Te Vlamertinghe en omstr. — *Thea Chinensis* Sims.; fr. *Thé de la Chine*. — (Fig.) — De gewone Thee.

Blaōieren, z. BLAD.

Blaren, z. BLAD.

— **Blaren**, z. BALSEM —, BREEWEEGS —, DONDER —, DUIZEND —, GENEES —, HENSEL —, HOEVEN —, KALVER —, KONIJN —, LEK —, LELIE —, LEMMEKENS —, PATERS —, SÉNE —, STRAAT —, VEUSCHE —, WEEG —, WEG —, WEGAARDS —, WEGBEET —, WEGBOOM —, WEGE —, WEGES —, WEVERS —, WOL —, WOLVER —, ZEEN —, ZENNE —, ZOKKE —.

Blauwbloem, v. — Te Boutersem, Herent, Huldenberg, Lubbeek, Merchtem, Oplinter, Opwijk, St-Joris-Winghe, Steenockerzeel, Verrijck, Vilvoorde, Wesemaal. — *Centaurea Cyanus* L.; fr. *Centauree Bluet*; vulg. *Bluet*, *Bleuet*; eng. *Bluebottle*; d. *Kornblume*; port. *Centaurea*. — (Fig. bl. 51.) — De gewone blauwe Koornbloem.

Thea Chinensis.

Blêr, z. BLAD.

Blès. — Te Rethy en omstr. — Eene wilde grassoort elders ook *Dravik* genaamd; een onkruid dat tusschen 't graan groeit. — *Bromus secalinus* L.; fr. *Brome Seigle*. — Dezelfde naam wordt soms ook aan den *Bromus mollis* L.; fr. *B. mou*, gegeven.

Bleur, z. BLAD.

— **Blind**, z. PEERDE —.

Blôbloem, v. — Te d'Worp en omstr. — Id. als BLAUWBLOEM.

Bloedig-Zwaard, o. — Te Exaarde, Opwijk, Saffelare. — *Gladiolus communis* L.; fr. *Glaïeul commun*; vl. *Gemeene Lischbloem*; *Gemeen Zwaardkruid*. — Soms wordt deze naam ook aan den *G. Gandavensis* Van Houtte; fr. *G. de Gand*, gegeven. — De stengel dezer plant, met zijne reeks roode (bloedkleurachtige) bloemen, gelijk niet slecht aan een *bloedig zwaard*.

Bloeddrop, v. — Te Gent. — *Adonis flammeus* Jacq.; fr. *Adonide couleur de feu*; vl. *Vuurroosje*. — De roode bloemkroon der plant gelijk op eene druppel bloeds (*bloeddrop*).

Bloedplant, v. — Te Rillaar en omstr. — Voor uitleg en bet. z. PASSIE-KLAVER.

Bloedzijkenhout, o. — Te Berthem, Steenockerzeel, Vollezeele. — Id. als HONZENHOUT. — « Op sommige plaatsen meent men dat de koeien *bloed pissen* (*zijken*), wanneer zij de bladeren van dit hout hebben geëten. Elders meent men dat dit ongeval wordt veroorzaakt, door dat de koewachters de beesten met een stokje van den *Rhamnus Frangula* hebben geslagen. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Bloedzijkers, m. mv. — Te Huldenberg. — Z. 't voorgaande w.

— **Bloem**, z. ACHT-URE(N) —, ACHT-UR —, AFRIKAANSCH —, ALLERHEILIGEN —, ANTHEE —, AUWBLAUW —, BAK —, BEEMD —, BELLEKES —, BLAA —, BLAUW —, BLAUWSEL —, BLÔ —, BOS —, BOTER —, BREM —, DAG —, DOKKE —, DONDER —, DOOD —, DOORNENKROON —, DRIES —, EIER —, EIEREN —, ELF-URE —, EUL —, EZELS —, FLIERE —, FRANSCH-ZONNE —, GAA —, GENEES —, GOUD —, GOUDE —, GROOTE-BOTER —, GULDEN —, HEI —, HEUL —, HOLHUIS —, HONDERJAAR —, HONDERJARIGE —, HONDS —, HOOGE-PASCHE —, IEGEL —, IGGEL —, JERUSALEMS —, JESUKENS —, KAMIL —, KAMILLE —, KANKER —, KASTEEL —, KAUWRE —, KEERS —, KERK —, KERMIS —, KERSTMIS —, KLOKKE —, KLIJSTER —, KOEKOEK(E) —, KOEKOEKS —, KOL —, KOLLE —, KOOL —, KOORN —, KOORNE —, KORE(N) —, KORENPATERS —, KRUIDNAGEL —, KRUISKENS —, KRUISKENS —, KWA-OOGEN —, KWEZELS —, LÈS —, LICHTMIS —, LISCH —, LOOF —, LOOK —,

LUIZEN —, MEDECIJN —, MEDEKENS —, MEERSCH-BOTER —, MEI —, MORGEND —, MUGGE —, NAALDEKENS —, NAGEL —, NETEL —, NICHEL —, NOEN —, OLE —, ORANJE —, PAASCH —, PALAKKE —, PALM —, PANTOFFELEN —, PASCHE —, PASSIE —, PATATE(N) —, PEERDE —, PEREL —, PETETTE(N) —, PINKSTER —, PIS —, PISSE —, POLKA —, PORSELEINE —, POTTE —, PUI —, RAAP —, RAPPE —, ROODE-KOL —, ROOZE —, SAFFRAAN —, SANTORIE —, SCHELLE —, SINKSEN —, SINT-ANTONIUS —, SINTE-CATHARIENE —, SINTE-CATHRIENE —, SINT-JANS —, SINT-JORIS —, SINT-JORISHOUT —, SINT-PIETERS —, SINT-SERVAAS —, SLEUTEL —, SNEEUW —, STEEN —, STERRE —, STROO —, STROOI —, TANDEKENS —, THEE —, TROMPET —, TROS —, TWEE —, VERGOO —, VLAM —, VIER-URE(N) —, VUUR —, WATER —, WATER-BOTER —, WERTEN —, WEULVER —, WITTE-BOTER —, ZEVEN-URE(N) —, ZONNE —, ZOTINNE —. — Z. ook — BLOMMEN, — BLOMMEKES, — BLOEMEKE(N)S, — BLOMMETJES, — BLOMPTJE, — BLOOMKE(N)S, — BLUMMEKE(N)S.

Bloemacacia, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Naam uitsluitelijk gegeven aan den *Robinia hispida* L.; fr. *Robinier hispide*. — De *R. Pseudo-Acacia*; fr. *R. Faux-Acacia*, heet er *Wilde-Acacia*.

Bloembezeleer, m. — Te Nederbrakel en omstr. — *Ribes sanguineum* Pursh; fr. *Groseillier sanguin*; vl. *Bloedroode Aalbeziestruik*. — Deze struik draagt schoone roode trosvormige bloemen, maar gewoonelijk geene vruchten (in ons land); van daar zijn naam : *Bloembezeleer*.

— **Bloemeke(n)s**, z. AAR —, APEN —, BLAA —, BLAUWSEL —, BOSCH —, BOTER —, DRIESCH —, GERS —, GÈS —, GOUD —, GRAS —, KASSA —, KASTEEL —, KASTEELPLEIN —, KOEWEL —, MARIA —, MEERSCH —, MEI —, MUIZE —, PAASCH —, PALM —, PERK —, SANTORE —, SANTORIE —, STEEN —, THEE —, TWELF-URE(N) —, VASTENAVOND —, WEI —, ZOETEMEEL —. — Z. ook — BLOEM, — BLOMMEN, — BLOEMEKE(N)S, — BLOMMETJES, — BLOMPTJE, — BLOOMKE(N)S, — BLUMMEKE(N)S.

Bloemerwt, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Lathyrus latifolius* L.; fr. *Gesse à larges feuilles*; vulg. *Pois à bouquets*. — Eene hofplant met schoone, groote en niet riekende bloemen. De bloemen van den *L. odoratus* L.; fr. *Gesse odorante*, vulg. *Pois de senteur*, zijn welriekend en kleiner van vorm.

Bloemhulst, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Mahonia aquifolia* Nutt.; fr. *Mahonia à feuilles de Houx*. Gekweekt struikgewas dat vele bloemen draagt en bladeren heeft gelijk de *Hulst*.

Bloemjenever, m.; **Bloemjeneverboom**, m. — Te Exaarde, Saffelare, — Hetzelfde als BLOEMBEZELEER.

Bloemkeul, m. — In 't zuidelijk gedeelte van Belg.-Limburg. — Id. als BLOEMKOOL.

Bloemkollen. — Te Oostham en omstr. — Id. als BLOEMKOOL.

Bloemkool, m. (Voor de uitspr. z. *Kool*.) — Bijna overal in Belgenland, Holland en Fr.-Vl. — Fr. *Chou-fleur*.

— **Bloemkool,** z. WINTER —.

Bloemkorfken, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Orobis vernus* L.; fr. *Orobe printanier*. — De bloeiende plant gelijkt waarlijk op een *korfken* van *bloemen*.

Bloemtje-bezie-mij-wel, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Zeer fijn bloempje, elders ook *Hoe-langer-hoe-liever* geheeten. Z. dit w.

— **Bloemtje,** z. MEI —, PASCHE(N) —.

Bloem-van-'t water, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Men noemt alzoo de draadvormige en de microscopische wieren (fr. *Algues*) die, in den lentetijd, destilstaande waters groen doen worden. Elders zegt men *Waterbloem* of *Bloesem(e)*. — (Fig.)

Bloesem(e), m. — Te Asper en omstr. — Id. als 't voorgaande w.

Bloiren, z. BLAD.

— **Blomeke(n)s,** z. — BLOMMEKE(N)S.

— **Blomen,** z. — BLOMMEN.

— **Blomke(n)s,** z. HEMELS —, MEËS —, PAASCH —.

Blomkool, m. — Te Antwerpen, Beerst, Brecht, Brugge, Dixmuide, Eessen, Esschen, Gent en omstr., Lichtaart, Lokeren, Nederbrakel, Oost-Roosbeke, Thourout, Wercken, Woumen, Zarren. — Hetzelfde als BLOEMKOOL.

Blommeke-vergeet-mij-nie(t), o. — Te Lokeren en omstr. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET.

— **Blommeke(n)s,** z. AAR —, ARE —, BLAA —, DRIES —, EI —, GAS —, MEI —, MIZ —, O.-L.-V. —, RIJSPAP —, SNEUTEL —, SNIE —, STRAAT —. — Z. ook — BLOMKE(N)S.

— **Blommen,** z. BEUTER —, BLAUW-KORE —, BLOUJ —, BOTER —, DOBBELE-KOLLE —, DONDER —, FRANS(CH)E-ZONNE —, GAA —, GAS —, GAU —, GÈS —, GOUD —, GOUDS —, GROOTE-KOLLE —, GROUW —, HAAI —, HEI —, HEUL —, HONDERJAAR —, KANKER —, KERMIS —, KOEKOEK —, KOEKOET —, KOÏR —, KOL —, KOLLE —, KOOL —, KRAUW —, KUIPER —, MEI —, PAARDE —, PASSIE —, PEERDS —, PIS —, PISSE —, POT —, ROEI-KORE —, SINKJE —, SINT-PIETERS —, SLEUTEL —, SLEUTER —, STROÏE —, STROO —, STROOI —,

Draadvormige Wieren (vergroot).

SUIKERIJ —, TOBAK —, TROS —, VERGEF —, VLIER —, WIJN —, WILLE-GOUJ —, ZEEK —, ZON(N)E —. — Z. ook — BLOEM, — BLOEMEKE(N)S, — BLOMMEKE(N)S, — BLOMMETJES, — BLOMPTJE, — BLOOMKE(N)S, — BLUMMEKE(N)S.

— Blommetjes, z. MEEL —, WITTE —.

— Blomptje, z. POSCHEN —.

Blooäre, z. BLAD.

— Bloomke(n)s, z. EIER —.

Bloomkool, m. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Sint-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als BLOEMKOOL.

Bloujblomme, v. — Te Asper en omstr. — Hetzelfde als BLAUWBLOEM.

— Blouw, z. OUW —.

— Blummeke(n)s, z. AAR —, DRIES —, MEI —.

Boeëm, z. BOOM.

Boek, m. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — Men zegt ook *Boekeboom*. — Id. als BEUK.

Boeké, m. — Te Laarne, Wetteren. — *Fagopyrum esculentum* Mönch; fr. *Sarrasin comestible*; vl. *Gewone Boekweit*. — (Fig. bl. 56.)

Boekeboom, m. — Te Oostham, Oost-Roosbeke, Vlamertinghe. — Hetzelfde als BOEK en BEUK.

Boekeleer, m. — Ter Pinte. — Id. als 't voorg. w.

Boekent, m. — Te Gheel, Meersen, Vosselaar. — Id. als BOEKÉ.

Boekert, m. — Te Brecht, Esschen, Turnhout. — Id. als 't voorg. w.

Boeket, m. (*Oe* wordt *kort* uitgespr. en *et* wordt nauwelijks gehoord in de uitspr.) — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Mall, Millen, Nederheim, Oostham, Sluizen, Tongeren. — Hetzelfde als BOEKÉ. — *Boeket* is waarschijnlijk eene verb. van 't waalsche *Boukette*, dat dezelfde bet. heeft.

Boekheit, m. — Te Scheldewindeke. — Verb. van 't vl. *Boekweit*. — *Fagopyrum esculentum* Mönch; fr. *Sarrasin comestible*. — (Fig. bl. 56.)

Boekhiet, m. — Te Asper en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Boekienoten, v. mv. — Te Asper, Huise, Ouwegem, Singem. — Vruchten (noten) van den *Beukeboom*. Z. BEUK.

Boekneute, v. — Te Thourout en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Boekwaa, m. — Te Bierbeek, Brussel, D'Worp, Neer-IJssche. — Verb. van *Boekweit*. — *Fagopyrum esculentum* Mönch; fr. *Sarrasin comestible*. — (Fig. bl. 56.)

Boekwee, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als 't voorg. w.

Boekweet, m. — Te Brugge en omstr. — Id. als BOEKWAA, BOEKWEI, ENZ.

Boekwei, m. — Te Aalst, Antwerpen, Lichtaart, Lokeren, Moll, Nieuwerkerken, O.-L.-V.-Thielt, Vilvoorde. — Verb. van *Boekweit*; *Fagopyrum esculentum* Mönch; fr. *Sarrasin comestible*. — (Fig.)

— **Boekwei**, z. TURKSCH —.

— **Boekweit**, z. TURKSCH —.

Boekwiet, m. — Te Dixmuide, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Poperinghe, Thourout, Vlamerlinghe, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **BOEKWEI**.

Boenderhei, v. — Te Essen. — Soort van Heide, die dient om *Boenders* of kleine bezems te maken. *Erica tetralix* L.; fr. *Bruyère quaternée*. Zij heeft grootere bloemen dan de gewone Heide, die *Calluna vulgaris* Salisb. (*Erica vulgaris* L.) geheeten wordt.

Boereeneke(n)s, z. **BOERINNEKE(N)s**.

Boere(n)kapruin, m. — Te Vilvoorde. — *Aconitum Napellus* L.; fr. *Aconit Napel*; vl. *Monnikskap*, *Paterskap*, enz. — (Fig.) — Alzoo genoemd naar den vorm der bloem. — **Kapruin**, **kaproen** (fr. *chaperon*) = eene soort van muts die eertijds door mannen en vrouwen gedragen werd.

Boere(n)roos, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Rosa centifolia* L.; fr. *Rose Cent-Feuilles*. — Schoone en welriekende roos die veel in de *boerenhoven* gekweekt wordt.

Boere(n)teene(n), m. mv. — Te Bierbeek, Drongen, Exaarde, Gent, Laarne,

Fagopyrum esculentum.

Aconitum Napellus.

Eene bloem
(natuurlijke grootte)-

Lokeren, Mechelen, Saffelare, Turnhout. — Hetzelfde als LABBOONEN. — Deze boonen gelijken min of meer naar dikke *teenen* of *boere(n)teenen*.

— **Boerke(n)**, z. WIT —.

Boerinneke(n)s, o. mv. — 1° Te Exaarde, Saffelare. — *Zinnia elegans* Jacq.; fr. *Zinnia élégant*.

2° Te Asper en omstr. — *Petunia nyctaginiflora* Jus.; fr. *Pétunia à feuilles de Nyctage*; *Pétunia commun*.

Boetelanddoorns, m. mv. — Te Huldenberg en omstr. — *Rosa arvensis* L. en *Rosa canina* L.; fr. *Rose des champs* et *R. de chien* (vulg. *Eglantier*). — (Fig.) — Het volk maakt geen onderscheid tusschen deze twee soorten van Rozen.

Boetuur, v. — In 't zuidelijk gedeelte van Belg.-Limburg. — Verb. van 't fr. *bouture* en dezelfde bet.

Boeveest, v. — Te Cortenbosch. — — Verscheidene soorten van *Bovista* Pers. en *Lycoperdon* Fr., in 't fr. gekend onder den naam van *Vesse-de-loup*; vl. *Wolfsveest*. Deze laatste namen zijn de letterlijke overzetting van 't grieksche *Lucoperdon*.

Boevies, v. — In 't zuiden van Belg.-Limburg. — Soms zegt men ook *Koevies*. — Id. als BOEVEEST.

— **Boevies**, z. DIKKE —.

Boggert, m. — Te Lichtaart en omstr. — Men zegt er ook *Boekwei*. — Z. dit laatste w.

Boïm, z. BOOM.

Bok, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Men zegt er ook *Bokkenkruid*. Zinspeling op den slechten geur dezer plant. — *Chenopodium foetidum* Lmk.; fr. *Ansérine fétide*.

Bokboone(n), v. mv. — Te Mall, Sluizen. — Hetzelfde als LABBOONE(N).

Bokkenboom, m. — Te Coolseamp, Gits. — Hetzelfde als BEUK. — Verb. van *Beuke(n)boom*.

Bokkenhout, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Hypericum hircinum* L.; fr. *Millepertuis à odeur de bouc*. — De bladeren stinken gelijk een *bok*.

Bokke(n)kruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als Bok.

Rosa canina.

Bokwei, m. — Te Rethy en omstr. — Id. als **BOEKWEI**.

Bol, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **IEGEL**. — Alzoo genoemd om den *bol*vormigen kelk der plant?

Bol, o. — Te Oost-Roosbeke. — Het *Bol* = de *stam* (fr. *tronc*, *tige*) van eenen boom of van een boomken. — Z. ook **Bool** en **Bul**.

— **Bol**, z. **KAARDE** —.

Bol-Acacia, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Robinia Pseudo-Acacia* L., var. *inermis*; fr. *Robinier Faux-Acacia*, var. *non épineuse*; vulg. *Acacia-Boule*. — Gekweekte boom, die gewonelijk eenen *bol*vormigen kop draagt.

Bollebaat, m. — Te Wetteren en omstr. — *Chenopodium album* L.: fr. *Ansérine blanche*; vl. *Witte Ganzevoet*. Een onkruid dat zeer verspreid is in België.

Bollen, m. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel. — Varieteit van Aardappel, roodkleurig en rond gelijk een *bol*.

— **Bollen**, z. **MASTEN** —, **PATERNOSTER** —, **SNEE** —, **SNEEUW** —.

Bolleke(n)s, o, mv. — Te Leuven. — Varieteit van Aardappel, die elders *Bollen* heet. Z. dit w.

— **Bolleke(n)s**, z. **WITTE** —.

Bommelhei(de), v. — Te Neerpelt en omstr. — Verb. van *Hommelhei(de)* (zie dit w.) : Heide waarop de *hommelen*, bij voorkeur, honig zoeken. — Men zou nog eene andere uitlegging kunnen geven. *Bommelen*, o. w., bet. in Belg.-Limburg, ergens zoo aanhangen dat men zich beweegt of gemakkelijk bewegen kan. De bloemen dezer Heisoort zijn veel beweegbaarder dan die der gewone Heide, zij *bommelen*. — *Bommelheide* = *Erica tetralix* L.; fr. *Bruyère quaternée*. — Id. als **BOENDERHEI**, **HOMMELHEI**, enz.

Boogenhout, o. (Uitspr. — *haait*). — Te Lokeren en omstr. — Uitlandsche boom, die alleen gekend is voor zijn hout dat dient om *boogen* te maken; van daar zijn fr. naam : *bois d'arc*; lat. *Morus elastica*.

Booghout, o. (Uitspr. *Bwoighout*.) — In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg. — Id. als 't voorg. w.

Book, m. — Te Laarne. — Verb. van *Beuk*; dezelfde bet.

Booknoten, v. mv. — Te Laarne. — Vruchten van den *Book*; z. 't voorg. w.

Bool, o. — Te Wetteren en omstr. — Id. als het *Bol*, en het *Bul*, woorden die verkort. en verb. zijn van *Bool*. — Het deel van eenen boom van aan de wortels tot aan de kroon; fr. *tronc*, *tige*.

Boom, m. — *Uitspr.* van dit w., in verschillende plaatsen, voor zooveel men ze verbeelden kan :

1° *Beu(h)eum*. — Te Laarne, Leuven, Wetteren en omstr.

2° *Boïm.* — Te Aalst en omstr.

3° *Boeëm.* — Te Oostham en omstr.

4° *Boum.* — Te Tongeren en zuid. deel van Belg.-Limburg.

5° *Bu(h)ëum.* — Te Gent, Lokeren en omstr.

6° *Bu(h)um*; *Büum.* — Te Brussel en omstr.

— **Boom**, z. AAIKE —, ABRIKOE —, ABRIKOOS —, ABRIKOZE —, ACACIE —, ACHTKANTE(N) —, AMAANDEL —, AMANDEL —, AMANELE —, APPEL —, APPELEKOUWE —, APPELEKOZE —, APPELKOE —, APPELKOURE —, APPELKOUWE —, APPELKOUZE —, APPELSIEN(E) —, APPELSIJNE —, APPERKOZE(N) —, APRIKOZE —, ARONJE —, AZIJN, —, BAARNOTE(N) —, BALSEM —, BEL —, BELKEN —, BERKE(N) —, BEUKE(N) —, BEZIE —, BLAAS —, BLEK —, BLOEM-JENEVER —, BOEKE —, BOKKE(N) —, BORDELLE(N) —, BOSSE —, BROOD —, BUKE —, BUSSE —, CEDER —, CITROEN(E) —, CITROEWENE —, DENE —, DENNE —, DJENIVER —, DOORN —, DRIJVE —, DRUIVE —, DRUVE —, EEKE —, EIKE —, EIKENS —, ENGELSCHMANS —, ESPEN —, ESSCHE(N) —, ETKRISTONJELE —, FEGE —, FIJGE —, FLIERE(N) —, FLIKKERKES —, FRUIT —, GALNOTE(N) —, GOEI-KASTONJE —, HAZELNEUTE(N) —, HAZENEUTE(N) —, HAZELNOTE(N) —, HAZENOTE(N) —, IFGROENE —, JANUVER —, JENEIVEL —, JENEVER —, JENEVERBEZIELAAR —, JENIEVER —, JUDAS —, KAARZE —, KAFFE —, KAFFÉ —, KAFFÈ —, KALOT —, KASTAJE —, KASTAGNIE —, KASTANIE —, KASTANJE —, KASTANJELEER —, KASTANNE(N) —, KASTOINDEN —, KASTOÏNE —, KASTONJELE —, KASTONJE(N) —, KATOEN —, KEIRSE —, KEIZE —, KERNOLLE(N) —, KÈSE —, KÈZE —, KIEUZE —, KIÈZE —, KIUZE(N) —, KLAVER —, KOFFIE —, KONSTAJE —, KORNAALDE —, KORNELLE(N) —, KORNILJE —, KORNOELJE —, KORNOLIE —, KRIEKE(N) —, KRIKKE —, KRISTONJELE —, KWALSTER —, LABRIER —, LARIER —, LAURIER —, LAUWELIER —, LAVELIER —, LEVENS —, LIJSTER —, LIJSTERBEZE(N) —, LINDE —, MANGEL —, MASTE(N) —, MEI —, MELK —, MESPEL —, MISPEL —, NIJVEL —, NOKKES —, NOTE(N) —, OLIJF —, ORANJE —, OREIJEL —, OROINE —, PACHE —, PACHIE —, PALM —, PALMEN —, PAME —, PARE —, PASTOORS —, PÈCHE(N) —, PÈCHIE —, PEERSCHE —, PÈRE —, PERKEL —, PERRUKKE(N) —, PERZE(N) —, PERZIE —, PERZIK —, PÈSEN —, PESSE —, PÈZEM —, PÈZE(N) —, PEZERIKKE(N) —, PIASELE —, PIEÈZE —, PIERE —, PIÈSELE —, PIJM —, PIJN —, PIJNAPPEL —, PLAAN —, PLATAAN —, POLM —, PRAUME —, PRUIME(N) —, ROZE —, SAUS —, SJENIVER —, SPARAPPEL —, SPARRE —, SPERE —, SPERRE —, TEMME-KASTONJE —, THEE —, TULPE(N) —, VLIENDER —, VLIER —, VIJGE —, VUIL —, WAAI —, WIEJE —, WIELEKENS —, WILDE-KASTANIE —, WILDE-KEERZE —, WILJE-KASTONJE(N) —, WILLEGE —, WILLE-WAAINDRUE —, WIT —, WULGE —, WULVE(N) —, ZAVEL —, ZENIVER —, ZWEEP —, — Z. ook — BOOMKE, — BOOMTJE.

Boombegger, v. — Te Asper en omstr. — Hetzelfde als BAARNOOT.

— **Boomke**, z. MIZERIE —, PALM —, ROZE —, SPARRE —, WIJN —.

Boomkruid, o. — Te Cortenberg. — Hetzelfde als MARENTAK.

Boomneuteboom, m. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als NOTEBOOM.

— **Boomranken**, z. WILDE —.

— **Boomtje**, z. PALM. —.

Boomvaren, v. — Te Hoogstraten en omstr. — Heeft soms dezelfde bet. als *Varen*, in 't algemeen, maar beduidt vooral die soort welke *Polypodium vulgare* L.; fr. *Polypode commun*, genoemd wordt.

Boone(n), v. mv. — Bijna overal gebruikt. — (Te Leuven, is de uitspr. *Boeëne*.) — Dit w., alzoo in 't algemeen gezegd, beteekent de vrucht van den *Phaseolus vulgaris* L.; fr. *Haricot commun*. — Om de *varieteiten* aan te duiden, voegt men er 't een of 't ander woord bij dat de kleur, de gestalte, den vorm, enz., te kennen geeft. Z. — **BOONE(N)**.

— **Boone(n)**, z. BOK —, BOKKE —, BOTER —, DUIVE —, HEERE —, HUTTE —, LAB —, MOLLE —, PEERDE —, PEERE —, PÈDE —, PÈRE —, PERSE —, PIADS —, PIÈDS —, PIÈRE —, PLATTE —, REUK —, ROOMSCHE —, SNA —, SNAAI —, SNÉ —, SNIJ —, SNOÏ —, STAAK —, STEUFKES —, STRUIK —, SUKER —, WILDE —. — Z. ook — **BOONTJES**; **BOONE(N)-VAN-ABONDANTIE**; **B.-VAN-GENUCHTE**.

Boone(n)-van-abondantie, v. mv. — In de omstr. van Turnhout. — Eene var. van *Phaseolus vulgaris* L.; fr. *Haricot commun*, die buitengewoon veel vruchten opbrengt en daarom B. van *abondantie* (= overvloed) genoemd wordt.

Boone(n)-van-genuchte, v. mv. — Te Turnhout. — Eene var. van *Phaseolus vulgaris* L.; fr. *Haricot commun*, die vele bloemen draagt, maar weinig vruchten geeft. *Genuchte* = genot, fr. *jouissance*, *plaisir*.

Boonkruid, o. — Te Leest, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe. — *Satureia hortensis* L.; fr. *Sariette des jardins*; vl. *Hof-Boonkruid*. — *Hofkruid* dat veel gebruikt wordt om de *boonen*, bijzonder de Labboonen, te bereiden.

— **Boontjes**, z. BRIK —, KOFFIE —, PIRSE —, SCHAAPS —, SNIE —, SUKER —, WITTE —.

Boötte, v. — Te Sottegem en omstr. — Hetzelfde als *Bor'*; fr. *bourgeon*.

Bonjour-Madam(e), v. — Te Turnhout en omstr. — *Convolvulus tricolor* L.; fr. *Liseron tricolore*; vulg. *Belle-de-jour*. — Eene klimmende hofplant.

Borbelle(n)boom, m. — Te Wormhoudt et omstr. — Eene var. van den Hazelnootboom; id. als *Barbelle(n)tronk* en *Baarnootboom*. — Elders zegt men ook *Berbelle* —.

Bordellewortel, v. — Te Vollezele. — *Rumex obtusifolius* L.; fr. *Patientie à feuilles obtuses*; vl. *Patientiekruid met stompachtige bladeren*.

Borstbezeke(n)s, o. mv. — Te Lokeren en omstr. — Verb. van *Borstbezekens*: bezekens die doen bersten, d. i. die vergiftig zijn — Vruchten van den *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*; vl. *Zwarte Nachtschade*. — (Fig.)

— **Borstel**, Z. WIJWATER —.

Borstels, m. mv. — Te Wilrijk. — *Centaurea Jacea* L.; fr. *Centaurée Jacée*; vl. *Droge Santorie*. — De bloemhoofdjes hebben min of meer den vorm van *borstels*.

Borstelspar, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Pinus Strobus* L.; fr. *Pin Strobus*; vulg. *P. de lord Weymouth*.

— De bladeren (naalden) van dezen Pijnboom gelijken aan grof borstelhaar en de uiteinden der takken aan *borstels*; van daar zijn naam. Daar valt nogtans op te merken dat de boom geene *spar* (*Epicea*) is, maar een *Pijn* of Pijnboom (*Pinus*).

Borsteltjes, o. mv. — Te Schelle. — Id. als **BORSTELS**.

Borzekenskruid, o. — Te Assche en omstr. — Verb. van *Beurzekenskruid*. Z. dit w. voor uitleg en bet.

— **Bos**, z. **BEZEKE(N)S** —, **BEZIE** —, **DONDER** —, **VUUR** —.

Bosbloemeke(n)s, o. mv. — Verb. van *Boschbloemekens*. — Te Brussel, Leuven en omstr. — *Convallaria maialis* L.; fr. *Muguet de mai*. — Witte bloemkens die bijzonder in de bosschen groeien.

Solanum nigrum.

a, Meeldraad; — *b*, *c*, *d*, vrucht (gansch en doorsgesneden); — *e*, *f*, zaad (doorsgesneden).

Convallaria maialis.

Bosbloemen, v. mv. — Verb. van *Bosch* —. — Te Huldenberg, Neer-IJssche. — Id. als 't voorg. w.

Bosch-Anemonik, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Anemone nemorosa* L.; fr. *Anémone Sylvie*; vl. *Wilde Anemoon* of *Windroosje*.

Bosch-Anemoon, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Z. 't voorg. w.

Boschbèzeke(n)s, o. mv. — Te Lichtaart, Rethy en omstr. — *Vaccinium Myrtillus* L.; fr. *Airelle Myrtille*; vl. *Mirtenbeziestruik*.

Boschbezen, v. mv. — Te Brecht, Helchteren, Hoogstraten, Oostham, Thielen. — Id. als 't voorg. w.

Boschbeziën, v. mv. — Te Antwerpen. — De vruchten van den *Ribes Uva-crispa* L.; fr. *Groseillier épineux* (type); vl. *Wilde Stekelbeziestruik*. Hij groeit in de *bosschen* en hagen.

Boschbizzeme(n), v. mv. — (*Bizzeme(n)* = *beziën*). — Te Brecht (men zegt er ook — *bezen*), Poppel, Turnhout, Vosselaar. — *Vaccinium Myrtillus* L.; fr. *Airelle Myrtille*; vl. *Mirtenbeziestruik*. — N. B. Te Turnhout beduidt hetzelfde w. ook den *Ribes Uva-crispa* L.; fr. *Groseillier épineux* (type); vl. *Wilde Stekelbeziestruik*.

Boschlelieken(s), o. mv. — Te Schelle. — Hetzelfde als *Bosbloemeke(n)s*, *Meibloemeke(n)s*, enz. — Het bloempje is gelijk een klein wit *lelieken* en 't groeit in de *bosschen*.

Boschnootjes, o. mv. — Te Aarschot, Boutersem, Leuven, Molenbeek-Wersbeek, Vertryck, Wesemaal. — Vruucht van eene *var.* van den *Corylus Avellana* L. (Z. HAZELNOTENBOOM), fr. *Noisetier*, die in de *bosschen* groeit.

Boschnotelaar, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene *var.* van den gewonen Notenboom, hebbende vruchten 3 à 4 maal dikker dan de gewone Okkernoot.

Boschnoten, v. mv. — Te Exaarde, Saffelare. — Vruucht van den BOSCHNOTELAAR. Z. dit w.

Boschpalm, m. — Te Hoogstraten et omstr. — *Vaccinium Vitis-Idaea* L.; fr. *Airelle du Mont-Ida* of *A. ponctuée*; vl. *Roode-Kraakbes*. — De plant groeit in de *bosschen* en hare bladeren gelijken grootelijks aan die van den *Palm* (fr. *Buis*).

Boschpee, v. — Te Perek. — *Holcus mollis* L.; fr. *Houlque molle*. — N. B. *Pee*, zegt M. Vits (*Mém. Cour. inéd.*) « is de algemeene naam van alle grassoorten met lange onderaardsche stammen, die in de velden groeien. Deze soort wordt *boschpee* geheeten, omdat zij bijna altijd wordt gevonden op akkers die dicht bij de bosschen liggen, of wel op zulke die eenige jaren vroeger nog bosschen waren. »

Bos(ch)spar, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Hetzelfde als *Pijnboom* of

Mastenboom. — 'T is dus te onrecht dat men dien boom *Spar* noemt; *Spar* beteekenende *Picea*; fr. *Epicéa*.

Bos(ch)violetten, v. mv. — Te Exaarde, Saffelare. — Beduidt 2 à 3 soorten van Violetten, die men in 't wild en bijzonder in de *bosschen* groeiende vindt, namelijk : 1° *Viola canina* L.; fr. *Violette de chien*; 2° *Viola palustris* L.; fr. *V. des marais*; 3° *Viola sylvestris* Lmk.; fr. *V. des bois*.

Bosseboom, m. — Te Oost-Roosbeke. — Men zegt ook *Palme*. — *Buxus sempervirens* L.; fr. *Buis toujours vert* = le Buis ordinaire. — Dit gewas vormt *bossen* (fr. *touffes*); van daar *Bosseboom* geheeten.

Bot', v. — Te Bierbeek, Brecht, Brussel, Neer-Ijsche, Oostham, Tongeren en 't zuid. van Belg.-Limburg. — De knop waaruit de *bladeren* of *bloemen* eener plant voortkomen; fr. *bourgeon* en *bouton*.

— **Boter**, z. DUVELTJES —.

Boterbloem, v. — Verscheidene planten worden alzoo geheeten; hunne bloemen zijn altijd *boter* -- of geelkleurig. Men vindt gemeenten waar dit zelfde woord meer dan ééne plant aanduidt. Ziehier wat, aangaande den zin van dit woord, kan gezegd worden. -- 1° Bijna overal verstaat men,

Ficaria ranunculoïdes.

Ranunculus acris.

onder den naam van *Boterbloem*, den *Ficaria ranunculoïdes* Mönch. (*Ranunculus Ficaria* L.); fr. *Ficaire Fausse-Renoncule*; vl. *Ranonkelachtig Speenkruid*. — (Fig.)

2° Op zeer vele plaatsen, beduidt die naam ook den *Caltha palustris* L.; fr. *Populage des marais*; vl. *Moeras-Dotterbloem*. In dezen zin, zegt men soms ook *Groote Boterbloem*, om deze plant te onderscheiden van de voorgaande soort die alsdan *Kleine Boterbloem* genoemd wordt.

3° Zeer dikwijls worden verscheidene soorten van 't geslacht *Ranunculus* L.; fr. *Renoncule*, onder den naam van *Boterbloem* begrepen. De voornaamste soorten zijn : *Ranunculus acris* L.; fr. *Renoncule âcre*. — (Fig. bl. 63); *Ranunculus repens* L.; fr. *Renoncule rampante* en *Ranunculus bulbosus* L.; fr. *Renoncule bulbeuse*. Deze soorten worden bijzonder in de beemden aangetroffen.

4° Te O.-L.-V. Thielt en te Oplinter wordt, bij uitzondering, de *Calendula officinalis* L.; fr. *Souci officinal*, ook *Boterbloem* geheeten (men gebruikt ze om de *boter* te kleuren). Elders draagt deze plant gewonelijk den naam van *Goudbloem*.

— **Boterbloem**, z. DOBBEL —, GROOTE —, KLEINE —, MEERSCH —, WATER — WITTE —.

Boterbloemekens, o. mv. — Te Helchteren. — *Myosotis* en bijzonder de *M. palustris* With.; fr. *Myosotis des marais*; vulg. *Ne m'oubliez pas*. — (Fig.)

Boterblomme, v. z. BOTERBLOEM.

Boterboon, v. — Te Exaarde, Saffelare en omstr. — Eene varieteit van den *Phaseolus vulgaris* L.; fr. *Haricot commun*. De peul dezer var. is geel of *boterkleurig*; van daar hare naam.

Boterhamkruid, o. — Te Antwerpen en omstr. — *Lepidium sativum* L.; fr. *Cresson alénois*. — Dit *kruid* wordt veel met *boterhammen* gegeten.

Boterkolfkens, o. mv. — Heeft, te Esschen, dezelfde beteekenis, als BOTERBLOEM. Z. dit w.

Boterpeer, v. — Op vele plaatsen gebruikt, om verscheidene var. van Peren, die in 't fr. *Beurrée* genoemd worden, aan te duiden.

Boterstamme(n), v. mv. — Te Neerpelt en omstr. — Dezelfde bet. als BOTERBLOEM. Z. dit w.

Boterstampers, m. mv. — Te Aarschot en omstr. — *Nuphar luteum* Sibth. en Sm.; fr. *Nuphar jaune*; vulg. *Nénuphar jaune*.

Boterstandeke(n)s, o. mv. — 1° Te Betecom, Brecht, Rethy, Vosselaar. — *Nuphar luteum* Sibth. en Sm.; fr. *Nuphar jaune*; vulg. *Nénuphar jaune*. — 2° Te Blaasveld. — Hetzelfde als BOTERBLOEM. Z. dit w.

— **Boterstandeke(n)s**, z. WITTE —.

Boterstanden, v. mv. — Te Brecht. Gheel, Hoogstraten. — *Nuphar luteum* Sibth. en Sm.; fr. *Nuphar jaune*; vulg. *Nénuphar jaune*.

Myosotis palustris.

Botervijver, m. — Te Exaarde, Saffelare en omstr. — *Gillenia trifoliata* Mönch.; fr. *Gillénie trifoliolée*. — De bloemen dezer plant gelijken aan kleine vlinders. — *Botervijver*, m., *Botervrijver*, m. en *Boterwif*, o. zijn synoniem van vlinder (fr. *papillon*) in Oost-Vlaanderen.

Boterwortels, v. mv. — Te Asper, Exaarde, Saffelare. — Soort van *Wortel* (*Daucus Carota* L.; fr. *Carotte*) die gebruikt wordt om de *boter* te kleuren. — Men zegt ook Boterworkels, te Asper.

Botte, v. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Gent en omstr., Lokeren, Oost-Roosbeke, Wercken, Zarren. — Hetzelfde als Bot'.

Bottebremen, m. mv. — Te Perek en omstr. — *Rosa arvensis* L. en *Rosa canina* L.; fr. *Rose des champs* en *Rose de chien* of *Églantier*. — (Fig.)

Bottelbremen, m. mv. — Te Vollezelee. — Hetzelfde als BOTTEBREMEN. Z. dit w.

Boum, m. — Uitspr. van *Boom*, in 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg.

Bouterbloem, v. — Te Bierbeek, Neer-IJssche en omstr. — Hetzelfde als BOTERBLOEM; z. dit w.

Bozzekeskruid, o. — Te Asper en omstr. — Verb. van *Beurzekenskruid*. — *Capsella Bursa-Pastoris* Mönch; fr. *Capselle Bourse-à-pasteur*. — De vrucht dezer plant gelijkt aan een *Beurzeke* of *Taschje*; van daar ook soms *Taschjeskruid* geheeten.

Braak, v. — 1° Te Brecht, Esschen, Neer-IJssche. — Fr. *jachère*; een land dat men laat uitrusten. — 2° In West-Vlaanderen. — *Rumex Acetosella* L.; fr. *Rumex Petite-Oseille*; vulg. *Petite Oseille*; vl. *Schuapsurkel*. — (Fig.)

Braakland, o. — 1° Te Lokeren. — Hetzelfde als BRAAK, 1°. — 2° Te Oostham. — Een land waar ieder jaar iets anders op gezaaid of geplant wordt dan 't geen er 't vorige jaar op groeide. Het fr. *jachère* wordt er door *vogelwaai* vertaald; z. dit w.

Rosa canina.

Blad van
Rumex Acetosella.

Braakwortel, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene groote var. van *Daucus Carota* L.; fr. *Carotte*, met langen groenen hals. Zij wordt bijzonder op *Braakland* gekweekt. — Z. ook BRAAKLAND.

Braam, m. — In een zeer groot getal van gemeenten gebruikt. — Beteekent de verscheidene soorten van *Rubus* L.; fr. *Ronce*, uitgenomen den *Rubus Idaeus* L.; fr. *Framboisier*, die eenen bijzonderen naam draagt. — (Fig.)

Braambezen, **Braambeziën**, v. mv. — De vruchten van den *Braam*; z. dit w.

Braamhut, m. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — Hetzelfde als BRAAM; z. dit w. — *Hut* is synoniem van *struik*; fr. *buisson*; z. HUT.

Braamstruik, m. — Te Brugge en omstr., Lokeren, Moll, Thourout. — Echt vl. woord, dat denzelfden zin heeft als BRAAM; z. dit w.

Brak, m. — In West-Vlaanderen. — Hetzelfde als BRAAK, 2°).

Brake, v. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — Elders zegt men *Braak* of *Braakland*; fr. *jachère* : een land dat men laat uitrusten.

Bramels, v. mv. — Te Alveringhem en in 't Veurnambacht. — De vruchten van den *Braamstruik*. — Soms ook wordt de *struik* zelf alzoo aangeduid.

Brame(n), m. mv. — Te Oost-Roosbeke, Uitkerke. — Hetzelfde als BRAAM; z. dit w.

— **Brame(n)**, z. HEPPE —, HUPPEL —, WEPEL —.

Rubus.
Doorgesneden
vrucht.

a, — f, Verscheidene soorten van kiemkorreltjes (*sporen*) van *Uredo* : ontwikkeling; — *g*, de jonge schimmelplant dringt in den stam eener graansoort; — *h*, jonge *sporen*.

Brand, m. — Te Poppel en omstr. — *Claviceps purpurea* Tul.; fr. *Ergot du seigle*. — (Fig. bl. 37). — Elders begrijpt men nog, onder den algemeen naam van *Brand*, *Brandauw*, enz., verscheidene soorten van

kleine kampernoelies of schimmelplanten, die de aren, stengels en bladeren van de graan- en grassoorten aantasten. Eenige zijn zwart, andere bruinachtig van kleur. De voornaamste zijn : de *Ustilago segetum* Cord.; fr. *Charbon*; de *Uromyces rubigo* Fr.; fr. *Rouille*; de *Uredo linearis* Pers. (bruinachtige strepen vormende, op de bladeren der grassoorten); de *Uredo arundinacea* Nouel (zelfde vorm als de voorgaande soort). — (Fig. bl. 66.)

Brandaren, v. mv. — Te Asper en omstr. — Z. BRAND.

Brandauw(e), v. — Te Asper en omstr. — Eene *Auwe* of *Aar* die door den *Brand* aangetast is. — Z. BRAND.

Brandewijnbezen, v. mv. — Te Herenthals en omstr. — Vruchten van den *Ribes nigrum* L.; fr. *Groseillier noir*. — Men zet deze *Bezen* op den *Brandewijn* te trekken; deze drank is gekend onder den naam van *Cassis*.

Brandewijnbizzeme(n), v. mv. — Te Turnhout, Vosselaer. — Zelfde zin en zelfde uitleg als voor 't voorg. w. — *Bizzemen* = verb. van *Beziën*.

Brand(h)auw, v.? — Men zegt ook *Zwart(h)auw*. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — *Ustilago segetum* Cord.; fr. *Charbon des blés*. — *Brand(h)auw* is eene verb. van *Brandauw(e)*; z. dit w., alsook BRAND.

Brandhaver, v. — Te Neerpelt. — Ziekte der haver, veroorzaakt door eene schimmelplant, de *Ustilago Segetum* Cord.; fr. *Charbon des blés*. — Z. ook BRAND, BRANDAUWE.

Brandjettel, v. — Te Berg, Bloir, Elst, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — *Urtica urens* L.; fr. *Ortie brûlante*. — *Jettel* = verb. van *Netel*. — Z. ook TROEP-JËTTEL en KLEIN-JËTTEL.

Brandkruid, o. — Te Gent en omstr. — Men zegt ook *Vuurkruid*. — *Clematis Vitalba* L.; fr. *Clématite des haies* of *Clématite commune*. — Zoo genoemd naar de hevige, *brandende* eigenschap der plant.

Brandnetel, v. — Te Hoogstraten, Turnhout en omstr. — *Urtica urens* L.; fr. *Ortie brûlante*; d. *Brennnessel*. — Alzoo genaamd omdat ze nog heviger *brandt* dan de Groote of Gewone *Netel*.

Branken, v. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — *Carpinus Betulus* L.; fr. *Charme commun*.

Breebroeken, v. mv. — Verkorting van *Breede broeken*? — Te Vilvoorde. — *Hypochaeris radicata* L.; fr. *Porcelle enracinée*.

Breedblad, o. — Z. ANDIJVIE-BREEDBLAD.

Breembanten, v. mv. — Te Nederbrakel. — De vruchten der *Bremen* of *Bramen*. Z. BRAAM.

Breembezen, v. mv. — Te Hauwaart, Houtvenne, Huldenberg, Leuven, Molenbeek-Wersbeek, Thielt. — Dezelfde bet. als 't voorg. w.

Breewegsblaren, o. mv. — Te Blaasveld, Heffen, Mechelen. — *Plantago major* L.; fr. *Plantain à larges feuilles*; vulg. *Grand Plantain*. — De plant heeft *breede bladeren* die op de *wegen* uitgebreid liggen.

Brem, m. — 1° Te Hauwaart, Houtvenne, Huldenberg, Leuven, Molenbeek-Wersbeek, Thielt. — Dezelfde bet. als BRAAM; z. dit w.

2° Te Aalst, Aarschot, Betecom, Brecht, Diest, Esschen, Lichtaart, Messelbroeck, Moll, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Rethy, Schilde, Turnhout, Wesemaal. — *Sarothamnus scoparius* Koch; fr. *Sarothamne à balai*; vulg. *Genêt* of *Genêt à balai*.

— **Brem**, z. MAAGDEN —, STEKE —. Z. ook — BREMEN.

Brembezeke(n)s, o. mv. — Te Rethy. — De vruchten van den Braam-bezenstruik. — Z. BRAAM.

Brembezen, v. mv. — Te Oostham. — Zelfde bet. als 't voorg. w.

Brembeziën, v. mv. — Te Esschen, Gheel, Hersselt. — Zelfde bet. als de VOORG. wvw.

Brembizzemstruik, m. — Te Turnhout en omstr. — Hetzelfde als BRAAM; z. dit w.

Brembizzeme(n), v. mv. — Te Turnhout en omstr. — Vruchten van den *Brembizzemstruik*. — Z. 't voorg. w.

Brembloem, v. — Te Hauwaart, Oplinter, Thielt. — *Sarothamnus scoparius* Koch; fr. *Sarothamne à balai*; vulg. *Genêt* of *Genêt à balai*.

Brembust, m. (Uitspr. — *beust*.) — Te Oostham. — Zelfde bet. als 't voorg. w. — *Bust* = synoniem van *struik*; fr. *buisson*.

Bremdoorns, m. mv. (Uitspr. *Breumdjuin* = mv. van *Breumd(w)oin* = verb. van *Bremdoorn*.) — In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg : Tongeren en omstr. — Hetzelfde als BRAAM; z. dit w.

Breme(n), m. mv. — Te Bierbeek, Nederbrakel, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, O.-L.-V.-Thielt. — Hetzelfde als BRAAM; z. dit w.

— **Bremen**, z. BOTTE —, BOTTEL —, HINNE —, HONDS —, HOPPEL —, HUPPEL —. Z. ook — BREM.

Bremenhout, o. (Uitspr. — *hôt*.) — Te D'Worp. — Hetzelfde als BRAAM; z. dit w.

Bremt, m. — Te Boutersem, Blaasveld, Heffen, Leest, Londerzeel, Vertrijck, Wolverthem. — Hetzelde als BREM, 2°).

Breumdjuin, z. BREMDOORNS.

Briemen, m. mv. — Te Mechelen-a/Maas. — Hetzelfde als BOTTEBREMEN; z. dit w.

Brienjol, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Verminking van 't fr. *Brugnon*. Soort van *Perzikboom*; fr. *Pécher-Brugnon*; *Amygdalus Persica* L., var. *laevis*.

Brieuk, v. — In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg. — Hetzelfde als BRAAK, 1°); z. dit w. — Men zegt er : *E³ land in brieuk l(w)oite ligge* = Een land in braak laten liggen.

Brikboontjes, o. mv. — Verb. van *Breek* —; boontjes die zich gemakkelijk laten *breken*; fr. *fèves à cosse cassante*. — Te Brugge en omstr. — *Phaseolus vulgaris* L., var. *nana*; fr. *Haricot nain*. — Z. ook PRINCESTJES, SUKERBOONTJES.

Brim, m. — Te Thourout en omstr. — Hetzelfde als BREM, 2°); z. dit w.

Brinjaal, m. — Te Leuven en omstr. — Zelfde bet. en zelfde opmerkingen als voor BRIENJOL; z. dit w.

— **Brinjol** of **Brunjol**, m. — Te Mall, Sluizen, Tongeren en omstr. — Z. BRIENJOL.

— **Briool**, z. PRUIM —.

Broeike(n)s, o. mv. — Verb. van *Broodekens*; fr. *petits pains*. — Te Oostham en omstr. — Men noemt alzoo verscheidene soorten van *Maluwe* of *Kaasjeskruid*. De vruchten gelijken aan kleine *broodjes*. — Voor verderen uitleg, z. KAASKENSKRUID.

Broeknoten, v. mv. — Te Messelbroeck. — *Cenanthe peucedanifolia* Poll.; fr. *Cenanthe à feuilles de Peucedan*. — Plant, met onderaardsche knollen (*noten*), die in de *broeken* of vochtige weiden aangetroffen wordt.

Broembeze(n), v. mv. — Te Brussel en omstr. — Hetzelfde als BRAAM; z. dit w.

Brom, m. — Te Coolscamp, Gits. — Hetzelfde als BREM, 2°); z. dit w.

Brombeiers, v. mv. — Te Scheldewindeke. — De vruchten van den *Rubus Idaeus* L.; fr. *Framboisier*. — Soms wordt deze naam ook aan den *struik* zelfen gegeven.

Brombeze(n), v. mv. — Te Brussel en omstr. — Men zegt ook *Broembeze(n)*. — Id. als BRAAM, BRAAMBEZE.

Brombijn. — Te Wetteren en omstr. — De vrucht van den BRAAM; z. dit w.

Bromelen, v. mv. — Te Meersen, Gulpen en omstr. — De vruchten van den BRAAM; z. dit w.

Brommele(n), v. mv. — (Het enkelv. is *Brommel*.) — Te Berg, Bloir, Coninxheim, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als BROMELEN.

Bronkappels, m. mv. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Verb. van PRONKAPPELS; z. dit w.

Brood, z. DOLHONDEN —, DUIVELS —, DUVELS —, KAAS —, PADDE —, TOOVERAARS —, TOOVERHEKSEN —, VERKENS —, WUILVEN —.

Broodboom, m. — Te Vilvoorde. — *Artocarpus incisa* L. (Ἄρτος = brood, Καρπός = vrucht); fr. *Arbre à pain*; *Jaquier*. — Uitlandsche boom, vruchten dragende dik als een menschenhoofd : deze worden in schijven gesneden, geroosterd en gegeten als *brood*.

Broodjesplant, v. — Te Tongeren en omstr. — Id. als KAASKENSKRUID.

Brook, v. — Verb. van *Braak*. — Te Brussel, D'Worp en omstr. — Id. als BRAAK, 1°).

Broôkens, o. mv. — Verb. van *Broodekens* = kleine broodjes. — Te Werchter, Wesemaal. — Id. als KAASKENSKRUID. — De vruchten dezer plant gelijken aan kleine *broodjes*.

Broom-bezies, z. WILDE —.

Brugsche-Kriek, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van den *Cerasus vulgaris* Mill.; fr. *Griotte commune*; vl. *Morel*. Deze var. wordt ook in 't fr. *Griotte* of *Cerise à courte queue* genoemd : de *steel* der vrucht is zeer *kort*. De smaak is zuurachtig gelijk bij al de var. dezer soort.

Brugsche-Zot, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Malope trifida* Cav., var. *grandiflora*; fr. *Malopé à feuilles trifides*, var. *à grandes fleurs*. — Wellicht zoo genoemd om de levendigheid van de kleur der bloemen.

Bruinenheilige, m. — Te Aarschot, Messelbroeck, Sichem. — *Mentha arvensis* L.; fr. *Menthe des champs*; vl. *Veldmunt(e)*. — De stam dezer plant is gewoonelijk *bruinachtig*. Wat het woord *heilige* aangaat, zijne rede van zijn is ons hier onbekend.

Bruinheilige, m. — Te O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe. — Zelfde betekenissen en opmerking als voor BRUINENHEILIGE.

Brum, m. — Verb. van *Brem*. — 1° Te Aarschot, Boutersem, Bierbeek, Huldenberg, Neer-IJssche, Verrijck, Wesemaal. — *Sarothamnus scoparius* Koch; fr. *Sarothamne à balai*; vulg. *Genét à balai*; vl. *Brem*.

2° Te Bierbeek en te Neer-IJssche wordt dezelfde naam ook aan den *Ulex europaeus* L. gegeven; fr. *Ajone d'Europe*; vl. *Stekebrem*. — Deze laatste plant is doornachtig; anders gelijkt zij veel op de voorgaande en wordt alzoo soms door denzelfden naam aangeduid.

Brunjol, m. — Z. BRIENJOL en BRINJOL. — Wordt somtijds in zuid. Belg.-Limburg gebezigd.

Brusselsche-Spruiten, v. mv. — Te Oostham, Wormhoudt en omstr. — Var. van den *Brassica oleracea* L., algemeen gekend onder den naam van *Chou de Bruxelles*.

Brusseltse-Spraute, v. mv. — Te Berg, Bloir, Elst, Genoels-Elderen, Freeren, Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als 't voorg. v.

Bu(h)eum, z. Boom.

— **Buiken**, z. WIT —, WITTE —.

Buizenhout, o. — Te Brecht en omstr. — Id. als FLIER of FLIERENHOUT (vl. Vlier, Vlierboom). — De kinderen maken er schiet**buizen** van.

Bukeboom, m. — Te Bierbeek, Neer-IJssche en in 't zuiden van Belg.-Limburg (hier is de uitspr. *Bukeboun*). — Id. als BEUKEBOOM.

Bukenoot, v. — Te Lokeren en omstr. — Men zegt ook *Biekenoot*. — Vruucht van den Beukeboom.

Bul, o. — Z. BOOL en BOL.

Bunt, (dikwijls *Beunt* uitgespr.). — Te Brecht, Esschen, Hoogstraten, Poppel, Rethy, Schilde, Vosselaar, Wuustwezel. — Eene lange, spichtige grassoort die in bosschen en veenachtige heiden groeit; wellicht zoo genoemd omdat men ervan goede *banden* kan vlechten (*Alg. Vl. Idio.*). — *Molinia caerulea* Mönch; fr. *Molinie bleue*; in 't vl. dikwijls *Haze(n)gras* genoemd. — Z. ook KWAA-JONGENS.

Buntpijl, m. — Te Esschen. — Id. als BUNT. — *Pijl* = hier fr. *chaume*.

Burgemeestersknop, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Chrysanthemum coronarium* L.; fr. *Chrysanthème couronnée*. — De bloemen gelijken aan *gouden knoppen*, aan knoppen van een ambtelijk gewaad.

Fagus sylvatica.

a, Tak met bladeren en bloemen; — *b*, jonge plant; — *c*, blad; — *d*, mannelijke bloem; — *e*, afgezonderde meeldraad; — *f*, geopende vrucht; — *g*, beuknoot; — *h*, doorgesneden beuknoot.

Busseboom, m. — Overal in Fransch-Vl. en in 't Veurnambacht. — Verb. van *Bosseboom*; een boom die *bossen* (fr. *touffes*, *buissons*) vormt. — Id. als PALM, PALMBOOM; *Buxus sempervirens* L.; fr. *Buis toujours vert*; vulg. *Buis*.

— **Bust**, z. BREM —.

Buuk, m. — 1° Te Aarschot, Brecht, Esschen, Gheel, Leuven, Lichtaart, Lokeren, Moll, Nederbrakel, O.-L.-V.-Thielt, Tessenderloo, Turnhout, Vosseelaar, Werchter, Wetteren heeft dit woord dezelfde bet. als *Beuk* of *Beuke(n)boom*; *Fagus sylvatica* L.; fr. *Hêtre des bois*; vulg. *Hêtre*. — (Fig. bl. 71.)

2° In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg beteekent het alleenlijk de vrucht van dien boom (fr. *faine*), en is dan van 't vrouw. geslacht. De boom zelf wordt er altijd *Bukeboom* (uitspr. — *boum*) genoemd.

Bu(h)um, z. BOOM.

Buzzeke(n)s, o. mv. — Verb. van *Beurzekens*. — Te Oost-Roosebeke en omstr. — Algemeene naam die de verscheidene soorten van *Calceolaria* L. beduidt; fr. *Calcéolaire*; vl. *Pantoffelkruid*. — Elders zegt men ook *Porte-monétjes* (fr. *Porte-monnaie*): de vorm der bloem gelijk naar *Beurzekens*, enz.

C

Cachou, m. (Uitspr. *Kachoe*). — Te Leuven, Turnhout, enz. — Fransch woord, dat bijzonder in de steden gebruikt wordt. Men noemt alzoo de pastieljes die met het samen-trekkend sap van den *Areca Catechu* L.; fr. *Arec cachou*, vervaardigd worden.

Cactus', m. (Uitspr. *Kaktuss*). — Bijna overal in Belgenland. — Door dezen algemeenen naam beduidt het volk verscheidene geslachten van planten behoorende aan de familie der *Cacteeën*: in 't bijzonder *Mamillaria* Haw., *Melocactus* Tournef., *Echinocactus*

Opuntia. *Echinocactus.* *Cereus.*

Link. en Otto, *Cereus* Mill., *Epiphyllum* Pfeiff. en *Opuntia* DC. — (Fig.)

Calamus, z. KALAMUS.

Callebas, enz., z. KALLEBAS.

Calmoes, z. KALMOES.

Calmus, z. KALMUS.

Calot —, z. KALOT —.

Cameline, z. KAMELINE.

Camil, enz., z. KAMIL.

Cana, m. — Te Exaarde, Saffelare, Vlierzele. — Verkorting van *Canada*, naam door denwelken 't volk bijzonder twee soorten van Populieren aanduidt : den *Canada* of *Populus canadensis* Burgsd.; fr. *Peuplier du Canada* en den *Populus nigra* L.; fr. *Peuplier noir*.

Canada, m. — Te Aalst, Bierbeek, Brecht, Brussel, Esschen, Ingoyghem, Laarne, Leuven, Lichtaart, Lokeren, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, Oostham, Rethy, Turnhout, Vilvoorde, Waarmaarde, Wetteren, enz. — Twee verscheidene soorten van Populieren, veel op elkander gelijkende, worden door 't volk onder dezen naam aangeduid : de *Populus canadensis* Burgsd. (*P. monilifera* Ait.); fr. *Peuplier du Canada* en de *P. nigra* L.; fr. *Peuplier noir*.

— **Canada**, z. POPELIER —.

Canadas', (Uitspr. *Kanadass*), m. — In 't mv. zegt men *Canadasse(n)*. — In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg. — Id als CANADA.

Te Aalst en omstr. is 't woord *Canadas'* ook synoniem van *Aardappel*; 't is nogtans weinig in gebruik. In 't waalsche gedeelte van België heeft dit woord ook denzelfden zin.

— **Canadas'**, z. VREEMDE —.

Canariezaad, z. KANARIEZAAD.

Cannas', (Uitspr. *Kannass*), m. mv. — Het enkelv. is weinig in gebruik. — Te Esschen, Leuven, Turnhout, enz. — *Canna indica* L.; fr. *Balisier des Indes*; vulg. *Canne d'Inde*.

Gaoutchouc, (Uitspr. *Kaoetchoe*), m. — Op vele plaatsen wordt dit fr. woord gebezigd om eenen der *boomen* aan te duiden die de Rekgom of Gomelastiek voortbrengen : *Ficus elastica* Nois.; fr. *Figuier élastique*.

Capaandu, m. — Te D'Worp en omstr. — Id. als CAPENDU.

Capeciene(n), v. mv. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — Id. als CAPUCIENE(N).

Capendoeje, m. — Te Brussel en omstr. — Id. als CAPENDU.

Capendu, m. — Te Brussel en omstr. — Eene var. van Appel die zich zeer lang bewaart en in 't fr. *Capendu* of *Court-pendu* genoemd wordt. — Deze laatste naam is aan de vrucht gegeven, omdat zij aan eenen zeer *korten* steel *hangt*.

Capuciene(n), v. mv. — Te Brussel, Exaarde, Saffelare en omstr. — Men heet zoo de verscheidene soorten van *Tropaeolum* L.; fr. *Capucine*; vl. *Kapucijkers*. — (Fig. bl. 74.) — De bloemen hebben den vorm der kap van eenen *Capucienmonnik*.

Capuciene(n)kapke(n)s, o. mv. — Te Mariakerke (W.-Vl.), Molenbeek-

Wersbeek. — *Aconitum Napellus* L.: fr. *Aconit Napel*; vl. *Echte Monnikskap*. — (Fig.) — De vorm der bloemen gelijkt aan dien der *kap* van eenen *Capucienmonnik*.

Blad van
Tropaeolum.

Bloem van *Aconitum*
(natuurlijke grootte).

Aconitum Napellus.

Capuciene(n)mostaard, m. — Te Antwerpen, Gent en omstr. — *Cochlearia Armoracia* L.; fr. *Cranson*; vulg. *Raifort sauvage*; vl. *Mierik-Lepelblad*. — De gemalene wortels dezer plant worden op sommige plaatsen als *mostaard* gebruikt.

Capuciene(n)mutsen, v. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als CAPUCIENE(X).

Capucintjes, o. mv. — Men zegt ook *Capecintjes*. — Te Gent, Turnhout en omstr. — Id. als CAPUCIENE(X).

Carpaandusse, m. — Verb. van 't fr. *Court-pendu* of *Capendu*. Men zegt soms ook *Carpaandoesse* of *Carpaandoessen* Appel. — In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limb., bijzonder in de omstr. van Tongeren. — Id. als CAPENDU.

Cassoude, v. — Verb. van 't fr. *Consoude*. — Te Dixmuide en omstr. — *Symphytum officinale* L.; fr. *Consoude officinale*; vulg. *Grande Consoude*; vl. *Gemeen Smeerwortel*, *Waalwortel*.

Casteleerke(n)s, m. mv. — Te Turnhout en omstr. — Eene var. van Aardappel, klein en blauw. — *Casteleerke(n)s* is waarschijnlijk een verb. van *Casterleeke(n)s*. Casterlé is eene gemeente in de nabijheid van Turnhout gelegen en wellicht is deze var. van daar afkomstig.

Catalpa, m. — Te Drongen, Leuven, Turnhout. — *Bignonia Catalpa* L.; fr. *Bignone Catalpa*; vulg. *Catalpa*; vl. *Trompetboom*.

Cathrienewiel, o. — Te Iseghem, Oost-Roosbeke. — *Lychnis Flos-Cuculi* L.; fr. *Lychnide Fleur de coucou*; vl. *Koekoeksbloem*. — De wielvormige bloemkroon, met fijn doorgesnedene blaadjes, gelijk niet slecht aan het wiel waarmede men de *H. Catharina* altijd verbeeldt.

Ceder, **Cederboom**, m. — 1° Te Brecht, Drongen, Gent, Moll, Oost-Roosbeke, Turnhout, Vlamertinghe. — *Cedrus orientalis* DC.; fr. *Cèdre d'Orient*. — 2° Te Exaarde, Saffelare wordt dezelfde naam gegeven aan den *Thuya occidentalis* L.; fr. *Thuya d'Occident*, 't geen alleenlijk door vergissing geschiedt.

Celiadoone, enz., z. SELIADOONE.

Ceneskes, z. CENESSE(N).

Cenese(n), v. mv. — Te Zuydschote. — *Leucoium vernum* L.; fr. *Nivéole printanière*; vl. *Lakooi*. — Soms zegt men ook *Cenèskes*. — Die twee woorden zijn wellicht eene verb. en afkorting van 't fr. *Perce-neige*, naam van eene andere plant die genoeg op deze gelijkij (*Galanthus nivalis* L.; fr. *Galanthine Perce-neige*; vulg. *Perce-neige*) en met dewelke 't volk ze verwart.

Gente(n), v. mv. — Te Berg, Bloir, Mall, Nederheim, Sluizen. — *Lunaria biennis* Mönch; fr. *Lunaire bisannuelle*; vl. *Maanviool*. — De vruchten dezer plant gelijken aan *centen*, d. i. zijn plat en rondachtig van vorm. Van daar ook hare andere namen van *Judaspenning* (Hoogstraten), *Geld* (Exaarde, Saffelare) en, in 't fr., *Herbe aux écus*, *Monnaie du pape*, enz.

Chalotte(n), z. SJALOTTE(N).

Champeljong, m. — In 't zuid gedeelte van Belg.-Limburg. — Verb. van 't fr. *Champignon*; zelfde beteekenis. — (Fig.).

Champignonjs, m.

mv. — Te Gent, Leuven en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Champinions, m. mv. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Wercken. — Id. als de twee voorg. ww.

Kampernoeliën van 't geslacht *Agaricus*.

Charlotteke(n)s, z. SJARLOTTEKE(N)S.

Charlotten, z. SJARLOTTEN.

Checorije. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, S'-Jans-Cappel, Vleteren. — *Cichorium Intybus* L.; fr. *Chicorée sauvage*; vl. *Suikerij*. — De naam wordt bijzonder gebezigd voor de gekweekte variëteit. — Verb. van 't fr. *Chicorée*.

Chelap, m. — Te Lokeren en omstr. — Id. als JELAP.

Chicoré, m. — Te Brussel, D'Worp. — Id. als SUIKERIJ. — Verb. van 't fr. *Chicorée*.

Chicoreië, m. — Te Beerst, Dixmuide, Eessen, Werchter, Wormhoudt, Woumen. — Id. als 't voorg. w.

Choclaat, m. — Te Dixmuide en omstr. — Verb. van 't fr. *chocolat* of 't vl. *chocolade*. — Zelfde bet.

Chocolaa, m. — Te Gent, Poperinghe en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Chocolatt, m. — Te Brussel en omstr. — Z. CHOCLAAT.

Christus'doornen, m. mv. — Te Vilvoorde en omstr. — Te Exarde, Saffelare zegt men *Doorn-Christi* of *Doorn-Acacia*. — In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg duidt men dien boom aan door den volgen den zin : « De doornen waar (zij) men de kroon van onzen Heer van gemaakt (hebben) heeft, » = (*uitspr.*) « de dieun bo ze de kroon van o's Heer van gemaakt hebbe(n)l ». — *Gleditschia triacanthos* L.;

Gleditschia triacanthos.

Agrostemma Githago.

fr. *Févier à trois épines*; vl. *Boonenboom*. — (Fig. bl. 76.) — Uitlandsche boom van Noord Amerika, met lange en drijpuntige doornen.

Christus'oog, o. — Te Diest en omstr., Messelbroeck, Rillaar, Sichem, Veerle. — *Agrostemma Githago* L. (*Lychnis Githago* Lmk); fr. *Agrostemme Nielle*; vulg. *Nielle des blés*; vl. *Korenvlam*. — (Fig. bl. 76.) — De alomtegenwoordigheid van God wordt dikwijls door een oog afgebeeld. Misschien heeft men in deze bloem eene zekere gelijkenis met dat oog gevonden?

Christus'oogen, o. mv. — Te Dessel, Hersselt, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, Opwijk, Werchter. — *Lychnis coronaria* L.; fr. *Lychnide couronnée*; vulg. *Coquelourde*. — Voor uitleg, z. 't voorg. w. — Waarom gebruikt men eerder den *meervoudigen* vorm voor deze plant dan voor de voorgaande? Waarschijnlijk omdat bij den *L. coronaria* L., de bloemen kort bij malkander groeien en als trossen vormen, dewijl ze bij de andere soort van malkander gescheiden zijn en als *alleen* beschouwd worden.

Citroenappel, m. — Te Esschen en in 't zuid, gedeelte van Belg.-Limburg. — Var. van *Appel*, die omtrent den vorm des *Citroens* heeft en bij het rijpen ook citroengeel wordt.

Citroen(e)boom, m. — Bijna overal in Belgenland, enz. — Te Leuven, (uitspr. = *citroewenebeu(h)eum*).

— Te Lokeren en omstr. zegt men ook *Citroeneleer* (uitspr.: *Citroeneleire*). — *Citrus medica* Risso; fr. *Citronnier de Médie*; vulg. *Citronnier*; vl. *Citroenboom*.

Citroeneleer, m. (Uitspr.: *Citroeneleire*). — Te Lokeren en omstr. — Id. als CITROEN(E)BOOM.

Citroenkruid, o. — Naam gegeven aan verscheidene planten, die grootelijks van elkander verschillen, maar allen eenen *Citroenachtigen* geur hebben. — 1° Te Leuven (uitspr. *Citroenkroëd*), Oostham, Wetteren noemt men alzoo den *Lippia citrodora* Kunth; fr. *Lippia Citronnelle*; vulg. *Citronnelle*: gekweekte plant behoorende aan de familie der *Verbenaceëen* of *IJzerkruidachtigen*.

Melissa officinalis.

2° Te Boutersem, Leest, Sichem, Steenockerzeel, Verrijck, Vilvoorde, Werchter, Wolverthem wordt die naam gegeven aan den *Melissa officinalis* L.; fr. *Mélisse officinale*, van de familie der *Labiaceën* of *Lipbloemigen*. — (Fig. bl. 77.) Gewonelijk gekweekt, ontsnapt deze plant soms uit de hoven en wordt alzoo op eenige plaatsen als *genaturaliseerd* aangetroffen.

3° Te Exaarde, Saffelare heet men *Citroenkruid*, eene var. van *Wilde Tijn*, riekende als *citroen* : *Thymus Serpyllum* L. var. *citriodora*; fr. *Thym Serpolet* (vulg. *Serpolet*), var. *à odeur de citron*. — (Fig.)

Thymus Serpyllum.

Clematijte, z. KLEMATIJTE.

Coleüs, m. — Te Leuven, Turnhout, enz. — Algemeene naam die verscheidene soorten en var. van het uitlandsche geslacht *Coleus* Loir. begrijpt. De meest gekweekte soorten zijn de *C. Blumei* Benth.; fr. *C. de Blume* en de *C. Verschaffeltii* Lem.; fr. *C. de Verschaffelt*. De eerste heeft *purper-* of *zwartachtig* gevlekte bladeren; de bladeren der andere zijn terzelter tijd *rood*, *geel* en *purperachtig*. — Z. ook het volgende w.

Coluzen, m. mv. — Verb. van *Coleüzen*; mv. van 't voorg. w. — Te Asper wordt deze naam gegeven aan den *Plectranthus fruticosus* L'Hér.; fr. *Plectranthe frutescente*; vulg. *Herbe aux rhumatismes*, plant die, in België, veel in de woonkamers gekweekt woort, omdat zij den naam heeft een goed geneesmiddel te zijn tegen vloeing of rheumatismus. Van daar haar fr. volksnaam en die van *Rhوماتisplant* welke haar ook te Asper gegeven wordt. — Z. ook RHUMATIKPLANT, RHUMATISPLANT, PLANT TEGEN DE JICHT.

Constantinopelen, v. mv. — Te Exaarde, Gheel, Oostham, Saffelare. — *Lychnis Chalcedonica* L.; fr. *Lychnide de Chalcédoine*; vulg. *Croix de Malte*, *Croix de Jérusalem*. — Z. ook KRUIS-VAN-MALTA.

Constantinopolitaan, v. — Te Boutersem, Verrijck. — Id. als 't voorg. w.

Coriopjes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Verkleinw. en verb. van *Coreopsis*, algemeen naam van verscheidene soorten van gekweekte sieraadplanten, oorspronkelijk van Noord Amerika. De in België meest gekweekte soort is de *C. auriculata* L.; fr. *Coréopsis auriculé*. Hare zeer doorsnedene bloemblaadjes doen ze, van verre, min of meer op eenen vlinder gelijken; van daar ook haar andere naam, te Asper in gebruik : *Vliebeiterke(n)s*. — Z. dit w.

Cornelisrozen, v. mv. — Te Brecht, Eersel, Esschen, Lichtaart, Mall,

Sluizen (in deze twee laatste gemeenten zegt men meer *Piadsrozen* = *peerdsrozen*). — *Paeonia officinalis* L.; fr. *Pivoine officinale*; vulg. *Pivoine*; vl. *Pioen*. — De bloem gelijk aan eene *roos*. Zij bloeit zeer vroeg in 't jaar, omtrent het feest van de *H. Cornelia* (31 Maart).

Corpaandu, m. — Te Gent en omstr., Lokeren. — Id. als CORPENDU.

Corpendië, m. mv. — Te Leuven. — Id. als CORPENDU.

Corpendu, m. (Op zijn vl. uitgesproken.) — Verb. van 't fr. *Court-pendu*. — Soort van Appel die zich zeer lang bewaart en die alzoo genoemd is omdat hij aan eenen zeer *korten* steel *hangt*. — Te Bailleul, Berthen, Brecht, Dixmuide, Eschen, Lichtaart, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Oostham, Oost-Roosbeke, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Thourout, Turnhout, Vleteren, — Z. ook CAPENDU, CAPENDOEJE, enz.

Corpendus', m. (Uitspr. — *duss*). — Te Neer-IJssche en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Crompiere(n), v. mv. — In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg en soms ook in Brabant, enz. — Synoniem van Aardappel; fr. *Pomme de terre*. Wordt alleen gebruikt door lieden van den ouden tijd. Het waalsch woord *crompière* heeft dezelfde beteekenis.

D

Daalder, m. — Te Assche en omstr. — *Camelina sativa* Crantz; fr. *Caméline cultivée*; vl. *Oliezaad*. — Plant, van de familie der *Kruisbloemigen*, wier zaad gebruikt wordt om olie te slaan, gelijk dat van Sloer en Rapen. — Men hoort soms ook de uitspr. : *Deulder*.

Dagbloem, v. — Te Vilvoorde. — *Tigridia Pavonia* Red.; fr. *Tigridie Queue de paon* of *T. à grandes fleurs*. — Eene gekweekte plant, uit Mexico ingebracht, met groote, schoone, rood- en geelachtige bloemen, die maar éenen *dag* duren.

Daglelie, v. — Te Exaarde, Saffelare, Vilvoorde. — *Hemerocallis flava* en *H. fulva* L.; fr. *Hémérocalle jaune* en *H. fauve*. — Gekweekte hofplanten wier bloemen aan *Leliën* gelijken en maar éenen *dag* of korten tijd open staan.

Daglelieke(n)s, o. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Convolvulus tricolor* L.; fr. *Liseron tricolore*; vl. *Drijskleurige Winde*. — De bloemen gelijken min of meer aan kleine *Leliën* en sluiten zich des avonds.

Dahlia, v. — Op sommige plaatsen zegt men, in 't *enkelv.*, *Dahlias'*

(uitspr. — *ass*). — Naam gemeenlijk overal gebruikt om de verscheidene soorten en var. van het geslacht *Dahlia* te beteekenen, bijzonder de *Dahlia variabilis* DC.; fr. *Dahlia variable*. — Z. ook PETETTEBLOEM.

Daklook, o. — Te Oplinter en omstr. — *Sempervivum tectorum* L.: fr. *Joubarbe des toits*; vl. *Huislook*, *Donderbaard*. — Soort van Vetplant die op de *daken* groeit en smaakt bijna gelijk *Look*.

— **Dame(n)**, z. NAAKTE —.

Damnetel, v. — 1° Te Aarschot, Leest, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, St-Joris-Winghe, Vollezeele. — *Lamium album* L.; fr. *Lamier blanc*; vulg. *Ortie blanche*; vl. *Doove Netel*. — (Fig.)

2° Te Neerpelt en ook te O.-L.-V.-Thielt. — *Galeopsis Tetrahit* L. en *G. versicolor* Curt.; fr. *Galéopsis Tétrahit* en *G. bigarré*; vl. *Kempnetel*. — *Damnetel* is wellicht eene verb. van *tamme netel*: de bladeren dezer planten gelijken aan die der *Netel*, maar zij steken of branden niet; ze zijn als *tam*.

— **Damnetel**, z. WITTE —.

— **Dans**, z. HEKSE(N) —.

Daring, m. — Te Aarschot, Houtvenne, Langdorp. — *Sinapis arvensis* L.; fr. *Moutarde des champs*; vl. *Wilde Mostaard*. — Onkruid, met gele bloemen (familie des *Kruisbloemigen*) dat veel in de velden gevonden wordt. — Z. ook DERIK, DERINK, enz.

Darmen, m. mv. — Te Vlamertinghe en omstr. — *Carpinus Betulus* L.: fr. *Charme commun*; vl. *Haagbeuk*. — Waarschijnlijk alzo geheeten omdat de takken gewonelijk gewrongen en gedraaid zijn, gelijk de *darmen*, in het lichaam. Dit is bijzonder waar als dit houtgewas onder vorm van hagen gekweekt wordt.

Dauvekraud, z. DUIVE(N)KRUID.

Dauwdistel, v. — (Uitspr., in Limburg, — *dissel*.) — Te Berthem, Bogaarden, Ingoyghem, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Waarmaarde en in 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg (Tongeren en omstr.). — *Sonchus arvensis* L., *S. asper* L. en *S. olera-*

Lamium album.

ceus L.; fr. *Laiteron des champs*, *L. âpre* en *L. maraicher*; vl. *Melkdistel*. — Deze planten, met hunne doornachtige bladeren, gelijken aan de *distelen*, doch steken niet; zoo dat men er met de bloote hand mag op duwen of *dauwen*. — Misschien ook is *dauw* eene verb. van doof, *doove*: *doove distel* = distel die niet steekt, gelijk *doove netel* = netel die niet brandt. — Volgens De Bo (*Kruidw.*, bl. 217), zou men eerder *Douwdistel* moeten schrijven dan *Dauwdistel*. Alzoo zou de naam gemakkelijker kunnen uitgelegd worden. Immers er bestaat een oud woord, *douw*, *duw* of *dui*, dat *konijn* beteekent: van daar, dewijl de konijnen deze soort van distel geerne eten, zou ze den naam van *Douwdistel* ontvangen hebben.

Dauwkoolen, m. mv. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Daverherteke(n)s, o. mv. — Te Houtvenne. — *Briza media* L.; fr. *Brize intermédiaire*; vulg. *Amourette*; vl. *Siddergras*, *Trilgras*. — De aartjes dezer grassoort zijn *hartvormig* en *daveren* of sidderen met de minste beweging. — Z. ook BEVERNELLEKENS, BEVERKENS, BIBBERKENS, enz.

Deel, v. — 1° Te Bambeeque, Esquelbecq, Gheel, Herzelee, Laarne, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Men zegt ook *Spar*, *Sparreboom*. — *Abies excelsa* DC. (*Picea* — Link); fr. *Sapin élevé*; vulg. *Epicea*; vl. *Hooge Spar* — of *Denneboom*, *Mastboom*.

2° Deze naam wordt soms ook gebruikt om den *Pinus Sylvestris* L.; fr. *Pin Sylvestre*; vl. *Pijnboom* aan te duiden. — Het volk maakt dikwijls geen onderscheid tusschen deze soorten van boomen, die veel op elkander gelijken. — N. B. **Deel**, mv. *delen* = eigenlijk *planche*, *ais*. Zoo zegt men: *Noordsche delen* = planches de Norwège.

Deen, v. — Te Gheel en omstr. — Men zegt ook *Deel* en *Mast*. — Z. 't voorg. w. 2°). — *Deen* is eene verb. van *Den* = *Denne(n)boom*.

Dein, v. — Verb. van *Den* = *Denne(n)boom*. — Te Aarschot, Boutersem, Herent, Hersselt, Leuven, Verrijck, Wesemaal. — Id. als DEEL; z. dit w.

Deine, v. — Te Brussel en omstr., Bierbeek, Neer-IJsche. — Z. DEEL: zelfde bet. en zelfde opmerk.

Dekriet, o. (Klemt. op Dek.) — Te Assche en omstr. — *Riet* dat dient om te *dekken*: men maakt er schutsels van allen aard mede. — *Phragmites communis* Trin.; fr. *Phragmites commun*; vulg. *Roseau*. — Groote grasplant die in grachten en moerassen groeit en eenen grooten, pluimvormigen bloemenstand heeft.

Den, v.; **Denne(n)boom**, m. — Te Achel, Berg, Bierbeek, Bilsen, Bloir, Bolré, Brée, Coninxheim, Cuttecoven, Diepenbeek, Diest, Elst, Esschen, Fall-Mheer, Freeren, Genck, Genoels-Elderen, Hasselt, Heffen, Helchteren,

Herderen, Hex, Hoesselt, Jesseren, Ketzingen, Landen, Looz, Maaseyck, Mall, Mechelen-a/M, Membruggen, Millen, Nederheim, Neerpelt, Neer-Repen, Oostham, Over-Repen, Peer, Piringen, Rixingen, Rutten, Scherpenheuvel, 'S Heeren-Elderen, Sichem, St-Truiden, Sluizen, Spalbeek, Sussen, Testelt, Tongeren, Vlijtingen, Widoie, Wommersom, Zeelhem. — Zelfde bet. en zelfde opmerk. als voor DEEL 1°) en 2°) : z. dit w.

— **Den**, z. GROVEN —, SPAANCHE —, ZILVER —.

Dendermondsgras, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Lolium perenne* L.; fr. *Ivraie vivace*; vl. *Dolik*.

Deneboom, m. — Verb. van *Dennen* —. — Te Brussel en omstr. — Men zegt ook *Spèreboom*. — Zelfde bet. en zelfde opmerk. als voor DEEL.

Denne(n)boom, m. — Te Oostham en omstr. — Z. DEEL; zelfde opmerk.

Denne(n)knop, m. — Te Oostham en omstr. — De Vrucht van de *Coniferen* of *Kegeldragenden*; fr. *Cône de Sapin, de Pin, d'Épicea*, enz.

Derik, m. — Te O.-L.-V.-Waver. — Op andere plaatsen zegt men *Derink*, *Derrink*, *Daring*, enz. — *Sinapis arvensis* L.; fr. *Moutarde des champs*; vl. *Wilde Mostaard*. — Een onkruid dat overal in de velden gevonden wordt en veel schade veroorzaakt. 'T is daarom dat sommige 't w. *Derik*, enz. zouden willen doen afkomen van het oude *deer* of *dere*, dat *schade* beteekent. Van daar ook ons werkw. *deren*.

Derink, m. — Te Aarschot, Boisschot, Hoven, Sichem. — Id. als 't voorg w.

— **Derm**, z. EENEN —, HINNEN —, HOENDER —.

Derrink, m. — Te Gheel, Tessenderloo, Veerle. — Id. als DERIK.

Destel, v. — Verb. van *Distel*. — Te Aalst, Bailleul, Berthen, Brussel en omstr., D'Worp, Gent en omstr., Laarne, Meteren, Nederbrakel, Nieuwerkerke, St-Jans-Cappel, Vleteren, Wetteren. — *Carduus crispus* L.; fr. *Char-don crépu*; vl. *Gewone Distel*. — Soms tijds begrijpt men onder denzelfden naam ook den *Cirsium arvense* Scop.; fr. *Cirse des champs*; vl. *Veder-distel*, plant die veel op de Distel gelijkt, doch stijver is, en bijna alleenlijk in de velden gevonden wordt : om dit verschil aan te duiden zegt men op zekere plaatsen *Stijve Dessel* of *Velddessel*. — De vl. naam *Veder-distel* is ontleend aan den vorm der pluimtjes (fr. *aigrettes*) van het zaad : deze zijn *vedervormig* bij den *Cirsium*, en *zaagvormig* bij den *Carduus*.

— **Destel**, z. MELK —, O.-L.-V. — Z. ook — DISSEL en — DISTEL.

Dézekensoogskens, o. mv. — Verb. van *Jesukensoogskens*; fr. *Petits yeux du petit Jésus*. — Te Lichtaart, Wuustwezel en omstr. — Beteekent verscheidene soorten van 't geslacht *Myosotis* L.; naar bijzonder den *Myosotis palustris* With.; fr. *Myosotis des marais*; vulg. *Ne m'oubliez pas*; vl. *Muizenoor*, ook *Vergeet mij nietjes*. — (Fig. bl. 83.) — Het goed en

eenvoudig volk wijdde de schoonste en liefelijkste bloemen aan Jesus, aan Maria en aan de Heiligen toe. 'T is alzoo dat hier de lieve bloemtjes van den *Myosotis* aan de oogjes van 't Kindje Jesus vergeleken worden. — Z. ook **JESUKENSBOEM**, **JESUKENSHOCHTSKENS**, enz.

Dieve(n)kruid, o. — Te Brugge en omstr. — Men zegt ook *Meelblommetjes*. — *Clematis Vitalba* L.; fr. *Clématite des haies*; vl. *Klim-* of *Vuurkruid*.

Diézekesoogske(n)s, o. mv. — Verb. van *Jesukensoogskens*. — Te Turnhout en omstr. — Men zegt ook *Vergeet mij nietjes*. — Voor bet. en uitleg z. **DEZEKENSOOGSKENS**.

Dikke-Boevies, v. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als **BOEVIES**; z. dit w. — Deze naam wordt *bijzonder* gebruikt om het geslacht *Bovista* aan te duiden; deze planten zijn *diklijviger* dan die van 't geslacht *Lycoperdon*.

Dikke-Gerst, v. en m. — Te Turnhout en omstr. — Item in 't zuid. gedeelte van Belg.-Limb. (Tongeren en omstr.), waar uitspr. = *dikke-gass*. Men zegt er ook *Wintergerst* (uitspr. *Wëntergass*.) — *Hordeum hexastichum* L.; fr. *Orge à six rangs*; vl. *Wintergerst*, *Gerst met dikke aren*.

Dikke-Konkoemmers, m. mv. — Te Brussel en omstr., Neer-IJssche. — Verscheidene soorten worden, onder dezen algemeenen naam, door het volk aangeduid, bijzonderlijk: *Cucurbita maxima* L.; fr. *Courge Potiron*; vulg. *Courge*, *Potiron*, *Citrouille*; vl. *Groote Kauwoerde*; *C. Pepo* L.; fr. *Courge Pépon*; vulg. *C. Giraumon*; *C. Melopepo* L.; fr. *Courge Patisson*; vulg. *Bonnet d'Électeur*. — (Fig.) — **Konkoemmers** = verb. **Komkommers**.

Dikke-Konkommers, m. mv. — Te Mall, Sluizen, Tongeren en omstr. — Zelfde bet. en opmerk. als voor 't voorg. w.

Dikke-Kroesele(n), v. mv. — In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limb. — *Ribes Uva crisa* L., var. met *dikke* vruchten; in 't fr. *Groseillier à maquereaux* genoemd. — Z. ook **KROESELLEN**.

Myosotis palustris.

Cucurbita.

Bloem en doorgesnedene vrucht.

Dikke-Spinnekoppe(n), m. mv. — Uitspr. — *Spénnekeup* of — *Spénneköp* (de *umlaut* der Duitschen). — Te Mall, Sluizen en elders in zuid. Belg.-Limb. — *Nigella Damascena* L.; fr. *Nigelle de Damas*; vl. *Nigella van Damascena*, *Nichelbloem*. — N. B. *Spinnekoppen*, alleen gezegd, is op dezelfde plaatsen de naam van den *Aconitum Napellus* L. De *Nigella* wordt *Dikke-S.* genoemd om zijne *grootte* zaadbollen: in de bloem zelve heeft het volk eenige gelijkenis ontdekt met eenen *Spinnekop*. — Z. ook *Spinnekoppen*.

Dikke-Terf, v. — Te Tongeren en omstr., en bijna overal in zuid. Belg.-Limb. — *Triticum turgidum* L.; fr. *Froment renflé*; vulg. *Gros-blé*; vl. *Dikke Tarwe*. — Alzoo genoemd om de dikte der aren.

Dikke-Vetplant, v. — (Soms zegt men ook *Vetplant* alleen.) — Te Brussel en omstr., Lokeren, in zuid. Belg.-Limb. — *Agave americana* L.; fr. *Agave d'Amérique*. — (Fig.) — Elders wordt deze plant ook *Honderdjaarbloeme*, *Verbrandplant*, enz. genoemd: z. deze ww. — *Dikke-Vetplant* = om hare *dikke, vette* bladeren.

Afgezonderde bloem
(natuurlijke grootte).

Agave americana.

Dikkoppen, m. mv. — 1° Te Vorst en omstr. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. en Germ. (*Chrysanthemum Leucanthemum* L.; *Leucanthemum vulgare* Lmk.); fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande*

Marguerite; vl. *Bertramkruid*. — Alzoo genoemd om rede der *dikke* bloemknoppen.

2° Te O.-L.-V.-Thielt wordt de naam van *Dikkop* bijzonder gegeven aan den *Chrysanthemum segetum* L.; fr. *Crysanthème des moissons*; vl. *Goudbloem*.

Dissel, v. — Verb. van *Distel*. — In zuid. Belg.-Limb.; bijzonder in de omstr. van Tongeren. — Z. DESTEL : dezelfde bet. en opmerk.

— **Dissel**, z. GROOTE —, JEZEL —, PIADS —, STAAIF —. Z. ook — DESTEL en — DISTEL.

Distel, v. — Te Alveringhem, Antwerpen, Brecht, Brugge en omstr., Dixmuiden en omstr., Lokeren, Moll, Neer-IJssche, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Rethy, Thourout, Tongeren, Turnhout, Vlamertinghe, Wormhoudt en omstr. — Z. DESTEL : zelfde bet. en opmerk.

— **Distel**, z. DAUW —, KONIJN —, MALSCH —, MELK —, O.-L.-V. —, SUIKER-MELK —, WILDE —.

Djeniverboom, m. — Verb. van *Jenever* —. — Te Dixmuiden en omstr., Thourout. — *Juniperus Communis* L.; fr. *Genévrier commun*; vl. *Jeneverboomken*.

Djeun, m. — Verb. van *Ajuin*. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als AJUIN.

Djézemijne(n), v. mv. — Verb. van *Jasmijnen*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Z. JASMIJEN.

Djudas —, z. JUDAS —.

Djuin, m. — Verb. van *Ajuin*. — Te Scheldewindeke en omstr. — Z. AJUIN.

Dobbel-Boterbloem, v. — (Voor *Dubbel* —). — Te Opwijk en omstr. — *Caltha palustris* L.; fr. *Populage des marais*; vl. *Dodder*. — *Dobbel* = *dubbel*, heeft hier de bet. van *groot*. De zin is dus niet : met *dubbele* bloemen (fr. à fleurs *doubles*), maar : met *groote* bloemen (fr. à *grandes* fleurs). — De *Dodder* wordt door 't volk aanzien als eene *Boterbloem* (fr. *Renoncule*) met grootere bloemen dan de gewone soorten.

Dobbele-Kolleblomme, v. — Te Lokeren en omstr. — Men zegt ook *Groote* —. *Dobbel* heeft hier dezelfde bet. als voor 't voorg. w. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Groote Maankop*. — (Fig.) — De bloemen zijn veel *grooter* dan die van den *P. Rhæas* L.; fr. *Pavot Coquelicot*; vulg. *Kolleblomme*; 't is daarom dat deze gekweekte soort *Dobbele* — genoemd wordt, ofschoon de bloemen *enkel* zijn.

Vrucht van
Papaver.

Dobbel-Weversblären, o. mv. — Te Asper, Singem. — Te Ouwegem zegt

men : *Dobbel-Koeirebben*, v. — Zelfde bet. als elders *WEVERSLAREN*; z. dit w. — *Dobbel* heeft hier denzelfden zin als bij de twee voorg. ww.

Doche-Krieke, v. mv. — (*Doche* : uitspr. der *ch* als in 't fr.) — Verb. van *Duitsche-Krieken*. — Te Brussel en omstr. Men zegt ook *Sterke-Krieke*. — Id. als *NOORDKRIEKEN*.

Dod, Dodde, v. — Te Antwerpen, Hoogstraten, Lichtaart, Rethy. — *Typha latifolia* L. en soms ook *T. angustifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles* en *M. à feuilles étroites*; vl. *Dodderiet*. — Z. ook *KRUISRIET*, *KOLFRIET*, *Tod*, *Totsen*, *Dodsen*.

Dodsen, v. mv. — Te Gheel en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Doempers, m. mv. — Te Vilvoorde en omstr. — Z. ook *DOMPERS*. — Deze naam wordt gebruikt om verscheidene soorten van *Bovista* Pers. en *Lycoperdon* Fr. (fr. *Boviste* en *Vesse-de-Loup*) aan te duiden. — Z. *BOEVEEST*, *BOEVIES*. — *Doempers* komt van *doemp* = *damp* en bet. zooveel als *stof*. Als men op de *doempers* trapt springen zij open en verspreiden hun zaad dat als rook of stof door de lucht vliegt.

Dokkeblad, o; **Dokkeblaren**, o. mv. — Deze naam heeft verscheidene bet., volgens de plaatsen :

1° Te Exaarde, Saffelare noemt men alzoó twee soorten van waterplanten, de eene met witte, de andere met gele bloemen; beide hebben groote ronde bladeren die op het water uitgespreid liggen. — *Nymphaea alba* L.; fr. *Nénuphar blanc*; vl. *Waterlelie* en *Nuphar luteum* Sibth. en Sm.; fr. *Nuphar jaune*; vulg. *Nénuphar jaune*; vl. *Plompen*.

2° Te Vollezele beduidt deze naam den *Lappa* Tournef., bijzonder den *L. minor* DC.; fr. *Bardane mineure*; vl. *Klis* of *Kliskruid*. — De vruchten hebben ongeveer 1 centim. doorsnede, zijn bolvormig en hechten zich gemakkelijk aan de kleederen vast.

N. B. Sommige willen *Dokkeblad* afleiden van 't werkvv. *duiken* (fr. *plonger*). De bloem, zeggen zij, gaat boven 't water open en de zaadbol *duikt* onder 't water om te rijpen. Deze uitleg schijnt ons wat te ver gezocht, bijzonder daar het zeldzaam gebeurt dat de zaadbollen *duiken*, om te rijpen. Eene uitlegging die ons natuurlijker schijnt is de rede van dien naam te zoeken in 't woord *dok*, mv. *dokken* (fr. en engl. *dock* = un bassin pour retenir l'eau) : plant die in de *dokken* of wateren groeit.

Dokkebladje, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Limnanthemum nymphaoides* Link.; fr. *Limnanthème Faux-Nénuphar*; vl. *Vijverin*. — Deze plant, gelijk haar naam het ook te verstaan geeft, is als eene *verkleining* van het *Dokkeblad*; fr. *Nénuphar*. Zij groeit ook in 't water, enz. — Z. verderen uitleg bij 't voorg. w. — Men zegt ook *Klein-Dokkebladje*.

— **Dokkebladje**, z. *KLEIN* —.

Dokkebloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Zelfde bet. en opmerk. als voor **Dokkeblad**.

— **Dokwortel**, v., z. **SMALLE**. —

Dolfijn, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Delphinium grandiflorum* L.; fr. *Dauphinelle à grandes fleurs*. — *Dolfijn* is wellicht eene verb. van den lat. of den fr. naam; *dolfijn*, overigens = fr. *dauphin*. — Voor den *D. Ajacis* L., die gewoonliker in onze hoven gekweekt wordt, gebruikt men er, gelijk elders, den naam van *Ridderspoor*.

Kampernoelen van het geslacht *Agaricus*.

Dolhondenbrood, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Agaricus campestris* L. en zijne variëteiten; fr. *Agaric champêtre*; vl. *Veldbladzwam*. Daarenboven begrijpt het volk, onder denzelfden naam, bijna al de andere soorten van Paddestoelen die den uiterlijken vorm van den *Agaricus* hebben, d. i. den vorm van eenen regen- of zonnescherm. — Volgens de meening van 't volk, eten de *dolle honden* van deze zwammen of maakt het eten dier planten de *honden dol*.

Dolle-Kers, v. — Te Herent, Hoogstraten en omstr. — *Atropa Belladonna* L.; fr. *Atrope Belladone*; vulg. *Bel-ladone*; vl. *Doodkruid*, *Wolfkers*. — (Fig.) — De plant is *vergiftig*; de rijpe vrucht is gelijk eene zwarte, blinkende *kers*. — Z. ook **BELLADONA**.

Atropa Belladonna.

Dolle-Kervel, m. — Te Gheel en omstr. — *Aethusa Cynapium* L.; fr. *Éthuse Petite-Ciguë*; vl. *Dolle Kervel*. — (Fig.) — Deze plant gelijkt veel op den *Kervel* en, daar ze *vergiftig* is, wordt ze *dolle* of *dulle* kervel geheeten.

Dompers, m. mv. —

Te Wesemaal en omstr.

— Zelfde bet. en uitleg als voor **DOEMPERS**.

Donderbaard, m. —

Te Perck, Steenockerzeel en omstr. — Elders zegt men *Donderblaren*, *Donderbloemen*, *Donderbos*, *Donder-*

Zaad, bloemen en bladeren van *Aethusa Cynapium*.

plant, *Donderkruid*, enz.; z. deze ww. — De *Donderbaard*, enz. *Sempervivum tectorum* L.; fr. *Joubarbe des toits*, is eene oude mythologische plant, aan *Donderer* of *Donderaar* toegewijd. — *Donderer* of *Donderaar* was een tweede naam die aan *Thor*, den grooten afgod van 't Noorden, gegeven wierd. Alzoo ook riepen de Romeinen hunnen *Jupiter* aan onder den naam van *Jupiter tonans*; fr. *Jupiter tonnant*. Terwijl zij den vijfden dag der week (*dies Jovis*; fr. *Jeudi*) volgens den *algemeenen* naam van hunnen god noemden, zien wij die van 't Noorden denzelfden dag volgens den *bijzonderen* naam van *Thor* doopen en *Donderdag* of dag van den *Donderaar* heeten. — Op dezelfde wijze waren hem zekere planten toegewijd en werden daarom *Donderblaren*, *Donderbaard*, enz. genoemd. (Vglk. 't fr. *Joubarbe* = *Jovis barba* = *Jupitersbaard*.) Het volk plaatste ze op zijne woningen om van den donder bevrijd te worden. Dit gebruik is op zekere plaatsen tot heden toe behouden, ofschoon men er niet meer dezelfde beteekenis aan hechte.

Donderblaren, o. mv. — Te Antwerpen, Appelterre, Bailleul, Berthen, Bierbeek, Bogaarden, Brasschaat, Brussel, Gent en omstr., Gheel, Hove, Laarne, Lokeren, Mechelen, Meteren, Nederbrakel, Neer-IJssche, Oost-Roosbeke, Rethy, Schilde, St-Jans-Cappel, Vilvoorde, Vlamertinghe, Vleteren, Wetteren, Wormhoudt en omstr. — Zelfde bet. en opmerk. als voor DONDERBAARD.

Donderbloemen, v. mv. — Deze naam bet. verscheidene soorten van planten, volgens de plaatsen :

1° Te Brugge en omstr. (uitspr. *Dunderblomme*), Poperinghe en omstr. (uitspr. *Dunderbloeme*). — *Sempervivum tectorum* L.; fr. *Joubarbe des toits*. Voor uitleg, z. DONDERBAARD.

2° Te Gheel en omstr. is deze naam synoniem van *Kollebloemen*, en wordt gebruikt om den *Papaver Rhæas* L., *P. dubium* L. en *P. Argemone* L. aan te duiden; fr. *Pavot Coquelicot*, vulg. *Coquelicot*; *Pavot douteux* en *P. Argémone*; vl. *Maankop*, *Kollebloem*, *Roode-Heul*, enz.

3° Te Achel en omstr. — *Tanacetum vulgare* L.; fr. *Tanaisie commune*; vl. *Reinvaar*. — Waarom men deze plant *Donderbloem* heet, is bij het woord KRUIDWISCH te lezen.

Donderblomme; **Dunderblomme**, v. — Te Brugge en omstr. — Z. DONDERBLOEMEN, 1°).

Donderbos, m. — Te Turnhout en omstr. — Zelfde bet. en opmerk. als voor DONDERBAARD. — *Bos* = fr. *touffe*.

Donderkruid, o. — Te Boutersem, Droogenbosch, D'Worp (uitspr. — *Kroïd*), Herent, Hever, Leest, Mariakerke (W.-Vl.) Meersen, O.-L.-V.-Waver, Saventhem, Verrijck, Wackerzeel. — Zelfde bet. en uitleg als voor DONDERBAARD.

Donderplant, v. — Te Kessel-Loo, Leuven, Parc, Vosselaar. — Zelfde bet. en uitleg als voor DONDERBAARD.

Dondertoppen, m. mv. — Te Huldenberg en omstr. — Z. DONDERBAARD : zelfde bet. en uitleg.

Dooier, m. — Te Kester. — *Camelina sativa* Grantz; fr. *Cameline cultivée*; vl. *Oliezaad*. — Misschien zoo geheeten omdat de bloempjes geel zijn gelijk de *dooier* van een ei. — Z. ook DAALDER, HUTTENTUT, DOOR, enz.

Door, m. — Is als eene samentrekking van 't voorg. w. *Dooier*.

1° Te Scheldewindeke en omstr. — Zelfde bet. als DOOIER en DAALDER.

2° Te Wetteren en omstr. — *Lepidium sativum* L.; fr. *Passerage cultivé*; vulg. *Cresson alénois*; vl. *Hofkers*, ook *Sterkers* en *Boterhamkruid* genaamd. — De bloemen dezer laatste plant zijn *wit*.

Doorhage, v. — (Voor *Doornhage*.) — Te Dixmuide en omstr. —

Crataegus oxyacantha L. en *C. monogyna* Jacq.; fr. *Aubépine épineuse* en *Au. à un style*; vl. *Hagedoorn*, *Doornlaar*, enz.

Doorleer, **Doorleere**, m. — (Voor *Doornlaar*, enz.) — Te Aalst, Brussel, D'Worp, Laarne, Lokeren, Nederbrakel, Nieuwerkerke. — Zelfde bet. als 't voorg. w.

Doorn, m. — Te Oost-Roosbeke. — Men zegt ook *Doornboom* en *Doornhage*. — Id. als DOORHAGE. — Z. ook DOORNS.

Doorn, z. ASCH —, GRIJZEN —, HAGE-WITTE —, KRUIS —, VINK —, VUUR —, WITTE —, ZEE —. Z. ook — DOORNS.

Doorn-Acacia, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Men zegt ook *Doorn-Christi*. — *Gleditschia triacanthos* L.; fr. *Févier à trois épines*; vl. *Boonenboom*. — (Fig.) — Deze uitlandsche boom heeft eenige gelijkenis met den *Robinia Pseudo-Acacia* L. en is voorzien van groote *doorns*: vandaar de naam van *Doorn-Acacia*.

Gleditschia triacanthos.

Datura Stramonium.

Doornappel, m. — Te Gent en omstr. — *Datura Stramonium* L.; fr. *Datura Stramoine*; vulg. *Stramoine*, *Pomme épineuse*. — (Fig.) — Een onkruid, wiens vrucht omtrent den vorm heeft van eenen *appel* en gansch met stekels of *doorns* bezet is. — Dezelfde naam wordt soms ook gebruikt in de omstr. van Tongeren, alwaar de uitspr. is: *d(w)oinappel*.

Doornbeze, v. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — De vrucht van *Crataegus oxyacantha* L. en *C. monogyna* Jacq.; fr. *Aubépine épineuse* en *Aubépine à un style*; vl. *Hagedoorn*, *Doornlaar*, enz. — Z. ook DOORN.

Doornboom, m. — Te Brussel en omstr., Oost-Roosbeke. — Id. als DOORN, DOORLEER, DOORHAGE, enz. — Te Brussel is de uitspr. *Dorenbu(h)um*.

Doorn-Christi, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als DOORN-ACACIA.

Doornekroon, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Men noemt alzoo verscheidene soorten van *Passiflora* L.; fr. *Passiflore*, *Fleur de la Passion*; vl. *Pussiebloem*: gekweekte sieraadplanten, uit Brazilië ingebracht. — Met een weinig goeden wil, kan men op deze plant de verscheidene werktuigen der Passie van Onzen Heer vinden; onder anderen ziet men in de bloem als eene nabootsing van de *Doornekroon*. — Z. ook DOORNEN-KROONBLOEM.

— **Doornen**, z. — DOORNS.

Doornenkroonbloem, v. — Te Antwerpen, Vilvoorde en omstr. — *Medicago maculata* Willd.; fr. *Luzerne maculée*; vl. *Gevlekte Rupsklaver*. — De ronde zaadhulze dezer plant is met stekeltjes bezet en verbeeldt, volgens de meening van 't volk, de *Doornenkroon* van Christus; de roode of zwartachtige vlekken, op de blaadjes, komen voort, volgens dezelfde meening, van het bloed dat op den Calvarieberg uit Christus' wonden vloeide.

Doornhage, v. — Te Oost-Roosbeke, Poperinghe, Vlamertinghe. — Id. als DOORHAGE.

Doornhout, o. — Uitspr. — *heut*. — Te Poperinghe, Vlamertinghe. — Id. als DOORHAGE.

Doornlaar, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als DOORHAGE.

Doorns, m. mv. — Te Aalst, Esschen, Rethy, Vosselaar. — Men zegt ook *Dorens*, *Dores* en *Doorne*. — Id. als BRAAM.

— **Doorns**, z. APPEL —, BOETELAND —, BREM —, CHRISTUS' —, DUIVELS —, HEI —, Klap —, KRUIP —, SLEE —, SLEEUW —, SLIKKE —, SNEEUW —, SPUK —, ZWARTE .

Doornstruik, m. — Te Helchteren en omstr. — *Ulex europaeus* L.; fr. *Ajonc d'Europe*; vl. *Stekbrem*. — De plant is *struik*-vormig en voorzien van *doornen*.

Lamium album.

Doove-Netel, v. — 1° Te Aarschot, Oplinter, Rethy. — *Lamium album* L.

en *L. purpureum* L.; fr. *Lamier blanc*; vulg. *Ortie blanche* en *L. pourpre*. — (Fig. bl. 91.)

2° Te O.-L.-V.-Thielt. — *Stachys sylvatica* L.; fr. *Epiaire des bois*; vl. *Bosch-Ziest*.

Deze verscheidene planten gelijken, door hunne bladeren, aan *Netelen*, doch zij steken niet.

Doov'-Jüttel, v. — Verb. van *Doove-Netel*. — Te Mall, Sluizen en in de omstr. van Tongeren. — *Lamium album* L.; fr. *Lamier blanc*; vulg. *Ortie blanche*; vl. *Doove Netel*. — Door hare bladeren, gelijkt deze plant aan eene *Netel*, doch zij steekt niet. — (Fig. bl. 91.)

— **Dop**, z. **EIER** —.

— **Doppers**, z. **KISSEN** —.

Dorebezeke(n)s, o. mv. — Te Lichtaart en omstr. — De vruchten van den **BRAAM**: z. dit w. — De *Braam* wordt te Lichtaart *Dores* genoemd.

Dorebeust, m. — Te Oostham. — 1° Id. als **BRAAM**. — *Beust* is synoniem van *struik*; *dorebeust* bet. dus zooveel als *dorenstruik*. — In dezen 1sten zin zegt men soms ook *Brembezen*.

2° *Prunus spinosa* L.; fr. *Prunier épineux*; vulg. *Prunellier*, *Épine noire*; vl. *Hondskrieken*, *Sleedoorns*. (Fig.)

Prunus spinosa.

Doreleer, m. — 1° Te Brussel, Perck, Vilvoorde. — Id. als **DOORLEER**.

2° Te Schilde en omstr., als ook in de omstr. van Brussel. — *Prunus spinosa* L.; fr. *Prunier épineux*; vulg. *Prunellier*, *Épine noire*; vl. *Hondskrieken*, *Sleedoorns*. — (Fig.)

Dorels, m. mv. — Verb. van *Dorens*; fr. *épines*. — Te Schelle. — Id. als **BRAAM**.

Dorenhag, v. — Te Lichtaart, Rethy. — Id. als **DOORHAGE**, **DOORLEER**, enz. — Z. die ww.

Dores, m. mv. — Verb. van *Dorens*. — Te Bierbeek, Lichtaart, Neer-IJssche, Rethy. — Id. als **DORENHAAG** of **DOORHAGE**. — Z. ook **DOORNS**.

Doreshaag, v. — Uitspr. *Deureshaag*. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — Id. als **DORENHAAG** of **DOORHAGE**.

— **Dot**, z. **GRAS** —.

— **Dotje**, z. **GRAS** —.

Dounen, v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren.

— De vruchten van *Crataegus oxyacantha* L. en *C. monogyna* Jacq.; fr. *Aubépine épineuse* en *Au. à un style*; vl. *Hagedoorn*, *Doornlaar*.

— **Dounen**, z. GROOTE —.

Douwdistel, z. DAUWDISTEL.

Draaf, m. — Uitspr. *Draof*. — Verb. en verkorting van *Dravik*? — Te Bloir, Genoels-Elderen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — *Bromus Secalinus* L. en *Br. mollis* L.; fr. *Brome Seigle* of *Séglin* en *Br. mou*; vl. *Dravik*. — Twee grasplanten die als onkruid in 't graan groeien.

Draaiwijgaard, m. — Verb. van *Druifwijngaard*. — Te Antwerpen en omstr. — *Vitis vinifera* L.; fr. *Vigne vinifère*; vulg. *Vigne*; vl. *Wijnstok*, *Druivelaar*. — Z. ook DRUIVE(X)BOOM.

Dragoen, m. — Verb. van *Dragon*. — Te Exaarde, Saffelare. — *Artemisia Dracunculus* L.; fr. *Armoise Estragon*; vulg. *Estragon*; vl. *Stragoen*, *Dragon*.

Dragon, m. — Te Bailleul, Berthem, Gent, St-Jans-Cappel, Vilvoorde. — Id. als 't voorg. w.

Dragonder, m. — Te Brussel en omstr., Oost-Roosbeke. — Id. als DRAGOEN en DRAGON.

— **Drank**, z. MEI —.

Dravik, m. — Te Hoogstraten, O.-L.-V.-Thielt, Schilde, Vilvoorde. — Id. als DRAAF.

Dravit, m. — Verb. van *Dravik*. — Te Hove en omstr. — Id. als DRAAF.

— **Drek**, z. EENDEN —, PADDEN —, VORSSCHEN —.

Dreup. — Verb. van *Drop*. — Te Esschen. — Fr. *Pâte de jus de réglisse*.

Dreuelare, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als DRUIVELAAR.

Driesbloem, v. — Te Hoogstraten en omstr. — *Bellis perennis* L.: fr. *Pâquerette vivace*; vulg. *Petite Marguerite*, *Pâquerette*; vl. *Madeliefken*. — Een *Dries* is eene slechte weide of een grazig stuk gronds van weinig waarde. Op zulke plaatsen groeit deze plant gewonelijk in groote menigte.

Driesblommeke(n), o. — Te Brecht, Lichtaart, Turnhout. — Id. als DRIESBLOEM. — Als de bloem *dubbel* is, gelijk het gebeurt bij de variëteiten die in de hoven gekweekt worden, dan zegt men, te Turnhout, *Madeliefken*.

Driesblummeke, o. — Te Rethy en omstr. — Id. als DRIESBLOEM.

Dries(ch)bloemeken, o. — Te Gheel en omstr. — Id. als DRIESBLOEM. — Als de bloemen *dubbel* zijn dan zegt men *Meizeutje*. Z. dit w.

Drijblad, o. — Te Rethy, Schilde, Turnhout, Zeverdonck. Op deze twee laatste plaatsen zegt men ook *Wilde Flier*. — *Ægopodium Podagraria* L.: fr. *Égopode des goutteux*; vl. *Geitepoot*. — Een onkruid dat bijzonder

onder de hagen groeit : zijn blad is samengesteld uit *drij bladeren*, die elk in *drij* kleinere verdeeld zijn.

Drijkleurige-Winde, v. — Te Gent en omstr. — *Convolvulus tricolor* L.; fr. *Liseron tricolore*; vulg. *Belle-de-jour*.

Drijkrop, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Fr. *Chou de Savoie de Mai* of *Chou de Milan*. — Soort van Savooiekool, die *drij* of meer kleine kroppen schiet, als de hoofdkrop afgesneden is.

Drijkropper, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Drijveboom, m. — Te Bambecque, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als DRUIVE(N)BOOM. — Men zegt er ook WIJNGAARD.

Driveboom, m. — Te Poperinghe en omstr. — Id. als DRUIVE(N)BOOM.

Dronkaard, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Lolium temulentum* L.; fr. *Ivraie enivrante*; vulg. *Ivraie*; vl. *Dolik*. — De zaden dezer grasplant hebben *dronkenmakende* eigenschappen.

— **Drop**, z. BLOED —.

Druifkens, o. mv. — Te Gheel, Hoogstraten en omstr. — *Muscari botryoïdes* Mill. en *M. racemosum* Mill.; fr. *Muscari Faux-Botryde* en *M. à grappe*; vl. *Muskaat-Hyacint*. — De bloemtrosjes dezer planten gelijken aan *druiventrosjes*.

Druifke(n)s, z. BLAUW —.

Druifwijger, m. — Te Eschen, Turnhout en omstr. — Men zegt ook *Druiwijger*. — Id. als DRUIVE(N)BOOM.

Druivelaar, m. — Te Brugge en omstr. (uitspr. = *Druvelare*), Dixmuide (uitspr. = *Druvelaar*), Exaarde, Oost-Roosbeke (uitspr. = *Dreuveldare*), Saffelare, Thourout (uitspr. = *Druvelare*), Vlamertinghe (uitspr. = *Druvelaar*). — Id. als DRUIVE(N)BOOM.

Druiveleer, m. — Te Gent en omstr. (uitspr. = *Druivelére*). Laarne (id.), Lokeren (uitspr. = *Druiveleire*), Nederbrakel, Wetteren (uitspr. = *Druiveleir*). — Id. als DRUIVE(N)BOOM.

— **Druiveleire**, z. WE(I)LDEN —, WILDE —.

— **Druiven**, z. WILDE —.

Druive(n)boom, m. — Te Oostham en omstr. — *Vitis vinifera* L.; fr. *Vigne vinifère*; vulg. *Vigne*; vl. *Wijnstok*, *Druivelaar*, *Druivenboom*. — (Fig. bl. 94 en 95.)

Vitis vinifera.

Druiwijger, m. — Te Brecht, Esschen, Gheel, Lichtaart, Turnhout. — Te Esschen en te Turnhout zegt men ook *Druifwijger*. — Id. als DRUIVE(N)BOOM.

Vitis vinifera.

Opengande bloem.

Jonge druif. Doorgesnedene druif.

Druiwijgerd, m. — Te Rethy en omstr. — Verb. van *Druifwijngaard*. — Id. als DRUIVE(N)BOOM.

Druuf-Waai, v. — Verb. van *Droeve Wilg*. — Te Berg, Bloir, Elst, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Soms hoort men ook, bijzonder te Tongeren : *Treurwilg* of *Treurwillig*. — *Salix babylonica* L.: fr. *Saule de Babylone*; vulg. *S. pleureur*; vl. *Treurwilg*. — De neêrhangende takken dezer Wilg geven haar een *droevig* voorkomen.

Druveboom, m. — Te Dixmuide en omstr., Vlamertinghe. — Id. als DRUIVE(N)BOOM.

Druvelare, m. — Te Brugge en omstr., Thourout. — Id. als DRUIVELAAR en DRUIVE(N)BOOM.

Duil. — Te Exaarde, Saffelare. — *Sparganium ramosum* Huds. en *Sp. simplex* Huds.; fr. *Rubnier rameux*; vulg. *Ruban d'eau* en *R. simple*; vl. *Egelskop*.

Duin, m. — Te Poppel en omstr. — *Ammophila arenaria* Link; fr. *Ammophile des sables*; vl. *Helmgras*. — Deze grasplant groeit veel in de duinen, die zij bij middel harer wortels vastlegt. 'T is daarom ook dat zij veel geplant wordt in de zeeduinen der belgische kust.

Duitsche-Pijp, v. — Te Exaarde, Gent en omstr., Saffelare. — *Aristolochia Siphon* L'Hér.; fr. *Aristolochie Siphon*; vl. *Baarkruid*. — De bloem dezer plant is *pijpvormig* en gelijk niet slecht aan eene *duitsche pijp* (fr. *pipe allemande*).

Duitsche-Terve, v. — Te Laarne, Wetteren. — *Zea Maïs* L.; fr. *Maïs cultivé*; vulg. *Blé de Turquie*; vl. *Turksch Koorn*.

Duive(n)boone(n), v. mv. — Te Exaarde, Lokeren, Saffelare, Turnhout. — *Faba vulgaris* Mönch, var. *equina*; fr. *Fève commune*, variété à petits fruits, appelés *Féverolles*; vl. *Veldboon*, *Peerdeboon*. — Deze var. van boonen wordt ook aan de *duiven* tot voeder gegeven : van daar de gemelde naam.

—Duivel, z. IJZEREN —.

Duivelinne, v. — Te Opwijk en omstr. — *Helleborus niger* L.; fr. *Hellébore noir*; vulg. *Rose de Noël*; vl. *Zwart Hersenkruid*. — Voor uitleg, z. IJZEREN-DUIVEL.

—Duivelke(n)s, z. SPIJTSCHÉ —.

Duivelkensbrood, z. DUIVELSBROOD.

Duivelsaren, v. mv. — Te Brecht en omstr. — Ziekte der tarwe, gerst en haver, veroorzaakt door eene Schimmelplant, de *Ustilago Segetum* Cord. — De aren, door die ziekte aangetast, worden geheel zwart en, daar de duivel ook voor zwart doorgaat, noemt men zulke aren *Duivelsaren*.

Duivelsbeet, v. — Te Gaver, Ingoyghem. — *Anemone nemorosa* L.; fr. *Anémone Sylvie*; vulg. *Sylvie*; vl. *Boschwindroosje*. — Dien zonderlingen naam van *Duivelsbeet* heeft de plant waarschijnlijk aan hare vergiftige eigenschap te' danken. — Z. ook WILD-VUURKRUID, RAPPEBLOEM, RAPPEKRUID, enz.

Duivelsbrood, o. — 1° Te Brussel, Mechelen, Perck, Wuustwezel. — Verscheidene soorten van Kampernoeliën of Zwammen, maar bijzonder de groote, houtachtige boomzwammen : *Polyporus igniarius* Fries, *Epicr. (Fomes igniarius* Fries, *Summ.*) en *Polyporus fomentarius* Fr., *Epicr. (Fomes fomentarius* Fr., *Summ.*). — Deze twee soorten, maar bijzonder de eerste, dienen om het vuurzwam te bereiden (fr. *amadou*; van daar ook de naam van *Polypore amadouvier*, die aan de eerste soort gegeven wordt.) — Waarom de naam van *Duivelsbrood*? — Wel, de vorm dezer groote Kampernoeliën gelijkt een weinig aan een *brood*, doch zij zijn zoo hard en taai, zegt men, dat slechts de duivel ze zou kunnen knauwen.

2° Te Goes en te Schelle is *Duivelsbrood* synoniem van *Boeveest*. Z. dit w.

Duivelsdoorn, m. — 1° Te Exaarde, Saffelare. — *Ononis spinosa* L.; fr. *Bugrane épineuse*; vl. *Doornachtig Stalkruid*. — Eene zeer onaangename plant voor de landbouwers, die als onkruid in de velden wast en, om rede harer stekels en lange wortels, veel ongemak veroorzaakt : van daar *Duivelsdoorn* genoemd.

2° In andere plaatsen van Vlaanderen bet. dezelfde naam den *Ulex europaeus* L.; fr. *Ajone d'Europe*; vl. *Gaspeldoorn*. — Gelijk de voorgaande plant, is deze ook maar zeer weinig welkom bij de landbouwers en, daar ze ook van *doorns* voorzien is, heeft zij denzelfden naam gekregen.

Duivelskersen, v. mv. — Te Oplinter en omstr. — *Agaricus muscarius* L.; fr. *Agaric Fausse-Orange*; vl. *Vliegenpaddestoel*. — Deze Paddestoelen zijn zeer *vergiftig*; ze zijn rood gelijk *kersen* en bij het uitkomen

zijn ze *rond* van vorm : dit alles te samen genomen is de rede van den naam die ze gekregen hebben. — (Fig.) — Z. ook Vliegenpaddestoel.

Duivelsklauwen, m. mv. — Te Gaver, Ingoyghem. — Dezelfde bet. en dezelfde uitleg als voor DUIVELSBEET. — De bladeren of de wortels dezer plant hebben eenige gelijkenis met eenen *klauw*. — In Vlaanderen heeft deze naam somtijds denzelfden zin als elders *Kraaienklauwen*. Z. dit w.

Duivelsnaaigaren, o. — 1° Te Huldenberg. — *Lonicera Periclymenum* L.; fr. *Chèvrefeuille des bois*; vl. *Wilde Mammes-truik*, *Wild Geiteblad*.

2° Te Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt. — *Convolvulus sepium* L. (*Calystegia sepium* R. Br.); fr. *Liseron des haies*; vl. *Hagewinde*.

De stammen dezer twee planten zijn dun, lang en sterk, gelijk een dik *naaigaren* of eene naaikoord; daarenboven 't zijn nutteloze of schadelijke planten.

Duivelsnaaigarenhout, o. — Te Molenbeek-Wersbeek. — Id. als 't voorg. w. 1°): *Lonicera*, enz.

Duive(n)kervel, m. — 1° Te Brecht en omstr. — *Fumaria officinalis* L.; fr. *Fumeterre officinale*; vl. *Genezende Aardrook*.

2° Te Turnhout. — *Corydalis bulbosa* DC.; fr. *Corydale bulbeuse*; vl. *Helmkruid*.

Deze twee planten gelijken veel op elkander; dus niet te verwonderen dat het volk ze onder denzelfden naam begrijpt. Overigens hunne bladeren gelijken niet slecht op die van den *Kervel*.

Duive(n)kruid, o. — Te Boutersem, Mall (uitspr. = *Dauvekraud*), Sluizen (id); Vetrjck. — *Artemisia pontica* L.; fr. *Armoise du Pont*; vulg. *Petite Absinthe*. — Een welriekend kruid, dat in de hoven groeit en gebruikt wordt om *duiven* op te vullen.

Duizendblad, o. — Te Aalst (uitspr. = *Duzendblad*), Antwerpen,

Agaricus muscarius.

a, Gansche,
b, Doorgesnedene bloem van
Fumaria.

Bambeeque, Brecht (uitspr. = *Duzendblad*), Brussel (id.); Esquelbecq, Herzele, Hoogstraten, Lokeren (uitspr. = *Duzendblad*), Turnhout (uitspr. = *Duzendblad*), Zeverdonck (uitspr. = *Duzedblad*), West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — *Achillea Millefolium* L.; fr. *Achillée Millefeuille*; *Millefeuille*; vl. *Garwe*, *Gerwe*, *Duizendblad*. — De bladeren dezer plant zijn, zeer fijn, in *duizenden* kleinere *blaadjes* verdeeld.

Duizendblaren, o. mv. — Te Meldert en omstr. — Id. als DUIZENDBLAD.

Duizendtandekens, o. mv. — Te Wommersom. — Id. als DUIZENDBLAD.

Dulle-Kervel, m. — Te Brugge en omstr., Oost-Roosbeke. — Id. als DOLLE-KERVEL.

Dunderblâan, o. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Sint-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als DONDERBLAREN.

Dunderblare(n), o. mv. — Te Vlamertinghe, Wormhoudt en omstr. — Id. als DONDERBLAREN.

Dunderbloeme, v. — Te Poperinghe en omstr. — Id. als DONDERBLOEMEN, 1°).

Duts(ch)e-Klaver, m. — Te Bierbeek, Huldenberg, Neer-IJssche, Steenockerzeel. — *Trifolium pratense* L.; fr. *Trèfle des prés*; vl. *Gewone Klaver*, *Tamme Klaver*. — *Dutsch* = *Dietsch*, en is synoniem van *Vlaamsch*. Deze klaver wordt zoo genoemd ter onderscheiding van den *Russischen* (*Trifolium incarnatum* L.) en van den *Franschen* klaver (*Medicago sativa* L.). — Elders heeft dit laatste w. nog eene andere bet.; z. FRANSCH-KLAVER.

Duvelsbrood, o. — Te Brussel en omstr. — Zelfde bet. en uitleg als voor DUIVELSBROOD, 1°).

Duveltjesboter, v. — Verb. van *Duiveltjes*. — Te Turnhout en omstr., noemt men alzoo de kleine Kampernoeliën of Paddestoelen die men talrijk in de vochtige en duistere hoeken vindt, en bijna alle toebehoren aan 't geslacht *Coprinus* Fr.; fr. *Coprin*. Na eenige dagen bestaans, smelten deze planten weg en laten niets dan een zwart en walglijk vocht over (fr. *espèces déliquescentes*).

Duzedblad, o. — Z. DUIZENDBLAD.

Duzendblad, o. — Z. DUIZENDBLAD.

Duzenduugske(n)s, o. mv. — Verb. van *Duizend-oogskens*. — Te Brussel en omstr. — Id. als VERGEET MIJ NIET. — De bloemtjes zijn zeer *talrijk* op deze planten (als met *duizenden*) en gelijken aan kleine *oogskens*.

D(w)oinappel, m. — Verb. van *Doornappel*. — Te Tongeren en omstr. — Id. als DOORNAPPEL.

Dzenuvers, z. JENUVERS.

Dzozemienen, z. JASSEMIENEN.

E

Eb, m. — Verkorting van *Ebben*, *Ebbenhout* of *Ebbenboom* (fr. *Bois d'ébène*). — Te Exaarde, Saffelare. — *Cytisus Laburnum* L.; fr. *Cytise Aubour*, *Cytise à grappes*, *Faux-Ébénier*; vulg. *Pluie d'or*; vl. *Gouden Regen*, *Valsche Ebbenboom*.

Ebbees, v. — Verb. van *Eerdbees*, *Erdbees* = *Aardbezie*. — Te Steenockerzeel. — *Fragaria vesca* L.; fr. *Fraisier comestible*; vl. *Aardbezie*.

Matricaria Chamomilla.

a, b, c, enz. Plant en verschillende deelen der bloem en der vrucht; — *f*, blad.

Ebbelijn. — Te O.-L.-V.-Waver. — *Matricaria Chamomilla* L.; fr. *Matricaire Camomille*; *Camomille*; vl. *Moederkruid*. — *Ebbelijn*, zoo als M. Vits het opmerkt (*Mém. cour. inéd.*), is verwant met *Apel*, *Appellijn*, *Eppellijn*, *Epellijn*, *Opellijn*, *Uppellijn* en *Lepellijn*. Het stamwoord schijnt *Appellijn* (= kleine appel) te zijn. Het bloemkopken dezer plant is

inderdaad langwerpig-rond gelijk een kleine appel. — *Lijn* is een oude uitgang der verkleinwoorden die thans in 't vl. maar zelden gebruikt wordt, maar die in 't duitsch bewaard is onder den vorm *lein*. — In *Eppelijn*, *Ebbelijn* en *Epellijn* is de *a* met *e* verwisseld; 't geen nog alle dagen gebeurt. Immers men hoort dikwijls : « Rond als een *eppelke* (= appelken) » enz. Dit herinnert ons natuurlijk den *Umlaut* der Duitschen (verandering van *a* in *ä* = *è*, enz.) welke insgelijks plaats heeft in 't vormen der verkleinwoorden uitgaande op *lein*, b. v. *Strauss* = bouquet; *Sträusslein* = petit bouquet. — *Lepellijn*, *Opellijn* en *Uppellijn* zijn verb. van *Ebbelijn*, enz. — *Apel* komt van *Appel*.

Ebbëre(n), v. mv. — Klemt op *Eb*. — Te Berg, Bloir, Elst, Herderen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als AARDBEI (= Aardbezie).

Ebbere(n), z. WIL —.

Ebeenhout, o. — Verb. van *Ebbenhout*. — Te Huldenberg. — Dezelfde bet. als *EB*.

Echelkoolen, m. mv. — Verscheidene beteekenissen :

1° Te Binckom. — *Ranunculus Flammula* L.; fr. *Renoncule Flammette*; vl. *Vlam-Ranonkel*.

2° Te Gheel, Hoogstraten. — *Menyanthes trifoliata* L.; fr. *Ményanthe trifoliolée*; vulg. *Trèfle d'eau*; vl. *Maandkruid*. — (Fig.)

3° Te St-Joris-Winghe. — *Alisma Plantago* L.; fr. *Flûteau Plantain d'eau*; vl. *Fluitkruid*. — (Fig. bl. 101.)

N. B. De drij gemelde planten groeien aan of in de waters waar de *echelen* of bloedzuigers hun verblijf hebben; het volk meent wellicht dat zij hun ook tot voedsel dienen: van daar de naam van *Echelkoolen*.

Edbezen, v. mv. — Verb. van *Erdbezien* = *Aardbeziën*. — Te Tessenloo, Veerle. — Id. als AARDBEI = Aardbezie.

Edderik, m. — Te Bierbeek, Neer-IJssche, Uccle. — *Polygonum avicu-*

Menyanthes trifoliata.

lare L.; fr. *Renouée des oiseaux*; vulg. *Trainasse*; vl. *Varkensgras*, *Knoopgras*. — Z. ook HEDDERIK, HEDDERINK.

Edje, m. — Verb. van *Edik*? — Te Herderen en omstr. — *Acetum*; fr. *Vinaigre*; vl. *Azijn*.

Edvelt, m. — Verb. van *Erdveil* = *Aardveil*. — Te Steenockerzeel. — Dezelfde zin en opmerk. als voor EE(R)DSVEL.

Eedsbezen, z. EE(R)DSBEZEN.

Eedsschalen, z. EE(R)DSSCHALEN.

Eedsvel, z. EE(R)DSVEL.

Eek, m. — Verb. van *Eik*. — Te Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Scheldevindeke, St-Laurens, Wetteren. — Id. als EIK.

Eekappel, m. — Verb. van *Eikappel*. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — Valsche gallen of galnoten, die op de *Eike*bladeren groeien en den vorm van een *appel*ken hebben; fr. *Galle du chêne*; *fausse noix de galle*.

Eekappelke(n)s, o. mv. — Te Brussel en omstr., Oost-Roosbeke. — Id. als 't voorg. w.

Eeke, m. — Te Baillieul, Berthem, Meteren, Oost-Roosbeke, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Thourout, Vlamertinghe, Vleteren. — Id. als EIK.

Eekel, m. — Te Brussel en omstr. — Id. als EIKEL.

Eekeleer, m. — Ter Pinte. — Id. als EIK.

Eeke(n)boom, m. — Te Brugge en omstr., Brussel en omstr., Scheldevindeke. — Id. als EIK.

Eendendrek, m. — Te Berthem. — Id. als EENDENMOES en EENDENKRUID.

Eendeneten, o. — Te Messelbroeck. — Id. als EENDENKRUID en EENDENMOES.

Eendengerek, m. — Waarschijnlijk eene verb. van *Eendendrek*. — Te Vilvoorde. — Id. als EENDENMOES.

Eendengriet. — Verb. van *Eendengerek*? — Te O.-L.-V.-Waver. — Id. als EENDENMOES.

Eende(n)groen, o. — Te Brecht (uitspr. *Eende(n)gruun*), Hoogstraten (uitspr. *Endengr.*). — Id. als EENDENMOES.

Eendenkruid, o. — Te Brecht, Perck. — Id. als EENDENMOES.

Eendenmoes, o. — Te Brecht, Mechelen-a/Maas, Peer, Poppel. — Deze naam en de voorg. worden gebruikt om kleine groene plantjes aan te

Alisma Plantago.

duiden, die veel in de poelen en andere stilstaande wateren groeien waar de *eenden* (fr. *canards*) hun verblijf houden en waarmede deze vogels zich geerne *voeden*. — *Lemna minor* L.: *Lemna trisulca* L. en *Lemna gibba* L.: fr. *Lenticule mineure*; vulg. *Lentille d'eau*; *Lenticule à trois lobes* en *L. gibbeuse*; vl. *Eendenkroos*, *Eendekroost*, *Eendegroen*, enz.

Eenenderm, m. — Verb. van *Eende(n)darm*. — Te Gaver. — *Lysimachia Nummularia* L.: fr. *Lysimaque Nummulaire*; vl. *Jodenkruid*. — De plant *kronkelt* langs den grond voort, in de vochtige plaatsen of langs de wateren, waar de *eenden* dikwijls hun verblijf houden.

Eepelboom, m. — Te Nieuwerkerke. — Men zegt er ook *Plaan*. — Id. als PLATAAN.

Eerappel, m. — Te Dixmuide en omstr., Esschen, Vlamertinghe. — Id. als AARDAPPEL.

— **Eerappel**, z. ST-JANS —.

Eerbèzeke(n)s, o. mv. — Verb. van *Aardbezeken*s. — Te Lichtaart. — Id. als AARBEZIËNBOSCH.

Eerbezen, v. mv. — Te Nederbrakel, Vilvoorde. — Id. als 't voorg. w. — Verb. van *Aardbeziën*.

Eerdappelen, m. mv. — Te Aalst en omstr. — Id. als AARDAPPELEN.

Eerdappels, m. mv. — Te Brugge en omstr., Dixmuide, Esschen, Vlamertinghe. — Id. als AARDAPPELEN.

Eërdbeziën, v. mv. — Te Esschen. — Id. als AARBEZIËNBOSCH.

Ee(r)dsbezen, v. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als AARBEZIËNBOSCH.

Ee(r)dsschalen, v. mv. — Te Boisschot. — *Genista anglica* L.: fr. *Genêt d'Angleterre*; vl. *Engelsche Brem* of *Ginst*. — De zaadhulzen der plant bestaan uit twee *schalen*, en daar ze niet hoog wordt, maar dicht bij de *aarde* blijft, zoo heeft men ze *Ee(r)dsschalen* geheeten. (De *r* wordt niet uitgesproken.)

Ee(r)dsvel, o. — Te Aarschot, Brusseghe, Merchtem, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe, Vilvoorde. — *Hedera Helix* L.: fr. *Lierre grim pant*; vl. *Klimop*. — (Fig.) — Deze plant bedekt, met haar groen kleed, de boomstammen en soms ook de aarde; van daar *vel* der *aarde* (*ee(r)dsvel*) genoemd. — Men zou dit woord ook kunnen aanzien als eene verb. van *Aardveil*, naam eener andere plant (fr. *Lierre terrestre*). — Z. ook ONDERHAAG.

Eerèppels, m. mv. — Te Vlamertinghe. — Id. als AARDAPPEL.

Hedera Helix.

Eerpels, m. mv. — Te Vlamertinghe. — Id. als AARDAPPEL.

Eerte, v. mv. — Te Turnhout en omstr. — Id. als ERTE(N) = *Erwten*.

Ee(r)ten, v. mv. — Te Lichtaart. — Id. als ERTEN = *Erwten*.

Eête, v. mv. — Te Leuven. — Id. als ERTEN = *Erwten*.

Eeten, z. EE(R)TEN.

Castanea vesca.

a, Bloeiende tak; — *b*, mannelijke bloem; — *c*, gansche vrucht; — *d*, vrouwelijke bloem; — *e*, rijpe vrucht (zonder schaal); — *f*, doorgesneden eierstok.

Eetkastonje(n), v. mv. — Te Neer-IJssche. — *Castanea vesca* Gärt. (*C. sativa* Mill.); fr. *Châtaignier cultivé*; vl. *Kastanjelaar*. — (Fig.) — De gemelde naam wordt zoowel om den boom als om zijne vrucht te beteekenen.

Eetkristonjnele(boom), m. — (Uitspr. *Êtkristonjnêlëboum*.) — Te Elst,

Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Het woord *boom* wordt zeldzaam uitgedrukt. — Dezelfde zin en opmerk. als voor 't voorg. w.

Eggelaren-Trijnen, v. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Wilder, Wormhoudt. — *Carpinus Betulus* L.; fr. *Charme commun*; vl. *Haagbeuk*. — Vglk. ERRELAAR.

Eglentier, m. — Verb. van 't fr. *Eglantier*. — Te Vlamertinghe en omstr. — Id. als HAAGROZE,

— Ei, z. KIEVITS —.

Eiblommeke(n, s, o. mv. — Voor *Eierblommekens*. — Te Lokeren en omstr. noemt men alzooverscheidene soorten van *Sleutelbloemen* of *Sleutelkruid* (fr. *Primèvère*), bijzonder de *Primula Auricula*, L.; *Primula elatior* en *P. officinalis* Jacq.; fr. *Primevère Auricule*; vulg. *Oreille d'ours*; *Pr. élevée* en *Pr. officinale*. — (Fig.) — De rede van den naam is bij AARBLOEMEKE(N) te vinden.

Doorgesneden bloem
(vergroot).

Primula officinalis.

Eier(en)bloem, v. — Te Aarschot, Brecht, Hoogstraten, Leuven, Messelbroeck, Tessenderloo. — Dezelfde zin en uitlegging als voor AARBLOEMEKE(N).

— Eierbloem, z. GEEL —.

Eierbloomke(n)s, o. mv. — Te Esschen en omstr. — Id. als AARBLOEMEKE(N).

Eierdooier, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Eschholtzia californica* Cham.; fr. *Eschholtzie de Californie*. — De bloem is geel gelijk de *dooier* van een *ei*. — Z. ook DOOIER, DOOR, enz.

Eierdop, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Solanum Melongena* Murr.; fr. *Morelle Mèlongène*; vulg. *Aubergine*, *Plante aux œufs*; d. *Eierpflanze*. — Gekweekte plant, wier vruchten aan *eierdoppen* (fr. *coquilles d'œuf*) gelijken.

Eik, m. — De plaatsen waar deze naam in gebruik is, zijn te talrijk op hier opgenoemd te worden. —

Men noemt alzoo het geslacht *Quercus* Tournef. (fr. *Chêne*) in 't algemeen; nogtans bedoelt men bijzonder de soort die in België meest geplant wordt = *Quercus pedunculata* Ehrh.; fr. *Chêne pédonculé*. — (Fig.)

— **Eik**, z. AMERIKAANS(CH)EN —, KEERS —, STEEN —.

Eikeboom, m. — Te Lichtaart, O.-L.-V.-Thielt, enz. — Dezelfde zin en opmerk. als voor Eik.

Eikel, m. en v. — Te D'Worp, in 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg, enz. — De vrucht van den *Eik* of *Eikeboom*; fr. *Gland*.

Eikensboom, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Symphoricarpus racemosus* Mich.; fr. *Symphorine à grappes*; vl. *Radijsboomken*. — Uitlandsch struikgewas, veel in hoven en parken gekweekt, wiens vruchten, die wit en bolvormig zijn, niet slecht aan *eikens* (fr. *petits œufs*) gelijken.

Eikes, o. mv. — Te Gheel en omstr. — Id. en zelfde uitleg als voor EIKENSBOOM.

Eike-Stroek, m. — In 't zuid. deel van Belg.-Limburg. — Verb. van *Eiken-Struik*; fr. *Chêne en taillis*. — In 't meerv. zegt men *Eike-Struk*; vorm die den deutschen *umlaut* herinnert. — Voor veel andere gevallen vindt men in dit gedeelte van België eene manier van 't meerv. te vormen die, gelijk in 't duitsch, den wortelklinker verzacht.

Quercus pedunculata.

a, b, Takken, met katjes en vruchten; — *c, d*, doorgesneden eikel.

Eikevaren, v. — Te Hoogstraten en omstr. — Id. als BOOMVAREN.

— **Eind**, z. HARSTEL —.

Eiraap, v. — Uitspr. *Aar-raap*. — Te Steenockerzeel. — *Bryonia dioica* L.; *Bryone dioïque*; vl. *Heggerank*, *Witte Wijngaard*. — (Fig. bl. 43.) — De wortel der plant is *wit* en zoo dik als eene *raap*, maar hij is niet zoo platvormig, zoo dat hij nog meer den vorm van een *ei* heeft.

Eirbezen, v. mv. — Verb. van *Aardbeziën*. — Te Diest en omstr. — *Beziën* die langs de *aarde* of kort bij de *aarde* groeien. — Deze naam, alléén gebruikt, beteekent bijzonder de gekweekte variëteiten van den *Fragaria vesca* L.; fr. *Fraisier comestible*; vl. *Aardbeziën*.

Eirpels, m. mv. — Verb. van *Aardappels*. Men zegt ook *Erpels*. — Te Turnhout en omstr. — Id. als AARDAPPEL.

Eirte(n), v. mv. — Verb. van *Erwten*. — Te Brecht, Laarne, Lokeren, Wetteren. — *Pisum sativum* L.; fr. *Pois cultivé*; vl. *Erwt*.

Eirten, v. mv. — Te Sottegem. — Id. als 't voorg. w.

Eitje(n)s, o. mv. — Te Ouwegem en omstr. — Id. als BIEHUIZEKENS. — De bloemtjes, afzonderlijk genomen, hebben den vorm van *eitjes*.

Eitje(n)shout, o. — Uitspr. — *heit*. — Te Asper en omstr. — Id. als BALLEKENSHOUT. — De vruchten zijn *wit* en *bol*vormig en gelijken aldus aan *eikens* of *eitje(n)s*.

Ekkel, v. — Te Turnhout en omstr. — Id. als EIKEL.

Ekke(n)s, o. mv. — Te Leuven en omstr. — Id. als EIRTE(N).

Elberkens, o. mv. — Te Gulpen. — Id. als EIRBEZEN.

Elf-ure-bloem, v. — Te Aarschot, Betecom, Exaarde, Gheel, Hersselt, Hoogstraten, Houtvenne, Leuven, Saffelare, Thielrode, Wesemaal. — *Ornithogalum umbellatum* L.; fr. *Ornithogale en ombelle*; vl. *Schermdragende Vogelmelk* of *Middagschoone*. — (Fig.) — De bloem opent zich rond *elf uren*; van daar ook de fr. volksnaam : *Dame d'onze heures*.

Eliotrope, z. HELIOTROPE.

Elje, m. — Te Aalst en omstr. — Id. als ELS.

Eljenhout, o. — Te Brussel en omstr. — Id. als ELS.

Ornithogalum umbellatum.

Ellekens-van-travellekens, o. mv. — Te Oelegem en omstr. — *Convallaria maialis* L.; fr. *Muguet de mai*, *Muguet*; vl. *Meibloem*. — (Fig. bl. 107.) — *Ellekens* is wellicht eene verb. van *Leliekens* = *Lellekens* = *Ellekens*; *travellekens* schijnt van *valleikens* af te komen, met bijvoeging

en verminking. — 'T is alzoo ook dat dezelfde plant eertijds *Lilium convallium* genoemd wierd en heden nog, op sommige plaatsen, *Lelie van dalen*, *Leliekens van dale(n)*, enz.

Els, m. — Beduidt twee verschillende planten, volgens de plaatsen waar de naam in gebruik is.

1° Als synoniem van *Elzenhout*. — Te Antwerpen, Brecht, Dixmuide en omstr., D'Worp, Esschen, Laarne, Lichtaart, Lokeren, Neer-Ijsche, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Rethy, Vlamerdinghe. — *Alnus glutinosa* Gärtn.; fr. *Aune glutineux*; vl. *Els*.

2° Als synoniem van *Alsem*. — Te Cortenbosch, Neerpelt. — *Artemisia Absinthium* L.; fr. *Armoise Absinthe*; vl. *Alsem*.

Convallaria maialis.

— **Els**, z. WILDE —.

Elshage, v. — Te Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke, Poperinghe, Vlamerdinghe. — *Alnus glutinosa* Gärtn.; fr. *Aune glutineux*; vl. *Els*.

Elstronken, m. mv. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — Id. als 't voorg. vv.

Elzenhaait, o. — Verb. van *Elzenhout*. — Te Lokeren en omstr., Neer-Ijsche. — Id. als **ELSHAGE**.

Elzenhaat, o. — Verb. van *Elzenhout*. — Te Bierbeek, Laarne, Oostham. — Id. als **ELSHAGE**.

Elzenheit, o. — Verb. van *Elzenhout*. — Te Lichtaart en omstr. — Id. als **ELSHAGE**.

Elzenhout, o. — Te Bambeque, Herzele, Ledringhem, Oost-Roosbeke, Reeth, Thourout, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — *Alnus glutinosa* Gärtn.; fr. *Aune glutineux*; vl. *Els*.

Elzenteer, m. — Te Brasschaat, Brecht, Schilde. — *Carpinus Betulus* L.; fr. *Charme commun*; vl. *Haagbeuk*.

Elzerenhout, o. — Te Nederbrakel. — Id. als **ELZENHOUT**.

Endengroen, z. EENDEN —.

Engelsche-Klaver, m. — 1° Te Nieuwerkerke en omstr. — *Medicago sativa* L.; fr. *Luzerne cultivée*; vl. *Spaansche Klaver*.

2° Te Exaarde, Ingoyghem, Saffelare, Waarmaarde. — *Trifolium incarnatum* L.; fr. *Trèfle incarnat*, *Trèfle rouge*; vl. *Roode Klaver*, *Hopklaver*.

Engelsche-Wisten, m. mv. — Te Turnhout en omstr. wordt die naam gegeven aan eene var. van Aardappel.

Engelsche-Zonblom, v. — Te Rethy en omstr. — *Helianthus annuus* L.; fr. *Hélianthe annuel*; vulg. *Soleil*; vl. *Zonnebloem*.

Engelsch-Gras, o. — Te Exaarde, O.-L.-V.-Thielt, Poppel, Saffelare, Vollezele. — *Lolium italicum* Al. Br. (*L. multiflorum* Lmk); fr. *Ivraie multiflore*; vulg. *Ray-grass d'Italie*; vl. *Italiaansche Dolik*. — Eene soort die veel in de grasperken gezaaid wordt.

Engelschmansboom, m. — Te Asper en omstr. — Id. als KEERSPOPELIER.

Enkappel, m. — Verb. van *Inkt-appel*. — Te Lichtaart, Oostham. — Id. als *Eekappel*. — De gallen of galnoten worden gebruikt om *inkt* te vervaardigen; daarenboven hun vorm gelijkt niet slecht aan dien van eenen kleinen *appel*.

Ent, v. — Verb. van *Ente*. — Te Brecht, Esschen, Lichtaart. — Fr. *Greffe*; vl. *Ente*, *Griffel*.

Enten(n), bedr. werkw. — Te Brecht, Esschen, Lichtaart. — Fr. *Greffer*; vl. *Enten*, *Griffelen*.

EPELLIJN, m. — Te Berthem, Steenockerzeel. — Zelfde bet. en uitleg als VOOR EBBELLIJN.

Eppellijn. — Te Heffen, Perck, Vollezele. — Zelfde bet. en uitleg als VOOR EBBELLIJN.

Êrappels, m. mv. — Te Bailleul, Berthen, Hoogstraten, Meteren, Oost-Roosbeke, Poperinghe, St-Jans-Cappel, St-Laurens, Vleteren. — Id. als EERAPPEL en AARDAPPEL.

— Êrappels, z. HEER —, ZWIJN —.

Êrbez en, v. mv. — Te D'Worp, Oost-Roosbeke. — Id. als AARDBEI, AARDBEZIE.

Êrbeziën, v. mv. — Te Antwerpen, Brecht, Turnhout. — Id. als 't voorg. w.

Erdbizzeme(n), v. mv. — Te Turnhout en omstr. — Id. als AARDBEI, AARDBEZIE.

Erfelblad, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Klimop; Eilooft; Veil; *Hedera Helix* L.; fr. *Lierre grimpant*; vulg. *Lierre*.

Erfelier, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Erfelranken, v. mv. — Te Vlierzele, Wetteren. — Id. als ERFELBLAD.

Erik, m. — Te Diest en omstr. — *Raphanus Raphanistrum* L.; fr. *Radis Ravenelle*. — Eene wilde Radijssoort, die veel als onkruid in de velden groeit en zeer op den wilden Mostaard gelijkt. Beide planten behooren aan de familie der *Kruisbloemigen*.

Erjuin, m. — Verb. van *Ajuin*. — Te Nieuwerkerke. — Id. als AJUIN.

Erpels, m. mv. — Te Antwerpen, Baarle-Hertog, Brecht, Calmpthout, Dixmuide en omstr., Thourout, Turnhout. — Id. als AARDAPPEL.

Errebeze(n), v. mv. — Te Aalst, Brussel, Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Nieuwerkerke, Wetteren. — Id. als AARDBEI, AARDBEZIE.

Erremoei, z. ARMOEDE.

Erweeten, v. mv. — Te Brugge en omstr., Mariakerke (W.-VI.), Oostende, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Thourout, Vlamertinghe. — Erwt; *Pisum sativum* L.; fr. *Pois cultivé*; eng. *Pea*; d. *Erbse*. — (Fig.)

Erten, z. ER(W)TEN.

Erweeten, v. mv. — Te Gent en omstr., Gits, enz. — Id. als ERWEETEN.

Erweetjes, o. mv. — Vklw. — Te Gent en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Erwetjes, o. mv. — Vklw. — Te Dixmuide en omstr., St-Laurens. — Id. als ERWEETEN.

Er(w)te(n), v. mv. — Bijna overal gebezigd. — Erwt; *Pisum sativum* L.; fr. *Pois cultivé*; eng. *Pea*; d. *Erbse*. — (Fig.)

— **Erwt**, — **Er(w)te(n)**, z.
BLOEM —, KRUIP —, RIEKENDE —,
RIJS —, SCHELP —, VELD —.

Erwtje-twee, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van Erwt, ook *Tweebloem* geheeten; fr. *Pois biflore*, *Pois Michaux de Hollande*. — De bloemen groei- en twee naast malkander.

Es(ch), m. en v. — Te Antwerpen, Brecht, Brugge, Brussel, Drongen, Esschen (grenzen), Laarne, Lichtaart, Lokeren, Moll, Neer-IJssche, Nederbrakel, Nieu-

werkerke, Rethy, Thourout, Tongeren en omstr., Turnhout, Wetteren, Wormhoudt en omstr. — Esch, Esscheboom; *Fraxinus excelsior* L.; fr. *Frêne élevé* of alleenlijk *Frêne*; d. *Esche*; oud d. *Aesche*; eng. *Ash*.

— **Es(ch)**, z. HAVER —, TREUR —, WILDE —.

Espenboom, m. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — *Populus tremula* L.; fr. *Peuplier Tremble*; vl. *Ratel-Populier*; d. *Espe*, *Espenbaum*.

Eesper. — Te Nieuwerkerke. — Id. als KLIMOP.

Essche, m. en v. — Te Aalst, Alveringhem, Dixmuide en omstr., Poperinghe, Vlamertinghe. — Id. als Es(ch).

Esschenboom, m. — Te Rethy, Wormhoudt en omstr. — Id. als Es(ch).

Pisum sativum.

Esscher, m. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — Id. als Es(CH).

Esschere, (klemt. op *es*), m. — Te Asper en omstr. — Id. als Es(CH).

Essenhaat, o. — Verb. van *Esschenhout*. — Te Oostham en omstr. — Id. als Es(CH).

Êtbezie, v. — Verb. van *Aardbezie*. — Te Oostham en omstr. — Id. als AARBEZIËNBOSCH.

Êten, v. mv. — Verb. van *Erwten*. — Te D'Worpen omstr. — Id. als Er(W)TE(N).

Etten, v. mv. — Te Oostham. — Z. 't voorg. w.

— **Etten**, z. VELD —.

Eucalyptus, m. — Te Leuven, Turnhout, enz., gehoord; nogtans weinig gekend onder 't volk. — Echte naam van eenen Australieschen boom die soms in België gekweekt wordt. Men kent bijzonder den *Eucalyptus globulus* Labil.; fr. *Eucalyptus globuleux*.

Euë, o. — Te Leuven en omstr. — Verb. van *Hooi*; fr. *Foin*.

Euker, m. — Te Nederbrakel. — Id. als NOTEBOOM.

Eukernoteleer, m. — Te Nederbrakel. — Id. als NOTEBOOM.

Eukkel, m. — Te Oostham. — Verb. van *Eikel*; fr. *Gland*. Vrucht van den Eik; fr. *Chêne*.

Eulbloem, v. — Verb. van *Heulbloem*. — Beduidt, te Oostham, *verscheidene* soorten van Maankoppen of Heulbloemen, zoowel de wilde (*Papaver Rhoeas* L.; fr. *Coquelicot*, *Kolbloem*; *P. Argemone* L.; fr. *Pavot Argémone*; *Ruige Maankop*) als de gekweekte (*P. somniferum* L.; *Pavot somnifère*; *Slaapwekkende Maankop*, enz.). — (Fig.)

Zaadbol van
Papaver.

Eulf, z. ELF.

Eullebezen, v. mv. — Verb. van *Aalbezen*? — Te Duffel, Lier, Schilde. — Id. als AALBEZE, 2°).

Eve, v. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Ruwe Haver; *Avena Strigosa* Schreb.; fr. *Avoine rude*.

— **Even**, z. ROUW —.

Evie, v. — Te Grimbergen, Helchteren en omstr., Oostham, Rethy. — Id. als EVE.

— **Evie**, z. REW —.

Ezelsbloem, v. — Ter Pinte en omstr. — Id. als IEGELBLOEM.

Ezelsdissel, v. — Verb. van — *distel*. — (Uitspr. : *Jèzelsdissel*.) — Te Mall, Sluizen en omstr. van Tongeren. — Id. als PEERDEDISTEL.

Ezelsoor, **Ezelsoore(n)**, v. — Te Asper, Exaarde, Saffelare. — Soort van Salade, met recht omhooggaande bladeren; in 't fr. *Laitue de la Passion* en ook *Laitue romaine* geheeten.

F

Fégeboom, z. VIJGEBOOM.

— **Fëlette**, z. FLOERE —.

Fëlier, v. — Te Laarne, Nieuwerkerke, Wetteren. — Muurbloem, Steenviolier, Muurviolet; *Cheiranthus Cheiri* L.; fr. *Giroflée Violier*; ook bij 't volk : *Giroflée de muraille*, *Murailler*; d. *Gelbe Viole*, *Goldlack*.

Fenkel, v. — Verb. van *Venkel*. — Te Wetteren en omstr. — Id. als VENKEL.

Ferm, v. — Te Brecht en omstr. — Id. als VAREN.

Fëronika, v. — Verb. van *Veronika*. — Te Asper, Huise, Singem. — Z. VERONIKA.

Fichsia, m. — Verb. van *Fuchsia*. — Te Bierbeek, Brecht, Esschen (grenzen), Neer-IJssche. — Elders, Bellekens, Bellekensbloem, enz. geheeten. — *Fuchsia* L. (van Fuchs, duitsche geneesheer en plantenkundige; gestorven in 1566).

Fijgeboom, z. VIJGEBOOM.

Fijn-Olie; Fijne-Olie, v. — Te Brecht, Brussel, Dixmuide en omstr., Gent en omstr., Lokeren. — Olijfolie; fr. *Huile d'olives*.

Fijn-Oolde, v. — Te Laarne. — Id. als 't voorg. w.

Fijn-Vlasken, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene fijne soort van Vlaskruid; *Linaria bipartita* Will.; fr. *Linaire bipartite*. — De bladeren en bloemen zijn zeer *fijn* en de plant gelijkt op *Vlas*.

Fijne-Mast, m. — Te Brecht. Schilde. — Zelfde bet. en opmerk. als voor 't w. DEEL.

Fijtkruid, o. — Te Messelbroeck. — Kruisbladig Walstroo; *Galium Cruciata* Scop.; fr. *Gaillet Croisette*. — Werd eertijds gebruikt tegen de *fijt* of *vijt* (fr. *panaris*).

Fikkelette, z. VIOLETTEN.

Filetten, z. VIOLETTEN.

— **Filetten**, z. HONDS —.

Fitsen, z. VITSEN.

Fladder-Abeel, m. — Te O.-L.-V.-Waver. — Id. als ESPENBOOM.

Fladdereer, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als ESPENBOOM.

Flag. — Te Oostham heet men alzoo de gras- en heideplanten die als stalstrooisel gebruikt worden.

Flambeezen, v. mv. — Te Loochristy en omstr. — Id. als FRAMBOZENSTRIJK.

Flamboezeplant, v. — Te Leuven en omstr. — Id. als FRAMBOZENSTRIJK.

— **Flamboezeplant**, z. **ZWARTE** —.

Flamboze(n), v. mv. — Te Berg, Bloir, Esschen (grenzen), Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren, Wetteren. — Id. als **FRAMBOZENSTRIJK**.

Flamboze(n)stroek, m. — Verb. van *Frambozenstruik*. — In zuid. Belg.-Limb.

— **Flas**, z. **WIL** —.

Flasscheroupen, v. mv. — Verb. van *Flessche rapen*, d. i. rapen gelijk flesschen. — Te Asper en omstr.

Flessen, v. mv. — Verb. van *Flesschen*. — Te Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren, en voorts in zuid. Belg.-Limb. — De vruchten van den *Lagenaria vulgaris* Seringe: fr. *Calebasse commune*; vulg. *Calebasse*, *Courge*, *Gourde*; vl. *Kalebas*. — Deze vruchten gelijken op *flesschen*.

Flettekens, z. **VIOLETTEN**.

Fletten. — 1° Z. **VIOLETTEN**. — 2° Te Rotterdam. — Id. als **VIOLIER**.

— **Fletten**, z. **PALM** —, **STEEN** —.

Fletteren, v. mv. — Te Hauwaart, O.-L.-V.-Thielt, Oplinter, Thielt. Volle-zeele. — Id. als **VIOLETTEN**.

— **Fletteren**, z. **HONDS** —.

Fleutte(n), z. **VIOLETTEN**.

— **Fleutte(n)**, z. **GROOTE** —, **HONDS** —, **WIL** —.

Flier, m. — Te Aalst, Antwerpen, Brecht, Brussel, Esschen (grenzen), Gheel, Nieuwerkerke, Nieuw-Rhode, O.-L.-V.-Thielt, Rethy, Turnhout, Vilvoorde. — Id. als **VLIER**. — Z. ook **FLIERE(N)**.

— **Flier**, z. **WILDE** —, **WULLE** —. Z. ook — **FLIERE(N)**.

Flierebeze(n), v. mv. — Te Brussel en omstr. — De vruchten van de *Gemeene Vlier* of *Vlierboom*. Z. **VLIER**.

Flierebloem, v. — Te Mall, Sluizen, Tongeren en voorts in zuid. Belg.-Limb. — De bloemen van de *Gemeene Vlier* of *Vlierboom*. Z. **VLIER**. — De boom zelf wordt er, niet *Flier*, maar *Gieulèr* genoemd.

Fliereknopke(n)s, o. mv. — Te Antwerpen, Turnhout en omstr. — De vruchten van de *Vlier* of *Vlierboom*. Z. **VLIER**.

Fliere(n), v. mv. — Verb. van *Violier*. — 1° Te Antwerpen, Berg, Bloir, Brecht, Brussel, D'Worp, Elst, Gheel, Herderen, Ketzingen, Leuven, Lichtaart, Looz, Mall, Membruggen, Millen, Nederbrakel, Nederheim, Neer-Ijsche, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Sluizen, Tessenderloo, Tongeren, Turnhout. — *Cheiranthus Cheiri* L.: fr. *Giroflée Violier*; vulg. *Giroflée de muraille*, *Murailler*; vl. *Violier*, *Muurviolier*.

2° Te Turnhout en op menige andere plaatsen beduidt deze naam soms ook de *Zomerflieren*; z. dit w.

— **Fliere(n)**, z. GEEL —, STEEN —, WINTER —, WITTE —, ZOMER —.

Flierenboom, m. — Te D'Worp en omstr. — Id. als **VLIER** of **VLIERBOOM**.

Flierenhout, o. — Te Brussel en omstr., Neer-IJssche (uitspr. — *heit*), Oostham (uitspr. — *haat*.) — Id. als **VLIER** of **VLIERBOOM**.

Flier(h)ot, o. — Verb. van *Vlierhout*. — Te Bierbeek. — Id. als **VLIER**.

Flierkruid, o. — Te Hersselt. — *Sisymbrium officinale* Scop.: fr. *Sisymbre officinal*; vulg. *Herbe aux chantres*; vl. *Genees-Raket*; d. *Rauke*.

Fliers, v. mv. — Te Vlamertinghe. — Id. als **FLIERE(N)** 1°).

Flieterhout, o. — Te Vollezeele. — Verb. van *Vlienderhout*, *Vlierhout*. — Id. als **VLIER** of **VLIERBOOM**.

Flikkerkesboom, m. — Te Gheel, Turnhout en omstr. — 1° *Acer Pseudo-Platanus* L.; fr. *Érable Faux-Platane*; vulg. *Sycomore*; vl. *Witte Ahorn*, *Gemeene Eschdoorn*; d. *Berg-Ahorn*. — Alzoo genoemd om den vorm der vruchten, die *flikkeren* als zij van den boom afvallen (fr. *tournoyer*).

2° Dezelfde naam wordt soms ook gegeven aan den *Acer Platanoides* L.; fr. *Érable Plane*; vl. *Plataan-Eschdoorn*, *Spitsachtige Ahorn*; d. *Spitz-Ahorn*. — Deze twee boomen gelijken veel op malkander en 't volk ziet er dikwijls geen verschil tusschen.

Flip (een), m. — Verb. van *Philip*? — Te Antwerpen, Lokeren, Turnhout en omstr. — « Ik heb eenen *flip* getroffen » zegt men, d. i. eene vrucht (hazelnoot, amandel, enz.) met *twee* pitten of kernen.

— **Flirkes**, z. **STEEN** —.

Floechia, m. — Te Dixmuide en omstr. — Id. als **FUCHSIA**.

Floere-Felette(n), v. mv. — Te Neer-IJssche en omstr. — *Floer* = fr. *velours*; vl. *fluweel*; *felette(n)* = verb. van 't fr. *violette*; vl. *viooltje*, *vioolbloem*: de bloembladeren dezer plant gelijken op *fluweel*. — *Viola tricolor* L., var. *hortensis*; fr. *Grande Pensée*.

Floeren-Hout, o. — Te Brecht en omstr. — *Rhus typhina* L.: fr. *Sumac amarante*; vulg. *S. de Virginie*; vl. *Sumak*, *Sumaksboom*. — Voor *floer*, z. 't voorg. w. — *Floeren-hout* = dus *fluweelen-hout*. Aldus geheeten ter oorzaak van de zachte, wollige haren, die de jonge stammen bedekken.

Flokgras, o. — Te Hauwaart, O.-L.-V.-Thielt, Sint-Joris-Winghe. — *Glyceria fluitans* R. Br.: fr. *Glycérie flottante*; vl. *Flottend Zoetgras*. — Volgens M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), « *Flok* drukt de hoedanigheid uit van planten die welig groeien, maar wier halmen niet stijf zijn, zoo dat zij gemakkelijk vallen. Zoo zegt men: dit graan staat te *flok*, het zal vallen. » — De halmen dezer soort van Zoetgras liggen altijd tegen den grond of op het water.

Flokhout, o. — Te D'Worp, Laarne, Lokeren. — Verb. van *Vlothout* : hout dat gemakkelijk op 't water vlot (fr. *flotter*). — Id. als KORK, KEURK; z. deze ww.

Flokke-Stop, m. — Te Berg, Bloir, Elst, Herderen, Ketzingen, Mall, Membruggen, Nederheim, Tongeren. — Z. 't voorg. w. — *Stop*, omdat men er *stoppen* (fr. *bouchons*) van maakt.

Flotgers, o. — Te Vilvoorde en omstr. — Hetzelfde als VLOTGERS of VLOTGRAS. Zoo genoemd, omdat het gewoonlijk op 't water vlot. — *Glyceria fluitans* R. Br.; fr. *Glycérie flottante*; vl. *Vlottend Zoetgras*.

Fluc(h)sia, m.; in 't mv. *Fluchsias*'. — In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limburg; te Tongeren, Mall en omstr.; alsook te Poperinghe en omstr. — Id. als FUCHSIA.

Fluitjeshout, o. — Te Antwerpen, Lichtaart, Lokeren, Turnhout. — Id. als WILG. — De kinderen maken *fluitjes* (fr. *sifflets*), met de takken van dit hout.

Fluweeltjes, o. mv. — Te Brecht en omstr. — Id. als AFRIKAANDER. — De bloembladeren zijn zacht als *fluweel*.

Foeksien, m. mv. — Te Oostham en omstr. — Id. als FUCHSIA.

Foele, m. — Te Lokeren en omstr. — Id. als VENKEL.

Foelli, m. — Te Rethy en omstr. — Id. als VENKEL.

Foencie, v. — Te Turnhout en omstr. — Groote eetbare soort van Paddestoel (fr. *Champignon comestible*), die bijzonder in de denneboschen gevonden wordt. *Boletus edulis* Bull.; fr. *Bolet comestible*. — (Fig. bl. 115.)

Foensen, v. m. — Verscheidene beteekenissen :

1° Te O.-L.-V.-Thielt heeft dit woord dezelfde beteekenis als *Foencie* te Turnhout. Z. FOENCIE.

2° Te Vollezele beteekent het *Paddestoel* in 't algemeen (fr. *Champignon*), zonder onderscheid van soort noch geslacht.

3° Te D'Worp heet men alzoo de niet eetbare Paddestoelen; de eetbare worden *Kampernoeliën* genoemd.

4° Te Messelbroeck is het alléén de *Vesse de loup* (lat. *Lycoperdon*) die daardoor wordt verstaan.

— **Foensen**, z. TOOVERES —.

Foilli, m. — Te Rethy en omstr. — Id. als FOELLI; de uitspraak alleen verschilt.

Foncie, v. — Te Turnhout en omstr. — Id. als FOENCIE.

Fonsen, v. mv. — Te Brussel heet men alzoo twee eetbare soorten van Paddestoelen: *Agaricus edulis* Bull.; fr. *Agaric comestible* en *Ag. arvensis* Fr., *Epicr.*; fr. *Agaric champêtre*. — Z. ook FOENSEN.

Frambazen, v. mv. — Te Nederbrakel. — Verb. van *Frambozen*; z. dit w.

Framboze(n), v. mv. — Te Aalst, Antwerpen, Attenrode, Bailleul, Berthen, Betecom, Bierbeek, Brecht, Brugge en omstr., Brussel en omstr., Dixmuide, D'Worp, Gent en omstr., Grimbergen, Herent, Huldenberg, Laarne, Leuven, Lokeren, Meteren, Molenbeek-Wersbeek, Moll, Neer-Ijsche, Opwijk, Poperinghe, Rethy, Schilde, St-Laurens, Turnhout en omstr., Wesemaal. — De uitspraak verschilt; b. v. te Brussel en omstr. zegt men *Frambu(h)uze*; te Gent en omstr. *Frambu(h)euze*; te Laarne *Frambeu(h)euze*; te Aalst en omstr. *Framboize*; enz. — De vrucht van den Frambozenstruik; *Rubus Idæus* L.; fr. *Ronce du Mont Ida*; *Framboisier*.

Boletus edulis.

Gansche en doorgesnedenene plant.

Fransch-Gras, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene groote inlandsche grassoort. — *Arrhenatherum elatius* M. en K.; fr. *Arrhénathère élevé*; vulg. *Fromental*; vl. *Gemeen* of *Rijzig Langgras*.

Fransch-Roosken, o. — Verschilt van beteekenis met de plaatsen. — 1° Te Wetteren. (Uitspr. — *Reu(h)eusken*.) — *Aster sinensis* L.; fr. *Aster de Chine*; vulg. *Reine-Marguerite*. — 2° Te Exaarde, Saffelare. — *Melandryum diurnum* Dmrt., var. *flore pleno*; fr. *Mélandre diurne*; vulg. *Compagnon-rouge*, var. *à fleurs doubles*.

Fransche-Jinoffels, v. mv. — Te Huldenberg. — *Dianthus sinensis* L.; fr. *Œillet de Chine*; vl. *Chineesche Anjelier*.

Fransche-Klaver, m. — Verschillige beteekenissen. — 1° Te Bailleul, Berthen, Hoogstraten, Schilde, Tongeren, Vosselaar. — *Trifolium incarnatum* L.; fr. *Trèfle incarnat*; vl. *Inkarnaatroode Klaver*, ook *Topjes-Klaver* genoemd. — 2° Te Berthem, Exaarde, Gaver, Huldenberg, Neer-Ijsche, Saffelare, Vilvoorde, Wesemaal, Wetteren. — *Medicago sativa* L.; fr. *Luzerne cultivée*. — Z. ook FRANSCH-KLOVEREN.

Frans(ch)e-Klee, m. — Te Berg, Bloir, Mall, Sluizen. — Klee = Klaver. — *Trifolium incarnatum* L.; fr. *Trèfle incarnat*; vl. *Incarnaatroode Klaver*; d. *Hochroter Klee*.

Fransche-Kloveren, m. — Te Brussel en omstr., D'Worp. — *Medicago sativa* L.; fr. *Luzerne cultivée*.

Fransche-Pottebloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Dianthus sinensis* L.; fr. *Æillet de Chine*; vl. *Chineesche Anjelier*. — *Pottebloem*, alléen, is er de naam van den *Dianthus Caryophyllus* L.; fr. *Æillet Giroflier*; vulg. *Æ. des jardins*.

Fransche-roode-Wis, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van *Salix purpurea* L.; fr. *Saule pourpre*; vulg. *Osier rouge*. — Deze var. is geelrood van kleur, buigzaam als eene koord, schoon als eene sieraadplant.

Frans(ch)e-Zonneblo(e)m, v. — Te D'Worp, Esschen (grenzen), Exaarde, Messelbroeck, Neer-IJssche, Oostham, Saffelare, Vilvoorde, Vollezele. — *Aster sinensis* L. (*Callistephus sinensis* Nees.); fr. *Aster de Chine*; vulg. *Reine-Marguerite*.

Freeshut, m. — Te Alveringhem, Poperinghe, Vlamertinghe en, in 't algemeen, in de streek die Veurnambacht geheeten wordt. — *Fragaria*

Fragaria vesca.

vesca L.; fr. *Fraisier comestible*; vl. *Eetbare Aardbezie*. — *Hut* heeft hier dezelfde beteekenis als *struik* (fr. *buisson*). — Z. ook **FREZEN** en **HUT**.

Frenzen, v. mv. — Te St-Laurens en omstr. — Waarschijnlijk eene verb. van 't fr. *fraise*. — Vucht van den *Fragaria vesca* L.; enz. — Z. **FREESHUT**.

Freutboom, z. **FRUITBOOM**.

Frezen, v. mv. — Te Alveringhem, Bailleul, Berthen, Dixmuide, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vlamertinghe. — Z. **FRENZEN**.

Frezeplant, v. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als **FREESHUT**.

Frikken, z. **VRIKKEN**.

Frinzen, v. mv. — Te Brugge en omstr. — Id. als FRENZEN.

Frooitboom, z. FRUITBOOM.

Fruitboom, m. — Fr. *Arbre fruitier*. — Ziehier eenige der uitspraken die in België gehoord worden :

1° In 't zuid. gedeelte van Belg.-Limb. zegt men *Fruitboum*; mv. *Fruitbôm* (ô is als de *umlaut* der Duitschers; de uitspraak heeft iets van *ui* en *eu*).

2° Te Oostham en omstr. : *Fruitboëm*.

3° Te Lokeren, Gent en omstr. : *Fruitbu(h)eum*.

4° Te Thourout, Oost-Roosbeke : *Fruutboom*.

5° Te Poperinghe : *Frutboom*. — Id. te Dixmuide.

6° Te Bierbeek en omstr. : *Freutboom*.

7° Te Brussel en omstr. : *Frooitbu(h)um*.

Frutboom, z. FRUITBOOM.

Fruutboom, z. FRUITBOOM.

Fuchsia, m. en v. — Te Gent, Leuven, Tongeren. — Latijnsche, fr. en vl. naam eener sieraadplant, met donkerroode, enz. afhangende bloemen. Alzoo geheeten naar Dr Fuchs, duitsche geneesheer en plantenkundige, gestorven in 1566.

G.

— **Gaa**, z. STINKENDE —.

Gaabloeme, v. — Te Brussel en omstr., Neer-IJssche. — Id. als GOUDBLOEM 1°).

Gaablomme, v. — Te Wetteren en omstr. — Id. als GOUDBLOEM 1°).

Gaarf, m. — Te Boutersem, Becquevoort, Herent, Kessel-Loo, Leuven, Opwijk, Parck, Vertryck. — De duitsche naam is *Garbenkraut*. — Id. als DUIZENBLAD.

Gaäve-Regen, z. GOUDEN-REGEN.

Gagel, m. — Te Esschen, Hoogstraten, Schilde. — Een klein inlandsch en geurig struikgewas, dat bijzonder in vochtige heiden en bosschen aangetroffen wordt. — *Myrica Gale* L.; fr. *Myrica Galé*. — *Gagel* is de echte vl. naam.

Galnoteleire, m. — Te Laarne en omstr. — Id. als WILDE KASTANJEBOOM. — Z. ook 't volg. w.

Galnotenboom, m. — Te Exaarde, Lokeren, Saffelare, Wetteren. — Alzoo genaamd om den bitteren smaak der vruchten : ze zijn bitter als *gal*. — Id. als WILDE KASTANJEBOOM.

Ganzemoere, m. — Te Bambeque, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Verb. van *Ganzemuur*. — De *ganzen*, bijzonder de jonge, eten het kruid zeer gaarne. — Dezelfde bet. als MUUR.

Ganzemoese, v. — Te Alveringhem en omstr. — *Moese* voor *Moes*. — Id. als **MUR**. — Z. ook **GANZEMOERE**.

Ganze(n)groen, o. — Te Rethy. — Groen dat de *ganzen* en eenden geerne eten. Kleine plantjes die op de oppervlakte der stille wateren vlotten. — *Lemna minor* L. en *L. polyrrhiza* L., bijzonder; fr. *Lentille mineure*; vulg. *Lentille d'eau* en *L. à plusieurs racines*; vl. *Waterlinze*, *Eendenkroos*.

Ganze(n)kruid, o. — Verschillige beteekenissen :

1° Te Exaarde, Saffelare. — *Arabis alpina* L.; fr. *Arabette des Alpes*; vl. *Alpische Scheeffelk*.

2° Te Bambecque, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **MUR**. — Z. ook **GANZEMOERE**.

Ganze(n)muur, m. — Te Gits, Poperinghe, Vlamertinghe. — Id. als **MUR**. — Z. ook **GANZEMOERE**.

Ganze(n)tongen, v. mv. — Te Eersel, Turnhout en omstr. — Id. als **PAARDEBLOEM** (fr. *Pissenlit*). — De bladeren, door hunnen algemeenen vorm, gelijken op *ganzentongen*.

Gaperke(n)s, o. mv. — 1° Te Nederbrakel, Oostham. — *Antirrhinum majus* L.; fr. *Mustier à grandes fleurs*; vulg. *Gueule de lion*; vl. *Groote Kalfsmuil*. — De bloem heeft den vorm eener muil die *gaapt* (fr. *baïller*), als men er zijdelings op duwt. — (Fig.)

2° Te Vollezele. — *Linaria vulgaris* L.; fr. *Linair commune*; vl. *Gemeen Vlaskruid*. — Dezelfde uitleg als voor 1°).

Bloem van *Antirrhinum*.

Gapers, m. mv. — Te Vilvoorde, Vollezele. — Dezelfde zin en dezelfde uitleg als voor **GAPERKE(N S 1°)**. Z. dit w.

Garst, z. **GERST**.

Gas, z. **GERST**.

— **Gas**, z. **SPAANS** —, **SPAANSCH** —, **ZOMERGERST**.

Gasblommen, v. mv. — Verb. van *Grasbloemen*. — Te Alveringhem. — *Bellis perennis* L.; fr. *Pâquerette vivace*; vulg. *Petite Marguerite*, *Pâquerette*; vl. *Madeliefken*. — *Bloemen* die in 't *gras* groeien. — De var. met dubbele bloemen wordt er *Kassoude* geheeten.

Gasblommekes, o. mv. — Te Laarne, Wetteren. — Id. als 't voorg. w.

Gaspelier, m? — Verb. van *Anjelier*? — Te Wormhoudt en omstr. — *Dianthus barbatus* L.; fr. *Œillet barbu*; vulg. *Œ. des poètes*, *Bouquet parfait*, *Bouquet tout fait*; vl. *Baardanjelier*.

Gäss', o. — Verb. van *Gras*. — Te Bailleul, Berthen, Brugge en omstr.,

Dixmuide, Laarne, Lokeren, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Bet., in 't algemeen, al de grassoorten (fr. *herbe*).

— **Gasten**, z. KERMIS —.

Gaublomme, v. — Verb. van *Goudbloem*. — Te Rethy en omstr. — Id. als GOUDBLOEM; z. dit w.

— **Gauw**, z. STINKENDE —.

Gauw-Groot, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Populus canadensis* Burgsd. en *P. nigra* L.; fr. *Peuplier du Canada* en *P. noir*; vl. *Canada-Populier* en *Zwarte Populier*. — Overigens, 't volk ziet gewonelijk geen verschil tusschen deze twee soorten van boomen. — Alzoo genoemd omdat ze ras groeien en dus *gauw groot* zijn.

— **Gauwe**, z. STINKENDE —.

Gauwe-Reger, z. GOUDEN-REGEN.

Gauwen-Regen, z. GOUDEN-REGEN.

Gazemuur, z. GANZE(N)MUUR. — Deze manier van uitspreken wordt in de omstr. van Tongeren en in zuid. Belg.-Limb. aangetroffen.

— **Gazemuur**, z. ROOIË —.

Geel-Eierbloem, v. — Te Rillaar en omstr. — Dezelfde bet. en uitleg als voor AARBLOEMEKE(N); z. dit w.

Geel-Flier, v. — Te Hoogstraten en omstr. — *Cheiranthus Cheiri* L.: fr. *Giroflée Violier*; vulg. *Giroflée de Muraille*, *Murailier*; vl. *Muur-violier*, *Stenviolier*.

Geel-Lelie, v. — Te Lokeren, Nieuwerkerke, Tongeren, Turnhout. — *Lilium croceum* Desf.; fr. *Lis safrané*; vulg. *Lis jaune*; vl. *Gele Lelie*. — Wordt bijna in al de tuinen, als sieraadplant, gekweekt.

Geel-Ligne, v. — Te Brusselen omstr. — Id als 't voorg. w.

Geel-Lilje, v. — (Uitspr.: *gêl*, en *je* wordt hard uitgesproken.) — Te Mall, Nederheim, Sluizen, enz. in zuid. Belg.-Limb. — Id. als GEEL-LELIE.

Geel-Sleutelbloem, v. — Te Bierbeek en omstr. — Id. als SLEUTELBLOEM 1°).

Geel-Sleutelkens, o. mv. — Te Hauwaart. — Id. als SLEUTELBLOEM 1°).

Geeraard, m. — Te Becquevoort, Diest, O.-L.-V.-Thielt. — *Sambucus nigra* L.; fr. *Sureau noir*; vulg. *Sureau*; vl. *Gemeene Vlierboom*.

— **Geeraard**, z. WILDE —.

— **Geerd**, z. WILDE —.

Geernaart, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Briza maxima* L. en *B. media* L.; fr. *Brize à grands fruits* en *B. intermédiaire*; vulg. *Amourette*; vl. *Groot en Middelbaar Trilgras*. — De kafblaadjes (fr. *glumes*) en de klepblaadjes (fr. *glumelles*) dezer grassoorten zijn zóó gerangschikt dat de bloemaartjes niet slecht aan de *garnaal* (fr. *crevette*)

gelijken. — *Garnaal* wordt, bij 't volk, *garnaat*, *geirnaut* of *gernoot* (Brussel). In 't oud vl. vindt men ook *Geirnaart* : van daar *Geernaart*.

Geerste, z. GERST.

Geeteblaars, o. mv. — Verb. van *Geitenbladeren*. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als GEITE(N)BLAD.

Geiref, m. — Verb. van *Gerf*. — Te Leuven en omstr. — Id. al DUIZENDBLAD. De duitsche naam is *Garbenkraut*.

Geiste, z. GERST.

Geitegieun, z. GEITE(N)HOORNS.

Geitenbaard, m. — Verschillige beteek. — Het volk heeft waarschijnlijk eenige gelijkenis gevonden tusschen deze planten en eenen *geitenbaard*. — 1° Te Exaarde, Saffelare. — *Festuca rubra* L.; fr. *Fétuque rouge*; vl. *Rood Zwenkgras*. — De bladeren dezer grasplant vormen struikjes die niet slecht op eenen *geitenbaard* trekken. — 2° Te Boutersem, Gheel, Hoogstraten, Verrijck, Vollezele. — *Spiraea Ulmaria* L.; fr. *Spirée Ulmaire*; vulg. *Reine des prés*; vl. *Moeras-Spierstruik*. — De algemeene vorm der bloemtrossen zou min of meer aan eenen *geitenbaard* kunnen doen denken.

Geite(n)blad, o. — Te Aarschot, Bambecque, Esquelbecq, Gent en omstr., Herent, Herzele, Huldenberg, Ledringhem, Vilvoorde, Wilder, Wormhoudt. — *Lonicera Caprifolium* L.; fr. *Chèvrefeuille des jardins*; vl. *Tuin-Geitenblad*; d. *Italienisches Geissblatt*. — Zoo men ziet, het gedacht van *geit* en van *blad*, komt in deze vier talen voort.

— **Geitenblad**, z. WILD —.

Geite(n)hoorns, m. mv. — (Uitspr. : *Geitegieun*.) — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Herderen, Ketzigen, Mall, Nederheim, Sluizen, enz. in zuid. Belg.-Limb. — Eene var. van Aardappel, wit of rood van kleur, langwerpig van vorm en wat plachtig : 't is deze vorm die aan de *hoorns* der *geit* heeft doen denken. In 't waalsch noemt men ze ook : *Kwain(s) di gatt* (fr. *Cornes de chèvre*).

Geite n)-Klaver, m. — 1° Te Turnhout. — Id. als GEITENBLAD. — 2° Te Lichtaart. — Id. als FRANSCH-KLAVER 2°). d. i. *Medicago sativa* L.; fr. *Luzerne cultivée*.

Geld, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Lunaria biennis* Mönch.; fr. *Lunaire bisannuelle*; vulg. *Monnaie du pape*; vl. *Tweejarig Maankruid*, *Gemeene* of *Groote Penningbloem*, *Judaspenning*. — De vrucht is rondachtig en plat als een *geldstuk*.

— **Geld**, z. JUDAS —.

Gelder-Roos, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Soms zegt men ook, door

verminking, *Kelder-Roos*. — Id als SNEEUWBAL. — Fr. *Rose de Gueldre*.

Gele-Keers, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Verbascum Thapsus* L.; fr. *Molène Bouillon-blanc*; vulg. *Bouillon-blanc*; vl. *Wolbladige Toorts*. — Hooge *keers*rechte stam, met *gele* bloemen.

Gele-Lélé, v. — Te Wetteren en omstr. — *Lilium croceum* Def.; fr. *Lis safrané*; vulg. *Lis jaune*; vl. *Gele Lelie*. — Wordt bijna overal, in de tuinen, als sieraadplant gekweekt.

Gele-Less'bloem, v. — (Uitspr. *Gél* —.) Te Berg, Bloir, Genoels-Elderen, Mall, Nederheim, Sluizen. — *Iris Pseudo-Acorus* L.; fr. *Iris Faux-Acore*; vulg. *Iris sauvage*, *I. des marais*; vl. *Gele Lischbloem*. — *Less'* of *Lesch* is, bij 't volk, de *algemeene* naam van al de bladeren die lang, smal en plat zijn, gelijk bij deze bloem.

Gele-Mater, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Chrysanthemum segetum* L.; fr. *Chrysanthème des moissons*; vl. *Gele Ganzenbloem*; op eenige plaatsen, ook *Goudbloem* geheeten. — *Mater* is een *algemeene* naam die te Exaarde en te Saffelare zoo wel den *Matricaria* L., als den *Pyrethrum* Gärt. en den *Chrysanthemum* DC. beteekent.

Gele-Meilelie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Narcissus Jonquilla* L.; fr. *Narcisse Jonquille*; vulg. *Jonquille*; vl. *Welriekende Narcis*, *Jonkielje*.

Gele-Porte-Monneetjes, o. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — *Rhinanthus minor* Ehrh., en *Rh. major* Ehrh.; fr. *Rhinanthe mineur* en *Rh. majeur*; vl. *Kleine* en *Groote Ratels*. — De vorm der bloem gelijkt eenigzins aan eenen kleinen *Porte-monnaie*; van daar het vklw. *Porte-monneetjes*.

Gele-Rijstpap, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Sedum acre* L.: fr. *Orpin acre*; vl. *Scherp Vetgroen* of *Muurpeper*. — De bloeiende plant gelijkt aan de vlaamsche *rijstpap* (*bouillie-au-riz safranée*).

Gele-Rooske(n)s, o. mv. — (Uitspr. : *Gél Reuskes*.) — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — *Kerria japonica* DC.; fr. *Kerrie du Japon*.

Gele-Thee, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als GELE KEERS. — De bloem is *geel* en wordt als *thée* gebruikt.

Gele-Waterlelie, v. — Te Huldenberg. — *Nuphar luteum* Sibth. en Sm.; fr. *Nuphar jaune*; vulg. *Nénuphar jaune*; vl. *Gele Nuphar*. — De bloem gelijkt min of meer op eene *Lelie* en groeit in 't *water*.

Geluwe-Lelie, v. — Men spreekt ook uit : *Gélêwe Lélé*; *Gilwe Lelie*; *Geelf Lelie*. — Te Bailleul, Bambeque, Dixmuide en omstr., Esquelbecq, Gent en omstr., Herzele, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Vlamertinghe, Wilder, Wormhoudt. — Id. als GEEL-LELIE.

Geluwe-Waterlelie, v. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Wormhoudt. — Id. als GELE-WATERLELIE.

Geneesblaren, o. mv. — Verscheidene bet. :

1° Te Turnhout en omstr. — *Plantago major* L.; fr. *Plantain à larges feuilles*; vl. *Groote Weegbree*. De bladeren dienen als geneesmiddel tegen de verhitte voeten. — 2° Te Dieghem, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt. — *Balsamita suaveolens* Pers. (*Pyrethrum Tanacetum* DC.); fr. *Balsamite à odeur suave*; vl. *Tuinbalsem*, *Muntbalsem*. — Bij lichte kwetzingen, worden de bladeren als geneesmiddel gebruikt.

Geneesbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Melilotus caeruleus* Lam. (*Trigonella caerulea* Ser.); fr. *Mélilot bleu*; vl. *Blauwe Honigklaver*. — Het aftreksel der bloemen dient tot geneesmiddel der wonden.

Geneeskruid, o. — Te Hoogstraten, Vollezele. — *Sedum purpureum* Link.; fr. *Orpin pourpre*; vulg. *Herbe à la coupure*; vl. *Purper Vetgroen*. — Zoo de fransche volksnaam het ook aanduidt, wordt deze plant (hare bladeren) als wondheelend (fr. *vulnéraire*) gebezigd.

Genette, v.? — Te Wormhoudt en omstr. — Verb. van 't fr. *Genêt*. — *Sarothamnus scoparius* Koch; fr. *Sarothamne à balais*; vulg. *Genêt à balais*, *Genêt*; vl. *Keerbezemstruik*, *Brem*.

Geneverboom, z. JENEVERBOOM.

Genezeblad, o. — Te Aarschot, Boutersem, Blauwput, Kessel-Loo, Park, Tremeloo, Vertryck, Wesemaal. — Id. als GENEESKRUID.

Genezekeskruid, o. — Te Gheel en omstr. — Id. als GENEESKRUID.

Genst, m. — Te D'Worp, Exaarde, Saffelare, Vollezele. — Z. GINST.

Gentiaan, v. — Te Berg, Bloir, Freeren, Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — *Gentiana* L.; fr. *Gentiane*. — De wortels der *Gentiaan* worden veel in de heekunde gebruikt (bijzonder de *G. lutea* L.; fr. *G. jaune*); 't volk kent alleen den algemeenen naam. — (Fig.)

Géranium, m. — Bijna overal in België en in Fr.-Vl. beduidt men, onder dezen naam, verscheidene gekweekte soorten van *Pelargonium* L.; vl. *Ooievaarsbek*. — Z. ook KRANEBEK.

Gérarium, m. — Verb. van *Geranium*. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — Z. GÉRANIUM.

Gerf, m. — Te Diest en omstr., Heffen, Nieuw-Rhode, O.-L.-V.-Thielt, Rethy, Steenockerzeel, Thielt, Veerle, Vilvoorde. — Id. als DUIZENDBLAD. — Z. ook GAARF, GEIREF, GERWE, enz. — De deutsche naam is *Garbe*, *Garbenkraut*. — *Gerf*, enz. komen waarschijnlijk van den

Gentiana.

wortel *kerf* (fr. *entaille, découpure, incision*); van daar ook 't wkw, *kerven* (fr. *entailler, découper, inciser*) : de bladeren dezer plant zijn met duizende *kerven* of insnijdingen voorzien.

— **Gerf**, z. WILDE —.

Gèrorium, m. — Te Asper en omstr. — Verb. van *Géranium*. — Z. dit w.

— **Gerve**, z. HONDE —.

Ge(r)s, o. — Verb. van *Gras*. — De uitspr. verschilt : soms laat men de *r* niet hooren, b. v. te Gent en omstr., te Lichtaart, enz. — Te Bierbeek, Brussel en omstr., D'Worp, Gent en omstr., Lichtaart, Nederbrakel, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, Poperinghe, Rethy, Thourout, Vlamertinghe. — Algemeene naam, al de grassoorten beduidende (fr. *herbe*). — Z. ook **GRAS**.

— **Ge(r)s**, z. BALK —, FLOT —, HAZE —, PASTOORS —, PLUIM —, SPAANS(CH) —, STREEPKE(N)S —, TREK —, VERKE(N)S —, WOLZWIJNS —, ZWIJNTJES —.

Ge(r)sbloemeke(n)s, o. mv. — Verb. van *Grasbl.* — Te Brussel en omstr., Coolscamp, De Pinte, Deynze, Esschen, Schilde. — *Bellis perennis* L.; fr. *Pâquerette vivace*; vulg. *Pâquerette*, *Petite Marguerite*; vl. *Madeliefken*. — (Fig.) — *Bloemekens* die gewonelijk in 't *gras* der weiden, beemden, enz. groeien.

Ge(r)sblommen, v. mv. — Te Bierbeek, D'Worp, Oost-Roosbeke. — Verb. van *Grasbloemen*. — *Armeria vulgaris* Willd., var. *maritima*; fr. *Armérie vulgaire*, var. *maritime*; vulg. *Gazon d'Olympe*; vl. *Grasanjelier*, *Spaansch Gras*.

— Deze plant heeft fijne bladeren gelijk *Gras* (fr. *herbe*), en draagt terzelve tijd hetgeen 't volk *bloemen* heet, d. i. bloemen met *gekleurde* bloemkroon.

Gerskassouwen, v. mv. — Te Gits. — Id. als **GE(R)SBLOEMEKE(N)S**.

Gerst, m. — Verschillige uitspr. : 1° *Gass'* : In zuid. Belg.-Limb.

2° *Garst* : te Antwerpen, Esschen, Hoogstraten, Leuven, Molenbeek-Wersbeek.

3° *Geerste* : te Brugge en omstr., Wormhoudt.

4° *Geiste* : te Lokeren en omstr.

5° *Gerst* : te Aalst, Brecht, Moll, Rethy, Turnhout.

6° *Gerste* : te Beerst, Clercken, Dixmuide, Vlamertinghe, Wercken, Woumen, Zarren.

7° *Gest* : te Brussel en omstr.

8° *Geste*, *Gêste* : te Beerst, Clercken, Dixmuide, D'Worp, Gent en omstr., Leuven, Lichtaart, Oostham, Thourout, Wercken, Wetteren, Woumen, Zarren.

9° *Giste* : te Laarne, Nederbrakel, Oost-Roosbeke. — *Hordeum vulgare* L.; fr. *Orge commune*; vulg. *Orge*; vl. *Gewone Gerst*.

— **Gerst**, z. DIKKE —, MUIZEN —, VOGEL —, WILDE —, WINTER —, ZOMER —, ZWERT —.

Blad van
Bellis.

— Gervel, z. HONDE —.

Gerwe, m? — Te Eersel. — Id. als GERF.

Gès' —, z. GE(R)S —.

Gèss', z. GIST.

Gest, z. GIST.

— Gest, z. ZOMERGE(R)ST.

Gèste, z. GERST.

Gestreept(e)-Lisch, v. — Te Vilvoorde en omstr. — *Baldingera arundinacea* Dmrt., var. *variegata*. (*Phalaris variegata* Coss. en Germ.); fr. *Baldingère* Roseau, var. *panachée*; vulg. *Ruban de la Vierge*; vl. *Bontgestreepte rietachtige Eenhalm*. — Er loopen witte strepen (fr. *lignes*, *raies*) over de bladeren. — *Lisch* of *Lesch* (ook *Less'*), is, bij 't volk, de algemeene naam van al de bladeren die lang, smal en plat zijn gelijk bij de grasplanten.

Gestreepte-Tignel, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Rijke vrucht van *Geum urbanum*. *Amaranthus melancholicus* Moq., var. *tricolor* Lam.; fr. *Amaranthe mélancolique*, var. *tricolore*; vl. *Bontgestreepte Amarant*. — De bladeren zijn gestreept (fr. *panachées*) en gelijken op die der Netel (*Tingel*).

Gezegend-Kruid, o. — Te Assche en omstr. — *Geum urbanum* L.; fr. *Benoîte commune*; vulg. *Herbe de St-Benoît*, *Herbe bénite*; vl. *Nagel- of Benedikten-Kruid*, *Gezegend Kruid*. — Alzoogenoemd om de talrijke heelende eigenschappen welke 't volk dezer plant toewijdt. — (Fig.)

Gibben, v. mv? — 1° Te Alveringhem en omstr. — *Rosa arvensis* L. en *R. canina* L.; *Rose des champs* en *R. de chien*; vulg. *Églantier*; vl. *Veldroos* en *Hondsroos* of *Wilde Roos*. — (Fig.)

2° Te Poperinghe. — De vruchten van den *Crataegus oxyacantha* L. en *C. monogyna* Jacq.; fr. *Aubépine épineuse* en *Au. à un style*; vl. *Meidoorn* en *Eenstijlige Hagedoorn*.

Rosa canina.

Giëls, v.: **Giëlschout**, o. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als **ELS 1°**) en **ELZENHOUT**.

Giës, o. — Te Leuven. — Verb. van *Gras*. — Id. als **GE(R)S**.

Gieulèr, m. — Op menige plaatsen, in zuid. Belg.-Limb. — *Sambucus nigra* L.; fr. *Sureau noir*; vulg. *Sureau*; vl. *Gemeene Vlier* of *Vlierboom*. — Men zegt ook: *Gieulèrehout* (fr. *Bois de sureau*). — *Gieulèr* is verwant met het wkw. *gieule(n)* (vl. *hollen*), bijzonder gebruikt in 't samengesteld *autgieule(n)*, (vl. *uithollen*; fr. *creuser*). De stam van den Vlierboom is als *hol* (fr. *creux*), om het aanzienlijk merg dat er in zit.

— **Gieulèr**, z. **WILLE** —.

Gieulèrehout, o. — Z. **GIEULÈR**.

Gieuntëhaag, v. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — (Uitspr. — *haog*.) — Fr. *Une haie de charme*. — Z. ook **GIEUNTËTÈR**, **GIEUNTËHOUT**.

Gieuntëhout, o.; **Gieuntëtèr**, m. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — *Carpinus Betulus* L.; fr. *Charme commun*; vl. *Haagbeuk*, *Witte Beuk*, *Steenbeuk*.

Gijzekom, m. — Te Hoogstraten. — Id. als **GRIJZEKOM** en **DUIVE(X)KERVEL**.

Gingember, m. — Te Dixmuide, Gent, Lokeren en omstr. — *Zingiber officinale* Bosc.; fr. *Gingembre officinal*; vulg. *Gingembre*; vl. *Gember*. — (Fig.)

Gingom, m. — Uitspr. *Gén-gom*. — Te Berg, Bloir,

Freeren, Herderen, Ketzingen, Mall, Membruggen, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als 't voorg w.

Ginst, m.; **Ginste**, m. — Ter Pinte, te Gaver, Laarne, Mariakerke (bij Gent), Oost-Roosbeke, St-Laurens, Wetteren. — *Sarothamnus scoparius* Koch; fr. *Sarothamne à balais*; vulg. *Genêt à balais*, *Genêt*; vl. *Keerbezemstruik*, *Brem*; d. *Ginster*. — *Ginst*, *Genst*, *Ginster* (z. 't volg. w.) schijnen verwant met 't w. *Genster* (= *vuursprankel*; fr. *étincelle*) :

Zingiber officinale.

wanneer men den Ginst verbrandt, zegt M. Vits, werpt hij zeer vele *gensters* of vuursprankels af, veel meer dan eenig ander hout of kruid.

Ginster, m. — Te Meerssen. — Z. 't voorg. w.

Giranium, z. GERANIUM.

Giroffelnagel, m. — Te Leuven. — *Caryophyllus aromaticus* L.; fr. *Giroflier aromatique*; vl. *Kruidnagel*. — Hetgeen men als specerij gebruikt (fr. *clou de girofle*), is de bloem eer ze ontloken is. — (Fig.)

Caryophyllus aromaticus.

Giroffliers, v. mv. — Te Vlamertinghe. — Men zegt ook *Fliers*. — *Cheiranthus Cheirei* L.; fr. *Giroflée Violier*; vulg. *Giroflée de muraille*, *Murailler*; vl. *Violer*, *Muurvioler*.

Gist, v. — Bijna overal in België. — De uitspr. verschilt :

1° *Gist* : te Brecht, Brugge en omstr., Esschen, Dixmuide, Lokeren. Oost-Roosbeke, Thourout.

2° *Gès* : te Elst, Fall-Mheer, Genoels-Elderen, Lichtaart, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen.

Wijze van vermenigvuldiging van *Saccharomyces Cerevisiae*.

3° *Gés* : te Berg, Bloir, Freeren, Tongeren.

4° *Gés* : te Oostham en omstr.

5° *Gést* : te D'Worp, Gent en omstr., Neer-IJssche.

6° *Gest* : te Boutersem, Betecom, Brussel, Herent, Huldenberg, Laarne, Molenbeek-Wersbeek, Vertryck, Wesemaal.

Saccharomyces Cerevisiae; fr. *Levûre de bière*; vl. *Gist*, *Gest*, *Biergist*. — (Fig.) — Soort van kleine Kampernoelie (familie der *Disco-*

myceten) die zich zeer overvloedig op het bier vormt en door de bakkers gebruikt wordt om het deeg te doen opkomen.

Gitschalen, v. mv. — Te Schilde. — *Genista anglica* L.; fr. *Genêt d'Angleterre*; vl. *Engelsche Brem*. — Kleine soort van Brem, die in de heiden wast en met stekels voorzien is.

Glaaskensbezen, v. mv. — Te Blaasveld. — *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*; vl. *Roode Aalbeziestruik*. — De *beziën*, bijzonder die der witte variëteit, gelijken op *glasachtige* bollekens.

Glès, v. — Te Gent en omstr. is de uitspr. *Gléess'*. — Verb. van *Lès*, *Lesch*, *Lisch*. — Verschillige bet. :

1° Te Gent en omstr. — *Gladiolus* L., in 't algemeen; fr. *Glaïeul*; vl.

Castanea vesca.

a, Bloeiende tak; — *b*, mannelijke bloem; — *c*, gansche vrucht; — *d*, vrouwelijke bloem; — *e*, rijpe vrucht (zonder schaal); — *f*, doorgesneden eierstok.

Zwaardlisch (zoo geheeten, om den vorm der bladeren, die aan *zwaarden* gelijken; van daar ook 't lat. *Gladiolus* = klein zwaard).

2° Te St-Laurens. — *Iris germanica* L.; fr. *Iris d'Allemagne*; vl. *Duitsche Bloemlisch*.

3° Te Laarne, heeft deze naam de twee voorgaande beteekenissen. — Beide plantensoorten worden door 't volk niet onderscheiden, om de grootte gelijkenis harer bladeren. — *Lisch* of *Lesch* (ook *Less*, *Glès*, enz.), is, bij 't volk, de algemeene naam van al de bladeren die lang, smal en plat zijn, gelijk bij voorgaande planten.

Goed, z. SLAAP —, VOGEL —.

Goeie-Kastanjeboom, m. — Te Leuven. — *Goei*, verb. van *goede*, bet. dat de vruchten *goed* of eetbaar zijn. — *Castanea vesca* Gärtn; fr. *Châtaignier comestible*; vl. *Echte Kastanieboom* of *Kastanjeboom*. — (Fig. bl. 127.) — Z. ook WILDE-KASTANJEBOOM,

Gom, v. — 1° Bijna overal wordt dit w. gebruikt in den zin van *elastieke gom* (fr. *gomme élastique* of *caoutchouc*). — Z. CAOUTCHOUC.

2° Te Lokeren, beduidt het ook het *verdikt slijmig sap* dat soms uit de stammen van inlandsche boomen vloeit, als bij Pruime- en Kerseboomen.

Goorbes, v. — Te Hoogstraten. — *Bessen* of beziën (fr. *baies*) die in de *gooren*, d. i. in de moerassen of moerasachtige plaatsen groeien. — *Oxycoccus palustris* Pers.; fr. *Canneberge des marais*; vl. *Kanneberg*.

Goorbezeke(n)s, o. mv. — Te Gheel en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Goudbloem, v.; **Goudbloeme**, v. — Zoe genoemd om de *goudge* kleur der bloemen. — Verscheidene bet. :

1° Te Bloir, Brecht, Exaarde, Hoogstraten, Mall, Nederheim, Saffelare, Sluizen, St-Joris-Winghe, Vilvoorde. — *Calendula officinalis* L.; fr. *Souci officinal*; vl. *Goudsbloem*.

2° Te Eersel, Esschen, Mall, Nederheim, Neerpelt, Poppel, Sluizen. — *Chrysanthemum segetum* L.; fr. *Chrysanthème des moissons*; vl. *Gele Ganzebloem*.

3° Te Gent en omstr., noemt men ook *Goudbloem* verscheidene soorten van *Coreopsis* L. (vl. *Wandluizenkruid*) die in de tuinen als sieraadplanten gekweekt worden en *gele* bloemen dragen.

Goudbloemeke(n)s,

o. mv. — Te Landen. — Eene doorgesneden bloem.

Ranunculus acris.

Verscheidene soorten van 't geslacht *Ranunculus* L.; fr. *Renoncule*; vl. *Ranonkel*, *Hanevoet*. De voornaamste soorten zijn : *Ranunculus acris* L.; fr. *R. âcre*; vl. *Scherpe R.*; (fig. bl. 128); *Ranunculus repens* L.; fr. *R. rampante*; vl. *Kruipende R.* en *Ranunculus bulbosus* L.; fr. *R. bulbeuse*; vl. *Boldragende R.* — In dezelfde gemeente worden deze planten ook *Boterbloemeke(n)s* geheeten : de bloemen zijn *geel* gelijk *goud* of *boter*. — Z. ook **BOTERBLOEM**.

Goudblomme, v. — Te Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke. — Id. als **GOUDBLOEM** 1°).

Goud-Regen, z. **GOUDEN-REGEN**.

Goud-Renger, z. **GOUDEN-REGEN**.

Gouden-Bezem, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Solidago canadensis* L.; fr. *Solidage du Canada*; vulg. *Gerbe d'or*; vl. *Canadasch Vederkruid*. — Eene sieraadplant, wier gele bloementros aan eenen *gouden bezem* gelijkt; van daar ook de fr. volksn. *Gerbe d'or*.

Goude(n)-Bloem, v. — Te Alveringhem en omstr. — Id. als **GOUDBLOEM**, 1°).

Gouden-Knop, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Ranunculus acris* L., var. *flore pleno*; fr. *Renoncule âcre*, var. *à fleurs doubles*; vl. *Scherpe Ranonkel met dubbele bloemen*.

Gouden-Lelie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Lilium auratum* Lindl.; fr. *Lis doré*. — De bloem dezer *Lelie* is *goudgeel*.

Gouden-Mandeken, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Alyssum saxatile* L.; fr. *Alysson des rochers*; vulg. *Corbeille d'or*; vl. *Steen-Schildzaad*. — De dichte *gele* bloemtrossen vormen gelijk een *gouden mandeken* of *korfje*; van daar ook 't fr. *Corbeille d'or*.

Gouden-Regen, m. — De uitspr. is zeer veranderend, met de plaatsen. — 1° *Gouwen* en *Gouden-Regen* : Te Brecht, Esschen, Exaarde, Saffelare, Turnhout, Werchter.

2° *Goud-Regen* : te Dixmuide en omstr.

3° *Goud-Rènger* : in zuid. Belg.-Limb.

4° *Gaa-Regen* : te Brussel en omstr., Wetteren.

5° *Gaave-Regen* : te Oostham.

6° *Gauwe-Reger* : te Gheel.

7° *Gauwen-Règen* : te Rethy. — *Cytisus Laburnum* L.; fr. *Cytise Aubour*; vulg. *C. Faux-Ébénier*, *Pluie d'or*; vl. *Gouden Regen*. — Alzoo genoemd om de talrijke, *gele* en *neêrhangende* bloemtrossen; van daar ook 't fr. *Pluie d'or*.

— **Gouden-Speld**, z. **GROOTE** —; **KLEINE** —.

Goudsblomme, v. — Te Brugge en omstr. — Id. als **GOUDBLOEM** 1°).

— Gouw, z. STINKENDE —.

Gouze-Moese, m? — (Uitspr. *Goeze* —.) — Te Oostcamp. — Id. als **Muur** en **GANZE(N)MUUR**. — Z. deze woorden. — *Moese* = *Moes*; *Gouze* is waarschijnlijk eene verb. van 't engelsch *Goose* (uitspr. *goes*) dat *gans* (fr. *oie*) beteekent. Deze plant is dus *Moes* (= *voeder*) voor de *ganzen*. Z. **GANZE(N)MUUR**.

Graaize-Mos', z. **GRIJZE-MOS'**.

— **Graas**, z. **PLAUM** —, **SPAANS** —.

Grachtlich, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Iris Pseudo-Acorus* L.; fr. *Iris Faux-Acore*; vulg. *Glaïeul des marais*; vl. *Gele Lischbloem* of *Bloemlich*. — De plant groeit gewoonlijk in de *grachten* of moerasachtige plaatsen. — Z. ook **GLÈS 3°**.

Grachtnetel, v. — Te Mechelen-a/Maas. — *Urtica dioica* L.; fr. *Ortie dioïque*; vulg. *Grande Ortie*; vl. *Groote* of *Gewone Netel*; d. *Grosze Brennessel*; eng. *Nettle*. — Deze soort van *Netel* wordt veel langs de *grachten* gevonden.

Grachttingel, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w. — *Tingel* = *Netel*, op vele plaatsen.

Graos, o. — Verb. van *Gras*. — In zuid. Belg.-Limb. — Men noemt alzoo, in 't algemeen, al de Grassoorten die men gewoonlijk in de beemden en weiden aantreft (fr. *herbe*).

— **Gras**, z. **BALK** —, **DENDERMONDS** —, **ENGELSCH** —, **FLOK** —, **FRANSCH** —, **HAZE** —, **HONDS** —, **KWAAD** —, **LÈSS'** —, **PATER-NOSTER** —, **PLOEMAS'** —, **PLUM** —, **SNIJ** —, **SPLIJT** —, **STREK** —, **STRIK** —, **VLOK** —, **WATER** —, **WILD** —, **WOL** —, **ZEE** —.

Grasbloemekens, o. mv. — Te Messelbroeck. O.-L.-V.-Thielt, Vollezele. — *Armeria vulgaris* Willd., var. *maritima*; fr. *Armérie vulgaire*, var. *maritime*; vulg. *Gazon d'Olympe*; vl. *Gras-anjelier*; Spaansch

Agropyrum repens.

Gras. — Deze plant heeft fijne bladeren gelijk *gras* (fr. *herbe*, *gazon*) en draagt terzelve tijd hetgeen 't volk *bloemen* noemt, d. i. bloemen met gekleurde bloemkroon.

Grasdot, m? — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w. — De plant gelijkt aan *gras* en groeit in bos of *dot*.

Grasdotje, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Z. de twee voorg. woorden.

Graspee, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Agropyrum repens* P. Beauv.; fr. *Agropyre rampant*; vulg. *Chiendent officinal*; vl. *Kruipende Agropyrum* of *Hondsgras*. — (Fig. bl. 130.) — Men zegt ook *Pee*, alleen. — *Pee*, in 't algemeen, beteekent al de onderaardsche stammen (fr. *rhizomes*) en wordt *bijzonder* gebruikt om den *Agropyrum* aan te duiden.

Gravesinge(n), m. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Eene var. van Appel.

Greffel, z. GRIFFEL.

Greffelen, z. GRIFFELEN.

Greffen, z. GRIFFELEN.

Greffie, z. GRIFFEL.

Greffien, z. GRIFFELEN.

Greindèn, v. — Te Neerpelt. — Men zegt er ook *Kruisdèn*. — *Abies excelsa* DC. (*Picea excelsa* Link.); fr. *Sapin élevé*; vl. *Hooge Spar* — of *Denneboom*. — *Greinden*, zegt M. Vits, komt van *greinen* = *weenen*, en *den* = *sapin*. Deze naam, even als die van *Kruisden*, schijnt aan te duiden dat deze sombere boom eertijds op de kerkhoven, bij de graven werd geplant, gelijk heden de *Cipres*, enz.

Grenaatboom, m. — Te Gent. — *Punica granatum* L.; fr. *Grenadier commun*; vl. *Granaatboom*, *Granaatappelboom*.

Grenadier, m. — Te Vilvoorde. — Id. als 't voorg. w.

Greuffinge(n), z. GRIFFELEN.

Grien —, z. GROEN —.

Griffel, v. — Fr. *Greffé*. — Men vindt verscheidene verb. van dit woord.

1° *Griffel* : Te Beerst, Bierbeek, Brussel, Clercken, Dixmuide, D'Worp, Neer-Ijsse, Tongeren.

2° *Greuffel* : in een groot gedeelte van zuid. Belg.-Limb.

3° *Greuffing* : op vele plaatsen in zuid. Belg.-Limb.

4° *Greffie* : te Beerst, Clercken, Dixmuide, Oost-Roosbeke, Poperinghe.

Griffelen, bedr. werkw. — Fr. *Greffier*. — Stam af van 't voorg. w. en ondergaat dezelfde verb.; men hoort : *Griffelen*, *Greuffele(n)*, *Greuffen(n)*, *Greffien*. — Z. ook GRIFFEL.

Grij, o? — Te Oplinter. — Verkorting van *Gerij*. — *Vicia tetrasperma* Mönch; fr. *Vesce à quatre graines*; vl. *Vierzadige Wikke* of *Vitse*.

Grijs-Haar, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Fumaria officinalis* L. en *F. capreolata* L.; fr. *Fumeterre officinale* en *F. grimpante*; vl. *Gene-*

zende en Klimmende Aardrook. — (Fig.) — Deze beide planten hebben fijne *grijsachtige* bladeren; ze groeien min of meer *bolvormig* en gelijken alzoo op eenen grijzen kop of *grijs haar*.

Grijs-Kruid, o. — Uitspr. *Graais kraud*. — In zuid. Belg.-Limb. — Algemeene naam, om zekere grijskleurige onkruiden aan te duiden, als: *Gnaphalium* L.; fr. *Gnaphale*; vl. *Roerkruid* en *Filago* Tournef.; fr. *Cotonnière*; vl. *Draad* — of *Schimmelkruid*.

Grijzekol, m. — Te Steenockerzeel. — Id. als GRIJZEKOM.

Grijzekom, m. — Te Gheel, Nieuw-Rhode, O.-L.-V.-Thielt, Veerle. — *Fumaria officinalis* L.; fr. *Fumeterre officinale*; vl. *Genezende Aardrook*. — (Fig.) — Te Gheel zegt men ook: *Grijzend(e) Oogen*. — De plant wordt alzoo genoemd, omdat men ze gebruikt tegen de leepoogigheid, tegen de *grijzende oogden*, zoo als men zegt (fr. *yeux chassieux*). *Grijzen* is synoniem van *weenen*.

a, Gansche, *b*, doorgesneden bloem van *Fumaria*.

Korstmossen (fr. *Lichens*). — *Parmelia*, op eenen boomtak groeiende en vruchtlegers (*apotheciën*) dragende.

a, Vergrootte *apothecie*; — *b*, doorgesneden *apothecie* en nog meer vergroot; — *c*, zaaddoosje (*theca*) bevattende 8 kiemkorreltjes of sporen; — *d*, 2 sporen meer vergroot.

a, *Pertusaria communis*, van boven gezien; — *b*, doorsnede, toonende 2 zaadlegers of *apotheciën*; — *c*, 2 zaaddoosjes (*theca*) bevattende de kiemkorreltjes of sporen.

Cladonia pyxidata; onvruchtbaar.

Cladonia coccifera, dragende op de toppen samenvloeiende zaadlegers of *apotheciën*.

Grijze-Mos', m. — (Uitspr. *Graaize-Mos'*) — In een groot gedeelte van zuid. Belg.-Limb. — Algemeene naam om verscheidene soorten van grijze Korstmossen (fr. *Lichens*) aan te duiden. Deze soorten behoren bijzonder aan de geslachten *Anaptychia* Koerb., *Cladonia* Hoffm., *Evernia* Ach., *Parmelia* Nyl., *Physcia* Th. Fr., *Ramalina* Ach., *Usnea* Hoffm., *Pertusaria* Ach. — (Fig. bl. 132.)

Grijzen-Doorn, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Hippophaë rhamnoides* L.; fr. *Argousier Faux-Nerprun*; vl. *Duin* — of *Kattedoorn*. — *Doornachtig* struikgewas, *grijs* van schors en van bladeren, dat in de duinen aan de zeekust voorkomt.

Grijzend(e)-Oogen, v. mv. — Te Gheel. — Voor bet. en uitleg. z. GRIJZEKOM.

Grijzolei. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als voor 't voorg. w.

Grint. — Te Brecht, Esschen. — *Salix viminalis* L.; fr. *Saule des vanniers*; vulg. *Osier blanc*; vl. *Bind-Wilg*, *Bind-Wisch*.

Groeffelsnagel, m. — (Uitspr. — *naogel*.) — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Verb. van *Giroffelsnagel*. — *Caryophyllus aromaticus* L.; fr. *Giroflier aromatique*; vl. *Kruidnagel*. — (Fig.)

— De nog niet ontlokene bloem wordt als *specerij* gebruikt (fr. *clou de girofle*).

Groen, o. — Te O.L.-V.-Thielt. — *Brassica Napus* L.; fr. *Chou Navet*; vulg. *Navet*; vl. *Raap*, *Rapen*. — Het woord *groen*, zegt M. Vits, « duidt alleen het kruid of loof aan, en ook de geheele planten zoo lang zij geene dikke knollen

of rapen dragen. De naam komt hier van, zegt hij verder, dat men na den winter dit gewas nog op het veld vindt, wanneer er geene enkele *groene* plant meer te zien is. »

Groen, z. — EENDEN —, GANZEN —, SPAANSCH —, WATER —.

Groen-Koolen, m, mv. — (Uitspr. *Grien-Keu(h)eule*.) — Te Leuven. — *Brassica oleracea* L.; fr. *Chou vert*.

Caryophyllus aromaticus.

Groene-Alsem, m. — Te St-Joris-Winghe. — *Artemisia vulgaris* L.; fr. *Armoise commune*; vl. *Gemeene Alsem*. — De plant wordt alzoo genoemd om ze te onderscheiden van den *A. Absinthium* L.; fr. *A. Absinthe*; vulg. *Absinthe*; vl. *Echte Alsem*, wiens bladeren *gansch* (ook van *boven*) witachtig zijn en daarom *Witte A.* heet.

Groening, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van Appel; fr. *Reinette verte*; d. *Grüning*; engl. *Greening*.

Groes, m. — In zuid. Belg.-Limb., te Gheel, Oostham, Rethy, Turnhout, enz. — Eene oppervlakte van grond, met *kort* gras bewassen. — Op zekere plaatsen beduidt deze naam ook het *gras* zelfe.

— **Groes**, z. VERKES —.

Groeske(n)s, o. mv. — Te Gheel, Lichtaart, Turnhout. — *Armeria vulgaris* Willd., var. *maritima*; fr. *Armérie commune*, var. *maritime*; vulg. *Gazon d'Olympe*, *G. d'Espagne*; vl. *Grasanjelier*, *Spaansch Gras*. — Deze plant heeft fijne bladeren gelijk *gras*, 't geen op dezelfde plaatsen *groes* geheeten wordt. Z. GROES.

Groeze, v.; **Groezen**, v. mv. — In Vlaanderen, bet. dit w. (in 't enkelv. en soms ook in 't mv. gebruikt) de stengels en bladeren van Aardappelen, Wortelen, Rapen, enz. (fr. *fanés*, *feuillage*).

— **Groeze(n)**, z. KORTE —, LANGE —.

Groffelsnagel, m. — Te Brussel, Coninxheim, Neer-IJssche, Tongeren. — Id. als GIROFFELNAGEL.

Groffenagel, m. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Woumen. — Id. als GIROFFELNAGEL.

Groffiaat, m.? — Te Gulpen, Meersen. — *Dianthus Caryophyllus* L.; fr. *Œillet Girostier*; vulg. *Œ. des jardins*; vl. *Nagelbloem*.

Grofnagel, m. — Te Brugge en omstr. — Id. als GIROFFELNAGEL.

Grondpettemen, m. mv. — Te Diest, Schaffen. — *Holcus mollis* L.; fr. *Houlque molle*; vl. *Zacht Zorggras*. — *Pettemen*, is de algemeene naam van al de Grassoorten die in 't veld groeien en eenen langen onderaardschen stam hebben (fr. *rhizome*). — Het *Hondsgras* (fr. *Chiendent*) wordt er *Rietpettemen* geheeten.

Groot-Heers, v. — Te Dixmuide, Vlamertinghe. — Eene vroege var. van *Lactuca sativa* L.; fr. *Laitue cultivée*; vulg. *Salade*; vl. *Tuin-Latuw*.

Groot-Kasseiken, o. — Te Huldenberg. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. en Germ.; fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande Marguerite*; vl. *Wilde Ganzebloem*. — *Kasseiken*, alléén gezegd, beduidt er de *Pâquerette* of *Petite Marguerite*.

Groote-Buterbloem, v. — Te Berg, Bloir, D'Worp, Elst, Freeren, Genoels-

Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Rethy, 'S Heeren-Elderen, Zeelhem. — *Caltha palustris* L.; fr. *Populage des marais*; vl. *Moeras-Dotterbloem*. — De bloem dezer plant gelijkt veel op die van den *Ranunculus*, welke aldaar *Boterbloem* genoemd wordt (z. dit w.); maar aangezien de bloem *groot*er is, noemt men ze *Groote-B*.

Groote-Dissel, v. — Verb. van — *Distel*. — Onder dezen naam begriipt men, in zuid. Belg.-Limb., twee verschillende soorten van planten die aan *groot*e distels gelijken.

1° *Onopordon Acanthium* L.; fr. *Onoporde à feuilles d'Acanthe*; vulg. *Chardon-Acanthe*; vl. *Wegdistel*. — Deze plant wordt, op dezelfde plaatsen, ook *Ezelsdistel* (uitspr. *Jèzelsdissel*) genoemd. — (Fig.)

2° *Cirsium lanceolatum* Scop.; fr. *Cirsee lancéolé*; vl. *Speer-Vederdistel*.

Groote-Dounen, v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, S'-Jans-Cappel, Vleteren. — De vruchten van den *Rosa arvensis* L. en *R. canina* L.; fr. *Rosier des champs* en *R. de chien*; vulg. *Églantier*; vl. *Veldroos* en *Hondsroos* of *Egelantier*. — (Fig. bl. 138.) — *Dounen*, alléén gebruikt, beduidt de vruchten van den *Hagedoorn* of *Doornlaar*. — Z. DOUNEN.

Groote-Fleutte(n), v. mv. — Verb. van — *Violetten*. — Te Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen. — *Viola tricolor* L., var. *hortensis*; fr. *Grande Pensée*. — Zoo genoemd om de *groot*te der bloemkroon dezer var.

Groote-Gouden-Speld, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Calliopsis tinctoria* DC.; fr. *Calliopsis des teinturiers*. — Eene andere soort van *Calliopsis*, met *kleinere* bloemen, wordt er *Kleine-Gouden-Speld* genoemd. — Z. dit w. — De bloemen van beide soorten gelijken eenigzins aan *gouden sieraadspelden*.

Groote-Klimmer, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var van hooge en late Erwt (fr. *Clamart gros de Flandre*). — Deze var. *klimt* zeer *hoog* aan het erwtenrijs. — Z. ook KLIMMER.

Groote-Kol, m.; **Groote-Kolbloeme(n)**, v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop*. — (Fig.) — Z. ook KOL.

Groote-Kolbloeme(n); z. 't voorg. w.

Groote-Kolleblomme, v. — Te Lokeren. — Id. als GROOTE-KOL.

Doorgesneden bloem van
Onopordon Acanthium.

Zaadbol van
Papaver.

Groote-Maagdepalm, v. — Te Gent en omstr. — *Vinca major* L.; fr. *Grande Pervenche*.

Groote-Madelief, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. en Germ.; fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande Marguerite*; vl. *Wilde Ganzebloem*. — *Madelief*, alléén gebruikt, beduidt er de *Bellis perennis* L.; fr. *Pâquerette*; vulg. *Petite Marguerite*.

Groote-Madepalm, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Verb. of verkorting van GROOTE-MAAGDEPALM. — Zelfde bet.

Groote-Margariet, v. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als GROOTE-MADELIEF.

Groote-Rijstpap, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Sedum purpureum* Link.; fr. *Orpin purpurin*; vulg. *Herbe à la coupure*; vl. *Purper Vetgroen*. — Dezelfde naam wordt er ook gebruikt voor den *S. maximum* Sut.; fr. *Grand Orpin*; vl. *Groot Vetgroen*; groote uitlandsche soort, die in de tuinen als sieraadplant gekweekt wordt. — *Rijstpap*, alléén gezegd, beduidt den *Sedum acre* L.; fr. *Orpin âcre*; vl. *Scherp Vetgroen*: zijne dichte goudgele bloemen gelijken aan de vlaamsche *rijstpap* (fr. *bouillie-auriz safranée*). Die naam is overgegaan aan al de *Sedum*'s in 't algemeen; zoo zegt men: *Witte Rijstpap* (*Sedum album* L.; fr. *O. blanc*; vl. *Wit V.*), *Groote* of *Hooge Rijstpap*, enz.

Groote-Lesse(n), v. mv. — Te Berg, Bloir, D'Worp, Genoels-Elderen, Mall, 'S Heeren-Elderen, Sluizen, Tongeren. — Verb. van — *Lisschen*. — In voorgenoemde gemeenten bet. 't w. *Less'* (mv. *Lesse(n)*), in 't algemeen, al de planten die *zweerdvormige* bladeren hebben, als *Iris*, *Sparganium*, *Gladolus*, enz. — De buitengewone *grootte* of *lengte* zijner *zweerdvormige* bladeren heeft den *Phormium tenax* L. (fr. *Phormion tenace*; vulg. *Lin de la Nouvelle-Zélande*; vl. *Nieuw-Zeelandsch Vlas*), *Groote Lesse(n)* doen noemen.

Groote-Stroo(i)bloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Helichrysum bracteatum* Willd.; fr. *Immortelle à bractées*.

Groote-Turk, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Heracleum persicum* Desf.; fr. *Berce de Perse*; vl. *Persische Varkenspastaak*. — Deze plant schiet tot 3 à 4 meters hoog. *Groote-Turk* is, bij 't volk, synoniem van *reus* (fr. *géant*).

Groote-Witte-Kamil, v. — Te Boutersem, Vertryck. — Id. als GROOTE-MADELIEF.

Grouwblomme, v. — Te Turnhout en omstr. — *Calendula officinalis* L.; fr. *Souci officinal*; vl. *Goudsbloem*.

Groven-Dèn, m. — Te Hoogstraten. — *Pinus maritima* Poir.; fr. *Pin maritime*, *P. de Bordeaux*; vl. *Zeepijn*, *Zeemastboom*. — De bladeren en vruchten dezer soort zijn veel grooter (*grover*) dan bij den gewonen Pijnboom (*Pinus sylvestris* L.; fr. *Pin sylvestre*).

Guldeling, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Soort van Appel. (Fr. *Pomme dorée*, *Calville*.)

Gulden-Bloem, v. — Te Wormhoudt en omstr. — *Calendula officinalis* L.; fr. *Souci officinal*; vl. *Goudsbloem*.

Gullekens, z. PEPER —.

H

Haa, v. — Te Huldenberg, Neer-IJssche. — Id. als **HEIDE**.

— **Haaf**, z. **ONDER** —.

Haag, v. — (Uitspr. *Hàog*.) — Te Berg, Bloir, Elst, Genoels-Elderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — *Crataegus monogyna* Jacq. en *C. oxyacantha* L.; fr. *Aubépine à un style* en *A. épineuse*; vl. *Eenstijlige Hagedoorn* of *Meidoorn* en *Scherpdoornige H*. — In bovengenoemde gemeenten gebruikt men 't w. *Haag* zoowel om ééne plant alleen aan te duiden als eene gansche reeks of rij (fr. *haie*).

— **Haag** of — **Hage**, z. **DOOR** —, **DOORN** —, **DOREN** —, **ELS** —, **GIEUNTE** —, **KERNULE** —, **KNULE** —, **KRIEKE** —, **KROESEL** —, **KRUIPT-DOOR-DE** —, **ONDER** —. Z. ook — **HAGEN**.

Haagbezen, v. mv. — Te Schelle. — De vruchten van verscheidene soorten van *Rubus* L.; fr. *Ronce*; vl. *Braam*. — (Fig.)

— Deze vruchten gelijken op *bezen* of *beziën* en groeien op 't geen 't volk *hagen* heet.

Haaglelie, v. — Te Turnhout. — *Convolvulus sepium* L.; fr. *Liseron des haies*; vl. *Haagwinde*. — De bloem gelijk, van verre, op eene witte *Lelie* en de plant klimt op de *hagen*.

Haagpreumke(n)s, o. mv. — Verb. van — *pruimkens*.

— Te Rethy. — De vruchten van den *Ligustrum vulgare* L.; fr. *Troëne commun*; vl. *Gewoon Mondhout*. — De vruchten zijn klein en zwart; ze gelijken min of meer op die van den *Prunus spinosa* L.; fr. *Prunier épineux*; vulg. *Prunellier*, *Épine noire*; vl. *Sleedoorn*, welke er *Wilde Preumke(n)s* genoemd worden.

Rubus.
Doorgesnedenene
vrucht.

Haagroze, v. — Te Turnhout en omstr. — Te Vlamertinghe zegt men *Hageroze*. — *Rosa arvensis* L. en *R. canina* L.; fr. *Rose des champs* en *Rose de chien* of *Églantier*. — (Fig.) — Deze wilde soorten van *Rozen* worden dikwijls in de *hagen* gevonden.

Haai, v. — Te Oostham, Rethy. — Id. als HEIDE.

Haablom, v. — Te Brecht, Esschen, Gheel, Lichtaart, Moll, Turnhout. — Id. als HEIDE.

— **Haait**, z. ELZEN —, NOKKES —, PALM —. Z. ook — HOUT.

— **Haar**, z. GRIJS —.

— **Haat**, z. ELZEN —, ESSEN —, KARNOE-LEKES —, NOOTJES —. Z. ook — HOUT.

— **Hage**, z. — HAAG.

Hagebeze(n), v. mv. — (Uitspr. *Hôoge-beze*.) — Te Brussel en omstr. — Id. als STEKELBEZIËN.

Hagedoorn, m. — Te Mechelen-a/Maas. — *Crataegus oxyacantha* L. en *C. monogyna* Jacq.; fr. *Aubépine épineuse* en *Au. à un style*. — Struikgewas dat *doorns* draagt en dient om *hagen* te maken (fr. *haies*). — Z. ook HAAG.

Hage-Kroesële(n), v. mv. — (Uitspr. *Hâoge-Kroessële*.) — Te Berg, Bloir, Elst, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als STEKELBEZIËN. — *Kroesele(n)*, (mv. van *kroesel*; fr. *groseille*) die men gewoonlijk in de *hagen* vindt.

Hage-Witte-Doorn, m. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als HAAG en HAGEDOORN.

Hagel, m. — Te Rethy en omstr. — *Myrica Gale* L.; fr. *Myrica Galé*. — Waarschijnlijk eene verb. van *Gagel*, de echte vl. naam der plant. — Z. GAGEL.

— **Hagen**, z. PASTOORS —, SPAANSCH —.

Hageroze, z. HAAGROZE.

Hagewinde, v. — Te Oost-Roosbeke. — *Convolvulus sepium* L.; fr. *Liseron des haies*; vl. *Haagwinde*. — Z. ook O.-L.-H.-HEMDEKE.

Hamde. o.? — Verb. van *Hemd*; fr. *chemise*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Vleteren. — Id. als 't voorg. wv. — Z. ook O.-L.-H.-HEMDEKE.

Rosa canina.

Hamspoen, m.? — Te Cortenbosch. — *Viscum album* L.; fr. *Gui blanc*; vl. *Vogellijm*, *Mistel* of *Marentak*.

Handuif, v.? — Te Leuven en omstr. — Verb. van *Andyvie*. — Z. dit w.

Hanebeziën, v. mv. — Te Peer en omstr. — *Sedum album* L.; fr. *Orpin à fleurs blanches*; vl. *Wit Vetgroen*. — De blaadjes dezer Vetplant zijn rol-of cylindervormig en gelijken alzoo min of meer op groene *beziën*.

Hanekam, m. — 1° Te Brecht, Brussel, Drogen, Exaarde, Gheel, Oostham, Opwijck, Saffelare, Tessenderloo, Vilvoorde, Wetteren. — *Celosia cristata* L.; fr. *Célosie à crête*; vulg. *Crête-de-coq*. — De bloem heeft den vorm en soms ook de kleur van eenen *hanekam*.

2° Te Exaarde en te Saffelare noemt alzoo ook den *Lychnis Chalcedonica* L.; fr. *Lychnide de Chalcédoine*; vulg. *Croix de Malte* ou de *Jérusalem*; vl. *Bloem van Constantinopel* of *Chalcedonia*. — De kleur der bloem is rood gelijk een *hanekam*.

Hanekamp, m. — Te Berg, Bloir, Elst, Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Men bezigt bijzonder 't mv. *hanekām* (uitspr. *haonëkēm*). — Id. als 't voorg. w. HANEKAM 1°). — Z. ook Kām.

Hanekēm, z. 't voorg. w. — Men zou eerder *kām* moeten schrijven. — Z. Kām.

Haneklauw, v. — 1° Te Blaasveld, Heffen, O.-L.-V.-Waver, Perck. — *Ranunculus arvensis* L.; fr. *Renoncule des champs*; vl. *Veldranonkel*.

2° Te Turnhout. — *Amaranthus caudatus* L.; fr. *Amaranthe Queue-de-renard*; vulg. *Queue-de-renard*; vl. *Vossestaart*. — Beide planten worden alzoo genoemd, omdat bij de eerste het blad en bij de tweede de bloementros ongeveer verdeeld zijn gelijk eene hanepoot of *haneklauw*.

Haneknap. — Te Londerzeel, Merchtem, Wolverthem. — *Ranunculus arvensis* L.; fr. *Renoncule des champs*; vl. *Veldranonkel*. — Z. ook KWA-KNAP, voor uitleg.

Hanekullekens, o. mv. — Te Molenbeek-Wersbeek. — Id. als HANEKULLEN.

Hanekullen, m. mv. — 1° Te Boutersem, Halle-Boyenhoven, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Rillaar, Sichem, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Verrijck. — *Rosa arvensis* L. en *R. canina* L.; fr. *Rose des champs* en *R. de chien* of *Eglantier*; vl. *Veldroos* en *Haagroos* of *Hondsroos*. — (Fig. bl. 138). — *Kullen* = teelballen. — *Hanekullen* wordt dus bijzonder van de *roode vruchten* gezegd, maar soms ook noemt men alzoo het gansche struikgewas. — 2° In zuid. Belg.-Limb. beduidt deze naam de vruchten *alleen*; van den *struik* sprekende zegt men gewoonlijk *Wil Roze(n)*, (verb. van *Wilde-Rozen*). Z. dit w.

Hanepikken. — Te Gulpen. — Id. als 't voorg. w. — De hanen pikken, zoo 't schijnt, naar de roode vruchten.

Hanepooten, v. mv. — Te Brecht, Gheel, Rethy. — *Lychnis Flos-Cuculi* L.; fr. *Lychnide Fleur de Coucou*; vl. *Gemeene Koekoeksbloem*. — Het volk heeft eenige gelijkenis gevonden tusschen de *bloemkroon* en eene *hanepoot*.

Hans-kruip-in, m. — Te Brecht. — *Hordeum murinum* L.; fr. *Orge Queue-de-rat*; vl. *Muizengerst*. — « De kinderen plukken deze grasplant af, » zegt M. Vits, « wanneer zij geel wordt en steken ze in elkanders mouwen. De lange risten (fr. *arêtes*) beginnen dan de huid van den arm te kittelen; doch hoe meer men wrijft om de plant er uit te krijgen, hoe verder deze opwaarts kruipt. Van daar de naam *Hans-kruip-in*. »

Hanske-kruip-in, o. — Te Rethy. — Id. als 't voorg. w.

Haring, m. — Te Baarle, Drongen, Exaarde, Saffelare. — *Sinapis arvensis* L. en *Raphanis Raphanistrum* L.; fr. *Moutarde des champs*; vulg. *Moutarde sauvage* en *Radis Ravenelle*; vl. *Wilde Mostaardplant* en *Wilde Radijs*. — Deze twee planten, die als onkruid in 't veld groeien en zeer op malkander gelijken, worden gewonelijk, door 't volk, onder denzelfden naam aangeduid. De bloem der eerste is nogtans geler als die der andere. — Z. ook HÉRING, HÉRINGE, HERINK, HERRING, DERIK, enz.

Harsteleind; **Harstelend**, o. — (Klemt. op de laatste lettergr.) — Te Exaarde, Saffelare. — *Agropyrum repens* P. Beauv.; fr. *Agropyre rampant*; vulg. *Chiendent*; vl. *Hondsgras*. — (Fig. bl. 130). — *Harstele(i)nd* (van *hars*, fr. *résine*, *poix* en *ende* of *einde*, fr. *bout*, *extrémité*) is synoniem van *pekdraad*, fr. *ligneul*. — De onderaardsche stam (fr. *rhizome*) dezer grasplant is lang, stijf en taai als een *pekdraad*.

Hart —, z. HERT —.

— **Hart**, z. HEILIG —.

Haspeltakken, v. mv. — Te Bostel. — Id. als HAGEWINDE. — Deze plant windt zich om de *takken* der hagen en andere naburige gewassen en *ver-wart* of *haspelt* ze te samen.

Hausl(w)oik, m. — Uitspr. gebezigd in 't zuid. Belg.-Limb. — Id. als HUISLOOK.

(H)**auver**, v. — Uitspr. te Bierbeek, Reeth. — Id. als HAVER.

— **Hauw**, z. BRAND —, ZWART —.

Haver, v. — Bijna overal. — *Avena sativa* L.; fr. *Avoine cultivée*; vl. *Gewone Haver*; d. *Hafer*.

Havere, v. — Te Thourout en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Haver-en-Hooi, o. — Te Perck. — Waarschijnlijk eene verb. van *Averoon*; zelfde bet. — Z. dit w.

Haveresch, v. — Te Boutersem, Bloir, Elst, Exaarde, Freeren, Genoels-

Elderen, Herderen, Hove, Lokeren, Mall, Membruggen, Messelbroeck, Nederheim. O.-L.-V.-Thielt, Rethy, Saffelare, Schilde, Sluizen, Tongeren, Vertryck. — *Sorbus aucuparia* L.; fr. *Sorbier des oiseleurs*; d. *Eberesche*. — In 't oude d. vindt men *After-Esche* = frêne bâtard. Vglk. met *Haver-Esch*: de boom gelijkt op den *Esch* door zijne bladeren, maar verschilt ervan door zijne vruchten, enz.

Haverwortel, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Tragopogon porrifolius* L.; fr. *Salsifis à feuilles de Poireau*; vl. *Preibladige Boksbaard*. — De bladeren der plant gelijken op die der *Haver* en 't onderaardsche gedeelte gelijkt op eene *Wortel* (*Daucus Carota* L.; fr. *Carotte commune*.)

Hazebakkes(s)en, o. mv. — Te Wesemaal en omstr. — *Bakkes* = muil; verb. van *Bakhuis*. De bloemen zijn muilvormig. — Elders zegt men Leeuwenbakkessen, Wolfenbakkessen, enz. — *Antirrhinum majus* L.; fr. *Mufler à grandes fleurs*; vulg. *Gueule-de-lion*; vl. *Groot Leeuwenmuiltje*. — (Fig.)

Antirrhinum majus.

Luzula campestris.

Eene bloem (vergroot).

Hazegers, o. — Verb. van *Hazengras*. — 1° Te Aarschot, Londerzeel, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Waver, Wolverthem. — *Luzula campestris* DC.; fr. *Luzule champêtre*; vl. *Gewone Veldbies*. — (Fig.) — Plant, op gras gelijkende en van de *hazen* geliefdkoord als voedsel. — 2° Te Gent. — *Molinia caerulea* Mönch; fr. *Molinie bleue*; vl. *Blauwe Molinia*. — Eene grasplant die op andere plaatsen *Bunt*, *Beunt*, *Kwaai-jongens*, enz. genoemd wordt.

Hazeg(r)as, o. — 1° Te Laarne, Lokeren. — *Molinia caerulea* Mönch., enz. — Z. 't voorg. w. 2°). — (Uitspr.: *Hoïzegas*.) — 2° Te O.-L.-V.-Thielt. — *Luzula campestris* DC., enz. — Z. 't voorg. w. 1°).

Hazeklaver, m. — Te Betcom, Brecht, Cortenbosch, Helchteren,

Hersselt, Houtvenne, Lokeren, Neerpelt, Poppel, Testelt. — *Oxalis corniculata* L. en *O. stricta* L.; fr. *Oxalide cornue* en *O. droite*; vl. *Gehoornde* en *Rechtstandige Klaverzuring*. Deze planten zijn drijbladig als *Klaver* en worden door de *hazen* gezocht tot voedsel.

Hazekoolen, m. mv. — Te Aarschot, Gheel, Hasselt, Hoogstraten, Messelbroeck, Oostham, Rethy, Rillaar, Veerle. — *Sonchus asper* All. (soms ook de *S. oleraceus* L.); fr. *Laiteron âpre* (ook de *L. maraîcher*); vl. *Ruwe Melkdistel* (ook de *Moes-M.*); d. *Hasekohl*. — Deze planten worden met gretigheid door *hazen* en konijnen gegeten.

Hazelaar, Hazeleir(e), m. — Te Laarne, Wetteren, enz. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

Hazelneutenboom, m. — Z. HAZELNOTENBOOM.

Hazelnotenboom, m. — Te Bailleul, Bruggé en omstr., Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — *Corylus Avellana* L.; fr. *Coudrier Noisetier*; vulg. *Noisetier*; d. *Haselstrauch*; eng. *Hazel, Hazel-tree*.

Hazeneut, Hazeneuten, v. mv. — Te Dixmuide en omstr., Oostham, enz. — Id. als 't voorg. w.; doch bet. bijzonder de *vrucht* (fr. *noisette*).

Hazeneuteboom, m. — (Uitspr. *Haozeneuteboum*). — Te Mall, Sluizen Tongeren, enz. in zuid. Belg.-Limb. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

Hazeneutelare, m. — Te Thourout en omstr. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

Hazenklaver, z. HAZEKLAVER.

Hazernoteboom, m. — Te Antwerpen, Brecht, Esschen (grenzen), Lichtaart, Moll, Turnhout. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

Hazenotelare, m. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

Hazenteleer, m. — Te Nederbrakel, Poperinghe en omstr. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

Hazenteleire, m. — Te Gent en omstr. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

Hazenotentronk, m. — Te Vlamertinghe en omstr. — Id. als HAZELNOTENBOOM. — *Tronk* = een struik takken die uit eenen wortelblok, of uit den kop van eenen afgekapten boom, opgroeien.

Hazepootje, o. — Te Vilvoorde. — Eene buitenlandsche Varensoort, (fr. *Fougère*), *Davallia* genaamd. — De korte, dikke stammen, waaruit de bladstengels opschieten, gelijken niet slecht op *Hazepooten*.

Hazesilker, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als HAZEKLAVER. — *Silker* = verb. van *Zurkel* en doelt op het zure sap der plant. Deze zuurheid belet echter niet, zegt M. Vits, dat de plant met graagte door de *hazen* gegeten wordt.

Hazestrood, o. — *Strood* = strooi; fr. *paille*. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als HAZEGERS 2°): *Molinia caerulea* Münch., enz.

Hazesurkel, m. — Te Gheel. — Z. HAZESILKER.

Hedderik, m. — Te Huldenberg, St-Joris-Winghe. — Id. als EDDERIK.

Hedderink, m. — Te Perek, Steenockerzeel. — Id. als EDDERIK.

Heed, o. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als HEIDE.

Heentenhout, o. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Carpinus Betulus* L.; fr. *Charme commun*; vl. *Haagbeuk*. — Volgens M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), *heenten* komt van *hein*, dat *haag* bet. Vandaar *heining*, *omheinen*, enz. — *Heentenhout* = dus *hagenhout*. — Inderdaad dit houtgewas wordt dikwijls gebruikt om *hagen* of *heggen* te maken.

Heernenhout, o. — Te Coolscamp. — Id. als 't voorg. w.

Heete-Netel, v. — 1° Te Messelbroeck. — *Urtica urens* L.; fr. *Ortie brûlante*; vulg. *Petite Ortie*; vl. *Kleine Netel*, *Brand-netel*. — (Fig.)

2° Te Steenockerzeel, beduidt deze naam de twee soorten van Netelen, de Groote en de Kleine. — Alzoo genoemd om de *hitte* of brand die de aanraking dezer planten voortbrengt.

Hef. — Te Werchter. — *Agropyrum repens* P. Beauv.; fr. *Agropyre rampant*; vulg. *Chiendent*; vl. *Hondsgras*. — (Fig. bl. 130.)

Hegappelen, m. mv. — Te Gulpen, Meersen. — De Vruchten van den *Crataegus* L.; fr. *Aubépine*; vl. *Hagedoorn*; soms ook *Haag* of *Hegge* genaamd.

Hei, v. — Id. als HEIDE. — Wordt op vele plaatsen, verkortingswijze, gezegd.

— **Hei**, z. BESSEM —, BOENDER —, HOMMEL —, HOMMELE —, KRABBER —. Z. ook — HEIDE.

Heibloemen, v. mv. — Id. als HEIDE, maar wordt bijzonder gezegd van de Heideplanten, in *bloei*. — Te Hersselt.

Heiblom, **Heibloemen**, v. mv. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Gheel, Lichtaart, Moll, Oost-Roosbeke, Turnhout. — Dezelfde opmerking als voor 't voorg. w.

Heiblom-met-Klokskes, v. — Te Turnhout en omstr. — Wordt gezegd als men niet van de Heideplanten, in 't algem., wil spreken maar wel van de soort die *klokskens*vormige bloemen draagt: *Erica tetralix* L.; fr. *Bruyère quaternée*; vl. *Dop-Heide*. Deze soort is min gemeen dan de Gewone Heide of *Calluna vulgaris* Salisb.; fr. *Callune commune*; vulg. *Bruyère*; vl. *Bezemheide* of *Gemeen Heidekruid*.

Heide, v. — Te Vlamertinghe en omstr. — Op vele andere plaatsen zegt men *Hei*; verkortingswijze. — Deze namen bedoelen *twee* soorten van

Brandhaar
eener Netel.

Heideplanten : de eerste, die zeer gemeen is in Belgenland, wordt *Calluna vulgaris* Salisb. genoemd; fr. *Callune commune*; vulg. *Bruyère*; vl. *Bezemheide* of *Gemeen Heidekruid*; de tweede, die zeldzamer is, heet *Erica tetralix* L.; fr. *Bruyère quaternée*; vulg. *Bruyère à clochettes*; vl. *Dop-Heide*. — Ik spreek niet van eene derde soort, omdat ze nauwelijks in ons land gevonden wordt : deze heet *Erica cinerea* L.; fr. *Bruyère cendrée*. Men treft ze soms aan in den Kempen en in Vlaanderen.

— Heide, z. BEZEM —, HOMMEL —. Z. ook — HEI.

Heidekruid, o. — Te Boutersem, Brugge en omstr., Vertryck. — Id. als HEIDE. — Z. ook HEIKRUID.

Heidoorn, Heidoornen, m. en m. mv. — Volgens de plaatsen, bedoelen deze namen *drij* verschillende soorten van planten.

1° Te Turnhout en omstr. — *Ulex europaeus* L.; fr. *Ajone d'Europe*; vulg. *Genêt épineux*; vl. *Gaspeldoorn* of *Ginst*.

2° Te Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Tessenderloo. — *Genista anglica* L.; fr. *Genêt d'Angleterre*; vl. *Engelsche Brem*.

3° Te Berg, Bloir, Elst, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Wommersom. — *Ononis spinosa* L.; fr. *Bugrane épineuse*; vl. *Gedoornd Stalkruid*.

N. B. Deze *drij* planten komen in zandachtige gronden, op *heidegrond* gelijkende en zij dragen *doorns* : van daar hun naam. — De eerste soort is *groot* van gestalte en kan anderhalven meter hoogte bereikend; de twee andere zijn kleiner en komen niet boven 3 à 4 decimeters. — De *Genista* heeft gele, de *Ononis* roodachtige bloemen.

Heikruid, o. — Te O.-L.-V.-Waver. — *Thymus Serpyllum* L.; fr. *Thym Serpolet*; vulg. *Serpolet*; vl.

Wilde Tijn. — (Fig.) — Zoo genoemd omdat dit plantje, bijzonder in bloei, op *Heide* gelijkt of geerne in heiachtigen, d. i. zandigen grond wast.

Thymus Serpyllum.

Heilig-Hart, o. — Te Rethy. —

Anders ook *Hertekens*, *Hert-van-Maria*. — Z. deze ww. — *Dielytra spectabilis* DC.; fr. *Diélytre remarquable*. — De bloem, twee vierkante-centimeters groot, is *hartvormig* en van schoone roode kleur. Het volk heeft ze aan het H. Hart van Jesus toegewijd.

Heiningenhout, o. — Te Neerpelt. — Id. als HEENTENHOUT. — Men maakt er *heiningen* of hagen van.

Heinkenshout, o. — Te Peer. — Z. 't voorg. w.

Heipinnekens, o. mv. — Te Gheel en omstr. — *Genista anglica* L.; fr. *Genêt d'Angleterre*; vl. *Engelsche Brem*. — De plant heeft scherpe pinnekens of doornen en groeit op heidegrond.

Heipluiskens, o. mv. — Te Hoogstraten en omstr. — Verscheidene soorten van *Eriophorum* L.; fr. *Linaigrette*; vl. *Wollegras*; moerasplanten, van 2 à 3 decimeters hoogte en die, in den zomer, witte pluiskens (fr. *petits flocons*) dragen. Men vindt ze veel in de vochtige of moerasachtige heiden : van daar *Heipluiskens* geheeten.

Heit, z. HOUT.

— **Heit**, z. — HOUT.

Heitijm, m. — Te Hoogstraten en omstr. — Id. als HEKRUID.

Heiwurf, m. — Te Hoogstraten. — *Salix repens* L.; fr. *Saule rampant*; vl. *Kruipende Wilg*. — *Wurf* alléén, beteekent aldaar den *Salix caprea* L.; fr. *Saule Marceau*; vl. *Ruige* of *Water-Wilg* en ook soms den Wilg in 't algemeen. — De *Salix repens* groeit bijzonder op heidegrond.

Hekelteer, m. — Te Gheel en omstr. — *Carpinus Betulus* L.; fr. *Charme commun*; vl. *Haagbeuk*. — De uitgang *teer* is 'tzelfde als *laar*, *leer*; men vindt : *notelaar* en *notelteer*, *mispelaar* en *mispelteer*, enz. — Dit hout is zeer hard, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), en wordt wellicht vroeger gebruikt om *vlashekels* te maken.

Kampernoeliën van het geslacht *Agaricus*.

Doorsnede.

Heksekees, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Allerlei soorten van Kampernoeliën of Paddestoelen (fr. *Champignons*). — (Fig.) — De kinderen (grooten en kleine) meenen dat er *heksen* gedanst hebben waar deze planten uitschieten (bijzonder in de weiden, waar ze dikwijls eenen *kring* vormen). De Kampernoeliën zijn de *kees* ('t voedsel) der heksen!

Heksendans, m. — Te Achel en omstr. — *Lycopodium Chamaecyparissus* Al. Br.; fr. *Lycopode Petit-Cyprès*; vl. *Cypresbladige Wolfsklauw*. — Deze plant groeit in eenen kring. — Verders z. 't voorg. w.

Heksenhout, o. — Te Diest en omstr. — *Ulex europaeus* L.; fr. *Ajone d'Europe*; vulg. *Genêt épineux*; vl. *Gaspeldoorn*, *Ginst*, *Doornstruik*.

Hekse(n)mast, m. — Te Turnhout en omstr. — *Pinus maritima* Poir.; fr. *Pin maritime*; vl. *Zee-Pijn* of *Pijnboom*. — De bladeren (naalden) en vruchten (toppen) van deze soort zijn *buitengewoon* groot; veel grooter dan bij de gewone *Pinus sylvestris* L. (fr. *Pin sylvestre*). Het volk zal daar iets als bovennatuurlijks gezien hebben en er de *heksen* van verantwoordelijk gemaakt.

Heliotrop(e), **Heliotropebloem**, m. en v. — Deze fransche naam wordt op vele plaatsen gebruikt, om den *Heliotropium peruvianum* L. te bedoelen; fr. *Héliotrope du Pérou*; vl. *Vanillekruid*.

— **Hemd**, z. ZONDER —.

— **Hemdeke**, z O.-L.-HEERENS —.

Hemdsknopkens, o. mv. — Onder dezen naam beduidt men twee verschillende soorten van planten wier bloemen op *hemdsknopkens* trekken.

1° Te Esschen. — *Tanacetum vulgare* L.; fr. *Tanaisie commune*; vl. *Gemeene Reinwaren* of *Wormkruid*.

2° Te Steenockerzeel. — *Pyrethrum Parthenium* Sm.; fr. *Pyrèthre Matricaire*.

Hemelsblomke, o. — Te Oost-Roosbeke. — Verscheidene soorten van *Myosotis* L., maar bijzonder de meest gekende en de schoonste soort, de *M. palustris* L.; fr. *Myosotis des marais*; vulg. *Ne m'oubliez pas*; vl. *Gemeene Vergeet mijn niet*. — Vóórstaande naam herinnert de schoonheid der bloem of hare hemelblauwe kleur.

— **Hendche** of — **Händche**, z. BIBBEL —.

Hennip, v. — Te Hoogstraten en omstr. — *Cannabis sativa* L.; fr. *Chanvre cultivé*; vl. *Gekweekte Hennip*, *Hennep*, *Kennip* of *Kemp*. — (Fig. bl. 147.)

Henselblaren, o. mv. — Te Ingoyghem. — *Taraxacum officinale* Web.; fr. *Pissenlit officinal*; vulg. *Pissenlit*; vl. *Gemeene Pissebloem*. — (Fig. bl. 147).

Heppebramen, m. mv. — Te Gits. — *Rosa canina* L. en *R. arvensis* L.; fr. *Rose de chien*; vulg. *Églantier* en *Rose des champs*; vl. *Hondsroos* of *Égelantier* en *Veldroos*. — (Fig. bl. 138). — *Heppe* — is misschien eene verb. van *Hoppel* — : z. HOPPELBREMEN. —

Herenteer, m. — Te Aarschot, Berthem, Eersel. — Id. als HEKELTEER, HEENTENHOUT, enz.

Myosotis palustris.

Herentenhout, o. — Te St-Joris-Winghe. — Id. als 't voorg. w.

Herentree; **Herentrie**, m. — Te Ingoyghem. — Id. als HERENTEER.

Herf, m. — Te Blaasveld, Vilvoorde. — *Achillea Millefolium* L.; fr. *Achillée Millefeuille*, *Millefeuille*; vl. *Duizenblad*, *Duizendbladig Achilleskruid*. — *Herf*, *Herft*, *Herve*, *Gerf*, *Gerwe*, enz. (namem die aan deze plant gegeven worden) schijnen alle van *kerf*, *kerven* (fr. *découper*, *entailler*, *déchiqúeter*) af te komen; de bladeren zijn zeer fijn in duizend kleine blaadjes *gekorven*. Van daar ook de naam van *Duizendblad*. — Het stamwoord *kerf*, enz., is op andere plaatsen behouden; alzoo noemt men de plant : *Hondskerven* (te Hove); *Hondskervel* (te Assche en omstr., Schilde, Wilryck); *Hondekervel* (te Coolscamp), enz.

1. — *Cannabis sativa*.

Taraxacum officinale.

a, b, enz. Verschillende deelen van bloem en vrucht.

Herft, m. — Te Mariakerke (Oost-Vl.) — Id. als 't voorg. w.

Héring, **Héring**, m. — Te Bierbeek (Héring); in zuid. Belg.-Limb. (Héring). — Id. als **HARING**.

— **Héring**, z. STINKENDE —.

Herink, m. — Te Heffen, Leest, Londerzeel, Mechelen-a/M., O.-L.-V.-Thielt, Oplinter, Perek, St-Joris-Winghe. — Id. als **HARING**.

Hermoes. — Te Poppel. — Verscheidene soorten van *Equisetum* L.,

bijzonder de *E. arvense* L. en *E. palustre* L.; fr. *Prêle des champs* en *P. des marais*; vulg. *Queue-de-cheval*; vl. *Akker- en Moeras-Paardesteert* of *Kattesteert*. —

(Fig.)

Herreleer, m. — Ter Pinte, te Gent, Wetteren, Zvijnaarde. — Deze naam schijnt af te komen van *her* of *har*, dat *war* of *verwarring* beteekent. De takken van dit houtgewas, bijzonder als het op vorm van *haag* groeit, zijn zeer onder malkander verward. — *Carpinus Betulus* L.: fr.

Charme commun; vl. *Haagbeuk*.

Herring, m. — Z. HARING.

Hert, m. — Te Oost-Roosbeke. — Men zegt ook *Hertenhout*. — Id. als HERRELEER.

Hert-van-Maria, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als HEILIG-HART.

Hertekens, o. mv. — Te Leuven en omstr. — Z. 't voorg. w.

— **Hertekens**, z. DAVER —.

Hertekenskruid, o. — Te O.-L.-V.-Thielt, Perck, St-Joris-Winghe. — *Capsella Bursa-Pastoris* Mönch.: fr. *Capselle Bourse-à-pasteur*; vl. *Herderstaschjes*. — De vruchten (fr. *silicule*) hebben den vorm van *hertekens* of hartjes.

Hertenhout, o. — Te Oost-Roosbeke. — Z. HERT.

Hertshoorn, m. — Te Vilvoorde. — Eene buitenlandsche soort van Varen, wier bladeren zeer wel aan de *getakte horens* van eenen *hert* gelijken. — *Platycerium alcinorne* P. Willinchi (*Acrostichum* Willem.: *Nevroplatyceros* Fee); fr. *Platycerium à corne d'élan*.

Hertstong, v. — Te Assche en omstr. — Eene inlandsche soort van Varen, wier bladeren *tongvormig* zijn. — *Scolopendrium vulgare* Sm.; fr. *Scolopendre commun*; vulg. *Langue-de-cerf*; vl. *Gewone Tongvaren*.

Herve, m. — Te Uitkerke. — Id. als HERF.

— **Hervel**, z. HONDE —.

Herzelenteer, m. — Te Brecht, Poppel. — Id. als HERRELEER.

Herzelleer, m. — Te Duffel, Heffen, Leest, Merchtem, O.-L.-V.-Waver, Perck, Vilvoorde, Wolverthem. — Id. als HERRELEER.

Herzelteer, m. — Te Machelen. — Id. als HERRELEER.

Hesseltère, m. — Te Hoogstraten. — Id. als HERRELEER.

a, Eene aar van *Equisetum*.

b, Zaaddragend schildje (vergroot); — c, een zaadje of kiemkorreltje (spoor) met zijne 1springdraadjes (*elateria*) (vergroot).

— (H)êt, z. PALM —.

Hettekeskruid, o. — Te Gheel en omstr. — Id. als HERTEKENSKRUID.

Heuj, o. — Verb. van *Hooi* (fr. *foin*). — Te Gent en omstr.

Heul, m. — 1° Te Dessel en te Eersel. — Verscheidene soorten van wilde Maankoppen of Heulbloemen; bijzonder de *Papaver Rhoeas* L.; fr. *Coquelicot*; vl. *Kolbloem* en de *P. Argemone* L.; fr. *Pavot Argémone*; vl. *Ruige Kolbloem*. — (Fig.)

2° Te Boutersem, Brecht, Gheel, Herent, Hoogstraten, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, Opwijk, Turnhout, Verrijck, Vilvoorde. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop*. — (Fig.) — *Heul* is 'tzelfde als *hol* en duidt op de groote, holle vruchten der plant.

— Z. ook GIEULER en HEULENTEER.

— **Heul**, z. WILDE —.

Heulbloem, v. — Te Moll, heeft deze naam dezelfde bet. als 't voorg. w. 1°). — Te D'Worp, dezelfde bet. als 't voorg. w. 2°).

Heulblom, v. — Te Lichtaart, Moll, Rethy. — *Papaver somniferum* L. fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop*. — (Fig.)

Heulenteer, m. — Te Oplinter, Roermonde. — *Sambucus nigra* L.; fr. *Sureau noir*; vl. *Zwarte Vlier*. — *Heul* = *hol* (z. HEUL): de stam van de Vlier is als *hol* (fr. *creux*) om het aanzienlijk merg dat er in zit. De uitgang *teer* heeft dezelfde bet. als de uitgang *leer* en *laar*; men vindt: *Notelteer* en *Notelaar*; *Mispelteer* en *Mispelaar*, enz.

Heunenteun, m. — Te Wommersom. — Id. als 't voorg w., waarvan 't eene verb. schijnt te zijn.

Héve-Lelie, v. — Te Alveringhem en omstr. — *Lilium croceum* Desf.; fr. *Lis safrané* ou *jaune*; vl. *Gele Lelie*. — *Heve* = geel, in die landstreek.

Hijfte. — Te Exaarde, Saffelare. — *Hedera Helix* L.; fr. *Lierre grim-pant*; vl. *Gewone Klimop* of *Veil*. — (Fig.) — Vglk. IJFTE.

Hinnebezen, v. mv. — 1° Te Brasschaat, Gheel, Londerzeel, Messelbroeck, Nieuwerkerke, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Rillaar, Sichein. — *Rubus Idaeus* L.; fr. *Ronce du Mont Ida*; vulg. *Framboisier*; vl. *Frambozenstruik*; d. *Himbeere*.

2° Te Landen. — *Ribes nigrum* L.; fr. *Gro-seillier noir*; vulg. *Cassis*; vl. *Zwarte Aalbes-sestruik*.

Zaadbol van
Papaver.

Hedera Helix.

3° Te Begijnendijk, Boisschot, Heyst-op-den-Berg, Hersselt. — *Ribes rubrum* L.; *Groseillier rouge*; vl. *Roode Aalbessetruijk*.

— *Hin* of *hinne* = hen (fr. poule): de *beziën* dezer struiken mishagen niet aan de *hennen*, die er geerne aan proeven, als zij de gelegenheid hebben.

Hinnebremen, m. mv. — Id. als 't voorg. w. 1°), te O.-L.-V.-Thielt. — De struiken gelijken aan *bremen* of bramen. De *hennen* zijn verlekkerd op de beziën.

Hinnenderm, m. — Te Aarschot, Berthem, Gheel, Mechelen-a/M., Messelbroeck, O.-L.-V. Thielt, O.-L.-V.-Waver, St-Joris-Winghe, Tessenderloo. — Id. als HOENDERDERM. — *Hin*, *Hen*, *Hoën* = id.

Hinneslei. — Te Coolscamp. — Id. als HOENDERDARM.

Hinnesluier, m. — Te Ingoyghem, Leest, Perck, Waarmaarde, Wolverthem. — Id. als HOENDERDARM.

Hinnevet, o. — Te Hoeleden. — *Sisymbrium officinale* Scop.; fr. *Sisymbre officinal*; vulg. *Herbe aux chantres*; vl. *Genees-Raket*.

Hirk, m. — Te Brecht. — Verkorting van *Herink* of *Haring*; z. dit w.

Hirrentree, m. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als HERENTEER, HERENTREE.

Hirtelirre, m. — Gebruikt te Asper, met 't voorg. w. — Zelfde bet.

Hoe, o. — Verb. van *Hooi* (fr. *foin*). — Te Bierbeek, D'Worp, Neer-Ijsche.

Hoe-langer-hoe-liever, v. — Twee verscheidene soorten van schoone fijne bloempjes: *hoe langer* men ze beschouwt, *hoe liever* men ze heeft.

1° Te Blaasveld, Mechelen, Steenockerzeel. — Id. als HEMELSBLOMKE; z. dit w.

2° Te Aarschot, Assche en omstr., Brussel, en omstr., Gheel, Hoogstraten, Molenbeek-Wersbeek, Rethy, Vilvoorde, Werchter. — *Saxifraga umbrosa* L.; fr. *Saxifrage des lieux ombragés*; vulg. *Désespoir du peintre*; vl. *Lommerlievende Steenbreke*.

— **Hoeden**, z. VINGER —.

Hoei, o. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Oostham, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Verb. van *Hooi* = fr. *foin*.

Hoeivaren, v. — Te Rethy. — Gewonelijk zegt men *Renwaren*; somtijds hoort men ook *Hoeivaren* en *Ooivaren*! om de *Varen* (fr. *Fougères*) te beteekenen.

Hoelst, m. — Te Wolverthem. — Id. als HULST.

Hoenderderm, m. — Te Mariakerke (Oost.-Vl.), Wetteren. — *Veronica hederaefolia* L.; fr. *Véronique à feuilles de Lierre*; vl. *Klimopbladige*

Veronika of *Eereprijs*. — Het plantje ligt, als een dunne *darm*, over den grond. — (Fig.)

Hoenderok, m. — Te Opwijk. — *Lamium purpureum* L.; fr. *Lamier pourpre*; vl. *Purpere Doove-Netel*.

Hoezenhaat, z. HONZENHOUT.

Hoep, m. — Te Brussel, D'Worp, Erembodegem, Opwijk. — Id. als **Hop**.

Hoedjes, o. mv. — Algemeene benaming die, te Asper, Huise en Singem al de groote soorten van Kampernoeliën aanduidt (fr. *Champignons à chapeau*).

Hoevenblaren, o. mv. — Te Gaver. — *Tussilage Farfara* L.; fr. *Tussilage Pas-d'âne*; vulg. *Pas-d'âne*; vl. *Hoefblad*. — De bladeren hebben den vorm eener Ezel- of Paardenhoef.

Hoever, v. — Te Brussel en omstr., Leuven. — Id. als **HAVER**.

Hofkers, m. — Te Turnhout en omstr. — *Lepidium sativum* L.; fr. *Passerage cultivé*; vulg. *Cresson alénois*; vl. *Gekweekte Kers*, *Boterhamkruid*. — Wordt *Hofkers* genoemd in tegenoverstelling met den *Waterkers* (*Nasturtium fontanum* Asch.; fr. *Cresson de fontaine*).

Hofkeul, v. — Te Perek, Rethy. — Id. als **KEUL**.

Hoflisch, v. — Te Turnhout en omstr. Men zegt ook *Tamme Lisch*. — *Iris germanica* L.; fr. *Iris d'Allemagne*; vl. *Blauwe* of *Duitsche Lischbloem*. — (Fig.)

Hoflook, m. — (Uitspr. — *loeëk*.) — Te Turnhout en omstr. — Id. als **Look**.

Hofrank, m. — Te Verrijck. — *Galium Aparine* L.; *Gaillet Grateron*; vulg. *Grateron*;

Tweemeeldradige
bloem van *Veronica*.

Iris germanica.

vl. *Kleef-Walstroo* of *Kleefkruid*. — Groeit veel in de *hoven* en vormt er *ranken*.

Hofsalie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Salvia officinalis* L.; fr. *Sauge officinale*; vl. *Gewone Salie*. — Deze soort is zoo genoemd, in tegenoverstelling met de *Salvia pratensis* L.; (fr. *Sauge des prés*), die *Wilde Salie* geheeten wordt. — Z. ook **SALIE**.

Hofsperre, v. — Te Wetteren en omstr. — *Abies excelsa* DC.; (*Picea* — Link.); fr. *Sapin élevé*; vl. *Hooge Den*, *Denneboom*, *Spar*, enz. — Deze soort van *Spar* wordt dikwijls in de *hoven* geplant.

Hofsulker, m. — Te Neer-IJssche en omstr. — *Rumex Acetosa* L.; fr. *Rumex Oseille*; vulg. *Oseille*; vl. *Veld-* of *Wilde zurkel*. — Deze soort wordt ook in de *hoven* gekweekt en dan, met rede, *Hofsulker* genoemd.

Hoftingel, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Urtica urens* L.; fr. *Ortie brûlante*; vulg. *Petite Ortie*; vl. *Brandnetel*, *Kleine Netel*. — *Tingel* = *Netel*. — Men noemt ze *Hoftingel*, in tegenoverstelling met de *Grachttingel* (fr. *Ortie des fossés*), aangezien ze dikwijlder in de *hoven* voorkomt als deze andere soort. — Z. ook **GRACHTTINGEL**.

Hofzurkel, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **Hofsulker** en zelfde uitleg.

Hoggeranken, m. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — Verb. van *Hageranken*. — *Convolvulus sepium* L.; fr. *Liseron des haies*; vl. *Hage-Winde*. — De *ranken* dezer plant klimmen om de *hagen*.

Hoizenhôt, o. — Te D'Worp. — Verb. van *Hazen-* of *Hazelhout*. — Id. als **HAZELNOTEBOOM**.

Hoizenoiokes, o. mv. — Te D'Worp. — Verb. van *Hazelnootjes*; vrucht van den *Hazelnoteboom*. Z. dit vv.

Hokkenote(n)boom, m. — Te O.-L.-V.-Thielt, Tessenderloo. — *Juglans regia* L.; fr. *Noyer royal*; vulg. *Noyer*; vl. *Gewone Noteboom*. — Misschien zoo geheeten, zegt M. Vits, omdat deze *noten* verdeeld zijn in *hokken*, terwijl de hazelnoten mar uit één stuk bestaan.

Holhuisbloemen, v. mv. — Te Gent en omstr. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop*. — (Fig. bl. 149.) — De zaadbollen of zaadhuisjes zijn groot en *hol*. — Z. ook **HEUL**.

Holpijpen, v. mv. — Te Poppel. — *Equisetum limosum* L.; fr. *Prêle des boursiers*; vl. *Slijkminnende Paarde-* of *Kattesteert*. — De stam dezer plant is *pijp-* of buisvormig en *hol* van binnen — (Fig. bl. 148).

Holster, m. — Te Rillaar en omstr. — *Viscum album* L.; fr. *Gui blanc*; vl. *Vogellijm*, *Mistel* of *Marentak*.

Hommel, m. en v. — Te Bailleul, Bambecque, Berthen, Dixmuide en omstr.

Herzele, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vlamertinghe, Vleteren, Wilder, Wormhoudt. — *Humulus Lupulus* L.; fr. *Houblon grimpant*; vulg. *Houblon*; vl. *Hop*.

Hommelehei, v. — Te Gheel en omstr. — *Erica tetralix* L.; fr. *Bruyère quaternée*; vulg. *Bruyère à clochettes*; vl. *Dopheide*. — Zoo genaamd omdat ze zeer door de *Hommelen* (fr. *bourdons*) bezocht wordt; de andere, gemeenere soort van Heidekruid, *Calluna vulgaris* Salisb. (fr. *Callune commune*; vulg. *Bruyère*; vl. *Bezemheide*) heeft bijzonder met de *beiën* te doen.

Hommelhei, v. — Te Peer, Spalbeek. — Id. als 't voorg. w.

Hommelheide, v. — Te Hoogstraten. — Id. als HOMMELEHEI.

Hond —; **Honds** —, enz. — Aangaande den algemeenen zin van 't w. *Hond* in de samengestelde namen van planten, z. eene opmerk. onder HONDSZIK.

Hondegerve, m. — Te Gits. — Z. HERF : zelfde bet. en zelfde opmerk. — Z. ook HOND —.

Hondegervel, m. — Te Massemen-Westrem, Oost-Roosbeke. — Z. HERF : zelfde bet. en zelfde opmerk. — Z. ook HOND —.

Hondekens, o. mv. — Te Wommersom. — *Linaria vulgaris* L.; fr. *Linaire commune*; vulg. *Gueules-de-lion* (in België); vl. *Gemeen Vlaskruid*, *Leeuwe(n)muilkens*. — De bloem heeft min of meer den vorm van eenen *hondenmuil*.

Hondelaar, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Rhamnus Frangula* L. en *Rh. cathartica* L.; fr. *Nerprun Bourdaine* en *N. purgatif*; vl. *Pijls pork* of *Pijlhout* en *Zuiverende Spork*.

Hondeleere(n), m. — Te Mariakerke (Oost-Vl.) — *Rhamnus Frangula* L.; fr. *Nerprun Bourdaine*; vl. *Pijls pork* of *Pijlhout*. — Men maakt er *pijen* van.

Honderjaarbloeme, v. — Te Vlamertinghe. — *Agave americana* L.; fr. *Agave d'Amérique*. — (Fig. bl. 154.) — Het volk meent dat deze plant alleenlijk bloeit als ze *honderd jaren* oud is. — Zulke *hooge* ouderdom is juist daar voor niet vereischt.

Honderjaarbloomme, v. — Te Nederbrakel. — Id. als 't voorg. w.

Hondehervel, m. — Te Coolscamp. — Z. HERF : zelfde bet. en zelfde opmerk. — Z. ook HOND —.

Honderebben, v. mv. — Te Alveringhem. — Id. als HONDSRIBBEN.

Honderjarige-Bloem, v. — Te Gent en omstr. — Zelfde bet. en uitleg als VOOR HONDERJAARBLOEME.

Hondewinkel, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als HONDSILLE.

Hondsblein, v. — Te Aarschot, Hersselt, Molenbeek-Wersbeek, Werchter.
— Id. als HONDSVIOLETEN.

Hondsbloem, v. — Te Vollezele. — Id. als HERF,
HONDEHERVEL, enz.

Hondsbremen, v. mv. —
Te Holsbeek. — *Rosa ca-*

Afgezonderde bloem
(natuurlijke grootte).

Agave americana.

nina L.; fr. *Rose de chien*; vulg. *Églantier*; vl. *Hondsroos* of *Egelantier*. — (Fig. bl. 156.) — Z. ook HOND —.

Hondsdille, v. — Te Baarle, Drongen, Landegem, Oost-Roosbeke. — *Anthemis Cotula* L.; fr. *Anthémide Cotule*; vulg. *Maroute*, *Camomille puante*; vl. *Stinkende Hondskamille* of *Koedille*. — *Dille*, is de vl. naam van den *Anethum graveolens* Tournef. (fr. *Aneth odorant*). — Het volk zal eenige gelijkenis gevonden hebben tusschen den *Anthemis* en den *Anethum*, en daar de eerste van minder weerde en van slechter geur is dan de tweede, zal zij den misprijzenden naam van *Hondsdille* gekregen hebben. — Z. ook HOND —.

Bloem van *Anthemis Cotula*.

Hondsdulle, v. — Te Mariakerke (Oost-Vl.), Thielrode. — Verb. van 't voorg. w.; zelfde bet. en uitleg.

Hondselaar, m. — Te Asper en omstr. — Id als HONDELEERE(N).

Hondsfiletten, v. mv. — Te Messelbroek. — Id. als **HONDSVIOLETEN**.

Hondsflatteren, v. mv. — Te Hauwaart, O.-L.-V.-Thielt, Oplinter, Thielt, Vollezele. — Id. als **HONDSVIOLETEN**.

Hondsfleutte(n), v. mv. — Verb. van *Hondsvioletten*. — In zuid. Belg.-Limb., noemt men alzoo den *Viola tricolor* L. met zeer kleine bloemen (*Viola arvensis* Murr); fr. *Violette tricolore*, var. *à petites fleurs*; vl. *Klein Veldviooltje*.

Hondsgras, o. — Te Assche en omstr., Bambecque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhout. — *Agropyrum repens* P. Beauv.; fr. *Agropyre rampant*; vulg. *Chien-dent*. — (Fig.) — Als de *honden* ontsteld zijn, eten zij dikwijls van dit *gras*: 't is voor hen een braakmiddel.

Agropyrum repens.

Hondskervel, m. — Te Assche en omstr., Schilde, Wilrijk. — *Achillea Millefolium* L.; fr.

Achillée Millefeuille; vulg. *Millefeuille*; vl. *Duizenblad*. — Z. uitleg, onder HERF. — Z. ook **HOND** —.

Hondskerven, m. — Te Hove. — Id. als 't voorg. w. — Z. uitleg, onder HERF. — Z. ook **HOND** —.

Hondsklaver, m. — Te Turnhout en omstr. — *Plantago lanceolata* L.; fr. *Plantain lancéolé*; vl. *Lancetbladige Weegbree* of *Hondsribbe*.

Hondsknop, m. — Te Poppel. — Id. als **HONDELEERE(N)**.

Hondsrbieke, v. m. — Te Mall, Nederheim, Sluizen en omstr. — Id. als **WIL-KRIEKE**.

Hondskruid, o. — 1° Te Antwerpen. — Id. als **HONDSGRAS**. — 2° Te O.-L.-V.-Thielt. — *Tanacetum vulgare* L.; fr. *Tanaisie commune*; vl. *Gemeene Reinwaren* of *Wormkruid*. — Voor uitleg, z. **HONDSZIK**.

Hondsrebbe(n), v. mv. — Te Asper, Wetteren. — Id. als 't volg. w., waarvan het eene verb. is.

Hondsribbe(n), v. mv. — Te Attenrode, Boutersem, Brasschaat, Brecht, Coninxheim, Diest, Esschen (grenzen), Fall-Mheer, Freeren, Gaver, Genoels-Elderen, Hauwaart, Herderen, Herent, Hersselt, Houtvenne, Huldenberg, Kessel-Loo, Ketzingen, Mall, Meehelen, Merchtem, Millen, Molenbeek-

Wersbeek, Nederheim, O.-L.-V.-Thielt, Oplinter, Opwijk, Park, Peer, Perck, Rethy, Rillaar, Schilde, 'S Heeren-Elderen, Sluizen, Steenockerzeel, Tongeren, Veerle, Vertrijck, Vilvoorde, Wackerzeel, Wesemaal. — *Plantago lanceolata* L.; fr. *Plantain lancéolé*; vl. *Lancetbladige Weegbree* of *Hondsribbe*. — Zinspeling op de *ribben* of *nerven* der bladeren.

Hondsroos, v. — Te Vollezeele. — *Rosa canina* L.; fr. *Rose de chien*; vulg. *Églantier*; vl. *Hondsroos* of *Egelantier*. — (Fig.) — Z. ook **HOND** —.

Hondsribbe(n), v. mv. — Te Bierbeek, Gheel, Neer-IJssche. — Id. als **HONDSRIBBE(N)**.

Hondssteert, m. — Te Vilvoorde. — *Hordeum murinum* L.; fr. *Orge Queue-de-rat*; vl. *Muizengerst*. — De aar dezer grasplant heeft min of meer den vorm van eenen *Hondssteert*.

Hondsvioletten, v. mv. — Te Molenbeek-Wersbeek. — Verscheidene soorten van *wilde* Viooltjes, *zonder geur*, als *Viola canina* L.; *V. sylvestris* Lmk. en *V. palustris* L.; fr. *Violette de chien*; *V. des bois* en *V. des marais*; vl. *Hondsviooltje*; *Boschvioletje* en *Moerasvioletje*.

Hondszijk, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Tanacetum vulgare* L.; fr. *Tanaisie commune*; vl. *Gemeene Reinwaren* of *Wormkruid*. — Dit kruid groeit veel

langs de wegen, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), en daar het hoog opschiet, blijven de honden er dikwijls bij stil staan.... Van daar *Hondszijk* geheeten. — De bijzondere geur dezer plant is misschien ook niet zonder uitwerksel op deze dieren.

N. B. Vele andere samengelstelde namen van planten, beginnende door **HOND** —, **HONDS** —, enz., kunnen op dezelfde manier verklaard worden; b. v. **HONDEGERVE**, **HONDEKERVER**, **HONDSBLOEM**, **HONDSROOS**, **HONDSBREMEN**, **HONDSKERVEN**, enz.

Honigkruid, o. — (Uitspr. *Honéengkraut*.) — In zuid. Belg.-Limb. — Twee soorten van *Galium* L., met gele bloempjes en die eenen aangename *honiggeur* verspreiden; men noemt ze *G. Cruciata* Scop.; fr. *Gaillet Croisette*; vl. *Kruisbladig Walstroo* of *Kruizette*, en *G. verum* L.; fr. *G. jaune*; vulg. *Caille-lait jaune*; vl. *Geel Walstroo*.

Rosa canina.

Honzenhout, o. — Te Esschen (grenzen), Gheel (uitspr. — *haat*), Hoogstraten, Lichtaart (uitspr. — *hijt*), Oostham (uitspr. *Hoenzenhaat*), Oost-Roosbeke, Rethy, Turnhout, Veerle. — *Rhamnus Frangula* L.; fr. *Nerprun Bourdaine*; vulg. *Bourdaine*; vl. *Pijlspork*, *Pijlsporkenboom*, *Pijlhout*. — Waarschijnlijk verb. van *Hondshout*.

— **Honzenhout**, z. WIT —, ZWART —.

Honzenknoppen, m. mv. — Te Rethy en omstr. — De vruchten (bolvormig) van 't HONZENHOUT : z. dit w.

Hoo, o. — Verb. van *Hooi* (fr. *foin*). — Te Bierbeek, D'Worp, Neer-IJssche. — Men zegt ook *Hoe*.

Hooge-Paschebloem, v. — Te Bambecque, Herzelee, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — *Primula elatior* Jacq.; fr. *Primevère élevée*; vl. *Hoogstengelige Sleutelbloem*. — (Fig.) — Deze plant bloeit rond *Paschen* en zij wordt grooter, *hooger* als de *Primula officinalis* Jacq., die er zeer op lijkt: van daar *Hooge-Paschebloem* genaamd.

Primula elatior.

Doorgesneden bloem
(vergroot).

Hooge-Rijstap, z.

GROOTE-RIJSTAP.

Hooi, o. — Bijna overal; (fr. *foin*). — Z. ook EUË, HEUJ, HOE, HOO, HOEI, HUË.

— **Hooi**, z. HAVER-EN —.

Hoonsrebbe, v. mv., z. HONDS —.

— **Hoorn**, z. HERTS —.

Hop, m. en v. — Te Bilsen, Borgloon, Cuttecoven, Diepenbeek, Hasselt, Hex, Hoesselt, Jesseren, Lauw, Maaseyck, Neer-Repen, Over-Repen, Piringen, Rixingen, Rutton, Sichen, Sussen, St-Truiden, Vlijtingen, Widoye, overal in 't zuid. Belg.-Limb., enz., enz. — *Humulus Lupulus* L.; fr. *Houblon grim pant*; vulg. *Houblon*; vl. *Klimmende-* of *Gewone Hop*.

— **Hop**, z. WILDE —.

Hoppe, v. — Te Aalst, Asper, Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Oost-Roosbeke, Wetteren. — Id. als Hop.

Hoppekeeste(e)n, v. mv. — Scheut of spruit van de Hop (fr. *jet, pousse de Houblon*) — Gebruikt in dezelfde gemeenten als 't voorg. w. — Z. ook KEESTE.

Hoppelbremen, v. mv. — Te Leest, O.-L.-V.-Waver, Putte. — *Rosa canina* L.; fr. *Rose de chien*; vulg. *Églantier*; vl. *Hondsroos*, *Égelantier*. — (Fig. bl. 156.) — *Hoppel* = veelkleurig, gespikkeld (fr. *bigarré*, *panaché*): de stammen zijn, door hunne stekels, min of meer *hoppel* en gelijken ook aan die der *Bremen* of *Bramen* (fr. *Ronces*; lat. *Rubus*).

Hortensia, v. — In zuid. Belg.-Limb. en elders. — *Hydrangea hortensis* DC. (ook *H. Hortensia* DC.); fr. *Hydrangée Hortensia*; vulg. *Hortensia*. — Eene sieraadplant die in de hoven gekweekt wordt.

— **Hot**, z. — **Hout**.

Hout, z. ACACIE —, BAARDEN —, BALLEKENS —, BEITJES —, BESSEM —, BÊSTEKNOPKE(N)S —, BLOEDZIJKEN —, BOKKEN —, BREMEN —, BUIZEN —, DOORN —, DUIVELSNAAGAREN —, EBBEN —, (onder Eb), EITJES —, ELJEN —, ELZEN —, ELZEREN —, FLIEREN —, FLIETER —, FLUITJES —, GIËLSE —, GIEULÈRE —, GIEUNTE —, HEENTEN —, HEKSEN —, HEERNEN —, HERENTEN —, HERTEN —, HEININGEN —, HEINKENS —, HONZEN —, HULZEN —, IRRELIRREN —, KALIS —, KALISSE(N) —, KLAKBOS —, KLAKERKES —, KLAKBUSSEN —, KLATERBUSSE —, Klapbuizen —, KLOTSBUIZEN —, KLOTSEN —, KRUISKENS —, LIJSTERBEZE —, MAHONIE —, MARBOLLEN —, ORANJE —, PAASCH —, PALLEMEN —, PALM —, PAPEN —, PAPE(N)MUTSEN —, PATERNOSTERS —, PEGGEN —, PINNEKENS —, POËR —, POTLOODEN —, PIJL —, RIJS —, SPAANSCH —, SPAANSCH HAGEN —, SPERREN —, SPINROK(KEN) —, SPORKEN —, STREUVEL —, THEE —, VINKEL —, VLIENDER —, VLINDER —, WEURVEN —, WIS —, WISSEN —, WIT —, WULZEN —, ZOETSTOK —, ZWART-HONZEN —, ZWART-SPORKEN —.

Houtpioene, v. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — *Paeonia papaveracea* Andr. (*P. Moutan*, var. *papaveracea* DC.); fr. *Pivoine à fleurs de Pavot*; vulg. *Pivoine en arbre*. — De stam dezer soort van Pioen is houtachtig.

Houwer-Workels, v. mv. — Verb. van *Haver-Wortelen*. — Te Asper, Huise, Singem. — *Wortelen* (fr. *Carottes*) die in *haverland* gezaaid zijn.

Houwer-Wortels, v. mv. — Id. als 't voorg. w.

Houvere, v. — Verb. van *Haver* (fr. *Avoine*). — Te Asper, Huise, Singem.

Hover, v. — Verb. van *Haver* (fr. *Avoine*). — Te Aalst, D'Worp, Nieuwerkerke.

Huil, m. — Verb. van *Heul* (z. dit w.). — Beduidt ook de plant, maar bijzonder 't zaad van *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop*. — (Fig. bl. 149.) — Te Bierbeek, Neer-IJssche.

Huilst, m. — Verb. van *Hulst*. — *Ilex Aquifolium* L.; fr. *Houx commun*; vl. *Gewone Hulst*. — Te Kessel-Loo, Perck, Wetteren.

Huiltèter, m. — Waarschijnlijk eene verb. van *Heulenteer* (z. dit w.).

— Te Tongeren en omstr. — *Sambucus nigra* L.; fr. *Sureau noir*; vl. *Zwarte Vlier*, *Vlier*, *Vlierboom*.

Huiskens, o. mv. — Te Blaasveld, Heffen. — *Digitalis purpurea* L.; fr. *Digitale pourprée*; vl. *Purper Vingerhoedskruid*. — (Fig.) — De bloemen, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*) hebben omtrent den vorm van het *huis* (vl. *huls*, fr. *douille*) eener schup, van daar *huiskens* genaamd. — De omhulsels van zekere zaden, als van Klaver en Tarwe, worden op vele plaatsen ook *huiskens* of *zaadhuiskens* geheeten.

Huisloof, o. — Te Bostel. — Id als. **HUISLOOK**.

Huislook, o. en m. — In zuid. Belg.-Limb., (waar de uitspr. is *hauslwoik*); verders te Diest, Gheel, Hersselt, Hoogstraten, Houtvenne, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe, Veerle, Wesemaal. — *Sempervivum tectorum* L.; fr. *Joubarbe des toits*; vulg. *Artichaut des toits*; vl. *Dak-Duurgroen*, *Donderblad*, enz. — Z. ook **DONDERBAARD**. — Deze plant, wier *loof* of bladeren, eenigzins den smaak van *look* (fr. *ail*) hebben, groeien op de *huizen* (daken en muren); van daar de twee namen: *huisloof* en *-look*.

Digitalis purpurea.

Hulst, m. — Te Aarschot, Beerst, Brecht, Brussel (uitspr. *Ulst*), Diest, Dixmuiden, Hoogstraten, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, Oost-Roosbeke, Opwijk, Rethy, Schilde, St-Joris-Winghe, Turnhout, Vlamertinghe, Werchter, Weren, Woumen, Zarren. — *Ilex Aquifolium* L.; fr. *Houx commun*; vl. *Gewone Hulst*.

— **Hulst**, z. **BLOEM** —.

Hulster, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Viscum album* L.; fr. *Gui blanc*; vl. *Vogellijm*, *Mistel* of *Marentak*. — Deze naam komt waarschijnlijk af van *Hulst* (z. dit w.), hoewel deze twee planten geene andere gelijkenis hebben dan dat ze 's winters groen blijven.

Hulzenhout, o. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als **HULST**.

— **Humst**, z. **WITTE** —.

Huppelbramen, v. mv. — Te Coolscamp. — Id. als **HOPPELBREMEN**.

Huppelbremen, v. mv. — Te Brusseghe. — Id. als **HOPPELBREMEN**.

Hut, m.; mv. *hutten*; vklv. *hutje*, = « Struik: een groep bladeren,

stengels of takken die aan den grond uit denzelfden stronk of wortel spruiten of schijnen te spruiten. Een hut andijvie. Een hut netels, enz. » (*Kruidw.*, bl. 51.) — Z. ook TRONK.

— **Hut**, z. BRAAM —, FREES —, JENEVER —, ROO-JENIJVEL —, STEKEBEEZ' —, STEKEBEEËR —, ZWARTE-JENIJVEL —. — Z. ook 't voorg. w.

Hutteboon, v. — Synoniem van *Struikboon*: z. HUT. — *Phaseolus vulgaris* L., var. *nana*; fr. *Haricot commun*, var. *naine*; vulg. *Haricot nain*. — Boonen zonder staken.

Huttëlëtut', m. — Te Mall, Sluizen en omstr. — *Camelina sativa* Crantz.; fr. *Caméline cultivée*; vl. *Gekweekt Aardvlas* of *Vlasdotter*. — Men zaait deze plant om olie uit 't zaad te trekken.

Huttentrut, m. — Te Grimbergen. — Id. als 't voorg. w.

Huttentut, m. — Te Londerzeel. — Id. als HUTTËLËTUT.

Huuë, o. — Te Brussel en omstr. — Verb. van *Hooi* (fr. *foin*).

Huwelijk, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Lonicera tatarica* L.; fr. *Chèvrefeuille de Tartarie*; vl. *Tartarisch Geiteblad*. — De bloemen van dit struikgewas zitten altijd twee en twee te samen; van daar de naam van *Huwelijk*.

Hyacint, v. — Te Dixmuide en omstr., Oostham. — *Hyacinthus orientalis* L.; fr. *Jacinthe d'Orient*; vl. *Hiacint*. — (Fig.)

Hyacinthus orientalis.

I.

Ichel, m. — Te Hauvaart. — Id. als IEGEL. — Z. ook NICHEL.

Iefteblaren, o. mv. — Te Coolscamp, Gits, Ingoyghem, Waarmaarde. — *Hedera Helix* L.; fr. *Lierre grim pant*; vl. *Gewone Klimop* of *Veil*. — (Fig. bl. 149.)

Iegel, m. — In zuid. Belg.-Limb. — *Lychnis Githago* Lmk. (*Agrostemma* G. L.); fr. *Lychnide Nielle*; vl. *Gemeene Bolderik*. — Een onkruid der graanvelden. — (Fig. bl. 161.)

Iegelbloem, v. — Te Cortenbosch. — Id. als 't voorg. w.

Iekel, **Ièkel**, v. — De vrucht van den Eikenboom. — Te Gent en omstr., zegt men *iekel*; te Antwerpen, Brecht, Esschen (grenzen), *ièkel*.

Calla palustris.

Agrostemma Githago.

Iepe(n), m. — 1° Te Vlamertinghe en omstr. — *Ulmus campestris* L. en zijne var.; fr. *Orme champêtre* en var.; vl. *Gewone Olm* en var.

2° Te Alveringhem, Brugge en

Vrucht (*Samara* of vleugelvrukt).

Bloem.

Bladeren van *Ulmus campestris*.

omstr. — *Taxus baccata* L.; fr. *If à baies*; vl. *IJpenboom* of *Spaansch-hout*. — (Fig.)

If-groeneboom, m. — Te Wormhoudt en omstr. — *Taxus baccata* L.; fr. *If à baies*; vl. *IJpenboom* of *Spaansch-hout*. — (Fig.) — Zoo als men ziet, komt de fr. naam *If* van den vl. naam deel maken.

Iggelbloem, v. — Te Oplinter. — Id. als IEGEL.

Iik, m. — Verb. van *Eik*. — Te Aalst, Dixmuide en omstr. — Id. als EIK.

IJfte, v. — Te Alveringhem, Bailleul, Bambecque, Berthen, Clercken, Deynze, Dixmuide, Herzele, Ledringhem, Meteren, Oost-Roosbeke, Petegem, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Thourout, Vla-mertinghe, Vleteren, Wercken, Wilder, Wormhoudt, Woumen, Zarren. — Id. als IEFTEBLAREN.

IJfteblaren, o. mv. — Te Gent. — Id. als IEFTEBLAREN.

IJpe(n), z. IEPE(N).

IJspplant, v. — Te Gent, Turnhout. — *Mesembryanthemum crystallinum* L.; fr. *Ficoïde cristalline*; vulg. *Glaciale*; vl. *IJsachtig Middagkruid*. — De plant ziet er uit als of zij met *ijs* overdekt was.

IJzerkruid, o. — 1° Te Aarschot, Attenrode, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, St-Joris-Winghe. — *Verbena officinalis* L.; fr. *Verveine officinale*; vl. *Gewoon IJzerkruid*. — (Fig.) — Dit kruid is zeer sterk en hard : « 't is zoo sterk als *ijzer*, » zegt men. — Vits (*Mém. cour. inéd.*).

2° Te Hoogstraten en omstr. — *Capsella Bursa-Pastoris* L.; fr. *Capselle Bourse-à-Pasteur*; vulg. *Bourse-à-Pasteur*; vl. *Herderstaschje*.

IJzeren-Duivel, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Helleborus foetidus* L.; fr. *Hellébore fétide*; vl. *Stinkend Nieskruid*. — Ook wel de *H. niger* L.; fr. *H. noir*, *H. d'hiver*; vulg. *Rose de Noël*; vl. *Winter-Nieskruid*. — (Fig. bl. 163.) — *IJzeren-Duivel* bet. *sterke plant* : ook deze twee soorten

Taxus baccata.

Bloemen
van *Verbena
officinalis*.

van planten hebben harde wortels, blijvende bladeren, ze bloeien in den winter en verdragen de brandende zon zoowel als de bijtende koude.

Ijzermol, o. — Verb. van *ijzemaal*? — Te Asper, Huise, Singem. — Men zegt ook *Ijzermolkruid*. — *Spiraea Ulmaria* L.; fr. *Spirée Ulmaire*; vulg. *Reine des prés*; vl. *Moeras-Spierstruik*. — De stam dezer plant is zeer hard, *ijzerhard*, zegt 't volk. — Men gebruikt ze (bijzonder de bloemen), tegen de waterzucht (fr. *hydropisie*).

Blad van *Helleborus*.

Ikstergalle. — Te Asper, Huise, Singem. — *Galium Aparine* L.; fr. *Gaillet Grateron*; vulg. *Grateron*; vl. *Kleefkruid*, *Plakkruid*.

Immortelle(n), v. m. — Te Gent en omstr., Leuven. — Id. als **STROOIBLOEM**. — 'T is de *fransche* volksn. der plant.

Inlandsche-Klaver, m. — Te Uitkerke. — *Trifolium pratense* L.; fr. *Trèfle des prés*; vl. *Roode Klaver*, *Tamme Klaver*. — Wordt bijzonder gezaaid tot voeder der peerden.

Inloop, m. — Te Hersselt. — *Galium Aparine* L.; fr. *Gaillet Grateron*; vulg. *Grateron*; vl. *Kleefkruid*, *Plakkruid*. — Deze naam is waarschijnlijk ontleend aan de strekking welke dit onkruid heeft om tusschen de andere planten *in* te *loopen*.

Intblol, m. — Te Laarne. — Verb. van *Inktbol*: een *bol* die dient om *inkt* te maken. — Naam gegeven aan de *Galnoten* die men op de bladeren van den Eik vindt (fr. *galles*). — 'T zijn bijzonder de uitlandsche *Galnoten* die in de inktvervaardiging gebezigd worden.

Inte, v. — Verb. van *Ente* = fr. *greffe*. — Te Laarne, Lokeren.

Inten, bedr. werkv. — Verb. van *Enten* = fr. *greffer*. — Te Laarne, Lokeren.

Irdappels, m. mv. — Verb. van *Aardappels*. — Te Asper, Huise, Singem.

Irfulranken, v. mv. — Verb. van *Erfelranken*. — Te Asper, Huise. — *Hedera Helix* L.; fr. *Lierre grim pant*; vl. *Klimop*, *Eiloof*. — (Fig. bl. 465.)

Ir(re)bezie, v. — Verb. van *Êrbezie* = *Aardbezie*. — Vrucht van den *Fragaria vesca* L.; fr. *Fraisier comestible*; d. *Erdbeere*. — Te Asper, Huise, Singem. — (Fig. bl. 446.)

Ir(re)beziekruid, o. — Z. 't voorg. vv.

Irrelirrenheit, o. — Te Asper en omstr. — Men hoort ook *Hirtelir-*

renheit. — *Heit* = hout. — *Carpinus Betulus* L.; fr. *Charme commun*; vl. *Haagbeuk*.

Ir(re)weten, v. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — Verb. van *Erwten* (fr. *pois*).

Israëliet, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Hedysarum coronarium* L.; fr. *Sainfoin à bouquets*; vulg. *S. d'Espagne*; vl. *Spaansche Klavervits*. — Eene plant die tot sieraad in de hoven gekweekt wordt.

Italiaander, m. — Te Bierbeek, Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke, Thourout, Vlamertinghe. — *Populus pyramidalis* Rozier (*P. italica* Mönch); fr. *Peuplier pyramidal*; vulg. *P. d'Italie*; vl. *Italiaansche Populier*.

Italianer, m. — Te Gits. — Id. als 't voorg. w.

J

Jacénth(e), m. — Verb. van *Hiacint*. — In zuid. Belg.-Limb. — *Hyacinthus orientalis* L.; fr. *Jacinthe d'Orient*. — (Fig.)

Jacinthe, v. — Te Brecht, Turnhout. — Id. als 't voorg. w.

Jadappële(n), v. mv. — Verb. van *Aardappelen*. — Te Bloir, Elst, Ketzingen, Mall, Millen, Sluizen. — *Solanum tuberosum* L.; fr. *Morelle tubéreuse*; vulg. *Pomme de terre*.

Jadlêver, m. — Verb. van *Aardlever*. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Twee soorten van planten, behoorende tot den groep welken men *Korstmossen* of *Mosplanten* noemt (fr. *Lichens*). — *Peltigera canina* Hoffm. en *P. rufescens* Hoffm.; fr. *Peltigère de chien* en *P. roussâtre*; vl. *Hondsschildmos* en *Rosachtig Schildmos*. — De eerste is wit-grisachtig van kleur; de tweede bruinachtig. Beide vormen als papierachtige bladeren, die tegen den grond (de aarde) liggen en min of meer het voorkomen van *lever* (fr. *foie*) hebben : van daar *Jadlêver* geheeten. Zij groeien bijzonder langs de wegen, op de hellingen. — Men gebruikt een afkooksel dezer planten als samen-trekkend of verstoppend middel voor het vee.

Hyacinthus orientalis.

Jadpère(n), v. mv. — Verb. van *Aardperen*. — *Helianthus tuberosus* L.; fr. *Hélianthe* of *Soleil tubéreux*; vulg. *Topinambour*. — (Fig.) — In zuid. Belg.-Limb. — Men geeft de onderaard-sche knollen dezer plant als voedsel aan 't vee. Deze knollen hebben min of meer den vorm eener *peer*: van daar *Aardperen* geheeten, in tegenoverstelling met de knollen der *Aardappelen*, die eerder aan *appelen* gelijken.

Helianthus tuberosus.

Jadsveil, o. — Verb. van *Aardveil*. — Te Aarschot, Bierbeek, Huldenberg, Leuven, Molenbeek-Wersbeek, Neer-IJssche, Wesemaal. — *Hedera Helix* L.; fr. *Lierre grim-pant*; vl. *Klimop*, *Eiloof*. — (Fig.)

Jalei, v. — *Ja* wordt hard uitgesproken, gelijk in 't fr. *déjà*. — In zuid. Belg.-Limb. — Verb. van *Gelei* = fr. *gelée*: appelgelei, enz.

Jandekenskruid, o. — Te Huldenberg. — *Tanacetum vulgare* L.; fr. *Tanaïsie commune*; vl. *Gemeene Reinwaren* of *Wormkruid*.

Janevelkrieken, v. mv. — Verb. van *Jenever*. — Te Nieuwerkerke. — Soort van *krieken* of *kersen*, die men op den *jenever* steekt: *Cerises du Nord*; vl. *Noordkrieken*.

Jannetten, v. mv. — *Ja* wordt hard uitgesproken, als in 't fr. *Jeannette*. — Te D'Worp. — *Narcissus poeticus* L.; fr. *Narcisse des poètes*; vl. *Narcis der dichters*.

Hedera Helix.

Janoffelen, z. **JENOFFELS**.

Januiveleer(e), m. — *Ja* wordt hard uitgesproken, als in 't fr. *déjà*. — *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*; vl. *Roode Aalbessetruijk*. — Te Lokeren.

— **Januiveleer(e)**, z. **WILDE** —.

— **Januivers**, z. **RU(H)UE** —, **WITTE** —.

Januerverboom, m. — Verb. van *Jenever* —. Te Lokeren en omstr. — *Juniperus communis* L.; fr. *Genévrier commun*; vl. *Gemeene Jeneverboom*. — (Fig.)

Japansche-Roos, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Kerria japonica* DC. (*Corchorus* — Thunb.); fr. *Kerrie du Japon* ou *Corête du J.*; vl. *Japaansche Kerria* — Wordt bijzonder gezegd van de var. met dubbele bloemen.

Jappels, v. mv. — Verb. en samen-trekking van *Aardappels*. — Te Cortenbosch. — *Solanum tuberosum* L.; fr. *Morelle tubéreuse*; vulg. *Pomme de terre*.

Jarbelen, v. mv. — Verb. van *Aardappelen*. — Te Landen. — Z. 't voorg. w.

Järbezen, v. mv. — Verb. van *Aardbeziën*. — Te Bierbeek. — *Fragaria vesca* L.; fr. *Fraisier comestible*; vl. *Aardbezie* of *Maandbloeiër*. — (Fig. bl. 116.)

Jasmienen, v. mv. — *Ja* wordt hard uitgesproken, als in 't fr. *déjà*. — Te Exaarde, Saffelare. — *Syringa vulgaris* L.; fr. *Lilas commun*; vl. *Gemeene Sijring*. — *Jasmijn*, *Jasmien*, enz., is eigentlijk de naam van een ander geslacht van planten (lat. *Jasminus*; fr. *Jasmin*). 'T is opmerkenswaardig dat vele Walen en Vlamingen, in België, dezelfde misgreep begaan. De Walen zeggen *Jasmin*, in plaats van *Lilas*. — Z. ook JASSEMIENEN.

Jasmijnen, v. mv. — Wordt te Exaarde en te Saffelare ook gehoord, met den voorg. naam. — Z. 't voorg. w.

Jassemienen, v. mv. — Zelfde bet. en opmerk. als voor *Jasmienen*. — 'T zal niet zonder belang zijn hier eenige der menigvuldige uitspraken van dit woord te laten volgen. Men zegt : 1° Te Brussel : *Jassemienne*.

2° Te Dixmuide en omstr., Poperinghe : *Jéseminen*.

3° Te Baarle, Drongen, Ingoyghem, Landegem, Mechelen, Nederbrakel, Vilvoorde, Waarmaarde, Westerloo, Wolverthem : *Jozzemienne(n)*.

4° Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren : *Djézemijne*.

5° Te Wetteren : *Dzōžēmienen*.

Juniperus communis.

6° Te Aarschot, Bogaarden, De Pinte, Diest, Droogenbosch, Gits, Landen, Leest, Sichem, Steenockerzeel, Tessenderloo : *Juzemienen*.

7° Te D'Worp : *Sussemienen*.

8° Te Bierbeek, Leuven, Neer-IJssche : *Jizemiene*.

9° Te Lokeren : *Tchieuzemiene*.

10° Te Brugge en omstr. : *Jesumiene*.

Jèdappele(n), m. mv. — Verb. van *Aard* —. Te Coninxheim, Tongeren. — *Solanum tuberosum* L.; fr. *Morelle tubéreuse*; vulg. *Pomme de terre*; vl. *Aardappel*.

Jèdbeze(n), v. mv. — Verb. van *Aarbeziën*. — Te Brussel, Schilde. — Id. als JĀRBEZEN.

Jèdveil, o. — Verb. van *Aardveil*. — Te Assche en omstr., Brussel. — Id. als JADSVEIL.

Jèdsveil, o. — Te Opwijk. — Id. als 't voorg. w.

Jeïfkes, o. mv. — Te Leuven. — Eene var. van *Aardappel*. — Verb. van *Jefkes*, *Josefkes*.

Jeik, m. — *J* wordt *zacht* uitgesproken. — In zuid. Belg.-Limb. — *Azijn*; fr. *vinaigre*.

Jelâ, Jelaai. — (Harde *j*.) — Te Bierbeek, Brussel, D'Worp, Neer-IJssche. — Id. als JALEI. — Te Brecht zegt men *Jelaai*.

Jelap, m. — (Harde *j*.) — Verb. van *Jalap(pe)*. — Te Dixmuide, D'Worp, Lokeren, Oost-Roosbeke. — *Convolvulus Jalapa* L.; fr. *Liseron Jalap*; vulg. *Jalap*; vl. *Jalappeplant*. — 'T is bijzonder de wortel die gekend is, om zijn harsig, sterk *purgeerend* sap.

Jelape, m. — (Harde *j*.) — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als 't voorg. w.

Jelei, Jeleie. — Te Bailleul, Gent en omstr. (men zegt er ook *Tcheleie*), Laarne, Lokeren, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Thourout. — Id. als JALEI.

Jeils, m. — (Zachte *j*.) — Elders zegt *Els*, 't geen waarschijnlijk maar eene verb. en verkorting is van *Alsem*, vl. naam der plant. — Te Berg, Bloir, Elst, Genoels-Elderen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — *Artemisia Absinthium* L.; fr. *Armoise Absinthe*; vulg. *Absinthe*; vl. *Echte Alsem*. — (Fig.)

Jeneivelboom, m. — Verb. van *Jeneverboom*. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — *Juniperus communis* L.; fr. *Genévrier commun*; vl. *Gemeene Jeneverboom*. — (Fig. bl. 166.)

Jeneuverbezien, v. mv. — (Zeer harde *j*; als *tche*.) — Te Deynze, Petegem. — *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*; vl. *Roode Aalbessetruijk*. — Wordt gezegd zoo wel van den struik, als van de vruchten.

Blad van *Artemisia Absinthium*.

Jeneuvers, m. mv. — (Zeer harde *j*; = *tche*.) — Te Dixmuide en omstr., Gent en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Jenevelboemeke, o. — Verb. van *Jeneverboomke*. — Te Brussel en omstr. — Id. als JENEVELBOOM.

— **Jenever**, z. BLOEM —.

Jeneverbezekens, o. mv. — Te Gheel. — De vruchten van den *Jeneverboom*; lat. *Juniperus communis* L.; fr. *Genévrier commun*.

Jeneverbezen, v. mv. — Te Antwerpen, Oostham, Sichem. — De vruchten van den *Zwarten Aalbessetruijk*; lat. *Ribes nigrum* L.; fr. *Groseillier noir*; vulg. *Cassis*. — Soms ook gebruikt om den *struik* te bedoelen. — Men gebruikt deze *beziën* om ze op den *jenever* te steken: van daar *Jeneverbezen*.

Jeneverbezielaar, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Ribes nigrum* L.; fr. *Groseillier noir*; vulg. *Cassis*; vl. *Zwarte Aalbessetruijk*. — Z. ook 't voorg. w.

Jeneverbezielaarboom, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Jeneverboom, m. — 1° Te Exaarde, Saffelare. — Id. als JENEVERBEZIELAAR.

2° Te Bailleul, Bambecque, Brecht, Esschen (grenzen), Herzele, Rethy, Wilder, Wormhoudt. — *Juniperus communis* L.; fr. *Genévrier commun*; vl. *Gemeene Jeneverboom* — (Fig. bl. 166.)

— **Jeneverboom**, z. BLOEM —.

Jeneverhut, m. — *Hut* = *struik*. — Te Oost-Roosbeke. — *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*; vl. *Roode Aalbessetruijk*. — Z. ook HUT.

Jeneverkrieken, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als JANEVELKRIEKEN.

Jenevers, m. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als JENEVERHUT: bet. de *vruchten* en soms ook den *struik*.

— **Jenevers**, z. WHÊTE —, ZWARTE —.

Jenieverboom, m. — Te Vlamertinghe. — Id. als JENEVERHUT.

— **Jenijvelhut**, z. ROO —, ZWARTE —.

Jenijvers, m. mv. — Te Gent, Gits, Ingoyghem, De Pinte, Waarmaarde. — Id. als JENEVERHUT. — Wordt gezegd van den *struik* en van de *vruchten*.

— **Jenijvers**, z. ROO —, ROODE —, ZWARTE —.

Jeniverboom, m. — Men zegt ook *Djeniverboom*. — Te Dixmuide en omstr. — *Juniperus communis* L.; fr. *Genévrier commun*; vl. *Gemeene Jeneverboom*. — (Fig. bl. 166.)

Jennettekens, o. mv. — (Harde *j*; als in 't fr. *déjà*.) — Te Brussel, Opwijk. — *Narcissus poeticus* L.; fr. *Narcisse des poètes*; vl. *Narcis der dichters*; Witte *Narcis*.

Jenoeffels, z. JENOFFELS.

Jenoffelen, z. JENOFFELS.

— **Jenoffelen**, z. KOP —, TROP —.

Jenoffels, v. mv. — Te Aarschot, Bailleul, Boutersem, Berthen, Herent, Hoogstraten, Huldenberg, Meteren, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, Turnhout, Vilvoorde, Vleteren. — Te Oostham, zegt men *Jenoeffels*; te Gheel, *Janoffelen*; te Leuven, Wesemaal, *Jinoffels*; te Bierbeek, Opwijk, *Jenoffelen*. — *Dianthus Caryophyllus* L.; fr. *Œillet Giroflie*; vulg. *Œ. des jardins*; vl. *Nagelbloem*, *Tuinanjelier*. — *Jenoffelsnagel* = op dezelfde plaatsen, *Clou de girofle*. De bloemen hebben omtrent den *geur* van den *Jenoffelsnagel* en zullen daarom *Jenoffels* genoemd zijn.

Jenuivers, m. mv. — (Uitspr. *Tchenuivers*.) — Te St-Laurens, Wetteren. — *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*; vl. *Rode Aalbessetrui*.

Jenuverboom, m. — Te Laarne. — *Juniperus communis* L.; fr. *Genévrier commun*; vl. *Gemeene Jeneverboom*.

— **Jenuvers**, m. mv. — (Uitspr. *Dzenuvers*.) — Te Laarne. — Id. als JENUIVERS.

Jerbezen, v. mv. — Verb. van *Erdbezen*, *Aardbeziën*. — Te Neer-IJssche, Schilde. — *Fragaria vesca* L.; fr. *Fraisier comestible*; vl. *Aardbezie*. — (Fig. bl. 116.)

Jerbeziën, v. mv. — Te Gheel, Rethy. — Z. 't voorg. w.

Jèrebeize(n), v. mv. — Te Leuven. — Z. JERBEZEN.

— **Jericho**, z. ROOS-VAN —.

Jerpels, m. mv. — Verb. en verkorting van *Eerdappels*, *Aardappels*. — Te Santhoven, St-Truiden. — *Solanum tuberosum* L.; fr. *Morelle tubéreuse*; vulg. *Pomme de terre*.

Jerusalemke(n)s, o. mv. — Te Esschen (grenzen). — Eene soort van Appel, in 't fr. *Reinette* geheeten.

Jerusalemsbloem, v. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Lychnis Chalcedonica* L.; fr. *Lychnide de Chalcédoine*; vulg. *Croix de Malte*; *Croix de Jérusalem*. — Z. ook *Kruis van Malta*.

Jerusalemsklaver, m. — Te Lubbeek. — *Medicago maculata* Willd.; fr. *Luzerne maculée*; vl. *Gevlekte Rupsklaver* of *Luzern*. — Dit plantje gelijkt op *Klaver*; zijne blaadjes zijn zwart-bruinachtig gevlekt. Men meent dat het te *Jerusalem*, op den Calvarieberg stond, toen de Zaligmaker gekruist werd: eenige druppelen bloeds zouden op de blaadjes gevallen zijn. Zoo zegt het volk; en van daar de naam van *Jerusalemsklaver*.

Jesemienen, z. JASSEMIENEN.

Jesukensbloem, v. — Te Opwijk. — Dat lief bloempje is, door 't volk, aan 't Kinde Jesus toegewijd. — Id. als HEMELSBLOMKE.

Jesukenshochtskens, o. mv. — Verb. van *Jesukensoogskens*. — Vglk.

Dézekensoogskens; z. dat w. — Te Brecht. — De bloempjes dezer plant zijn zoo schoon dat men ze aan niets beters heeft kunnen vergelijken dan aan de *oogskens* van 't Kindje *Jesus*. — Id. als **HEMELSBLOMKE**.

Jesukenspootkens, o. mv. — Te Perek. — *Lotus corniculatus* L.; fr. *Lotier corniculé*; vl. *Gehoornde Rolklaver*. — Een *pootken*, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*) is een *handje* en soms ook een *voetje*. — De bloemtros is opengespreid gelijk de vingeren eener *hand*. Daarom heeft men ze vergeleken met eene kinderhand.

Jesukenssnot, m. — Te Herent, noemt men alzo het lijmachtig vocht dat uit zekere boomen vloeit, als bij den Kersenboom, Pruimenboom, enz. (fr. *gomme*). — Dikwijls wordt deze (inlandsche) gom ook opgebrand als wierook!

Jesumiene, v. mv. — Te Brugge en omstr. — Z. **JASSEMIENEN**.

Jèttel, v. — Verb. van *Netel*. — Somtjids zegt men ook *Groote Jèttel*. — In zuid. Belg.-Limb. — *Urtica dioica* L.; fr. *Ortie dioïque*; vulg. *Grande Ortie*; vl. *Gewone of Groote Netel*. — (Fig.)

— **Jèttel**, z. ook — **NETEL**.

— **Jèttel**, z. **BRAND** —, **DOOV'** —, **KLEIN** —, **TROEP** —.

Jeunkelkes, o. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Z. **JONKERKE(N)S**.

Jèzel-Dissel, v. — In zuid. Belg.-Limb. — Z. **EZELSDISTEL** en **PEERDEDISTEL**.

Jibjip, m. — In zuid. Belg.-Limb. — (*J* wordt *hard* uitgesproken.) — Verb. van 't fr. *Jujube* = pâte de jujube; voortkomende van eenen uitlandschen boom, den *Zizyphus vulgaris* Lmk.; fr. *Jujubier commun*; vl. *Borstbezieboom*, *Jujubesboom*.

Jinevers, m. mv. — Te Brugge en omstr. — Id. als **JENUIVERS**, enz.

Jinoffels, z. **JENOFFELS**.

— **Jinoffels**, z. **FRANSCHÉ** —.

Jizemiene, z. **JASSEMIENEN**.

Jonkerke(n)s, o. mv. — Te Turnhout en in zuid. Belg.-Limb. (hier is de uitspr. *Jeunkelkes*). — *Dianthus barbatus* L.; fr. *Œillet barbu*; vulg. *Œ. des poètes*, *Bouquet parfait*, *Bouquet tout fait* (in België); vl. *Baardanjelier*.

— **Jonkerke(n)s**, z. **WILDE** —.

Jonkmans, m. mv. — Te Ingoyghem, Waarmaarde. — *Tropaeolum majus* L.; fr. *Grande Capucine*; vl. *Capucienen*. — (Fig.)

Urtica.
Brandhaar.

Blad van
Tropaeolum majus.

Jozzemiene, z. JASSEMIENEN.

— **Judas**, z. BEURS-VAN —.

Judasbeurs, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Digitalis purpurea* L.; fr. *Digitale pourprée*; vl. *Vingerhoedkruid*. — (Fig.) — Men kan den vorm der bloem vergelijken met dien eener *beurs* van den ouden tijd. De plant is vergiftig : van daar 't gedacht van *Judas* (kwaaddoener of verrader).

Judasblaas, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Nicandra physaloides* Gärtn.; fr. *Nicandre Faux-Coqueret*; vulg. *Faux Coqueret*. — De kelk der bloem vergroot na het bloeien en wordt *blaas*vormig. De latijnsche naam *physaloides* heeft dezelfde bet. (van 't grieksch *φυσαλις* = *blaas*). — De plant is vergiftig en daarom vindt men in den naam 't gedacht van *Judas* of verrader.

Judasboom, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Cercis Siliquastrum* L.; fr. *Gainier Arbres-de-Judée*; vulg. *Arbre de Judée*. — De vl. naam zou dus eerder *Judaboom* moeten zijn.

Judasgeld, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Lunaria biennis* Mönch.; fr. *Lunaire bisannuelle*; vulg. *Monnaie du pape*, *Médaille de Judas*; vl. *Tweejarig Maankruid*. — De vrucht is rondachtig en plat als een *geldstuk*.

Judaspenning, m. — Te Asper, Hoogstraten. — Id. als 't voorg. w.

Jufferken('t)-in-'t groen, o. — Te Assche en omstr., Eersel. — *Nigella damascena* L.; fr. *Nigelle de Damas*; vulg. *Pattes-d'araignée*; vl. *Nigelle van Damas*. — De bloem is voorzien van een *groenkleurig* fijn-getakkeld omhulsel.

Juffrouwkens, o. mv. — Te Rillaar. — *Galanthus nivalis* L.; fr. *Galanthine Perce-Neige*; vulg. *Perce-Neige*; vl. *Winter Melkbloem*, *Sneeuw-klokje*.

Juffrouwpluim, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Spiraea Aruncus* L.; fr. *Spirée Barbe-de-bouc* ou *Barbe-de-chèvre*; vl. *Geiten-Spierkruid*. — De witte bloemtrossen gelijken aan *pluimbossen*.

Juin, m. — Verkorting van *Ajuin*. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Hoogstraten, Lichtaart, Moll, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Rethy, Steenockerzeel, Tessenderloo, Turnhout. — Id. als *AJUN*.

Digitalis purpurea.

Jujupe, m. — Te Brussel, Dixmuide en omstr., Gent, Oostham. — Verb. van 't fr. *Jujube*. — Z. JIBJIP.

Juzemienen, z. JASSEMENEN.

K

Kaaiques, z. KEIKENS.

Kaal-en-hooveerdig, v. — Te Hal, Opwijck. — *Saxifraga umbrosa* L.; fr. *Saxifrage des lieux ombragés*; vulg. *Désespoir du peintre*; vl. *Lommerliefende Steenbreke*. — De bloemstelen zijn zeer lang en *kaal*.

Kaardebol, m. — Te Vilvoorde. — *Dipsacus fullonum* L.; fr. *Cardère à foulon*; vulg. *Chardon à foulon*; vl. *Volders - Kaardebol*. — De vruchten vormen eenen stekelachtigen *bol*, die eertijds door de volders gebruikt werd om de wol te *kaarden*.

Kaars, v. — Verb. van *Kers*. — Te Gulpen, Meersen. — Z. HOFKERS.

Malva sylvestris.

Kaarskenskruid, o. — Te Gheel, Hoogstraten. — *Senecio vulgaris* L.; fr. *Senecion commun*; vl. *Gemeen Kruiskruid*. — Te Gheel is de uitspr.: *Kjeskeskruid*. — Waarschijnlijk eene verb. van den echten vl. naam (*Kruiskenskruid*), die op vele plaatsen zonder eenige verminking gebruikt wordt.

Kaarzeboom, m. — Te Boutersem, Verrijck. — Verb. van *Kersenboom*, fr. *Cerisier*.

Kaartzelaar, m. — Id. als 't voorg. w. — Wordt op dezelfde plaatsen gebruikt.

Kaarzen, z. WILDE —.

Kaasballeke(n)s, o. mv. — Te Hauwaart. — Id. als SNEEUWBALLEN. — De bloemen vormen eenen bol of *bal*, die wit is als *kaas*.

Kaasbrood, o. — Te Oostroot. — Verscheidene soorten van *Malva*, bijzonder de *M. rotundifolia* L. en *M. sylvestris* L.; fr. *Maive à feuilles rondes* en *M. sauvage*; vl. *Rondbladige* en *Groote Maluwe*. — (Fig. bl. 172). — De ronde zaadhulzen gelijken, voor den vorm, aan kleine *kazen* of *brooden*.

Kaaske(n)skruid, o. — Te Exaarde, Gent, Hever, Huldenberg, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Kabaus, o. — In zuid. Belg. - Limb. — Verb. van *Kabuiskool* (fr. *Chou-Cabus*; *Chou pommé*).

Kabeduiting, m. — Te Nederbrakel. — Eene var. van *Appel*.

Kabeuskollen, m. mv. — Verb. van *Kabuiskoolen* (fr. *Chou-Cabus*). — Te Oostham.

Kaboois, o. — Te Brussel. — Id. als KABAUS.

Coffea arabica.

Kabooisku(h)ule, m. mv. — Te Brussel. — Z. KABEUSKOLLEN.

Kaböös, o. — Te Neer-IJssche. — Id. als KABAUS.

Kabuischen, o. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als KABAUS.

Kabuiskoole(n), m. mv. — Te Bierbeek. — Id. als KABEUSKOLLEN.

Kabuize(n) o. mv. — Te Nederbrakel. — Id. als KABAUS.

Kachoe, z. CACHOU.

Kaffeeboom, m. — Bijna overal. — *Coffea arabica* L.; fr. *Caféier d'Arabie*; vl. *Koffieboom*. — (Fig. bl. 173.)

Kaffiboom, m. — Te Dixmuide en omstr., Moll, Poperinghe, Vlamertinghe. — Id. als 't voorg. w.

Kaffieboom, m. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Oost-Roosbeke, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als KAFFEEBOOM.

Kakel, v. — (Uitspr. *Kaokel*.) — In zuid. Belg.-Limb. — Buitenste, groen omkleedsel der Okkernoten; fr. *brou*.

Kakelen, bedr. en onz. werkw. — (Uitspr. *kaokelen*.) — In zuid. Belg.-Limb. — Men zegt : *Noten kakelen* = enlever le brou des noix (bedr. werkw.) en *de Noten kakelen alreeds* = les noix se dépouillent déjà du brou (onz. werkw.).

Kaktus', z. CACTUS'.

Kalamuswortel, v. — Te Gheel (uitspr. — *weuttel*), Hoogstraten. — Wortel van *Acorus Calamus* L.; fr. *Acore odorant*; vl. *Welriekende Acorus* of *Kalmoes*. — Deze wortel is gekend als geneesmiddel.

Kalebas', **Kalebas'peer**, v. — Te Oostham en in zuid. Belg.-Limb. — Eene soort van dikke en lange Peer, in 't fr. *Calebasse* genoemd.

Kalebasse, v. — 1° Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Lokeren, Mall, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Thourout, Woumen. — Id. als 't voorg. w.

2° Te Steenockerzeel. — Eene soort van Pompoen, die omtrent den vorm der Kalebas'peer heeft. — *Antirrhinum majus*. *Cucurbita Pepo* L.; fr. *Courge Pépon*, *Citrouille iroquoise*; vl. *Kalebas*.

Kalfsmuilkens, o. mv. — Te Mariakerke (W.-Vlaand.) — *Antirrhinum majus* L.; fr. *Muflier à grandes fleurs*; vulg. *Gueule-de-lion*; vl. *Groot Leeuwenmuiltje*. — (Fig.) — De bloem is muilvormig.

Kalfspoot, v. Te Esschen (grenzen). — *Arum maculatum* L.; fr. *Gouet tacheté*; vulg. *Pied-de-veau*; vl. *Gevlekte Kalfsvoet* of *Aronskelk*. — (Fig. bl. 175.) — Zoo geheeten naar den vorm der bladeren.

Kalfsvoet, m. — Te Gent. — Id. als 't voorg. w.

Kalishout, **Kalissenhout**, o. — *Glycyrrhiza glabra* L.; fr. *Régliste*

officinale; vulg. *Réglisse*; vl. *Gemeen Zoethout*. — Ziehier de bijzonderste uitspraken welke in België gehoord worden:

1° *Kalishout*. — In zuid. Belg.-Limb.

2° *Kalishijt*, *klishijt*, *kalissenhijt*. — Te Lichtaart.

3° *Kalissenhôt*. — Te D'Worp.

4° *Kalissenhaait*. — Te Neer-IJssche.

5° *Kalissehout*. — Te Turnhout.

6° *Kalissihaat*, *kalissenhaat*. — Te Oostham, Leuven.

7° *Kalissenhout*. — Te Bierbeek, Hoogstraten, O.-L.-V.-Thielt.

8° *Kalisenhout*. — Te Aarschot, Boutersem, Brussel, Leuven, Verrijck.

9° *Kalichenhaait*. — Te Lokeren.

10° *Kaliissihout*. — Te Dixmuide en omstr., Thourout.

11° *Klissiehout*. — Te Oost-Roosbeke.

12° *Kalëssenhaat*. — Te Laarne.

13° *Kolësse*. — Te Gent en omstr.

Kallebout, m. — Te Exaarde. — *Chenopodium album* L.; fr. *Ansérine blanche*; vl. *Witte Gunzevoet*. — Een onkruid dat veel in de moesthoven en in de aardappellanden voorkomt.

Kalmia, m. — Te Drongen en omstr. — Een sieraad-struikgewas, met schoone roode bloempjes. — *Kalmia latifolia* L.; fr. *Kalmia à larges feuilles*.

Kalmoes, m. — Te Exaarde, Laarne, Lokeren, Oost-Roosbeke, Saffelare. — Z. KALAMUSWORTEL.

Kalmus, m. — Te Mariakerke. — Z. KALAMUSWORTEL.

Kaloevere, m. — Te Leuven. — Z. KLAVER.

— *Kalojkes*, z. WITTE —.

Kalotboom, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Rhus Cotinus* L.; fr. *Sumac*

Arum maculatum.

a, Gansche plant; — b, Mannelijke (boven) en vrouwelijke bloemen; — c, eene mannelijke bloem of meeldraad (vergroot).

des Teinturiers; vulg. *Fustet*, *Arbre à perruques*; vl. *Pruikenboom*; d. *Perrückenbaum*. — De stelen der mannelijke bloemen worden pluimachtig na den bloei, en hunne vereeniging vormt grijskleurige bollen die op *pruiken* (kalotten) gelijken.

Kalverblaren, o. mv. — Te Berthem, Kessel-Loo, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Park, Sichem, St-Joris-Winghe, Wesemal. — *Rumex obtusifolius* L.; fr. *Rumex à feuilles obtuses*; vl. *Stompbladige Zurkel*. — De bladeren gelijken, door hunnen vorm, op eene *kalfstong*.

Kalvermuilen, v. mv. — Te Gits, Ingoyghem, Waarmaarde. — Id. als KALFSMULKENS.

Kalvermulen, v. mv. — Te Poperinghe. — Id. als KALFSMULKENS.

Kalvertongen, v. mv. — 1° Te Messelbroeck, Peuthy, Vilvoorde. — Id. als KALVERBLAREN.

2° Te Opwijk. — *Symphytum officinale* L.; fr. *Consoude officinale*; vulg. *Grande Consoude*; vl. *Gemeene Smeerwortel*. — (Fig.)

Kalvertoten, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als KALFSMULKENS. — *Toot* = in 't oud vl., aangezicht (fr. *figure*, *face*); te Oost-Roosbeke is dit w. synoniem van *muil*.

Kalverwortel, v. — 1° Te Hersselt, Huldenberg, Massemen-Westrem. — Id. als KALVERBLAREN.

2° Te Neer-IJssche, Wesemaal. — *Symphytum officinale* L.; fr. *Consoude officinale*; vulg. *Grande Consoude*; vl. *Gemeene Smeerwortel*.

Kām, m. mv. — (Uitspr. *Kēm*). — Het enkelv. is *Kamp*. — De vorm *Kām* is een mv. op zijn duitsch (met den Umlaut) en = *kammen* (fr. *peignes*). — Gebruikt in zuid. Belg.-Limb., om de plant te beduiden die elders *Kaardebol* genoemd wordt (z. dat w.). — De stekelige vruchtbollen dienden eertijds om de wol te *kammen* of te kaarden. — Z. ook HANEKAMP.

— **Kam**, z. HANE —.

Kamelia, m. — Deze naam wordt gebruikt overal waar dit struikgewas

Rhus Cotinus.

Symphytum officinale.

gekend is. Overigens, hij is maar eene verb. van den lat. naam : *Camellia (japonica)* L.; fr. *Camellia (du Japon)*. — Zoo genoemd naar den Pater Jesuïet *Camelli*, die deze plant van de Philippijnsche Eilanden naar Europa zond. Linneus, die ze ontving, doopte ze naar den naam van den zender.

Kameline, v. — Te Wormhoudt en omstr. — Verb. van den fr. naam der plant : *Cameline cultivée*; lat. *Camelina sativa* Crantz.; vl. *Gekweekt Aardvlas* of *Vlasdotter*. — Men zaait deze plant om de olie die men uit 't zaad trekt.

Kamermeile, v. — Verb. van 't fr. *Camomille*. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als KAMILLEBLOEM.

Kameule, v. — (*Eu* wordt kort uitgesproken.) — Te Wetteren. — Verb. van *Kamille*. — Id. als KAMILLEBLOEM.

Kamfer, m. — Bijna overal in België. — Uittreksel van den wortel des *Kamferbooms*; lat. *Camphora officinarum* Bauh. (*Laurus Camphora* L.); fr. *Camphrier officinal*.

Kamfort, m. — Verb. van *Kamfer*. — Te Neer-IJssche. — Z. 't voorg. w.

Matricaria Chamomilla.

a, b, c, enz. Plant en verschillende deelen der bloem en der vrucht: — f, blad.

Kamielebloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Z. KAMILLEBLOEM.

Kamil, v. — 1° Te Aarschot, Grimbergen, Hoogstraten, St-Joris-Winghe, Tessenderloo. — Id. als KAMILLEBLOEM.

2° Te Blaasveld. — Id. als KAMELINE.

— **Kamil**, z. GROOTE-WITTE —.

Kamilbloem, v. — Te Antwerpen, Gulpen, Meersen. — Id. als KAMILLEBLOEM.

Kamille, v. — 1° Te Turnhout. — Id. als KAMILLEBLOEM.

2° Te Oost-Roosbeke. — Id. als KAMELINE.

3° Te Boxtel. — *Pyrethrum Parthenium* Sm.; fr. *Pyrèthre Matricaire*.

— **Kamille**, z. ROOMSCHE —.

Kamillebloem, v. — Te Brussel, Exaarde, Saffelare. — *Matricaria Chamomilla* L.; fr. *Matricaire Camomille*; vulg. *Camomille*, vl. *Moederkruid*, Gemeene *Kamille* of *Kamillebloem*. — (Fig. bl. 177.)

Kämmekes, o. mv. — Uitspr. *Kem* — : de verzachte *a* der Duitschen. — Te Rethy. — De kinderen noemen alzo de *Varen* (fr. *Fougères*); waarschijnlijk omdat het gebladerte bij vele soorten is doorgesneden gelijk de tanden van eenen *kam* (fr. *peigne*).

Kammen, m. mv. — 1° Te Turnhout. — Id. als 't voorg. w.

2° Te O.-L.-V.-Thielt. — Verscheidene soorten van inlandsche *Geranium* L., bijzonder de *G. Robertianum* L., *G. molle* L. en *G. dissectum* L.; fr. *Geranium Herbe-à-Robert*, *G. mollet* en *G. découpé*; vl. *Stinkende Ooievaarsbek*, *Zachte O.* en *Slippige O.* — Zoo genoemd, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), naar de lange, uitstekende stempels, die men vergeelijkt aan de tanden van eenen *kam*.

— **Kamp**, z. HANE —.

Kamperfoelie, v. en m. — Te Lokeren, Turnhout. — Verb. van 't lat. *Caprifolium*. — *Lonicera Caprifolium* L.; fr. *Chèvrefeuille des jardins*; vl. *Tuin-Geite(n)blad*, *Tuin-Kamperfoelie*.

Kampernoele(n), v. mv. — Te D'Worp, Neer-Ijsse. — Z. 't volg. w.

Kampernoelie, v. — Te Berthem, Brecht, O.-L.-V.-Thielt, Turnhout, Vilvoorde. — Men noemt alzo, in 't algemeen, de eetbare Paddestoelen, maar bijzonder *Agaricus edulis* Bull. en *Ag. arvensis* Fr., *Epier.*; fr. *Agaric comestible* en *Ag. champêtre*. — (Fig. bl. 179.)

Kana, z. CANA.

Kanada, enz., z. CANADA.

Kanariezaad, o. — Drij gekweekte grassoorten, wier zaad meest tot voeder wordt gegeven aan de *Kanarievogels*. — Ziehier verschillende uitspraken :

1° Te Asper, Turnhout, Vollezele : *Kanariezaad*.

2° Te Laarne : *Kanoïrezoi(d)*.

3° Te Nieuwerkerke : *Konarezaad*.

4° In zuid. Belg.-Limb. : *Karnaolezwoid*.

5° Te Brussel : *Kornoorezood*.

A. — In voorgenoemde gemeenten beduidt deze naam den *Setaria italica* P. Beauv.; fr. *Sétaire d'Italie*; vulg. *Millet des oiseaux*; vl. *Italiaansche Naaldaar*, *Italiaansche Vogelgiert*.

B. — Te Exaarde, Saffelare. — *Panicum miliaceum* L.; fr. *Panic Millet*; vl. *Gierst*.

C. — Te Neerpelt. — *Phalaris canariensis* L.; fr. *Alpiste des canaris*; vl. *Gewoon Kanariegras*.

Kampernoeliën van het geslacht *Agaricus*.

Doorsnede.

Kandelaren, bedr. werkw. — Te Oost-Roosbeke en omstr. — Wordt soms gebruikt als synoniem van *griffelen*. — Volgens *Kruidw.*, *eenen boom kandelaren*, is de takken ervan afkappen, niet tot tegen den stam, maar eenen voet of twee van daar, zoodat die boom, met zijne afgekorte takken, eenigszins gelijk aan eenen *armkandelaar* (fr. *tailleur un arbre en moignons*).

Kaneel, enz., z. KANNEEL.

Kanieël, m. — Te Brussel, Oostham, Turnhout. — Id. als KANNEEL.

Kankerbloem, v. — 1° Te Oostroot (Holland.) — Id. al PISSEBLOEM. — 2° Te Alveringhem, Bailleul, Berthen, Goes, Mariakerke (W.-Vlaand.), Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Verscheidene soorten van *wilde Maankoppen* of *Heulbloemen*; bijzonder de *Papaver Rhoeas* L.; fr. *Coquelicot*; vl. *Kolbloem*, en de *P. Argemone* L.; fr. *Pavot Argémone*; vl. *Ruige Kolbloem*. — Men zegt aan de kinderen dat deze bloemen den *kanker* veroorzaken. — (Fig. bl. 135.)

Kankerblom, v. — Z. 't voorg. w.

Kannas', z. CANNAS'.

Kanneel. — Te Brecht, Esschen, Gent, Lokeren, Neer-IJssche. — De

tweede schors van den *Kaneelboom*; lat. *Cinnamomum zeylanicum* Nees v. E.; fr. *Cannelier de Ceylan*. — (Fig.) — Gekend als specerij.

Kanneele. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Oost-Roosbeke, St-Jans-Cappel, Vleteren: — Id. als KANNEEL.

Kannël, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als KANNEEL.

Kannële. — Te Dinmuide en omstr. — Id. als KANNEEL.

— **Kannekens,** z.

PAPEN —.

Kanneroupen, v. mv. — Te Asper en omstr. — *Rapen* die nagenoeg den vorm eener *kan* hebben.

Kanoffienagels, m. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als GIROFFELNAGEL.

Kanonbal, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Echinops ruthenicus* Bess.: fr. *Echinops* of *Boulette de Rhodéz*; vl. *Egeldistel van Rhodéz*. — De vereenigde bloemen vormen eenen grooten *bal*.

Kanstanjeleerboom, m. — Te Betecom, Herent, Huldenberg. — Id. als WILDE-KASTANJEBOOM.

Kantjoen, o. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als HONDSUILLE.

Kantzurkel, m. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — *Rumex Acetosa* L.; fr. *Rumex Oseille*; vl. *Veld- of Wilde-Zurkel*. — Wordt bijzonder gezegd van de gekweekte var. die in de moeshoven, aan de *kanten* geplant wordt.

— **Kapeelen,** z. TROS —.

Kaperkel. — Te Exaarde, Saffelare. — Aangaande dezen naam, lezen wij in de Bijdrage *Utile sit*: « Wilde *Perzikboom*, dien men uit zaad wint en ongegriffeld als waaiboorn laat groeien. — *Perkel*, komt van *Perzik*, bij verminking: *Perzikel*, *Perkel*. — *Ka* vindt wellicht zijnen oorsprong in *kwa* = kwaad (fr. *mauvais*), zooals doorgaans de wilde vruchten zijn, of in *ka* = koud (fr. *froid*), bij tegenstelling aan den Perzikboom

Cinnamomum zeylanicum.

a, Doorsnedene bloem; — b, vrucht.

die in de *warmte* of onder schutsel gekweekt wordt. » — *Amygdalus Persica* L. var. *vulgaris*; fr. *Pêcher commun*, (*cultivé*) en *plein vent*.

— **Kap**, — **Kappen**, z. BEGIJNEN —, KEMPISCHE —, PATERS —.

— **Kapkens**, z. CAPUCIENE(N) —.

Kappelleke(n)s, o, mv. — Te Asper en omstr. — Id. als KAMPERNOELIE. — Van 't oud fr. *capel*, *chapel* (= *chapeau*; vl. *hoed*). — Les champignons à *chapeau*.

— **Kappen**, z. — **KAP**.

Kappers, m. mv. — Te Tongeren. — Id. als CAPUCIENE(N). — Waarschijnlijk eene verb. van *Capucien*. — Misschien ook zoo genoemd naar der vorm der bloem : *kapper*, in die streek, bet. *beker* (fr. *verre*, *gobelet*). — Misschien ook in den zin van *onechte* of *valsche kappers* (fr. *fausses câpres*), zoo als de *Kapucijkers* soms genoemd worden.

— **Kapruin**, z. BOEREN —.

Kapuciene(n), enz., z. CAPUCIENE(N), enz.

Kardoenen, m. mv. — Te Gent. — *Cynara Cardunculus* L.; fr. *Artichaut Cardon*; vulg. *Cardon*; vl. *Wilde Artisjok*. — Verb. van 't fr. *Cardon*, dat zelf van 't lat. *Carduus* (fr. *Chardon*; vl. *Distel*) afkomt. — De plant heeft stekelige bladeren, als de *Distel*.

Karn, m., z. KERN.

Karnalez(w)oid, z. KANARIEZAAD.

Karnalevogelz(w)oid, z. KANARIEZAAD.

Karnoekeleshaat, o. — Verb. van — *hout*. — Te Gheel en omstr. — Id. als KORNOEL-JEBOOM.

Karntchès, o. mv. — Verklw. van *karn*, *kern*; fr. *pépin*, *noyau*. — Te Lokeren en omstr.

Karote(n), v. mv. — 1° In zuid. Belg.-Limb., als ook te Gulpen, Meersen. — Id. als BEET. — 2° Te

Daucus Carota.

Bloeiwijze.

Bailleul, Beerst, Berthen, Clercken, Dixmuide, Meteren, St-Jans-Cappel, Uitkerke, Vlamertinghe, Vleteren, Woumen, Zarren. — *Daucus Carota* L.; fr. *Carotte commune*; vl. *Gewone Wortel*. — (Fig.)

—**Karote(n)**, z. SOEKER —.

—**Kars**, z. VLEES(CH) —, ZWARTE —.

Karseien, v. mv. — Te Ingoyghem, Waarmaarde. — *Bellis perennis* L.; fr. *Pâquerette vivace*; vulg. *Petite Marguerite*, *Pâquerette*; vl. *Madeliefken*. — (Fig.)

Karvel, m. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als KERVEL.

Kasekeskruid, o. — Te Asper en omstr. — Id. als KAASBROOD EN KAASKENSKRUID.

Kaskens, o. mv. — Verkorting van *Kasseikens*, dat elders gezegd wordt. — Te Meldert. — Id. als KARSEIEN.

Kass, m. — Verb. van *Kers*. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als HOFKERS.

—**Kass**, z. WATER —, WILDE —.

Kassaaien, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als KARSEIEN.

Kassaatjes, o. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als KARSEIEN.

Kassabloemekes, o. mv. — Te D'Worp en omstr. — Id. als KARSEIEN.

Kasseien, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als KARSEIEN.

—**Kasseiken**, z. GROOT —.

Kasseike(n)s, o. mv. — Te Auderghem, Droogenbosch, D'Worp, Hoogstraten, Saventhem, Vilvoorde, Vollezele. — *Bellis perennis* L.; fr. *Pâquerette vivace*; vulg. *Petite Marguerite*, *Pâquerette*; vl. *Madeliefken*. — (Fig.) — Z. ook KARSEIEN.

Kassoude, z. CASSOUDE.

Kassouden, v. mv. — Te Alveringhem en omstr. — Id. als KASSEIKE(N)s, maar wordt alleenlijk gezegd om de gekweekte var. met dubbele bloemen aan te duiden.

Kassoutjes, o. — Te Asper en omstr. — Id. als KASSEIKE(N)s.

Kassouwen, v. mv. — Te Coolscamp, De Pinte. — Id. als KASSEIKE(N)s.

—**Kassouwen**, z. GERS —.

Kassouwke(n)s, o. mv. — Te Alveringhem, Oost-Roosbeke. — Id. als KASSEIKE(N)s.

Kastajeboom, m. — Te Poperinghe en omstr. — *Aesculus Hippocastanum* L.; fr. *Marronnier d'Inde commun*; vl. *Wilde Paardekastanje*.

—**Kastajeboom**, z. TEMME —.

Kastanieboom, m. — Te Herzele, Wilder, Wormhoudt. — Id. als KASTAJEBOOM.

—**Kastanieboom**, z. TAMME —, TEMME —, WILDE —.

Blad van
Bellis.

Kastanjeboom, m. — Te Antwerpen, Moll, Oost-Roosbeke. — *Castanea vesca* Gärtn.; fr. *Châtaignier comestible*, *Ch. cultivé*; vl. *Kastanieboom*. — (Fig.)

Castanea vesca.

a, Bloeiende tak; — *b*, mannelijke bloem; — *c*, gansche vrucht; — *d*, vrouwelijke bloem; — *e*, rijpe vrucht (zonder schaalte); — *f*, doorgesneden eierstok

— **Kastanjeboom**, z. TEMME —, WILDE —.

Kastanjeleer, m. — Te Brecht, Nederbrakel. — Id. als KASTANJEBOOM.

— **Kastanjeleer**, z. WILDE —, WULLE —.

Kastanjeboom, m. — Te Herzcele, Wilder, Wormhoudt. — Id. als KASTAJEBOOM.

Kastannenboom, m. — Te Lichtaart. — Id. als KASTANJEBOOM.

— **Kastannenboom**, z. WILDE —.

Kastannie, v. — Te Rethy en omstr. — De vrucht van den KASTANJEBOOM.
Z. dit w.

Kastaundeleer, m. — Te Wetteren. — Id. als KASTANJEBOOM.

Kastaundeleere, m. — Te Laarne. — Id. als KASTANJEBOOM.

Kastaunjeleer, m. — Te Nieuwerkerke. — Id. als KASTANJEBOOM.

Kasteelbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Zinnia elegans* Jacq.; fr. *Zinnia élégant*. — Zoo genoemd, omdat die bloem meer in de kasteel- en luthoven dan in de boerenhoven aangetroffen wordt.

Kasteelbloemke(n)s, o. mv. — Te Vilvoorde. — *Linaria Cymbalaria* Mill.; fr. *Linaire Cymbalaire*; vl. *Muur-Vlaskruid*. — Zoo geheeten, omdat deze plant veel op de oude kasteelmuren gevonden wordt.

Kasteelpleinbloemekens, o. mv. — Te Antwerpen. — Deze bloempjes groeien veel op de plaats die den naam van *kasteelplein* draagt. — *Bellis perennis* L.; fr. *Pâquerette vivace*; vulg. *Petite Marguerite*, *Pâquerette*; vl. *Madeliefken*. — (Fig. bl. 182.)

Kastoendelirre, m. — Te Asper en omstr. — Verb. van *Kastanjeleer*. — Id. als KASTANJEBOOM.

Kastoindenboom, m. — Te Gent en omstr. — Id. als KASTANJEBOOM.

— **Kastoïneboom**, z. WULLE —.

Kastoïneboom, m. — Te D'Worp. — Id. als KASTANJEBOOM.

Kastoïneleer, m. — Id. als 't voorg. w.

Kastonje, z. EET —.

Kastonjeboom, m. — Te Brussel, Leuven, Neer-IJssche. — Id. als KASTANJEBOOM.

— **Kastonjeboom**, z. WELLE —, WILDE —.

Kastonjenboom, m. — Te Aalst. — Id. als KASTANJEBOOM.

— **Kastonjenboom**, z. WILJE —.

Kastonjnēlēboom, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Men zegt ook *Kristonjneleboom*. — *Æsculus Hippocastanum* L.; fr. *Marronnier d'Inde commun*; vl. *Wilde Paardekastanje*.

Kastonneleere, m. — Te Lokeren. — Id. als KASTANJEBOOM.

Katalpa, z. CATALPA.

Kathelijne-Balsem, m. — Te St-Joris-Winghe. — Id. als BALSEM.

Katjes, o. mv. — Te Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke. — Fr. *Chaton*; eene bloeiwijze zooals men bij Wilgen, Populieren, enz. tegenkomt. — (Fig. bl. 185.)

Katoenboom, m. — 1° Te Bierbeek, Neer-IJssche, Vlamertinghe, enz. — In zuid. Belg.-Limb. is de uitspr. : *Katauwnboun*. — De boom die het katoen oplevert. — *Gossypium arboreum* L.; fr. *Cotonnier en arbre*. — (Fig. bl. 185.)

2° Te Exaarde, Saffelare, wordt dezelfde naam ook gegeven aan den *Rhus typhina* L.; fr. *Sumac amarante*; vulg. *S. de Virginie* : de bloemen en de jonge takken zijn met een wollig of *katoenachtig* dons overdekt.

Katoenwinkel, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Malcolmia maritima* R. Br.; fr. *Malcolmie maritime*; vulg. *Julienne* of *Giroflée de Mahon*; vl. *Strandviool*. — Men vindt bij de bloemen dezer

Katjes.

Gossypium arboreum.

plant eene groote verscheidenheid van kleuren : van daar aan eenen *winkel* van gedrukt *katoen* vergeleken.

Katrienewiel, z. CATHRIENEWIEL.

Kattekees, m. — Te Tongeren. — Id. als HEKSEKEES.

Kattekeeskenskruid, o. — Te Neerpelt. — Verschillige soorten van *Malva*; bijzonder de *M. rotundifolia* L. en *M. sylvestris* L.; fr. *Mauve à feuilles rondes* en *M. sauvage*; vl. *Rondbladige* en *Groote Maluwe*. — (Fig. bl. 172.) — Z. ook KAASKE(N)SKRUID, enz.

Kattekop, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van Appel, dik als een *kattekop* (fr. *Rambour d'automne*).

Kattekoppen, m. mv. — Te Wommersom. — *Verbascum Thapsus* L. en *V. thapsiforme* Schrad.; fr. *Molène Bouillon-blanc* en *M. Faux-Bouillon-blanc*; vl. *Wolbladige Toorts* en *Grootbloemige T.*

Kattekousen, v. m. — Te Cortenbosch. — *Primula elatior* Jacq.; fr. *Primevère élevée*; vl. *Hoogstengelige Sleutelbloem*. — (Fig. bl. 186.) — De bloemen dezer plant zijn zoo zacht en fluweelachtig, zegt men, dat ze als *kousen* zouden kunnen dienen voor de *katten*.

Kattekruid, o. — 1° Te Blaasveld. — Id. als KATTESTEERT.

2° Te Attenrode, Boutersem, Betecom, Hauwaart, Herent, Leuven, Molenbeek - Wersbeek, Wesemaal. — Id. als KATTEPUNT.

3° Te Aarschot, Antwerpen, Boisschot. — *Mentha velutina* Lej.: fr. *Menthe veloutée*; vl. *Fluweelachtige Munt*.

Primula elatior.

Doorgesneden bloem (vergroot).

Katte(n)pint, m. —

Te Hersselt, Wolfsdonck. — Id. als KATTEPUNT.

Kattepoent, m. — Id. als 't volg. w.

Kattepunt, m. — Te Mall, Sluizen. — *Ballota fetida* Lmk. (= *B. nigra* L.); fr. *Ballote fétide*; vl. *Zwarte Stinknetel*. — De geur dezer plant is niet zonder uitwerksel op het nervensysteem der katten, hoedanigheid die zij met eenige andere planten bezit.

Kattestank, m. — Te Vilvoorde. — *Salpiglossis sinuata* R. en P.: fr. *Salpiglossis à feuilles sinueuses*. — De plant verspreidt eenen onaangenameur.

Kattestat, m. — Verb. van *Kattesteert*. — Te Freeren, Genoels-Elderen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Z. KATTESTEERT 1°).

Kattesteert, m. — Men gebruikt bijna uitsluitelijk 't enkelv.

— 1° Te Aalst, Aarschot, Alveringhem, Bailleul, Bambecque, Boutersem, Berthen, Coolscamp, Dixmuide, Esquelbecq, Esschen, Gent en omstr., Hauwaart, Herzele, Hoogstraten, Huldenberg, Ledringhem, Lokeren, Meteren, O.-L.-V.-Thielt, Peer, Poperinghe, Reeth, Sint-Jans-Cappel, St-Joris-Winghe, Thielt, Vlamertinghe, Vleteren, Vertrieck, Wilder, Wormhoudt. — Ver-

a, Eene aar van *Equisetum*.

b, Zaaddragend schildje (vergroot); — c, een zaadje of kiemkorreltje (spoor) met zijne 4 springdraadjes (elateria) (vergroot).

schillige soorten van *Paardesteerten*, bijzonder de *Equisetum arvense* L.; *E. palustre* L.; fr. *Prêle des champs*, *P. des marais*; vulg. *Queue-de-cheval*; vl. *Akker-Paardesteert*; *Moeras-P.* — Deze planten zijn lang en dun gelijk een *kattesteert*. Van daar ook de fr. volksn. *Chaqueue* (= queue de chat), die in zekere streken gehoord wordt.

2° Te Turnhout en omstr. noemt men ook *Kattesteert*, de katjes (fr. *chatons*) van den Notenboom, enz. — (Fig. bl. 185.)

— **Kattesteert**, z. MEERSCH —.

Kattesteerten, m. mv. — Het mv. is bijna alleen in gebruik, in den zin die volgt. — 1° Te Gheel en omstr. (uitspr. *Kattestjèten*), beduidt dit w. zoo wel de *Orobancha minor* Smith; fr. *Orobancha mineure*; vl. *Kleine Bremraap* (Fig.) als verscheidene soorten van *Equisetum*: z. hierboven KATTESTEERT.

2° Te Exaarde, Hever, Lokeren, Nieuwerkerke, O.-L.-V.-Waver, Oost-Roosbeke, Rethy, Saffelare, St-Laurens, Wilryck. — *Amaranthus caudatus* L.; fr. *Amaranthe à queue*; vulg. *Queue-de-renard*; vl. *Vossesteert*.

Kattestêt, m. — Te Bierbeek, D'Worp, Neer-IJssche. — Id. als KATTESTEERT. — *Stêt* = verb. van *steert*.

Kattestjèten, m. mv. — Te Brussel en omstr., Gheel, Leuven. — Id. als KATTESTEERT. — *Stjèten* = verb. van *steerten*.

Kauwrebroem, z. KORENBLOEM.

— **Kazêkes**, z. SCHIJT —.

Kazelare, m. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Wercken, Zarren. — Id. als *Kersenboom*, in 't algemeen.

Kazeleere, m. — Te Laarne, Lokeren. — Id. als 't voorg. w.

Kazemakken, m. — Te Perck. — Verb. van den lat. naam *Tacamahaca*. — Een soort van Populier: *Populus Tacamahaca* Mill. (*P. balsamifera* L.); fr. *Peuplier Baumier*; vl. *Balsem-Populier*.

— **Kazen**, z. SPAANSCH —, VLEESCH —, VLÊS —, WILDE —, ZWARTE —, ZWORTE —.

— **Keers**, z. GELE —, MAAGDE —, PAASCH —.

2, 3. — *Orobancha*, levende, als woekerplant, op den Kemp.

Keersbloem, v. — Te Vollezeele. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. en Germ.; fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande Marguerite*; vl. *Wilde Ganzebloem*. — De bloemstengels schieten rechtop, gelijk *keersen*, zegt men.

Keerseik, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Quercus pedunculata* Ehrh. var. *fastigiata*; fr. *Chêne pédonculé*, var. *fastigiée*; ook *Chêne pyramidal* geheeten. — Deze eik groeit recht gelijk eene *keers*.

Keersolm, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Ulmus campestris* L.; var. *fastigiata*; fr. *Orme champêtre*, var. *fastigiée*; ook *O. pyramidal* genoemd. — Groeit recht als eene *keers*.

Keerspopelier, of — **populier**, m. — Te Brecht, De Pinte, Exaarde, Nederbrakel, Saffelare, Vollezeele. — Id. als ITALIAANDER. — Groeit recht als eene *keers*.

Keersen, v. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als KATTEKOPPEN. — De stengels schieten rechtop als *keersen*.

Keervel, m. — Te Oostham. — Id. als KERVEL.

Keerzeboom, m. — Te Vlamertinghe. — Id. als *Kersenboom*, in 't algemeen; fr. *Cerisier*; lat. *Cerasus* Juss.

— **Keerzeboom**, z. WILDE —.

— **Keerzen**, z. ZWARTE —.

— **Kees**, z. HEKSE —, KATTE —.

Keeske(n)skruid, o. — In zuid. Belg.-Limb. is de uitspr. *Késkeskraut*. — Wordt ook nog gebruikt te Aarsehot, Gheel, Ingoyghem, Leest, Londerzeel, Merehtem, Messelbroeck, Rillaar, Siehem, St-Joris-Winghe, Tessenloo, Veerle, Vilvoorde, Wolverthem. — Id. als KATTEKEESKENSKRUID. — De vruchtjes hebben den vorm van kleine *kazen* of *keeske(n)s*.

Keesstroo, o. — Te Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe. — *Calamagrostis epigeios* Roth.; fr. *Calamagrostide terrestre*; vl. *Gemeen Rietgras*; ook *Duinriet*. — De halmen dezer grassoort, zegt M. Vits (*Mem. cour. inéd.*), zijn stijf als *stroo* en worden, ten tijde der rijpheid, witachtig gelijk *kees*.

Keeste, v. — Te Dixmuide en omstr. wordt dit w. gebezigd als synoniem van *kern*, fr. *pépin* (de pomme, etc.). — Elders wordt het gebruikt in verschillende andere zinnen, zoo als wij lezen in *Kruidw.*, b. v. : 1° in den zin van *kiem*, fr. *germe*, *embryon* : de keeste van een graan- of zaadkorrel; — 2° in den zin van *uitspruitsel*, priemvormig *scheutje* dat uit den stam van eenige gewassen groeit, fr. *pousse*, *jet* : z. HOPPEKEESTE(X); — 3° in den zin van *kraaksteen* van pruimen, perziken, enz., fr. *noyau*; — 4° in den zin van *pit* van noten, fr. *chair d'une noix*. — **Keestblad** = fr. *cotylédon*.

Keesteblad, o. — Z. 't voorg. w.

Keesten, werkw. — Veel gebruikt in Vlaanderen. — Als *bedr.* werkw., bet. het *de keesten* of *kiemen afplukken*, fr. *arracher les jets, les pousses*. — Als *onz.* werkw. bet. het *kiemen, schieten*, fr. *germer, pousser*; b. v. de Aardappels keesten in den kelder (*Kruidw.*).

— **Keesten**, z. HOPPE —, MEI —.

Keiën, m. mv. — Verb. van *Kernen*. — Te Oostham. — Gebruikt in den zin van *kern, pit*; fr. *noyau, pépin*.

Keike(n)s, o. mv. — Te Aarschot, Boutersem, Bierbeek, Gheel, Herent, Hever, Molenbeek-Wersbeek, Neer-IJssche, Verrijck, Werchter. — *Dianthus barbatus* L.: fr. *Œillet barbu*; vulg. *Œ. des poètes, Bouquet parfait, Bouquet-tout-fait* (in België); vl. *Baardanjelier*. — Dodoens, in zijn *Herbarius oft Cruydt-boek*, van het jaar 1618, zegt aangaande dezen naam, « dat men, in onze Nederlandtsche of Brabantsche taele, de bundelkens of tuylkens van bloemen eygentlyck *Keyckens* plach te noemen. » (Aangehaald door M. Vits, *Mém. cour. inéd.*, aan 't w. *Keikens*.)

Kein, m. — Verb. van *Kern*. — Te Brecht en omstr. — Wordt gebruikt in den zin van *kern, pit*; fr. *noyau, pépin*.

Keirseboom, m. — Te Wormhoudt en omstr. — Verb. van *Kersenboom*; fr. *Cerisier*, in 't algemeen.

— **Keisse**, z. — KEERS.

Keizeboom, m. — Verb. van *Kersenboom*; fr. *Cerisier*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren.

— **Keizen**, z. ZWORTE —.

Keizersche-Kroonen, v. mv. — Te Asperen omstr. — Id. als KEIZERSKROON.

Keizerskroon, v. — Te Esschen, Exaarde, Gent, Molenbeek-Wersbeek, Saffelare, Wetteren, Wormhoudt. — *Fritillaria imperialis* L.: fr. *Fritillaire impériale*; vulg. *Couronne impériale*. — De bloemen zijn *kroon-*vormig rond den bloemstengel geschikt.

Kelderroos, v. — Verb. van *Gelder-Roos*. — Z. dat w. — Te Exaarde, Saffelare.

Kelken, m. inv. — Algemeene naam, om de *bloemen* van verscheidene soorten van Winden aan te duiden. Deze bloemen hebben min of meer den vorm van eenen *kelk* of beker. — Te Lokeren en omstr.

Kelver, m. — Verb. van *Kervel*. — Z. dat w. — Te Bierbeek, Brussel, D'Worp, Leuven, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, Tongeren.

Kemmekes, z. KAMMEKES.

Kemp, m. — Deze naam kan waarlijk als *algemeen* aangezien worden, voor Belgenland en Fransch-Vlaanderen. De plaatsen waar hij in gebruik is

zijn te talrijk om hier opgenoemd te worden. — *Cannabis sativa* L.: fr. *Chanvre cultivé*; vl. *Gekweekte Kennip*, *Kemp*, *Hennep* of *Hennip*. — (Fig. bl. 187.)

— **Kemp**, z. WILDE —.

Kemphaan, m. — Verb. van *Kemp-haan* (fr. *Chanvre mâle*). — Te Exaarde, Saffelare. — De Kemp, zoo men weet, is eene *tweehuizige* plant (fr. plante *dioïque*): de mannelijke en vrouwelijke bloemen komen op afzonderlijke planten. — De vrouwelijke plant wordt hier, door gissing, *Kemp(h)aan* genoemd en de mannelijke *Kemp(h)in* (voor *Kemphen*: fr. *Chanvre femelle*). — (Fig. bl. 187.) — In de Kruidkunde heeft, te recht, het tegenovergestelde plaats.

Kemphaan, m. — Te Aalst en omstr. — Z. 't voorg. w.: nochtans valt op te merken dan men hier aan de woorden hunnen echten zin behoudt, gelijk in de Kruidkunde. — De uitspr. is — *hoon*.

Kemphin, v. — Verb. van *Kemp-hen*. — Te Aalst en omstr. — Z. de twee voorg. ww. — Zelfde uitleg. — *Vrouwelijke* plant van den *Kemp* of *Hennep*.

Kemphoon, m. — Z. KEMPHAAN.

Kempin, v. — Te Oostham en omstr. — De *vrouwelijke* Kemp- of Hennep-plant. — De *mannelijke* wordt er *Kemput* genoemd. — De eerste is de zaad-dragende plant en wordt zoo genoemd, omdat er *kemp* (of kempzaad) *in* is: de andere wordt *kemput* geheeten omdat zij geen zaad draagt, omdat er de *kemp* (of kempzaad) *uit* is. — Z. ook KEMPAAN, voor verderen uitleg.

Kempinne, v. — Te Aalst en omstr. — Dezelfde zin als KEMPIN, te Oostham.

Kempische-Kappen, v. mv. — 1° Te Gent en omstr. — *Aconitum Napellus* L.: fr. *Aconit Napel*; vl.

Blad van *Sagittaria*.

Afgezonderde bloem.
(natuurlijke grootte)

Aconitum Napellus.

Echte Monnikskap. — (Fig. bl. 190.) — De bloemen hebben eenige gelijkenis met de *kappen* der *Kempische* vrouwen.

2° Te Messelbroeck. — *Sagittaria sagittifolia* L.; fr. *Sagittaire Flèche-d'eau*; vl. *Pijlkruid*. — (Fig. bl. 190.) — De geoorde bladeren dezer plant gelijken zeer wel op de vooruitstekende vleugels van de *kappen* der *Kempische* vrouwen.

Kempuit, m. — Te Oostham en omstr. — Z. KEMPIN.

Kennep, m. — Verb. van *Kennip*. — Te Peer. — Id. als KEMP.

Kenoesels, v. mv. — Te Neervelp. — Beduidt zoowel den struik als de vrucht van *Ribes Uva-crispa* L.; fr. *Groseillier épineux*; vl. *Stekelbessestruik*.

Keps, m. — Te Exaarde en te Saffelare wordt deze naam aan twee gansch verschillende planten gegeven :

1° Aan den *Populus Tremula* L.; fr. *Peuplier Tremble*; vl. *Ratel-Populier* of *Espenboom*. — *Keps* is waarschijnlijk eene verb., met letterverplaatsing, van 't w. *Esp* (= fr. *Tremble*) en bijvoeging van *K*. — Zoo hoort men dikwijls, bij 't volk, *heps* voor *hesp*; *weps* voor *wesp*, enz.

2° Aan den *Cineraria lobata* L'Hérit.; fr. *Cinéraire à feuilles lobées*; vl. *Aschkruid met gelobde bladeren*. — De bladeren hebben eenige gelijkenis met die van den *Keps*.

— **Keps**, z. KOE —.

Kepsken, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Z. KEPS 2°. — De *Cineraria lobata* L'Hérit. wordt soms alzoo geheeten (met 't verklw.), aangezien de kleine gestalte der plant.

Kerel, m.; **Kerelken**, o. — Te D'Worp. — Verb. van *Kern* en *Kernken*. — Men noemt alzoo de *kern* (fr. *amande*) van zekere vruchten, als pruimen, perziken, enz. — Z. ook STEEN.

Kerfkeskraud, o. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als DUIZENDBLAD. — De bladeren zijn zeer doorgesneden of *gekorven*.

Kerkbloem, v. — Te Tongeren. — Id. als FELIER. — Wordt op de oude *kerk*- en *kerhofsmuren* gevonden.

Kerkesleutels, m. mv. — Te Meersen. — Id. als BAKBLOEM.

Kerksleuterke(n)s, o. mv. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — *Primula Auricula* L.; fr. *Primevère Auricule*; vulg. *Auricule* of *Oreille d'ours*. — Z. ook ARIKEL.

— **Kerksleuterke(n)s**, z. WILDE —.

Kermil, v. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als KAMILBLOEM.

Kermisbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Saponaria officinalis* L.

fr. *Saponaire officinale*; vl. *Genees-Zeepkruid*. — (Fig.) — Zoo genoemd, zegt men, om de *vrolijke* (kermisachtige) kleur der bloemen.

Kermisblomme, v. — Te Rethy. — Algemeene naam van verschillende soorten van *Phlox*; vl. *Flambloem*. — (Fig.) — Waarschijnlijk zoo genoemd, omdat deze planten bloeien omtrent de kermis dezer gemeente.

— **Kermisblomme**, z. WITTE —.

Kermisgasten, m. mv. — 1° Te Messelbroeck. — *Bidens tripartita* L.; fr. *Bident tripartit*; vl. *Drijdeelige Tandzaad*. — Fig. — M. Vits (*Mém. cour. in.*) zegt, aangaande dezen naam: « Het zaad dezer plant is rijp op het einde van September, op welk tijdstip de kermis van Messelbroeck gevierd wordt. Dit rijpe zaad haakt met zijne drij tandjes aan de kleederen der *kermisgasten*, zoodat deze dikwijls, heel liefelijk behangen, in de danszaal komen! »

2° Te Oostham, Rethy. — Algemeene naam voor 't geslacht *Lappa* Tournef.; fr. *Bardane*; vl. *Klis*, *Kles*. — De kinderen, zegt men ons, hechten de bolvormige en klevende vruchten dezer planten op hunne kleederen, bij wijze van knoppen, en dan zeggen zij dat zij naar de *kermis* gaan.

Kermiskersen, v. mv. — Te Eersel. — De vruchten van *Crataegus oxyacantha* L. en *C. monogyna* Jacq.; fr. *Aubépine épineuse* en *Au. à un style*; vl. *Hagedoorn*, *Doornlaar*, enz.

Kern, m. — In zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *kian*), te Gent en omstr. Laarne, Lokeren (in deze laatste plaats, uitspr. *karn*). — Wordt gebruikt, zoowel om den kraaksteen (fr. *noyau*) van zekere vruchten, als den waren *kern* (fr. *amande*) te beduiden.

Kernel, m. — Te Oost-Roosbeke. — Het zaad van Appelen, Peren, enz. (fr. *pépin*).

Kernoeliën, v. mv. — Te Oostham. — De vruchten van den *Kornoeljeboom*. Z. dat v.

Kernoeselen, v. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als KENOESELS.

Kernollenboom, m. — Te Nieuwerkerke. — Id. als KORNOELJEBOOM.

Kernulehaag, v. — Te Tongeren. — Haag gevormd bij middel van Kornoeljestruiken. Z. KORNOELJEBOOM.

Saponaria officinalis.

Bloem van
Phlox.

Vrucht van
Bidens tri-
partita.

Kers, m. — Te Boisschot, Eschen, Vosselaar. — *Lepidium sativum* L.: fr. *Passerage cultivé*; vulg. *Cresson alénois*; vl. *Gekweekte Kers*, *Boterhamkruid*.

— **Kers**, m. — Z. HOF —, STER —, WATER —.

— **Kers**, v. — Z. DOLLE —.

— **Kersen**, v. mv. — Z. DUIVELS —, KERMIS —, KNAP —, ST-JANS —, SPAANS(CH)E —, STEEN —, VERKENS —, VLEESCH —.

Kersekes, o. mv. — Te Leuven. — De vruchten van den *Cerasus avium* Mönch.; fr. *Cerisier des oiseaux*; vl. *Vogel-Kersenboom*.

— **Kersekes**, z. KLEIN —.

Kerseleer, m. — Te Aalst en omstr. — *Cerasus* Juss., in 't algem.: fr. *Cerisier*; vl. *Kersenboom*.

Kerskenskruid, o. — Te Herselt, Houtvenne.

— Id. als KAASBROOD.

Kersouw, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als KASSEIKE(X)S. — Wordt bijzonder gezegd, sprekende van de gekweekte var. met *dubbele* bloemen.

Kerstlelie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Helleborus niger* L.: fr. *Hellébore d'hiver*; vulg. *Rose de Noël*; vl. *Winter-Nieskruid*. — (Fig.) — Bloeit rond *Kerstmis*.

Blad van *Helleborus*.

Kerstmishoorn, v. — Te Vilvoorde. — Id. als 't voorg. w.

Kervel, m. — Te Antwerpen, Beerst, Brecht, Brugge, Dixmuide, Eessen, Esquelbecq, Eschen, Gent, Ledringhem, Lichtaart, Lokeren, Moll, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Reeth, Schilde, Turnhout, Vlamerlinghe, Werken, Wetteren, Wilder, Wormhoudt, Zarren. — *Anthriscus Cerefolium* Hoffm.: fr. *Anthriscus Cerfeuil*; vulg. *Cerfeuil*; vl. *Tuinkervel*.

— **Kervel**, z. DOLLE —, DUIVE —, DULLE —, HONDS —, KLEIN-VENIJNDE —, VERGIFTIGE —, WILDE —.

Kervele, m. — Te Sottegem. — Id. als KERVEL.

— **Kerven**, z. HONDS —.

Kerzelaar, m. — Te Brugge en omstr., Thourout. — Id. als KERSELEER.

— **Kerzen**, z. SCHIJT —.

Késeboom, m. — Te Poperinghe. — Id. als KERSELEER.

Kês'-Popelier, m. — Verb. van *Keers-Populier*. — Te Laarne, Lokeren, Wetteren. — Id. als ITALIAANDER.

Kes', m. — Verb. van *Kers*, m. — Te Baarle, Brussel, Drongen, Landegem. — Id. als KERS, m.

—Ker', z. WATER —.

Kesse, v. mv. — Te Gheel. — De vrucht van den *Kersenboom*, fr. *Cerise*.
— Verb. van *Kersen*.

Kesse, m. — Verb. van *Kers*. — Te Gent en omstr. — *Nasturtium fontanum* Aschs. (= *N. officinale* R. Br.); fr. *Cresson de fontaine*; vl. *Gemeene Waterkers*.

—Kessen, z. SCHIJT —, VLEESCH —.

Kètches, z. KËTJES.

Ketenplant, v. — Te Lisp, Perck, Saventhem. — *Taraxacum officinale* Web. (= *T. Dens-leonis* Desf.); fr. *Pissenlit officinal*; vl. *Gemeene Paarde* — of *Pissebloem*.

— (Fig.) — De kinderen maken *ketens* of *kettingen* van de bloemstelen.

Kettingplant, v. — Te Machelen. — Id. als 't voorg. w.

Këtjes, o. mv. — Uitspr. *Kètches*. — Verb. van

Katjes.

Taraxacum officinale.

a, b, enz. Verschillende deelen van bloem en vrucht.

Katjes. — (Fig.) — In zuid. Belg.-Limb. — Fr. *Chatons*; vl. *Bloemkatjes*.

Keu(h)ulen, z. KOOLEN.

Keul, v. — Te Diest, Gheel, Hoogstraten, Huldenberg, Lokeren, Mechelen, Schilde, Tessenderloo. — Id. als BOONKRUID.

—Keul, v., z. HOF —.

—Keul, m., z. — KOOL.

Keulk, m. — Verb. van *Keurk*. — Z. dat w. — Te Esschen.

Keulver, m. — Verb. van *Kervel*. — In zuid. Belg.-Limb. — Z. KERVEL.
— **Keulver**, z. WILLE —.

Keurfraap, v. — De klank *eu* wordt kort uitgesproken. — Te Hauwaart, Oplinter. — *Bryonia dioica* Jacq.; fr. *Bryone dioïque*; vl. *Tweehuizige*

Bryonia dioica.

Heggerank. — (Fig.) — « De wortel dezer plant is wit, gelijk eene *raap*, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*). De Duitschers noemen ze *Hundskürbs*, *Zaunrübe*, enz. Zij geven den naam van *Kürbisz* aan de Pompoen of kauwoerde (fr. *Courge*). Oudtijds, zegt Weiland, noemde men ze in Holland *Korvits*. Nu, het kruid der *Keurfraap* of *Keurpraap* heeft veel gelijkheid met dat der Pompoen. *Keur*(raap) stamt zeer waarschijnlijk af van het oude *Korvits*, terwijl *Keurp*(raap) van het duitsehe *Kürbisz* afkomstig is. — *Korvits* en *Kürbisz* hadden ook wel denzelfde oorsprong; doch deze is mij onbekend. Uit dezelfde bron komen ook nog wel het duitsehe *Körper*, het lat. *corpus* en het fr. *corps*. »

Keurk, m. — Verb. van *Kurk*. — Te Brecht, Brussel, Eschen, Oostham, Turnhout. — Fr. *liège*.

Keurkraap, v. — Te Diest en omstr. — Verb. van *Keurfraap* of *Keurpraap*. — Z. KEURFRAAP.

Keurpraap, v. — Te Cortenbosch, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt. — Id. als KEURFRAAP.

Keutelkèzeke(n)s, o, mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als KERSEKES.

— **Keutels**, z. **MUIZE** —.

Kèzelaar, m. — Te Brugge en omstr., Thourout. — Id. als KERSELEER.

Kèzeleer, m. — Te Brussel, D'Worp, Nederbrakel, Neer-IJssche, Wetteren. — Id. als KERSELEER.

— **Kèzekes**, z. **KEUTEL** —.

Kèzelare, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als KERSELEER.

Kèzen, v. mv. — Te Gent en omstr., Oost-Roosbeke. — *Cerasus avium* Mönch., var. *Juliana* DC.; fr. *Guignier*; vl. *Spaansche Kersenboom*.

— **Kèzen**, z. **LABENSCHÉ** —, **SCHIJT** —, **SPAANSCHÉ** —, **VERKES** —, **VLEESCH** —, **WIJN** —, **WITTE** —, **ZWARTE** —.

Kèzenboom, m. — Te Lichtaart. — Id. als KERSELEER.

Kèzesnot, m. — Verb. van *Kersensnot*. — Te Neer-IJssche. — Beduidt het verdikt slijmachtig sap, dat soms uit den stam van den Kersenboom vloeit.

Kialing, m. — (Uitspr. *Kialeeng*.) — In zuid. Belg.-Limb. — Dezelfde bet. als *tweeling* (waarvan het misschien maar eene verb. is). Wordt gezegd van twee samengewassene vruchten, als Pruimen, Appelen, enz. (fr. *fruits soudés*; cas de *syncarpie*).

Kian, m. — Z. **KERN**.

— **Kieëzen**, z. **KLEKSTERS** —, **SPAANS(CHÉ)** —, **VERKES** —, **VLEEËS** —.

Kiëskes, o. mv. — Verklw. — Verb. van

Rijpe vrucht.

Geranium Robertianum.

Keersjes of **Keerskens**, (fr. *petits cierges*). — Te Rethy noemt men alzoo de inlandsche soorten van *Geranium* L., bijzonder *G. molle* L.:

fr. *Geranium Mollet*; vl. *Zachte Ooievaarsbek*, en *G. Robertianum* L.; fr. *G. Herbe-à-Robert*; vl. *Stinkende O.*—(Fig. bl. 196.)—De vruchten dezer planten gelijken niet slecht aan *keersjes*, op eenen armkandelaar geplaatst.

—**Kieuze**, z. NORD —, VERKES —, VLEIS —, WIL —, ZOER —, ZWATTE —.

Kiezeboom, m. — (Uitspr. — *boum.*)—Verb. van *Kersenboom*; fr. *Cerisier*. — Te Elst, Genoels-Elderen, Mall, Nederheim, Sluizen.

Kievitse, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Fritillaria Meleagris* L.; fr. *Fritillaire pintade*; vulg. *Damier*; vl. *Kievitsbloem*. — De bloemkroon dezer plant is gekleurd als een *kievitse* (fr. *œuf de vanneau*) of geruit als een schaakbord (fr. *damier*).

—**Kiëze**, z. NORD —, VERKES —, VLEIS —, ZWATTE —, WIL —, ZOER —.

Kiëzeboom, m. — Verb. van *Kersenboom*; fr. *Cerisier*. — Te Bloir, Tongeren. — (Uitspr. — *boum.*)

Kirvele, m. — Te Asper, Huise. — Verb. van *Kervel*. — Z. dat w.

Kispoppelier, m. — Verb. van *Keers-Populier*. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als ITALIAANDER. — Deze *Populier* groeit recht als eene *keers*.

Kissendoppers, m. mv.—Verb. van *Keersendoppers* of—*dompers*: een trechtervormig werktuig om 't keerslicht uit te dooven (fr. *êteignoir*). — Te Asper, Huise. — *Fritillaria imperialis* L.; fr. *Fritillaire impériale*; vulg. *Couronne impériale*; vl. *Bekertelie*, *Keizerskroon*. — Eene sieraadplant, in de hoven gekweekt, en wier bloemkroon *dompervormig* is.

Kiūzenboom, m. — Te Rethy en omstr. — Verb. van *Kersenboom*; fr. *Cerisier*.

Kjeskeskruid, o. — Verb. van *Keerskenskruid*. — Te Gheel. — Id. als KAARSKENSKRUID.

Klakhoshout, o. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als VLIENDERHOUT. — De kinderen gebruiken de takken van dit struikgewas om *klakkebussen* of — *bussen* te maken (fr. *canonnière d'enfant*).

Klakhussenhout, o. — Te Dixmuide en omstr., Vlamertinghe. — Id. als 't voorg. w.

Klakkebase(n), v. mv.—Verb. van *Klokkebezen* of — *beziën*, zooals men elders, op vele plaatsen, zegt. — Te Neer-Ijsche. — Id. als BOSCHBÈZEKE(N)S.

Klakkerkenshout, o. — Te Asper en omstr. — Id. als BALLEKENSHOUT. — Als men op de vruchten trapt, dan *klakken* zij, d. i. bersten open met een zeker geluid.

Klapbessen, v. mv. — Te Rotterdam. — Id. als STEKELBEZIËN. — « De kinderen zuigen 't binnenste uit de beziën, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), en slaan vervolgens met de hand op 't buitenste, zoodat het eenen knal of *klap* geeft. »

Klapbuisenhout, o. — Te Brecht, Esschen. — Id. als **KLAKBOSHOUT**.

Klapdorens, m. mv. — Te Poppel. — *Genista anglica* L.; fr. *Genêt d'Angleterre*; vl. *Engelsche Brem*. — « De plant is met scherpe *doornen* bezet. Hare vruchten geven eenen luiden knal of *klap*, als men er op drukt of slaat. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Klaprozen, v. mv. — Te Esschen, Poppel, Rotterdam. — Id. als **KOLBLOEM**. — « De bloemkroon is rood en heeft omtrent den vorm eener *roos*. Als men de bloemblaadjes op ééne hand legt en er met de andere hand op slaat, wordt er een luide knal of *klap* gehoord. De Duitschers heeten ze ook *Klapperrose*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Klater, m. — Te Poppel. — *Populus tremula* L.; fr. *Peuplier Tremble*; vl. *Ratel-Populier*. — « *Klater* heeft dezelfde bet. als *ratel*. De takken en bladeren van dezen boom *kletteren* tegen elkander, wanneer de wind een weinig hevig is en veroorzaken daardoor een geluid, niet ongelijk aan dat van eenen ratel. Men vindt dit woord terug in *klatergoud*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Klaterbushout, o. — (Uitspr. — *beusehót*.) — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Vleteren. — Id. als **KLAKBOSHOUT**.

Klautereer, m. — Te Lichtaart. — Id. als **FLIKKERKESBOOM**.

— **Klauw**, z. **BEEREN** —, **HANE** —.

— **Klauwen**, z. **DUVELS** —.

Klaver, m. — Wordt bijna overal gezegd, om den *Trifolium* L. (fr. *Trèfle*; d. *Klee*), in 't algemeen aan te duiden, zonder onderscheid van soort. — De uitspr. verschilt volgens de plaatsen. Men zegt :

1° *Klavere*, te Thourout en omstr.

2° *Klaover*, te Brecht, Gent, Laarne, Tongeren.

3° *Klaovere*, te Bierbeek, Neer-IJssche.

4° *Kaloevere*, te Leuven.

5° *Klêver*, te Turnhout.

6° *Klovere*, te Brussel en omstr.

7° *Klover*, te Aalst, Brugge, D'Worp, Nieuwerkerke.

8° *Klouvere*, te Asper, Lokeren.

— **Klaver**, z. **DUTSCHE** —, **ENGELSCH** —, **FRANS(CH)**E —, **GEITE(X)** —, **HAZEN** —, **HONDS** —, **INLANDSCHE** —, **JERUSALEMS** —, **KLIS** —, **KOEKOE** —, **KOEKOEKS** —, **MEUTTEKENS** —, **PASSIE** —, **PEERDEN** —, **ROZE** —, **RUSSISCHE** —, **SPANSCH**E —, **STEEN** —, **TAMME** —, **TOP** —, **TOPKES** —, **VERKENS** —, **WATER** —, **WILDE** —, **WITTE(X)** —, **ZEVEJAAR** —.

Klaverboom, m. — Te Gent en omstr. — Id. als **GOUDEN-REGEN**. — De bladeren van dezen *boom* gelijken aan die der *Klaver*.

Klaverhooi, o. — In de omstr. van Gent. — *Medicago Lupulina* L.; fr. *Luzerne Lupuline*; vl. *Hoppe-Rupsklaver*. — De bladeren en bloemen dezer plant hebben de grootste gelijkenis met die van zekere soorten van *Klaver*.

— **Klaverkes**, z. STEEN —, WILDE.

— **Klaver(s)**, z. STEEN —.

Klaversurkel, m. — Te Rethy en omstr. — Id. als HAZEKLAVER. — Deze planten zijn drijbladig als *Klaver* en zuurachtig van smaak als de Veld-Zurkel.

Klee, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als KLAVER. — *Klee* is eigenlijk de *duitsche* naam der plant.

— **Klee**, z. FRANS(CH)E —, TAMME —, WILDE —.

Kleeroog, v. — Te Aarschot, Diest, Gheel, Leest, Lichtaart, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Sichem, St-Joris-Winghe. — Id. als VELDSALAAD. — *Kleer* = klaar. — Sommige vragen zich of men deze plant eertijds niet gebruikte om de oogenduisterheid te doen verdwijnen, om de *oogen klaar* te maken?

Kleeroogen, v. mv. — Te Herenthals. — Id. als 't voorg. w.

Kleften, v. mv. — Te Alveringhem en omstr. — *Galium Aparine* L.; fr. *Gaillet Grateron*; vulg. *Grateron*; vl. *Kleef-Walstroo* of *Kleefkruid*. — Wordt gezegd van de vruchten (die gemakkelijk aan de kleederen blijven *kleven*) en ook van de gansche plant.

Klein(e)-Afrikane(n), m. mv. — Te Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — *Tagetes patula* L.; fr. *Tagète étalée*; vulg. *Petit Œillet d'Inde*. — Voor verderen uitleg, z. AFRIKAANDER.

Klein-Dokkebladje, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als DOKKEBLADJE.

Klein-Jëttel, v. — Zelfde opmerk. en zelfde bet. als voor BRAND-JËTTEL.

Klein-Kersekes, o. mv. — Te Turnhout en omstr. — *Cerasus avium* Mönch.; fr. *Cerisier des oiseaux*; vl. *Vogel-Kersenboom*.

Klein-Venijnde-Kervel, m. — Te Bambeeque, Herzele, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Id. als DOLLE-KERVEL.

Klein-Wil(de)-Wikke(n), v. mv. — In de omstr. van Tongeren. — *Vicia tetrasperma* Mönch.; fr. *Vesce tétrasperme* ou à quatre graines; vl. *Vierzadige Wikke* of *Vitse*.

Klein-Wikke(n), v. mv. — Id. als 't voorg. w.

Kleine-Boterbloem, v. — Te D'Worp. — Verscheidene soorten van 't geslacht *Ranunculus* L., bijzonder de *R. acris* L.; fr. *Renoncule acre*; vl. *Scherpe Ranonkel* (fig. bl. 200); *R. repens* L.; fr. *R. rampante*; vl. *Kruipende R.* en *R. bulbosus* L.; fr. *R. bulbeuse*; vl. *Boldragende R.* — De bloemen dezer soorten zijn *kleiner* dan die van den *Caltha palustris* L.; fr. *Populage des marais*; vl. *Moeras-Dotterbloem*, plant die, te D'Worp, kortaf *Boterbloem* genoemd wordt.

Kleine-gele-Stroobloem, v. — (Uitspr. : *Klein-gel-Stroobloem*.) — Te Mall, Sluizen. — *Helichrysum arenarium* DC.; fr. *Immortelle des sables*; vl. *Zand-Strooibloem*. — Is weinig gekend; wordt soms in de tuinen gekweekt.

Kleine-gouden-Speld, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Calliopsis Drummondii* Don.; fr. *C. de Drummond*. — Voor uitleg. z. GROOTE-GOUDEN-SPELD.

Kleine-Mollesalaad, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Leontodon hispidus* L.; fr. *Lion-dent hispide*; vl. *Ruige Leeuwentand*. — Deze

plant gelijk op den *Taraxacum officinale* Web.; fr. *Pissenlit officinal*; vl. *Gemeene Paarde* — of *Pissebloem*, welke op vele plaatsen *Mollesalaad* genoemd wordt. Zij is *kleiner* van blad, en van daar de bijvoeging van 't w. *klein*.

Kleine-Stroobloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Rhodanthe Manglesii* F. Müll. (*Helipterum Manglesii* id.); fr. *Rhodanthe* of *Héliptère de Mangles*. — Eene gekweekte sieraadplant, met *kleine strooiachtige* (niet verwelkende) bloemen.

Kleine-Tijloos, v. — Te Huldenberg. — Id. als AARBLOEMEKE(N). — Deze plant is, voor 't volk, als eene *verkleining* van de *Tijloos* (*Narcissus Pseudo-Narcissus* L.; fr. *Narcisse Faux-Narcisse*), op dewelke zij eenigzins gelijk.

Kleiron, v. — Te Zeelhem. — Dezelfde bet. als KLEEROOG, waarvan dit w. waarschijnlijk maar eene verb. is.

Kleksterskieëzen, v. mv. — Te Oostham. — Id. als HAVERESCH. — Beduidt de vruchten en ook den boom. — *Kieëzen* = verb. van *kersen*; de vruchten gelijken op kleine roode *kersen*. — *Klekster* = *lijster* (fr. *grive*) te Oostham : de vruchten worden gebruikt om *lijsters* te vangen.

Klematijte, v. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Id. als DIEVE(N)KRUID. — Eene verb. van 't fr. *Clématite*, dat afkomt van 't lat. *Clematis* en van 't grieksche Κλημάτις (wortel Κλημα = rank) : de takken zijn *rankvormig*. — (Fig. bl. 201.)

Klemmer, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als ITALIAANDER.

Klemop, z. KLIMOP.

Doorgesneden bloem.

Ranunculus acris.

Kles, v.; **Klesse**, v. — *Kles* wordt gezegd te Boutersem, Oplinter, Verrijck; *Klesse*, te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel. — *Galium Aparine* L.; fr. *Gaillet Grateron*; vl. *Kleefkruid*.

Klessen, v. mv. — Te Alveringhem, Berg, Bloir, Cortenbosch, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Gheel, Goes, Herderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen, Tessenderloo, Verrijck, Wommersom. — Algemeene naam voor 't geslacht *Lappa* Tournef.; fr. *Bardane*; vl. *Klis*, *Kles*, zonder onderscheid van soort. — Z. ook STEKELS.

Clematis Vitalba.

Klet, **Kletteren**, v. en v. mv. — *Klet* wordt gezegd te Neerpelt; *Kletteren*, te Mechelen-a/Maas. — Dezelfde bet. als 't voorg. w., waarvan deze namen waarschijnlijk maar eene verb. zijn.

Kleukskes, o. mv. — Het enkelv. is *Kleukske*; vklw. van *klok*. — Dit herinnert den *Umlaut* der Duitschers; men zou ook *Klôkskes* kunnen schrijven. — *Aquilegia vulgaris* L.; fr. *Ancolie commune*; vl. *Gemeene Akelei*. — De bloem heeft den vorm van een *kloksken*.

Spoorvormig bloemblad van *Aquilegia*.

Klêver, z. **KLAVER**.

Klijsterbloem, v. — Te Gent en omstr. — Id. als **ELF-URE-BLOEM**. — *Klijster* is de naam van den onderaardschen bol of knol der plant.

Klimmer, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Men noemt alzoo de *Klimmende Erwt*, in 't algemeen (fr. *Pois à rames*), bij tegenoverstelling met de *Kruip- of Struikerwt* (fr. *Pois nains*). — Z. ook **GROOTE-KLIMMER**.

Klimmers, m. mv. — Te Gent en omstr. — Id. als **CAPUCIENE(X)**. — De plant *klimt* aan muren en traliewerk op.

Klimop, m. — Deze naam beduidt twee gansch verschillende planten. — 1° Te Cortenbosch. — *Clematis Vitalba* L.; fr. *Clématite des haies*; vl. *Hegge-Klimkoorde*. — (Fig.) — Z. ook **KLEMATIJTE**.

2° Te Antwerpen, Boisschot, Brecht, D'Worp (uitspr. *Klumop*), Esschen, Gheel, Lichtaart, Moll, Nederbrakel (uitspr. *Klemop*), O.-L.-V.-Waver, Oostham (uitspr. *Klimoep*), Rethy, Rotterdam, Schilde, Thielen, Turnhout, Veerle. — *Hedera Helix* L.; fr. *Lierre grim pant*; vl. *Gewone Klimop* of *Veil*. — (Fig.)

Klishout, enz., z. KALISHOUT.

Klisklaver, m. — Te Brecht, Poppel. — *Lotus corniculatus* L.; fr. *Lotier corniculé*; vl. *Ge hoornde Rolklaver*. — De blaadjes der plant gelijken aan die der *Klaver*. — De bloempjes zijn als *geklist*, d. i. tot een hoopje samengepakt.

Hedera Helix.

Klisse, v.; **Klissen**, v. mv. — *Klisse*: te Bamberque, Herzele, Ledrington, Wilder, Wormhoudt = *Galium Aparine* L.; fr. *Gaillet Grateron*; vl. *Kleefkruid*. — *Klissen*: te Diest, Gheel = *Lappa Tournef.*, in 't algemeen; fr. *Bardane*; vl. *Klis*, *Kles*. — Z. ook **STEKELS**.

Kloekkebazen, v. mv. — Te Tessenderloo. — *Vaccinium Myrtillus* L.; fr. *Airelle Myrtille*; vl. *Gewone Kraakbes* of *Blauwbes*. — Verb. van *Kloekkebeziën*. — De *beziën* hebben min of meer den vorm eener *klok*.

— **Klok**, z. PAASCH —, ROOMSCHE —.

Klokhuis, o. — Te Brecht, Brussel en omstr., Dixmuide en omstr., Esschen, Gent en omstr., Oost-Rooskeke, Thourout. — Het binnenste gedeelte van zekere vruchten, als Appelen, Peren, enz. (fr. *endocarpe*). Als de vrucht rijp is en men ze in beweging brengt, hoort men het *gerucht* der kernen tegen het inwendig vruchthuisel: van daar *Klokhuis* genaamd.

Klokjes, o. mv. — Te Hoogstraten. — Algemeene naam van 't geslacht *Campanula* L.; fr. *Campanule*; vl. *Klokje*. — De bloemkroon is *klok*-vormig.

Kloekkebeiën, v. mv. — Te Esschen, Poppel. — Id. als KLOEKKEBAZEN.

Kloekkebeiër, v. — Te Brecht, Houtvenne. — Id. als KLOEKKEBAZEN.

Kloekkebezen, v. mv. — Te Wetteren. — Id. als KLOEKKEBAZEN.

Kloekkebloom, v. mv. — 1° Moll. — Id. als KLOKJES. — 2° Te Gent. — *Aquilegia vulgaris* L.; fr. *Ancolié commune*; vl. *Gewone Akelei* — (Fig. bl. 201.)

Klokke(n), v. mv. — 1° Te Gheel, Hoogstraten. — *Aquilegia vulgaris* L.; fr. *Ancolie commune*; vl. *Gemeene Akelei*. — (Fig. bl. 201.) — 2° Te Gent, Peer. — *Campanula* L., in 't algemeen; fr. *Campanule*; vl. *Klokjes*. — 3° Te Berg, Bloir, Elst, Genoels-Elderen, Freeren, Mall, Millen, Nederheim,

Sluizen. — *Fritillaria imperialis* S.; fr. *Fritillaire impériale*; vulg. *Couronne impériale*; vl. *Keizerskroon*, *Bekerlelie*. — 4° Te Bierbeek, Neer-IJssche. — *Rosa arvensis* L. en *R. canina* L.; fr. *Rose des champs* en *R. de chien*; vulg. *Eglantier*; vl. *Veldroos* en *Hondsroos*. — (Fig. bl. 156.) — De bloemkroon van al deze soorten van planten is *klokvormig*.

— **Klokken**, z. KROON —.

Klokkesin, v. — Te Wetteren. — *Fuchsia* L., in 't algemeen. — De bloemkroon is *klokvormig*.

Kloksien, v. — Te Vollezele. — Id. als 't voorg. w.

Klokske(n), o. mv. — Onder deze benaming worden verschillende planten begrepen. — 1° Te Brussel en omstr., Eschen, Gent en omstr., Herent, Huldenberg, Lokeren, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, St-Joris-Winghe, Verrijck, Wesemaal. — *Aquilegia vulgaris* L.; fr. *Ancolie commune*; vl. *Gemeene Akelei*. — (Fig. bl. 201.) — 2° Te Brussel en omstr., Eschen, Exaarde, Saffelare, Turnhout, Vilvoorde. — *Campanula* L., in 't algemeen; fr. *Campanule*; vl. *Klokjes*. — 3° Te Leest, Londerzeel, Wesemaal. — *Galanthus nivalis* L.; fr. *Galanthine Perce-neige*; vl. *Winter-Melkbloem*, *Sneeuw klokje*. — 4° Te Aarschot, Brasschaat, Brecht, Deynze, Eeckeren, Exaarde, Gheel, Leuven, Lokeren, Petegem, Saffelare, Westerloo, Wommersom. — *Fuchsia* L., in 't algemeen. — 5° Te Londerzeel, Vilvoorde, Wesemaal. — *Rosa arvensis* L. en *R. canina* L.; fr. *Rose des champs* en *R. de chien* of *Églantier*; vl. *Veld-* en *Hondsroos*. — (Fig. bl. 156.) — De bloemkroon van al deze planten is *klokvormig*.

Klōkske(n)s, z. KLEUKSKES.

— **Klokske(n)s**, z. MEI —, VASTENOUVEN —.

— **Klōkske(n)s**, z. BLAA —.

— **Klossen**, z. OLIE —.

Klotsbuienhout, o. — Te Turnhout en omstr. — Id. als KLAKBOSHOUT.

Klotsenhout, o. — (Uitspr. — *haat*.) — Te Oostham. — Z. 't voorg. w.

Klotskens, o. mv. — Te Gheel en omstr. — De vruchten van den *Rhamnus Frangula* L.; fr. *Nerprun Bourdaine*; vl. *Pijl-Spork*. — **Klotskens**, zegt M. Vits, is een klanknabootsend w. Het werkwoord *klotsen* drukt een dof geluid uit. De kinderen schieten, te Gheel, met de nog groene vruchten, bij middel van eene Vlierenhoutenbuis, welke soms ook *klotsbuis* genoemd wordt.

Klouve, z. KLAVER.

Klover, z. KLAVER.

Klovere, z. KLAVER.

— **Kloveren**, z. FRANSCHIE —.

Klumop, z. KLIMOP.

Knapkers, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Knappen* of knapperen = *kraken*. — Eene var. van zwarte *Kers*, die tusschen de tanden *knapt* of kraakt (fr. *Bigarreau tardif*).

Knapperkens, o. mv. — Te Schelle. — Id. als GAPERKENS 2°). — Zoo genoemd naar den *muil*achtigen vorm der bloemen. — Z. ook 't voorg. w.

Knaptanden, m. mv. — Te Opwijk. — *Antirrhinum majus* L.; fr. *Mufler à grandes fleurs*; vulg. *Gueule-de-lion*; vl. *Groot Leeuwenmuiltje*. — (Fig.) — Zoo genoemd om den *muil*achtigen vorm der bloemen. Z. ook KNAPEKERS.

Knatsover, v. — Te Oplinter. — *Mentha arvensis* L.; fr. *Menthe des champs*; vl. *Akkermunt*. — « *Knats* is een klanknabootsend w. dat het geluid aanduidt van een brekend voorwerp. Nu, de dikke onderaardsche stam dezer plant breekt gemakkelijk en *knats* telkens. Men zegt ook *knetsen*, b. v. : zijn stok knetste en brak in twee. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Bloem van
Antirrhinum majus.

Knekkers, m. mv. — Te Huldenberg. — De vruchten van den *Symphoricarpus racemosus* Mich. en ook de struik zelve; fr. *Symphorine à grappes*. — Verb. van *knikker* (fr. *chique*, *bille*) : de vrucht heeft den vorm van eenen *knikker*.

Knikkersstruik, m. — Te Hoogstraten. — Voor uitleg en bet. z. MEERHAATSCH-KNIKKERS.

— **Knikkers**, z. MEERHAATSCH —.

Knoeselen, v. mv. — Te Aarschot, Boutersem, Becquevoort, Bierbeek, Brecht, Esschen, Gheel en omstr., Heist-op-den-Berg, Herent, Herenthals, Hoogstraten, Houtvenne, Huldenberg, Leuven, Lichtaart, Mechelen, Messelbroeck, Molenbeek-Wersbeek, Neer-IJssche, Poppel, Rethy, Rillaar, Schilde, Sichein, St-Joris-Winghe, Thielen, Turnhout, Veerle, Verrijck, Wesemaal. — Waarschijnlijk eene verb. van *Kroeselen*, naam die op andere plaatsen gebezigd wordt : de bladeren zijn gekruld of *gekroezeld*. — *Ribes Uva-crispa* L.; fr. *Groseillier épineux*, en bijzonder de gekweekte var., met dikke en soms behaarde vruchten, fr. *Groseillier à maquereaux*; vl. *Stekelbessastruik*, *Kruisbeziestruik*.

Knoflook, **Knuflook**, o. — Te Gulpen, Mechelen-a/Maas, Meersen; te Rotterdam zegt men *Knuflook*. — *Allium sativum* L.; fr. *Ail cultivé*; vl. *Gewoon Look*. — Waarschijnlijk eene verb. van *Knoplook*. De Duitschers zeggen *Knoblauch*. — Z. ook *Look*.

Knollen, m. mv. — Te Rotterdam, Turnhout en omstr. — *Brassica*

Napus L., var. *esculenta*; fr. *Chou Navet*, var. *comestible*, à racine renflée et charnue; vulg. *Navet*; vl. *Raap*.

— **Knop**, z. BURGEMEESTERS —, DENNE(N) —, GOUDEN —, HONDS —, WITTE —.

Knopje, o. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Fr. *Bouton de fleur*; vl. *Bloemknop*.

— **Knopke(n)s**, z. FLIERE —, HEMDS —.

— **Knoppen**, z. HONZEN —, LIJSTER —, PATERS —, PEERDS —.

Knuflook, z. KNOFLOOK.

Knulehaag, v. — (Uitspr. — *haog*.) — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Verb. en verkorting van *Kornoeliehaag*. — *Cornus mas* L.; fr. *Cornouiller mâle*; vl. *Kornoelieboom*; *Eetbare Kornoelie*. — (Fig.) — Alzoo geheeten, omdat in die streek de Kornoelieboom niet anders als onder vorm van *haag* of hegge (fr. *haie*) aangetroffen wordt.

Vrucht van
Cornus mas.

Kobabloem, v. — Te Iseghem. — Id. als KOLBLOEM 1°).

Koebhèl, v. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als TROS.

Koeibeeten, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Alzoo genoemd in tegenoverstelling met de *Suikerbeeten* (fr. *Betteraves à sucre*): de eene dienen tot voeder der *koeien* of beesten in 't algem., de andere gaan naar de *suikerfabrieken*.

Koeihoorns, m. mv. — Te Oostham, Turnhout. — Id. als GEITE(N)HOORNS.

Koeioogen, o, mv. — 1° Te Coolscamp, Gaver. — Id. als IEGEL. — 2° Te Wilrijk. — Id. als HAGEWINDE.

Koekeps. — Te Exaarde, Saffelare. — *Petasites officinalis* Mönch.; fr. *Pétasite officinal*; vl. *Gemeene Pestwortel*. — De bladeren gelijken van vorm op die van den *Cineraria macrophylla* DC.; fr. *Cinénaire à grandes feuilles*, welke alhier den naam van *Keps* draagt. *Koe* of *koei* is hier synoniem van *wild* = dat in 't wilde groeit, dat niet gekweekt wordt.

Koekoe, m. — 1° Te Attenrode, Herent, Mariakerke (West-Vl.). — *Trifolium procumbens* L.; fr. *Trèfle couché*; vl. *Liggende Klaver*.

2° Te Bierbeek, Huldenberg, Neer-IJssche. — *Trifolium repens* L.; fr. *Trèfle rampant*; vulg. *Trèfle blanc*; vl. *Kruipende* of *Witte Klaver*. — De Walen zeggen ook *coucou*.

Koekoebloemen, v. mv. — Te D'Worp. — *Cardamine pratensis* L.; fr. *Cardamine des prés*; vulg. *Cresson des prés*; vl. *Gemeene Veldkers*. — De plant bloeit, ongeveer als de *koekoek* begint te zingen.

Koekoek, m. — 1° Te Gheel, Hoogstraten, Schilde. — Id. als 't voorg. w. — 2° Ter Pinte, te Laarne. — *Oxalis corniculata* L. en *O. stricta* L.; fr.

Oxalide cornue en *O. droite*; vl. *Géhoornde* en *Rechtstandige Klaverzuring*.

Koekoek(e)bloem, v. — Te Aarschot, Berg, Bloir, Elst, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Oostham, Sluizen, Tongeren. — Het geslacht *Orchis* L. in 't algem. — De meest gekende soorten zijn: *O. maculata* L.: fr. *Orchis maculé* ou *taché*; vl. *Gevlekt Standelkruid* en *O. latifolia* L.: fr. *O. à larges feuilles*; vl. *Breedbladig S.* — (Fig.) — Zelfde uitleg als voor **KOEKOEBOEMEN**.

Koekoekklaver, m. — Te Vollezele. — Id. als **KOEKOE 2°**.

Koekoeksbloemen, v. mv. — 1° Te Ingoyghem, O.-L.-V.-Thielt, Schilde, Tessenderloo, Thielrode, Turnhout. — *Lychnis Flos-cuculi* L.: fr. *Lychnide Fleur-de-coucou*; vl. *Gemeene Koekoeksbloem*. — (Fig.) — De plant bloeit als de *koekoek* begint te zingen. — 2° Te Blaasveld,

Orchis Morio.

Bloem van
Orchis maculata.

Onderaardsche handvormige
knollen van *O. maculata*.

Bolvormige knollen van *O. Morio*.

Grimbergen, Hauwaart, Kessel-Loo, Oplinter, Opwijk, Perck, Saffelare, Vilvoorde, Vremde, Wesemaal. — *Cardamine pratensis* L.: fr. *Cardamine des prés*; vulg. *Cresson des prés*; vl. *Gemeene Veldkers*.

Koekoeksklaver, m. — Te Messelbroeck. — Id. als **KOEKOE 2°**. — Deze planten gelijken een weinig aan de *Klaver* welke de Walen *coucou* noemen.

Koekoekskruid, o. — Te Binckom, Hauwaart, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe. — *Anemone nemorosa* L.: fr.

Bloemblad
van *Lychnis*
Flos-cuculi.

Anémone Sylvie; vl. *Bosch-Windkruid*. — De plant bloeit op 't tijdstip waar de *koekoek* zich laat hooren.

Koekoeksslaad, m. — Verb. van — *salaad*. — Te Zeelhem. — Id. als KOEKOEK 2°).

Koekoekssulker, m. — Te Aarschot, Coolscamp, Messelbroeck, O.-L.-V.-Waver. — Id. als KOEKOEK 2°). — Deze planten hebben eenen zuren smaak gelijk *Sulker* (= Zurkel) en gelijken van blad op de kleine *Klaver* welke de Walen *coucou* noemen.

Koekoekszurkel, m. — Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Koekoetsblommen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als KOEKOEBLOEMEN.

Koekskens, o. mv. — Te Rethy. — Id. als KAASBROOD. — De ronde zaadhulzen gelijken, voor den vorm, aan kleine *koekskens*.

Koekske(n)skruid, o. — 1° Te Gheel. — Id. als 't voorg. w. — 2° Te Mechelen-a/Maas, Vosselaar. — *Tanacetum vulgare* L.; fr. *Tanaisie commune*; vl. *Gemeene Reinvaren* of *Wormkruid*. — « De gele bloemknoppen worden in *koeken* gebakken en alzoo door de kinderen gegeten, bij wie men de tegenwoordigheid van *wormen* vermoedt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Koemuile(n), m. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Eene var. van Appel, zeer dik en langwerpig, gelijkende op den vorm van eenen *koemuil*.

Koenjel, m. — Te Berg, Bloir, Elst, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als BOONKRUID.

Koenvies, v. — In zuid. Belg.-Limb. — Men hoort dikwijler *Boevies*: verb. van *Boeveest*. — Z. dit laatste w.

Koeweibloemekens, o. mv. — Te Goes. — *Bellis perennis* L.; fr. *Pâquerette vivace*; vulg. *Petite Marguerite*; vl. *Madeliefje*. — (Fig.) — Deze bloempjes groeien veel in de weiden waar de *koeien* grazen.

Blad van
Bellis.

Koezoelèr, m. — In zuid. Belg.-Limb. — *Rumex Acetosella* L.; fr. *Rumex Petite-Oseille*; vl. *Schaapszurkel*. — (Fig.) — *Zoelèr* = Zurkel, in die streek. — Deze Zurkel groeit in 't gras der weiden en wordt door de *koeien* afgegeten.

Koezoerèl, m. — Te Coninxheim, Tongeren en omstr. — Id. als 't voorg. w. — *Zoerèl* = *Zoelèr*, door letterverplaatsing.

Koffeeboom, m. — Te Brecht, Eschen, Turnhout. — Id. als KAFFEEBOOM. — (Fig. bl. 173.)

Koffieboontjes, o. mv. — Te Gent en omstr. — *Lupinus luteus* L.; fr. *Lupin jaune*; vl. *Wolfsboon*, *Vijgeboon*, *Boksboon*. — Het zaad dezer plant gelijkt op *Koffieboonen* en wordt zelfs gebruikt om deze te vervangen.

Blad van *Rumex*
Acetosella.

Koffijboonen, v. mv. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Koing, m. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als KWEEPEER. — Verb. van den fr. naam *coing*.

Koïrblomme, v. — Te Aalst en omstr. — Id. als KOLBLOEM. — Verb. van *Koornbloem*: bloem die veel in 't *koorn* groeit.

Kokepoere, v. — Te Bailleul en omstr. — Verb. van *Koekepoeder*. — Id. als LIJZEMEEL. — Dit meel of *poeder* dient om *koeken* d. i. brijomslagen (fr. *cataplasmes*) ervan te maken.

Koker, m. — In zuid. Belg.-Limb. noemt men alzo het steenharde omhulsel der *Kokosnoot*; fr. *Noix de Coco*; vrucht van den *Cocos nucifera* L. (een uitlandsch Palmboom); fr. *Cocotier*. — (Fig.) — Van deze harde stof worden verscheidene voorwerpen vervaardigd, bijzonder Paternostersbollen. — Dit woord wordt insgelijks als bijvoegelijknw. gebezigd; zoo zegt men: Een *kokeren* Paternoster. — *Koker* is waarschijnlijk eene verb. van *Koko*.

Doorgesnedene vrucht
van *Cocos nucifera*.

Kökette(n), v. mv. — Soms zegt men ook *Krökette(n)*. — In zuid. Belg.-Limb. — Eene geachte var. van Aardappel: wit van kleur, een weinig langwerpig van vorm, met zeldzame en weinig diepe oogen.

Kol, m., **Kolbloem**, v. — 1° Te Aarschot, Boutersem, Berg, Bierbeek, Bloir, Brussel, Diest, Elst, Fall-Mheer, Freeren, Genoels-Elderen, Hauwaart, Herderen, Herent, Huldenberg, Ingoyghem, Ketzingen, Londerzeel, Mall, Meersen, Membruggen, Millen, Nederheim, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, Saventhem, Schilde, 's Heeren-Elderen, Sichem, St-Joris-Winghe, Sluizen, Tessenderloo, Thielen, Thielt, Tongeren, Waarmaarde, Wesemaal, Wommersom. — Beduidt bijzonder den *Papaver Rhoeas* L.; fr. *Pavot Coquelicot*; vulg. *Coquelicot*; vl. *Klaproos*, *Kolbloem*, soort die het meeste verspreid is in België, maar ook den *P. Argemone* L.; fr. *P. Argémone*; vl. *Ruige Maankop*. — (Fig. bl. 209.)

Bloem van *Anthemis*.

Centaurea Cyanus.

— 2° Te Oplinter

onderscheidt men drij soorten van *Kol*, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*) : *Roode Kol* = *Papaver Rhoeas* L.; *Blauwe Kol* = *Centaurea Cyanus* L.; fr. *Centauree Bluet*; vulg. *Bluet*, *Bleuet*; vl. *Koornbloem*, *Blauw-Bloem* (fig. bl. 208), en *Witte Kol* = *Anthemis arvensis* L.; fr. *Anthémide des champs*; vl. *Akker-Houdskamille*. — (Fig. bl. 208.) — Daar deze drij planten in het graan groeien, en vooral in het *Koorn*, zou men kunnen aannemen dat *Kolbloem* dezelfde beteekenis, zoo niet denzelfden oorsprong (door verb.) heeft, als *Koornbloem*. — 3° Te Landen, bet. *Kolbloem*, zoowel den *Papaver Rhoeas* L. als den *Centaurea Cyanus* L.: z. 2°.

— *Kol*, z. GROOTE —, PIETE —.

Kolbloem, z. *KOL*.

— *Kolbloem*, z. GROOTE —, ROODE —.

Kolblom, v. — Te Turnhout en omstr. — Id. als *KOL* 1°.

Kolblomme, v. — Te Dixmuide en omstr. — Id. als *KOL* 1°.

Kölebas', v. — Te Brugge en omstr. — Id. als *KALEBAS'*.

Kolêsse, z. *KALISHOUT* 13°.

Kolfriet, o. — Te Hoogstraten. — Id. als *DOD*, *DODDE*. — Eene *kolf* is een stok wiens uiteinde dik en rondachtig is gelijk het uiteinde van dit *Riet*.

Kollebloem, v. — 1° Te Boutersem, D'Worp, Gheel, Leuven, Nieuwerkerke, Verrijck, Vilvoorde. — Id. als *KOL* 1°. — 2° Te Exaarde, Saffelare beduidt deze naam daarenboven ook den *Papaver somniferum* L.: fr. *Pavot somnifère*; vl. *Groote of Slaapwekkende Maankop*. — (Fig.)

Kolleblomme, v. — Te Brugge en omstr., Laarne, Lokeren, Wetteren. — Id. als *KOL* 1°.

— *Kolleblomme*, z. DOBBELE —, GROOTE —.

Kollen, m. mv. — 1° Te Oostham. — *Brassica oleracea* L., in 't algemeen, zonder onderscheid van var.; fr. *Chou potager* (non pommé); vl. *Moeskool* of *Gemeene Kool*. — 2° Te Turnhout. — Id. als *KNOLLEN*.

— *Kollen*, z. BLOEM —, KABEUS —, RAAP —, SUIKER —.

Koluzen, z. *COLUZEN*.

Kolvermeulen, v. mv. — Verb. van *Kalvermullen*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — *Antirrhinum majus* L.: fr. *Mufler à grandes fleurs*; vulg. *Gueule-de-lion*; vl. *Groot Leeuwenmuiltje*. — (Fig. bl. 204.) — De bloem is *muil*vormig.

Kolvermullen, v. mv. — Te Vlamertinghe en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Kolvermulen, v. mv. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Werenen, Woumen. — Id. als *KOLVERMEULEN*.

— *Komil*, z. *TAMME* —.

Zaadbol van
Papaver.

Komilleblomme, v. — Verb. van *Kamillebloem*. — Te Nederbrakel. — Id. als KAMILLEBLOEM.

Komkommer, m. — Te Bailleul, Berg, Berthen, Bloir, Brecht, Brugge en omstr., Elst, Freeren, Herderen, Mall, Meteren, Millen, Moll, Nederheim, Nieuwerkerke, St-Jans-Cappel, Sluizen, Thourout, Tongeren, Turnhout. — Id. als KONKOMMER.

Konarezaad, z. KANARIE —.

Konijnblaren, o. mv. — Te Tilburg. — Id. als HAZEKOOLEN.

Konijndistel, v. — Te Assche en omstr. — Id. als HAZEKOOLEN.

Konijnenbakkes, o. — Te Huldenberg. — Id. als APENMULKENS. — *Bakkes* is synoniem van *mul*.

Konijnebakkessen, o. mv. — Te Huldenberg, Neer-IJssche, Vilvoorde. — Id. als KALFSMULKENS.

Konijnenkruid, o. — Te Kessel-Loo, Park. — Id. als HAZEKOOLEN.

Konijnkens, o. mv. — Te Leuven, Vilvoorde. — Id. als KALFSMULKENS.

Konijn-net. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als JAPANSCH-ROOS. — Zoo net als *konijnen*.

Koningin-der-Weiden, v. — Te Huldenberg, Molenbeek-Wersbeek. — *Spiraea Ulmaria* L.: fr. *Spirée Ulmaire*; vulg. *Reine des prés*; vl. *Moeras-Spierkruid*. — Deze naam, zoo men ziet, is de overzetting van den fr. volksnaam der plant.

Koningskruid, o. — Te Turnhout. — Id. als GEITE(X)BLAD.

Konkoemmer, m. — Te Brussel en omstr. — Id. als KONKOMMER.

— **Konkoemmers**, z. DIKKE —.

Konkomber, m. — Te Aalst, Vlamertinghe. — Id. als KONKOMMER.

Konkommer, m. — Te Beerst, Clercken, Dixmuiden, Gent en omstr., Lokeren, Nederbrakel, Oostham, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Wercken, Woumen, Zarren. — *Cucumis sativus* L.: fr. *Concombre cultivé*; vulg. *Concombre*; vl. *Komkommer*. — (Fig.)

— **Konkommers**, z. DIKKE —.

Kool, m. — Fr. *Chou*. — Verschillige uitspr. van dit w., volgens de plaatsen:

1° *Keu(h)eul*. — Te Laarne, Leuven, Wetteren en omstr.

2° *Koël*. — Te Aalst en omstr., Rethy.

Doorgesneden vrucht.

Bloem van *Komkommer*.

3° *Koeël*. — Te Oostham en omstr.

4° *Keul*. — In zuid. Belg.-Limb.

5° *Ku(h)eul*. — Te Gent, Lokeren en omstr.

6° *Ku(h)ul*. — Te Brussel en omstr., D'Worp.

— **Kool, Koole(n)**, m. en m. mv. — Z. BLOEM —, BLOM —, BLOOM —, DAUW —, ECHEL —, GRIEN —, HAZE —, KABOOIS —, KABUIS —, KROEZEL —, KRUL —, MEI —, POPEN —, RAAP —, RADIS —, REU —, ROE(H)E —, ROOË —, ROOI —, ROOIË —, SPRET —, SPRUIT —, SPRUT —, VORSCHEN —, WINTERBLOEM —, WITTE —.

Koolappel, m. — Te Turnhout. — Eene var. van *Appel*.

Koolbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Verb. van *Kolbloem*. — Id. als HEUL 1°) en 2°).

Koolblomme, v. — Te Dixmuide en omstr., Gent en omstr., Nederbrakel, Oost-Roosbeke. — Id. als KOLBLOEM 1°).

Koolken-Vuur, o. — Te Vilvoorde. — *Adonis flammeus* Jacq.; fr. *Adonide couleur de feu*; vl. *Vuurkleurige Adonis*, *Vuurroosje*. — De bloempjes zijn *vuurrood*.

Koolraap, v. — Te Antwerpen, Brecht, Turnhout. — *Brassica Rapa* L.; fr. *Chou Rave*; vl. *Koolraap*.

Koolrabe, v. — Te Gulpen, Meersen. — *Brassica Rapa* L.; fr. *Chou Rave*; vl. *Koolraap*.

— **Kools**, z. ROO —, SLUIT —, WITTE —.

— **Kooltje**, z. VUUR —.

Kooltje-Vuur, Kooltjes-Vuur, o. — Te Gheel, Turnhout. — Id. als Kool-KEN-VUUR.

Koolzaad, o. — Te Brugge en omstr., Dixmuide, Meteren, Nederbrakel, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Reeth, St-Jans-Cappel, Thourout, Turnhout, Uitkerke, Vlamertinghe, Vleteren, Wercken, Wormhoudt en omstr., Vrouwen, Zarren. — *Brassica Napus* L., var. *oleifera*; fr. *Chou Navet*, var. *oléifère* ou *à racine grêle*; vulg. *Colza*; vl. *Koolzaad, Kolza*.

Koolzaadolie, v. — Te Bailleul en omstr., Oost-Roosbeke. — Fr. *huile de colza*.

Koorn of Koren, o. — Wordt bijna *overal* gebruikt om den *Secale cereale* L. aan te duiden; fr. *Seigle cultivé*; vl. *Gekweekte Rogge*. Nogtans op sommige plaatsen gebruikt men de namen *Rogge, Rugge*. Z. deze ww. — Ziehier eenige bijzondere uitspr. van 't w. *Koorn* : 1° *Kau(w)re* : Te Bierbeek, Leuven, Neer-IJssche. — 2° *Ku(h)eurn* : Te Gent en omstr. — 3° *K(w)oin* : In zuid. Belg.-Limb.

— **Koorn**, z. TURKS(CH) —.

Koorn —, z. ook **KORE(X)** —.

Koornbloem of **Korenbloem**, v. — 1° Te Bostel, Brecht, Brussel, Exaarde, Gaver, Gheel, Hoogstraten, Leuven, Lichtaart, Moll, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Poppel, Saffelare, Sichein, Thielen. — *Centaurea Cyanus* L.: fr. *Centaurée Bluet*; vulg. *Bluet*; vl. *Koornbloem*; d. *Kornblume*; eng. *Corn-flower*. — (Fig.) — 2° Te Exaarde en te Saffelare, beduidt men ook onder denzelfden naam den *Specularia Speculum* Alph. DC.: fr. *Spéculaire Miroir*; vulg. *Miroir de Vénus*; vl. *Grootbloemige Vrouwenpiegel*.

Centaurea Cyanus.

Koornbloeme, v. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Woumen. — Id. als **KOORNBLOEM** 1°).

Koornsalaad, m. — Te Dixmuide en omstr., Exaarde, Gits, Hersselt, Ingoyghem, Laarne (uitspr. *Kōresalau*), Messelbroeck, Nederbrakel (uitspr. — *sala*), Oost-Roosbeke (uitspr. — *sla*), Peer, Rethy, Saffelare, Vlamertinghe (uitspr. — *sala*), Waarmaarde. — *Valerianella olitoria* Poll.; fr. *Valérianelle potagère*; vulg. *Mâche*, *Doucette*, *Salade de blé*, *Oreille-de-lièvre*; vl. *Gewone Veldsalade* of — *sla*.

Koornstar, v. — Te Lichtaart, Rethy. — Id. als **KOORNSTERRE**.

Koornsterre, v. — Te Vlamertinghe en omstr. — *Ornithogalum umbellatum* L.; fr. *Ornithogale en ombelle*; vulg. *Dame d'once heures*; vl. *Schermdragende Vogelmelk* of *Middagschoone*. — (Fig.) — De plant groeit in 't *koorn* en de bloem heeft den vorm eener witte *ster*.

Koornwinde, v. — Te Oost-Roosbeke. — *Convolvulus arvensis* L.; fr. *Liseron des champs*; vl. *Akkerwinde*. — De plant windt zich dikwijls om het *koorn* (fr. *seigle*, *blé*).

Koorsala, m. — Verb. van *Koornsalade* of -*sla*. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als **KOORNSALAAD**.

Koortskruid, o. — Te Exaarde en te Saffelare beduidt deze naam twee gansch verschillende planten : 1° *Betonica officinalis* L.; fr. *Bétoine officinale*; vl. *Gewone Betonie*; — 2° *Teucrium Scorodonia* L.;

Ornithogalum umbellatum.

fr. *Germandrée Scorodonie*; vulg. *Sauge des bois*; vl. *Wilde Salie*. — Beide *kruiden* worden gebruikt om de *koorts* te verjagen.

Kooskeskruid, o. — Verb. van *Kaaskenskruid*. — Te Nieuwerkerke. — Id. als KAASKENSKRUID EN KAASBROOD.

Kop-van-den-Ouden-Man, m. — Te Vilvoorde. — *Pilocereus senilis* Lem. (*Cactus senilis* Haw.); fr. *Pilocereus tête-de-vieillard*. — Soort van *Cactus*, met lange, witte of grijze haren bedekt; 't geen aan het hoofd van eenen *ouden man* doet denken.

— **Kop**, z. **KATTE** —.

— **Koppen**, z. **KATTE** —, **LEEUWEN** —, **MEI** —, **SLAAP** —, **SPINNE** —.

Kopjenoffelen, v. mv. — Te Steenockerzeel. — Id. als **JONKERKE(X)S**.

Kopwulge, m. — Verb. van — *wilg*. — Te Oost-Roosbeke. — Fr. *Saule têtard*. — Een *Wilg* wiens kruin afgekap is.

Koreblom, v. — Te Eschen, Rethy. — Id. als **KOORNBLOEM** 1°).

— **Koreblom**, z. **BLAUW** —, **ROEI** —.

Koreblomme, v. — Te Brugge en omstr., Nederbrakel. — Id. als **KOORNBLOEM** 1°).

Koren, z. **KOORN**.

— **Koren**, z. **MOEDER** —.

Korenblauwsel, o. — Te Testelt. — Id. als **KOORNBLOEM** 1°). — Deze bloemen geven een *blauwachtig* voorkomen aan de *koornvelden*.

Korenbloem, z. **KOORNBLOEM**.

Korenpatersbloem, v. — Te Boisschot. — Id. als **KOORNBLOEM** 1°). — « De *Korenpater* is een ingebeeld, wreedaardig wezen, waarmede men de kinderen schrik aanjaagt. Dit wezen zit in het *Koren*. De blauwe *Korenbloemen* dienen hetzelfde tot lokaas. Als de kinderen deze willen plukken, worden zij door den *Korenpater* gegrepen. De *Korenpater* is zeer waarschijnlijk uitgedacht opdat de kleinen het graan niet zouden beschadigen. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*).

Korensalaad, z. **KOORN** —.

Korentand, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als **BEERE(X)TAND**.

Koresterre, v. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **KOORNSTERRE**.

— **Korfken**, z. **BLOEM** —.

Korfraap, v. — Te Vertriek. — Id. als **KEURFRAAP**.

Koriopjes, z. **CORIOPJES**.

Kork, m. — Verb. van *Kurk*; fr. *liège*. — Te Bailleul, Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke, Thourout, Wormhoudt en omstr.

Kornaaldeboom, m. — Te Nederbrakel. — Id. als **KORNOELJEBOOM**.

Kornaltse, v. — In W.-Vlaand. zegt men — *aaltje* of — *altje*; vklw.;

fr. *épi de blé*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Vleteren. — Verb. van *Koornaartje*?

Korneliën, v. mv. — Te St-Laurens. — De vruchten van den KORNELJEBOOM; fr. *Cornouille*. — (Fig.)

Kornelisrozen, z. CORNELISROZEN.

Kornellebezen, v. mv. — Te Wolverthem. — Id. als KORNELIËN.

Kornellenboom, m. — Te Laarne, Lokeren, Wetteren. — Id. als KORNELJEBOOM.

Kornijnemuilekens, o. mv. — Verb. van *Konijnemuilkens*. — Te Lokeren. — Id. als KALFSMILKENS.

Kornildjeboom, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als KORNELJEBOOM.

Korniljeboom, m. — Te Brussel en omstr. — Id. als KORNELJEBOOM.

Kornoeikes, o. mv. — Te Turnhout. — Id. als KORNELIËN.

Kornoelebezen, v. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als KORNELIËN.

Kornoeljeboom, m. — Te Moll. — *Cornus mas* L.; fr. *Cornouiller mâle*; vl. *Kornoelieboom* of *Eetbare Kornoelie*; d. *Kornel-Baum*; engl. *Cornell-tree*. — (Fig.)

Kornoëllie, v. — Te Rethy. — Id. als KORNELIËN.

Kornolieboom, m. — Te Bambeeque, Herzeele, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Id. als KORNELJEBOOM.

Kornorezood, z. KANARIEZAAD.

Kornullen, v. mv. — Te Ingoyghem, Waarmaarde. — Id. als KORNELIËN.

Korpendu, enz., z. CORPENDU, enz.

Korte-Groezen, m. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Soort van Aardappel, met *kort* loof; in tegenoverstelling met de *Lange-Gr.* = met *lang* loof (ibidem).

Korte-Kouskens, o. mv. — 1° Te Oplinter. — Id. als ARIKEL.

2° Te Boutersem, Verrijck en ook te Oplinter. — Id. als AARBLOEMEKE(N).

Kort-Steeltje, o. — Te Turnhout. — Soort van Peer met *korten* of *steel* steert; fr. *Courte-queue*.

Kosseifkens, o. mv. — Te Merchtem. — Id. als MADELIEFJE.

Kosseiven, v. mv. — Te Londerzeel, Wolverthem. — Id. als MADELIEFJE.

Kottekousen, v. mv. — Te Oplinter. — Waarschijnlijk eene verb. van *Kattekousen*. — Z. dat w. — Dezelfde bet. als ARIKEL.

— **Kottekousen**, z. WILDE —.

Kozijnnenkruid, o. — Te Nederbrakel. — *Vaccinium Myrtillus* L.: fr. *Airelle Myrtille*; vl. *Gewone Kraakbes* of *Blauwbes*. — *Kruid* dat *Kozijnnen* (elders *Kozijntes*, z. 't volg. w.) draagt.

Kozijntes, o. mv. — Te Ingoyghem, Waarmaarde, Wareghem. — De

Vrucht van
Cornus mas.

vruchten van den *Vaccinium Myrtillus* L. en ook de plant zelve. — Z. 't voorg. w.

Kraaiappel, m. — Te Brecht, Esschen. — Id. als Eekappel. — Deze voortbrengsels hebben den vorm van een *appelken* en, in de meening des volks, zijn alleenlijk goed om tot voeder der *kraaien* te dienen.

Kraaienklauwen, v. mv. — Te Messelbroeck. — *Erodium cicutarium* L'Hérit.; fr. *Erodium à feuilles de Ciguë*; vl. *Dolle-Kelverbladige Reigersbek*. — De vruchten der plant zijn gewoonlijk te samen gerangschikt gelijk de vingers eener *kraaipoot* (fr. *patte de corbeau*).

Kraaikniën, v. mv. —

Te Asper, Huise. — *Scabiosa Succisa* L.; fr. *Scabieuse Succise*; vulg. *Succise*, *Mors-du-diable*; vl. *Duivelsbeet*. — (Fig.)

Scabiosa.

Doorgesneden bloem.

Kraailook, o. — Te Gaver, Massemen. — Id. als

Koornsterre — De plant heeft eenen onderaardschen knol, gelijk het Gewoon Look, die soms tot voeder der *kraaien* dient.

Kraaipoot, v. — Te Gulpen, Meersen. — Id. als Hondsgas.

Kraaisnot, m. — Id. als Jesukenssnot. — Te Oost-Roosbeke; — te Poperinghe, Dixmuide en omstr. (uitspr. *Kraaiesnot*); te Thourout (uitspr. *Kraaisnotte*); te Laarne, Wetteren (uitspr. *Kroïesnotte*); te D'Worp (uitspr. *Kroosnot*). — Opdat de kinderen deze stof niet zouden eten, doet men hun gelooven dat het *Kraaiesnot* (fr. *morve de corbeau*) is.

Kraaivoet, m. — Te Oplinter. — *Ranunculus arvensis* L.; fr. *Renoncule des champs*; vl. *Akker-Ranonkel*. — De vorm der bladeren gelijkt op eene *Kraaipoot*.

Krabbe, v. — Te Oost-Roosbeke. — Synoniem van *tros*; fr. *grappe*. Eene *druivenkrabbe* = une *grappe de raisins*.

Krabberhei, v. — Te Begijnendijk, Boisschot, Hersselt. — *Erica tetralix* L.; fr. *Bruyère quaternée*; vl. *Dop-Heide*. — In genoemde gemeenten maakt men, met deze Heide, kleine bezems, *krabbers* genoemd van 't werkw. *krabben* = fr. *gratter*), waarmede men de ketels schuurt. (Vits, *Mém. cour. inéd.*).

Krakebaze(n), v. mv. — Te Aarschot, Bierbeek, Droogenbosch, Hersselt, Huldemberg, Leuven, Londerzeel, Perck, Steenockerzeel. — Verb. *Krakebezen* of — *beziën*. — De vruchten dezer plant zijn *beziën*, die tusschen de tanden *kraken*. — Id. als **Krakebezen**.

Krakebeize(n), v. mv. — Te Diest. — Id. als KRAKEBEZEN.

Krakebeze(n), v. mv. — Te Assche en omstr., Brasschaat, O.-L.-V.-Thielt, Schilde. — *Vaccinium Myrtillus* L.; fr. *Airelle Myrtille*; vulg. *Myrtille*; vl. *Gewone Kraakbes* of *Blauwbes*; d. *Schwarzbeere*, *Blaubeere*.

Krakers, m. mv. — Te Turnhout en omstr. — Eene var. van zwarte Kers, met vast vleesch, dat tusschen de tanden *kraakt*.

Krakkebaze(n), v. mv. — Te Boutersem, Herent, Hoeleden, O.-L.-V.-Thielt, Sichem, St-Joris-Winghe, Vilvoorde, Wesemaal. — Id. als KRAKEBEZE(N).

Kramil, v. — 1° Te O.-L.-V.-Thielt, Schelle. — Id. als KAMELINE. — 2° Te Gheel, Sichem en ook te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als KAMILLEBLOEM.

Kramille, v. — Te Turnhout en omstr. — Men zegt ook *Kamille*. — Id. als KAMILLEBLOEM.

Krampkruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Artemisia Abrotanum* L.; fr. *Armoise Aurone*; soms vulg. ook *Citronnelle*; vl. *Averoon*; d. *Abbrand*; it. *Abrotano*.

Kranebek, m. — Te Assche en omstr. — Id. als GERANIUM. — Alzoo genoemd, om den vorm der vruchten die op eenen *kranenbek* gelijken; fr. *bec de grue*. — De lat. naam *Geranium* heeft dezelfde bet. en komt van 't grieksche γέρανος dat *kraanvogel* beteekent. Γέρανος is samengesteld van γῆ (aarde) en ἐρευνάζειν (doorzoeken); 't geen deze vogel met zijnen bek doet. — *Pelargonium* komt van πελαργός (Ooievaar) en bet. *Ooievaarsbek*.

Kransbloem v. — Te Boisschot en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als KEERSBLOEM. — De kinderen plukken de groote witte bloemen, om er *kransen* van te maken.

— **Kraud**, z. BASTE —, DAUVE —, RATTE —, St-JANS —, WEURM —, WRATTE —.

Kraudwes', z. KRUIDWES'.

Kraukebazen, v. mv. — Te Gheel en omstr. — Id. als KRAKEBEZEN.

Krauwblommen, v. mv. — Te Rethy. — Id. als BEEMBLOEM. — Men doet aan de kinderen gelooven dat indien zij deze bloem aanraken, zij het *Krauw* (schurft; fr. *gale*) zullen krijgen.

Kreeappel, m. — Te Turnhout. — Id. als KRAAIAPPEL en EEKAPPEL.

Kreeften, v. mv. — Te Uitkerke. — Id. als VRIKKEN.

Kreits, m. — Te Huldenberg. — Id. als PLAKKRUID.

Kresse, m. — Verb., met letterverplaatsing, van *Kers*. — Te Gent en omstr. — Id. als KERS.

Kresson-Salaa, m. — Verb. van 't fr. *Cresson*. — Te Bambecque, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als KERS.

Kretskeskraud, o. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Herderen, Ketzingen,

Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als **PLAKKRUID**. — Verb. van *Kretskruid*. — *Kretsen* = krabben, (fr. gratter), in voorgenomde gemeenten. De plant krabt of *krets* met de kleine haakjes die aan stengel en bladeren staan.

Kreukeling, v. mv. — (Uitspr. — *énge*.) — Te Mall, Sluizen en omstr. — Id. als **KRAKERS**. — Verb. van *Krakelingen*.

Kreul —, z. **KRUL** —.

Kreule-Meule, v. — Te Wetteren. — Id. als **KRULLE-MILLE**.

Krieke(n), v. mv. — 1° Te Antwerpen, Boutersem, Brecht, Gent en omstr., Laarne, Oostham, Rethy, St-Laurens, Turnhout, Verrijck. — De vrucht van den *Cerasus vulgaris* Mill.; fr. *Cerisier commun*; vulg. *Cerisier aigre*, *Griottier commun*; vl. *Gemeene Kriekpruim*. — 2° Te Mall, Nederheim, Sluizen en omstr. — De vrucht van den *Prunus insititia* L.; fr. *Prunier sauvage*; vl. *Wilde Pruimboom*. — 3° Te Oostham, heeft deze naam soms ook denzelfden zin als **WIL-KRIEKE**; z. dat w.

— **Krieke(n)**, z. **BIER** —, **BRUGSCHE** —, **JENEVEL** —, **JENEVER** —, **NOORD** —, **NOORDSCHE** —, **NOURD** —, **SLEE** —, **SPAANSCH** —, **VLEES** —, **WATER** —, **WIL** —, **WILDE** —, **WITTE** —, **ZIERE** —, **ZURE** —, **ZWATTE** —.

Kriekappel, m. — Te Exaarde, Oost-Roosbeke, Saffelare, St-Laurens. — *Malus baccata* L.; fr. *Pommier à baies*; vulg. *Pommier à cerises*; *Pomme d'apis*. — Deze kleine, ronde en roode *Appelkens* gelijken op *Krieken* of *Kersen*.

Kriekappelkens, o. mv. — Te Mariakerke (Oost-Vl.). — *Solanum Pseudo-Capsicum* L.; fr. *Morelle Faux-Piment*; vulg. *Cerisette*. — De vruchten van dit gekweekt boomken gelijken op kleine *Kersen* of *Krieken*.

Kriekeboom, m. — 1° Te Brecht, Esschen, Leuven, Moll. — *Cerasus* L.; fr. *Cerisier*, in 't algemeen, zonder onderscheid van soorten. — 2° Te Bailleul, Berthen, Herzele, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vlamertinghe, Vleteren, Wormhoudt. — *Cerasus vulgaris* Mill.; fr. *Cerisier commun*; vulg. *C. aigre*; *Griottier commun*, vl. *Gemeene Kriekpruim*. — 3° Te Mall, Nederheim, Sluizen en omstr. — *Prunus insititia* L.; fr. *Prunier sauvage*; vl. *Wilde Pruimboom*. — Z. ook **KRIEKELAAR**, enz.

Kriekeboomke(n), o. — (Uitspr. — *buimke(n)*.) — Vglk. het duitsch *Bäumchen*. — Te Mall, Nederheim, Sluizen en omstr. — *Solanum Pseudo-Capsicum* L.; fr. *Morelle Faux-Piment*; vulg. *Cerisette*. — De kleine roode vruchten van dit boomken gelijken op *Krieken* of *Kersen*.

Kriekehaag, v. — Te Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren en omstr. — Een struik van *Prunus spinosa* L.; fr. *Prunier épineux*; vulg. *Prunellier*, *Épine-noire*; vl. *Sleedoorn*. — (Fig. bl. 218.)

Kriekelaar, Kriekelare, m. — Te Brugge en omstr., Clercken, Dixmuide, Eessen, Oost-Roosbeke, Thourout, Wereken, Woumen, Zarren. — *Cerasus vulgaris* Mill.: fr. *Cerisier commun*; vulg. *C. aigre*, *Griottier commun*; vl. *Gemeene Kriekpruim*.

Kriekeleer, Kriekeleere, m. — Te Brussel, D'Worp, Laarne, Lokeren, Nederbrakel. — Id. als 't voorg. w.

Kriekesprouw, v. — Te Esschen. — Id. als JESUKENSSNOT. — *Sprouw* = spruw (fr. *éruptions*, *aphtes*). — *Kriekeboom* = te Esschen, de Kersenboom, in 't algem. — *Kriekesprouw* = dus de uitwerpsels die men op de *Kriekeboomen* vindt.

Prunus spinosa.

Kriekkessen, v. — Verb. van — *kersen*. — Te Nieuwerkerke. — Id. als KRIEKELAAR.

Kriekpeer, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Soort van Peer, alzoo genoemd om hare kleur: fr. *Poire-cerise*, *Rousselet de Reims*.

Krieksken-in-(den)-zak, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Physalis Alkekengi* L.: fr. *Coqueret Alkékenge*; vl. *Jodenkers*, *Zeekriek*. — De vrucht gelijkt aan eene *Kriek* of *Kers* en zit in eenen kleinen *zak* (= de bloemkelk die voortgroeit en blaasvormig wordt).

Krieksken-in-'t hemd, o. — Te Gent. — Id. als 't voorg. w.

Krieksken-van-over-zee, o. — 1° Te Perck, Vilvoorde. — Id. als KRIEKSKEN-IN-(DEN)-ZAK. — 2° Te Exaarde, Saffelare. — *Solanum Pseudo-Capsicum* L.; fr. *Morelle Faux-Piment*; vulg. *Cerisette*. — *Van-over-zee* = hier dat deze plant buitenlandsch of uitheemsch is.

Krijsegom. — Te D'Worp. — Verb., met letteromkeering, van *Grijzekom*: z. dit w. — Zelfde bet.

Krik, z. KROK.

Krikkeboom, m. — Te Asper, Huise. — Soort van kleine Pruimen.

Krikkelare, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als KRIEKELAAR.

Kristonjnēlēboom, m. — (Uitspr. — *boum.*) — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als KASTONJNELEBOOM.

— **Kristonjnēlēboom**, z. EET —.

Kroenekranen, m. mv. — Te Duffel, Vilvoorde. — Id. als FRAMBOZEN. — *Kroenekranen*, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*) is eigenlijk de volksnaam der kraanvogels. Deze vogels reizen dikwijls in eenen halven kring. De vruchten van den Frambozenstruik staan ook in halve kringen en hunne

vereeniging vormt een koppeken of eene bezie. Ook de gewone *bremen* of *bramen* worden, om dezelfde rede, *Kroenekranen* geheeten.

— **Kroesële**, z. **DIKKE** —, **HAGE** —, **ROOI** —, **SEELE** —, **WITTE-SEELE** —, **ZWARTE** —.

Kroesëlestroek, m. — Verb. van *Kroeselstruik*. — Id zuid. Belg.-Limb. — *Ribes* L., in 't algem.; fr. *Groseillier*; vl. *Aalbesse* — of *Aalbeziestruik*. — Z. ook **KROESEL**.

Kroeselhaag, v. — Id. als 't voorg. w. — Ibid.

Kroesels, v. mv. — Te Cortenbosch, Hal-Boeyenhoven. — De vruchten van den *Ribes Uva-crispa* L., bijzonder van de gekweekte var. met *dikke* vruchten: fr. *Groseillier à maquereaux*; vl. *Groote Stekelbezen*. — De bladeren dezer plant zijn gekruld of *gekroezeld*.

Kroezelkoolen, m. mv. — Te Turnhout en omstr. — Fr. *Chou frisé*. — De bladeren zijn *gekroezeld* of gekruld.

Krok, **Krokke**, **Krik**, **Kruk**, v. — Onder deze namen verstaat men verscheidene soorten van *Wikken* of *Vitsen*, zoo wel de *Voeder-Wikke* (*Vicia sativa* L.: fr. *Vesce cultivée*), als de *Hegge-Wikke*, de *Aar-W.*, en de *Vierzadige-W.* (*V. sepium* L.; fr. *Vesce des haies*; *V. Cracea* L.: fr. *V. en épi*; *V. tetrasperma* L.; fr. *V. tétrasperme* ou *à 4 graines*). — Ziehier eenige der verschillende uitspr. : 1° *Krok*, *Krokke*; te Antwerpen, Bogaarden, Boisschot, Brasschaat, Brusseghe, Coolseamp, De Pinte, D'Worp, Exaarde, Gheel, Heffen, Herent, Hever, Hoogstraten, Houtvenne, Hove, Laarne, Londerzeel, Mechelen, Merehtem, O.-L.-V.-Waver, Perck, Rillaar, Saffelare, Schilde, Thielen, Veerle, Waarmaarde, Wetteren. — 2° *Krik*; te Aarschot, St-Peters-Rhode. — 3° *Kruk*, *Krukke*, te Aarschot, Hauwaart, Kessel-Loo, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, Oplinter, Park, Thielt, Werchter, Wesemaal.

Krökelër, m. — Te D'Worp. — Verb. van *Krakelaar*. — Eene var. van Kersenboom, wiens vruchten zeer vast vleesch hebben en tusschen de tanden *kraken*.

Krökes, v. mv. — Te D'Worp. — De vruchten van den *Krökelër*. — Z. 't voorg. w.

Krökette(n). — In zuid. Belg.-Limb. — Deze naam beduidt : 1° Eene var. van *Aardappel*, en dan is het w. van 't vr. geslacht : voor verderen uitleg, z. **KÖKETTE(n)**. — 2° Een var. van *Appel*, en dan is het van 't mannelijk geslacht. Deze Appel is dik, een weinig langwerpig van vorm, rood aan eene zijde en groen aan de andere, rijpt in Augustus-September.

Krokke, z. **KROK**.

Krokkebazen, v. mv. — Te D'Worp, Opwijk. — Verb. van *Krakebeze(n)*. — Z. dat w.

Krokken, z. KROK.

— **Krollen**, z. ZOLDER —.

Krombek, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van Erwt (lat. *Pisum* L.; fr. *Pois*), alzoo genoemd om den *krommen* vorm der peul; fr. *Pois d'Auvergne*, *Pois-serpette*.

Kromme-Lelie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als KEIZERSKROON. — De plant gelijkt op eene *Lelie* en de bloemen staan *krom*, d. i. naar de aarde gedraaid.

Krompiere(n), z. CROMPIERE(N).

Kronselen, v. mv. — Te Diest, Heusden, Mechelen-a/Maas, Meersen, Neerpelt, Oostham, Tessenderloo, Testelt. — Verb. van *Kroeselen*, *Kroesels*. — Z. dit w.

— **Krooid**, z. WETTE —, WOLVE —.

Krookebezen, z. KRAKE —.

— **Kroon**, z. DOORNE —, KEIZERS —.

— **Kroonen**, z. KEIZERSCHE —.

Kroonkenskruud, o. — Te Eersel, Leest, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe. — *Euphorbia helioscopia* L.; fr. *Euphorbe Réveil-matin*;

a, Gansche bloem van *Euphorbia*; — *b*, mannelijke bloemen of meeldraden: — *c*, vrouwelijke bloem of stamper; — *d*, opengaand zaadhuisje; — *e*, doorgesnedene vrucht.

vl. *Zonnewendende Wolfsmelk*; d. *Gemeine Wolfsmilch*. — (Fig.) — De plant bevat een sap wit gelijk *melk*. — De bloempjes staan op gelijke hoogte en vormen, door hunne verzameling, eene schoone groene *kroon*. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Kroot, z. KAROTEN.

Krop —, m. — Op vele plaatsen wordt dit w. vóór *Salaad*, *Sala*, *Salauw*, enz. gesteld en heeft dan den zin van 't fr. *pommé*, b. v. *Krop-salaad* = *Laitue pommée*; *Kropkool* = *Chou pommé*. — Z. ook KROPAAR, KROPOLM, enz.

— **Krop**, z. DRIJ —.

Kropaar, v. — Te Brecht. — *Dactylis glomerata* L.; fr. *Dactyle aggro-*

méré; vl. *Saamgehoopte Dactylis*, *Kropaar*. — Eene groote en in België zeer verspreide grassoort, wier *Aar* dik en samengehoopt is en aldus op eenen *krop* (fr. *jabot*, *goître*) gelijkt.

Kropolm, v. — In zuid. Belg.-Limb. — Fr. *Orme têtard*. — Een Olm wiens kruin is afgekapt geweest en daarna, van boven, bolvormig of *krop*-vormig (z. 't voorg. w.) is geworden; vl. *Knotolm*.

— **Kropper**, z. **DRIJ** —.

Kropwaai, v. — In zuid. Belg.-Limb. — Fr. *Saule têtard*; vl. *Knotwilg*. — Verb. van *Kropwilg*. — Voor uitleg, z. **KROPOLM**.

Krosjelen, v. mv. — Te Gulpen. — Verb. van *Kroeselen*, *Kroesels*. — Z. dit w.

Kroten, v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. (waar men soms ook *Karoten* hoort), alsook te Mechelen-a/Maas en te Rotterdam. — Id. als **BEET**. — Z. ook **KAROTEN**.

Krudeke-en-roert-mij-niet, o. — Te Vlamertinghe. — Id. als **KRUIDEKEN-ROER-MIJ-NIET**.

Kruidje-roer-me-nie, o. — Te Dixmuiden en omstr., Exaarde, Saffelare. — Id. als **KRUIDEKEN-ROER-MIJ-NIET**.

Kruid, o. — Te Perck, Peuthy, Vilvoorde. — *Brassica Napus* L., var. *rapacea*; fr. *Chou Navet*, var. *à grosse racine*; vulg. *Navet*; vl. *Raap* of *Koolzaad*. — « Onder den naam van *Kruid*, » zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), « verstaat men eigenlijk de *bladeren* dezer plant. Nochtans zegt men ook : *Kruid zaaien*, *Kruid trekken*, *Kruid voederen*. Als men de *knollen* alléén wil aanduiden, zegt men *Rapen*. »

— **Kruid**, z. **ASCH** —, **BAK** —, **BERST** —, **BEURZEKENS** —, **BOKKEN** —, **BOOM** —, **BOON** —, **BORZEKENS** —, **BOTERHAM** —, **BOZZEKES** —, **BRAND** —, **CITROEN** —, **DIEVE** —, **DONDER** —, **DUIVEN** —, **EENDEN** —, **FLIER** —, **GANZE** —, **GENEES** —, **GENEZEKES** —, **GEZEGEND** —, **GRIJS** —, **HEI** —, **HEIDE** —, **HEITEKOEK** —, **HERTEKENS** —, **HETTEKES** —, **HONDS** —, **IJZER** —, **JANDEKENS** —, **KAARSKES** —, **KAASKE(N)S** —, **KASEKES** —, **KATSE** —, **KATTE** —, **KATTEKEESKES** —, **KEESKE(N)S** —, **KERSKENS** —, **KJESKES** —, **KOEKOEKS** —, **KOEKESKE(N)S** —, **KONIJNEN** —, **KONINGS** —, **KOORTS** —, **KOOSKES** —, **KOZIJJNEN** —, **KRAMP** —, **KROONKENS** —, **KRUIS** —, **KRUISKENS** —, **KULLEKENS** —, **LABBOON** —, **LEVEND** —, **LEVENDIG** —, **LINT** —, **LONGER** —, **LOOPIG** —, **MAAGDE** —, **MASTELLEKENS** —, **MATTE** —, **MELK** —, **MEMMEN** —, **MINTE** —, **MOEDER** —, **MOEDERKES** —, **MOLLE(N)** —, **MOTTE** —, **MUNTE** —, **MUREN** —, **MUSKUS** —, **NAGEL** —, **ONTZWEL** —, **PALINGS** —, **PAPENBLOEMEN** —, **PATATEN** —, **PATERNOSTERSBOLLEN** —, **PATERNOSTERS** —, **PIJPEN** —, **PLAK** —, **PLEK** —, **RAPPE** —, **RATTE** —, **RIEKENDE** —, **ROBBROODS** —, **ROEDEROE** —, **SALAAD** —, **SCHELLINGS** —,

SCHIJT —, SCHUIM —, SINKSEN —, St-JACOBS —, St-JANS —, St-MARKOENS —, SLAAP —, SLENDER —, SLOOT —, SNOEK —, SPEEN —, SPRING —, STEENZWEER —, STERRE —, STINKENDE —, VAAN —, VAREN —, VEE —, VERGEF —, VERKENS —, VIJFVINGERS —, VINGER —, VINGERHOEDS —, VLAS —, VLEK —, VLEKKEN —, VLOT —, VOGEL —, VOLDERS —, VORM —, VORSCHEN —, VUUR —, WATER —, WEG —, WEI-OLM —, WERTE(X) —, WETTEN —, WEURM —, WILD-VUUR —, WOLF —, WOLLE —, WORM —, WRATTE —, ZANGERS —, ZEEP —, ZILVER —, ZUUR —, ZWEER —.

Kruid-aan-den-balk, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als GENEESKRUID. — De afgesnedene stammen, die dikwijls aan eenen *balk* gehangen worden, blijven voortgroeien; van daar ook een der fr. volksnamen der plant : *Reprise*.

— **Kruideken**, z. ZILVER —.

Kruideken-roer-mij-niet, o. — Te Brecht, Gent, Oost-Roosbeke. — *Mimosa pudica* L.; fr. *Mimose pudique*; vulg. *Sensitive*; vl. *Gevoelige Mimosa*. — (Fig.) — De naam herinnert de *gevoeligheid* dezer plant : bij de minste aanraking, knijpt ze in een.

Blad van *Mimosa*.

Kruidje-ruur-mich-nie, o. — Te Oostham. — Id. als KRUIDEKEN-ROER-MIJ-NIET.

Kruidkoek, m. — Te Oostham, Turnhout. — De bladeren der *Pissebloem*; z. dat w. — Deze bladeren worden gebruikt om *Kruidkoeken* (fr. *gâteaux aux herbes*) te bakken.

Kruidnagelbloemen, v. mv. — Te Poppel. — Id. als SERIENEN. — De bloempjes gelijken aan *Kruidnagelen* (fr. *clous de girofle*.)

Kruidoorns, m. — Te Oostroot. — *Ribes Uva-crispa* L., bijzonder de gekweekte var. met *dikke* vruchten, fr. *Groseillier à maquereaux*; vl. *Groote Stekelbezen*.

Kruidwès, m. — In zuid. Belg.-Limb. (Uitspr. *Kraud* —.) — Id. als 't volg. w.

Kruidwesch, m. — Te Bree en omstr., Roermonde. — *Tanacetum vulgare* L.; fr. *Tanaisie commune*; vl. *Gemeene Reinwaren* of *Wormkruid*; d. *Gemeiner Rainfarren*, *Wurmkraut*; eng. *Tansy*. — Een *wesch* (verb. van *wisch*; van daar het werkw. *wisschen* = fr. *frotter*, *nettoyer*) = in voornoemde plaatsen, een *bundeltje* (fr. *une petite botte*). Zoo zegt men : *Stroowesch*, voor een bundeltje stroo; *graswesch*, voor een bundeltje gras. In zuid. Belg.-Limb. wordt die naam *bijzonder* gebe-

zigd, sprekende van een bundeltje dat moet dienen om het keukengerief of andere meubelen te schuren (te *wisschen*) of af te vrijven. Nochtans vindt men het w. ook in eenen meer algemeenen zin, b. v. *Vreéwesch*, d. i. een bundeltje gras of stroo, aan eenen stok gebonden of rechtstreeks in den grond geplant, om aan te duiden dat die plaats *in vrede* moet gelaten worden, dat is te zeggen, dat men er geen gras of klaver mag komen snijden, er niet mag met kudden op hoeden, enz. — Alzoo ook zegt men : *Kruidwesch*, d. i. een bundel van zekere kruiden. Deze kruidweschen worden, op 15 Augustus (feest van O.-L.-V.-Hemelvaart), in groote menigte in de kerk gewijd en later, gedurende de onweders verbrand, om ongelukken te voorkomen. Op sommige plaatsen zijn deze *Kruidweschen* alleenlijk van *Tanacetum vulgare* L. gevormd (en van daar de vl. volksnaam der plant); elders (bijzonder in zuid. Belg.-Limb.) voegt men er den *Artemisia vulgaris* L. bij en van daar is deze laatste plant *St-Janskruid* genoemd. (Voor verderen uitleg van dezen naam, z. *St-JANSKRUID* 1°).

Kruike-roer-mij-nie, o. — Te Mariakerke (W.-Vlaand.), Wetteren. — Id. als KRUIDEKEN-ROER-MIJ-NIET.

Kruiken-en-roere-mij-niet, o. — Te Gent en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Kruiken-en-roert-mi-niet, o. — Te Lokeren, Nederbrakel. — Id. als KRUIDEKEN-ROER-MIJ-NIET.

Kruiskensbloem, v. — Te Gent. — *Nepenthes distillatoria* L.; fr. *Népenthes distillatoire*; vl. *Kannekenskruid*. — (Fig.) — Eene plant uit Indië, welker breede blads-tengels *kruik-* of *kan-*vormig eindigen en in deze holte helder water bevatten.

Kruinagels, m. en v. mv. — Het volk, dit w. van 't vr. geslacht makende, ondervstaat waarschijnlijk 't w. *bloem* of *bloemen*. — 1° Te Aarschot, Hersselt, Lichtaart, Lokeren, Werchter. — Id. als GIROFFEL-NAGEL. — 2° Te Anwerpen, Brasschaat, Brescht Des-schel, Eeckeren, Eersel, Esschen, Gheel, Hoogstraten, Moll, Rethy, Turnout, Vosselaar. — Id. als SERIENEN.

Blad van *Nepenthes*.

— De vorm der bloem gelijkt op dien der *Giroffel-* of *Kruinagels*.

Kruinoot, v. — Te Lokeren. — Verb. van *Kruidnoot*. — Id. al MUSKOOT.

Kruiperkens, o. mv. — Te Esschen. — Id. al CAPUCIENE(N). — De stam der plant *kruipt* altijd vooruit langs den grond.

Kruiperwt, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Fr. *Pois nains*. — Voor uitleg, z. KLIMMER.

— **Kruip-in**, z. HANSKE —.

Kruipphlox, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Phlox Drummondii* Hook.: fr. *Phlox de Drummond*; vl. *Nedervallende Vlam-bloem*. — De stammen dezer soort van *Phlox* zijn nedervallend en *kruipen* min of meer langs den grond.

Bloem van *Phlox*.

Kruipt-door-d'(e)-hage, o. — Op sommige plaatsen, zegt men : *Krep-door* —. — Te Baarle, Deynze, Drongen, Exaarde, Gaver, Landegem, Massemen, Petegem, Saffelare. — Id. als ONDERHAAG. — Dit kruid groeit gewone-lijk aan den voet der hagen, het kruipt voort langs den grond en *kruipt* alzoo dikwijls *door de hagen*.

Kruipweurft, m. — Te Poppel. — Id. als HEIWURF. — Soort van *Weurft* (d. i. in 't wild wassende Wilg), die zoo klein blijft dat zij, om zoo te zeggen, over den grond *kruipt*. — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Kruisbessen, v. mv. — Te Goes, 'S Gravenshage. — Verb. van *Kroesbessen*? *Kroeselbessen*? — Dezelfde bet. als KROESEL.

Kruisbezielaar, m. — Exaarde, Saffelare. — *Evonymus europaea* L.: fr. *Fusain d'Europe*; vulg. *Bonnet-carré*, *Bonnet-de-prêtre*; vl. *Kardinaals-* of *Papenmuts*; d. *Pfaffenhüttelein*; ital. *Beretto da prete*, *Evonimo*. — De vrucht van dit struikgewas is eene *bezie* die, van boven, *kruiswijze* verdeeld is.

Kruisdèn, v. (Klemt. op *den*). — Te Neerpelt. — Z. GREINDÈN, voor uitleg en bet.

Kruisdoorn, m. — Te Bambeque, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als BARBERIS. — De *doorns* van dit struikgewas goeien 3 en 3 te samen en vormen alzoo een *kruis*.

— **Kruisken**, z. Rood —.

— **Kruiske(n)s**, z. Roode —.

— **Kruiskensbloem**, v. — 1° Te Hersself, Wolfsonck. — Id. als KOLBLOEM 1°). — Alzoo genoemd om den vorm van het zaadhuisje (fr. la *capsule*) dat, van boven, *kruiswijze* verdeeld is. — (Fig. bl. 209.) — 2° Te Boutersem, Vertrieck. — Id. als KAARSKENSKRUID.

Kruiskenshout, o. — Te Poppel. — Id. als KRUISBEZIELAAR. — « De viervakkige vruchten hebben den vorm van het uitgesneden kruis, waarmede de priesters Aschwoensdag de geloovigen teekenen. » — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Kruiskenskruid, o. — Te Berthem, Hoeleden, Huldenberg, Leest, Machelen, Messelbroeck, O.-L.-V.-Waver, Perck, Rotselaar, Sichem, St-Joris-Winghe, Vilvoorde, Werchter, Wesemaal, Wolverthem, Zeelhem. — Id. als KAARSKENSKRUID.

Kruiskruid, o. — Te Rethy. — Id. als 't voorg. w.

Kruismunt, v. — Te Boxtel. — Misschien verb. van *Kroes*munt, *Kroesel*-munt? — Id. als BRUINENHEILIGE.

Kruisriet, o. — Te Helchteren. — Id. als Dod, DODDE. — Dit riet is alzoo genoemd omdat het dikwijls naast of op het *Kruis*, in de werktuigen der Passie van Onzen Heer, verbeeld wordt; van daar ook een zijner fr. volksnamen: *Roseau de la Passion*.

Kruis-van-Malta, o. — Deze naam beduidt, te Exaarde en te Saffelare, twee gansch verschillende planten, maar wier bloemblaadjes *kruis*wijze staan en wier bloem op een *Kruis-van-Malta* trekt. Dit zijn: 1° *Lychnis Chalcedonica* L.; fr. *Lychnide de Chalcédoine*; vulg. *Croix-de-Malte* ou *de-Jérusalem*; vl. *Bloem van Constantinopel*, *Bl. van Chalcedonia*. — 2° *Clarckia pulchella* Pursh.; fr. *Clarckia gentille*; vl. *Bevallige Clarckia*. — Twee gekweekte sieraadplanten.

Kruitsen — of **Kruiiken-roert-mij-niet**, o. — Te Laarne. — Id. als KRUIDEKEN-ROER-MIJ-NIET.

Kruk, z. KROK.

Krukken, z. KROK.

Krul-Acacia, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Acacia revoluta* Kunth.; fr. *Acacia à feuilles roulées*.

Krul-Andijvie, vr. — Te Exaarde, Saffelare. — *Andijvie* met *gekrulde* bladeren: fr. *Endive frisée*.

Krul-Kool, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Kool* met *gekrulde* bladeren: fr. *Chou frisé*.

Krul-Lelie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Lelie* met *gekrulde* bloem-bladeren. — *Lilium Martagon* L.; fr. *Lis Martagon*; vl. *Martagons-Lelie*.

Krulle-Mille, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Anthemis nobilis* L.; fr. *Anthémide noble*, *Camomille romaine*. — De stammen der plant zijn nedervallend en krollen of *krullen* onder malkander; *Mille* is eene verminking van 't fr. *Camomille*.

Krul-Salauw, m. — (Uitspr. *Kreul* —.) — Te Audenarde en omstr. — *Sala* met *gekrulde* bladeren. — Wordt gezegd zoowel van de Andijvie, als van de echte Sala.

Krul-Saloeë, m. — (Uitspr. *Kreul* —.) — Te Gent en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Ku(h)eul, z. KOOL.

Kuiperblommen, v. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als HAAGLELIE.

Kuiperslesch, v. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als GRACHTLISCH. — Wordt door de *kuipers* benuttigd, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), om de retsen van kuipen, tonnen, emers, enz. te stoppen.

Kuipkens, o, mv. — 1° Te Gaver. — Id. als **AKELEI**. — Zoo genoemd naar den vorm der bloemen. — 2° Te Exaarde, Lokeren, Saffelare, Wetteren. — Id. als **KLOKJES**.

— **Kulen**, z. — **KOOLEN**.

— **Kulen**, z. **RAAP** —, **SPRUIT** —.

— **Kullekens**, z. **HANE** —, **PAPEN** —.

Kullekenskruid, o. — Te Nieuwerkerke. — Id. als **KOEKOEKEBLOEM**. — De onderaardsche knollen der planten zijn *kul*vormig (fr. en forme de *testicules*); van daar ook de fr. en de lat. naam der planten: *Orchis*, (van 't gr. ὄρχις = teelbal, zaadbal). — (Fig. bl. 206.)

— **Kullen**, z. **HANE** —, **PAPEN** —.

— **Kultjes**, z. **POPEN** —.

Kupertjes, o, mv. — Te Dixmuide en omstr. — Id. als **ARIKEL**.

Kwâ-Jongens, m. mv. — Te Gheel, Hoogstraten, Lichtaart, O.-L.-V.-Thielt, Schilde, Turnhout en omstr., Vilvoorde, Zeverdonck. — Id. als **BUNT**. — Ziehier hoe **M. Vits** (*Mém. cour. inéd.*), uitleg geeft aangaande dezen naam. « *Kwâ-Jongens* is eene verkorting van *kwade-jongens*. De stijve halmen dezer grasplant dienen tot het zuiveren der pijpenstelen; en daar de *kwade-jongens*, 't is te zeggen, de knapen van vijftien tot twintig jaren, er fier op zijn dat zij kunnen rooken en dikwijls zulke halmen bezigen, zoo heeft men deze laatste ook *Kwâ-Jongens* geheeten. »

Kwâ-Knak; **Kwâ-Knap**, v. — Id. als **HANEKNAP**. — « Verkortingen van *Kwade-Knak*, *Kwade-Knap*. — De eerste naam is slechts eene verb. van den tweeden. — Eene *knap* is een werktuig met houten tanden, dienende om de vlasdraden van de stengels te scheiden. De zaadbolletjes van den *Ranunculus arvensis* L.; fr. *Renoncule des champs*; vl. *Veld-Ranonkel*, (plant welke door deze namem bedoeld wordt) hebben ook vele tandjes. Daarmede blijven zij gemakkelijk aan de kleederen hangen en men kan ze er slechts met moeite uitrukken. Van daar de naam *Kwade-Knak* of *Kwâ-Knap*. — Men vindt den naam *Knap* terug, in *Haneknap*. — Z. dit w. — *Kwâ-Knak* wordt gezegd te Campenhout; *Kwâ-Knap*, te Hauwaart ». — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Kwâ-Oogenbloem, v. — 1° Te Heffen, Mechelen. — *Anemone nemorosa* L.; fr. *Anémone Sylvie*; vl. *Bosch-Windkruid*. — Verkorting van *Kwade-Oogenbloem*. — Zinspeling op de huidontstekende eigenschap der plant. (Vits, *Mém. cour. inéd.*) — 2° Te Blaasveld. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. en Germ.; fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande Marguerite*; vl. *Wilde Ganzebloem*.

Kwâ-Paar, v. — Te Herent, Huldenberg, Molenbeek-Wersbeek, Werchter, Wesemaal. — Verb. van *Kweeper*. — Z. dit w.

Kwalster, Kwalsterboom, m. — Te Brecht, Poppel. — Id. als HAVERESCH. — « Eene *Kwalster*, » zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*) « is eigenlijk eene fluim of een taaie slijm. Weiland denkt dat de naam des booms komt van den slijmerigen aard der beziën. »

Kwassia, z. QUASSIA.

Kweek, m. — Te Mechelen-a/Maas. — Id. als HONDSGRAS. — *Kweek*, komt, volgens Weiland, van *kwik*, dat *bewegelijk* bet., omdat deze planten zich zeer snel vermenigvuldigen. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Kweekpeer, v. — In zuid. Belg.-Limb. (waar de uitspr. *Kweekpér* is), alsook te Bierbeek, Lichtaart, Oostham, Turnhout. — Id. als KWEEPEER.

Kweenpeer, v. — Verb. van *Kweeper*. — Te Brussel, Neer-IJssche. — Id. als KWEEPEER.

Kweeper, v. — Te Aalst, Boutersem, Brecht, Clercken, Dixmuide en omstr., Eessen, Esschen, Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Rethy, Thourout, Verrijck, Wetteren, Woumen, Zarren. — *Cydonia vulgaris* Pers.; fr. *Cognassier commun*; vl. *Gemeene Kweeboom*; d. *Quittebaum*.

Kweeperre, v. — Te Gent en omstr. — Id. als 't voorg w.

Kwezelkens, o. mv. — 1° Te Rethy. — *Scabiosa atropurpurea* L.; fr. *Scabieuse des jardins*; vulg.

Fleur de la veuve; vl.

Gekweekt Schurftkruid.

— (Fig.) — De zwart-bruine kleur der bloem gelijkt op de donkere kleur der kleederen van de *kwezels*.

— 2° Te Vilvoorde. — Id.

als GOUDBLOEM 3°), d. i. in den zin van *Coreopsis* L. — Z. GOUDBLOEM 3°).

Kwezelsbloem, v. — Te Exaarde, Gent, Saffelare. — Id. als 't voorg. w. 1°).

Kwezeltippen, m. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als CAPUCIENE(X).

Bloem van *Scabiosa*.

Doorgesneden bloem.

L

Laaister —, z. LIJSTER —.

Labboone(n), v. mv. — Te Antwerpen, Bailleul, Berg, Berthem, Berthen, Bloir, Brecht, Elst, Esschen, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Lichtaart, Mall, Membruggen, Meteren, Millen, Nederheim, O.-L.-V.-Thielt, Oostham

(uitspr. *Labboeëne*), Rethy, 'S Heeren-Elderen, St-Jans-Cappel, Sluizen, Tongeren, Turnhout, Vleteren. — *Faba vulgaris* Mönch.; fr. *Fève commune*; vulg. *Fève de marais*; vl. *Paardeboon*, *Labboon*; d. *Pferdebohne*; eng. *Bean*. — « *Labboon*, staat voor *Lapboon*, » zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*). « De sluimen of schalen, waarin de boonen zitten, zijn malsch en zacht gelijk een *lap*. Daarom heet men ze, te St-Joris-Winghe, *Wollen-Vodden*, zoo lang de boonen nog niet dik zijn. »

Labboonkruid, o. — Te Rethy, Schelle. — Id. als **BOONKRUID**. — Wordt veel gebruikt om de boonen, en bijzonder de *Labboonen*, te bereiden.

Labensche-Kêzen, v. mv. — Verb. van — *Kersen*. — Te Oost-Roosbeke. — Eene var. van zwarte *Kersen*.

Labrierboom, m. — Te Turnhout en omstr. — Verb. van *Laurierboom*. — Z. dat w.

Lammersteerten, m. mv. — 1° Te Gaver. — *Amaranthus caudatus* L.; fr. *Amaranthe à queue*; vulg. *Queue-de-renard*; vl. *Amarant*, *Vossesteert*. — 2° Te Baarle, Brecht, Drongen, Exaarde, Landegem. — *Phleum pratense* L.; fr. *Phléole des prés*; vl. *Weide-Phleum*, *Timothijgras*.

— **Lammersteert**, z. WILLE —.

Lamoen, v. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **MELOEN**.

Lamoentjes, o. mv. — Idem, *ibid.*

Lange-groezen, m. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Z. **KORTE-GROEZEN**.

Lantolie, v. — (Uitspr. — *olé.*) — Te Wetteren. — Verb. van *Lampolie*. — Gewone olie, zooals men ze eertijds in de lampen brandde; fr. *huile de Colza*, *de Navet*, *de Cameline*.

— **Lappen**, z. **ZOK** —.

Larierboom, m. — Te Lokeren, Nieuwerkerke. — Verb. van *Laurierboom*. — Z. dat w.

Larix, m. — Te Antwerpen, Laarne, Oostham, Turnhout, Wetteren. — Id. als **LORK**.

Laurier, m. — Te D'Worp. — Id. als **LAURIERBOOM**.

— **Laurier**, z. **WILDE** —.

Laurierboom, m. — Te D'Worp, Laarne, Oostham, Oost-Roosbeke. — *Laurus nobilis* L.; fr. *Laurier noble*; vulg. *Laurier-sauce*; vl. *Gewone Laurier* of *Laurierboom*.

Lauwelier, m. — Te Brecht, Esschen. — Id. als 't voorg. w.

Lauweliereboom, m. — Te Poperinghe. — Id. als **LAURIERBOOM**.

Lauwerier, m. — Te Audenarde, Nederbrakel, Vlamertinghe. — Id. als **LAURIERBOOM**.

Lauwrier, **Lauwrierboom**, m. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Thourout. — Id. als **LAURIERBOOM**.

Lauwers-Tien, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Viburnum Tinus* L.; fr. *Viorne Laurier-Tin*. — *Tien* is een verb. van 't lat. *Tinus* of van 't fr. *Tin*.

Lavelier, m. — Te Brussel en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als LAURIERBOOM.

Lavelier(e)boom, m. — Te Brussel, Leuven en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als LAURIERBOOM.

Lavendel, m. — Te Vilvoorde. — *Lavandula Spica* L.; fr. *Lavande en épi* of *L. Spic*; vl. *Aarvormige Lavendel*. — Verb. van den lat. naam der plant.

Lavender, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als 't voorg. w.

Lāves, o. — Te Rethy en omstr. — *Levisticum officinale* Koch.; fr. *Livèche officinal*; vl. *Genezend Lavas*. — Wordt gebruikt als geneesmiddel tegen den brand bij het vee.

Lāvesch, o. — Te Poppel. — Id. als 't voorg. w.

Lavron', m. — Te Berg, Bloir, Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als AVEROON, waarvan deze naam eene verb. is.

Lawerierboom, m. — Te Lichtaart. — Id. als LAURIERBOOM.

Leentges', z. LINTGRAS.

Leêrband, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van *Salix purpurea* L.; fr. *Saule rougeâtre*; vulg. *Osier rouge*; vl. *Roode Wilg*, *Roode Wisschen*. — (Fig.) — Deze var. is bleek-rood van kleur; schiet weinig oogen en is taai als een *lederen band*. Van daar haar naam.

Leês, v. — Te Oost-Roosbeke. — Verb. van *Lesch* of *Lisch*. — Z. HOFLISCH.

Leeuwe(n)muilke(n)s, o. mv. — 1° Te Mall, Sluizen en omstr. (uitspr. — *maailkes*). — *Linaria vulgaris* Mill.; fr. *Linnaire commune*; vl. *Gemeen* of *Groot Vlaskruid*. — 2° Te Laarne, Meersen, Nieuwerkerke. — *Antirrhinum majus* L.; fr. *Mufler à grandes fleurs*; vulg. *Gueule-de-lion*; vl. *Groot Leeuwenmuiltje*. — (Fig.) — Alzoo genoemd om den vorm der bloem, die bij deze twee soorten, *muil*vormig is.

Leeuwenbakkesen, o. mv. — Te Boutersem, Herent, Veele, Verrijck. — *Bakkes*, verb. van *bakhuis* = *muil*. — Id. als 't voorg. w. 2°).

Leeuwenkoppen, m. mv. — Te Gheel. — Id. als LEEUWE(N)MUILKE(N)S 2°).

a, Vrouwelijke bloem van *Salix*; — b, Opengaande vrucht.

Bloem van *Antirrhinum majus*.

Leeuwenmuilen, m. mv. — Te Esschen, Exaarde, Saffelare, Waanrode.
— Id. als LEEUWE(N)MULKE(N)S 2°).

— **Leguum**, z. PORSELEINE —.

Leitu-Sala, m. — Te Bambeeque en omstr., Herzele, Wilder, Wormhoudt.
— Id. als SALAAD. — Verb. van 't fr. *Laitue* en *Salade*.

Lekblaren, o. mv. — Te Gheel en omstr. — *Rumex aquaticus* en *L. Hydrolapathum* Hudś.; fr. *Rumex aquatique* en *R. Patience-d'eau*; vl. *Water-Zurkel* en *Rivier-Zurkel*. — *Lek* of *Lak* = in deze streek, een stilstaand water, een poel, een meer. Deze planten groeien grootendeels aan den oever der wateren. — *Blären* = verkorting van *bladeren*. Deze bladeren zijn zeer groot en vestigen bijzonder de aandacht van 't volk.

Lekkerbeet, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Phaseolus vulgaris* L., var. *nanus*; fr. *Haricot commun*, var. *naine*; vulg. *Haricot nain*; vl. *Struikboonen*. — Deze var. heeft eenen zeer fijnen smaak; van daar *Lekkerbeet* geheeten.

Lekkerbeetjes, o. mv. — Te Lokeren. — Id. als 't voorg. w.

— **Lêl**, z. WITTE —.

— **Lêlé**, z. GELE —, WATER —, WITTE —.

— **Lelie**, z. DAG —, GEEL —, GELE-MEI —, GELUWE —, GELUWE-WATER —, GOUDEN —, HAAG —, HÉVE —, KERST —, KROMME —, KRUL —, MEI —, MIZ —, PAASCH —, PARK —, ROODE —, SINKSEN —, St-ANTONIUS —, St-JACOBS —, St-JOSEPHS —, TIGER —, VELD —, VERKEERDE —, WATER —, WILDE —, WITTE —, WITTE-WATER —.

Lelie-van-Dalen, v. — Te Hever en omstr. — *Convallaria maiialis* L.; fr. *Muguet de mai*; vl. *Lelieken-uit-den-dale*; d. *Wohlrriechendes Maiglöckchen* of *Maiblümchen*; eng. *Lily of the valley*; ital. *Giglio della Convalli*. — (Fig. — De eertijds gebruikte lat. naam was *Lilium Convallium* = Lelie-van-dalen. — De bloempjes dezer plant gelijken niet slecht op kleine witte *Leliën* en groeien bijzonder in de *dalen*. •

Lelie-van-Park, v. — Id. als PARK-LELIE.

Leliekens, o. mv. — Te Wilrijk. — Id. als LELIE-VAN-DALEN.

— **Leliekens**, z. BOSCH —, DAG —.

Leliekens-der-Dale(n), o. mv. — Te Antwerpen. — Id. als LELIE-VAN-DALEN.

Convallaria maiialis.

Leliekens-van-Dale(n), o. mv. — Te Rotterdam. — Id. als **LELIE-VAN-DALEN**.

Lemmekensblâren, o. mv. — Te Hoeleden. — *Verbascum Thapsus* L. en *V. thapsiforme* Schrad.; fr. *Molène Bouillon-blanc* en *M. Faux-Bouillon-blanc*; vl. *Wolbladige Toorts* en *Grootbloemige T.* — **Lemmeken** = lammeken. — De *bladeren* dezer planten zijn zacht en wollig gelijk een *lam*.

Lemmekens-ooren, o. mv. — Te Steenockerzeel. — Id. als 't voorg. w. — De *bladeren* gelijken, door hunnen vorm, aan de *ooren* van een *lam*.

Lénde, z. **LINDE**.

Léndenboom, z. **LINDEBOOM**.

Lepellijn, m. — Te Machelen, Steenockerzeel. — Id. als **EBBELIJN**.

Lerk, m. — Te Rethy. — Id. als **LORK**.

Lès', v. — Te D'Worp. — Id. als **HOFLISCH**. — Z. ook **LESS'**.

Carex arenaria, met zijnen onderaardschen stam (fr. *Rhizome*).

Les'bloeme(n), v. mv. — Te Berg, Bloir, Genoels-Elderen, Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als **GRACHTLISCH**.

— **Les'bloeme(n)**, z. **GELE** —, **VIOLETTE** —, **WILDE** —.

Lesch, m. — Te Boutersem, Huldenberg, O.-L.-V.-Thielt, Verrijck. — Beduidt in 't algem. het geslacht *Carex* L.; fr. *Laiche*; vl. *Zegge* (fig.); en in dien zin is 't w. van 't mannelijk geslacht. — « Eene *Lesch* is eigenlijk een blad dat lang, smal en plat is, gelijk een lint (fig. bl. 232), b. v. eene *poorlesch* (blad van *Allium Porrum* L.; fr. *Poireau*; vl. *Prei*). Zoo zijn ook de bladeren dezer grasplanten. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*) — Z. ook **LESS'**.

— **Lesch**, z. **KUIPERS** —.

Lès'gras, o. — Te Zeelhem. — Id. als **GRACHTLISCH**.

Lès'hoechel, v. — Te Huldenberg. — Id. als **HOFLISCH**.

Bloeiwijze van *Carex*. — Eene mannelijke aar (*meeldraden*) en twee vrouwelijke (*stampers*).

Lès'look, o. — Te Huldenberg. — Id. als **KOORNSTERRE**. — Deze plant heeft onderaardsche knollen gelijk het gewoon *Look* en heeft bladeren als *Lesschen*. — Z. ook **LESCH**.

Less'. — Te Poperinghe, Wetteren. — Id. als **DEKRIET**. — Z. ook **LESCH**, voor den algem. zin van dit w.

Lesschen, v. mv. — 1° Te Betecom, Herent, Nederbrakel, O.-L.-V.-Thielt, Wesemaal. — Id. als **HOFLISCH**. — 2° Te O.-L.-V.-Thielt, heeft dezelfde naam ook de bet. van *Grachtlich*. — (Fig.) — Z. dat w. — Z. ook **LESCH**, voor den echten zin van dit w.

Lesse(n), v. mv. — 1° Te Alveringhem, Helchteren. — Id. als **GRACHTLISCH**. — 2° In zuid. Belg.-Limb. — Id. als **DOD**, **DODDE**. — 3° In zuid. Belg.-Limb., heeft dit algem. w. ook nog denzelfden zin als **DUIL**. — Z. ook **LESCH**, voor de algem. bet. van dit w.

a, Dorgesnedene bloem.

— **Lesse(n)**, z. **GROOTE**
—, **WATER** —.

Lesterbeize(n), v. mv. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — De vruchten van de *Haveresch* (z. dat w.). — Verb. van *Lijsterbeziën*: deze *beziën* dienen om *lijsters* te vangen.

Lesterbizzem(e), v. mv. — Te Turnhout. — Id. als 't voorg. w.

Leukbiezen, v. mv. — Te Schilde. — *Scirpus lacustris* L.; fr. *Scirpe des lacs*; vl. *Meer-Bladbies*. — Verb. van *Luikbiezen*. — Deze *biezen* dienen om stoelen te *luiken*, zoo als men te Schilde zegt; (fr. garnir les chaises de jones (*Scirpes*) tordus ou de paille).

Levendig-Kruid, o. — Te Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt. — *Sedum purpureum* Link.; fr. *Orpin purpurin*; vulg. *Herbe-à-la-coupure*; vl. *Purper Vetgroen* of *Knollig Vetgroen*. — Dit *Kruid* wordt afgesneden en, op vele plaatsen, aan eenen balk gehangen, waar het voortgaat met groeien; van daar de naam van *Levendig-Kruid*.

Iris.

Levensboom, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Men zegt soms ook *Boom-des-levens*. — Id. als IJZEREN-DUIVEL. — Al deze namen bet. dat deze planten zeer taai van *leven* zijn.

Lêwerier, m. — Te Gent en omstr. — Verb. van *Laurier*. — Id. als LAURIERBOOM.

Lêzemeel, v. — Te Wetteren en omstr. — Verb. van *Lijze*- of *Lijn*-zaadmeel; fr. *farine de lin*.

Lêzepoer, o. — Te Wetteren. — Id. als 't voorg. w. — Verb. van *Lijze*- of *Lijn*zaadpoeder.

Lêzolê, v. — Te Wetteren en omstr. — Verb. van *Lijze*-olie of *Lijn*zaadolie; fr. *huile de lin*.

Lichtmisbloem, v. — Te Assche en omstr. — Id. als SNEEUWKLOKJES. — De plant bloeit omtrent *Lichtmis*.

Liefde-Appelen, m. mv. — Te Gent. — *Lycopersicum esculentum* Dun.; fr. *Tomate comestible*; vulg. *Tomate*; vl. *Tomaat*, *Liefdesappel*.

Lielas', m. mv. — Te Brussel. — Id. als SERIENEN. — Verb. van 't fr. *Lilas*.

Lier, m. — Te Lokeren. — Id. als KLIMOP 2°. — Verb. van 't fr. *Lierre*.

Lies, v. — Te Itteghem, Schilde. — Id. als HOFLISCH. — Verb. van *Lisch*. — Z. ook LIEZEN.

— **Lies**, z. WILDE —.

Liesterbezen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — De vruchten van de *Haveresch*; z. dat w. — Verb. van *Lijsterbeziën*: d. i. *beziën* die dienen om *lijsters* te vangen.

L.-V.-, z. ook O.-L.-V. —.

Lieve-Vrouwkens, o. mv. — Te Aarschot, Wolfsdonck. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET.

Lieve-Vrouw-Bloemeke(n)s, o. mv. — Te Aarschot, Brecht, Brussel (uitspr. *L.-Vraa* —), Gheel (uitspr. *L.-Vrau* —), Hauwaart, Landen, Machelen, Messelbroeck, Saventhem, Schilde, Tessenderloo, Veerle, Vilvoorde. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET. — De bloempjes zijn blauw van kleur; d. i. hebben de kleur die aan *O.-L.-V.* toegewijd is.

Lieve-Vrouw-Bloemekens-van-Perck, o. mv. — Te Perck. — *Specularia Speculum* Alph. DC.; fr. *Spéculaire Miroir*; vulg. *Miroir de Vénus*; vl. *Grootbloemige Vrouwenpiegel*. — In de kerk van Perck is O.-L.-V. afgebeeld met zulk een bloempje in de hand. — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Lieve-Vrouw-Handekens, o. mv. — Te Cortenbosch, O.-L.-V.-Thielt. — *Orchis maculata* L.; fr. *Orchis maculé* ou *tacheté*; vl. *Gevlekt Standelkruid*. — (Fig. bl. 234.) — « De bol dezer plant is gespleten en gelijkt zeer wel

aan eene *hand*. De kinderen rukken de planten dikwijls uit, om de *handjes* te zien : de oude hand verbeeldt, volgens hen, de hand van St-Joseph, terwijl de nieuwe bol die van O.-L.-V. voorstelt. Zij vinden zich echter nog al dikwijls bedrogen, daar de *Orchis Morio* L.; (fr. *O. bouffon*; vl. *Harlekijns Standelkruid*) op dezelfde plaatsen groeit. Immers, deze heeft geene gespleten bollen. — (Vits. *Mém. cour. inéd.*) — (Fig.)

Lieve-Vrouw-Peer, v. — Te Nieuwerkerke. — Soort van *Peer*, die omtrent het feest van O.-L.-V.-Hemelvaart rijp wordt.

Liezen, v. mv. — Te Oostham. — Id. als GRACHTLICH. — Z. ook LIES.

— **Lijne**, z. GEEL —, WITTE —.

Lignenboom, z. LINDEBOOM.

Lijden-van-Onzen-Heer, o. — Te Vilvoorde. — Id. als JERUSALEMSKLAVER. — Z. dat w., voor uitleg.

Orchis Morio.

Bloem van
Orchis maculata.

De onderaardsche *handvormige* bollen. — a, de oude;
b, de nieuwe bol.

De onderaardsche *ronde* bollen;
— a, de oude; b, de nieuwe bol.

Lylac, m. — Te Herzelee, Wormhoudt en omstr. — Id. als SERIENEN. — *Lylac*, is de engelsche naam der plant.

Lijm, m. — Te Aarschot, Betecom, Bierbeek, Wesemaal. — Id. als JESUKENSSNOT. — Deze stof is *lijm*achtig; van daar de naam.

Lijnolie, v. — In zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *Laainwoile*); te Brussel en omstr., waar men ook de uitspr. *Laainole* hoort; fr. *huile de lin*. — Te Brussel zegt men soms ook *Laai-zoó-dôle*.

Lijnzaad, m. en o. — Zie hier de verschillende uitspr. die wij in België en Fransch-Vl. ontmoet hebben :

1° Te Bailleul en omstr., Esschen, Oost-Roosbeke, Poperinghe : *Lijnzaad*.

2° Te Brussel en omstr. : *Laaizood*.

3° Te Dixmuide en omstr. : *Lizaad*, *Liënzaad*.

4° Te Laarne : *Lijzwoi*.

5° Te Lokeren : *Lijzwoïd*.

6° Te Thourout : *Lizaad*.

7° Te Wetteren : *Lézoid*.

8° In zuid. Belg.-Limb. : *Lézwoïd*. — Zoo als men ziet, al deze namen zijn verb. van 't vl. *Lijnzaad*; fr. *graine de lin*, *semence de lin*.

Lijnzaadmeel, o. — Zie hier de bijzonderste uitspr. :

1° Te Brussel en omstr. : *Laaizemeel*; *Laaizoodmeel*.

2° Te Dixmuide en omstr. : *Lizaadmeel*; *Liënzaadmeel*.

3° In zuid. Belg.-Limb. : *Lézwoïdmêl*; — fr. *farine de lin*.

Lijnzaadolie, v. — (De uitspr. van *Lijnzaad*, is als voor de twee voorg. vww.) — Fr. *huile de lin*.

Lijsterbêre(n); v. mv. — (Uitspr. *Laaïster* —.) — In zuid. Belg.-Limb. — Verb. van *Lijsterbeziën*. — Id. als LIESTERBEZEN.

Lijsterbeze(n)hout, o. — Te Laarne, Wetteren. — Id. als HAVERESCH.

Lijsterbezenboom, m. — Te Aarschot, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Opwijk, Steenockerzeel, Vertrijck, Werchter, Wesemaal. — Id. als HAVERESCH.

Lijsterboom, m. — Te Leuven. — Id. als HAVERESCH.

Lijsterknoppen, m. mv. — Te Rethy. — Id. als LIESTERBEZEN.

Lijzemeel, o. — Te Lichtaart, Rethy, Brussel (uitspr. *Laaizemeel*), Wetteren (uitspr. *Lézemeel*). — Id. als LIJNZAADMEEL.

Lijzepoer, o. — Te Lokeren. — Verb. van *Lijnzaadpoeder*. — Id. als LIJNZAADMEEL.

Lijzolie, v. — Te Bierbeek, D'Worp, Neer-Ijssche, Oostham, Rethy. — Verb. van *Lijnzaadolie*; fr. *huile de lin*.

Lijzoolde, v. — Te Laarne. — Id. als 't voorg. w. — Olie = *Oolde*, te Laarne.

Lila-Stroobloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Xeranthemum annuum* L.; fr. *Xéranthème annuel*; vulg. *Immortelle pourpre*, *I. blanche*. — Bloemen met *stroo*achtig bekleedsel (fr. involucre à écailles scarieuses) en van purpere (*lila*) of witte kleur.

Lilje, z. GEEL —, WITTE —.

Linde, v. — Echte vl. naam, die op vele plaatsen in gebruik is, om den *Tilia* L.: fr. *Tilleul*, aan te duiden. — (Fig. bl. 236.)

Lindeboom, m. — Id. als 't voorg. w.

Linje, v. — Te Aalst. — Id. als LINDE.

Linjeboom, m. — Te Bierbeek. — Id. als LINDEBOOM.

Linn', v. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als LINDE.

Linneboom, m. — Te D'Worp, Leuven, Neer-IJssche en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als LINDEBOOM.

— **Linten**, z. ZIJDEN —.

Lintgras, o. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als LINTKRUID.

Lintkruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Phalaris variegata* Coss. en Germ. (*Baldingera arundinacea* Dmrt., var. *variegata*); fr. *Phalaride panachée*; vulg. *Ruban-de-la-Vierge*; vl. *Bontgestreepte (rietachtige) Eenhalm*. — Er loopen witte of geelachtige strepen over de bladeren, die alzoo aan gestreepte *linten* gelijken.

Bloem van *Tilia*.

Lintriet, o. — Wordt soms ook te Exaarde en te Saffelare gezegd, zoowel als 't voorg. w.

Lis', v. — Te Brecht, Dixmuide en omstr., Esschen, Lokeren. — Id. als HOF LISCH. — Verb. van *Lisch*.

Lisch, **Lisschen**, v. en v. mv. — 1° Te Vilvoorde. — Id. als HOF LISCH en GRACHT LISCH. — 2° Te Aarschot. — Id. als HOF LISCH. — 3° Te Brugge en omstr., Brussel en omstr., Thourout. — Id. als BLOEDIG-ZWAARD. — Voor verderen uitleg, z. ook LESCH.

— **Lisch**, z. GESTREEPT —, GRACHT —, HOF —, TAMME —, WATER —, WILDE —, ZWAARD —.

Lischbloem, v. — Te Opwijk, Wormhoudt en omstr. — Id. als HOF LISCH.

Lischflesch, v. — Te Vilvoorde. — *Pincenectia tuberculata* (andere schrijven *Pincenectitia*); fr. *P. tuberculeux*. — De bladeren zijn *lisch*- of *lesch*vormig (z. LESCH) en het onderste gedeelte van den stam gelijkt aan eene *flesch*.

— **Lischi**, z. TAMME —, WILDE —.

— **Lis(sen)**, z. WATER —, WILDE —.

Lobelia, v. — Te Drongen, Turnhout, enz. — *Lobelia Erinus* L.; fr. *Lobélie Érine*. — Eene kleine sieraadplant met schoone blauwe bloempjes.

Lochtingsulker, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als KANTZURKEL. — *Lochting* = moeshof, te Oost-Roosbeke en op vele plaatsen, in Vlaanderen.

Lochtingswortel, v. — Te St-Laurens noemt men alzoo de *roode* var. van Wortel, welke gewonelijk in den moeshof (*lochting*) gekweekt wordt; in de andere gevallen zegt men alleenlijk Wortel. — Z. dit w.

Longerkruid, o. — Te Gent, Opwijk. — *Pulmonaria officinalis* L.; fr. *Pulmonaire officinale*; vl. *Gemeen Longenkruid*. — Werdt eertijds veel gebruikt in de ziekten der *longen*; van daar ook de fr. en de lat. naam.

Loof, o. — Te Aalst (uitspr. *loïf*), Exaarde, Laarne (uitspr. *leu(h)euf*), Mariakerke, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Saffelare, Scheldewindeke, Turnhout, Wetteren (uitspr. *leu(h)euf*). — *Brassica Napus* L., var. *rapacea*; fr. *Chou Navet*, var. *à grosse racine*; vulg. *Navet*; vl. *Raap* of *Koolzaad*. — Onder den naam van *loof* (gelijk elders onder den naam van *kruid*) verstaat men eigenlijk de *bladeren* dezer plant. Nochtans zegt men ook : *loof* zaaien; een akker *loof*, enz. Als men de *knollen* alléén wil aanduiden, zegt men *Rapen*.

— **Loof**, z. **HUIS** —, **WIT** —, **ZET** —.

Loofbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Barbarea vulgaris* R. Br.; fr. *Barbarée commune*; vulg. *Herbe-de-Ste-Barbe*; vl. *Gemeen Barbarakruid*; d. *Barbenkraut*. — De bloem trekt op die der Raap, welke aldaar *loof* geheeten wordt. — Z. ook **Loof**.

Loofwinde, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **KOORNWINDE**.

Look, m. en o., volgens de plaatsen.

— De uitspr. is in 't algem. dezelfde als voor 't w. **BOOM** (z. dit w.); in zuid. Belg.-Limb. zegt men *l(w)ok*. — *Allium sativum* L.; fr. *Ail cultivé*; vl. *Gewoon Look*; d. *Knoblauch*; eng. *Garlick*; ital. *Aglio domestico*. — Deze naam is bijna *overal* in gebruik; de gemeenten zijn te talrijk om hier opgenoemd te worden.

— **Look**, z. **BEER** —, **DAK** —, **HOF** —, **HUIS** —, **KNOF** —, **KNUF** —, **KRAAI** —, **LÈS'** —, **VELD** —, **WILDE** —.

Lookbloemen, v. mv. — Te Aarschot, Hersselt. — Id. als **VELDLOOK**. — De plant heeft eenen onderaardschen knol, gelijk het gewoon *Look*, en onderscheidt zich door hare schoone, witte *bloemen*.

Looke, m.? — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als **Look**.

Drosera rotundifolia.

Loopigkruid, o. — Te Schilde en omstr. — *Drosera rotundifolia* L.; fr. *Rossolis à feuilles rondes*; vl. *Rondbladige Zonnedaauw*. — Waarschijnlijk verb. van *Loopingkruid*: *looping* heeft, onder andere, de bet. van *uitloping* of *afvloeien*. Deze plant laat een slijmachtig vocht uit hare klierachtige bladeren vloeien.

Lork, m. — Te Boutersem, Betecom, Poppel, Verrijck. — *Larix decidua* Mill. (*L. europaea* DC.); fr. *Mêlèze à feuilles caduques*; vl. *Bladverliezende Lork* of *Lorkenboom*. — (Fig.)

Louwelier, m. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Wercken, Woumen. — Verb. van *Laurier*. — Id. als LAURIERBOOM.

Luirik, m. — Te Boutersem, Verrijck. — Waarschijnlijk eene verb. van *Larix*. — Id. als LORK, naam die in dezelfde plaatsen ook gebruikt wordt.

Luizen, v. mv. — Te Gheel. — *Bidens tripartita* L.; fr. *Bident tripartit*; vl. *Drijdeelige Tandzaad*. — « Deze naam, » zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), « waarmede eigenlijk de *zaden* der plant bedoeld worden, wordt ook wel eens aan de plant zelve gegeven. De zaden gelijken wel een weinig, door vorm en kleur, aan *luizen*. » — (Fig.)

Luizenbloem, v. — Te Esschen. — *Scabiosa Succisa* L.; fr. *Scabieuse Succise*; vulg. *Succise*, *Mors-du-diable*; vl. *Duivelsbeet*. — (Fig. bl. 227.) — Er zitten gewonelijk zwarte beestjes in de bloemen; het volk noemt ze *luizen*.

Lupien, m. — Te Hoogstraten. — Id. als KOFFIEBOONTJES. — Verb. van 't fr. *Lupin*.

Luzeern, v. — Te Poperinghe, Vlamertinghe, Wetteren. — *Medicago sativa* L.; fr. *Luzerne cultivée*; vl. *Gekweekte Rupsklaver*. — Verb. van 't fr. *Luzerne*.

Luzern(e), v. en m. — In zuid. Belg.-Limb., te Beerst, Clercken, Dixmuide, Wercken, Wormhoudt en omstr., Woumen, Zarren. — Id. als 't voorg. w.

Luzerre, v. — Te Nederbrakel. — Id. als LUZEERN.

— **Lwoëf**, z. WIT —.

L(w)oik, m. en o. — Id. als LOOK.

— **L(w)oik**, z. HOF —.

Larix.

Vrucht van
Bidens tripartita.

M

Maagdekeers, v. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als LEMMEKENSBLAREN. — *Maagd*, bet. hier waarschijnlijk de H. Maagd of O.-L.-Vrouw. — De talrijke bloemen dezer planten zijn dicht te samen geschikt op vorm van eene *keers*.

Maagdekenspalm, v. — Te Oplinter, Werchter. — *Vinca minor* L.; fr. *Pervenche à petites fleurs*; vl. *Kleine Maagdepalm*; d. *Kleines Sinngrün*, *Immergrün*; eng. *Periwinkle*; ital. *Pervinca*. — Z. ook MEDEKENS PALM.

Maagdekruid, o. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Maagdelief, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als MADELIEFJE.

Maagdeliefke, o. — Te Esschen. — Id. als MADELIEFJE.

Maagdenbrem, m. — Te Assche en omstr. — Id. als GITSCHALEN.

Maagde(n)palm, v. — 1° Te Hoogstraten, Turnhout en omstr. — Id. als MAAGDEKENS PALM. — 2° Te Hoogstraten en omstr. noemt men alzoo ook den *Ligustrum vulgare* L.; fr. *Troëne commun*; vl. *Gewoon Mondhout*. — De bladeren dezer twee soorten van planten hebben omtrent denzelfden vorm en zijn immergroen, zoodat 't volk er geen verschil tusschen vindt. — Z. ook MEDEKENS PALM.

Maagdepalm, z. GROOTE —.

Maailkes, o. mv. — Verb. van *Muilkens*. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als LEEUWE(N)MULKE(N)s 2°).

Maandroos, v. — Te Bambecque, Esquelbecq, Herzeele, Wilder, Wormhoudt. — *Althaea rosea* Cav. (*Alcaea rosea* L.); fr. *Guimauve à fleurs rosées*; vulg. *Rose trémière*, *R. d'outre-mer*, *R. de mer*, *R. de Damas*, *Passe-Rose*; vl. *Stokroos*; d. *Stockrose*.

Maar, m. — Te Mall, Sluizen en omstr. — Id. als LAVÈS.

— **Madammeke(n)s**, z. NAAKTE —, POVER —.

— **Madamme(n)**, z. NAAKTE —.

Madelein, v. — Te Rotterdam. — *Origanum Majorana* L.; fr. *Origan Marjolaine*; vulg. *Marjolaine*; vl. *Marjolein*, *Mariolein*. — *Madelein* is eene verb. van deze laatste namen.

Madelief, v. Te Exaarde, Saffelare. — Id. als MADELIEFJE.

— **Madelief**, z. GROOTE —.

Madeliefje, o. — Te Rotterdam. — *Bellis perennis* L.; fr. *Pâquerette virace*; vulg. *Petite Marguerite*, *Pâquerette*; vl. *Madeliefken*,

Madeliefje; d. *Masliebe*. — (Fig.) — Van *Made*, d. i. weide. — *Madeliefje* = dus : *lief* bloempje uit de *weide*.

Madeliefke, o. — Te Brecht, Turnhout. — Id. als 't voorg. w., maar wordt alleenlijk gezegd van de gekweekte var. met *dubbele* bloemen. Van de wilde soort sprekende, zegt men **DRIESBLOMMEKE**. — Z. dat w.

Madelieve, v. — Te Reeth. — Id. als **MADELIEFJE**.

Madelieveke(n)s, o. mv. — Te Antwerpen, Duffel, Gent en omstr., Lokeren, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Wilrijk. — Id. als **MADELIEFJE**.

— **Madelieveke(n)s**, z. **STRAAT** —.

Madepalm, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Vinca minor* L.; fr. *Pervenche à petites fleurs*; vl. *Kleine Maagdepalm*; d. *Kleines Sinngrün*, *Immergrün*; eng. *Periwinkle*; ital. *Pervinca*. — Verkorting van *Maagdepalm*.

— **Madepalm**, z. **GROOTE** —.

Magnolia, m. — Algemeene naam, die men somtijds hoort gebruiken om de verschillende gekweekte soorten van het geslacht *Magnolia* L. aan te duiden.

Mahonie, m.; **Mahoniehout**, o. — Bijzonder in zuid. Belg.-Limb. — Hout van den *Swietenia Mahogoni* L.; fr. *Bois d'Acajou* (le *vrai* Acajou). — Verb. van *Mahogoni*.

Maïs, m. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — *Zea Mays* L.; fr. *Maïs cultivé*; vulg. *Blé-de-Turquie*; vl. *Turksche Tarwe*, *Turksch Koren*, *Maïs*; d. *Turkenweizen*, *Wälschkorn*, *Kukuruz*, *Maïs*; eng. *Indian of Turkey Corn*, *Maize*; ital. *Grano turco*, *Melicone*. — (Fig.)

Maleize, m. — Te Neerpelt. — Id. als **LORK**. — Verb. van *Mélèze*, fr. naam van den boom.

Malem, m. — Te Berthem, Gaver, Hove, Leest, Londerzeel, Merchtem. Perck. — *Chenopodium album* L.;

fr. *Ansérine blanche*; vl. *Witte Ganzevoet*. — Een onkruid dat veel in de moeshoven en in de aardappellanden voorkomt. — 2°) Te Bau-

Blad van
Bellis.

Zea Mays.

tersem, Molenbeek-Wersbeek, Verrijck, Wesemaal. — *Lamium purpureum* L.; fr. *Lamier pourpre*; vl. *Purpere Doove-Netel*. — 3° Te Herent, Huldenberg. O.-L.-V.-Thielt, Wesemaal. — Id. als KAASKENSKRUID of KAASBROOD.

Maliererekens, o. mv. — Te Appelterre. — Verb. van *Madelievekens*. — Id. als MADELIEFJE.

Malik, m. — Te O.-L.-V.-Waver. — Id. als MALEM 1°).

Malkewied, z. MELKWIED.

Malom, m. — Te Oeleghe, Schilde, Vollezele. — Id. als MALEM 1°).

— **Malouw**, z. WILDE —.

Malsch-Distelen, v. mv. — Te Gaver en omstr. — Id. als HAZEKOOLEN. — Deze planten zijn zeer *malsch* en hunne bladeren gelijken eenigszins op die van *Distelen*.

— **Malta**, z. KRUIS-VAN —.

Maluwe, v. — Te Rotterdam. — Id. als KAASBROOD.

— **Mammelutters**, z. WITTE —.

— **Mammezuigers**, z. WITTE —.

— **Mandeken**, z. GOUDEN —.

Mangelboom, m. — Te Brussel en omstr. — Id. als AMANDELBOOM.

Mangelnoot, v. — Te Brussel en omstr. — De vrucht van den voorg. boom.

Mannekes-en-Wuvekes, o. mv. — Te Vlamertinghe en omstr. — *Viola tricolor* L., var. *hortensis*; fr. *Grande Pensée*. — De veelkleurige bloemen dezer plant gelijken dikwijls aan de gezichten van oude *mannekes* en oude *wijfkens*.

Manniges-en-Wuviges, o. mv. — Id. als 't voorg. w.

Manskracht, v. — Te Binckom, O.-L.-V.-Thielt, Oplinter, St-Joris-Winghe. — Id. als LAVÈS. — Oudtijds meende men waarschijnlijk dat het gebruiken van dit kruid zekere deelen des lichaams prikkelde of versterkte. Men eet het nu nog in de soep, gelijk selderij. — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Marbollen, m. mv.; **Marbolle(n)hout**, o. — Te Perek. — Id. als EIKENSBOOM. — De ronde, witte vruchten gelijken wel aan de marmeren bollen, waarmede de kinderen spelen en die gewoonlijk *marbollen* genoemd worden. — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Marellen, v. mv. — 1° Te Leuven. — Eene soort van eetbaren Paddestoel; in 't lat. *Morchella esculenta* Fr.; fr. *Morille comestible*; vl. *Eetbare Morielje* — (Fig. bl. 242.) — 2° Te Nieuwerkerke. — Eene var. van Pruim.

—Marellen, z. TOP —.

Marentak, v. — Te Hauwaart. — *Viscum album* L.; fr. *Gui blanc*; vl. *Vogellijn*, *Mistel* of *Marentak*; d. *Gemeine* of *Weisse Mistel*, *Mispel*; eng. *Mistletoe*; ital. *Visco quercino*, *Vischio*.

—**Margariet**, z. GROOTE —, REINE —.

Margrietekens, o. mv. — Te Antwerpen, Landen. — Id. als **MADLIEFJE**. — De Franschen noemen ze ook *Marguerite*.

Margrietien, v. mv. — 1° Te Antwerpen, Meldert, Wommersom. — Id. als **MADLIEFJE**. — 2° Te Gent. — Id. als **FRANS(CH)E-ZONNEBLOEM**. — De Franschen noemen ze *Reine-Marguerite*.

—**Margrieten**, z. REINE —.

—**Margritte**, z. REINE —.

—**Maria**, z. HERT-VAN —.

Mariabloemkens, o. mv. — Te Hauwaart. — Id. als **VERGEET-MIJ-NIET**.

Marille(n), v. mv. — Te Berg, Bloir, Elst, Genoels-Elderen, Herderen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als **MARELLEN** 1°).

Marille(n), z. WATER —.

Marke, o. of v. — Te Bailleul en omstr. — Verb. van 't vl. *Merg*; fr. *moelle*. — Het binnenste deel van de plantenstammen.

Marlieven, v. mv. — Te Leest. — Verb. van *Madelieven*. — Id. als **MADLIEFJE**.

Masluin, o. — Te Oost-Roosbeke. — Fr. *Méteil*; vl. *Masteluin*, *Mastelein*. — Gemengd koren, half tarwe en half rogge.

Maspraume(n), z. **MASTPRUIJEN**.

Massel, m., **Masschel** of **Masscher**, m. — Deze twee laatste namen worden bijzonder in Vlaanderen gebruikt; de eerste wordt gehoord te Berthem en te Herent. — *Ustilago Segetum* Cord.; fr. *Charbon des blés*; vl. *Roest*, *Brand*. — Eene Schimmelplant die het graan aantast, bijzonder de Haver en de Gerst. De zieke aren worden gansch zwart en zijn vervuld met een zwart stof, dat niets anders is dan 't zaad of de kiemkorreltjes (fr. *spores*) der Schimmelplant. — « *Masschel*, enz. bet. eigenlijk *rook-zwartsel*, fr. *noir de fumée, suie*. » Samijn, *Kruidw.* bl. 77. — De schoolknapen, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), slaan elkander in 't gezicht met deze zwarte aren. Dat heeten zij elkander *masselen*. — Het werkw. *masselen* wordt veel gebruikt in den zin van *zwart maken*. — Op vele plaatsen,

Morchella esculenta.

onder andere te Berthem, Meldert, Vilvoorde, verstaat men, onder denzelfden naam van *Massel*, eene andere Schimmelplant, welke de aren der *Tarwe* aantast en ook zwart doet worden. In de Plantenkunde heet ze *Tilletia Caries* Tul.; fr. *Carie des blés*; vl. *Vermolming*.

Masselioen, m. — Te Clereken, Dixmuide, Eessen, Wercken, Zarren. — Id. als MASLUIN.

Mast, m., **Mastenboom**, m. — Te Antwerpen, Baarle, Brecht, Eessen, Gheel, Hoogstraten, Lichtaart, Rethy, Schilde, Turnhout. — *Pinus sylvestris* L.; fr. *Pin sylvestre*; vl. *Wilde Pijnboom*; d. *Kiefer*, *Föhre*; eng. *Pine*, *Pine-tree*; ital. *Pino salvatico*. — (Fig.) — Men maakt er scheepsmasten van.

— **Mast**, z. FIJNE —, HEKSE(N) —.

Mastellekens, o. mv. — Te Rethy. — Id. als KAASBROOD. — Waarschijnlijk eene verb. van *Pastellekens* = kleine koekskens. — De vruchten dezer planten hebben dien vorm.

Mastellekenskruid, o. — Te Blaasveld. — Id. als 't voorg. w.

Maste(n)bolle(n), m. mv. — De vruchten van den *Mast* of *Mastenboom*. — (Fig.) — Z. MAST.

Mastenboom, m. Z. MAST.

Maste(n)toppe(n), m. mv. — De vruchten van den *Mast* of *Mastenboom*. — (Fig.) — Z. MAST.

Mastluin, o. — Te Nieuwerkerke. — Id. als MASLUIN.

Mastoeche(n), v. mv. — Te Brussel en omstr., Gent en omstr., Lokeren. — Id. als CAPUCIENE(X). — Verb. van den fr. volksnaam *Mastouche*.

Mastoeskens, o. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als CAPUCIENE(X). — Verb. van den fr. volksnaam *Mastouche*.

Mastoessen, v. mv. — Te Huldenberg, Opwijk. — Id. als MASTOECH(E)(X).

Mastspar, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als DEEL. — Eene *Spar* die tot *masten* (= scheepsmasten) opgroeit.

Mas(t)pruim, v. — Te Exaarde, Saffelare en in zuid. Belg.-Limb. — Eene soort van dikke Pruim. — Verkorting van *Dumas(t)pruim*.

Mastus, v. — Verb. van den fr. volksnaam *Mastouche*. — Z. MASTOECH(E)(X).

Mater, v. — Onder dezen naam verstaat men, bij het volk, verscheidene planten. — 1° Te Alveringhem, Schilde. — *Matricaria Chamomilla* L.; fr. *Matricaire Camomille*; vulg. *Camomille*; vl. *Moederkruid*, *Gemeene Kamille* of *Kamillebloem*. — (Fig. bl. 244. — 2° Te Exaarde, Gheel, Saffelare.

Pinus sylvestris.

Anthemis nobilis L.; fr. *Anthémide noble*, *Camomille romaine*. — 3° Te Exaarde, Gits, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Saffelare, Sichem, St-Joris-Winghe, Veerle. — *Pyrethrum Parthenium* Sm. (*Matricaria Parthenium* L.); fr. *Pyrèthre Matricaire*. — Deze planten werden gebruikt in de ziekten der baarmoeder (fr. *matrice*; van 't lat. *mater*, *matris*).

Matricaria Chamomilla.

a, b, c, enz. Plant en verschillende deelen der bloem en der vrucht; — *f*, blad.

— **Mater**, z. GELE —.

Materiaal, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Hesperis matronalis* L.; fr. *Julienne des dames*; vl. *Damastbloem* of *Nachtviolier*. — **Materiaal** is eene verminking van *Matronaal* (lat. *matronalis*), naam welke op andere plaatsen aan de plant gegeven wordt. — Z. MATRONALEN.

Matronalen, v. mv. — Te Gent. — Id. als 't voorg. w.

Matronen, v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als MATERIAAL.

Mattekruid, o. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als MARENTAK.

Medecijnbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Achillea Ptarmica* L.; fr. *Achillée sternutatoire*; vl. *Smalbladig Achilleskruid*. — De bloem wordt als *medecijn* of geneesmiddel gebruikt.

Medekenspalm, v. — 1° Te Messelbroeck, Tessenderloo, Veerle. — Id. als **MAAGDEKENSALM**. — *Medeken*, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), is eene verb. van *Maagdeken*. Oudtijds plaatste men eenen krans van *Medekenspalm* op het hoofd der bruid. De Duitschers noemen de plant nu nog soms *Jungfernkron*e (= maagdekroon). — 2° Te Oplinter, Perck, Vilvoorde. — Id. als **MAAGDE(X)PALM** 2°. — Z. dat w. — « De *medekens* of *maagdekens*, » zegt M. Vits, « strooien te Perck de bloemen en takken van den *Ligustrum vulgare* L., in de processie, vóór het H. Sacrament, gelijk weleer de Joden palmtakken strooiden bij Jesus' intrede te Jerusalem. »

Meegdebezen, v. mv. — Te Helchteren. — Id. als **BOSCHPALM**.

Meekrap v. — Te Gent. — Echte vl. naam van den *Rubia tinctorum* L.; fr. *Garance des teinturiers*.

— **Meel**, z. **LIJZE** —,
LIJZAAID —.

— **Meelbloemekens**, z.
ZOETE —.

Meelblommetjes, o. mv.
— Te Brugge en omstr. —
(Fig.)—Id. als **BRANDKRUID**.
— Men zegt er ook *Dievekruid*.

Meeld, v. — Te Helchteren. — Id. als **MALEM** 1°. — Verb. van 't vl. *Melde*, naam van den *Atriplex hastata* L.; fr. *Arroche hastée*; vl. *Piekbladige Melde*, plant die op den *Chenopodium album* L.

gelijkt en, door 't volk, onder denzelfden naam wordt aangeduid.

Meelzoetekens, o, mv. — Te Boutersem, Meerhout, Oplinter, Verrijck. — Id. als **MADIELIEFJE**.

Meelzoeten, v. mv. — Te Hauwaart. — Id. als **MADIELIEFJE**.

Meelzutekens, o. mv. — Te Diest. — Id. als **MADIELIEFJE**.

Meerhaatse-Knikkers, m. mv. — Te Gheel. — *Staphylea pinnata* L. en *S. trifoliata* L.; fr. *Staphylier à feuilles pennées* en *S. à feuilles trifoliolées*; vl. *Pimpertotelaar met gevinde bladeren* en *P. met drielidige bladeren*. — Het zaad van deze twee struikgewassen is bolvormig en zeer hard; de kinderen van *Meerhout* (zoo men ons vertelt),

Clematis Vitalba (Meelblommetjes).

gebruiken deze zaden in plaats van *knikkers*. Meerhout is naast Gheel gelegen. Van daar zegt men, te Gheel, *Meerhaatsche-Knikkers* = verb. van *Meerhoutsche* —.

Meerschbloemkens, o. mv. — Te Gent. — Id. als **MADLIEFJE**. — *Meersch* is synoniem van *vochtige weide*.

Meerschboterbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **GROOTE-BOTERBLOEM**.

Meerschkattesteert, m. — Te Baarle, Drongen, Exaarde, Saffelare. — *Equisetum palustre* L.; fr. *Prêle des marais*; vulg. *Queue-de-cheval*; vl. *Moeras-Peerdesteert*. — (Fig.)

Meerschratel, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Rhinanthus major* Ehrh. en *R. minor* Ehrh.; fr. *Rhinanthe majeur* en *R. mineur*; vl. *Groote en Kleine Ratelen*.

Meerschzulker, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **LEKBLAREN**. — Deze planten groeien grootendeels aan den

oever der wateren of in de vochtige weiden = *meerschen*.

Meësblomkes, o. mv. — Verb. van *Meerschbloemkens*. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **MADLIEFJE**.

Meezoetekens, o. mv. — Te Aarschot, Cortenbosch, Hauwaart, Meersen, O.-L.-V.-Thielt, Sichem, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Veerle. — Id. als **MADLIEJE**.

Meibloem, v. — Te Bambecque, Exaarde, Herzele, Ledringhem, Moll, Opwijk, Saffelare, Vollezele, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **LELIE-VAN-DALEN**,

Meibloemkens, o. mv. — 1° Te Schilde. — Id. als **LELIE-VAN-DALEN**. — 2° Te Westerloo. — Id. als **MADLIEFJE**.

Meibloeme(n), v. mv. — 1° Te Rotterdam. — De bloemen van *Crataegus oxyacantha* L. en *C. monogyna* Jacq.; fr. *Aubépine épineuse* en *Au. à un style*; vl. *Hagedoorn*, *Doornlaar*. — 2° Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen, Vollezele. — Id. als **SERIENEN**.

Meibloemtje, o. — Te Poperinghe. — Id. als **MADLIEFJE**.

a, Eene aar van *Equisetum*.

b, Zaaddragend schildje (vergroot); — c, een zaadje of kiemkorreltje (spoor) met zijne 4 springdraadjes (clateria) (vergroot).

Meiblom, v. — Te Turnhout. — Id. als LELIE-VAN-DALEN.

Meiblomme, v. — Te Lokeren. — Id. als LELIE-VAN-DALEN.

Meiblommeke, o. — Te Turnhout. — Id. als LELIE-VAN-DALEN.

Meibloemen, v. mv. — Te Rethy. — *Polygonatum officinale* All.; fr. *Polygonatum officinal*; vulg. *Sceau-de-Salomon*; vl. *Gewone Salomonszegel*. — (Fig.) — Waarschijnlijk zoo genoemd om zijne gelijkenis met de *Lelie-van-Dalen* welke, te Rethy, den naam van *Meiblummeke*s draagt.

Meiblummekes, o. mv. — Te Rethy. — Id. als LELIE-VAN-DALEN.

Onderaardsche stam van *Polygonatum*.

Meiboom, m. — Ter Pinte, te Gent, Ingoyghem. — *Chenopodium album* L.; fr. *Ansérine blanche*; vl. *Witte Ganzevoet*. — « Een *Meiboom* », zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), « is eigenlijk een Denneboom, die men den eersten Mei van zijne schors ontbloot, met klatergoud, geschilderd papier, eierschalen, enz. versiert en vóór een Maria-beeld plant. — De *Chenopodium* groeit ook hoog op en vertakt zich gelijk een boom. »

Meidrank, m. — Te Vilvoorde. — *Asperula odorata* L.; fr. *Aspérule odorante*; vl. *Welriekend Ruwkruid*; d. *Wohlrriechende Waldmeister*, *Maitrank*. — (Fig.) — De Duitschers maken er eenen drank mede, welke ook den naam van *Maitrank* draagt.

Meielievekens, o. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als MADELIEFJE.

Meikeesten, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Eene var. van vroegen Aardappel, welke elders ook den naam van *Negen-Wekers* draagt. — Alzoo geheeten omdat hij in de *Meimaand keest* of kiemt.

Asperula odorata.

Meiklokskens, o. mv. — Te Perck. — Id. als LELIE-VAN-DALEN. — Het plantje bloeit in *Mei* en de bloempjes zijn *klok*vormig. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Meikool, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als MEISAVOOI.

Meikoppen, m. mv. — Te Brugge en omstr. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop*. — (Fig.) — Verb. van *Maankoppen*? of wel alzoo genoemd omdat ze in *Mei* bloeien.

Zaadbol van *Papaver*.

Meilaar, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Cerasus Padus* DC.; fr. *Cerisier à grappes*; vulg. *Mérisier à grappes*; vl. *Tropjes-Kersenboom*, *Hondskers*. — Bloeit in *Mei*; *laar* is de gewoonlijke uitgang der boomnamen.

Meilelie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **LELIE-VAN-DALEN**.

— **Meilelie**, z. **GELE** —.

Meilievekes, o. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als **MADLIEFJE**.

Meiroos, v.; **Meirozelaar**, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **BALROOS** 1°).

Meisavooi, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Fr. *Chou de Savoie de mai*.

Meisjes-en-Jongens, m. mv. — Te Opwijk. — *Orobis vernus* L.; fr. *Orobe printanier*; vl. *Lente-Orobis*.

Meiskenspalm, v. — Te Gaver. — Id. als **MAAGDE(N)PALM**, 2°). — Z. ook **MEDEKENSALM**.

Meizeutjes, o. mv. — Te Gheel. — Id. als **MADLIEFJE**; maar wordt alleenlijk gezegd van de var. met *dubbele* bloemen. De var. met *enkele* bloemen heet *Dries(ch)bloemeken*. — Verb. van *Meizaadjes*? Bloeit bijzonder in *Mei*.

Meiziëtjes, o. mv. — Te Tongeren. — Id. als **MADLIEFJE**. — Z. ook 't voorg. w.

Meizeutjes, o. mv. — Te Berg, Bloir, Elst, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als 't voorg. w.

Meizodjes, o. mv. — Te Bierbeek. — Z. **MEIZIËTJES**.

Meizoetekens, o. mv. — Te Peer, Wesemaal. — Id. als **MADLIEFJE**. — *Zoeteken*, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*) = lieveken. De naam beteekent dus *Lieveken uit de Meimaand*.

Mel, v. — 1° Te Oostham, Sichem, Wesemaal. — Id. als **MEIBOOM**. — 2° Te Messelbroek, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe. — *Atriplex hortensis* L.; fr. *Arische des jardins*; vulg. *Bonne-Dame*; vl. *Hofmelde*.

— **Mel**, z. **WILDE** —.

Melkbloem, v. — Te Berthem, Coolscamp, Mechelen-a/Maas, Wommersom. — Id. als **PISSEBLOEM**. — Als men de stengels breekt, vloeit er een *witachtig* vocht uit. — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Melkboom, m. — Te Gent. — *Galactodendron utile* H. B. K.; fr. *Arbre à lait*. — Uitlandsche boom, die een wit en zeer voedzaam vocht oplevert, dat met de *melk* der dieren kan vergeleken worden. Oorspronkelijk van Brazilië.

Mel(k)destele, v. — Verb. van *Melkdistel*. — Id. als **HAZEKOOLEN**. — Deze planten bevatten een wit, *melkachtig* sap en hebben doornen bijna gelijk de *Distels*.

Melkdistel, v. — Te Bierbeek, Brecht, Brusseghem, Coolscamp, D'Worp, Neer-Ijsche, Perck, Steenockerzeel, Turnhout, Vilvoorde, Vollezele. — Id. als 't voorg. w.

Melkkruid, o. — 1° Te Exaarde, Saffelare. — *Asclepias syriaca* L.; fr. *Asclépiade de Syrie*; vl. *Syrische Zijdeplant*. — (Fig.) — 2° Te Cortenbosch.

— *Euphorbia helioscopia* L., en *Eu. Peplus* L.; fr. *Euphorbe Réveil-matin* en *Eu. Péplus*; vl. *Zonnewendende Wolfsmelk* en *Tuin-Wolfsmelk* of *Kroontjeskruid*. — (Fig.) — Uit de gebrokene stammen dezer planten druipt een wit, melkachtig vocht.

Zaad van *Asclepias*.

a, Gansche bloem van *Euphorbia*; — *b*, mannelijke bloemen of meeldraden; — *c*, vrouwelijke bloem of stamper; — *d*, opengaand zaadhuisje; — *e*, doorgesneden vrucht.

Melkplant, v. — 1° Te Berthem, Coolscamp, Mechelen-a/Maas, Wommersom. — Id. als PISSEBLOEM.

— 2° Te Leest, Londerzeel, Wolverthem. — Id. als HAZEKOOLEN. — Er vloeit een wit, melkachtig vocht uit deze planten, als men ze kwetst.

Melktengel, v. en m. — Te Baarle, Drongen, Gent, Landegem. — Id. als MELKTINGEL.

Melktingel, v. en m. — Te Exaarde, Lokeren, Oost-Roosbeke, Saffelare, Wetteren. — *Lamium album* L.; fr. *Lamier blanc*; vulg. *Ortie blanche*; vl. *Witte Doove-Netel*. — De bloemen zijn wit als melk en de bladeren gelijken op die der Groote Netel = tingel.

Lamium album.

Melkwei, o? — Verb. van *Melkwied*. — Te Hove, Schelle, Wilrijk. — Id. als 't volg. w.

Melkwied, o. — 1° Te Blauwput, Dixmuide en omstr., Thourout, Uitkerke, Vlamertinghe, Wormhoudt en omstr. — Id. als HAZEKOOLEN. — *Wied* of *wiede* = onkruid. Er zit een wit, *melk*achtig vocht in de planten. — 2° Te Wormhoudt en omstr. wordt dezelfde naam ook gegeven aan de *Euphorbia helioscopia* L. en *Eu. Peplus* L.; fr. *Euphorbe Réveil-matin* en *Eu. Péplus*; vl. *Zonnewendende Wolfsmelk* en *Tuin-Wolfsmelk* of *Kroontjeskruid*. — (Fig. bl. 249.) — Z. ook MELKKRUID.

Bloem van
Cucumis Melo.

Doorgesneden
vrucht.

Melkwiesel, o? — Te Oostroot (Holland). — Id. als HAZEKOOLEN.

Melo, m. en v. — Bijna *overal* in België en in Fr.-Vl. — Te Brussel en te Leuven is de uitspr. *Meloew*n. — *Cucumis Melo* L.; fr. *Concombre Melon*; vulg. *Melon*. — (Fig.)

Meluw, v. — Te Hoogstraten. — Id. als MEL 2°).

— **Meluw**, z. WILDE —.

Memmekens, o. mv. — 1° Te Gheel. — Id. als MELKTINGEL. — 2° Te Veerle, Tessenderloo. — *Lonicera Periclymenum* L.; fr. *Chèvrefeuille des bois*; vl. *Wild Geiteblad*. — De kinderen zuigen het zoete sap uit de bloemen dezer planten; van daar *Memmekens* genoemd. *Mem* = fr. *mamelle*.

Memmen, v. mv. — Te Gheel. — Id. als MEMMEKENS 2°).

Memmenkruid, o. — Te Hoogstraten. — Id. als MELKTINGEL. — Z. ook MEMMEKENS.

Memzuigers, m. v. — Te Oostham, Rethy. — *Lonicera Caprifolium* L.;

1. *Mentha rotundifolia*.
2. *Mentha sylvestris*.

fr. *Chèvrefeuille des jardins*; vl. *Tuin-Geiteblad*. — Z. ook MEMMEKENS, voor uitleg.

Mént, v. — In zuid. Belg.-Limb. — Wordt gezegd voor verscheidene soorten van 't geslacht *Mentha* L., bijzonder voor *M. aquatica* L.; *M. rotundifolia* L. en *M. sylvestris* L.; fr. *Menthe aquatique*; *M. à feuilles rondes* en *M. sauvage*; vl. *Watermunt*; *Rondbladige M.* en *Wilde M.* — (Fig. bl. 250.)

Menthe, v. — Te Alveringhem, Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke, Poperinghe, Thourout, Vlamertinghe. — Id. als MÉNT.

Méntha, v. — Z. MÉNT. — Deze twee namen zijn in gebruik in dezelfde streek.

Merbelane(n), v. mv. — Te Laarne. — Eene var. van Pruim, in 't fr. *Prune de Myrobolan* geheeten; lat. *Prunus domestica* L., var. *Myrobolana*.

Mérekespalm, v. — Te Gheel, Hoogstraten. — Id. als MAAGDE(X)PALM 1°) en 2°). — *Mérekespalm* is waarschijnlijk eene verb. van *Medekespalm* (z. dat w.), naam die op andere plaatsen in gebruik is.

Merg, m. en o. — In zuid. Belg.-Limb., te Brussel, Oostham, enz. — Het merg der planten; fr. *la moelle*.

Mergel, o. — Te Brecht, Esschen. — Id. als 't voorg. w.

Merk, o. — Te Dixmuide en omstr., D'Worp, Laarne, Oost-Roosbeke, Thourout. — Id. als MERG.

Mërminrank, m. — Te Boutersem, Vertrijck. — Id. als KOORNWINDE. — *Mermin* = verb. van *Meermin*; fr. *Sirène*.

Mernos', m. — Te Neer-IJssche. — *Trifolium incarnatum* L.; fr. *Trèfle incarnat*; vl. *Inkarnaatroode Klaver*, ook *Topjes-Klaver* genoemd.

Mes', o? — Te Gheel. — Id. als LAVES.

Mespeboom, m. — Te Bambeeque, Brussel, Esquelbecq, Herzeele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als MISPELBOOM.

Mespeleer, m. — Te Aalst, Brussel, D'Worp, Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Wetteren. — Id. als MISPELBOOM.

Mespels, v. mv. — Te Bailleul en omstr. — Id. als MISPELBOOM. — Men beduidt bijna altijd den boom door den naam der vruchten.

Mestuskes, o. mv. — Te Wetteren. — Z. MASTOECHÉ(X).

— **Meule**, z. KREULE —.

Meulekens, o. mv. — Verb. van *Molekens*. — 1° Te Betecom, Hertselt, Huldenberg, Opwijk, Werchter, Wese-maal. — *Lamium album* L.; fr. *Lamier blanc*; vulg. *Ortie blanche*; vl. *Witte Doove-Netel*. — De kinderen gebruiken den bloeienden stengel om *meulekens* (molekens) te maken. — (Fig. bl. 249.)

Bloem van *Phlox*.

2° Te Baarle, Drongen, Landegem. — Eene gekweekte sieraadplant, welke in de wetenschap den algemeenen naam van *Phlox* L. draagt en wier bloemkroon eenigszins op een klein *molenrad* gelijkt. — (Fig. bl. 251.)

— **Meulen**, z. **KOLVER** —.

Meunt, v. — Id. als **MUNT**, in zuid. Belg.-Limb.

Meur; **Meure**, z. **MUR**.

Meur, z. **GANZE** —.

Meuttekensklaver, m. — Te Werchter. — Id. als **HAZEKLAVER**.

Mezuutjes, o. mv. — Te Oostham en omstr. — Id. als **MADIELIEFJE**.

Michel, v.? — Verb. van *Nichel*. — Te Heffen en omstr. — Z. **NICHEL**.

Microbe(n), m. mv. — Het enkelv. is *Microob*. — Wordt bijna *overal* gehoord, sedert dat de theorieën van Pasteur meer en meer hunne toepassing vinden in de geneeskunde. — *Microbe(n)*, (fr. *microbes*) komt van 't gr. μικρός = klein en βίος = leven, levend wezen. — *Theoretisch* dus, zou deze naam *al* de *kleine levende* wezens kunnen beteekenen; maar *praktisch* verstaat men daardoor zekere kleine microscopische plantjes, behoorende aan de Groep der *Wieren* (fr. *Algues*), order der *Cyanophyceen* (blauwachtige Wieren), Familiën der *Coccaceen*, *Bacteriaceen*, *Beggiatoaceen* en deel makende van de Geslachten : *Micrococcus*, *Streptococcus*,

Microben (*Microbes*)

1. *Bacillus termo*; — 2. *Bacillus subtilis*; — 3. *Spirillum*; — 4. *Id.* (meer vergroot); — 5. *Sarcina*.

Sarcina, *Ascococcus*, *Leuconostoc*, *Bacillus*, *Spirillum*, *Leptothrix*, *Cladothrix*, *Actinomyces*, *Beggiatoa* en *Crenothrix*. — (Fig.).

N. B. Het geslacht *Bacterium*, van weleer, is heden afgeschaft, als zijnde niet verschillig van 't geslacht *Bacillus*.

De meest gekende *Microben* zijn de *ziekverwekkende* soorten (fr. *espèces*

pathogènes), zoo als de *Bacillus der Pestkool* (fr. *B. du charbon, de l'anthrax*); de *B. der verrotting of bloedvergiftiging* (fr. *B. septique ou de la septicémie*); de *B. der longtering* (fr. *B. de la tuberculose*); de *B. der melaatsheid* (fr. *B. de la lèpre*); de *B. der typhus* (fr. *B. du typhus*); de *B. van den cholera* (fr. *B. du choléra*); de *Sarcina der maag* (fr. *Sarcine de l'estomac*); de *Leptothrix der tanden* (fr. *L. buccal ou de la carie des dents*), enz.

De aard van dit werk laat niet toe ons langer met deze belangrijke wezens bezig te houden. Wie meer bijzonderheden zou verlangen, kan het volgende werk raadplegen: *Traité pratique de Bactériologie*, par E. MACÉ, 2de uitg., in-8°, 740 bl., 201 fig. in den tekst. — Parijs, Baillière en zoon.

Miemenen, z. ROODE —, ZWARTE —.

Mier; **Miere**, z. MUUR.

— **Miere**, z. VERGIFTIGE —.

Mierekruid, o. — Te Nieuwerkerke. — Verb. van *Muur*, *Muurkruid*; *Stellaria media* L.; fr. *Stellaire intermédiaire*; vulg. *Mouron des oiseaux*; vl. *Gemeen Sterrekruid*; vulg. *Vogelmuur*. — (Fig.)

Mierslaan, **Mierzelaan**, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van Pruim; in 't fr. *Prune de Myrobolan*.

Miezitêkes, o. mv. — Te Leuven en omstr. — Id. als MADELIEFJE.

Mikroben, z. MICROBEN.

Mil, **Milt**, m. — Te Turnhout. — *Panicum miliaceum* L.: fr. *Panic Millet*; vl. *Gierst*. — Van 't fr. *Mil*, *Millet*.

Mille, m. — Te Nieuwerkerke. — Id. als 't voorg. w.

— **Mille**, z. KRULLE —.

Millezaad, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als MIL.

Milt, z. MIL.

Minne, z. BEVENDE —.

Minnekes, o. mv. — Te Brussel, D'Worp, Lokeren, Neer-Ijsche. — Fr. *Chaton*; vl. *Bloemkatje*; eene bloeiwijze zoo als men bij Wilgen, Populieren, enz. tegenkomt.

Mint, v. — Te Leuven. — Id. als MUNT.

— **Minte**, z. PEPER —.

Stellaria media.

Bloemkatjes.

Mintekruid, o. — Te Lokeren. — Id. als **MUNT**.

Minthje, v. — Te Aalst en omstr. — Id. als **MUNT**.

Misluin, o. — Te Nieuwerkerke. — Id. als **MASLUIN**.

Mispel, m. — Te Antwerpen, Beerst, Brecht, Dixmuide, Eessen, Eessen (grenzen), Leuven, Rethy, Turnhout, Woumen, Zarren. — Id. als **MISPELBOOM**. — De naam der *vrucht* wordt meestal gebruikt om den boom te beduiden.

Mispelaar, m. — Te Herent, Moll, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Thourout, Vlamertinghe, Wesemaal. — Id. als **MISPELBOOM**.

Mispelboom, m. — Te Herent, Moll, Oostham, Vlamertinghe, Wesemaal. — *Mespilus germanica* L.; fr. *Néflier d'Allemagne*; vl. *Mispelboom*; d. *Mispelbaum*; ital. *Nespola*. — (Fig.)

Mispeleer, m. — Te Boutersem, Hauwaart, Huldenberg, Leuven, Lichtaart, Molenbeek-Wersbeek, Verrijck. — Id. als 't voorg. w.

Mistelioen. — Te Clercken, Dixmuide, Eessen, Wercken, Zarren. — Id. als **MASLUIN**.

Misz(woid), v. — Te Mall, Nederheim, Sluizen, enz. in zuid. Belg.-Limb. — Verb. van *Muskaat*. — De vrucht van den *Muskaatboom*; *Myristica fragrans* Thunb.; fr. *Muscadier odorant*.

Mizbloemekes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Verb. van *Meerschbloemekes*. — *Meersch* is synoniem van beemd, weide, broek. — Id. als **MADLIEFJE**.

Mizerieboomke(n), o. — Te Brecht, Exaarde, Gheel, Mall, Opwijk, Saffelare, Sluizen, Vilvoorde. — *Daphne Mezereum* L.; fr. *Daphné Bois-gentil*; vl. *Peperboompje*. — (Fig.) — Waarschijnlijk eene verb. van 't lat. *Mezereum*. — Een klein struikgewas, met vroegeroode bloemen, welk in zuidelijk België in 't wild groeit en elders in de hoven gekweekt wordt.

Mizlelie, v. — Te Asper en omstr. — Id. als **WATERLELIE**. — Verb. van *Meerschlelie*. Een *meersch* is eene vochtige, waterachtige weide of beemd.

Doorgesnedene vrucht van *Mespilus*.

Daphne Mezereum.

Mizratel, m. — Te Asper en omstr. — Id als MEERSCHRATEL.

Moeder-des-Huisgezins, v. — Te Vilvoorde. — *Cordyline vivipara* Hort.; fr. *Cordyline vivipare*. — Eene gekweekte sieraadplant wier uitloopers nieuwe planten voortbrengen. Van daar de naam. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Moederken, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als MOEDER-VAN-DUIZEND-KINDEREN.

Moederken-van-duizend-Jongskens, o. — Te Asper en omstr. — Id. als 't volg. w.

Moederken-van-duizend-Kinderen, o. — Te Gent en omstr. — *Saxifraga sarmentosa* L.; fr. *Saxifraga sarmentouse*; vl. *Rankschietende Steenbreek*. — Soms wordt deze naam ook gegeven aan den *Saxifraga umbrosa* L.; fr. *Saxifraga ombreuse*; vulg. *Désespoir-du-peintre*; vl. *Lommerminnende Steenbreek*. — De uitloopers of ranken dezer twee soorten van planten brengen talrijke jonge plantjes voort.

Moederkeskruid, o. — 1° Te Gheel en omstr. — Id. als 't voorg. w.; maar wordt alleenlijk van den *S. sarmentosa* L. gezegd. — 2° Te Molenbeek-Wersbeek. — *Pyrethrum Parthenium* Sm. (*Matricaria Parthenium* L.); fr. *Pyrèthre Matricaire*. — Deze plant werd gebruikt in de ziekten der baarmoeder (fr. *matrice*; van 't lat. *mater*, *matris*).

Moederkoren, o. — Te Cortenbosch. — Eene ziekte van het koren, veroorzaakt door eene Schimmelplant, de *Claviceps purpurea* Tul.; fr. *Ergot du seigle*. — (Fig. bl. 37.)

Moederkruid, o. — 1° Te Boutersem, Verrijck. — *Pyrethrum Parthenium* Sm. (*Matricaria Parthenium* L.); fr. *Pyrèthre Matricaire*. — 2° Te Wormhoudt en omstr. wordt deze naam gegeven aan den *Matricaria Chamomilla* L.; fr. *Matricaire Camomille*; vl. *Moederkruid*, *Gemeene Kamille*. — (Fig. bl. 244.) — Deze planten worden gebruikt in zekere ziekten der baarmoeder (fr. *matrice*). Van daar de naam.

Moeder-van-duizend-Jongskens, z. MOEDERKEN-VAN —.

Moedernaakten, v. mv. — Te Coolseamp. — *Colchicum autumnale* L.; fr. *Colchique d'automne*; vl. *Herfst-Tijdeloos*. — (Fig. bl. 256.) — Alzoo genoemd omdat de bloemen er gansch naakt uitzien; zij komen uit den grond zonder bladeren.

Moejnt, v. — Te Brussel. — Id. als MUNT.

Moelvers, m. mv. — Te Tongeren (M. Vits.). — De vruchten van den *Zwarten Aalbeziestruik*; *Ribes nigrum* L.; fr. *Groseillier noir*, *Cassis*.

Moent, v. — Te D'Worp. — Id. als MUNT.

Moentj, v. — Te Nieuwerkerke. — Id. als MUNT.

Moer, z. ROOË —, VOGEL —, WITTE —.

Moeras'-mos, m. en o. — Te Mall, Nederheim, Sluizen, enz. in zuid. Belg.-Limb. — Algemeene naam van de verscheidene soorten van *Sphagnum* L.; (fr. *Sphaigne*; vl. *Veenmos*), die in 't water der moerassen groeien. — (Fig.)

Moerbeesboom, m. — Te Gent en omstr. — Id. als **MOERBEZENBOOM**.

— **Moerbezeleer**, z. **SPAANSCH** —.

Moerbezen, v. mv. — Te Landen en omstr. — Id. als **BOSCHBEZEN**; *Vaccinium Myrtillus* L.; fr. *Airelle Myrtille*; vl. *Mirtenbeziestruik*.

Moerbezenboom, **Moerbeziënboom**, m. — Te Antwerpen, Brecht, Dixmuide en omstr., Esschen (grenzen), Laarne, Moll, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, St-Laurens, Thourout, Turnhout, Wetteren. — *Morus nigra* L.; fr. *Mûrier noir*; vl. *Zwarte Moerbezieboom*. — (Fig.)

Moerbizzemen, v. mv. — Te Poppel. — Id. als **MOERBEZEN**. — *Bizzemen* is eene verb. van *Beziën*.

Moerboom, m. — Te Vlamertinghe. — Id. als **MOERBEZENBOOM**.

Moer(e), z. **MUUR**.

— **Moere**, z. **GANZE** —.

Moer(e)bezeleere, m. — Te Lokeren en omstr. — Id. als **MOERBEZENBOOM**.

Moerebezie, v. — Te Poperinghe. — Z. 't voorg. w.

— **Moes**, z. **RIEK** —, **ZOER** —.

— **Moese**, z. **GANZE** —, **GOUZE** —.

Moess', o. — Te Brussel en omstr. — Algemeene naam om de Mossoorten (lat. *Musci*; fr. *Mousses*) te bedienen. — (Fig. bl. 257.)

Moestuinnetel, v. — Te Mechelen-a/Maas. — Id. als **BRANDNETEL**. — Deze Netelsoort komt veel in de moestuinen. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Moffelboonen, v. mv. — Te 'S Hertogenbosch. — Id. als **LABBOONE**(x).

Colchicum autumnale.
Bloem en vrucht.

Sphagnum.

Vrucht van
Morus nigra.

Moggelirs, m. mv. — Te Asper en omstr.
— Eene var. van witten Aardappel.

Molberen, v. mv. — Te Mechelen-
a/Maas. — Id. als BOSCHBEZEN. — Waarschijnlijk eene verb. van *Wolberen*, naam die elders dezelfde bet. heeft en die schijnt eene verminking te zijn van den duitschen naam *Waldbeeren*. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Molekens, o. — 1° Te Exaarde, Saffelare, noemt men alzoo twee soorten van *Narcissus* L.: den *N. poeticus* L. (fr. *Narcisse des poètes*; vl. *Narcis des dichters*) en den *N. Jonquilla* L. (fr. *N. Jonquille*; vl. *N. Jonkielje*.) — De enkele bloemen gelijken aan een molenrad (fr. *roue de moulin à vent*). — 2° Te O.-L.-V.-Thielt.

— Id. als MEULEKENS 1°). — De kinderen doen een gedeelte van den bloeienden stengel tusschen hunne vingers draaien; van daar de naam.

Molle(n)kruid, o. — 1° Te Boutersem, Vertrieck. — *Euphorbia Lathyris* L.: fr. *Euphorbe Épurge*; vl. *Kruisbladige Wolfsmelk*. — 2° Te Exaarde, Saffelare. — *Datura Stramonium* L.; fr. *Dature Stramoine*; vulg. *Pomme épineuse*; vl. *Doornappel*. — (Fig.) — Men beweert dat deze twee planten de mollen verjagen.

Mollesalaad, v. — Te Appelterre, Bostel, Brecht, Deinze, Exaarde, Oost-Roosbeke, Saffelare, Wetteren. — *Taraxacum officinale* Weber (T.

Vruchtdragende Mosplant.

a, Bladeren; — b, steelje; — c, hulsel (fr. *urne*) dat de kiemkorreltjes of sporen bevat; — d, afvallend dekseltje.

Datura Stramonium.

Dens-leonis Desf.): fr. *Pissenlit officinal*; vl. *Gemeene Paarde- of Pissebloem*. — (Fig.) — De plant groeit veel in molhoopen en wordt als salaad gegeten.

— Mollesalaad, z. KLEINE —.

Mollesalaw, Mollesla, z. MOLLESALAAD.

Molm. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als KAASBROOD. — Molm is waarschijnlijk eene verb. van *Malem*, w. dat elders gebruikt wordt en dat zelf afkomt van *Maluwe*, vlaamsche naam dezer planten.

Molsalou, v. — Te Lokeren. — Id. als MOLLESALAAD.

Morelle(n), v. mv. — 1° Te Beerst, Bierbeek, Clercken, Dixmuide, Eessen, Exaarde, Gheel, Laarne, Leuven, Lokeren, Nederbrakel, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Saffelare, St-Laurens, Thourout, Woumen, Zarren. — Eene var. van zure Kersen, die elders ook *Noord-Krieken* genoemd worden (fr. *Cerises du Nord*). — 2° Te Saventhem, Vilvoorde. — *Morchella esculenta* Fr.; fr. *Morille comestible*; vl. *Morielje*. — Eene soort van eetbaren Paddestoel. — (Fig.)

— Morelle(n), z. ZWETTE —.

Morgendbloem, v. — Te Molenbeek-Wersbeek. — Id. als HAAGLELIE. — De bloemen gaan 's morgens open en sluiten zich 's avonds.

Morgenster, v. — Te Schelle. — Id. als ELFURE-BLOEM. — De bloem heeft den vorm eener witte ster en gaat 's morgens open.

Taraxacum officinale.

a, b, c, enz. Verschillige deelen van bloem en vrucht.

Morchella esculenta.

Mos', m. — Bijna *overal*. — Id. als **MOESS'**.

— **Mos'**, z. **GRIJZE** —, **MOERAS** —, **PIN** —, **WATER** —.

Mosroos, v. — Te Gent, Vilvoorde. — *Rosa muscosa* Ait.; fr. *Rose mousseuse*.

Mossed, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als **MOSTAARD**.

Mossel, v.: **Mosselken**, o. — Te Exaarde, Opwijk, Saffelare. — *Crocus vernus* All., en bijzonder *C. aureus* Sm.; fr. *Safran printanier* en *S. doré*; vl. *Lente-Saffraan* en *Goudkleurige S.* — De bloem dezer plantsoorten heeft nagenoeg den vorm van eene half-opene *mossel*.

Most, o. — Te Dixmuide en omstr., Laarne, Oost-Roosbeke, Thourout. — Id. als **MOESS'**.

Mostaard, m. — *Sinapis alba* L.; fr. *Moutarde blanche*; vl. *Witte Mostaardplant*. — De uitspraak is zeer verschillend, volgens de streken. Ziehier de voornaamste variëteiten:

1° *Mostaard*. — Te Bailleul, Berthen, Dixmuide en omstr., Meteren, Nederbrakel, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Thourout, Vlamertinghe, Vleteren, Wormhoudt en omstr.

2° *Mostoïrd*. — Te Laarne.

3° *Mostoord*. — Te Aalst, Lokeren.

4° *Mosterd*. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Gent en omstr., Lichtaart, Moll, Oostham, Rethy, Tongeren.

5° *Most(w)oid*. — Te D'Worp.

6° *Mostaad*. — Te Bierbeek, Neer-IJssche.

7° *Mostood*. — Te Brussel.

8° *Mossed*. — Te Berg, Bloir, Elst, Fall-Mheer, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen.

— **Mostaard**, z. **CAPUCIENE(X)** —, **WILDE** —.

Mosterd, z. **MOSTAARD**.

— **Mosterd**, z. **ZWARTE-MOSTAARD**.

Mostood, z. **MOSTAARD**.

Most(w)oid, z. **MOSTAARD**.

Mottekruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **MEIDRANK**. — Een reukkruid 't welk, gedroogd, wordt gebruikt als behoedmiddel tegen de *motten*.

Muggebloem, v. — Te Blaasveld. — Waarschijnlijk eene verb. van *Michelbloem*, *Nichelbloem*. — Z. **NICHEL**.

— **Muilekens**, z. **KORNIJNE** —.

— **Muilen**, z. **KALVER** —, **KOLVER** —, **LEEUWEN** —.

Muilkens, o. mv. — 1° Te Exaarde en te Saffelare noemt men alzoo

twee gansch verschillende planten, wier bloemen *muil-*vormig zijn : a) den *Mimulus moschatus* Dougl.; fr. *Mimule musqué*; vulg. *Musc*; vl. *Maskerbloem*, *Muskus*; b) den *Calceolaria hybrida* Hart.; fr. *Calcéolaire hybride*; vl. *Pantoffelkruid*. — 2° Te Gaver, wordt deze naam gegeven aan den *Antirrhinum majus* Mill.; fr. *Muflier à grandes fleurs*; vulg. *Gueule-de-lion*; vl. *Groot Leeuwenmuiltje*. — (Fig.)

Bloem van
Antirrhinum majus.

— **Muilke(n)s.** z. APEN —, KALFS —, LEEUWE(N) —, SCHAAPS —.

Muiskens. o. mv. — Te Asper en omstr. noemt men alzoö eene var. van Aardappel, dik aan een uiteinde en dun aan 't ander : dus *muil*vormig.

Muizebloemekens. o. mv. — Te Schelle. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET, maar wordt bijzonder gezegd van den *Myosotis palustris* With.; fr. *Myosotis des marais*; vulg. *Ne-m'oubliez-pas*; vl. *Gemeene Vergeet-mij-niet*. — (Fig.) — De bladeren der plant gelijken aan *Muizen*ooren, 't geen ook door den lat. naam aangeduid wordt.

Bloemen van *Myosotis*.

Muizekeutels. m. mv. — Te Turnhout. — *Sedum album* L.; fr. *Orpin blanc*; vl. *Wit Vetgroen*. — De uitspr. is *Moïzekeutels*. — Alzoö genoemd naar den vorm der bladeren, die aan *muizekeutels* (fr. *crottins de souris*) gelijken.

Muizengerst. v. — Te Boutersem, Vertrijck. — *Hordeum murinum* L.; fr. *Orge Queue-de-rat*. — Echte vlaamsche naam der plant, die de letterlijke vertaling is van haren latijnschen naam

Muizenooren, o. mv. en v. mv. — 1° Te O.-L.-V.-Thielt, Poppel. — *Hieracium Pilosella* L.; fr. *Epervière Piloselle*; vl. *Langharig Haviks-kruid*. — 2° Te Gent en omstr. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET. — 3° Te Binckom, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe. — *Scabiosa Suc-*

Bloem van *Scabiosa*.

Doorgesneden bloem.

cisa L.; fr. *Scabieuse Succise*; vulg. *Succise*, *Mors-du-diable*; vl. *Duivelsbeet*. — (Fig.) — Alzoö genoemd naar den vorm der bladeren in 't algemeen (1° en 2°), of naar den vorm der *stambladjes* (3°).

Mulen, z. KALVER —, KOLVER —.

Munt, v. — Te Aarschot, Bambeeque, Brecht, Esquelbecq, Gheel, Herzele, Huldenberg, Ledringhem, Leuven, Merchtem, Opwijk, Rethy, Turnhout, Vilvoorde, Wilder, Wormhoudt. — Wordt gezegd voor verscheidene soorten van 't geslacht *Mentha* L.; bijzonder voor *M. aquatica* L.; *M. rotundifolia* L. en *M. sylvestris* L.; fr. *Menthe aquatique*; *M. à feuilles rondes* en *M. sauvage*; vl. *Watermunt*, *Rondbladige M.* en *Wilde M.* — (Fig.)

Munt, z. KRUIS —, PEPERE —, PEPER —, RONDE —, VELD —, WILDE —.

Muntekruid, o. — Te Coolskamp, Gits, Nederbrakel, Wetteren. — Id. als MUNT.

Mure, z. MUUR.

Murebezenboom, m. — Te Brussel en omstr., Leuven, Ramsbergen, Schooten. — Id. als MOERBEZENBOOM.

Murenkruid, o. — Te Appelterre, Coolskamp. — Id. als MUUR. — De plant groeit veel langs de *muren*.

Murie, v. — Ter Pinte. — Id. als MUUR.

Musk, m. — Te Dixmuiden en omstr., Gent en omstr. — Id. als MUSKUS.

Muskes, m. — Te Brussel, Lokeren. — Id. als MUSKUS.

Muskoot, v. — Te Brussel en omstr. — Verb. van *Muskaat*. — De vrucht van den Muskaatboom; *Myristica fragrans* Thunb.; fr. *Muscadier odorant*.

— **Muskoot**, z. NOTE —.

Muskouw, v. — Te Leuven. — Id. als MUSKOOT.

Muskus, m. — Te Exaarde, Saffelare, Vilvoorde en bijna overal in zuid. Belg.-Limb. — *Mimulus moschatus* Dougl.; fr. *Mimule musqué*; vulg. *Musc*; vl. *Gemuskeerd Maskerkruid*, *Muskus*.

Muskuskruid, o. — Volgens M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), geeft men, te Wommersom, dezen naam aan den *Mentha rotundifolia* L.; fr. *Menthe à feuilles rondes*; vl. *Rondbladige Munt*. — (Fig.) — De plant verspreidt eenen aangenameur.

1. *Mentha rotundifolia*.
2. *Mentha sylvestris*.

Musk(w)oot, v. — Te D'Worp. — Id. als MUSKOOT.

— **Mutsen**, z. CAPUCIENE(N) —, TURKSCH —.

— **Mutskens**, z. PAPEN —.

Muur, m. — *Stellaria media* L.; fr. *Stellaire intermédiaire*; vulg. *Mouron blanc*, *Mouron-des-oiseaux*; vl. *Ge-meen Sterrekruid*, *Vogelmuur*. — (Fig.) — De uitspr. verschilt veel volgens de plaatsen. Zie hier de voornaamste variëteiten die wij opgemerkt hebben :

1° *Muur*. — Te Droogenbosch, Leest, Leuven, Londerzeel, Rethy, Schilde, Turnhout, Vilvoorde.

2° *Mure*. — Te Nederbrakel, Waarmaarde.

3° *Mier*. — Te Gulpen, Meersen.

4° *Miere*. — Te Lokeren, Nederbrakel, Wetteren.

5° *Meur*. — Te Bambecque, Herzele, Ledringham, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt.

6° *Meure*. — Te Oost-Roosbeke.

7° *Moer*. — Te Bierbeek, Diest, Gheel, Messelbroeck, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Perck, Saventhem, Sichem, Steenockerzeel, Thielen.

8° *Moere*. — Te Gent en omstr., Laarne.

— **Muur**, z. GANZE —.

Stellaria media.

N

Naaigaren, z. DUIVELS —.

Naakte-Begijnen, v. mv. — Te Brecht, Diest en omstr., Exaarde, Gheel, Neerpelt, Opwijk, Saffelare, Tessenderloo, Vollezele, Werchter. — *Colchicum autumnale* L.; fr. *Colchique d'automne*; vl. *Herfst-Tijdeloos*. — (Fig. bl. 263.) — De bloemen schieten uit den grond zonder bladeren en zien er dus gansch *naakt* uit.

Naakte-Damen, v. mv. — Te Boutersem, Hever, O.-L.-V.-Waver. — Id. als 't voorg. w.

Naakte-Madam(m)eke(n)s, o. mv. — Te Oostham, Thielen, Veerle. — Id. als NAAKTE-BEGIJNEN.

Naakte-Madam(m)en, v. mv. — Te Gheel, Lokeren, Messelbroeck, Rethy, Turnhout, Vilvoorde. — Id. als NAAKTE-BEGIJNEN.

Naakte-Vrouwkens, o. mv. — Te Herent. — Id. als NAAKTE-BEGIJNEN.

— **Naakten**, z. MOEDER —, PADDEMOEDER —.

— **Naald**, z. ADAMS —.

Naaldekenskruid, o. — Te Massemen. — *Scandix Pecten-Veneris* L.; fr. *Scandix Peigne-de-Vénus*; vl. *Naaldenkerrel*. — Het zaad dezer plant gelijkt op eene lange, dikke *naald*.

Naalden, v. mv. — Te Huldenberg. — Id. als 't voorg. w.

Nachtschâ, z. NACHTSCHADE.

Nachtschaai, **Nachtschaal**, z. NACHTSCHADE.

Colchicum autumnale.
Bloem en vrucht.

Solanum nigrum.
a, Meeldraad; — b, c, d, vrucht (gansch en doorsneden); — e, f, zaad (doorsneden).

Nachtschade, v. — 1° Een onkruid dat veel in de moeshoven en aardappellanden voorkomt. — *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*; vl. *Zwarte Nachtschade*. — (Fig.) — Ziehier eenige variëteiten van uitspre. die wij opgemerkt hebben :

a) *Nachtschade*. — Te Aarschot, Huldenberg, Leest, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Perek, Poppel, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Veerle, Wesemaal, Wolverthem.

b) *Nachtschâ*. — Te Hoogstraten.

c) *Nachtschaal*. — Te Neerpelt.

d) *Nachtschaai*. — Te Oostham, Turnhout.

e) *Nachtschau*. — Te Gheel.

2° Te Vilvoorde wordt deze naam gegeven (waarschijnlijk door verb. van *Nachtschoone*) aan den *Nyctago Jalapae* DC. (*Mirabilis Jalapa* L.); fr. *Nyctage Faux-Jalap*; vulg. *Belle-de-nuit*; vl. *Nachtschoone*.

— **Nachtschade**, z. WITTE —, ZWARTE —.

Nachtschau, z. NACHTSCHADE.

— **Nagel**, z. GIROFFEL —, GROEFFELS —, GROFFELS —, GROFFE —, GROF —, JENOFFELS —, KANOFFIE —, KRUI —, TJIROF —.

Nagelbloem, v. — Te Rotterdam. — *Dianthus Caryophyllus* L.; fr. *Œillet Giroflie*; vulg. *Œ. des jardins*; vl. *Nagelbloem*, *Tuinanjelier*. — De bloemen hebben omtrent den geur van den *Jenoffelsnagel* of *Kruinagel*: van daar waarschijnlijk de naam van *Nagelbloem*.

Nagelkruid, o. — 1° Te Nieuwerkerke. — Id. als SERIENEN. — De vorm der bloem gelijkt op dien van den *Kruinagel* of *Giroffelnagel* (fr. *clou de girofle*). — 2° Te Brugge en omstr., Oostham. — Id. als GEZEGEND-KRUID.

Narcis', m. — Te Leuven, Wormhoudt en omstr. — Men noemt alzoo bijzonder den *Narcissus poeticus* L.; fr. *Narcisse des poètes*; vl. *Narcis der dichters*, maar soms ook (te Leuven) den *N. Pseudo-Narcissus* L.; fr. *N. Faux-Narcisse*; vl. *Valsche Narcis*.

— **Natel**, z. — NETEL.

Nazenoten, v. mv. — Te Londerzeel. — Verb. van *Hazenoten*, *Hazelnoten*: de vrucht van den *Hazelnotenboom*. — Z. dat w.

Nawaai, v.? — Te Oostham, noemt men aldus het gras dat in de weiden en beemden komt, nadat de toemaat of nagraas reeds ingeoogst is. — Verb. van *Naweide*?

Nege(n)-Weke(n)-Mans, m. mv. — Te Leuven. — Eene var. van vroegen Aardappel.

Negen-Wekers, m. mv. — Te Dixmuide en omstr., Vlamertinghe. — Eene var. van vroegen Aardappel; dezelfde die elders *Meikeesten* genoemd wordt.

Neitel, z. NETEL.

— **Neitel**, z. WITTE —.

— **Nellekens**, z. BEVEN —, BEVER —, BIJVE —.

Nerink, m. — Te Steenockerzeel. — Verb. van *Herink*, *Harink*, *Haring*. — Z. dit laatste w.

Netel, v. — *Urtica dioica* L.; fr. *Ortie dioïque*; vulg. *Grande Ortie*;

vl. *Gewone Netel*; d. *Grosze Brennessel*; engl. *Nettle*. — (Fig.) — Zie hier de voornaamste uitspraken :

1° *Netel*. — Te Antwerpen, Attenrode, Boutersem, Bierbeek, Brecht, Brussel en omstr., Esschen (grenzen), Herent, Hoeleden, Hoogstraten, Houtvenne, Leuven, Lichtaart, Moll, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Opwijk, Rethy, Turnhout, Verrijck, Vilvoorde, Wesemaal.

2° *Nêtel*. — Te D'Worp.

3° *Nettel*. — Te Alveringhem, Bambeque, Dixmuid, Herzele, Ledringhem, Poperinghe, Vlamertinghe, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt.

4° *Neitel*. — Te Leuven.

5° *Nittele*. — Te Thourout.

— **Netel**, z. BETE —, BRAND —, DAM —, DOOVE —, GRACHT —, HEEREN —, HEETE —, MOESTUIN —, STEEK —, STINK —, TAM —, TAMME —, WILDE —, WITTE —.

Netelbloem, v. — Te Vilvoorde. — Id. als COLEUS. — Deze planten gelijken niet slecht op *Netels*.

Neteldoekskens, o. mv. — Te Perck. — *Polygonatum multiflorum* All.; fr. *Polygonatum multiflore*; vl. *Veelbloemige Salomonszegel*. — Waarschijnlijk zoo genoemd, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), om de *fijnheid* der bloempjes.

Nettel, z. NETEL.

— **Nettel**, z. WITTE —.

Neukeleer, m. — Te D'Worp. — Verb. van *Notelaar*. — Id. als NOTE(N)BOOM.

Neullebezen, v. mv. — Te Hove. — Verb. van *Eullebezen*: de vrucht van den *Rooden Aalbeziestruik*; *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*.

— **Neuskens**, z. STEEK —.

Neut, v. mv. — In zuid. Belg.-Limb., is dit de meervoudige vorm van *noot* (fr. *noix*).

— **Neut**, z. HAZE —.

Neutelaar, m. — Te Bailleul, Berthen, Brugge en omstr., Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

Neutelare, m. — Te Thourout. — Id. als NOTE(N)BOOM.

— **Neutelare**, z. HAZE —.

— **Neute(n)boom**, z. HAZEL —.

— **Neuteboom**, z. HAZE —.

— **Neuten**, z. HAZE —.

Brandhaar (der Netels), met een brandend vocht vervuld.

Nichel, m. — Te Berthem, Brusseghe, Gaver, Leest, Mechelen-a/Maas, Merchtem, Nieuwenrhode, O.-L.-V.-Thielt, Perck, Sint-Joris-Winghe, Steenockerzeel, Vilvoorde, Vollezele. — *Lychnis Githago* Lmk. (*Agrostemma Githago* L.); fr. *Lychnide Nielle*; vl. *Gemeene Bolderik*. — (Fig.) — *Nichel* is misschien eene verb. van 't fr. *Nielle*.

Nichelbloem, v. — Te Dixmuide en omstr., Hever. — *Nigella damascena* L.; fr. *Nigelle de Damas*; vulg. *Pattes-d'araignées*; vl. *Nigella van Damas*. — *Nichel* is hier waarschijnlijk eene verb. van 't fr. *Nigelle* of van 't lat. *Nigella*.

Nigel, m. — Te Vlierzeele. — Id. als **NICHEL**.

Nijvelboom, m. — Te Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt. — Verb. en verkorting van *Jeneverboom*; *Juniperus communis* L.; fr. *Genévrier commun*. — (Fig. bl. 267.) — De vruchten geven eenen aangenaamen smaak aan den *jenever*.

Nittele, z. **NETEL**.

Noenakke(n), v. mv. — Te Bloir, Mall, Nederheim, Sluizen. — Eene kleine var. van de groene pruimsoort, die in 't fr. *Reine-Claude* geheeten wordt.

Noenbloem, v. — Te Londerzeel. — Id. als **ELF-URE-BLOEM**. — De bloem dezer plant gaat open omtrent den *noen*, d. i. omtrent middag.

— **Noikes**, z. **HOIZE** —.

Noizenoteleire, m. — Te Lokeren. — Verb. van *Hoizenotelaar*, *Hazenotelaar*. — Id. als **HAZELNOTENBOOM**.

Agrostemma (Lychnis) Githago.

— **Nokke**, z. AMAANDEL —, BIEKE —.

Nokkennoten, v. mv. — Te Brussel. — De vrucht van den NOTE(X)BOOM.
— Z. dit w.

Nokke(n)note(n)boom, m. — Te Leuven, Mechelen. — Id. als NOTE(X)BOOM. — Te Leuven, is de uitspr. : *Nokken(h)uitebeu(h)eum*.

Nokkennuit, v. — Verb. van *Nokkenoot*. — Te Leuven. — De vrucht van den Gemeenen Note(n)-boom.

Nokkes, v. mv. — Te Leuven. — Id. als 't voorg. w.

Nokkesboom, m. — Te Neer-IJssche. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

Noordkrieke(n), v. mv. — Te Boutersem, Brecht, Brussel, Huldenberg, Laarne, Nederbrakel, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, Oostende, Oostham, Poperinghe, Rethy, Thourout, Turnhout, Verrijck, Wesemaal. — Eene var. van zure Kersen die elders ook *Morellen* genoemd worden (fr. *Cerises du Nord*).

Noordsche-Krieke(n), v. mv. — Wordt te Brussel gehoord, zoo wel als *Noordkrieke(n)*. — Id. als 't voorg. w.

Noot, z. NEUT.

— **Noot**, z. AMANDEL —, BAAR —, BIEKE —, BOEK —, BOEKIE —, BOOK —, BOSCH —, BROEK —, BUKE —, MANGEL —, NOKKE —, OKKE —, SCHIJT —, SPARRE —.

Nootje-in-(den)-zak, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Staphylea pinnata* L. en *S. trifoliata* L.: fr. *Staphylier à feuilles pennées* en *S. à feuilles trifoliolées*; vl. *Pimpernotelaar met gevinde bladeren* en *P. met drieledige bladeren*. — Het zaad (*nootje*) dezer twee struikgewassen zit in eenen blaasvormigen *zak* gesloten.

Nootjeshaat, o. — Verb. van *Nootjeshout*. — Te Bierbeek. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

— **Nootjes**, z. BOSCH —, HAZE —.

Noordkiëze, v. mv. — Te Tongeren. — Verb. van *Noordkersen*. — Id. als NOORDKRIEKE(X).

Juniperus communis.

Nordkieuze, v. mv. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als 't voorg. w.

Note(n)boom, m. — Wordt bijna overal gezegd om den *Juglans regia* L. te bedieden; fr. *Noyer royal*; vulg. *Noyer*; vl. *Gewone Notenboom*. — Te Wormhoudt en omstr. noemt men alzoo den *Hazelnotenboom*; *Corylus Avellana* L.; fr. *Coudrier Noisetier*; vulg. *Noisetier*.

— **Note(n)boom**, z. AMERIKAANSCH —, BOOM —, HAZE —, HAZEL —, HOKKE —, NOKKE(N) —, OKKER —.

Notelaar, m. — 1° Wordt gezegd in den zin van *Notenboom*, (*Juglans regia* L.; fr. *Noyer*), te Assche en omstr., Betecom, Huldemberg, Oost-Roosbeke, Vlamertinghe, Wesemaal. — 2° In den zin van *Hazelnotenboom* (*Corylus Avellana* L.; fr. *Noisetier*), te Bailleul, Berthen, Brugge en omstr., Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren.

— **Notelaar**; — **Notelare**, z. AMANDEL —, BOSCH —, HAZE —, OKKER —.

Noteleer(e); **Noteleir(e)**, m. — Te Aalst, Attenrode, Betecom, Brussel en omstr., Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Nederbrakel, Wetteren. — Id. als *Notenboom*; *Juglans regia* L.; fr. *Noyer*.

— **Noteleer**; — **Noteleir(e)**, z. EUKER —, GAL —, HAZE —, NOIZE —, NOZE —.

Notemuskoot, v. — Te Brussel. — Id. als MUSKOOT.

— **Notentronk**, z. HAZE —.

Notjes, o. mv. — Te Brussel. — Vrucht van den *Notenboom*; *Juglans regia* L.; fr. *Noyer*.

Nourd(e)krieke(n), v. mv. — Te Leuven. — Id. als NOORDKRIEKE(N).

Nozenoteleer, m. — Te Nieuwerkerke. — Verb. van *Hazenotelaar*. — Id. als HAZELNOTENBOOM.

— **Nuit**, z. NOKKEN —.

O

Oelst, m. — Te Bierbeek, Leuven, Neer-IJssche, Wolverthem. — Verb. van *Hulst*. — Z. dit w.

Oestappel, m. — Te Vlamertinghe. — Verb. van *Oogstappel*. — Z. dit w.

Oïk, m. — Te Heverlé, Leuven. — Verb. van *Eik*. — Z. dit w.

Öilebezen, v. mv. — Te Laarne, Lokeren. — Verb. van *Aalbezen*. — Z. AALBEIER.

Oïr, v. — Verb. van *Aar*. — Te Laarne, Lokeren. — Id. als AAR.

Okkeneuteboom, m. — Te Diest. — Id. als NOTE(N)BOOM. — *Juglans regia* L.; fr. *Noyer*.

Okkenoten, v. mv. — Te Brecht. — De vruchten van den *Notenboom*; *Juglans regia* L.; fr. *Noyer*.

Okkernotelare, m. — Te Exaarde, Oost-Roosbeke, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Okkernote(n)boom, m. — Te Attenrode, Betecom, Brugge en omstr., Diest, Gent en omstr., Neer-IJssche, Poperinghe. — *Juglans regia* L.; fr. *Noyer royal*, *Noyer commun*; vl. *Gemeene Notenboom*.

Olberen, v. mv. — Te Meersen. — Te Neerpelt zegt men *Aalsberen*, in denzelfden zin. — *Vaccinium Myrtillus* L.; fr. *Airelle Myrtille*, *Myrtille*; vl. *Gewone Kraakbes* of *Blauwbes*. — Z. ook AALSBEER.

Olbêzie, v. — Te Asper en omstr. — Id. als AALBEZE 1°) of AALBEIER.

Oleander, m. — Te Berg, Bilsen, Bloir, Brecht, Bree, Brussel, Coninxheim, Diepenbeek, Elst, Esschen (grenzen), Fall-Mheer, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Hex, Ketzingen, Lauw, Leuven, Looz, Mall, Nederbrakel, Nederheim, Nieuwerkerke, Oostham, Oost-Roosbeke, Piringen, Poperinghe, 's Heeren-Elderen, Sluizen, St-Truiden, Tongeren, Turnhout, Vlijtingen. — *Nerium Oleander* L.; fr. *Oléandre Laurier-rose*; vulg. *Laurier-rose*; vl. *Rozelaurier*.

Olebloem, v. — Te Brussel en omstr. — Id. als HEUL. — Verb. van *Heulbloem*.

— **Olie**, z. FIJN —, KOOLZAAD —, LANT —, LIJN —, LIJNZAAD —, LIJS —, OLIJF —, PETROL —, RAAP —, STEEN —, VREEMD' —.

Olie-van-d'Olijve(n), v. — Te Oost-Roosbeke. — Fr. *huile d'olives*.

Olie-van-Olijve(n), v. — Te Gent en omstr., Lokeren. — Id. als 't voorg. w.

Oliebosse(n), m. mv. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als 't volg. w. — *Bos* = bus.

Olieklossen, m. mv. — Te Nederbrakel. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop*. — (Fig. bl. 247.) — Deze naam herinnert bijzonder de vrucht der plant, die *klos*vormig is (fr. *en forme de fuseau, de sphéroïde*) en wier zaad *olie* bevat.

Oliëttezaad, o. en m. — Te Oost-Roosbeke. — Het zaad der Olieklossen. — Z. dit w. — Misschien is deze naam maar eene verb. van 't fr. *Æillette*: de olie der Maankoppen heet *huile d'Æillette*, en in de volkstaal is *Æillette* soms synoniem van *Pavot somnifère*.

Olijfboom, m. — *Olea europaea* L.; fr. *Olivier d'Europe*. — Te Beerst, Berg, Bloir, Clercken, Dixmuide, Eessen, Gent en omstr., Mall, Sluizen, Tongeren, Vlamertinghe, Wormhoudt en omstr. — In zuid. Belg.-Limb. is de uitspr. : *Olaaifboom*.

Olijfolie, v. — Te Bailleul en omstr., Bierbeek, Dixmuide en omstr.,

Freeren, Genoels-Elderen, Mall, Millen, Nederheim, Neer-IJssche, Poperinghe, Sluizen, Tongeren. — Fr. *huile d'olives*.

Ollēbeziēn, v. inv. — Te Deynze, Petegem. — Id. als AALBEZE 1°) of AALBEIER.

Olm, m. — Bijna overal gebezigd, om den *Ulmus campestris* L. en zijne *vareiteiten* te beduiden; fr. *Orme champêtre*. — (Fig.) — Te Brussel en omstr. is de uitspr. : *Ollem*; te Wormhoudt en omstr. : *Alma*.

Bladeren, bloem en vrucht van *Ulmus campestris*.

— **Olm**, z. KEERS —, KROP —, STEEN —, VET —.

Olmboom, m. — Te Leuven en omstr. — Men zegt ook *Olm*. — Z. dit w.

Olmenboom, m. — Te Brussel en omstr. — Men zegt ook *Ollem*. — Id. als **OLM**.

Olsem, m. — Verb. van *Alsem*. — Z. dit w. — Wordt gezegd te Vlamerlinghe en omstr.

Omloop, m. — 1° Te Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, St-Joris-Winghe, Veerle. — *Convolvulus arvensis* L.; fr. *Liseron des champs*; vl. *Koornwinde*. — 2° Te Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Waver. — *Convolvulus sepium* L.; fr. *Liseron des haies*; vl. *Hagewinde*. — Deze twee soorten van planten worden alzoo genoemd, omdat zij *om* de anderen planten *lopen*, d. i. zich er om winden.

Onderhaaf, v. — Te Hersselt, Kessel-Loo, Perck, Werchter. — Verb. van 't volg. w. en dezelfde bet. als **ONDERHAAG** 1°).

Onderhaag, v. — 1° Te Aarschot, Attenrode, Baulers, Blaasveld, Cortenberg, Diest, Gheel, Heffen, Houtvenne, Leest, Merchtem, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Schilde, Sichein, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Turnhout, Veerle, Vtrijck, Wesemaal. — *Glechoma hederacea* L.; fr. *Gléchome Lierre-terrestre*; vulg. *Lierre-terrestre*; vl. *Hondsdrif* of *Aardveil*. — (Fig.) — 2° Te Brecht. — *Ægopodium Podagraria* L.; fr.

Égopode Herbe-aux-goutteux; vl. *Zevenblad*. — Deze twee planten groeien gewoonlijk onder de hagen.

Ontzwelkruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Conyza ambigua* DC. (*Erigeron canadensis* Tenor.); fr. *Conyze ambiguë* (*Vergerette du Canada*); vl. *Canadasche Fijnstraal*. — Deze plant wordt tot ontzwelling gebruikt.

O.-L.-Heerens-Druppelkes-Bloed, o. — Te Oost-Roosbeke. — *Sedum purpureum* Link.; fr. *Orpin purpurin*; vulg. *Herbe-à-la-coupure*; vl. *Purper* of *Knollijg Vetgroen*. — Waarschijnlijk zoo genoemd om de kleur der bloemen, die bloedroodachtig zijn.

O.-L.-Heerens-Hemdeke, o. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als OMLOOP 2°).

O.-L.-Vrô-Bloemeke(n)s, o. mv. — Te D'Worp. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET.

O.-L.-Vrouw... z. ook L.-VROUW....

O.-L.-Vrouw-Bedstroo, o. — 1° Te Berthem, Cortenberg, Gulpen, Ingoyghem, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Rethy, St-Joris-Winghe, Waarmaarde. — *Thymus Serpyllum* L.; f. *Thym Serpolet*, *Serpolet*; vl. *Wilde Tijm* of *Quendel*. — (Fig.) — 2° Te Kessel-Loo, Park. — *Sedum acre* L.; fr. *Orpin âcre*; vl. *Scherpsmakend Vetgroen* of *Muurpeper*. — 3° Te Brecht. —

Thymus Serpyllum.

Samenwassende meeldraden
van *Hypericum*.

Hypericum.

Hypericum perforatum L.; fr. *Millepertuis perforé*, *Millepertuis*; vl. *Doorboord Hertshooi*; St-Janskruid. — (Fig.) — Voornoemde planten (bijzonder de twee eerste) vormen mollige en zachte tapijten, die aan een bed of legerstede doen denken.

O.-L.-Vrouw-Bloemeke(n)s; — **Blommeke(n)s**, o. mv. — Te Aalst, Dixmuide en omstr., Nederbrakel, Rethy. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET.

O.-L.-Vrouw-Destle, v. — Te Asper en omstr. — *Silybum Marianum* Gärtn.: fr. *Silybe de Marie*; vulg. *Chardon-Marie*; vl. *Maria-Distel*.

O.-L.-Vrouw-Distel, v. — Te Drongen, Luchteren, Wormhoudt en omstr. — Id. als 't voorg. w.

O.-L.-Vrouwen-Vingerhoed, m. — Te Rethy. — *Digitalis purpurea* L.; fr. *Digitale pourprée*; vl. *Purper Vingerhoedskruid*. — (Fig.) — De bloem heeft omtrent den vorm van eenen *vingerhoed*.

Blad van *Glechoma*.

Digitalis purpurea.

Onzenhout, z. HONZENHOUT.

— **Oog**, z. CHRISTUS —, KLEER —.

— **Oogen**, z. BLAUWE —, CHRISTUS —, KOEI —, PEERDS —, POLK —, ROODE —, SCHOON —.

— **Oogske(n)s**, z. DEZEKENS —, DIÉZEKES —, PUITEN —, ZEER —.

Oo'g stappel, m. — Men noemt alzoo, op vele plaatsen, eene vroege var. van Appel, die in den oogsttijd of in de oogstmaand rijp wordt.

Ooievaarsbekken, m. mv. — Te Messelbroeck. — *Geranium Robertianum* L.; fr. *Geranium Herbe-à-Robert*; vl. *Stinkende Ooievaarsbek*. — (Fig. bl. 273.) — De lange stempels der rijpe vruchten gelijken, wel een weinig, aan eenen *ooievaarsbek*.

Ooivaren, v. mv. — Te Rethy. — Men zegt gewoonlijk *Renvaren*; maar soms ook hoort men *Ooivaren* en *Hoeivaren*, door verb. — Id. als VAREN (fr. *Fougères*, in 't algemeen).

— **Oolde**, z. FLIJN —, LIJZ —.

Oonzenheit. z. HONZENHOUT.

— **Oor**, z. BEEREN —, EZELS —.

— **Oore(n)**, z. AARONS —, LAMMERKENS —, LEMMEKENS —, MUIZEN —, SCHAAPS —, VERKENS —.

Oorringen, m. mv. — Te Boutersem, Verrijck. — Id. als PISSEBLOEM. — De kinderen maken *oorringen* van de bloemstelen.

Oostinge(n), m. mv. — Verb. van *Oogstingen*. — Te Hersselt, Mall, Sluizen en verders in zuid. Belg.-Limb. — Id. als OOGSTAPPEL.

Op, z. Hor.

Geranium Robertianum.

Rijpe, openspringende vrucht.

Opellijn. — Te Leest, Wolverthem. — Id. als EBBELLIJN.

Opgaander, m. — Te Boutersem, Verrijck, Wesemaal. — Id. als ITALIAANDER.

Oplène, v. — Te Asper en omstr. — Id. als OPELLIJN en EBBELLIJN.

Oranjappelen, m. mv. — Te Brussel en omstr. — De vruchten van den ORANJEBOOM. — Men zegt ook *Aronjappelen*.

Oranjebloem, v. — Te Exaarde, Saffelare, noemt men alzoo de bloem van den *Philadelphus coronarius* L.; fr. *Seringat à couronne*; vulg. *S. des jardins*; vl. *Hof-Pijpstruik*. — De bloemen zijn welriekend, bijna gelijk bij de echte *Oranjebloemen*.

Oranjeboom, m. — Te Brussel, Leuven, Popringhe, Vilvoorde, Vlamer-tinghe. — *Citrus Aurantium* L.; fr. *Citronnier Oranger*, *Oranger*; eng. *Orange-tree*; d. *Pomeranzenbaum*; it. *Melarancio*; sp. *Maranjo*; port. *Larangeira*. — (Fig. bl. 274.)

Oranjehout, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Philadelphus coronarius* L.;

fr. *Seringat à couronne*; vulg. *S. des jardins*; vl. *Hof-Pijpstruik*. — De bloemen van dezen struik zijn welriekend, bijna gelijk de echte *Oranjbloemen*.

Orégo, m.? — Te Diest en omstr. — *Origanum vulgare* L.; fr. *Origan commun*; vl. *Gemeene Marjolein*. — Waarschijnlijk eene verb. van den lat. of den fr. naam.

Orreijelboom, m. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als ORANJEBOOM.

Oroineboom, m. — Te D'Worp. — Verb. van *Oranjeboom* en zelfde bet.

Orteiwortels, v. m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als ARTEEWORTEL.

Ossetongen, v. mv. — Te Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren en verders in zuid. Belg.-Limb. — Eene var. van Aardappel, wit van kleur, plat en langwerpig van vorm.

Oude-Vaârkens, m. mv. — Te Brecht. — Men heet alzoo verscheidene soorten van *Tropaeolum* L.; fr. *Capucine*; vl. *Kapucijkers*. — (Fig.) — Verkorting van *Oude-Vaderkens*. — De bloemen hebben eenen baard en zijn, van vorm, bijna gelijk aan de slaapmuts der ouderlingen. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Oude-Wijven, o. mv. — Te Asper en omstr. — Eene soort van Erwt, welke niet met de peul kan gegeten worden. Men noemt ze soms ook *Uitdoenders*, omdat het zaad moet *uitgedaan* worden (uit de peul) om eetbaar te zijn.

Ouwblouw, v. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als AUWBLAUWBLOEM.

Ouwe, v. — Te Oost-Roosbeke. — Elders, in Vl., zegt men *Auwe*. — Id. als AAR; fr. *épi*; lat. *spica*; eng. *spike*, *ear*; d. *Ahre*. — (Fig.)

Over-Zeebeze(n), v. mv. — Te Brussel en omstr. — De vruchten van den *Rooden Aalbeziestruik*; *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*. — Z. ook ZEEBEZEN.

Blad en vrouwelijke bloem van *Citrus Aurantium*.

Blad van *Tropaeolum*.

Spica.

P

— **Paa**, z. TREK —.

Paaien, m. mv. — Te Tremeloo. — Id. als TREKPAA.

Paâm, m. mv. — Verb. van *Palm*, *Palmen*. — In zuid. Belg.-Limb.

noemt men aldus de *kleine* Palmenstruikskens; anders zegt men *Pameboom* (verb. van *Palmeboom*) of *Pamelêr* (verb. van *Palmelaar*).

— **Paar**, z. KWA —.

Paardebloemen, v. mv.

— Te Bostel, Rotterdam, Wackerzeel, Wesemaal.

— *Taraxacum officinale* Web. (*T. Dens-Leonis* Desf.), fr. *Pissen-lit officinal*; vl. *Gemeene Paarde- of Pissebloem*. — (Fig.)

Paardeblom, v. — Te Turnhout. — *Chrysanthemum segetum* L.: fr. *Chrysanthème des moissons*; vl. *Gele Ganzebloem*.

Paardedistel, z. PEERDE —.

Paardevioletten, v. mv. — Te Hauwaart, Huldenberg. — Id. als HONDSVIOLETEN.

Paaschbloem, v. — 1° Te Gheel. — *Saxifraga crassifolia* L.; fr. *Saxifrage à feuilles épaisses*; vl. *Steenbreek met dikke bladeren*. — 2° Te Oostham. — *Primula elatior* Jacq.; fr. *Primevère élevée*; vl. *Hoogstengelige Sleutelbloem*. — (Fig.) — 3° Te Brasschaat, Brecht, Esschen (grenzen), Gent, Gits, Huldenberg, Leuven, Lokeren (uitspr. *Poëblomme*), Opvijck, Rethy, Turnhout, Vosselaar, Wolfsonck, Zeelhem. —

Taraxacum officinale.

a, b, c, enz. Verschillige deelen van bloem en vrucht.

Primula.

Eene bloem, doorgesneden en vergroot.

Narcissus Pseudo-Narcissus L.: fr. *Narcisse Faux-Narcisse*; vulg. *Narcisse des prés*; vl. *Valsche Narcis*. — Al deze planten bloeien omtrent *Paschen*.

Paaschbloemekens, o. mv. — Te Avecappelle, Neerpelt, Uitkerke. — Id. als **MADLIEFJE**.

Paaschblomke(n)s, o. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **MADLIEFJE**.

Pa(a)sch(e)bloeme, v. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Mariakerke (West-Vl.), West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **MADLIEFJE**.

Pa(a)sch(e)bloemtje, o. — Te Poperinghe. — Id. als **MADLIEFJE**.

Pa(a)sch(en)bloemtje, o. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vlamertinghe, Vleteren. — Id. als **MADLIEFJE**.

Paaschhout, o. — Te Oost-Roosbeke. — *Salix cinerea* L.: fr. *Saule cendré*; vl. *Grauwe Wilg*. — Bloeit omtrent *Paschen*.

Paaschkeers, v. — Te Turnhout, Lokeren (hier is de uitspr. *Poïskeisse*). — *Verbascum Thapsus* L. en *V. thapsiforme* Schrad.: fr. *Molène Bouillon-Blanc* en *M. Faux-Bouillon-Blanc*; vl. *Wolbladige Toorts* en *Grootbloemige T*. — De bloeiende stam dezer planten is lang en recht gelijk eene *Keers*.

Paaschkèskes, o. mv. — Verb. van *Paaschkeerskens*. — Te Oostham. — *Muscari botryoides* Mill. en *M. racemosum* Mill.: fr. *Muscari Faux-Botryde* en *M. à grappe*; vl. *Muskaat-Hyacint*. — De bloemstengels dezer planten staan recht gelijk *keerskens*; ze bloeien omtrent *Paschen*.

Paaschklok, v. — Te Vollezele. — Id. als **KEIZERSKROON**. — De bloemen zijn *klokvormig* en bloeien rond *Paschen*. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Paaschlelie, v. — Te Exaarde, Oost-Roosbeke, Saffelare. — *Narcissus Pseudo-Narcissus* L.: fr. *Narcisse Faux-Narcisse*; vulg. *Narcisse des prés*; vl. *Valsche Narcis*. — De bloem is min of meer *lelievormig* en bloeit rond *Paschen*.

Passenokels, m. mv. — Te Gent en omstr. — Id. als **PASTINAAK**.

Pacheboom, m. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel. — Id. als **PERZIKBOOM**. — *Pache* = verb. van 't fr. *Pêche* = vl. *Perzik*.

— **Pachènce**, z. — **PATIENCE**.

Pachieboom, m. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Wercken, Woumen, Zarren. — Id. als **PACHEBOOM** en **PERZIKBOOM**.

Padegès', o. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — *Poa annua* L.: fr. *Paturin annuel*; vl. *Klein Beemdgras*. — Deze soort van gras komt gemakkelijk in de *paden* of wegen der tuinen, enz.

Padde, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **KIEVITSEI**. — De bloemkroon dezer plant is veelkleurig, gelijk 't lichaam eener *padde*.

Paddebrood, o. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Gent, Poperinghe, Uitkerke, Vlamertinghe, Wercken. — Algemeene naam om allerlei soorten van Kampernoeliën (fr. *Champignons*) aan te duiden. — (Fig.)

Boletus. *Cantharellus.* *Clavaria.* *Agaricus muscarius.*

Paddegerek, o. — Te Schelle. — Men noemt alzoo verscheidene soorten van *Lemna* L., bijzonder de *L. minor* L.: *L. trisulca* L. en *L. polyrrhiza* L.; fr. *Lenticule mineure*; vulg. *Lentille-d'eau*; *L. à trois lobes* en *L. à plusieurs racines*; vl. *Klein Eendenkroost*, *Drielobbig E.* en *Veelwortelig E.* — Op vele plaatsen is *Paddegerek* synoniem van paddeslijm, kikvorschenslijm. Bovengenoemde plantjes groeien in stilstaande waters, waar de padden en kikvorschen hunne eieren (met slijm omgeven) gaan leggen.

Paddegelijk. — Te Sicheni. — Id. als 't voorg. w.

Paddemoedernaakte(n), v. mv. — Te Scheldewindeke. — Id. als MOEDERNAAKTE(N).

Paddendrek, m. — Te O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe. — Id. als PADDEGEREK.

Paddepeer, v. — Te Bailleul. Berthen. Meteren. St-Jans-Cappel. Vleteren. — *Beurrée grise*; vl. *Grijze Boterpeer*. — De kleur dezer Peer gelijkt op die der *pad*.

Paddestoel, m. — Te Brugge en omstr., Gent, Messelbroeck, Neer-IJssche, Nieuwerkerke. O.-L.-V.-Thielt. Oostham. Rillaar. Vilvoorde. — Algemeene naam om allerlei soorten van Kampernoeliën (fr. *Champignons*) aan te duiden. — (Fig. bl. 277.) — « Deze planten zijn gewoonlijk van boven plat. » zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), « gelijk de zetel van eenen stoel. Daarbij » worden zij niet hoog, zoo dat de *padden* er kunnen op kruipen. » — Te Turnhout wordt deze naam bijzonder gebezigd om de *vergiftige* soorten aan te duiden. Voor de anderen, zegt men *Duveltjesboter*, *Foncie* of *Foencie*, *Kampernoelie*, *Trompetters*. — Z. deze ww.

— **Paddestoel**, z. **Vliegen** —.

Paddevaren, v. mv. — 1° Te O.-L.-V.-Waver. — *Pteris aquilina* L.: fr. *Ptéride Aigle-impériale*; vulg. *Fougère impériale* of *Grande Fougère*; vl. *Arendsvaren*, *Adelvaren*. — 2° Te Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt. — *Polypodium vulgare* L.: fr. *Polypode commun*; vl. *Gewone Naaktvaren*, *Boomvaren*. — (Fig.) — Elders zegt men ook *Beddevaren* (z. dit w.): misschien is *Paddevaren* maar eene verb. van dezen naam.

Paddevoet, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Ranunculus arvensis* L.: fr. *Renoncule des champs*; vl. *Akker-Ranonkel*. — Zoo genoemd naar den vorm der bladeren.

Paduwa, m. — Te Schilde. — *Cerasus Padus* DC.: fr. *Cerisier à grappes*; vulg. *Mérisier à grappes*; vl. *Tropjeskersenboom*, *Hondskers*. — *Paduwa* is waarschijnlijk eene verb. van den lat. naam *Padus*.

Paffers, m. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als O.-L.-Vrouw-Vingerhoed. — « *Paffers* is een klanknabootsende naam. Als men de bloemen op eene hand legt en er dan met de andere op slaat, geven zij eenen knal of *paf*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Palakkebloem, v. — Te Assche en omstr. — Id. als **GROOTE-BOTERBLOEM**.

Palingskruid, o. — 1° Te Vilvoorde. — *Calamintha officinalis* Mönch:

Polypodium vulgare.

1. Bladeren; — 2. Onderaardsche stam; — 3 Jong blad.

fr. *Calament officinal*; vl. *Genees Bergmunt*. — 2° Te Exaarde, Saffelare en ook te Vilvoorde. — *Melissa officinalis* L.: fr. *Méliste officinale*; vl. *Genees-Citroenkruid*. — (Fig.)

— Deze twee planten worden gebruikt in 't bereiden van *paling*.

Palioen, m. — Te Mariakerke (W.-Vl.). — Elders zegt men : *Pelioen*, *Pillioen*, *Pejoene* (z. deze ww.). — *Thymus vulgaris* L.: fr. *Thym commun*; vulg. *Thym*; vl. *Gemeene Tijn* of *Quendel*.

Pallema, m. — Te D'Worp, Nieuwerkerke. — Id. als PALMA.

Pallemenhout, o. — Te Brussel en omstr. — Id. als PALMA.

Palm, v. en m. — 1° Wordt bijna overal gezegd in den zin van *Buxus sempervirens* L.; fr. *Buis toujours vert*; vl. *Immergroen Buks- of Palmboompje*. — 2° Te Exaarde, Saffelare geeft men ook dezen naam aan den

Vinca minor L.: fr. *Pervenche à petites fleurs*; vl. *Kleine Maadgepalm*. — De bladeren dezer twee planten gelijken op elkander van vorm.

— **Palm**, z. BOSCH —, MAAGDE —, MAAGDEKENS —, MADE —, MÉDEKENS —, MÉREKES —, WILDE —.

Palma, m. — Te Diest. — *Buxus sempervirens* L.; fr. *Buis toujours vert*; vl. *Immergroen Buks- of Palmboompje*.

Palma-Christi, m. — Te Bailleul, Berthen, Gent en omstr., Leuven, Mall, Meteren, St-Jans-Cappel, Sluizen, Tongeren, Turnhout, Vilvoorde, Vleteren. — *Ricinus communis* L.: fr. *Ricin commun*; vl. *Gemeene Wonderboom*, *Christuspalm*. — (Fig.) — *Palma-Christi* is de lat. overzetting van *Christuspalm*.

Melissa officinalis.

Blad van *Ricinus*.

Palmbloemekens, o. mv. — Te O.-L.-V. Thielt. — *Vinca minor* L.; fr. *Pervenche à petites fleurs*; vl. *Kleine Maagdepalm*. — Het kruid blijft groen gelijk de *Palm* en draagt blauwachtige bloempjes.

Palmbloemen, v. mv. — Te Aarschot, Nieuw-Rhode. — Id. als 't voorg. w.

Palmboom, m. — Te Brugge en omstr., Leuven, Nederbrakel, Oostham. — *Buxus sempervirens* L.; fr. *Buis toujours vert*; vl. *Immergroen Buks- of Palmboompje*.

Palmboomke, o. — Te Esschen (grenzen). — Id. als 't voorg. w.

Palmboompje, o. — Te Turnhout. — Id. als PALMBOOM.

Palme, v. — Te Bambecque, Herzele, Ledringhem, Oost-Roosbeke, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als PALMBOOM.

Palmeleire, m. — Te Lokeren. — Id. als PALMBOOM.

Palmenboom, m. — Te Brussel en omstr. — Id. als PALMBOOM.

Palmfletten, v. mv. — Te St-Joris-Winghe. — Id. als PALMBLOEMEKENS. — Het kruid blijft groen gelijk de *Palm* en de bloempjes zijn blauwachtig gelijk de Violetten of *Fletten*. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Palmhaait, o. — Verb. van *Palmhout*. — Te Lokeren. — Id. als PALMBOOM.

Palm(h)êt, o. — Verb. van *Palmhout*. — Te Gent en omstr. — Id. als PALMBOOM.

Palmhout, o. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als PALMBOOM.

Palmij, v. — Te Opwijk noemt men alzo twee verschillende soorten van planten: 1° *Buxus sempervirens* L.; fr. *Buis toujours vert*; vl. *Immergroen Buks- of Palmboompje*. — 2° *Vinca minor* L.; fr. *Pervenche à petites fleurs*; vl. *Kleine Maagdepalm*. — Deze twee planten blijven immer groen en hunne bladeren hebben eenige gelijkenis.

Palokken, v. mv. — Te Nieuwerkerke. — Eene soort van Pruim.

Pameboom, m. — Verb. van *Palmboon*. — Te Berg, Bloir, Genoels-Elderen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als PALMBOOM.

Pamelêr, m. en o. — In zuid. Belg.-Limb. noemt men alzo het *hout* van den PALMBOOM. Z. dit w.

Pampoenen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke, Poperinghe, Vlamertinghe. — Onder dezen algemeenen naam begrijpt men verscheidene soorten van

Bloem en doorgesnedene vrucht van *Cucurbita*.

Kauwoerden; onder andere de *Cucurbita maxima* L.; fr. *Courge Potiron*; vulg. *Courge*, *Potiron*, *Citrouille*; vl. *Groote Kauwoerde*; de *C. Pepo* L.; fr. *Courge Pépon*; vulg. *C. Giraumon* en de *C. Melopepo* L.; fr. *Courge Patisson*; vulg. *Bonnet-d'Électeur*. — (Fig. bl. 280.)

Panappel; Panning, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Appel* die bijzonder dient om in de *pan* gebraden te worden; fr. *Pomme à cuire, à étuver*. — Is zeer rood van kleur, van middelmatige grootte. bewaart zich tot Mei, maar slecht van smaak.

Panoek, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene kleine witte Pruim, niet fijn, half wild; nog te vinden op de oude boerhoven.

Panseekes, o. mv. — Te Brecht. — Verb. en verklw. van 't fr. *Pensée*. — Z. PENSEEËN.

Pansees', v. mv. — Te Gent en omstr., Lokeren, Oostham. — Id. als PENSEEËN.

Panseis', v. mv. — Te Bierbeek, Leuven. — Verb. van 't fr. *Pensée*. — Z. PENSEEËN.

Pantoffelenbloem, v. — Te Vilvoorde. — *Calceolaria hybrida* Hort.; fr. *Calcéolaire hybride*; vl. *Pantoffelenkruid*. — Zoo genoemd naar den vorm der bloem.

— **Pap**, z. RIJST —.

Papen, m. mv. — Te Aarschot. — Id. als HAAGROZE. — Voor uitleg, z. ook PAPENKULLEKENS.

Papemoesjkes, o. mv. — (Uitspr. *Poóape — J*) — Te Brussel en omstr. — *Evonymus europaea* L.; fr. *Fusain d'Europe*; vulg. *Bonnet-carré*, *Bonnet-de-prêtre*; vl. *Kardinaals- of Papenmuts*; d. *Pfassenhütlein*; ital. *Beretto da prete*, *Evonimo*. — De vrucht van dit struikgewas gelijkijkt op eene *priestersmuts*. — Verb. van *Papenmutskens*.

Pape(n)bloemenkruid, o. — Te Diest. — Men zegt ook *Suikerij*. — Id. als PISSEBLOEM.

Pape(n)hout, o. — Te Berg, Bloir, Freeren, Herderen, Ketzingen, Looz, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als PAPEMOESJKES.

Pape(n)kannekens, o. mv. — Te Esschen (grenzen). — De vruchten van de *Crataegus oxyacantha* L. en *C. monogyna* Jacq.; fr. *Aubépine épineuse* en *Au. à un style*; vl. *Hagedoorn*, *Doornlaar*, enz. — Deze naam duidt waarschijnlijk de ampullen aan, die de dienaar den priester onder de mis aanbiedt. De vruchten van den *Crataegus* hebben omtrent dien vorm. *Papenkannekens* bet. dus hetzelfde als — *pullekens*; z. dit w. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pape(n)kullekens, o. mv. — Te Bois-schot, Brasschaat, Gheel, Hersselt, Houtvenne, Werchter. — *Rosa canina* L. en *R. arvensis* L.; fr. *Rose de chien* of *Églantier* en *R. des champs*; vl. *Hondsroos* en *Veldroos*. — (Fig.) — « Kullekens is een gemeen woord dat teelballen beteekent. Men heeft de planten zoo genoemd naarden vorm der vruchten. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pape(n)kulen, m. mv. — Te Huldenberg. — Verb. van *Papenkoolen*. — *Arum maculatum* L.; fr. *Gouet tacheté*; vulg. *Pied-de-veau*; vl. *Kalfspoot*. — (Fig.)

Pape(n)mutsen, v. mv.; **Pape(n)mutsen-hout**, o. — Te Gent, Messelbroeck en in zuid. Belg.-Limbourg. — Id. als **PAPEMOESJKES**.

Pape(n)pullekens, om. v. — Te Antwerpen. — Id. als **PAPE(N)KANNEKENS**.

Papierplant, v. — Te Gent. — *Aralia papyrifera* Hook.: fr. *Aralia à papier*. — « Men maakt er eene soort van papier van, rijstpapier geheeten. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pappeblaars, o. mv. — Te Oost-Roosbeke. — *Tussilago Farfara* L.; fr. *Tussilage Pas-d'âne*; vulg. *Pas-d'âne*; vl. *Hoefblad*. — Men bereidt eene zekere *pap* (tegen de verkoudheid) met de *bladeren* der plant.

Pappels, m? mv. — Te Bambeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **KAASBROOD**.

Paraplutjes, o. mv. —

Rosa canina.

Arum maculatum.

a, Gansche plant; — *b*, mannelijke bloemen, boven de vrouwelijke; — *c*, een meeldraad of mannelijke bloem, vergroot.

Te Asper, Oost-Roosbeke, noemt men alzoo al de groote Kampernoeliën, wier vorm op eenen kleinen regenscherm of *paraplutje* gelijkt. — (Fig. bl. 277.)

Pareerappels, m. mv. — Te Brugge en omstr.; Gent en omstr. — Id. als PAMPOENEN. — *Pareeren* of *paleeren* is 'tzelfde als opschikken, versieren (fr. *parer*, *orner*). — De vruchten dezer planten (door 't volk *appels* geheeten), worden gewonelijk niet als tot sieraad of *pareeren* gebruikt.

Pare(n boom), m. — Te Antwerpen en omstr. — Id. als PEREBOOM.

Parinnen, m. mv. — Te Vlamertinghe. — Eene soort van Appel.

Park-Lelie, v. — Te Park en in de omstr. van Leuven. Men zegt ook *Lelie-van-Park*. — *Ornithogalum nutans* L.; fr. *Ornithogale à fleurs penchées*; vl. *Vogelmelk met neerhangende bloemen*. — Deze plant groeit in de bezittingen der abdij van *Park* en wordt bijna nergens anders gevonden in onze streken; 't is daarom ook dat men ze op 't wapenschild der abdij afgebeeld vindt. Het volk noemt ze *lelie* omdat hare witgroenachtige en neerhangende bloemen min of meer den vorm van kleine *leliën* hebben.

Parraa, m. — Te Bierbeek, Brussel en omstr., D'Worp, Nieuwerkerke. — Id. als PREI.

Parrê, m. — Te Neer-Ijssehe, Vlamertinghe. — Id. als PREI.

Parreeë, m. — Te Brugge en omstr. — Men zegt ook *Porree*. — Id. als PREI.

Parrei, m. — Te Antwerpen, Mechelen, Reeth, Steenockerzeel, Wetteren. — Id. als PREI.

Parreie, m. — Te Nederbrakel, Thourout. — Id. als PREI.

Parret, m. — Te Gits. — Id. als PREI.

Parroj, m. — Te Leuven. — Id. als PREI.

Pass'lên, m. — Verb. van *Porselein*. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Herderen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als PORSELEIN 1°).

Passiebloem, v. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Herderen, Ketzingen, Looz, Mall, Millen, Moll, Nederheim, St-Truiden, Sluizen, Tongeren, Vilvoorde. — *Passiflora coerulea* L.; fr. *Passiflore bleue*; vulg. *Fleur-de-la-Passion*; vl. *Blauwachtige Passiebloem*. — Sontijds, maar zeldzamer, kweekt men ook, op dezelfde plaatsen, de *Witkleurige P.* — Zekere deelen der bloem en der plant gelijken aan de werktuigen van het lijden of *passie* van Christus : van daar de naam die, bijna in alle talen, aan deze plant gegeven wordt.

Passieblomme, v. — Te Dixmuide en omstr., Gent en omstr., Nederbrakel, Oost-Roosbeke. — Id. als 't voorg. w.

Passieklaver, m. — Te O.-L.-V. Waver. — *Medicago maculata* Willd.;

fr. *Luzerne maculée*; vl. *Gevlekte Rupsklaver*. — « Men meent dat de roode vlekken der bladeren voortkomen van de bloeddruppels, die op den Calvarieberg uit Christus' wonden sproten. De ronde, stekelige zaadhulze verbeeldt de doornenkroon des Zaligmakers. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pastenaak, v.? — Te Antwerpen, Turnhout. — Id. als PASTINAAK.

Pastenakel, v. — Te Gulpen, Oost-Roosbeke, Wetteren. — Id. als PASTINAAK.

Pastenake(n), v. — Te Berg, Bierbeek, Bloir, Brugge, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Lokeren, Looz, Mall, Membrugge, Millen, Nederheim, Neer-IJssche, Oostham, Sluizen, Tongeren. — Id. als PASTINAAK.

Pastenokel, v. — Te Laarne. — Id. als PASTINAAK.

Pastenokelen, v. mv. — Te D'Worp. — Id. als PASTINAAK.

Pastinaak, v. — Te Boutersem. — *Pastinaca sativa* L.; fr. *Panaïs cultivé*; vl. *Gewone Pastinaak*.

Pastoorsboom, m. — 1° Te Vilvoorde. — *Evonymus europaea* L.: fr. *Fusain d'Europe*; vulg. *Bonnet-carré* of *Bonnet-de-prêtre*; vl. *Gemeene Kardinaals- of Papenmuts*. — De vrucht heeft den vorm eener priesters- of *pastoorsmuts*. — 2° Te Rethy. — *Populus pyramidalis* Rozier (*P. italica* Mönch); fr. *Peuplier pyramidal*; vulg. *P. d'Italie*; vl. *Italiaansche Populier*. — Alzoo genoemd, te Rethy, omdat de *boom* alleenlijk in den hof van Mr *Pastoor* te vinden is.

Pastoorsgers, o. — Te Brecht. — *Armeria vulgaris* Willd., var. *maritima*; fr. *Armérie commune*, var. *maritime*; vulg. *Gazon-d'Olympe*, *G.-d'Espagne*; vl. *Grasanjelier*, *Spaansch-Gras*. — Verb. van *Pastoorsgras*. — « Waarschijnlijk zoo geheeten, omdat men de plant veel in de hoven der *pastorijen* vindt, waar men er wegzoomen van maakt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pastoorshagen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — *Taxus baccata* L.; fr. *If à baies*; vl. *IJpenboom* of *Spaansch-Hout*. — (Fig.) — Alzoo genoemd, te Oost-Roosbeke, omdat de *haag* van den *Pastoorshof* daarvan gevormd is.

Pastoorshout, o. — Te Rethy. — Id. als PASTOORSBOOM 2°).

Pastoorsteen, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als BIESBLOEM.

Taxus baccata.

Patakkers, m. mv. — Te Massemen, Oordeghem. — Verb. van *Patatten*. — Id. als AARDAPPEL.

Patakons, m. mv. — Te Exaarde, Gent, Saffelare. — *Iberis amara* L.: fr. *Ibéride amère*; vl. *Bittere Scheefbloem*; ook *I. umbellata* L.: fr. *I. en ombelle*; vl. *Schermdragende Sch.* — Een *patakon* was oudtijds een zilveren muntstuk (fr. *patagon*), hebbende de waarde van eenen spaanschen kruisdaalder, d. i. omtrent 2,50 guldens. — Misschien heeft men eenige gelijkenis gevonden tusschen de bloeiwijze dezer planten en dit muntstuk. — Men noemde ook *patakon* een voormalig straftuig of plak, eertijds in de scholen gebruikt: de vruchten van bovengenoemde planten hebben doorgans (in 't klein), den vorm van dit straftuig.

Patappelen, m. mv. — Te Lier. — Id. als 't volgende w.

Pataten, v. mv. — Te Bierbeek, Brussel en omstr., D'Worp, Exaarde, Leuven, Neer-IJssche, Saffelare, Schilde. — *Solanum tuberosum* L.: fr. *Morelle tubéreuse*; vulg. *Pomme de terre*; vl. *Aardappel*. — Deze naam is afkomstig van het fransche *patate*, waardoor echter eene andere plant bedoeld wordt, namelijk de *Convolvulus Batatas* L.: fr. *Liseron Patate* of *Batate*; vulg. *Patate*; vl. *Patatenwinde*: eene buitenlandsche plant, wier meelachtige wortelknol tot voedsel dient voor vele volkeren, bijzonder tusschen de keerkringen. — Het voorg. w. *Patappelen*, schijnt eene zonderlinge samentrekking te zijn van *Patate* en (*Aard*)*appelen*. — Z. ook PATATTEN.

— **Pataten**, z. VERKENS —.

Patatenbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Specularia Speculum* DC.; fr. *Spéculaire Miroir*; vulg. *Miroir-de-Vénus*; vl. *Grootbloemige Vrouwenspiegel*. — Het volk heeft eenige gelijkenis gevonden tusschen de bloemen dezer plant en die des Aardappels, die aldaar *Patate* genoemd wordt.

Patatenkruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Solanum nigrum* L.: fr. *Morelle noire*; vl. *Zwarte Nachtschade*. — (Fig. bl. 263.) — Alzoo genoemd omdat dit *kruid* veel in de *pataten*- of aardappellanden voorkomt of ook nog om de gelijkenis der bloem van dit kruid met die der Aardappelen.

Pataters, m. mv. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als PATATEN.

Patatten, m. en v. mv. — Te Antwerpen, Diest, Gheel, Heffen, Leest, Londerzeel, Moll, Nieuwerkerke, Turnhout, Veerle, Vlamertinghe. — Id. als PATATEN.

Patattëren, m. mv. — Te Nieuwerkerke. — Men zegt ook *Patatten* en *Patatters*. — Id. als PATATEN.

Patatters, m. mv. — Te Nederbrakel, Nieuwerkerke. — Id. als PATATEN.

— **Paternoster**, z. KOKER.

Paternosterbolleke(n)s, o. mv. — Te Lokeren. — *Staphylea pinnata* L. en *S. trifoliata* L.; fr. *Staphylier à feuilles pennées* en *S. à feuilles trifoliolées*; vl. *Pimpernotelaar met gevinde bladeren* en *P. met drieledige bladeren*. — Het zaad dezer twee struikgewassen is bolvormig en zeer hard; men gebruikt deze *bollekens* om *paternosters* (fr. *chapelets*) te vervaardigen.

Paternostersbollen, m. mv. — Te Vilvoorde. — *Canna indica* L.; fr. *Balisier des Indes*; vulg. *Balisier*, *Canne-d'Inde*; fr. *Indisch Bloemriet*. — Het zaad, dat *bolvormig* is en zeer hard, wordt gebezigd om *paternosters* (fr. *chapelets*) te vervaardigen.

Paternostersbollenkruid, o. — Te Saventhem. — Id. als KAASBROOD. — De kinderen maken, met de zaadbolletjes, eene soort van *paternoster* (fr. *chapelet*).

Paternostergras, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Coix Lacryma* L.; fr. *Larmille Larme-de-Job*; vl. *Traangras*, *Mariatraan*, *Josephstraan*, *Christustraan*, *Jobstraan*. — Het zaad dezer grassoort, met zijn omwindsel, gelijkt aan de bollen van eenen *paternoster* (fr. *chapelet*).

Paternosterhout, o. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als PATERNOSTERS-BOLLEKE(X)S.

Paternosterskruid, o. — Te Brusseghe, Tessengerloo, Vollezele. — Id. als KAASBROOD. — De kinderen maken, met de zaadbolletjes, eene soort van *paternoster* (fr. *chapelet*).

Paterke(n)s, o. mv. — Te Asper en omstr. — Eene soort van Aardappel, witachtig van kleur en met roode putjes. Ze groeien niet groot, maar brengen veel op.

Paters, m. mv. — Te Gits, Kortrijk. — Soms zegt men ook *Zwarte Paters*. — *Ribes nigrum* L.; fr. *Groseillier noir* of *Cassis*; vl. *Zwarte Aalbeziestruik*.

Platersblaren, o. mv. — Te Houtvenne. — *Symphytum officinale* L.; fr. *Consoude officinale*; vulg. *Grande Consoude*; vl. *Gemeene Smeerwortel*. — (Fig.)

— **Patersbloem**, z. KOREN —.

Paterskappen, v. mv. — Te Exaarde, Gaver, Gheel, Hoogstraten, Leest,

Symphytum officinale.

O.-L.-V.-Waver, Saffelare, Vilvoorde, Wolverthem. — *Aconitum Napellus* L.; fr. *Aconit Napel*; vl. *Monnikskap*, *Paterskap*, enz. — (Fig.) — Zoo genoemd naar den vorm der bloem.

Patersknoppen, m. mv. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — *Centaurea Jacea* L.; fr. *Centauree Jacée*; vl. *Droge Santorie*. — De bloemen gelijken min of meer op dikke *knoppen*.

Patersstok, m. — Te Hove. — Id. als KALVERBLAREN. — Zoo genoemd, om reden van den langen, bruinen wortel der plant.

Bloem
(natuurlijke grootte.)

Het binnenste
der bloem.

Aconitum Napellus.

Patetten, v. mv. — Te Lokeren. — Id. als PATATEN.

Patiënce, v. — In zuid. Belg.-Limb. — Men zegt ook *Pachènce*. — *Rumex Patientia* L.; fr. *Rumex Patience*; vulg. *Patience*; vl. *Gemeene Zurkel*. — **Patiënce**, z. WILDE —.

Patoërs, m. v. — Te Sottegem. — Id. als PATATEN.

Patotters, m. mv. — Te Nederbrakel. — Id. als PATATEN.

Patrassen, m. en v. mv. — Te Poppel, Thielen, Turnhout. — Id. als PATATEN. — Wordt bijzonder gezegd van de Aardappelen die platachtig van vorm zijn.

Paum, v. ? — Te Gulpen, Meerssen. — Verb. van *Palm*. — *Buxus sempervirens* L.; fr. *Buis toujours vert*; vl. *Immergroen Buks- of Palm-boompje*.

Pêche(n)boom, Pêchelare, Pêcheleire, Pêchieboom, z. PESCHE(N)BOOM, PESCHELARE, PESCHELEIRE, PESCHIEBOOM.

Pêdeboonen, v. mv. — Verb. van *Peerdeboonen*. — Te D'Worp. — Z. PEERDEBOONEN.

Pee, Peën, v. en v. mv. — 1° Te Aalst, Bogaarden, Brusseghem, Brussel en omstr., Exaarde, Gaver, Laarne, Leest, Nederbrakel, Neer-IJssche, Reeth, Saffelare, Saventhem, Steenockerzeel, Thielen, Vilvoorde, Vollezele, Wetteren. — Op al deze plaatsen beduiden deze namen *alle* grassoorten met lange, onderaardsche stammen,

*die in de velden groeien, vooral den *Agropyrum repens* P. Beauv.; fr. *Agropyre rampant*; vulg. *Chiendent*; vl. *Kruipende Agropyrum* of *Hondsgras*. — (Fig.) — Dikwijls noemt men alzo ook *Holcus mollis* L., *Agrostis alba* L. en *Agrostis vulga-**

Agropyrum repens.

ris With.; fr. *Houlque molle*; *Agrostide blanche* en *Agr. commune*; vl. *Zacht Zorggras*; *Wit Struisgras* en *Gemeen Struisgras*. — 2° Te Antwerpen, Begijnendijk, Blaasveld, Brasschaat, Brecht, Brugge en omstr., Esschen (grenzen), Exaarde, Gheel, Hoogstraten, Lichtaart, Moll, Saffelare, Thielen, Turnhout. —

Daucus Carota L.; fr. *Carotte commune*; vl. *Gewone Wortel*. — (Fig.) — Zoo als men bemerken kan, zijn er eenige plaatsen waar bovengenoemde namen zoowel in den

Daucus Carota.

Bloeiwijze.

zin van den 1°) als van den 2°) gebruikt worden; nochtans, in dezen tweeden zin, gebruikt men gewoonlijk het meervoud *Peën*.

☞—**Pee**, z. **BEET** —, **BITTER** —, **BOSCH** —, **GRAS** —, **PEERDS** —, **SUIKERIJ** —, **WATER** —, **WITTE** —.

Peemnie. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **PEE** 1°). — Men zegt er ook *Hondsgras* en *Veeze*.

Peene-Blad, o. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Wormhoudt. — *Nuphar luteum* Sibth. en Sm.; fr. *Nuphar jaune*; vulg. *Nénuphar jaune*; vl. *Gele Nuphar*.

—**Peer**, z. **BOTER** —, **KALEBAS'** —, **KRIEK** —, **KWEE** —, **KWEEK** —, **KWEEN** —, **LIEVE-VROUW** —, **PADDE** —, **PETERSELIE** —, **PRONK** —, **STEEN** —, **SUIKER** —, **WIJN** —, **WINTER** —.

Peerappel, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Peervormige Appel; soort van Reinnet, met bruine en rimpelige schil, bewaart tot in Mei.

Peerde —. Z. ook **PEERDE(N)** —.

Peerdeblind, v.? — Te Berthem, Huldenberg, O.-L.-V.-Thielt. — Verscheidene soorten van *Bovista* Pers. en *Lycoperdon* Fr., in 't fr. gekend onder den naam van *Vesse-de-loup*; vl. *Wolfsveest*. — Deze laatste namen zijn de letterlijke overzetting van 't grieksche *Lucoperdon*. — « Als men op deze Paddestoelen trapt, komt er zooveel stof (zaad) uit, dat men meent en wel eens zegt : De *peerden* worden er *blind* van. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Peerdebloem, v. — Te Mechelen, O.-L.-V.-Waver, Thielen. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. en Germ.; fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande Marguerite*; vl. *Wilde Ganzebloem*. — Z. ook **PAARDEBLOEMEN**.

Peerdebloemen, v. m. — Te Wackerzeel, Wesemaal. — Id. als **PAARDEBLOEMEN**.

Peerdeboonen, v. mv. — Te Brugge en omstr., Dixmuide en omstr., D'Worp, Esschen (grenzen), Exaarde, Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Saffelare, S'-Laurens, Thourout, Turnhout, Vlamertinghe. — *Faba vulgaris* Mönch., var. *equina*; fr. *Fève commune*, var. *fourragère*; vulg. *Féverolle*; vl. *Paardeboon*, *Peerdeboon*, ook *Duive(n)boon*. — Deze *boonen* dienen tot voedsel voor *peerden*, duiven, enz.

Peerde(n)beet, v. — Te O.-L.-V.-Thielt, S'-Joris-Winghe, S'-Peeters-Rhode. — *Brunella vulgaris* L.; fr. *Brunelle commune*; vl. *Gemeene Bruinelle*. — « De plant strekt zich ver uit, zoo dat een *peerd* er bijna eene *bete* aan heeft. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Peerde(n)distel, v. — Te Clereken, Dixmuide, Eessen, Vlamertinghe,

Woumen, Zarren. — *Onopordon Acanthium* L.: fr. *Onoporde à feuilles d'Acanthe*; vulg. *Chardon-Acanthe*; vl. *Wegdistel*. — (Fig.)

Peerde(n)klaver, m. — Te Gent en omstr. — *Trifolium incarnatum* L.: fr. *Trèfle incarnat*; vl. *Inkarnaatroode Klaver*. — « Deze Klaversoort is de beste voor de *peerden*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Doorgesneden bloem van
Onopordon Acanthium.

Zea Mays.

Peerde(n)tand, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Soort van groote *Zea Mays* L.: (fr. *Maïs-géant-Caragua*), dienende tot voeder van *peerden* en vee. — (Fig.)

Peerde(n)toppen, m. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als **PEERDEBLOEM**.

Peerde(n)wortel, v. — Te Lokeren, Wetteren. — Id. als **PEERDESULKER**.

Peerde(n)zulker, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **PEERDESULKER**.

Peerdesteert, m. — Te Bambecke, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Wormhoudt. — Men zegt er ook *Kattesteert*. — Verschillige soorten van *Equisetum* L., bijzonder *Equisetum arvense* L.: *E. palustre* L.; fr. *Prêle des champs*; *P. des marais*; vulg. *Queue-de-cheval*; vl. *Akker-Peedesteert*; *Moeras-P.* — (Fig. bl. 246.) — Zoo genoemd naar den vorm der planten.

Peerdesulker, m. — Te Laarne, Oost-Roosbeke. — Verscheidene groote soorten van *Rumex*, bijzonder *Rumex obtusifolius* L.; *R. crispus* L.; *R. conglomeratus* Murr.; fr. *Rumex à feuilles obtuses*; *R. à feuilles crépues*; *R. aggloméré*; vl. *Stompladige Zurkel*; *Gekrulde Z.*; *Opeenghoopte Z.*

Peerdesurkel, m. — Te Aarschot, Esschen (grenzen), Hersselt, Werchter. — Id. als 't voorg. w.

Peerdevoet, m. — Te Vollezele. — *Nymphaea alba* L. en *Nuphar*

luteum Sibth. en Sm.; fr. *Nénuphar blanc*; vulg. *Nénuphar*, en *Nuphar jaune*; vulg. *Nénuphar jaune*; vl. *Witte Plompen* en *Gele Nuphar*. — « De bladeren dezer twee planten hebben wel een weinig den vorm eener *peerdenhoef*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Peerdsalsem, m. — Te Aarschot, Hoogstraten, Messelbroeck, Sichem, Tessenderloo. — *Artemisia vulgaris* L.; fr. *Armoise commune*; vulg. *Armoise*; vl. *Gemeene Alsem*. — (Fig.) — De Alsem die in de hoven gekweekt wordt is de *Artemisia Absinthium* L.; fr. *Armoise Absinthe*; vulg. *Absinthe*; vl. *Echte Alsem*.

Peerdsblomme, v. — Te Rethy. — Id. als PEERDEBLOEM.

Peerdsknoppen, m. mv. — Te Aarschot, Hauwaart. — Id. als PEERDEBLOEM.

Peerdsoogen, v. mv. — Te Rillaar, Werchter. — Id. als PEERDEBLOEM. — Een zilveren vijfkrankstuk wordt ook *Peerdsoog* geheeten; de bloem is wit en heeft omtrent de grootte van dit muntstuk.

Peerdspee, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als PEERDESULKER.

Peerdsrozen, v. mv. — Te Berg, Bloir, Freeren, Herderen, Kelzingen, Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — (Uitspr. *Piadsroze*; te Tongeren: *Pièdsroze*.) — *Paeonia officinalis* L.; fr. *Pivoine officinale*, *P. commune*; vl. *Pioenroos*.

— **Peerdsrozen**, z. WITTE —.

Peereboonen, v. mv. — Verb. van *Peerdeboonen*. — Te Nieuwerkerke. — Id. als PEERDEBOONEN.

Peerkens, o. mv. — Te Schelle. — De vruchten der *Haagroze*: ze zijn peervormig. — Z. HAAGROZE.

Peerscheboom, m. — Te Gulpen. — Verb. van *Perzikboom*. — Z. dit w.

Pegge, m.? — Te Betecom. — Id. als PEE, PEËN 1°).

Peggenhout, o. — Te Brecht. — *Rhamnus Frangula* L.; fr. *Nerprun Bourdaine*; vl. *Pijl-Spork*. — « Eene *peg* » zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), « is eene kleine houten spie, aan eene zijde zeer scherp, warmede men de blokken of klompen (fr. *sabots*) beslaat. Deze peggen maakt men gewoonlijk van het hout van den *Rhamnus Frangula* L. »

Artemisia vulgaris.

Pei, m. — Te Berthem, Perck, Wesemaal. — Id. als PEE, PEËN 1°).

— **Peie**, z. BITTER —.

Peien, m. mv. — Te Machelen. — Id. als PEE, PEËN 1°).

Pein, m. — Te Londerzeel. — Id. als PEE, PEËN 1°).

Peinen, m. mv. — Te Boxel, Hoogstraten, Peer, Poppel, Rethy, Vlamertinghe. — Id. als PEE, PEËN 1°).

Peireleire, m. — Te Aalst, Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Wetteren. — Id. als PEREBOOM.

Pejoene, m. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als PALIOEN.

Pekkè, m. — Te Bloir, Elst, Freeren, Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als JENEVERBOOM. — *Pekkè* is eigenlijk een waalsch woord en dient, in het land van Luik, om den *jenever* (fr. *genièvre*) aan te duiden.

Pel, v. — Te Lichtaart, Oostham. — Men zegt ook *Schel*. — Fr. *pelure*, *écorce*.

Pelargonium, m. — Te Esschen (grenzen). — Verscheidene gekweekte soorten van *Pelargonium* L.: vl. *Ooievaarsbek*; welke op vele plaatsen, maar ten onrechte, *Geranium* genoemd worden. — Z. dit w.

Pèle, v. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Poperinghe, Vleteren. — Fr. *pelure*; vl. *schil*, *schel*.

Pelioen, m. — Te Alveringhem, Vlamertinghe. — Id. als PALIOEN.

Pelle, v. — Te Lokeren. — Fr. *pelure*; vl. *schil*, *schel*.

Pemen, m. mv. — Te Alveringhem, Coolscamp, Gits, Ingoyghem, Oostham, Oost-Roosbeke, Thourout, Uitkerke, Waarmaarde. — Id. als PEE, PEËN 1°).

Pene(n), m. en v. mv. — 1° Te Bailleul, Berthen, De Pinte, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als PEE, PEËN 1°). — 2° Te Rotterdam. — Id. als PEE, PEËN 2°).

— **Penning**, z. JUDAS —.

Penseën, v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Dixmuide en omstr., Meteren, Nieuwerkerke, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vleteren, Wormhoudt en omstr. — *Viola tricolor* L., var. *hortensis*; fr. *Grande Pensée*.

Pensukels, m. mv. — Te Asper en omstr. — Soort van Kool met langen knop en platte bladeren, zonder rimpels: de plant heeft omtrent den vorm van een suikerbrood (fr. *pain de sucre*). — *Pensukels* schijnt ons alleenlijk eene verb. te zijn van dezen franschen naam. — In zuid. Belg.-Limb. wordt dezelfde plant *paon d'souc* geheeten; naam die ontleend is aan de naburige waalsche gemeenten en ook *pain de sucre* beteekent.

Peper, m. — Wordt bijna overal gezegd. — In zuid. Belg.-Limb. is de uitspr. *Péper*. — *Piper nigrum* L.: fr. *Poivrier noir*; vl. *Zwarte of*

Gewone Peperboom. — (Fig.)

— De *peper*, zoo als hij alle dagen gebruikt wordt en bijzonder door 't volk gekend is, is de gemalene vrucht van dit struikgewas.

— **Peper**, z. SPAANSCH —.

Pépêrémunt, v. — Te Rethy.

— Id. als **PEPERMUNT**. — Te Brecht en te Esschen (grenzen) duidt deze naam de *pastillen* aan die men met het uittrekkel dezer plant vervaardigt.

Peperminthe, v. — Te Lokeren. — Id. als **PEPERMUNT**.

Pepermoejnt, v. — Te Brussel. — Id. als **PEPERMUNT**.

Pepermunt, v. — Te Assche en omstr., Brussel. — *Mentha piperita* L.; fr. *Menthe poivrée*; vl. *Pepermunt*. — (Fig.)

Peppergullekens, o. mv. — Te Mechelen (Antwerpen). — De vruchten van *Crataegus oxyacantha* L. en *C. monogyna* Jacq.; fr. *Aubépine épineuse* en *Au. à un style*; vl. *Hagedoorn*, *Doornlaar*, enz.

Percheprincesse(n), v. mv. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — *Phaseolus vulgaris* L.; fr. *Haricot commun*; vl. *Gewone Boon*, *Krombek*. — Men noemt alzoo de groote soort, die aan staken (fr. *perches*) opklimt; de kleine var. (fr. *Haricot nain*) wordt *Struikprincesse(n)* genoemd.

Perdezurkel, m. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als **PEERDESULKER**.

Piper nigrum.

a, Bloem; — b, doorgesneden vrucht.

Mentha piperita.

Pereboom, Pèreboom, m. — Bijna *overal*. — Voor de verschillende uitspraken, z. **BOOM**. — *Pyrus communis* L.; fr. *Poirier commun*; vl. *Gemeene Perenboom*.

Pèreboone(n), v. mv. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — Id. als **PEERDEBOONEN**, waarvan deze naam eene verb. is.

Pèredistel, v. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — Id. als **PEERDEDISTEL**, waarvan dit woord eene verb. is.

Perei, m. — Te Laarne. — Id. als **PREI**.

Pêrelare, m. — Te Brugge en omstr., Oost-Roosbeke, St-Laurens, Thourout. — Id. als **PEREBOOM**.

Pereleer, Pêreleer, m. — Te Brussel en omstr., D'Worp, Nederbrakel, Nieuwerkerke. — Id. als **PEREBOOM**.

Perelbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Antennaria margaritacea* R. Br.; fr. *Antennaire perlée*; vl. *Geperelde Kattepoot* of *Droogbloem*. — De bloemen gelijken aan witte *perels*.

Perelkens, o. mv. — Te Wolfsonck. — Id. als **DRUIFKENS**. — Elk der bloempjes die den tros vormen is als een *pereltje*.

Peren-onder-de-aarde, v. mv. — Te Boisschot. Mechelen-a/Maas. — Te Boisschot zegt men —*eerde*. — *Helian-*

Helianthus tuberosus.

thus tuberosus L.: fr. *Hélianthe* of *Soleil tubéreux*; vulg. *Topinambour*; vl. *Aardpeer*. — (Fig.) — De onderaardsche knollen dezer plant hebben min of meer den vorm eener *Peer*.

Perkbloemekens, o. mv. — Te Herenthals, Humbeek. — Id. als **LELIE-VAN-DALEN**. — « Men vindt deze bloempjes altijd in groepen of *perken* vereenigd. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Perkel, m. — Te Mariakerke (Oost-Vl.), noemt men alzoo den ongegriffelden *Perzikboom*. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

— **Perkel**, z. **KA** —.

Perkelboom, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **KAPERKEL**.

Perrukkenboom, m. — Te Vilvoorde. — *Rhus Cotinus* L.: fr. *Sumac des teinturiers*; vulg. *Fustet*, *Arbre-à-perruques*; vl. *Pruikenboom*; d. *Perrückenbaum*. — (Fig.) — De stelen der mannelijke bloemen worden pluimachtig na den bloei, en hunne vereeniging vormt grijskleurige bollen, die aan *pruiken* gelijken.

Persalle, m. — Te Brugge en omstr. — Verb. van *Peterselie*. — *Petroselinum sativum* Hoffm: fr. *Persil cultivé*; vl. *Gewone Peterselie*.

Perseboonen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als PERCHEPRINCESSE(N). — *Perse* is eene verb. van 't fr. *perche*.

Perselaar, m. — Te Assche en omstr. — Id. als PERZIKBOOM. Blad van *Rhus Cotinus*.

Perselle, m. — Te Mariakerke (Oost.-Vl.). — Id. als PETERSILIE.
— **Perselle**, z. WILDE —.

Persijl, m. — Te Bambeeque, Dixmuide en omstr., Esquelbecq, Herzele, Wilder, Wormhoudt. — Id. als PETERSILIE.

Persijn, m. — Te Bailleul, Berthem, Dixmuide en omstr., Meteren, Oost-Roosbeke, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vlamertinghe, Vleteren, Waarmaarde. — Id. als PETERSILIE.

Pervange, v. — Te Wormhoudt en omstr. — Verb. van den fr. naam *Pervenche*. — Id. als MAAGDEKENSALM.

Perzenboom, m. — Te Brecht, Rethy. — Id. als PERZIKBOOM.

Perzieboom, m. — Te Esschen (grenzen). — Id. als PERZIKBOOM.

Perzikboom, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Amygdalus Persica* L.; fr. *Amandier Pécher*; vulg. *Pécher*; vl. *Perzikboom*.

Pes'blomme, z. PISBLOEMME.

Pescheboom, m. — Te Bambeeque, Brugge en omstr., Gent en omstr., Herzele, Ledringhem, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Thourout, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als PERZIKBOOM.

Peschelare, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als PERZIKBOOM.

Pescheleire, m. — Te Lokeren. — Id. als PERZIKBOOM.

Peschieboom, m. — Te Vlamertinghe. — Id. als PERZIKBOOM.

Pèsenboom, m. — Te Aalst en omstr. — Id. als PERZIKBOOM.

Pèssebade, v.? — Te Bailleul, Berthem, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Verb. van *Pissebedde*. — Id. als PISSEBLOEM.

Pessebed, v.? — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Verb. van *Pissebed*. — Id. als PISSEBLOEM.

- Pesseboom**, m. — Te Brugge en omstr., Thourout. — Id. als PERZIKBOOM.
- Pessëlle**, m. — Te Gent en omstr. — Id. als PETERSILIE.
- Pessem**, m. — Te Boutersem, Bierbeek, Hoogstraten, Kessel-Loo, Molenbeek-Wersbeek, St-Joris-Winghe, Verrijck, Wilsele. — Id. als PEE, PEËN 1°).
- **Pessem(en)**, z. AAR —, RIET —.
- Pessenaken**, v. — Te Rethy. — Verb. van *Pastinaak*. — Z. dit w.
- Pessenen**, m. mv. — Te Droogenbosch. — Id. als PEE, PEËN 1°).
- Pestenaak**, v. — Te Aarschot, Brecht, Gheel, Herent, Leuven, Lichtaart, Verrijck, Wesemaal. — Id. als PASTINAAK.
- Pestenakel**, v. — Te Huldenberg, Nederbrakel. — Id. als PASTINAAK.
- Pestenaken**, v. — Te Antwerpen, Turnhout. — Id. als PASTINAAK.
- Petakkers**, m. mv. — Te Laarne, Wetteren. — Id. als PATATEN.
- Petaten**, m. mv. — Te Berthem, O.-L.-V.-Thielt, Sichem, Vilvoorde. — Id. als PATATEN.
- **Petaten**, z. WINTER —.
- Petaters**, m. mv. — Te St-Laurens. — Id. als PATATEN.
- Petatte(n)**, m. mv. — Te Antwerpen, Dixmuide en omstr., Lichtaart, Thourout, Turnhout. — Id. als PATATEN.
- Peteiten**, m. en v. mv. — Te Brecht. — Id. als PATATEN.
- Peterseliepeer**, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene oude var. van *Peer*; zeer sappig; de schil is zoo groen als *Peterselie*.
- Petersil**, m. — Te Bierbeek, Leuven, Neer-IJssche. — Id. als PETERSILIE.
- Petersilie**, m. — Te Antwerpen, Berg, Bloir, Brecht, Elst, Esschen (grenzen), Fall-Mheer, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Membruggen, Millen, Moll, Nederheim, Oostham, Rethy, Sluizen, Tongeren, Turnhout. — *Petroselinum sativum* Hoffm.: fr. *Persil cultivé*; vl. *Gewone Peterselie*; d. *Petersilie*; engl. *Parsley*.
- **Petersilie**, z. WILDE —.
- Petersille**, m. — Te Aarschot, Lichtaart, Nieuwerkerke, Wesemaal. — Id. als PETERSILIE.
- Petettebloem**, v. — Te Oostham. — *Dahlia variabilis* DC.; fr. *Dahlia variable*; vl. *Dahlia*. — Soms zegt men ook *Dahlia*. — Deze plant heeft knollen welke op die der Aardappelen (aldaar *petetten* genoemd) gelijken.
- Petetten**, v. mv. — Te Meerhout, O.-L.-V.-Waver, Oostham, Vorst. — Te Oostham spreekt men *peteën* uit. — Id. als PATATEN.
- **Petetten**, z. SCHAAPS —.
- Petoeters**, m. mv. — Te Audenarde. — Id. als PATATEN.
- Petoten**, m. mv. — Te Berlaar. — Id. als PATATEN.
- Petotters**, m. mv. — Te Antwerpen, Baleghem, Gent en omstr., Hundel-

ghem, Laarne, Mariakerke (Oost-Vl.), Scheldewindeke, Turnhout, Velsique.
— Id. als PATATEN.

Petrassen, v. en m. mv. — Te Lichtaart geeft men dezen naam aan de Aardappelen met platachtige knollen.

Pettem, m. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als PEE, PEËN 1°). — Z. ook 't volg. w.

Pettemen, m. mv. — Te Binckom, Oplinter. — Id. als PEE, PEËN 1°). — Op vele andere plaatsen gebruikt men den vorm *Pessem* en *Pessemen*.

Pettemen, z. GROND —, RIET —.

Pétunia, m. — In zuid. Belg.-Limb. en op vele andere plaatsen. — Eene gekweekte sieraadplant. Men ziet bijzonder den *Petunia nyctagini-flora* Juss. (met witte bloem) en den *P. violacea* Lindl. (met purpere-violette bloem); fr. *Pétunia à fleurs de Nyctage*; vulg. *P. blanc* en *P. violet*.

Petuniaats, m. mv. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als 't voorg. w.

Pézeboom, m. — Te Bierbeek, Leuven, Turnhout. — Id. als PERZIKBOOM.

Pézeleer, m. — Te Wetteren. — (Uitspr. *Pézeleir*.) — Id. als PERZIKBOOM.

Pézeleire, m. — Te Laarne. — Id. als PERZIKBOOM.

Pézemboom, m. — Te D'Worp. — Id. als PERZIKBOOM.

Péze(n), v. mv. — Te Lokeren. — Wordt somtijds gebruikt als synoniem van *wortel*, maar alleenlijk als er spraak is van *dunne* en *lange* wortels; wordt ook gezegd in den zin van PEE, PEËN 1°). — Z. deze ww.

Péze n), v. mv. — Te D'Worp. — Id. als PEE, PEËN 1°).

Pézenboom, m. — Te Lichtaart. — Id. als PERZIKBOOM.

Pézerik, m. — Te Nederbrakel. — Id. als PERZIKBOOM.

Pézerikboom, m. — Te Asper en omstr. — Id. als PERZIKBOOM.

Pézerikkenboom, m. — Te Scheldewindeke. — Id. als PERZIKBOOM.

Pezzeleer, m. — Te Brussel en omstr. — Id. als PERZIKBOOM.

Philippe, z. FLIP.

Phlipiene, v. mv. — Te Schilde. — Schijnt eene verb. te zijn van *Lupien*, dat elders gezegd wordt en zelf eene verb. is van 't fr. *Lupin*. — *Lupinus luteus* L.; fr. *Lupin jaune*; vl. *Wolfsboon*, *Vijgeboon*, *Boksboon*. — Wordt somtijds in 't groot gezaaid, op de velden, voor het vee of wel om in den grond geakkerd te worden, als groen mest.

Piadsboone, v. mv. — Verb. van *Peerdsboonen*. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Herderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als PEERDEBOONEN.

Piadsdissel, v. — Verb. van *Peerdsdistel*. — Op dezelfde plaatsen als voor 't voorg. w. — Id. als PEERDE(X)DISTEL.

Piadsroze(n), v. mv. — Verb. van *Peerdsrozen*. — Z. dit w.

Piasêlëboom, m. — Te Berg, Bloir, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als PERZIKBOOM.

Piëdsboone, v. mv. — Verb. van *Peerdsboonen*. — Te Tongeren. — Id. als PEERDEBOONEN.

Piëdsrozen, z. PEERDSROZEN.

Pieëzëboom, m. — Te Oostham. — (Uitspr. — *boeëm*.) — Id. als PERZIKBOOM.

Pi(e)laan, m. — Verb. van *Plaan*, *Plataan*. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als PLATAAN. — Z. ook PILAAN.

Pienook, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als PANOEK.

Piëpëlër, m. — Verb. van *Populier*. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als ITALIAANDER. — Soms tijds zegt men ook : *Spaansse Piëpëlër* = verb. van *Spaansche Populier*.

— **Piëpëlër**, z. SPAANSE —.

Pieperkens, o. mv. — Te Brasschaat, Duffel. — Id. als LELIE-VAN-DALEN. — « De bloempjes komen nauwelijks boven de bladeren uitkijken of *piepen*. *Piepen* wordt op sommige plaatsen gezegd voor *kijken*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Piëreboom, m. — Te Leuven. — Id. als PEREBOOM.

Piëreboone(n), v. mv. — Verb. van *Peerdeboonen*. — (De uitspr. is — *buûin*.) — Te Brussel en omstr. — Id. als PEERDEBOONEN.

Pierus, z. PYRUS.

Piësêlëboom, m. — Te Tongeren. — Id. als PERZIKBOOM.

Pieselle, m. — Verb. van *Pietersilie*. — Te Lokeren. — Id. als PETERSILIE.

Pietêkol, m. — Te Huldenberg. — *Ranunculus arvensis* L.; fr. *Renoncule des champs*; vl. *Veld-Ranonkel*.

Pieterselie, m. — Te Antwerpen, Esschen (grenzen), Nederbrakel, Oostham, Turnhout. — *Petroselinum sativum* Hoffm.; fr. *Persil cultivé*; vl. *Gewone Peterselie*.

Pieterselle, m. — Te Laarne. — Id. als 't voorg. w.

Pietersil, m. — Te Boutersem, Herent, Huldenberg, Leuven, Verrijck. — Id. als PIETERSELIE.

Convallaria maiialis.

Pietersille, m. — Te Brussel en omstr., D'Worp. — Id. als PIETERSELIE.

— **Pijl**, z. VIER —, VUUR —.

Pijloenroos, v. — Verb. van *Pioenroos*. — Te Poperinghe. — Id. als PIOEN.

Pijlhout, o. — Te Rethy. — Id. als HONZENHOUT. — Soms tijds maakt men (bijzonder de kinderen) *pijlen* van dit *hout*.

Pijl'nheit, o. — Te Asper en omstr. — Verb. van 't voorg. w. en zelfde bet.

Pijnboom, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als PIJNBOOM.

Pijn, m. — Te Gent en omstr. — Deze naam wordt zeldzamer gebruikt als *Sperre*, *Sperreboom*, enz. die, te Gent, denzelfden zin hebben. — Id. als PIJNBOOM.

Pijnappel, m. — Te Gent en omstr. — De vrucht van den PIJN of PIJNBOOM; z. dit w.

Pijnappelboom, m. — Te Bambecque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als PIJNBOOM.

Pijnboom, m. — Te Moll. — *Pinus sylvestris* L.; fr. *Pin sylvestre*; vl. *Wilde Pijnboom*. — (Fig.)

Pijp, z. DUITSCHE —.

Pijpekens, o. mv. — Te Over-IJssche. — *Narcissus Pseudo-Narcissus* L.; fr. *Narcisse Faux-Narcisse*; vulg. *Narcisse-des-prés*; vl. *Valsche Narcis*. — De bloemen dezer plant hebben min of meer den vorm eener *pijp*. — Z. ook PIJPKENS.

Pijpenhengst, m. — Te Helchteren. — *Molinia caerulea* Mönch; fr. *Molinie bleue*; vl. *Blauwe Molinia*. — Eene stijve grassoort, die veel in de heiden en bijzonder in de dennebosschen gevonden wordt. Men doet de stengels in de *pijpestelen binnendringen*, om deze te zuiveren: van daar de naam van *Pijpenhengst*. — Z. ook PIJPENRIJDERS.

Pijpenkeuters, m. mv. — Te St-Joris-Winghe. — Id. als 't voorg. w. — *Keuters* = *koters* (van *koteren*; fr. *curer*).

Pijpenkruid, o. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Valeriana officinalis* L.; fr. *Valériane officinale*; vl. *Gewone Valeriaan*. — « De stam van dit kruid is *hol*; van daar *Pijpenkruid* genoemd. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pijpenkuischers, m. mv. — Te Uitkerke. — Id. als PIJPENHENGST.

Pijpkens, o. mv. — Te Blaasveld. — *Lonicera Periclymenum* L.; fr.

Pinus sylvestris.

Veelvoudige botten van *Lonicera*.

Chèvrefeuille des bois; vl. *Wild Geiteblad*. — (Fig. bl. 299.) — « De bloemen van dit struikgewas zijn lang en dun; dus *pijp*vormig. » (Vits *Mém. cour. inéd.*) — Z. ook PIJPEKENS.

Pijpreumers, m. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als PIJPENHENGST. — *Reumer* = verb. van *ruimer* (fr. celui qui *vide*, qui *nettoie*).

Pijpenrijders, m. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als PIJPENHENGST.

Pikkebezeleer, m. — Te Steenockerzeel. — Id. als DOORHAGE. — « De vogels, vooral de lijsters, *pikken* de *beziën* van dit struikgewas. *Pikken* = opnemen of eten met den bek. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pikkebezen, v. mv. — Te Aarschot, Berthem, Herent, Werchter. — De vruchten van den PIKKEBEZELEER. — Z. dit w.

— **Pikken**, z. HANE —.

Pilaan, m. — Te Exaarde, Mariakerke (Oost-Vl.), Saffelare. — *Acer Pseudo-Platanus* L. en *A. Platanoides* L.; fr. *Erable Faux-Platane*; vulg. *Sycomore* en *E. Plane*; vl. *Gemeene Eschdoorn* en *Plataan-Eschdoorn*. — (Fig.) — In plaats van *Eschdoorn* zegt men ook *Ahorn*. —

Blad, bloem en vrucht van *Acer Pseudo-Platanus*.

Te Exaarde, Saffelare begrijpt men ook onder denzelfden naam den *Plataan*. — Z. ook PI(E)LAAN.

Pillioen, m. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als PALIOEN.

— **Pillioen**, z. WILDE —.

Pimpanoene(n), v. mv. — Te Dixmuide en omstr. — Verb. van *Pampoene(n)*, *Pompoeme(n)*, enz. — Z. PAMPOENEN.

Pinksterbloemen, v. mv. — 1° Te Neerpelt. — Id. als PISSEBLOEM. — 2° Te Zeelhem. — *Narcissus poeticus* L.; fr. *Narcisse des poètes*; vl. *Narcis der dichters*. — Deze twee planten bloeien rond *Pinksteren* (Sinksen). — Z. ook SINKSENBOEMEN, enz.

— **Pinnekens**, z. HEI —.

Pinnekenshout, o. — 1° Te Gheel. — Id. als PEGGENHOUT 2°). — Te Perck.

— Id. als KRUISBEZIELAAR of PAPEMOESJKES. — Het hout van deze twee struikgewassen dient om *pinnekens* of spiekens te maken; men beslaat er de blokken of klompen meê, als deze beginnen te verslijten. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pinnen, v. mv. — Te Vollezele. — *Camelina sativa* Grantz; fr. *Cameline cultivée*; vl. *Gekweekt Aardvlas*; *Gekweekte Vlasdotter*.

— **Pint**, z. KATTEN —.

Pioen, **Pioene**, v. — Te Aarschot, Brussel, Dixmuide en omstr., D'Worp, Laarne, Leuven (uitspr. *Pioe(w)ne*), Lokeren, Moll, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Sichem, Steenockerzeel, Turnhout, Vilvoorde, Wackerzeel, Wetteren. — *Paeonia officinalis* L.; fr. *Pivoine officinale*; vl. *Gewone Pioen*.

— **Pioene**, z. HOUT —.

Pioenrozen, v. mv. — Te Houtvenne, Messelbroeck. — Id. als **PIOEN**.

Pirdesuurkele, m. — Verb. van *Peerdesurkel*. — Te Asper en omstr. — Id. als **PEERDESULKER**. — « Het peerd, » zegt de schrijver der Bijdrage *Voor 'tgeen den volke goed is*, « is bij 't volk een zinnebeeld van kracht, statigheid, fierheid. Van daar wellicht de aanvoeging zijns naams bij hetgeen als door die hoedanigheden onder de planten uitmunt. »

Pirrei, m. — Te Lokeren. — Id. als **PREI**.

Pirrelkes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als **PERELKENS**.

Pirseboonen, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als **PERSEBOONEN** en **PERCHEPRINCESSEN**.

Pisbloem, v. — 1° Te Westerloo. — *Convolvulus sepium* L.; fr. *Liseron des haies*; vl. *Hage-Winde*. — 2° Te Aarschot, Antwerpen, Auderghem, Brasschaat, Droogenbosch, D'Worp, Gent, Hauwaart, Herent, Héverlé, Landen, Leuven, Lisp, Mechelen, Molenbeek-Wersbeek, Moll, O.-L.-V.-Waver, Rijckevorsel, Thielen, Thielt, Vilvoorde, Wesemaal. — Id. als **PISSEBLOEM**.

Pisblom, v. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Lichtaart, Oost-Roosbeke, Rethy, Turnhout. — Id. als **PISSEBLOEM**.

Pisblomme, v. — Te Aalst, Dixmuide en omstr., Gent en omstr. (uitspr. *Pèsbl.* —), Laarne, Lokeren. — Id. als **PISSEBLOEM**.

Pisplanten, v. mv. — Te Droogenbosch, Gent, Vilvoorde. — Id. als **PISSEBLOEM**.

Pispottekens, o. mv. — 1° Te Landen. — *Convolvulus arvensis* L.; fr. *Liseron des champs*; vl. *Akker-Winde*. — 2° Te Dessel, Landen, Opwijk, Sichem. — *Convolvulus sepium* L.; fr. *Liseron des haies*; vl. *Haagwinde*, *Hage-Winde*. — Alzoo geheeten naar den vorm der bloemen.

Pispotten, m. mv. — 1° Te Rillaar. — *Convolvulus arvensis* L.; fr. *Liseron des champs*; vl. *Akker-Winde*. — 2° Te Aarschot, Gheel, Hersselt, Moll, Oostham. — *Convolvulus sepium* L.; fr. *Liseron des haies*; vl. *Hage-Winde*. — Zoo genoemd naar den vorm der bloemen.

Pisp(w)oir, m. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — *Allium vineale* L.; fr. *Ail des vignes*; vl. *Wijnstok-* of *Kraai-Look*. — *P(w)oir* = fr. *Poireau*, vl. *Prei*. — De plant wordt *Pisp(w)oir* genoemd om hare water-afzettende hoedanigheden.

Pissebloem, v. — Te Brussel en oms'r., Turnhout. — *Taraxacum officinale* Weber (*T. Dens-leonis* Desf.); fr. *Pissenlit officinal*; vl. *Gemeene Paarde-* of *Pissebloem*. — (Fig.) — De vl. en de fr. naam dezer plant is ontleend aan hare water-afzettende hoedanigheden.

Pisseblomme, v. — Te Brugge en omstr., Dixmude en omstr., Thourout. — Idem als 't voorg. w.

Pistnankel, m. — Te Nieuwerkerke. — Id. als PASTINAAK.

Pistoolken, o. — Te Peer. — *Genista anglica* L.; fr. *Genêt d'Angleterre*; vl. *Engelsche Brem*. — « Als men op de zaadhulzen slaat of drukt, geven zij eenen knal, bijna gelijk een *pistoolken* dat men afschiet. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pitatten, m. mv. — Te Aalst. — Id. als PATATEN.

Plaan, m. — 1° Te Hoogstraten, Nieuwerkerke. — Id. als PLATAAN. — 2° Te Perck, Schilde, Vollezele. — *Acer Pseudo-Platanus* L., en *A. Platanoides* L.; fr. *Érable Faux-Platane*; vulg. *Sycomore* en *E. Plane*; vulg. *Plane*; vl. *Gemeene Eschdoorn* of *Witte Ahorn* en *Plataan-Eschdoorn* of *Spits-Ahorn*. — *Plaan* is eigenlijk de naam van den *A. Platanoides* L.; fr. *Plane*; maar 't volk onderscheidt niet altijd tusschen deze verschillende soorten van boomen. — (Fig. z. bl. 300.)

Taraxacum officinale.

a, b, enz. Verschillige deelen van bloem en vrucht.

Plaanboom, m. — Te Bambecque, Ledringhem, Herzelee, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als PLATAAN.

Plak-Acacia, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Robinia viscosa* Vent.; fr. *Robinier visqueux*; vl. *Kleverige* of *Slijmerige Acacia*. — De takjes van dezen boom zijn slijmerig, zij *plakken*; van daar *Plak-Acacia*.

Plakkruid, o. — Te Asper en omstr.: Turnhout en omstr. — *Galium Aparine* L.; fr. *Gaillet Grateron*; vulg. *Grateron*; vl. *Kleefkruid*. — De bladeren en vruchten dezer plant dragen haakschens waarmede zij aan de omringende voorwerpen kleeft of *plakt*; van daar *Plakkruid* genoemd.

Plamen, v. mv. — Te Uitkerke. — *Ribes nigrum* L.; fr. *Groseillier noir*; vulg. *Cassis*; vl. *Zwarte Aalbeziestruik*.

Plane, m. — Te Vlamertinghe. — Id. als PLATAAN.

Plansoen, o.? — Te Bailleul, Berthen, Brecht, Meteren, Oostham, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Men noemt alzoo de takken van Populieren, Wilgen, enz. die men *plant*, om wortel te schieten: fr. *plançons*; vl. *plantsoen*.

Plant-tegen-de-jicht, v. — Te Drongen, Leuven, enz. — *Plectranthus fruticosus* L'Hér.; fr. *Plectranthe frutescente*; vulg. *Herbe-aux-rhumatismes*, *Plante antirhumatisme*. — Eene plant (van de familie der *Labiata* of *Lipbloemigen*), die van Amerika oorspronkelijk is en heden veel in België gekweekt wordt, voor hare veronderstelde hoedanigheden tegen de *jicht*.

— **Plant**, z. BITTER —, BLOED —, BROODJES —, DIKKE-VET —, DONDER —, FREZE —, IJS —, KETEN —, KETTING —, MELK —, PAPIER —, PIS —, PROCESSIE —, RHOMATIS —, RHUMATIK —, RHUMATIS(M) —, RONDZAAD —, SIGARE —, St-JANS —, SUKERIJ —, TEIL —, VERBRAND —, VET —, WOL —.

— **Plantjes**, z. PORSELEINE —.

Plataan, m. — Te Antwerpen, Berg, Bierbeek, Bloir, Brecht, Coninxheim, Genoels-Elderen, Mall, Nederheim, Neer-IJssche, 'S Heeren-Elderen, Sluizen, Tongeren. — *Platanus orientalis* L. en *Pl. occidentalis* L.; fr. *Platane d'Orient* en *Pl. d'Occident*; vl. *Oostersche Plataan* en *Westersche Pl.* — Soms tijds zegt men ook *Plataanboom*, op dezelfde plaatsen.

Plataanboom, m. — Z. 't voorg. w.

Platte-Boonen, v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Bierbeek, Brugge en omstr., Brussel en omstr., Dixmuide en omstr., Exaarde, Laarne, Lokeren, Meteren, Neer-IJssche, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Saffelare, St-Jans-Cappel, Thourout, Vilvoorde, Vleteren, Wormhoudt en omstr. — Id. als LABBOONE.

Platte-Pieters, m. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Men zegt ook *Platte-Boonen*. — Id. als LABBOONE.

Plat-Zaad, o. — Te Asper, Vollezelee. — *Phalaris canariensis* L.; fr.

Alpiste des canaris; vl. *Gewoon Kanariegras*. — Zoo genoemd naar den vorm van 't zaad, dat *platachtig* is.

Plaumgraas, o. — Verb. van *Pluimgras*. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als **PLUIMGRAS** 1°).

Plekkruid, o. — Te Brussel en omstr. — Id. als **PLAKKRUID**, waarvan deze naam alleenlijk eene verb. is.

Plekstroo, o. — (Uitspr. *Plekstruud*.) — Verb. van *Plakstroo*. — Te Brussel en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Pleumkes, z. **PLUIMKEN**.

Pleuskes, z. **PLUSKENS**.

Ploemas'gras, o. — Te Gheel. — *Gynerium argenteum* Nees. v. E.; fr. *Gynerium argenté*; vulg. *Herbe-des-Pampas*. — *Ploemas* is synoniem van vederbos (fr. *panache*) : de bloeiwijze dezer groote grassoort gelijkt op eenen vederbos. Zij wordt gekweekt in de hoven, als sieraadplant.

Ploemassen, v. mv. — Wordt gezegd, te Gheel, in denzelfden zin als 't voorg. w.

Plompen, v. mv. — Onder dezen naam beduidt men, te Turnhout en omstr., twee verschillende planten : 1° *Nuphar luteum* Sibth. en Sm.: fr. *Nuphar jaune*; vulg. *Nénuphar jaune*; vl. *Gele Nuphar*; — 2° *Nymphaea alba* L.; fr. *Nénuphar blanc*; vulg. *Nénuphar*; vl. *Witte Plompen*. — Voor deze laatste soort, zegt men somtijds ook *Witte Plompen*.

— **Pluim**, z. **JUFVROUW** —, **St-PIETERS** —, **SOLDATEN** —, **WITTE** —.

Pluimakulei, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Thalictrum aquilegifolium* L.: fr. *Pigamon à feuilles d'Ancolie*; vl. *Dopruit met Akelei-bladeren*. — De fijne, lange meeldraadjes (fr. *étamines*) gelijken aan eene *pluim*; de bladeren gelijken aan die der *Akelei*. — In Frankrijk hoort men somtijds ook den volksnaam : *Colombine plumeuse*.

Pluimekes, z. **PLUIMKEN**.

Pluimges', o. — Verb. van *Pluimgras*. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **PLUIMGRAS** 1°).

Pluimgras, o. — 1° Te Exaarde, Saffelare. — *Apera Spica-Venti* P. Beauv.; fr. *Apère Jouet-du-vent*; vl. *Windgras*. — 2° Op dezelfde plaatsen noemt men alzoo ook den *Stipa pennata* L.; fr. *Stipe plumeuse*; vl. *Priemgras*; d. *Pfriemengras*, *Federgras*. — De bloeiwijze der eerste grassoort en de baarden (fr. *arêtes*) der andere zijn *pluimvormig*.

Pluimken, o. — Te Boutersem. D'Worp (uitspr. *Pleumken*), Exaarde, Lokeren, Moll, Saffelare, Verrijck, Vilvoorde. — *Dianthus plumarius* L.; fr. *Œillet à plumet*; vulg. *Œ. Mignardise*; vl. *Pluimachtige Anjelier*; d. *Federnelke*. — De bloemblaadjes zijn zeer fijn doorgesneden, bijna

gelijk de baarden eener *pluim*. — Soms tijds geeft men ook denzelfden naam aan den *Dianthus superbus* L.; fr. *Œ. superbe*; vulg. *Mignardise des prés*.

Pluimkes, z. PLUIMKEN.

Pluimsteert, m. — Te Gent. — Id. als PLUIMGRAS 1°).

Pluiskens, o. mv. — Te Gheel, Hoogstraten, O.-L.-V.-Waver, Oostham, Rethy, Tessenderloo. — Id. als PLUIMKEN.

— **Pluiskens**, z. ILEI —.

Pluskens, o. mv. — 1°) Op verscheidene plaatsen, id. als PLUIMKEN. — 2°) Te O.-L.-V.-Thielt. — *Eriophorum angustifolium* Roth. en *E. latifolium* Hoppe; fr. *Linaigrette à feuilles étroites* en *L. à feuilles larges*; vl. *Smalbladig* en *Breedbladig Wollegras*. — Verb. van *Pluiskens*. « Een *pluis* is eigenlijk een haarachtig vlokje. Nu, de rijpe aren dezer planten zijn als met zijde of boomwol bedekt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Poeët, z. POOT.

Poeftblazen, v. mv. — Te Hasselt. — Id. als BOEVEEST. — « Deze Paddestoelen zijn als *blazen*, die al *poeffende* openspringen en hun zaad verspreiden, wanneer men er op trapt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Poeffers, m. mv. — Te Aarschot, Herent, Heusden, Neerpelt. — Id. als 't voorg. w.

Poeffkens, o. mv. — Te Rillaar. — *Symphoricarpus racemosus* Mich.; fr. *Symphorine à grappes*; vl. *Radijsboomke*. — « Als men op de beziën (vruchten) slaat of trapt, bersten zij met eenen knal of *poeft* open. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Poejkes, z. POOT.

Poempe, v. mv. — Te Bierbeek. — Id. als PAMPOENEN.

— **Poent**, z. KATTE —.

Poeppers, m. mv. — Te Asper en omstr. — *Linaria vulgaris* Mill.; fr. *Linaire commune*; vl. *Gemeen* of *Groot Vlaskruid*; vulg. *Kleine Leenwenmuilkens*. — « De benaming van *Poeppers* gaf men ook aan de schepentrekkers, ten tijde dat de schepen, op de Schelde, door menschenhanden voortgetrokken werden. Bovengenoemde plant groeit veel waar de zoogezegde *Poeppers* dikwijls voorbijgingen. Zoo wellicht werd hun spotnaam aan het kruid gegeven, volgens gissingen die wij bij Asperlingen zijn tegengekomen. » (Bijdrage : *Voor 'tgeen den volke goed is.*) — Misschien is die naam ook gegeven, omdat de bloem *open* en *toegaat*, als men er op duwt.

— **Poer**, z. LÈZE —, LIJZE —.

— **Poere**, z. KOKE —.

Poêrhout, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Rhamnus cathartica* L.; fr.

Nerprun purgatif; vl. *Zuiverende Spork*. — *Poër* = samentrekking van *poeder* = buskruid (fr. *poudre à canon*.) — De plant wordt benuttigd in de buskruidfabrieken.

Poet, z. **Poot**.

— **Poeters**, z. **ZWARTE** —.

Poeveesten, v. mv. — Te Hasselt en omstr. — Id. als **BOEVEEST**.

Poevijsten, v. mv. — Te Oplinter. — Id. als 't voorg. w.

Poezelein, m. — Te Gheel, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Turnhout. — Id. als **PORSELEIN**.

Pöiskeisse, v. — Id. als **PAASCHKEERS**.

Polkabloem, v. — Te Hersselt. — Id. als **PEERDEBLOEM**. — Te vergelijken met **POLKOOGEN**, **POLLEKOOVEN**, die dezelfde bet. hebben.

Polkoogen, v. mv. — Te Gheel en omstr. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. en Germ. (*Leucanthemum vulgare* Lmk.); fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande Marguerite*; vl. *Wilde Ganzebloem*. — Zeer-groote oogen worden, te Gheel, *polkoogen* genoemd. Het volk zal eenige gelijkenis gezien hebben tusschen de bloemen dezer plant en groote oogen.

Pollekooven, v. mv. — Te Veerle. — Id. als 't voorg. w. — Waarschijnlijk is deze naam maar eene verb. van den voorgaanden.

Polm, m. — Verb. van *Palm*. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Thourout, Woumen, Zarren. — Id. als **PALM 1°**).

Polmboom, m. — Te Thourout. — Id. als 't voorg. w.

Pommaad, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Monarda didyma* L. en *M. fistulosa* L.; fr. *Monarde didyme* en *M. fistuleuse*. — Twee gekweekte planten, welriekende als *pommade*.

Pomme-de-rose, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Eene soort van Appel, rood van kleur en die zich zeer lang bewaart.

Pomp, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Enanthe Phellandrium* L.; fr. *Enanthe Phellandre*; vl. *Water-Torkruid*. — De lange, dikke en pijpachtige stammen dezer waterplant gelijken aan *pomp*buizen die in 't water staan.

— **Pomp**, z. **WATER** —.

Pompen, v. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt, Verrijck. — Id. als **PAMPOENEN**.

Pompoenappels, m. mv. — Te Brugge en omstr., Uitkerke. — Id. als **PAMPOENEN**.

Pompoenen, v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Gheel, Huldenberg, Meteren, Nederbrakel, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Tessenderloo, Thurnhout, Vlamertinghe, Vleteren, Wesemaal. — Id. als **PAMPOENEN**.

Poor, m. — Te Diest en omstr., Gulpen, Landen, Mechelen-a/M.,

O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Tessenderloo. — *Allium Porrum* L.; fr. *Ail Poireau*; vulg. *Poireau*; vl. *Prei*. — Verb. van 't lat. *Porrum* of van 't fr. *Poireau*.

Poot, v. — 1° (Met scherplange o.) Te Aarschot, Bierbeek, Diest en omstr., Landen, Leuven, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Siehem, Tessenderloo, Veerle en in zuid. Belg.-Limb. — *Daucus Carota* L.; fr. *Carotte commune*; vl. *Gewone Wortel*. — (Fig.) — 2° (Met zachtlange o.). —

Daucus Carota.

Bloeiwijze.

Te Laarne, Lokeren, Reeth. — Id. als PLANSOEN.

— **Poot**, z. KALFS —, KRAAI —, ZWANEN —, WITTE —.

— **Poot(e)kens**, z. WILDE —.

— **Pooten**, z. HANE —.

— **Pootje**, z. HAZE —.

— **Pootkens**, z. JESUKENS —, WILDE —.

Popelaan, m. — Te Mechelen-a/Maas. — *Populus pyramidalis* Rozier (*P. italica* Mönch); fr. *Peuplier pyramidal*; vulg. *Peuplier d'Italie*; vl. *Italiaansche Populier*. — « *Popelaan* komt van *Popel* en *laan* (= laan of dreef van Populieren). — *Popel* en *Populier* stammen af van den lat. naam *Populus*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Popelier, m. — 1° Te Bailleul, Berthen, Brecht, Brugge en omstr., Esschen (grenzen), Gent en omstr., Laarne, Meteren, Moll, Nederbrakel, Oost-Roosbeke, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Thourout, Vleteren, Wetteren duidt deze naam den *Populier* in 't algemeen aan, zonder onderscheiding van soort.

2° Te Aalst en te Brussel noemt men alzoo den *Populus pyramidalis* Rozier (*P. italica* Mönch); fr. *Peuplier pyramidal*; vulg. *Peuplier d'Italie*; vl. *Italiaansche Populier*.

— **Popelier**, z. KEERS —, KES' —, WITTE —.

Popelier-Canada, m. — Te Bambeque, Herzele, Ledringhem, West-

Cappel, Wilder, Wormhoudt. — *Populus canadensis* Burgsd. en *P. nigra* L.; fr. *Peuplier du Canada*; vulg. *Canada* en *P. noir*; vl. *Canada-Populier*; vulg. *Canada* en *Zwarte Populier*.

Popelier-van-Italiën, m. — Te Bambecque, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als ITALIAANDER.

Popenkulen, m. mv.; **Popenkultjes**, o. mv. — Te D'Worp. — Id. als PAPENKULEN.

— **Poppelier**, z. Kis —, SPAANSCH —.

Populier, m. — 1° Te Alveringhem, Clercken, Dixmuide, Eessen, Lokeren, Oostham, Vlamertinghe, Wercken, Woumen, Zarren. — *Populier*, in 't algemeen, zonder onderscheiding van soort (*Populus* Tournef.: fr. *Peuplier*). — 2° Te Vlamertinghe nochtans dragen de *Populus canadensis* Burgsd. en de *P. nigra* L. (fr. *Peuplier du Canada*; vulg. *Canada* en *P. noir*; vl. *Canada-Populier*; vulg. *Canada* en *Zwarte Populier*) geen anderen naam. — 3° Te Aarschot, D'Worp, Leuven, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Poppel, Werchter. — Id. als ITALIAANDER.

— **Populier**, z. KEERS —.

Porrei, m. — Te Antwerpen. — Id. als PREI.

Porreie, m. — Te Brugge en omstr. — Id. als PREI.

Porret, m. — Te Bailleul, Beerst, Berthen, Clercken, Dixmuide, Eessen, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als PREI.

Porselein, m. — 1° Te Antwerpen, Boutersem, Brussel (uitspr. *Porse-laain*), Exaarde, Gheel, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Saffelare, Turnhout en omstr. Verrijck, Vilvoorde, Wesemaal. — *Portulaca oleracea* L.; fr. *Pourpier des potagers*; vl. *Postelein*. — 2° Te Vilvoorde geeft men ook denzelfden naam aan den *Portulaca grandiflora* Lindl.; fr. *Pourpier à grandes fleurs*; vl. *Grootbloemige Postelein*.

— **Porselein**, z. WILDE —.

Porseleine, m. — Te Bailleul, Berthen, Brugge, Dixmuide, Meteren, Oost-Roosbeke, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Thourout, Vleteren. — Id. als PORSELEIN 1°).

Porseleine-Bloem, v. — Te Bambecque, Herzeele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — *Portulaca grandiflora* Lindl.; fr. *Pourpier à grandes fleurs*; vl. *Grootbloemige Postelein*.

Porseleine-Leguum, v. — Te Bambecque, Herzeele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als PORSELEIN 1°).

Portelac, m. — Te Nieuwerkerke. — Id. als PORSELEIN 2°). — Verb. van 't lat. *Portulaca*.

Portelake, m. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen.

Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als PORSELEIN 2°). — Verb. van 't lat. *Portulaca*.

Porte-Monétjes, o. mv. — Te Beerst, Dixmuide, Eessen, Oost-Roosbeke, Wetteren, Woumen, Zarren. — *Calceolaria hybrida* Hort.; fr. *Calcéolaire hybride*; vl. *Pantoffelenkruid*. — De vorm der bloem gelijkt aan een beursje of *porte-monétje*. (verb. van 't fr. *porte-monnaie*.)

— **Porte-Monétjes**, z. GELE —.

Portulaca, m. — Te Dixmuide, Esschen (grenzen), Gent en omstr., Lokeren, Nederbrakel, Poperinghe. — Id. als PORSELEIN 2).

Poschenblomptje, o. — Verb. van *Paschenbloempje*. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Wercken, Woumen. — Id. als MADELIEFJE.

Posselein, m. — Te Rethy. — Id. als PORSELEIN 1°).

Postelein, m. — Te Brecht, Dixmuide en omstr. — Id. als PORSELEIN 1°).

Posteleine, m. — Te Gent en omstr., Laarne, Lokeren. — Id. als PORSELEIN 1°).

Postenakel, m. — Te Dixmuide en omstr., Vlamertinghe. — Id. als PASTINAAK.

Potatten, m. mv. — Te Brugge en omstr. — Id. als PATATEN.

Potblommen, v. mv. — Te Deynze, Lokeren, Petegem. — Id. als JENOFFELS.

Potloodenhout, o. — Te Brecht. — *Cornus sanguinea* L.; fr. *Cornouiller sanguin*; vl. *Roode Kornoelie*. — Het hout is van buiten (de schil) roodachtig, gelijk dat van vele *potlooden*. Daarbij is de afstand van het eene oog tot aan het volgende omtrent gelijk aan de lengte van een *potlood*. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Pototters, m. mv. — Te Antwerpen, Turnhout. — Id. als PATATEN.

Pottebloem, v. — Te Exaarde, Gits, Saffelare, Vollezele. — *Dianthus Caryophyllus* L.; fr. *Œillet Giroflie*; vulg. *Œ. des jardins*; vl. *Nagelbloem*, *Tuinanjelier*. — Plant die veel en best in *potten* gekweekt wordt.

— **Pottebloem**, z. FRANSCHÉ —.

Potteke-vol, o. — Te Opwijk. — *Sedum acre* L.; fr. *Orpin acre*; vl. *Scherp Vetgroen* of *Muurperer*. — Deze naam schijnt ontleend aan den rappen groei der plant en aan de kussenvormige wijze op dewelke zij zich uitspreidt (zet ze in een *potteken* en het zal gauw *vol* zijn).

— **Pottekens**, z. PIS —.

— **Potten**, z. PIS —.

Pot-Verlieren, **Pot-Verliezen**, v. mv. — Te Asper en omstr. — Verb. van *Pot-Felieren*. — *Matthiola fenestralis* Brown.; fr. *Matthiôle des*

fenêtres; vulg. *Coquardeau*. — Deze plant wordt meest en best in *potten* gekweekt.

Pover-Madammekens, o. mv. — Te Hauwaart. — Id. als NAAKTE-MADAMMEKENS. — *Pover* is eene verb. van 't fr. *pauvre* = vl. *arm*. — De bloemen schieten uit den grond zonder bladeren en zien er dus naakt en arm uit. — (Fig.)

Pöžëlaan, m. — Verb. van *Porselein*, *Postelein*. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — Id. als PORSELEIN 1°).

Pozzelaarain, m. — Te Brussel. — Z. 't voorg. w.

Praaie, m. — Te Gent en omstr. — Id. als PREI.

Prat, m. — Te Waarmaarde. — Schijnt eene verb. te zijn van *Parret*, dat elders gebruikt wordt en dat zelfs schijnt af te stammen van 't lat. *Porrum*; fr. *Poireau*. — Id. als PREI.

Praumeboom, m. — Verb. van *Pruimeboom*. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als PRUIME(N)BOOM.

Prei, m. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Laarne, Lichtaart, Rethy, Turnhout, Vosselaar. — *Allium Porrum* L.; fr. *Ail Poireau*; vulg. *Poireau*; vl. *Prei*.

Prêmeleer, z. PRUIMELEER.

Prêt, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als PREI.

Pruimeboom, z. PRUIME(N) —.

Pruimeleer, z. PRUIMELEER.

Pruemeli(er), m. — Te Asper en omstr. — Id. als PRUIMELEER.

Pruenkappels, m. mv. — Te Leuven. — Verb. van *Pronkappels*. — Z. dat w.

Priessële(n), v. mv. — Te Bloir, Mall, Nederheim, Sluizen. — Eene var. van den *Prunus domestica* L.; fr. *Prunier domestique*; vl. *Tamme Pruimeboom*. Deze var. is langwerpig van vorm; groen van kleur; een weinig rood, aan eenen kant, als zij gansch rijp is en hebbende omtrent den smaak der *Reine-Claude*.

Princeskes, o. mv. — Te Laarne, Lokeren, Oostham. — *Phaseolus vulgaris* L., var. *nana*; fr. *Haricot commun*, var. *naine*; vulg. *Haricot nain*; vl. *Kruipertjes*. — Z. ook N.B., na PRINCESSEN.

Princessen, v. mv. — Te Antwerpen, Brecht, Dixmuide, D'Worp, Esschen (grenzen), Exaarde, Gent en omstr. (uitspr. *Prencessen*), Laarne, Lichtaart, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Saffelare, Turnhout. — Id. als 't voorg. w.

Colchicum autumnale.

N. B. Op eenige plaatsen verstaat men onder de namen van *Princessen*, *Princeskes*, niet de *kruipende* var. waar hier spraak van is, maar eene *klimmende* var. met *kleine* peulen : alzoo te Neer-IJssche en te Wetteren. — Elders nog (bijzonder in de steden) heeft de naam *Princessen*, enz., eenen zeer uitgebreiden zin en beduidt *al* de varieteiten van *Phaseolus* L. die eene *kleine* peul hebben.

Princessen, z. PERCHE —, STRUIK —.

Princestjes, o. mv. — Te Brugge en omstr. — Id. als PRINCESKES.

Processieplant, v. — Te Leuven. — *Levisticum officinale* Koch; fr. *Livèche officinal*; vl. *Genezend Lavas*. — Als de *processie* van het H. Sakrament plaats heeft, strooit men de welriekende bladeren dezer plant op de straten.

Proeëmeboom, z. PRUIMEBOOM.

Proenkappels, m. mv. — Te Oostham en in de omstr. van Brussel. — Id. als PRONKAPPELS.

Prollen, v. mv. — Te Goes. — *Lappa minor* DC.; fr. *Petite Bardane*; vl. *Kleine Klis*. — Deze naam is nochtans weinig in gebruik. Men zegt meestal *Klessen*.

Pronkappels, m. mv. — Te Aarschot, Assche en omstr., Blaasveld, Brecht, Exaarde, Gheel, Laarne, Leuven, Lichtaart, Nieuwerkerke, Saffelare, Turnhout, Verrijck, Vosselaar, Wetteren. — Onder dezen algemeenen naam begrijpt men verscheidene soorten van *Kauwoerden* (fig.), onder andere de *Cucurbita maxima* L.; fr. *Courge Potiron*; vulg. *Courge*, *Potiron*, *Citrouille*; vl. *Groote Kauwoerde*; de *C. Pepo* L.; fr. *Courge Pépon*; vulg. *C. Giraumon* en de *C. Melopepo* L.; fr. *Courge Patisson*; vulg. *Bonnet-d'Électeur*. — De schoonste dezer vruchten worden in de woningen ten toon gesteld : men *pronkt* er dus mede; van daar *Pronkappels* genoemd. — Z. ook 't volg. w.

Bloem en doorgesnedene vrucht van *Kauwoerde*.

Pronkpeer, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Cucurbita Pepo* L., [var. *pyriformis*; fr. *Courge Pépon*, var. *pyriforme*; vl. *Peervormige Kauwoerde*. — De *peerachtige* vorm der vrucht geeft de rede van den naam; daarbij z. 't voorg. w.

Prop, m.? — Te Brecht. — De vrucht van den *Mastenboom*, die men elders *Mastentoppen* noemt.

Prounkappels, m. mv. — Te Thourout. — Id. als PRONKAPPELS.

Pruimboom, m. — Te Lichtaart, Wormhoudt en omstr. — *Prunus* L.; fr. *Prunier*; vl. *Pruimeboom*, in 't algemeen, zonder onderscheiding van soort.

Pruimbruiol, m. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — *Briool* is eene verb. van *Brienjol*, dat elders gezegd wordt en dat zelf eene verb. schijnt te zijn van 't fr. *Brugnon*. — *Prunus Persica* L. var. *laevis* (*Persica laevis* DC.); fr. *Pécher Brugnonier*; vulg. *Brugnonier*; vl. *Bloedperzikboom*.

Pruimelare, m. — Te Oost-Roosbeke, Thourout. — Id. als PRUIMBOOM.

Pruimeleer, m. — Te Aalst, Asper (uitspr. *Preumelier*), Bierbeek (uitspr. *Prémelér*), Brussel en omstr., D'Worp (uitspr. *Preumeleir*), Nederbrakel, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, Wetteren. — *Prunus* L.; fr. *Prunier*; vl. *Pruimeboom*, in 't algemeen, zonder onderscheiding van soort.

Pruimelêre, m. — Te Gent en omstr., Laarne, Lokeren. — Id. als PRUIMELEER.

— **Pruimen**, z. BAK —, St-JANS —, SNEEUW —.

Pruime(n)boom, m. — Te Aarschot, Antwerpen, Bailleul, Boutersem, Berthen, Brecht, Brugge en omstr., Brussel en omstr., Esschen (grenzen), Herent, Huldenberg, Leuven (uitspr. *Proeëmebeu(h)eum*), Meteren, Neer-IJssche, Oostham, Poperinghe (uitspr. *Pruimeboom*), Rethy, St-Jans-Cappel, Turnhout, Vlamertinghe (uitspr. *Pruimeboom*), Vleteren, Wesemaal. — *Prunus* L.; fr. *Prunier*; vl. *Pruimeboom*, in 't algemeen, zonder onderscheiding van soort.

— **Preumkes**, z. WILDE —.

Pruissische, m. mv. — Te Turnhout. — Eene roodachtige var. van *Aardappel*.

Pruimeboom, z. PRUIME(N)BOOM.

Prümelaar, m. — Te Brugge en omstr., Dixmuide en omstr., Vlamertinghe. — Id. als PRUIMELEER.

Puibloem, v. — Te Exaarde. — *Cardamine pratensis* L.; fr. *Cardamine des prés*; vulg. *Cresson des prés*; vl. *Gemeene Veldkers*. — *Pui* = *puit* = kikvorsch (fr. *grenouille*). — Deze plant groeit in vochtige weiden en beemden, waar de *puien* of kikvorschen hun verblijf hebben.

Puien, m. mv. — Te Thielen. — Id. als PEE, PEËN 4°. — Het wortelwoord *Pee*, ondergaat menigvuldige veranderingen volgens de plaatselijke uit-

spraken : *Pee*, *Peñ*, *Pemen*, *Penen*, *Peinen*, *Paa*, *Paaïen*, *Puïen*, *Puïnen*, enz.

Puinen, v. mv. — Te Brasschaat, Brecht, Esschen (grenzen), Neerpelt, Rethy, Roermonde, Turnhout, Vosselaar. — Id. als 't voorg. w., waarvan het eene verb. is.

Puipelêr, m. — Te Neer-IJssche, 1°) duidt deze naam den *Populier* in 't algemeen aan, zonder onderscheiding van soort; — 2° men noemt alzoo ook den *Populus pyramidalis* Rozier (*P. italica* Mönch); fr. *Peuplier pyramidal*; vulg. *P. d'Italie*; vl. *Italiaansche Populier*.

Puirek, $\frac{3}{4}$ m. — Te Massemen-Westrem. — Verscheidene soorten van *Lemna* L.; bijzonder *L. minor* L.; *L. trisulca* L. en *L. polyrrhiza* L.; fr. *Lenticule mineure*; vulg. *Lentille d'eau*; *L. à trois lobes* en *L. à plusieurs racines*; vl. *Klein Eendenkroost*; *Drielobbig E.* en *Veelwortelig E.* — *Puirek* is eene verb. van *puitendrek*. Een *puit* is een kikvorsch. Deze plantjes zwemmen op de waters waar de *puten* hun verblijf hebben.

Puitenooagskens, o. mv. — Te Thielrode. — *Specularia Speculum* DC.; fr. *Spéculaire Miroir*; vulg. *Miroir-de-Vénus*; vl. *Grootbloemige Vrouwenpiegel*. — Een *puit* is een kikvorsch. — De bloemen dezer schoone veldplant komen aan 't volk zoo lief voor als *putenooagskens*.

Pullekens, o. mv. — Te O.-L.-V.-Waver. — Id. als PAPE(N)PULLEKENS en PAPE(N)KANNEKENS.

— **Pullekens**, z. PAPE(N) —.

— **Punt**, z. KATTE —.

Purpere-Stroobloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als LILA-STROOBLOEM.

P(w)oir, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als PREI.

— **P(w)oir**, z. PIS —.

Pyramidaal, v. — Te Brasschaat, Exaarde, Saffelare, Vilvoorde. — *Campanula pyramidalis* L.; fr. *Campanule pyramidale*; vl. *Pyramidevormig Klokje*. — De bloemen dezer plant vormen eene schoone blauwachtige *pyramid*.

Pyramied, v.? — Te Poppel. — *Taxus baccata* L.; fr. *If à baies*; vl. *IJpenboom* of *Spaansch-Hout*. — (Fig. bl. 162.) — Men snijdt of scheert dit boomgewas en maakt er schoone *pyramieden* van.

Pyris, m. — Te Brecht, Esschen (grenzen). — *Pyrus japonica* Thunb.; fr. *Poirier du Japon*; vl. *Japansche Perenboom*. — Andere kruidkundigen houden dezen boom voor eenen *Kweeboom*; alzoo Persoon, die hem *Cydonia japonica* noemt; fr. *Cognassier du Japon*; dit is ook ons gedacht. — Andere eindelijk maken er eenen *Appelboom* van en noemen hem, met

Desfontaine, *Malus japonica*; fr. *Pommier du Japon*. — *Pyris* is eene verb. van den lat. naam *Pyrus*, die op vele plaatsen in gebruik is.

Pyrus, m. — Te Drogen. Exaarde, Laarne, Leuven, Lokeren, Nieuwerkerke, Saffelare, Turnhout. — Soms tijds hoort men zelfs *Pyrus japonica*. — Id. als 't voorg. w.

Q

Quassia, m. — In zuid. Belg.-Limb. — *Quassia amara* L.; fr. *Quassier amer*; vl. *Kwassieboom*. — Is bijzonder gekend als geneesmiddel, voor het bitter bestanddeel der wortels.

Quina-Wijn, m. — (Uitspr. *Kina-waain*.) — In zuid. Belg.-Limb. — Fr. *Vin de Quinquina*. — Z. ook 't volg. w.

Quinquina, m. — Te Dixmuide en omstr. — Alleen gekend, onder het volk, als geneesmiddel tegen de koorts. — De *Quinquina* of *Quina*, bevindt zich in de schors van verscheidene soorten van boomen van 't geslacht *Chinchona* of *Cinchona* L.; vl. *Kinaboom*. — De naam *Quinquina* komt van 't lat. *quinque* (fr. *cinq*; vl. *vijf*) : geneesmiddel gebruikt tegen de vijfdaagsche koorts (fr. *fièvre quinte*). — De naam van *Chinchona* werd aan dit geslacht van boomen gegeven nadat hunne schors de gezondheid verschaft had aan de gravin de *Chinchona*, vrouw van den onderkoning van Peru. — Hedendaags wordt dit koortswerend middel nog veel gebruikt onder vorm van *Quina-wijn* en pillen van *zwavelzuur van quinine* (fr. *vin de quinquina en sulfate de quinine*).

R

Raai, m. — Verb. van *Raat*, dat elders gezegd wordt en zelf eene verkorting is van *Ratel*. — Te Bostel, Neerpelt. — Id. als RATELEN.

Raais, z. RIJS.

Raap, z. RAPEN.

Raap, z. EI —, KEURF —, KEURK, — KEURP —, KORF —, KOOL —.

Raapbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Geum urbanum* L.; fr. *Benoite commune*; vl. *Gemeen Nagel*- of *Benediktenkruid*. — (Fig.) — De bloemen dezer plant gelijken, van verre, op die der *Raap*.

— **Raapkes**, z. SUIKER —.

Rijpe vrucht van *Geum urbanum*.

Raapkool, m. — Soort van *Kool*, die eenen eetbaren knol boven of onder den grond voortbrengt en in 't fr. *Chou Rave* genoemd wordt: *Brassica Rapa* L.; vl. *Koolraap*. — Deze naam is bijna overal in gebruik.

Raapolie, v. — (Uitspr. *Raópolé*.) — Te Wetteren. — Fr. *Huile de Navet*; *H. de Colza*; *H. de Cameline*.

Raapselderij, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Soort van *Selderij* met zeer dikken knol, die op eene *Raap* gelijkt.

Raat, m. — Verkorting van *Ratel*. — Te Poppel. — Id. als RATELEX.

Rabauw, m. — Te Vlamertinghe. — Eene var. van Appel.

— **Rabe**, z. *Kool* —.

Radèskes, o. mv. — Te Laarne, Leuven. — Id. als **RADIJS**.

Radijs, v. — Te Aalst, Aarschot, Antwerpen, Boutersem, Betecom, Bierbeek, Brecht, Brugge en omstr., Brussel, Dixmuide en omstr. (uitspr. *Radijze*), Esschen (grenzen), Gent en omstr., Herzele, Huldenberg, Laarne, Leuven, Lichtaart, Lokeren, Moll, Nederbrakel, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, Oostham, Poperinghe (uitspr. *Radijze*), Rethy, Thourout, Turnhout, Vetrück, Wesemaal, Wormhoudt, en in zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *Radaais*). — *Raphanus sativus* L., var. *radicula* of *vulgaris*; fr. *Radis cultivé*; vl. *Gekweekte Radijs*. — (Fig.) — *Radijs*, *Radis*, *Radicula* komen van 'tzelfde stamwoord af, 't lat. *radix* = vl. *wortel*; fr. *racine*.

Jonge plant van *Raphanus sativus*.

Radijskool, m. — Te Herzele en omstr., Wilder, Wormhoudt. — Id. als **RAAPKOOL**. — De knol, welken deze soort van *Kool* vormt, gelijkt op den knol der *Radijs*.

Ramanats, v. — Te Dixmuide en omstr., Rethy. — Id. als **RAMENAS'**.

Rambes, m. — Te Hoogstraten. — *Rhamnus carthartica* L.; fr. *Nerprun purgatif*; vl. *Zuiverende Spork*. — *Rambes* is waarschijnlijk eene verb. van den lat. naam *Rhamnus*.

Ramelas', v. — Te Bambecque, Herzele, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **RAMENAS'**.

Ramelat, v. — Te Brugge en omstr. — Id. als **RAMENAS'**.

Ramelats, v. — Te Esschen (grenzen). — Id. als **RAMENAS'**.

Ramelèr, m. — In zuid. Belg.-Limb., bijzonder in de omstr. van Tongeren.

— Eene var. van Appel. — *Ramelen* = gerucht maken. — De rijpe zaadkorrels dezer var. maken veel *gerucht* in hunne groote hokjes als men den Appel beweegt. De kinderen vernemen zich met dit gerucht te aanhooren. Van daar is de Appel, *Ramelèr*, of (gelijk men somtijds ook zegt) *Ramelère(n)-Appel* genoemd.

Ramenache, v. — Te Aalst, Brussel, Nieuwerkerke. — Id. als RAMENAS'.

Ramenas', v. — Te Asper en omstr., in zuid. Belg.-Limb. — *Raphanus sativus* L., var. *nigra*; fr. *Radis noir* of *Raifort*; vl. *Zwarte Radijs* of *Ramenas*. — Z. ook RADIJS.

Ramenast, v. — Te Gent en omstr. — Id. als RAMENAS'.

Ramenats, v. — Te Antwerpen, Bierbeek, D'Worp, Laarne, Leuven, Lichtaart, Lokeren, Nederbrakel (uitspr. *Ramenaads*), Neer-Ijssche, Turnhout. — Id. als RAMENAS'.

Ramenets, v. — Te Brecht, Dixmuide en omstr., Leuven, Rethy, Verrijck. — Id. als RAMENAS'.

Ramenijts, v. — Te Opwijk. — Id. als RAMENAS'.

Ramerats(e), v. — Te Poperinghe. — Id. als RAMENAS'.

Ramrats(e), v. — Te Oost-Roosbeke, Thourout. — Id. als RAMENAS'.

Randen, m. mv. — Te Poppel. — Id. als HAAGLELIE. — Schijnt eene verb. te zijn van *Ranken*, dat elders in denzelfden zin gebruikt wordt. Z. ook dit w.

Randeren, v. mv. — Te Vollezele. — Id. als BEET.

Randijs, v. — Te Oost-Roosbeke, Wetteren. — Id. als RADIJS.

Rankbloemen, v. mv. — Te Wommersom. — Id. als RANKEN 1°).

Ranken, m. en v. mv. — Volgens de plaatsen, beduidt deze naam verschillende planten : 1° Te Vilvoorde. — *Convolvulus Sepium* L.; fr. *Liseron des haies*; vl. *Hagewinde*. — 2° Te Oost-Roosbeke. — *Vinca minor* L.; fr. *Pervenche à petites fleurs*; vl. *Kleine Maagdepalm*. — 3° Te Vlamertinghe. — *Lonicera Periclymenum* L. en *L. Caprifolium* L.; fr. *Chèvrefeuille des bois* en *Ch. des jardins*; vl. *Wild Geiteblad* en *Tuin-Geiteblad*. — 4° Te Schilde. — *Hedera Helix* L.; fr. *Lierre grim-pant*; vl. *Gewone Klimop* of *Veil*. — (Fig. bl. 202.) — Z. ook RANKERS.

— **Ranken**, z. ERFEL —, HOF —, HOGGE —, MERMIN —, VEER —, VEIL —, WILDE-BOOM —.

Rankers, m. mv. — Te Vilvoorde. — Id. als PLAKKRUID. — Dit kruid *rankt* aan de kleederen en andere voorwerpen, d. i. hecht zich er aan vast.

Ranonkel, v. — Te Wormhoudt en omstr. — Algemeene naam die *bijzonder* gebruikt wordt als het spraak is van *gekweekte* soorten van *Ranonkels* (lat. *Ranunculus* L.; fr. *Renoncule*). Voor de *wilde* soorten, zegt men in 't algemeen *Beuterbloem*. — (Fig. bl. 317.)

Rapen, v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Bierbeek, Brecht, Brugge en omstr., D'Worp, Esschen (grenzen), Exaarde, Gent en omstr., Laarne, Lichtaart, Lokeren, Meteren, Moll, Nederbrakel, Neer-IJssche, Oostham, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Saffelare, St-Jans-Cappel, Thourout, Turnhout, Vilvoorde, Vlamer-tinghe, Vleteren, Wetteren, Wormhoudt en omstr. — *Brassica Napus* L.; fr. *Chou Navet*; vulg. *Navet*; vl. *Raap* of *Koolzaad*.

— Op vele plaatsen gebruikt men alleenlijk dezen naam als men de *knollen* der plant wil beduiden; als men van de *gansche plant* wil spreken, zegt men *Loof*. Zoo zegt men : *Loof* zaaien; een akker *Loof* en in den anderen zin : *Rapen* schillen; *Rapen* braden. (Bijdrage : *Utile sit*.)

— **Rapen**, z. KOEI —.

Rappebloem, v. — Te Bierbeek, Brussel en omstr., D'Worp, Huldenberg, Steenockerzeel. — *Anemone nemorosa* L.; fr. *Anémone Sylvie*; vulg. *Sylvie*; vl. *Bosch-Windkruid*. — « Deze plant ontsteekt de huid en veroorzaakt blazen. *Rappen* duidt eigenlijk eene puistachtige huidziekte aan. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Rappekruid, o. — Te Brussel en omstr., D'Worp. — Id. als 't voorg. w.

Rateleerkens, o. mv. — Te Scheldewindeke. — Id. als RATELEN.

Ratelen, **Ratels**, m. mv. — Te Aarschot, Diest en omstr., Gaver, Gheel, Heffen, Hersselt, Leest, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Rethy, Sichem, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Veerle, Vilvoorde, Vollezele, Werchter, Wolverthem. — *Rhinanthus major* Ehrh. en *Rh. minor* Ehrh.; fr. *Rhinanthe majeur* en *Rh. mineur*; vl. *Groote Ratelen* en *Kleine R*. — « Als men door eene weide gaat, waarin rijpe Ratelen staan en deze aanraakt, dan brengen de zaadhulsels dier planten een geluid

Ranunculus aquatilis.
Water-Ranonkel, met 2 soorten
van bladeren.

a, Gansche bloem van *Euphorbia*; — *b*, mannelijke bloemen of meeldraden; — *c*, vrouwelijke bloem of stamper; — *d*, opengaatend zaadhuisje; — *e*, doorgesneden vrucht.

voort, dat zeer wel met dat van eenen *ratel* kan vergeleken worden. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Ratels, z. MEERSCH —.

• **Rattekraud**, o. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als 't volg. w.

Rattekruid, o. — Te Esschen (grenzen). — *Euphorbia Lathyris* L.; fr. *Euphorbe Epurge*; vl. *Kruisbladige Wolfsmelk*. — (Fig. bl. 317.) — Deze plant heeft, zoo men zegt, de hoedanigheid van *ratten* en muizen te vergeven. Van daar de naam.

Rattesteerten, m. mv. — 1° Te O.-L.-V.-Waver. — Verschillige soorten van *Paardesteerten*, bijzonder de *Akker-P.* en *Moeras-P.*; lat. *Equisetum arvense* L., en *E. palustre* L.; fr. *Prêle des champs* en *P. des marais*. — (Fig.) — Elders worden deze planten eerder *Kattesteerten* genoemd. — 2° Te O.-L.-V.-Thielt, Wolverthem. — *Alopecurus pratensis* L. en *Phleum pratense* L.; fr. *Vulpin des prés* en *Phéole des prés*; vl. *Weide-Vossesteert* en *Weide-Phleum*, ook *Thimothygras*. — Deze twee grassoorten zijn zoo genoemd naar den vorm der aren. — Om dezelfde rede, worden zij op andere plaatsen (en beter), *Lammersteerten* genoemd.

Aar van
Equisetum.

b, Zaaddragend schildje (vergroot); — c, zaadje of kiemkorreltje (*spoor*; met zijne 4 springdraadjes (*elateria*) (vergroot).

Raupe, v. mv. — Te Reeth. — Id. als RAPEN.

Rebbe(n), v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als HONDSRIBBE(N).

Rebbe(n), z. HOONS —, HONDE —, HONDS —, KOE —.

Recht-op, m. — Te Messelbroeck, St-Joris-Winghe. — Id. als ITALIAANDER. — De boom schiet *recht op*, gelijk eene keers; daarom elders ook *Keerspopelier* genoemd.

Redenderoms, m. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als RHODODENDRON.

Reds, o. — Te Mariakerke (Oost-Vl.). — Verkorting van *Roods*, *Roodsel*. — Id. als ROODSEL.

Reedsel, o. — Te Messelbroeck, O.-L.-V. Thielt, Sichem, Veerle. — Id. als ROODSEL, waarvan dit w. maar eene verb. is.

Règelote(n), v. mv. — Te Bierbeek, D'Worp, Lokeren, Neer-Ijsche, Turnhout. — Id. als RÉGENOTE(N).

— **Regen**, z. BLAUWEN —, GOUDEN —.

Régenote(n), v. mv. — Te Oostham en in zuid. Belg.-Limb. — *Prunus domestica* L. var. met ronde, groene vruchten, in 't fr. gekend onder den naam van *Reine-Claude*. — *Régelote(n)*, *Régenote(n)*, *Rengelote(n)*, zijn waarschijnlijk maar verbasteringen van den fr. naam.

Reinboïd, m. — Men zegt somtijds ook *Reinvoïd*. — Te D'Worp. — Id. als REINEVAREN en REINVAART, waarvan dit w. eene verb. is.

Reine-Glaude, v. mv. — Te Dixmuide en omstr., Poperinghe. — Id. als RÉGENOTE(N). — Verb. van 't fr. *Reine-Claude*.

Rè(ï)ne-Margariet, v. — Te Bambecque, Esquelbecq, Herzelee, Wilder, Wormhoudt. — *Aster sinensis* L.; (*Callistephus sinensis* Nees); fr. *Aster de Chine*; vulg. *Reine-Marguerite*. — Verb. van den fr. volksnaam der plant.

Rè(ï)ne-Margrieten, v. mv. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Poperinghe, Vlamertinghe, Woumen. — Id. als 't voorg. w.

Rè(ï)ne-Margritte, v. mv. — Te Leuven. — Id. als REINE-MARGARIET.

Reinevaren, m. mv. — Te Cortenbosch. — *Tanacetum vulgare* L.; fr. *Tanaisie commune*; vl. *Gemeene Reinwaren* of *Wormkruid*. — « *Reinevaren* is samengesteld uit *rein* of *reen*, en *Varen* (fr. Fougère). Een *reen* is de grens tusschen twee akkers. Voorheen liet men aan beide zijden van den reen eene smalle strook gronds onbebouwd; nu, op dergelijke strooken groeide gewoonlijk deze plant. En daar hare bladeren min of meer aan die van *Varenkruid* gelijken, noemde men haar *Reinevaren*, d. i. Varen van de reenen of akkerzoomen, in tegenoverstelling met de eigenlijke Varens, die in de bosschen groeien. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Reingaart, m. — Te O.-L.-V.-Waver, Vollezelee. — Id. als REINEVAREN.

Reinvaart, m. — Te Aarschot, Appelsterre, Brusseghe, Diest, Gent en omstr., Gheel, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Sichem, Tessenderloo, Wolverthem. — Id. als REINEVAREN.

Reinvaren, m. en v. mv. — Te Aarschot, Gheel, Herselt. — Id. als REINEVAREN.

Reinvoïd, z. REINBOÏD.

Rène-Margariet, enz. z. RÈ(ï)NE —.

Renetten, m. mv. — Te Vlamertinghe. — Eene var. van Appel, in 't fr. *Reinette* geheeten.

Rengelote(n), v. mv. — Te Brussel en omstr., Laarne. — Id. als RÉGENOTE(N).

Renonkel, v. — Te Aalst, Leuven. — Id. als BOTERBLOEM 3°).

Rens, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van *Salix purpurea* L.; fr. *Osier rouge*; vl. *Roode Wis*. — Deze var. is de bleekste der Roode

Wissen; zij schiet minst oogen en heeft eenen zeer rechten stam. (Bijdrage : *Utile sit.*)

Renvaar, m. — Te Gheel. — Id. als REINEVAREN.

Renvaren, m. en v. mv. — Te Rethy. — Id. als REINEVAREN.

Reseda, m. — Deze naam, die dezelfde is als de lat. en de fr. naam der plant, wordt bijzonder gebruikt, op vele plaatsen, om den *Reseda odorata* L. aan te duiden; fr. *Réséda odorant*; vl. *Welriekende Reseda*.

Resedaal, m. — Te Schilde. — Id. als 't voorg. w.

Resieda, m. — Te Asper en omstr. — Id. als RESEDA.

Rês, z. RIJS.

Rëss, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als RUSCH.

Reuben, v. mv. — Te Gulpen, Meersen. — Id. als RAPEX. — De Duitschers zeggen *Rüben*.

Reukboon, v. — In zuid. Belg.-Limb., bijzonder in de omstr. van Tongeren. — Het zaad van *Dipterix odorata* Willd.; fr. *Fève de Tonka*. — De uitspr. is : *Rukboon*. — Deze uitlandsche boon is welriekend en de snuivers maken er gebruik van om den snuiftabak geurig te maken.

Reunonkels, v. mv. — Te Lokeren. — Algemeene naam, die bijzonder gebruikt wordt als het spraak is van *gekweekte* soorten van *Ranonkels* (lat. *Ranunculus*; fr. *Renoncule*; vl. *Ranonkel*). — Voor de wilde soorten, zegt men, in 't algemeen, *Boterblomme*.

Reut. — Te Vlamertinghe. — Men noemt alzoo verscheidene soorten van *Lemna* L.: bijzonder de *L. minor* L.; *L. trisulca* L. en *L. polyrrhiza* L.; fr. *Lenticule mineure*; vulg. *Lentille-d'eau*; *L. à trois lobes* en *L. à plusieurs racines*; vl. *Klein Eendenkroost*; *Drielobbig E.* en *Veehvortelig E.*

Reuwe, v. — Te Uitkerke. — *Cuscuta Epithymum* Murr.; fr. *Cuscute du Thym*; vulg. *Teigne*; vl. *Tijm-Warkruid*. — « Deze naam is waarschijnlijk verwant aan het vl. *roeien* en het deutsche *reuten*, daar deze plant de klaver van geheele velden *uitroeit*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Rew-Evie, v. — Te Vosselaar. — *Avena strigosa* Schreb.; fr. *Avoine rude*; vl. *Ruwe Haver*. — *Rew* is eene verb. van *ruwe*; *Eve* en *Evie* beduidt elders dezelfde soort van *Haver*.

Rhaberber, v. — Te Assche en omstr. — *Rheum undulatum* L. (*Rh. officinale* Baill., etc.); fr. *Rhubarbe ondulée*, *Rh. officinale*; vl. *Gekronkelde Rhubarber*, *Genexende Rh.*

— **Rhaberber**, z. WILDE —.

Rhebarber, v. — Te Lokeren, Neer-IJssche. — Id. als 't voorg. w.

Rheubarbe, v. — Te Brecht, Lichtaart, Vlamertinghe. — Id. als RHABERBER. — Verb. van 't fr. *Rhubarbe*.

Rheubarbel, v. — Te Berg, Bloir, Elst, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als RHABERBER.

Rhibarb, v. — Te Leuven. — Id. als RHABERBER. — Verb. van 't fr. *Rhubarbe*.

Rhododendrom, m. — Te Dixmuide en omstr., Esschen (grenzen), Gent en omstr., Lokeren, Oostham, Poperinghe. — Verscheidene soorten van *Rhododendron* L., bijzonder de *Rh. arboreum* Smith. en *Rh. ponticum* L.; fr. *Rosage élevé* en *R. du Pont*; vl. *Boomvormige-* en *Pontische Alproos*.

Rhododendron, m. — Te Brecht, Drongen, D'Worp, Turnhout. — Id. als 't voorg. w.

Rhomatisplant, v. — Te Asper en omstr. — Id. als RHUMATIKPLANT.

Rhoobarbe, v. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Oost-Roosbeke, Poperinghe, St-Jans-Cappel. — Id. als RHABERBER.

Rhubarb(e), v. — Te Brecht, Brugge en omstr., Gent en omstr., Lichtaart, Nederbrakel, Oostham, Vlamertinghe. — Id. als RHABERBER.

— **Rhubarber**, z. WILDE —.

Rhumatikplant, v. — Te Drongen, Leuven, enz. — *Plectranthus fruticosus* L'Hér.: fr. *Plectranthe frutescente*; vulg. *Herbe-aux-rhumatismes*, *Plante antirhumatisme*. — Eene plant (van de familie der *Labiates* of *Lipbloemigen*), die van Amerika oorspronkelijk is en heden veel in België gekweekt wordt, voor hare veronderstelde hoedanigheden tegen de jicht of *rhumatik*.

Rhumatis(m)plant, v. — Te St-Joris-Winghe, Vilvoorde. — Id. als 't voorg. w.

Ribbe(n), v. mv. — 1° In zuid. Belg.-Limb. — Soms zegt men ook *Rubbe(n)*. — *Eruca sativa* Lmk.; fr. *Roquette cultivée*; vl. *Tuin-Raket*; d. *Rauke*. — 2° Te Aarschot, De Pinte, Exaarde, Perck, Saffelare, Steenockerzeel. — Id. als HONDSRIBBE(x). — De plant heeft *geribde* bladeren (fr. *feuilles à nervures très apparentes*).

— **Ribbe(n)**, z. HONDS —.

Ribbing, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van Appel, in 't fr. *Calville blanc* en ook « *Reinette blanche à côtes* » genoemd. — Deze Appel is als *geribd*.

Riddersporen, v. mv. — Te Asper en omstr., Bierbeek, Brussel, D'Worp, Houtvenne, Neer-Ijsche, Oostham, Vilvoorde, Wetteren (uitspr. *Ridder-speuren*), en zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *Riddersp(w)oire*). — *Delphinium Ajacis* L.; fr. *Dauphinelle d'Ajax*; vulg. *Pied d'alouette*; vl. *Ridder-spoor van Ajax*. — « Elke bloem is voorzien van eene *spoor*, gelijk eertijds elke ridder eene spoor droeg. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Rids, o. — Te Eersel, Hove, O.-L.-V.-Waver, Schilde. — Verkorting en verb. van *Reds*, *Roods*, *Roodsel*. — Z. dit laatste w.

— **Rids**, z. WATER —.

Ridse, o. — Te Asper. — Id. als Rids.

Ridsel, o. — Te Aarschot, Hasselt, Hersselt, Houtvenne, Wesemaal. — Verb. van *Roodsel*. — Z. dit w.

— **Ridsel**, z. WATER —.

Riekende-Erwrt, v. — Te Vilvoorde. — *Lathyrus odoratus* L.; fr. *Gesse odorante*; vulg. *Pois de senteur*; vl. *Welriekende Platerwt* of *Bloemerwt*.

Riekende-Kruid, o. — Te Brugge en omstr. — Id. als TIJM.

Riekmoes, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Monarda didyma* L. en *M. fistulosa* L.; fr. *Monarde didyme* en *M. fistuleuse*. — Twee uitlandsche en *welriekende* planten, die in de hoven gekweekt worden; om dezelfde rede worden zij somtijds ook *Pommaad* geheeten.

Rieksele, o. — Te Asper en omstr. — Id. als TIJM.

Riet, o. — 1° Onder dezen algemeenen naam begrijpt men in zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *Ruut*), in Brabant, Vlaanderen, enz. verscheidene planten die min of meer op het *Riet* (fr. *Roseau*) gelijken. De bijzonderste zijn : *Typha latifolia* L. en *T. angustifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles* en *M. à feuilles étroites*; vl. *Breedbladige*- en *Smalbladige Lischdod*; (fig.); *Phragmites communis* Trin.; fr. *Phragmites commun*; vulg. *Roseau*; vl. *Gemeen Dekriet*. — 2° Te Baarle, Drongen, Landegem geeft men denzelfden naam aan het *Paddegerek* (z. dit w.), dat elders ook *Reut* genoemd wordt.

— **Riet**, z. DEK —, KOLF —, KRUIS —, LINT —.

Rieten-Top, m. — Te Wesemaal. — *Typha latifolia* L., en *T. angustifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles* en *M. à feuilles étroites*; vl. *Breedbladige*- en *Smalbladige Lischdod*. — (Fig.) — Het rijp zaad dezer planten vormt eenen

a, Mannelijke; — *b*, vrouwelijke bloem van *Typha*.

Agropyrum repens.

bruinen *top* en de stam gelijkt niet slecht op dien van het *Riet*.

Rietpessemen, m. mv. — Te Rillaar. — *Agropyrum repens* P. Beauv.; fr. *Agropyre rampant*; vulg. *Chiendent officinal*; vl. *Kruipende Agropyrum* of *Hondsgras*. — « Soort van *Pessemen* of *Pettemen* (z. die ww.), wier stammen bijna zoo lang en stijf zijn als die van *Riet*. (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Rietpettemen, m. mv. — Te Diest, Schaffen. — Id. als 't voorg. w.

Rijk-Moukers, m. mv. — Te Asper en omstr. — Eene var. van Aardappel, die veel oplevert en alzoo den eigenaar kan *rijk* maken.

— **Rijnvoon**, z. WILLE —.

Rijs, o. en v. — 1° Te Brecht, Turnhout, enz. noemt men alzoo de fijne takken van den *Berk* (z. dit w.); men zegt ook *Rijshout*. — 2° Bijna overal duidt dezelfde naam de *Rijst* aan; lat. *Oryza sativa* L.; fr. *Riz cultivé*. — (Fig.) — In. zuid. Belg.-Limb. is de uitspr. : *Raais*; te Bierbeek en omstr. : *Rés* en in Fr.-Vl. : *Réss*'.

— **Rijs**, z. BEZEM —.

Rijserwt, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van Erwt die aan *Rijs* of *Rijshout* opklimt (fr. *Pois à rames*). Deze naam wordt gegeven, bij tegenstelling aan de *Struikerwt* of *Kruiperwt* (fr. *Pois nain*).

Rijshout, o. — 1° Z. Rus. — 2° Op vele plaatsen wordt deze naam gebruikt om alle soort van fijn hout aan te duiden, bijzonder de fijne takken die men bezigt om de Erwten te doen klimmen.

Rijspap, v. — Te Rethy. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET. — Z. ook 't volg. w.

Rijsselsche, m. mv. — Te Asper, Nieuwerkerke. — Eene vroege var. van Aardappel, geelachtig van kleur. — Men ziet ze aan als oorspronkelijk van de omstr. der stad Rijssel, in Frankrijk (fr. Lille).

Rijstpap, v. — Te Aarschot, Antwerpen, Baarle, Exaarde, Drongen, Landegem, Opwijk, Saffelare, Turnhout. — *Sedum acre* L.; fr. *Orpin acre*; vl. *Scherp Vetgroen* of *Muurpeper*. — Gele bloemen, dicht tegen mal-kander groeiende en gelijkende aan de vlaamsche *Rijstpap* (fr. *Bouillie-au-riz safranée*). Die naam is overgegaan aan al de *Sedums* in 't algemeen; zoo zegt men : *Witte Rijstpap* (*S. album* L.; fr. *Orpin blanc*); *Gele*

Oryza sativa.

a, Bloeiwijze; — b, afgezonderd aartje; — c, ontnaakte bloem.

Rijstpap (*S. acre* L.); *Groote of Hooge Rijstpap* (*S. purpureum* Link. en *S. maximum* Sut.; fr. *O. pourpre*; vulg. *Herbe-à-la-coupure* en *O. élevé*).

— **Rijstpap**, z. GELE —, GROOTE —, HOOGE —, WITTE —.

Rijs(t)pap-Blommekes, o. mv. — Te Wetteren. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET.

Ringbol, m. — (Uitspr. *Réngbol*.) — Op vele plaatsen in zuid. Belg.-Limb. — Id. als REINEVAREN.

Robbroodskruid, o. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Spiraea Ulmaria* L.; fr. *Spirée Ulmaire*; vulg. *Reine-des-prés*; vl. *Moeras-Spierkruid*. — « Robbrood wordt gezegd voor Raapbrood en = Raapkoek. — De onderzijde der bladeren is grauwwan kleur, gelijk het robbrood, en de uitspringende ribben verbeelden tamelijk wel de verhevenheden van den raapkoek. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Rodijs, v. — Te Gheel. — Verb. van *Radijs*. — Z. dit w.

Rodse, o. — Te Ingoyghem. — Id. als ROODS of ROODSEL, waarvan deze naam maar eene verb. schijnt te zijn. — Z. deze ww.

Roe-Bezeleer, m. — Te D'Worp. — Verb. van *Roode-Bezielaar*. — *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*; vl. *Roode Aalbessestruik*.

Roe-Bezen, v. mv. — Te D'Worp. — De vruchten van den *Roe-Bezeleer*. — Z. 't voorg. w.

Roederoekruid, o. — Te Gheel. — Id. als GEZEGEND-KRUID. — Alzoo genoemd naar eenen hollandschen soldaat, die den toenaam van *Roederoe* droeg en dit kruid dikwijls als geneesmiddel gaf, in de jaren 1830 en 1831.

Roei-Bizzeme(n), v. mv. — Te Turnhout. — Id. als ROE-BEZEN.

Roei-Korebloem, v. — Te Turnhout. — Id. als KOLBLOEM.

Roei-S'-Jansbezen, v. mv. — Te Oostham. — Id. als ROE-BEZEN.

Roepe, v. mv. — Te Leuven. — Id. als RAPEN.

Rogge, v. — Te Aalst, Antwerpen, Esschen (grenzen), Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Moll, Nederbrakel, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Scheldewindeke, Turnhout, Wetteren. — *Secale cereale* L.; fr. *Seigle cultivé*; vl. *Gekweekte Rogge*; d. *Roggen*; zw. *Rog*; deen. *Rugen*; eng. *Rye*.

Romerkens, o. mv. — 1° Te Schelle. — Id. als KOORNWINDE. — 2° Te Bostel, Eersel, Opwijck. — Id. als HAAGLELIE. — Zoo genoemd naar den vorm der bloemen.

Rond-Zaad, o. — Te Asper, Exaarde, Saffelare. — Id. als KOOLZAAD (fr. *Colza*).

Rond-Zaadplant, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Roô-Bèzekes, o. mv. — Verb. van *Roode-Beziekens*. — Te Lichtaart. — Id. als ROE-BEZEN.

Roo-Beziën, v. mv. — Te Dixmuide en omstr., Gent en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Roô-Gentsche, z. ROODE-GENTSCH.

Roô-Jujub, m. — Te Diest en omstr. — Elders zegt men : *Roze-Jejub*, *Roeëzezip*, *Rozezip* en *Roze-van-Egypte*. — Al deze namen schijnen maar eene verb. en verkorting te zijn van *Roze-van-Egypte* of van het fr. *Rose-d'Égypte*. — Verscheidene schrijvers beweren dat deze plant oorspronkelijk is van *Egypte* of van de naburige streken. — *Reseda odorata* L.; fr. *Réséda odorant*; vl. *Welriekende Reseda*; d. *Resede*, *Reseda*.

Roô-Jenijvelhut, m. — *Hut* = struik. — Te Bambecque, Herzelee, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Id. als ROE-BEZELEER.

Roô-Koolen, m. mv. — *Roo* = roode. — Te Laarne (uitspr. *Rooë*), Leuven (*Roe(h)e*), Nederbrakel, Oost-Roosbeke, St-Laurens, Sottegem (*Reu*), Vlamertinghe, Wetteren. — Fr. *Chou rouge*. — Z. ook ROOI-KOOLEN.

Roô-Kools, m. mv. — Te Brugge en omstr., Thourout. — Id. als 't voorg. w.

Rood-Kruiskens, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Silene Armeria* L.; fr. *Siléné Armeria*; vl. *Silene Armeria*. — Zoo genoemd naar den vorm en de kleur der bloem. — Z. ook ROODE-KRUISKENS.

Roode-Aalbessen, v. mv. — Te Goes. — Id. als ROE-BEZELEER.

Roode-Bèzekes, o. mv. — Te Rethy. — Id. als 't voorg. w.

Roode-Bezen, v. mv. — Te Thielen, Verrijck. — Id. als ROE-BEZELEER.

Roode-Bizzemen, v. mv. — Te Poppel. — Id. als ROE-BEZELEER.

Roode-Gentsche, m. mv. — (Uitspr. *Roô-Gentsche*). — Te Bailleul en omstr. — Een var. van Aardappel, komende van den kant van Gent of door eenen Gentenaar in de streek van Bailleul ingevoerd.

Roode-Jenijvers, m. mv. — Te Avecappelle. — Id. als ROE-BEZELEER.

Roode-Kolbloem, v. — Te Cortenbosch. — Id. als KOL, KOLBLOEM 1°). — Z. KOL.

Roode-Kruiskens, o. mv. — (Uitspr. *Rooi-Kraaiskes*). — Te Berg, Bloir, Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als KRUIS-VAN-MALTA. — De bloem is *rood* en heeft den vorm van een *kruis* van Malta.

Roode-Lêlie, v. — Te Rethy. — Id. als GEEL-LELIE.

Roode-Miemenen, v. mv. — Te Mechelen-a/Maas. — Id. als ROE-BEZELEER.

Roode-Munt, v. — Te Assche en omstr. — *Mentha aquatica* L.; fr. *Menthe aquatique*; vl. *Watermunt*; d. *Wassermünze*; gr. Μένθον. — De stam dezer soort is dikwijls roodachtig.

Roode-Oogen, v. mv. — (Uitspr. *Rooi-Ouge*). — In zuid. Belg.-Limb. — Eene var. van Aardappel, met *roode oogen*.

Roode-St-Jansberen, v. mv. — Te Neerpelt. — Id. als ROE-BEZELEER.

Roode-Toppen, m. mv. — Te Bierbeek (uitspr. *Roe* —), O.-L.-V.-Thielt, Vollezele. — Id. als FRANS(CH)E-KLAVER 1°. — De bloempjes vormen, door hunne vereeniging, eenen langen vuurrooden *top*.

Roode-Troppëlbeziën, v. mv. — Te Nieuwerkerke. — Id. als ROE-BEZELEER. — *Troppe* = tros; fr. grappe.

Roode-Vlas, m. en o. — Te Drongen, Mall, Sluizen (uitspr. *Rooie* —). — *Linum grandiflorum* Desf.; fr. *Lin à grandes fleurs*; vulg. *Lin rouge*; vl. *Rood Vlas*; d. *Lein*, *Flachs*.

Roode-Vosje, m. mv. — Te Nieuwerkerke. — Eene var. van Aardappel, *geel-roodachtig* en klein van vorm. — *Vos* = ros, geelachtig van kleur.

Roode-Wiemerkens, o. mv. — Te Meersen. — Id. ale ROE-BEZELEER. — *Wiemerkens*, zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*) « is waarschijnlijk eene verb. van *Wijnbeerkens*. »

Roode-Wijnappel, m. — In zuid. Belg.-Limb. — De uitspr. is *Rooië-Waainappel*. — Eene var. van Appel, roodkleurig (zelfs van binnen) en hebbende eenen *wijn*geur; fr. *Pomme-Framboise*. — Men kent ook den *Witten-Wijnappel*: deze is *wit* van kleur en heeft omtrent dezelfde geur en smaak als de *Roode*.

Roode-Wis, v. — Te Exaarde, Saffelare noemt men alzoo: 1° *Salix purpurea* L.; fr. *Saule pourpre*; vulg. *Osier rouge*; vl. *Roode Wilg*, *Roode Wisch*; d. *Weide*. — 2° *Cornus sanguinea* L.; fr. *Cornouiller sanguin*; vl. *Roode-Kornoelie*. — De takken beider gewassen zijn roodkleurig en hebben omtrent denzelfden vorm.

Roods, o. — Te Mariakerke (Oost-Vl.), Perck. — Id. als 't volg. w., waarvan dit maar eene verkorting is.

Roodsel, o. — Te Heusden, Merchtem, O.-L.-V.-Thielt, Veerle. — *Polygonum Persicaria* L.; fr. *Renouée Persicaire*; vulg. *Persicaire*; vl. *Perzikkruid*; gr. *Πολύγονον*. — « Zoo genoemd, om reden van de roodachtige kleur der plant. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*) — *Roodsel* = fr. rouge, couleur rouge, fard rouge.

Rooë-Januivers, m. mv. — Te Lokeren. — Id. als ROE-BEZELEER.

Rooë-Kool, m. — Te Gent en omstr., Laarne, Leuven, Lokeren, Nieuwerkerke, Sottegem. — Fr. *Chou rouge*. — Voor de verschillende uitspraken, z. Kool.

Rooë-Moer, m. — Te Gheel, Herent, Opwijk, Verrijck, Wesemaal. — Verb. van *Roode-Muur*. — *Anagallis arvensis* L.; fr. *Mouron des champs*; vl. *Akker-Basterdmuur*. — (Fig.) — Door *Moer*, alléén gezegd, verstaat men den *Stellaria media* Cyr.;

Openspringende vrucht van *Anagallis arvensis*.

fr. *Stellaire intermédiaire*; vulg. *Mouron des oiseaux*; vl. *Gemeen Sterrekruid*, *Vogelmuur*. — (Fig).

Rooëp, v. — Te Brussel. — Id. als *Raap*, *Rapen*. — Z. RAPEN.

Rooi-Koolen, m. mv. — Te Antwerpen, Bierbeek, Brecht, Dixmuide en omstr., Esschen (grenzen), Lichtaart, Moll, Neer-Ijssche, Reeth, Turnhout, Wetteren, Wormhoudt en omstr. — Fr. *Chou rouge*. — Voor de verschillende uitspraken, z. het w. Kool.

Rooi-Kroesële, v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als ROE-BEZELEER. — *Kroesële* is misschien eene verb. van 't fr. *Groseille*.

Rooi-Ouge, z. ROODE-OOGEN.

Roo(i)e-Beziën, v. mv. — Te Brecht, Esschen (grenzen). — Id. als ROE-BEZELEER.

Rooïe-Gazemuur, m. — Te Mall, Nederheim, Stuizen. — Id. als ROOË-MOER. — Z. ook GA(N)ZEMUUR.

Rooie-Keul, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als ROOI-KOOLEN.

Roomsche-Boon, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van de Gewone Boon (*Phaseolus vulgaris* L.), in 't fr. *Haricot à parchemin* geheeten.

Roomsche-Kamille, v. — Te Appelterre, Brecht. — *Pyrethrum Parthenium* Sm. (*Matricaria Parthenium* L.); fr. *Pyrèthre Matricaire*; vl. *Basterd-Moederkruid*.

Roomsche-Klok, v. — Te Vilvoorde. — *Abutilon striatum* Dicks.: fr. *Abutilon strié*; vl. *Gestrepte Fluweelbloem*.

Roopen, v. mv. — Te Aalst, Nieuwerkerke. — Id. als RAPEN.

Roos, v. — Wordt, om zoo te zeggen, *overal* gebezigd om de *Roos* in 't algemeen aan te duiden (*Rosa* L.; fr. *Rose*), zonder onderscheid van soort. — De uitspr. verschilt, volgens de plaatsen, bijna als voor het w. *Boom*. — Z. dit w.

— **Roos**, z. ALLERHEILIGEN —, ALP —, BAL —, BALBARA —, BERG —, BOEREN —, CORNELIS —, GELDER —, HAAG —, HONDS —, JAPANSCH —, KELDER —, KERKE —, Klap —, KORNELIS —, MAAND —, MEI —, MOS —, PEERDS —, PIJLIOEN —, PIOEN —, POT —, SINEESCH —, SLAAP —, STAAK —, STINK —, STOK —, TAAL —, WEND —, WILDE —, WINTER —, WITTE-PEERDS —, WITTE-WATER —, WULVE —, ZAND —, ZONNE —.

Roosappelkens, o. mv. — Te Thielen. — De vruchten van de *Rozestruiken*, in 't algemeen : ze zijn rood van kleur en gelijken eenigszins op langwerpige *appelkens*.

Stellaria media.

Roos-van-Jericho, v. — Te Drongen, Gent, Leuven, Turnhout. — Eene uitlandsehe plant, behoorende tot de familie der *Kruisbloemigen* of *Crucifeeren*, die dikwijls uit Palestina (bijzonder uit de omstr. van *Jericho*) wordt medegebracht. Men noemt ze *Roos* omdat, (als zij gedroogd is bijzonder), zij het rond en bolvormig voorkomen eener roos heeft. — *Anastatica hierochuntica* L.; fr. *Jerose hygromètre*; vulg. *Rose-de-Jericho*; vl. *Roos-van-Jericho*. — Deze plant (zoo als de fr. naam laat hooren) is zeer *hygrometrisch*: droog, krult zij hare grijze takken en wordt bolvormig; *vochtig*, spreidt zij hare takken uit en wordt schotelvormig.

Anastatica hierochuntica.

— **Roosje**, z. **VUUR** —.

— **Rooske(n)**, z. **FRANSCH** —.

— **Rooske(n)s**, z. **GELE** —.

Rotel, m. — Te Bierbeek, Gaver, Heffen, Leest, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Waver, Veerle, Vollezele. — Id. als **RATELEN**.

— **Roupen**, z. **FLASSCHE** —, **KANNE** —, **ZEE** —.

Rouw-Even, v. — Te Schilde. — *Avena strigosa* Schreb.; fr. *Avoine rude*; vl. *Ruwe Haver*. — *Rouw* = verb. van *ruw*.

Roze-Jejub, m. — Te Gheel. — Id. als **Roo-JUJUB**.

Rozejip, m. — Te Aarschot, Berg, Bierbeek, Bloir, D'Worp, Elst, Freeren, Gulpen, Hever, Leest, Mall, Mechelen, Merchtem, Messelbroeck, Millen, Nederheim, Neer-IJssche, Oostham (uitspr. *Roeëzejip*), Sichein, Sluizen, Steenockerzeel, Tessenderloo, Tongeren, Vollezele. — Id. als **Roo-JUJUB**.

— **Rozejip**, z. **WILDE** —.

Roze-Klaver, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Oxalis rosea* Jacq.; fr. *Oxalide rose*; vl. *Rooskleurige Klaverzurkel*. — De plant heeft *rooskleurige* bloemen en *klaver*bladeren.

Roze-Stroobloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Acroclinium roseum* Hook.; fr. *Acroclinium rose*.

Roze-van-Egypte, v. mv. — Te Genoels-Elderen, Herderen. — Id. als **Roo-JUJUB**.

— **Roze-van-Egypte**, z. **WILDE** —.

Rozeboom, m. — Te Neer-IJssche, Poperinghe, Wormhoudt en omstr. — Id. als **ROZELAAR**.

Rozeboomke, o. — Te Brecht, Brussel en omstr., Esschen (grenzen). — Id. als **ROZELAAR**.

Rozelaar, m. — Te Nederbrakel, Thourout. — *Rosa* L. in 't algemeen, zonder onderscheid van soort; fr. *Rosier*; vl. *Rozelaar*, *Rozestruik*, *Rozeboomken*.

— **Rozelaar**, z. MEI —.

Rozeleer, m. — Te Aalst (uitspr. *Roïzelér*), D'Worp, Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Nieuwerkerke, Wetteren. — Id. als ROZELAAR.

— **Rozelirs**, z. WILDE —.

Rozemarijn, m. — Te Asper en omstr., Bailleul, Berthem, Berthen, Deynze, Dixmuide en omstr., Gent en omstr., Lokeren, Meteren, O.-L.-V.-Thielt, Petegem, Turnhout, Vlamertinghe, Vleteren, Wetteren. — *Rosmarinus officinalis* L.; fr. *Romarin officinal*; vl. *Genezende Zeedauw* of *Rosmarijn*; d. *Gemeiner Meerthau* of *Rosmarin*.

Rozestroek, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Verb. van *Rozestruik*. — Id. als ROZELAAR.

Rubbe(n), v. mv. — Te Gheel, Lichtaart, Turnhout. — *Eruca sativa* Lmk.; fr. *Roquette cultivée*; vl. *Tuin-Raket*; d. *Rauke*.

— **Rubbe(n)**, z. HONDS —.

Ruds, o. — Te Bierbeek, Gheel, Heffen, Leest, Lichtaart, Messelbroeck, Rethy, St-Joris-Winghe. — Verb. en verkorting van *Roods*, *Roodsel*. — Id. als ROODSEL.

Rugge, o. — Te Alveringhem, Bailleul, Beerst, Berthen, Brugge en omstr., Clercken, Dixmuide, Eessen, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Thourout, Vlamertinghe, Vleteren, Wormhoudt, Woumen, Zarren. — Id. als ROGGE.

Ruie, v. — Te Massemen-Westrem. — Id. als REUWE.

Ruisel, m.? — Te Huldenberg. — Id. als HONDSGRAS.

Ruit, v. — Te Gent en omstr. — *Ruta graveolens* L.; fr. *Rue fétide*; vl. *Sterkriekende Ruit* of *Wijnruit*.

— **Ruit**, z. WIJN —.

Ruite, v. — Te Asper en omstr. — Id. als RUIT.

Rukboon, z. REUKBOON.

Rus(ch), m. — Te Brecht, Gheel, Oostham. — Eene graszode, zoo als men ze met éénen spadesteek kan uitsteken. — In zuid. Belg.-Limb. zegt men, door verb., *Rèss*.

Ruschjes, o. mv. — Te Westerloo. — Id. als PASTOORSGBERS. — Z. ook 't voorg. w. — « Een *rusch* of *resch* » zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*) « is eigenlijk eene *graszode*. — Nu, deze planten groeien zoo dicht te zamen, dat zij schoone zoden of *ruschjes* vormen. »

Ruut, **Ruutstek**, m. — In zuid. Belg.-Limb. — *Calamus Rotang* L.; fr. *Rotang ordinaire*; vl. *Rotting*, *Gewone Rietpalm*. — Soort van Palm-

boom, zeer buigbaar, die zeer dikwijls gebruikt wordt om wandelstokkens te vervaardigen. — *Ruutstek* = verb. van *Rottingstok*.

Rwiêpe, v. mv. — Te Bloir, Coninxheim, Tongeren. — Id. als **RAPEN**.

R(w)oipe, v. mv. — Te Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall. Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als **RAPEN**.

R(w)oipekeul, m. — Te Berg, Elst, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als **RAAPKOOL**.

R(w)oope, v. mv. — Te Audenarde. — Id. als **RAPEN**.

R(w)oopkies, o. mv. — Te Audenarde. — Verkleinvorm van 't voorg. w. en dezelfde beteekenis.

S.

Saalde, v. — Te Asper en omstr., Mariakerke (Oost-Vl.). — Id. als **SALIE**.

Sabels, m. mv. — Te Vilvoorde. — *Gladiolus gandavensis* Van Houtte; fr. *Glaïeul de Gand*; vl. *Gentsche Zwaardlisch*. — Zoo genoemd naar den vorm der bladeren, die aan *sabels* gelijken.

Saffraan, m. — Wordt op een groot getal plaatsen gezegd, om den *Saffraan* des koophandels te beduiden (fr. *Safran*). — Z. ook 't volg. w.

Saffraanbloem, v. — Te Gent, Vilvoorde. — *Crocus vernus* All.; fr. *Safran printanier*; vl. *Lente-Saffraan*. — De gedroogde stempels (fr. *stigmates*) eener andere soort van hetzelfde geslacht (de *Crocus sativus* L.; fr. *Safran cultivé*) leveren ons den Saffraan des koophandels op, die als specerij gebruikt wordt. — (Fig.)

Stempel (fr. *stigmata*) van *Crocus sativus*.

Salaa, v. — Verb. van *Salade*. — Te Asper en omstr., Bailleul, Berthen, Brugge, Dixmuid, Meteren, Nederbrakel.

Poperinghe, St-Jans-Cappel, Thourout, Woumen. — Id. als **SALAAD**.

— **Salaa**, z. **ANDVIE** —, **ANDVIE** —, **GEKERTELDE** —, **KRESSON** —, **LEITU** —, **SLEK** —, Z. ook — **SALAAD**.

Salaad, m. en v. — Te Aarschof, Antwerpen, Betecom, Hoogstraten, Huldenberg, Lichtaart, O.-L.-V.-Thielt, Vilvoorde, Wesemaal. — *Lactuca sativa* L.; fr. *Laitue cultivée*; vl. *Tuin-Latuw*, *Tuin-Salade*; d. *Gartenlattich*, *Gartensalat*.

— **Salaad**, z. **KOORN** —, **MOLLE** —, **VELD** —.

Salaadkruid, o. — Te Gent en omstr. — *Artemisia Dracunculus* L.; fr. *Armoise Estragon*; vulg. *Estragon*; vl. *Dragon*. — Een bekend welriekend moeskruid, dat veel met de *salade* gebruikt wordt.

Salaai, v. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Herderen, Turnhout. — Id. als SALAAD.

— **Salaai**, z. — SALAAD.

Salauw, v. en m. — Te Gent en omstr., Laarne, Nieuwerkerke. — Id. als SALAAD.

— **Salauw**, z. — SALAAD en KRUL —.

Salie, v. — Te Bambeque, Herzele, Ledringhem, Turnhout, West-Cappel, Wormhoudt. — *Salvia officinalis* L.; fr. *Sauge officinale*; vl. *Gewone Salie*; d. *Officinelle Salbei*; eng. *Sage*.

— **Salie**, z. Hof —, WILDE —.

— **Salôa**, z. KOEKOEKSLAAD.

Saload, v.? — Te Leuven. — Id. als SALAAD.

— **Saload**, z. — SALAAD.

— **Saloeë**, z. KRULSALAAD.

Saloi, m.? — Te Neer-IJssche. — Id. als SALAAD.

Saloo, m.? — Te Brussel. — Id. als SALAAD.

Salouw, m.? — Te D'Worp, Lokeren. — Id. als SALAAD.

— **Salouw**, z. ANDIJF —, ANDUVE —, MOL —, SUKERIJPEE —.

Sampijonks, m. mv. — Te Brugge en omstr. — Fr. *Champignons*; vl. *Paddestoelen*, *Kampernoeliën*. — (Fig.)

Sampijontjes, o. mv. — Te Brugge en omstr. — Id. als 't voorg. w., maar wordt bijzonder van de kleinere soorten gezegd.

Paddestoel (*Boletus edulis*).

Erythraea Centaurium.

Samsoen, m. — Te Alveringhem. — Id. als SIENSONK.

Santorebloemekes, o. mv. — Te Gheel. — Id. als 't volg. w.

Santoriebloem, v. — Te Hersselt. — *Erythraea Centaurium* Pers.: fr. *Erythrée Petite-Centaurée*; vulg. *Petite-Centaurée*; vl. *Gewoon Duizendguldenkruid*, *Kleine Santorie*. — (Fig. bl. 331.)

Santoriebloemekens, o. mv. — Te Herenthals, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt. — Id. als 't voorg. w.

Sap, o. en v. — Wordt bijna *overal* gezegd om het plantensap aan te duiden (fr. *sève*). — In zuid. Belg.-Limb. zegt men somtijds *saps*. — Op andere plaatsen hoort men *zap* (te D'Worp, Gent, Lokeren, Thourout, enz.) en *zop* (te Bailleul, Berthen, Dixmuide, Meteren, Oost-Roosbeke, Vleteren).

Saps, z. SAP.

Sarlotjes, o. mv. — Te Brugge en omstr. — Id. als SJARLOTTEN.

Sarlotten(n), v. mv. — Te Asper en omstr., Laarne, Oost-Roosbeke. — Id. als SJARLOTTEN.

Saroop, m. — Te Asper en omstr., Brussel, Lichtaart. — Id. als SIROOP.

Sarope, z. SIROOP.

Saulde, v. — Te Wetteren. — Id. als SALIE.

Sausboom, m. — Te Gent en omstr. — Id. als BARBERIS. — Van het zure sap der vruchten, maakt men *saus*.

Sauvee, z. SAVEE.

Savee, v. — Te Bierbeek, Brecht, D'Worp, Gheel, Hoogstraten, O.-L.-V.-Thielt, Rethy, Vilvoorde. — Id. als SALIE.

Savei, z. 't voorg. w.

Savel, v. — Te Messelbroeck. — Id. als SALIE.

Saveu(i)en, v. mv. — Te Asper en omstr., Gent, Laarne, Wetteren. — Id. als SAVOOIËN.

— **Saveu(i)en**, z. WILLE —.

Savoeën, v. mv. — Te Bierbeek, Oostham. — Id. als SAVOOIËN.

Savoeien, v. mv. — Te Neer-IJssche. — Id. als SAVOOIËN.

— **Savooi**, z. MEI —.

Savooië(n), v. mv. — Te Antwerpen, Beerst, Bloir, Brecht, Brugge en omstr., Clercken, Dixmuide, D'Worp, Eessen, Elst, Esschen (grenzen), Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Lichtaart, Lokeren, Mall, Millen, Nederbrakel, Nederheim, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Reeth, Sluizen, Thourout, Tongeren, Turnhout, Woumen, Zarren. — Fr. *Chou de Savoie*; eene var. van Kool.

Schaapsboontjes, o. mv. — Te Rethy. — Id. als KOFFIEBOONTJES.

Schaapsmuilkens, o. mv. — 1° Te Oplinter. — *Antirrhinum majus* L.;

fr. *Muflier à grandes fleurs*; vulg. *Gueule-de-lion*; vl. *Groot Leeuwenmuiltje*. — (Z. fig. bl. 260.) — 2° In zuid. Belg.-Limb. — Eene var. van Appel; soort van *Reinette*, die een weinig *muil*vormig is.

Schaapsooren, v. mv. — (Uitspr. *Sch(w)oiipsoore(n)*.) — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen. — *Plantago media* L.; fr. *Plantain moyen*; vl. *Middelmatige Wegbree*. — (Fig.) — Zoo genoemd naar den vorm der bladeren.

Plantago media.

Schaapspetetten, v. mv. — Te Oostham. — *Helianthus tuberosus* L.; fr. *Hélianthe* ou *Soleil tubéreux*; vulg. *Topinambour*; vl. *Aardperen*. — (Fig.) — Z. ook JADPÈRE(N). — *Petèt* = Aardappel.

Schaapssulker, m. — Te Deynze, Laarne, Nieuwerkerke (uitspr. — *silker*), Oost-Roosbeke, Petegem, Wetteren. — Id. als 't volg w.

Helianthus tuberosus.

Blad van
Rumex Acetosella.

Schaapszurkel, m. — Te Alveringhem, Baarle, Bambecque, Drongen, Esquelbecq, Landegem, Ledringhem, Poperinghe, Vlamertinghe, Wormhoudt. — *Rumex Acetosella* L.; fr. *Rumex Petite-Oseille*; vl. *Schaapszurkel*. — (Fig.) — Deze Zurkel groeit in weiden en velden, en wordt door de schapen gegeten.

Schakeloen, z. SCHOKKELOEN.

S(c)halk, m. — Te Mall, Sluizen. — 1° *Conium maculatum* L.; fr. *Ciguë tachetée*; vulg. *Grande-Ciguë*; vl. *Gevlekte Scheerling* of *Dollekerrel*.

— 2° *Anthriscus sylvestris* Hoffm.; fr. *Anthrisque sauvage*; vl. *Wilde Kervel*. — Deze twee groote planten gelijken op elkander en het volk maakt er gewonelijk geen onderscheid tusschen.

Schalotjes, o. mv. — Te Lokeren en omstr. — Id. als SJARLOTTEN.

Schalotten, v. mv. — Te Lokeren, Moll. — Id. als SJARLOTTEN.

Scheerling, m. — Te Rethy. — *Conium maculatum* L.; fr. *Ciguë tachetée*; vulg. *Grande-Ciguë*; vl. *Gevlekte Scheerling* of *Dollekervel*; d. *Geflechte Schierling*.

— **Scheerling**, z. WATER —.

Schellebloem, v. — Te Oostham. — *Aquilegia vulgaris* L.; fr. *Ancolie commune*; vl. *Gemeene Akelei*; d. *Akelei*, *Aglei*. — (Fig.) — De bloem dezer plant, gelijkt op eene *schel* of *bel* (fr. *sonnette*).

Bloemblad van *Aquilegia*.

Schellekens, o. mv. — Te Tessenderloo. — Id. als 't voorg. w.

Schellingskruid, o. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — *Hydrocharis Morsus-ranae* L.; fr. *Hydrocharis des grenouilles*; vulg. *Petit-Nénuphar*; vl. *Vorschen-Duitblad*. — De bladeren der plant gelijken op eenen *schelling*: een oud geldstuk, van de waarde van 9 centiemen.

Schelperwt, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van *Erwt*, die met de *schelp* of peul gegeten wordt; fr. *Pois sans parchemin*; *Pois mangé-tout*.

Schemmel, m. — Te Gent en omstr. — Schimmelplantjes; fr. *Moisissures*. — (Fig. bl. 335.)

Schemmelsel, o. — Te Gent en omstr., Laarne. — Schimmelplantjes; fr. *Moisissures*. — (Fig. bl. 335.)

Scheurschenelen, z. SCHORSENELEN.

Scheursenelen, z. SCHORSENELEN.

Scheut, v. — Te Bierbeek, Brussel en omstr., D'Worp, Esschen, Gent en omstr., Laarne, Neer-IJssche, Oostham. — Eene *wortelscheut*; een *uitlooper*; fr. *drageon*.

Scheurzenelen, z. SCHORSENELEN.

Schieterkens, o. mv. — 1° Te Mechelen, Vilvoorde. — *Symphoricarpus racemosus* Mich.; fr. *Symphorine à grappes*; vl. *Noordamerikaansche Kamperfoelie*, *Trosdragende Symphorien*. — Deze naam duidt eigenlijk alleen de vruchten aan; maar wordt ook aan de struiken gegeven. Als men op de witte vruchten duwt, *schieten* zij, dat is: zij springen met geluid open. — 2° Te Boutersem, Kessel-Loo, Park, Verrijck. — *Sarothamnus scoparius* Koch.; fr. *Sarothamne à balais*; vulg. *Genêt à balais*; vl. *Keer-*

Bezemstruik. — Als men op de zaadhulzen slaat of drukt, geven zij eenen knal; zij *schieten*, gelijk men zegt.

Schijtkazekes, o. mv. — Verb. van — *Kersekens*. — Te Laarne, Lokeren. — De vruchten van den *Cerasus avium* L.; fr. *Cerisier des oiseaux*; vl. *Vogel-Kerse(n)boom*. — Zoo genoemd, om de *weinige waarde* dezer vruchten aan te duiden: ze zijn wild, zeer klein en van zeer gemeenen smaak.

Schijtkersen, v. mv. — Te Aalst, Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Schijtkessen, v. mv. — Te Nieuwerkerke. — Id. als SCHIJTKAZEKES.

Schijtkèsen, v. mv. — Te St-Laurens. — Id. als SCHIJTKAZEKES.

Schijtkruid, o. — Te Aarschot, Asper en omstr., Diest, Gheel, Hersselt, Huldenberg, Machelen, Messelbroeck, Peuthy, Steenockerzeel, Vilvoorde, Wesemael en zuid. Belg.-Limb. (in deze laatste streek, is de uitspr. : *Shaaïtkruid*; sh op zijn engelsch uitgesproken). — *Mercurialis annua* L.; fr. *Mercuriale annuelle*; vl. *Eenjarig Bingelkruid* of *Bengelkruid*; d. *Jähriges Bingelkraut*. — « Dit kruid doet *purgeeren*, en wordt tot dat einde door de landlieden gebruikt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Schijtnoten, v. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als RATTEKRUID. — De vruchten dezer plant (die min of meer den vorm van hazelnoten hebben) zijn rondachtig en doen hevig *purgeeren*.

Schimmel, m. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Tongeren. — Kleine Schimmelplantjes; fr. *Moisissures*. — (Fig.)

Gewone Schimmel.

Schimmel die de ziekte van den Wijnstok veroorzaakt (*Oïdium*).

Schoekeloën, z. SCHOKKELOEN.

Schoem, m. — Te Oplinter, St-Truiden. — Waarschijnlijk eene verkorting van SCHOSSEM. — Z. dit. w.; dezelfde beteekenis.

Schoentjes, o. mv. — Te Gent. — *Calceoloria hybrida* Hort.; fr. *Calcéolaire hybride*; vl. *Pantoffelkruid*. — Zoo geheeten naar den vorm der bloemen, die op *schoentjes* of pantoffelkens gelijken.

Schokkeloen, m. — Te Asper en omstr., Nederbrakel; — te Oost-Roosbeke, zegt men *Schokkeldjoen*; te Aalst en Nieuwerkerke, *Schoekeloen*; te Ingoyghem, Scheldevindeke, Waarmaarde, *Schakeloen*. — *Hordeum hexastichon* L.; fr. *Orge à six rangs*; vulg. *Orge-carrée*; vl. *Zesrijge Gerst*, die op sommige plaatsen ook *Wintergerst* genoemd wordt.

Scholm(e), m. — Te Asper, Exaarde, Saffelare. — *Agrostis alba* L.; fr. *Agrostide blanche*; vl. *Wit Struisgras*.

Schoon-Oogen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — *Lychnis Githago* Lmk. (*Agrostemma* G. L.); fr. *Lychnide Nielle*; vl. *Gemeene Bolde-rik*. — (Fig.)

Schoon(e)-bij-dage, v. — Te Exaarde, Gent, Saffelare. — *Convol-*

vulus tricolor L.; fr. *Liseron tricolore*; vulg. *Belle-de-jour*; vl. *Driekleurige Winde*. — De bloem is alleenlijk open en, bij gevolg, *schoon, bij dage*; 's nachts gaat zij toe.

Schoone-bij-nachte, v. — Te Exaarde, Gent, Saffelare. — *Nyctago Jalapae* DC. (*Mirabilis Jalapa* L.); fr. *Nyctage Faux-Jalap*; vulg. *Belle-de-nuit*; vl. *Nachtschoone*. — De bloem is *schoon*, dat is, zij is open, gedurende den nacht; 's daags is zij gesloten.

Schoone-Tingel, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Amarantus melanco-*

Agrostemma (Lychnis) *Githago*.

licus Moq., var. *tricolor* Lam.; fr. *Amarante mélancolique*, var. *tricolore*; vl. *Treur-Amarant*, var. *drijkleurig*. — De bladeren hebben eenige gelijkenis van vorm met dien der *Netel* (Tingel) en zijn zeer schoon van voorkomen.

Schorsenele(n), v. mv. — Wordt bijna overal gezegd, met eenige verschillen in de uitspr., zoo als wij elders aangeduid hebben. Ziehier de bijzonderste : 1° Te Wormhoudt en omstr., *Schorsoneel*. — 2° Te Aalst, Bierbeek, Brussel, Moll, Neer-IJssche : *Schorsenelen*. — 3° Te Leuven : *Schorsenaaille*. — 4° Te Dixmuide en omstr., D'Worp : *Scorsenelen*. — 5° Te Brecht, Turnhout : *Scheursenele(n)*. — 6° Te Esschen (grenzen) : *Scheurschenelen*. — 7° Te Laarne, Nieuwerkerke : *Schosnele(n)*. — 8° Te Brugge en omstr., Lokeren : *Schossenelen*. — 9° In zuid. Belg.-Limb. : *Shossenele* (de *sh*, op zijn engelsch uitgesproken). — 10° Te Rethy : *Scheuzenelen*. — 11° Te Lichtaart, Oostham, Vlaminghe : *Scheussenelen*. — 12° Te Gent en omstr. : *Scheusne(i)elen*. — 13° Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel : *Scheusnélen*. — 14° Te Nederbrakel, Thourout, Wetteren : *Schussnélen*. — 15° Te Oost-Roosbeke : *Sesnelen*. — *Scorzonera hispanica* L.; fr. *Scorzonère d'Espagne*; vulg. *Scorzonère*, *Salsifis noir*; vl. *Spaansche Schorseneer*; d. *Spanische Scorzonere* of *Schwarzwurzel*; ital. *Scorzonera*; eng. *Spanish Salsify* of *Scorzonera*. — (Fig.)

Zaad van *Scorzonera hispanica*.

Schorsoneel, z. SCHORSENELE(X).

Schorsoneer, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als SCHORSENELE(X).

— **Schorsoneer**, z. WITTE —.

Schosnelen, z. SCHORSENELE(X).

Schossem, m. — Te Aarschot, Brusseghe, Grimbergen, Heffen, Leest, Mechelen, Messelbroek, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Rillaar, Sichem, Steenockerzeel, Vilvoorde, Wolverthem. — *Apera Spicaventi* P. Beauv.; fr. *Apère Jouet-du-vent*; vl. *Windgras*. — « *Schossem* is wellicht verwant, » zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), « aan het duitsche *Schosz*, Schöszling, (vl. *scheut*) en zou dus afkomen van *schieten* (fr. *pousser*). — De *Schossem schiet* inderdaad hoog op in het graan. »

Schoupsuurkele, m. — Te Asper en omstr. — Id. als SCHAAPSZURKEL.

Schouwvegers, m. mv. — Te Saventhem. — Id. als PIJPENHENGST. — Soms tijds geeft men denzelfden naam aan eenige andere grassoorten die tot 't zelfde doel kunnen dienen, b. v. *Calamagrostis epigeios* Roth. en *C. lanceolata* Roth.; fr. *Calamagrostide terrestre* en *C. lancéolée*;

vl. *Aardsch Rietgras* of *Duinriet* en *Lancetvormig R.* of *Pluimriet*. — « De stijve halmen dezer planten worden in herbergen verkocht om de pijpen te zuiveren. Zij doen dus voor de pijpen wat de *schouwvager* voor de schouwen doet. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Schuimkruid, o. — Te Huldenberg. — Verscheidene soorten van *Scrophularia* Tournef.; fr. *Scrophulaire*; vl. *Helmkruid*.

Schummel, m. — Te Aarschot, Betecom, Brussel, Herent, Huldenberg, Leuven, Wesemaal. — Te D'Worp, Oostham en in zuid. Belg.-Limb. is de uitspr. : *Shummel* (*sh* op zijn engelsch uitgesproken). — *Kleine Schimmelplanten*; fr. *Moisissures*. — (Fig. bl. 335.)

Schussenelen, z. SCHORSENELE(N).

Schuurbies, v. — Te Assche en omstr. — *Equisetum hiemale* L.; fr. *Prêle d'hiver*; vl. *Winter-Paardesteert*; vulg. *Schaafstroo*. — De plant gelijkt eenigszins op eene *Bies* (fr. *Jonc*) en het volk gebruikt ze om het keukengereedschap te *schuren* : van daar *Schuurbies* geheeten. — De beeldhouwers gebruiken ze ook, in plaats van zandpapier, om de beelden te wrijven : het fijn kiezelzuur (fr. *silice*) waarmede de bovenhuid (fr. *épiderme*) belegd is, maakt deze plant zeer dienstig daarvoor.

Scorsenenelen, z. SCHORSENELEN.

Sefraan, m. — Te Bierbeek. — Id. als SAFFRAANBLOEM.

Seele-Kroesele, v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als ROE-BEZELEER.

Seenksen, **Seenksoen**, m. — Te Asper en omstr. — Id. als SIENSONK.

Sekadelle, v. — Te Asper en omstr. — Id. als SÉRADÈL.

Selder, m. — Te Antwerpen, Bierbeek, Brecht, Brussel, Esschen (grenzen), Gheel, Leuven, Lichtaart, Lokeren, Moll, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Reeth, Rethy, Tongeren, Turnhout, Vilvoorde. — Id. als SELDERIE.

Sêldêre, m. — Te Sottegem. — Id. als SELDERIE.

Selderée, m. — Te Gent, Laarne, Wetteren. — Id. als SELDERIE.

Selderië, m. — Te Bailleul, Bambecque, Berthen, Brugge, Herzeele, Ledringhem, Meteren, St-Jans-Cappel, Thourout, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als SELDERIE.

Selderie, m. — Te Asper, Gulpen, Meersen. — *Apium graveolens* L.; fr. *Céleri odorant*; vl. *Geurige Selderij* of *Selderij* alleen.

Selderij, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

— **Selderij**, z. RAAP —.

Sêleri, m. — Te Berg, Bloir, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Looz, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als SELDERIE.

Self, m. — Te Berg, Bloir, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Ids als **SALIE**. — *Self* is waarschijnlijk eene verb. van den lat. naam *Salvia*.

Seliadoone, v. — Te Asper, Baarle, Drongen, Landegem, Oost-Roosbeke. — Id. als **STINKENDE-GAUWE**. — *Seliadoone* is eene verb. van den fr. naam *Chélidoïne*.

Seller, m. — Te D'Worp. — Id. als **SELDERIE**.

Sêněbleur, o. mv. — (*Bleur*, uitgespr. gelijk het fr. *peur*, is het meervoud van *blaod* = blad.). — In zuid Belg.-Limb. — *Cassia Senna* L.; fr. *Cassia Séné*; vulg. *Séné*; vl. *Sennestruik*. — Is alleen gekend door zijne purgeerende bladeren, die als geneesmiddel gebruikt worden.

Séradél, v. — Te Mall, Oostham, Sluizen. — *Ornithopus sativus* Brot.; fr. *Ornithope cultivé*; vulg. *Serradelle*; vl. *Gekweekt Vogelpootje*, *Saradelle*. — *Séradél* is eene verb. van den fr. volksnaam *Serradelle*.

Serienen, v. mv. — Te Antwerpen, Eersel, Schilde, Wilrijk. — *Syringa vulgaris* L.; fr. *Lilas commun*; vl. *Gemeene Sijring*. — *Serienen* is waarschijnlijk eene verb. van *Sijring* of *Syringa*.

Seroope, z. **SIROOP**.

Seroup, z. **SIROOP**.

Sesnelen, z. **SCHORSENELEN**.

Seukelâ, m. — Te Oost-Roosbeke. — Verb. van 't fr. *Chocolat* of van 't vl. *Chocolade*. — Dezelfde bet.

Shjeut, z. **SCHEUT**.

Shœk, m. — (*Sh* op zijn engelsch uitgesproken.) — Te Esschen (grenzen) noemt men alzoo den *Corynephorus canescens* P. Beauv. (fr. *Corynéphore blanchâtre*; vl. *Witachtige Knotsdrager*) en andere kleine grassoorten die in de heide en zandachtige plaatsen kleine *bossen* vormen. — Onder die soorten kan men ook den *Festuca ovina* L. tellen (fr. *Fétuque ovine*; vl. *Schaapszwenkgras*).

Shossenelen, z. **SCHORSENELEN**.

Shroop, z. **SIROOP**.

Sh(w)oit, z. **SCHEUT**.

Sidél, v. — Te Lichtaart, Schilde Wolfsdonck. — Id. als **SÉRADÈL**. — Verb. van 't fr. *Serradelle*.

Siensonk, m. — Te Nederbrakel. — *Senecio vulgaris* L.; *Senegon commun*; vulg. *Senegon*; vl. *Gemeen Kruiskruid*. — Waarschijnlijk eene verb. van 't fr. *Senegon*.

Sigare(n), v. mv. — Op eenige plaatsen in zuid. Belg.-Limb. — *Typha latifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles*; vulg. *Roseau-de-la-Passion*;

vl. *Breedbladige Lischdod.* — Als het zaad gansch rijp is, vormt het aan het uiteinde der plant eenen top, die door kleur en vorm niet slecht op eene sigaar gelijkt. — (Fig.)

Sigare n plant, v. — Dezelfde opmerkingen als voor 't voorg. w.

Sikadel, v. — Te Houtvenne. — Id. als SÉRADÈL.

Sikkelat, m. — Te Lichtaart. — Verb. van 't fr. *Chocolat* of van 't vl. *Chocolade*. — Dezelfde bet.

Siklat, m. — Te Neer-IJssche. — Id. als 't voorg. w.

Silderie, m. — Te Beerst, Clerken, Dixmuide, Eessen, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Vlamertinghe, Wercken, Woumen. — Id. als SELDERIE.

Siljadoone, v. — Te Brugge en omstr. — Id. als SELIADOONE.

Silker, z. SULKER.

— **Silker**, z. Haze —. — Z. ook — SULKER.

Silladoine, v. — Te Bambeque, Esquelbecq, Herzelee, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als SELIADOONE.

Sineesche-Rozen, v. mv. — *Hibiscus syriacus* L.: fr. *Ketmie de Syrie*; vulg. *Mauve-en-arbre*; vl. *Syrische Maluwe* of *Ketmia*.

— De benaming is weinig in gebruik.

Singelingen, v. mv. — Te Schelle. — Id. als SERIENEN.

— Waarschijnlijk nog eene verb. van *Syringa*.

Sinkjeblomme, v. — Verb. van *Sinksche* —. — Te Beerst, Dixmuide, Eessen, Woumen. — Id. als PINKSTERBLOEMEN 2°).

Sinksen, m. — Te Gaver en omstr. — Id. als SIENSONK, waarvan deze naam eene verb. schijnt te zijn.

Sinksenbloemen, v. mv. — Te Gent en omstr. — Id. als PINKSTERBLOEMEN 2°).

Sinksenkruid, o. — Te Scheldewindeke. — Id. als SIENSONK.

Sinksenlelie, o. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als PINKSTERBLOEMEN 2°).

Sinksom, m. — 1° Te Mariakerke (Oost-Vl.). — Id. als SIENSONK. — 2° Te Assche en omstr. — Id. als SIENSONK en daarenboven beduidt deze naam soms ook den *Senecio Jacobea* L.: fr. *Seneçon Jacobée*; vl. *Sint-Jakobs-Kruiskruid*.

Sinsjoen, m. — Te Bogaarden, Vollezelee. — Id. als SIENSONK.

Sint-Antonius'-Bloem, v. — Te Vollezelee. — Id. als SNEEUWKLOKJES.

a, Mannelijke; — b, vrouwelijke bloem van *Typha*.

Bloemkelk (fr. *calice*) en bloemkelkje (fr. *calicule*) van *Hibiscus*.

Sint-Antonius'-Lelie, v. — Te Molenbeek-Wersbeek. — *Epilobium spicatum* Lmk. (*Epilobium antonianum* Auct.); fr. *Epilobe en épi*; *E. de St-Antoine*; vl. *Aardragende Basterdwederik*.

Sint-Antonius'-Wortelen, v. mv. — Te Neerpelt. — *Rumex obtusifolius* L.; fr. *Rumex à feuilles obtuses*; vl. *Stompladige Zurkel*.

Sint-Jakobs-Kruid, o. — Te Neerpelt. — *Senecio Jacobaea* L.; fr. *Seneçon Jacobée*; vl. *Sint-Jakobs-Kruiskruid*.

Sint-Jakobs-Lelie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Amaryllis formosissima* L.: (*Sprekelia* — Herb.); fr. *Amaryllis* ou *Sprékélie reine-de-beauté*; vulg. *Lis-de-St-Jacques*; vl. *Sint-Jakobs-Narcislelie*.

Sint-Jans-Bezen, v. mv. — 1° Te Cortenbosch. — *Ribes nigrum* L.; fr. *Groseillier noir*; vulg. *Cassis*; vl. *Zwarte Aalbessetruiik*. — 2° Te Aarschot, Boutersem, Cortenbosch, Gheel, Hauwaart, Herenthals, Houtvenne, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Siehem, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Thielt, Veerle, Wesemaal. — *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier roze*; vl. *Rooze Aalbessetruiik*.

Sint-Jans-Bloemen, v. mv. — 1° Te Bambeque, Esquelbecq, Herzele, Wilder, West-Cappel, Wormhoudt. — *Artemisia vulgaris* L.; fr. *Armoise commune*; vl. *Gemeene Alsem*. — (Fig.) — 2° Te Bogaarden, Brasschaat, Brecht, Brussel, D'Worp, Hoogstraten, Machelen, Mall. Meersen, Schilde, Sluizen, Vilvoorde, Wilrijk en op vele plaatsen in zuid. Belg.-Limb. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. en Germ. (*Leucanthemum vulgare* Lmk.); fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande-Marguerite*; vl. *Wilde Ganzebloem*. — Bloeit rond het feest van *Sint-Jan* (24 Junij).

Sint-Jans-Eerappel, m. — Te Vlaamertinghe. — Eene var. van *Aardappel* die vroeg komt : omtrent het feest van *Sint-Jan* (24 Junij).

Sint-Jans-Kersen, v. mv. — Te Exaarde, Saffelare, Werchter, Wesemaal. — Eene vroege var. van *Kers*, die rond het feest van *Sint-Jan* (24 Junij) rijp is; fr. *Bigarreau rouge hâtif*.

Sint-Jans-Kraud, o. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als 't volg. w.

Sint-Jans-Kruid, o. — 1° In zuid. Belg.-Limb. — *Artemisia vulgaris* L.;

Artemisia vulgaris.

fr. *Armoise commune*; vl. *Gemeene Alsem*. — (Fig. bl. 341.) — Voor de rede waarom deze plant hier *Sint-Jans-Kruid* genoemd wordt, z. KRUIDWESCH. — 2° Te Cortenbosch, O.-L.-V.-Thielt. — *Hypericum perforatum* L.; fr. *Millepertuis perforé*; vulg. *Millepertuis*; vl. *Doorboord Herts-hooi*; *Sint-Jans-Kruid*. — De plant bloeit omtrent het feest van *St-Jan* (24 Junij). — 3° Te Berthem, Houtvenne, O.-L.-V.-Wayer, Poppel, Schilde, Vilvoorde, Vosselaar. — *Sedum purpureum* Link.; fr. *Orpin purpurin*; vulg. *Herbe-à-la-coupure*; vl. *Purper Vetgroen* of *Knollig V*. — « Dit kruid wordt op 24 Junij (*St-Jans* feest) afgesneden en aan den balk gehangen. Men meende vroeger, dat het op *dien dag* moest gesneden worden, opdat het groeie. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Hypericum perforatum.

Sint-Jans-Plant, v. — 1° Te Bierbeek. — Id. als 't voorg. w. 3°. — 2° Te Neer-IJssche. — Id. als 't voorg. w. 1°).

Sint-Jans-Varen, v. — Te Assche en omstr. — *Polypodium vulgare* L.; fr. *Polypode commun*; vulg. *Gewone Naaktvaren*; vulg. *Boommvaren*.

Sint-Joris'-Bloem, v. — Te *St-Joris-Winghe*. — Id. als KEIZERSKROON. — Bloeit rond het feest van *St-Joris* (23 April).

Sint-Joris'-Houtbloem, v. — Te Meerhout. — Id. als SERIENEN. — Bloeit rond het feest van *St-Joris* (23 April).

Sint-Josephs-Lelie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als SAFFRAANBLOEM. — Bloeit rond het feest van *St-Joseph* (19 Maart).

Polypodium vulgare.

1. Bladeren; — 2. Onderaardsche stam (fr. *rhizome*); — 3. Jong blad.

Sint-Markoens-Kruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Scrophularia aquatica* L. en *S. nodosa* L.; fr. *Scrophulaire aquatique* en *S. noueuse*; vl. *Water-Helmkruid* en *Knoopig Helmkruid*; d. *Scrophelkraut*. — *St-Markoen* is de patroon tegen de kliergezwellen, enz. (fr. *scrofules*, *écrouelles*; lat. *scrofula* of *scrophula*; d. *Scropheln*). — Deze plant werd eertijds veel gebruikt als geneesmiddel tegen de kliergezwellen; van daar ook hare lat., fr. en d. naam.

Sint-Pieters-Bloem, v. — Te Ingoyghem. — Id. als IEGELBLOEM. — Bloeit rond het feest van *St-Pieter* (29 Junij).

Sint-Pieters-Blomme, v. — Te Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. en Germ. (*Leucanthemum vulgare* Lmk.); fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande-Marguerite*; vl. *Wilde Ganzebloem*. — Bloeit rond het feest van *St-Pieter* (29 Junij).

Sint-Pieters-Pluim, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Spiraea Aruncus* L. (*Astilbe Aruncus* Trev.); fr. *Spirée Barbe-de-chèvre*; vl. *Aruncus-Spierstruik*. — Bloeit rond het feest van *St-Pieter* (29 Junij); de bloemen gelijken aan eenen pluimbos.

Saint-Servaas'-Bloemen, v. mv. — Te Grimbergen, Vilvoorde. — Id. als SERIENEN. — Bloeit rond het feest van *St-Servaas* (13 Mei).

Sintadel, v. — Te Wesemaal. — Id. als SÉRADÈL.

Sinte-Catharina-Bloem, v. — Te Vilvoorde. — *Chrysanthemum sinense* L. (*Pyrethrum* — DC.); fr. *Chrysanthème de Chine*; vl. *Sineesche Goudsbloem* of *Ganzebloem*. — De meeste variëteiten dezer hedendaags zoo veel gekweekte plant bloeien rond het feest van *Ste-Catharina* (25 November).

Sinte-Cathriene-Bloem, v. — In zuid. Belg.-Limb. — De uitspr. is : *Sénte* —. — Id. als 't voorg. w.

Sirel, m. — Te Hoeleden. — Id. als KANTZURKEL.

Siroop, m. — Siroop van Appelen, Peren, Krotten, enz., (fr. *sirop*). — Deze naam verandert veel, volgens de plaatsen. Zie hier de voornaamste vormen :

1° *Saroop*. — Te Asper en omstr., Brussel, Lichtaart.

2° *Sarope*. — Te Lokeren.

3° *Serope*. — Te Bailleul, Berthen, Gent en omstr., Laarne, Meteren, Oost-Roosbeek, St-Jans-Cappel, Vleteren.

4° *Seroup*. — Te Bierbeek, Neer-IJssche.

5° *Shroop* (*sh* op zijn engelsch uitgesproken). — Te Berg, Bloir, Coninxheim, Freeren, Looz, Tongeren.

6° *Siroop*. — Te Brecht en omstr.

7° *Sirope*. — Te Dixmuide en omstr., Poperinghe, Thourout.

8° *Siroup*. — Te D'Worp.

9° *Stroop*. — Te Esschen (grenzen), Herderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Oostham. Sluizen.

Sirope, z. 't voorg. w.

Siroup, z. **SIROOP**.

Sitadel, v. — Te Betecom, Hersselt. — Id. als **SÉRADÈL**.

Sitroen, z. **CITROEN**.

Sjalot, v. — Te Exaarde, Lichtaart, Oostham, Saffelare. — Id. als **SJARLOTTE(X)**.

Sjarlottekes, o, mv. — Te Brussel, Leuven. — Id. als **SJARLOTTE(X)**.

Sjarlotten, v. mv. — De *Sj* wordt gewonelijk *hard* uitgesproken; gelijk *ch* in 't fr. *cheval*. — Te Aalst, Bierbeek, Brecht, Brussel, Clercken, Dixmuide en omstr., D'Worp, Eessen, Esschen (grenzen), Gent en omstr., Gheel, Hoogstraten, Nederbrakel, Neer-Ijsche, Poperinghe, Wetteren, Woumen, en in zuid. Belg.-Limb. — *Allium ascalonicum* L.; fr. *Ail Echalotte*; vulg. *Echalotte*; vl. *Sjalot*, *Sjalotte*, *Eschlook*; d. *Schalotte*, *Eschlauch*; eng. *Shallot*; gr. Ἀσκαλωνίων Κρόνον = Ajuin van *Ascalon*, stad van Syrië. — In 't oud fr. zegde men *Echaloigne*; van daar *Echalotte*, enz.

Sjeniverboom, z. **JENIVERBOOM**.

Slā, m. — Te Gulpen, Meersen, Oost-Roosbeke. — Id. als **SALAAD**.

— **Slā**, z. — **SALAAD**.

Slaad, m. — Te Oostham en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als **SALAAD**.

Slaai, m. — Te Esschen (grenzen). — Id. als **SALAAD**.

Slaapgoed, o. — Te Uitkerke. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop*. — (Fig. bl. 247.) — Alzoo genoemd om de *slaapwekkende* eigenschappen van het zaad.

Slaapkoppen, m. mv. — Te Peer. — Id. als 't voorg. w.

Slaapkruid, o. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzeele, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **SLAAPGOED**.

Slaaproos, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **SLAAPGOED**.

Slaaproze, v. — Te Thourout. — Id. als **SLAAPGOED**.

Slaapruste, v. — Te Bailleul, Bambeeque, Berthen, Clercken, Dixmuide, Eessen, Esquelbecq, Herzeele, Ledringhem, Meteren, St-Jans-Cappel, Vlamerdinghe, Vleteren, Wercken, Wilder, Wormhoudt, Woumen. — Id. als **SLAAPGOED**.

Slee, v.; **Sleën**, v. mv. — Te Alveringhem en omstr., Bailleul, Berthen, Helchteren, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vleteren. — De vruchten van den **SLEEDOORN**. — Z. 't volg. w.

Sleedoorn, m. — Te Helchteren, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Rillaar, Sichem, St-Joris-Winghe, Tessenderloo. — *Prunus spinosa* L.; fr. *Prunier épineux*; vulg. *Prunellier*, *Epine noire*; vl. *Sleedoorn*; d. *Schlehe*.

strauch, Schlehenbaum. — (Fig.) — *Slee* komt van *sleeuw* (fr. âpre, sûr, aigre), welk woord de hoedanigheid uitdrukt der tanden als men *zuur* fruit gegeten heeft. — De vruchten van den *Sleedoorn* trekken den mond zeer te zamen.

Sleeken. — Te Hersselt. — Id. als 't voorg. w.

Sleekrieken, v. mv. — Te Gulpen, Meersen. — Id. als SLEEDOORN.

Prunus spinosa.

Sleembezen, v. mv. — Te Boutersem, Verrijck. — Id. als SLEEDOORN.

Sleenbezen, v. mv. — Te Aarschot, Boutersem, Bierbeek, Rillaar, Verrijck. — Id. als SLEEDOORN.

Sleenen, v. mv. — Te Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, St-Joris-Winghe. — De vruchten van den *Sleedoorn*. — Z. dit w.

Sleeuwbezen, v. mv. — Te Mechelen-a/Maas, Nederbrakel, Steenockerzeel. — De vruchten van den *Sleedoorn*. — Z. dit w.

Sleeuwdoorns, m. mv. — Te Asper en omstr., Nederbrakel. — Id. als SLEEDOORN.

Sleeuwen, v. mv. — Te Vollezele, Wolverthem. — De vruchten der *Sleeuwdoorns*. — Z. 't voorg. w.

Sleeuwkens, o. mv. — Te O.-L.-V.-Waver, Perek, Steenockerzeel. — Id. als 't voorg. w.

— **Slei**, z. HINNE —.

Sleksalaa, m. — Te Asper en omstr. — Fr. *Laitue pommée*; vl. *Kropsalaad*. — Alzoo genoemd omdat er dikwijls *slekken* in zitten.

Slenderkruid, o. — Te Boisschot. — *Pteris aquilina* L.; fr. *Ptéride Aigle-impérial*; vulg. *Grande-Fougère*; vl. *Adelvaren*; d. *Adlerfarn*. — *Slender* (van 't fr. *cylindre*?) is, te Boisschot, de naam der *bosch-hageslang* (fr. *orvet*). — De plant groeit bijzonder in de bosschen.

Sleutelbloem, v. — 1° Te Bierbeek, D'Worp, Moll, Oostham, Nieuwerkerke, Schilde. — *Primula Auricula*, L.; fr. *Primevère Auricule*; vulg. *Auricule*, *Oreille-d'ours*; op sommige plaatsen, in 't vl., ook *Berenoor* genoemd.

2° Te Aarschot, D'Worp, Huidenberg, Kessel-Loo, Opwijck, Park, Schilde, Vilvoorde, Wakkerzeel, Wesemaal. — *Primula elatior* Jacq.; fr. *Primevère élevée*; vl. *Hoogstengelige Sleutelbloem*; d. *Gemeine Schlüsselblume* of *Primel*; eng. *Primrose*; ital. *Primavera*. — (Fig. bl. 346). — Het onderste gedeelte der bloemkroon gelijk op eenen horlogiesleutel.

— Andere zeggen : « Deze bloemen zijn de *sleutels* der Lente: want bij hunne verschijning begint dit jaargetijde. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Primula.

Doorgesneden
bloem (vergroot).

— Sleutelbloem, z. GEEL —.

Sleutelblomme, v. — Te Asper, Nederbrakel. — Id. als SLEUTELBLOEM 1°.

Sleutelkens, o. mv. — Te Molenbeek-Wersbeek. O.-L.-V.-Thielt. — Id. als SLEUTELBLOEM 2°.

— Sleutelkens, z. GEEL —.

Sleuterblomme, v. — Te Asper en omstr. — Id. als SLEUTELBLOEM 1°.

Sleuterkes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als SLEUTELBLOEM 2°.

Sleuters, m. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als SLEUTELBLOEM 1° en 2°.

Slikke-Doorn, m. — Te Gheel, Hoogstraten. — Id. als SLEEDOORN.

Sloeëre, m. — Te Oostham, Turnhout. — Id. als SLOER.

Sloer, m. — Te Berg, Bierbeek, Bloir, Coninxheim, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Mall, Millen, Nederheim, Neer-IJssche, Sluizen, Tongeren. — *Brassica Napus* L. var. *oleifera*; fr. *Chou Navet*, var. *oléifère* ou à racine grêle; vulg. *Colza*; vl. *Koolzaad*, *Kolza*; d. *Kohlsaak*, *Colza*; engl. *Rapeseed*.

Sloër, m. — Te Aalst en omstr. — Id. als SLOER.

Sloester, v. — Te Brussel en omstr. — Buitenste, groen omkleedsel van Okkernoten, Hazelnoten, Amandelen, enz. — Fr. *Brou*; vl. *Bolster*, *Sloester*.

Sloor, m. — Te D'Worp, Exaarde, Nieuwerkerke, Saffelare. — Id. als SLOER.

Slooren, m. mv. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Laarne, Lichtaart, O.-L.-V.-Thielt, Rillaar, Vilvoorde, Wetteren. — Id. als SLOER.

Sloorzaad, m. en o. — Te Moll. — Id. als SLOER.

Slooster, v. — Te Brecht, D'Worp, Laarne, Neer-IJssche. — Id. als SLOESTER.

Slootkruid, o. — Te Lokeren en omstr.

— Algemeene naam van al de planten die in de *slooten* (fr. *fossés*) groeien. In 't bijzonder wordt die naam veel gegeven aan de draadvormige Wieren (fr. *Algues filamenteuses*). — (Fig.)

Slootse, v. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als SLOESTER.

— **Sluier**, z. HINNE —.

Sluitkools, m. mv. — Te Brugge en omstr. — Fr. *Choux pommés* ou *Choux-Cabus*. — Men onderscheidt de *Witte* en de *Roo Sluitkools*. (*Roo* = roode.)

Smaait, o. — Te Lokeren. — Id. als SMOUT.

Smaat, o. — Te Bierbeek, Oostham en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als SMOUT.

Smalle-Dokkewortels, v. mv. — Te Gits, Oost-Roosbeke. — *Rumex obtusifolius* L.; fr. *Rumex à feuilles obtuses*; vl. *Stompbladige Zurkel*. — Voor uitleg, z. DOKKEBLAD.

Smeerweuttel, v. — Te Bierbeek, Diest, D'Worp, Gheel, Herselt, Neer-IJssche, Schilde, Wesemaal. — Id. als 't volg. w. — *Weuttel* = wortel.

Smeerwortel, v. — 1° Te Aarschot, Boutersem, Heffen, Hoogstraten, Huldenberg, Ingoyghem, Mechelen, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Perck, Tessenderloo, Verrijck, Vilvoorde, Vollezele, Waarmaarde, Wackerzeel, Wormhoudt. — *Symphytum officinale* L.; fr. *Consoude officinale*; vulg. *Grande Consoude*; vl. *Gemeene Smeerwortel*; d. *Gemeine Schwarzwurzel*. — (Fig.) — « De geschrapte

Symphytum officinale.

wortel dezer plant wordt door de landlieden veel gebruikt als verweekenden brei, dien men op de zweren en wonden *smeert*. « (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Draadvormige Wieren (vergroet).

2° Te Schilde geeft men ook denzelfden naam aan den *Orobanche Rapum* Thuill.: fr. *Orobanche Rave*; vl. *Groote Bremraap*. — (Fig.) — Z. ook SMÉRWOTTEL.

Smert, o.? — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als ROODSEL.

Smêrwottel, v. — Verb. van *Smeerwortel*. — Te Berg. Bloir, Mall,

2. 3. — *Orobanche*, levende. als
woekerplant, op den *Kemp*.

a, Bloeiende tak van *Althaea*
officinalis; — b, c, vrucht.

Nederheim, Sluizen. — *Althaea officinalis* L.; fr. *Guimaive officinale*; vulg. *Guimaive*; vl. *Genees-Heemst*. — (Fig.) — De wortel dezer plant wordt in dezelfde omstandigheden gebruikt als die van den *Symphytum officinale* L. — Z. SMEERWORTEL 1°).

Smijt, o. — Te Gent en omstr., Lichtaart. Neer-IJssche. — Id. als SMOUT.

Smout, o. — Te Brecht, Brussel, D'Worp (uitspr. *Smoot*), Eschen (grenzen). Thourout. — Deze naam, die eertijds alle *vetachtige* stoffen beteekende, wordt hedendaags bijzonder gebruikt om verscheidene soorten van *vette oliën* aan te duiden, als *Raapolie* (fr. *Huile de Navet*), *Koolzaadolie* (fr. *H. de Colza*), *Vlasdotterolie* (fr. *H. de Cameline*), enz.

Smouter, m. — Te Wachtebeke. Wijckel. — Eene var. van *Phaseolus vulgaris* L. var. *nana* (fr. *Haricot nain*), die zeer gezocht is. — Een

smouter, in deze gemeenten, = een *lekkerbek* (fr. *gourmet*). — 'T is deze zelfde var. van Struikboonen die elders *Lekkerbeet* genoemd wordt.

Snaaiboone(n), v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als **SNIJBOONE(N)**.

Snaboone(n), v. mv. — Te Bierbeek, Brussel, D'Worp, Neer-IJssche. — Id. als **SNIJBOONE(N)**.

Snéboone(n), v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, S'-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als **SNIJBOONE(N)**.

Sneeballe(n), z. **SNEEUWBALLE(N)**.

Sneebolle n), m. mv. — Te Brussel en omstr. — Id. als **SNEEUWBALLE(N)**.

Sneeuwappels, m. mv. — Te Oostham. — (Uitspr. *Snieëfappels*). — Eene var. van Oogstappel, wit van kleur. — Z. ook **Oo(G)STAPPEL**.

Sneeuwballekens, o. mv. — Te Eersel, Vilvoorde. — De vruchten en ook de struik van *Symphoricarpus racemosus* Mich.; fr. *Symphorine à grappes*; vl. *Radijsboomken*. — Uitlandsch struikgewas, veel in hoven en parken gekweekt, wiens vruchten, die wit en balvormig zijn, niet slecht op *Sneeuwballekens* gelijken.

Sneeuwballen, m. mv. — Te Boutersem, Huldenberg, Neer-IJssche, Rillaar, Verrijck, Vilvoorde en in zuid. Belg.-Limb. (waar de uitspr. is : *Sneeballe*). — *Viburnum Opulus* L., var. *sterilis*; fr. *Viorne Obier*, var. *stérile*; vulg. *Boule-de-neige*; vl. *Sneeuwbal*. — De bloemen zijn wit als *sneeuw* en vormen *ballen*.

Sneeuwbellén, v. mv. — Te Cortenbosch. — Id. als **SNEEUWBALLEKENS**.

Sneeuwbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **SNEEUWKLOKJES**.

Sneeuwballen, m. mv. — Te Mechelen-a/Maas. — Id. als **SNEEUWBALLEKENS**.

Sneeuwdoorns, m. mv. — Te Rethy. — Id. als **SLEEDOORN**. — Waarschijnlijk eene verb. van *Sleeuwdoorn*.

Sneeuwklókjes, o. mv. — Te Antwerpen, Rotterdam. — *Galanthus nivalis* L.; fr. *Galanthine Perce-neige*; vulg. *Perce-neige*; vl. *Sneeuwklókje*. — De bloem heeft den vorm van een *klókje* en bloeit als het nog *sneeuwt*.

Sneeuwpruimke(n)s, o. mv. — Te Brecht, Coolseamp. — De vruchten en ook de struik van den *Prunus spinosa* L.; z. **SLEEDOORN**.

Sneutelblomeke(n)s, o. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als **SLEUTEL-BLOEM 1°) en 2°)**.

Snieblommeken, o. — Te Aalst. — Id. als **SNEEUWKLOKJES**.

Snieboonen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **SNIJBOONE(N)**.

Snieboontjes, o. mv. — Te Brugge en omstr. — Id. als **SNIJBOONE(N)**.

Snijboonen, v. mv. — Te Antwerpen, Brecht, Dixmuide en omstr., Esschen (grenzen), Exaarde, Gent en omstr., Laarne, Lichtaart, Lokeren, Moll, Neder-

brakel, Nieuwerkerke, Oostham, Rethy, Saffelare, St-Laurens, Thourout, Turnhout, Vlamertinghe, Wetteren, Wormhoudt en in zuid. Belg.-Limb. (waar de uitspr. is : *Snaai* —). — Eene var. van *Phaseolus vulgaris* L.; in 't fr. *Haricot-sabre*, *Haricot-à-grandes-cosses* genoemd. — De peulen zijn ongeveer 2 decim. lang en 2 centim. breed; zij worden in reepen *gesneden* en alzoo gegeten.

Snijgras, o. — Te Rethy. — Men noemt alzoo, in 't algemeen, verscheidene soorten van 't geslacht *Carex* L.; fr. *Carex*, *Laiche*; vl. *Zegge*. — (Fig.) — Deze planten gelijken op *Gras* (fr. *Graminées*) en hunne stengel is gewoonlijk van drij *snijdende* kanten voorzien.

Snoekblaren, o. mv. — Te Asper en omstr. — Id als 't volg. w.

Snoekkruid, o. — Te Turnhout.

Carex arenaria, met zijnen onderaardschen stam (fr. *rhizome*).

— *Sagittaria sagittifolia* L.; fr. *Sagittaire Flèche-d'eau*; vl. *Pijlkruid*; d. *Pfeilkraut*. — (Fig.) — De driekantige-geoorde bladeren der plant gelijken aan eenen *snoeks-kop*, wiens kieuwen (fr. *branchies*) zouden geheft zijn. — De plant groeit ook in slooten en wateren waar men bijzonder de *snoeken* vindt.

Snoester, v. — Te Lokeren en omstr. — Id. als SLOESTER.

Snoffel, v. — Te Poppel. — Waarschijnlijk eene verb. van *Jenoffel* en dezelfde bet.

Carex arenaria.

Eene aar van mannelijke bloemen (meeldraden) en twee aren van vrouwelijke (stampers).

Blad van *Sagittaria*.

Snoïboeëne, v. mv. — Te Leuven. — Id. als SNIJBOONE(n).

— **Snot**, z. JESUKENS —, KÈZE —, KRAAI —.

Snottebel, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als SNEEUWKLOKJES. —

Snot = fr. morve en *bel* = fr. clochette. — Deze leelijke naam is aan dit schoon bloempje gegeven, om zijnen vorm en zijne kleur (wit en groen).

Snottebezekens, o. mv. — Te Lokeren, Oost-Roosbeke. — De vruchten van den *Taxus baccata* L.; fr. *If à baies*; vl. *IJpenboom* of *Spaansch-Hout*. — (Fig.) — De vruchten zijn met eene *snotachtige* stof vervuld.

Soekelaat, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. alz SIKKELAT.

Soekerij, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als SUIKERIJ 1°).

Soekerkarote(n), v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. noemt men alzo de *Kroten* (fr. *Betteraves*) die tot het *suiker* vervaardigen bestemd zijn.

Soelker, z. SULKER.

— **Solaa**, z. ANDEUVIE —.

Soldatenpluim, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Monarda didyma* L.; fr. *Monarde didyme*. — Eene uitlandsche plant (van de familie der *Lipbloemigen* of *Labiaten*), die dikwijls in de hoven gekweekt wordt en wier bloeiwijze aan eene roode *soldatenpluim* (fr. *pompon*) doet denken.

Solferaan, m. — Te Nederbrakel. — Id. als SAFFRAANBLOEM.

Solfroin, m. — Te Lokeren. — Id. als SAFFRAANBLOEM.

Solje, v. — Te Brugge en omstr. — Id. als SALIE.

Sorel, m. — Te Gulpen, Meersen. — Id. als KANTZURKEL.

— **Sorel**, z. WILDE —.

— **Soulker**, z. ZOETE —.

Sousse, m. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vlamertinghe, Vleteren. — Id. als *Kool*; fr. *Chou*. — *Sousse* is waarschijnlijk eene verb. van den fr. naam.

Spaans(ch)-Gas', o. — Te Beerst, Clercken, Eessen, Lokeren, Wercken, Woumen. — Id. als PASTOORSERS.

Spaans(ch)-Graas, o. — Te Huldenberg, Leuven, Mechelen, Wesemaal en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als PASTOORSERS.

Taxus baccata.

Spaansch-Gers, o. — Te Aarschot, Betecom, Mechelen-a/Maas, O.-L.-V.-Waver, Perck, Wesemaal. — Id. als **PASTOORSGERS**.

Spaansch-Gès', o. — Omstr. van Brussel, Neer-IJssche, Poperinghe, Thourout. — Id. als **PASTOORGERS**.

Spaansch-Groen, o. — Te Aarschot, Berthem, Bierbeek (uitspr. : *Spoïns-Gruun*), Diest en omstr. (uitspr. : *Speunsch-Gruun*), Eersel, Gheel (uitspr. : — *Gruun*), Herent, Hoogstraten, Huldenberg, Leuven (uitspr. : *Spaönse-Groen*), Lokeren (uitspr. : *Spoïns-Groen*), Messelbroeck, Neer-IJssche (uitspr. : *Spoïns-Gruun*), O.-L.-V.-Thielt, Rethy, Sichem, S'-Joris-Winghe, Steenockerzeel, Tessengerloo, Turnhout, Veerle, Vlamertinghe, Wesemaal. — *Taxus baccata* L.; fr. *If à baies*; vl. *IJpenboom* of *Spaansch-Hout*; d. *Gemeiner Eibenbaum*, *Ibenbaum* of *Taxusbaum*; eng. *Yew*. — (Fig. bl. 351.) — Dit struikgewas, zoo 't schijnt, werd uit *Spanje* bij ons ingevoerd; van daar *Spaansch-groen* genoemd. De bladeren zijn schoon donkergroen, zeer dicht en blijven *groen*, zelfs gedurende den winter.

Spaansch-Hagenhout, o. — (Uitspr. : *Spaunsch-Haugenhaat*.) — Te Laarne. — Id. als 't voorg. w.

Spaansch-Hout, o. — Te Baarle, Drongen, Exaarde, Landegem, Leest, Nederbrakel, Nieuwerkerke, O.-L.-V.-Waver, Oost-Roosbeke, Saffelare, Vlamertinghe, Vollezele, Wolverthem. — Id. als **SPAANSCH-GROEN**.

Spaansche-Hagen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **SPAANSCH-GROEN**.

Spaansche-Kazen, v. mv. — Verb. van — *Kersen*. — Te Laarne. — *Cerasus avium* Mönch, var. *Duracina* DC.; fr. *Bigarreautier*; vl. *Bonte Spaansche Kers*.

Spaansche-Kèzen, v. mv. — Te Exaarde, Saffelare, S'-Laurens. — Id. als 't voorg. w.

Spaansche-Moerbezeleer, m. — Te Nederbrakel. — Id. als **MOERBEZENBOOM**.

Spaansche-Peper, m. — Te Gent. — *Capsicum annuum* L.; fr. *Piment annuel*; vulg. *Poivre-d'Espagne*.

Spaansche-Poppelier, m. — (Uitspr. : *Spoönsche* —). — Te Asper en omstr. — Id. als **ITALIAANDER**.

Spaansche-Stekelbezen, v. mv. — Te Nederbrakel. — Id. als **STEKELBEZEN 2º**.

Spaansche-Tarwe, v. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Zea Mays* L.; fr. *Maïs cultivé*; vulg. *Blé-de-Turquie*; vl. *Turksche Tarwe*, *Turksch Koren*, *Maïs*; d. *Turkenweizen*, *Wälschkorn*, *Kukuruz*, *Maïs*; eng. *Indian* of *Turkey Corn*, *Maize*; ital. *Grano turco*, *Melicone*. — (Fig. bl. 353.)

Spaansche-Tèref, v. — Te Oostham, Turnhout. — Id. als 't voorg. w.

Spaansche-Terf, v. — Te Aalst, Bierbeek, Brecht, omstr. van Brussel, D'Worp, Hoogstraten, Leuven, Lichtaart (uitspr. : *Speinse* —), Neer-Ijsche, Nieuwerkerke, Schilde (uitspr. : *Speunsche* —). — Id. als SPAANSCH-TARWE.

Spansche-Terve, v. — (Uitspr. *Spaunsche* —). — Te Laarne, Weteren. — Id. als SPAANSCH-TARWE.

Spansche-Kerse, v. — Te Brecht, Turnhout. — Id. als SPAANSCH-KAZEN.

Spansche-Kieëzen, v. mv. — Te Oostham. — Id. als SPAANSCH-KAZEN.

Spansche-Klaver, m. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als LUZEERN.

Spansche-Krieke, v. mv. — Te Esschen (grenzen). — Id. als SPAANSCH-KAZEN.

— **Spar**, z. BORSTEL —, BOSCH —, MAST —.

Sparappelboom, m. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als PIJNBOOM.

Sparre, v. — 1° Te Bailleul, Berthen, Lokeren, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als PIJNBOOM. — 2° Te Clercken, Dixmuide, Eessen, Lokeren, Zarren. — Id. als DEEL. — Het volk maakt dikwijls geen onderscheid tusschen deze twee soorten van boomen.

Sparreboom, m. — Te Bailleul, Bambeeque, Berthen, Brugge en omstr., Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Meteren, Thourout, Vleteren, Wilder, Wormhoudt. — Id. als DEEL.

Sparreboomken, o. — Te Gent, noemt men alzoo de *Thuya occidentalis* L. en *Th. orientalis* L. (*Biota orientalis* Endl.); fr. *Thuya d'Occident* en *Th. d'Orient*; vl. *West- en Oost-Levensboom*. — Deze twee boompjes gelijken een weinig aan de *Spar* of Den.

Sparrenoot, v. — Te Lokeren. — De vrucht van de *Sparre*, d. i., te Lokeren, de *Pijnboom*.

Spaansch-Hout, z. SPAANSCH —.

Speenkruid, o. — Te Dieghem, Turnhout. — *Ficaria ranunculoïdes* Mönch.; fr. *Ficaire Fausse-Renoncule*; vl. *Ranonkelachtig Speenkruid*. — (Fig. bl. 334.) — Dit kruid wordt gebruikt ter genezing van het *speen* (fr. *hémorrhoides*). (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Zea Mays.

Speinse —, z. SPAANSCH —.

Spek, o. — Te Aalst, Esschen (grenzen), Laarne, Neer-IJssche, Oostham, Oost-Roosbeke en in zuid. Belg.-Limb. — Fr. *aubier*; vl. *spint*. — Het jongste en zachtste hout van den stam der boomen; het hardste gedeelte wordt *hert* of *hart* genoemd (fr. *cœur*).

Spekwortels, v. mv. — Te Oostroot. — *Rumex obtusifolius* L.; fr. *Rumex à feuilles obtuses*; vl. *Stompbladige Zurkel*. — « De wortels dezer plant zijn zeer vettig; als *spek*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Speld, v. — Te Hauwaart. — De vruchten van *Scandix Pecten-Veneris* L.; fr. *Scandix Peigne-de-Vénus*; vl. *Naaldenkervel*. — « Het lange zaad gelijk goed aan de bladeren van den Denneboom, die *spelden* genoemd worden. — Het kruid zelf wordt *Wilde Poot(e)kens* geheeten. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

— **Speld**, z. GROOTE-GOUDEN —, KLEINE-GOUDEN —.

Spelder. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als SPELD.

Spelt, m. — Te Aalst, Boutersem, Lauw, Looz, Piringen, St-Truiden, Turnhout, Vertrijck, Vilvoorde, Wesemaal, zuid. Belg.-Limb., enz. — *Triticum Spelta* L.; fr. *Froment Épeautre*; vulg. *Épeautre*; vl. *Spelt*; d. *Spelz*; eng. *Spelt*.

Spelte, m. — Te Wetteren. — Id. als SPELT.

— **Spenaatje**, z. WIL —.

Spénâge, z. SPINAGE.

Spénodge, z. SPINAGE.

Spêr, v. — Te D'Worp. — Verb. van *Sperre*, *Sparre*. — Id. als DEEL.

Spêreboom, m. — Te Brussel en omstr. — Id. als DEEL.

Sperjes, v. mv. — De *j* wordt hard uitgesproken. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als ASPERSIE.

Sperre, v. — 1° Te Aalst, Gent en omstr. (soms tijds), Laarne, Nieuwerkerke, Wetteren. — Id. als PIJNBOOM. — 2° Te Baarle, Drongen, Gent en omstr. (gewonelijk). Laarne (men maakt gewoonlijk geen onderscheid tusschen 1° en 2°), Landegem Langemark, Nederbrakel, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Sottegem, Vlamertinghe. — Id. als DEEL.

— **Sperre**, z. HOF —.

Ficaria ranunculoides.

- Sperrè**, z. SPURRIE.
- Sperreboom**, m. — 1° Te Gent en omstr. (gewonelijk). — Id. als PIJNBOOM.
— 2° Te Gent en omstr. (soms), Poperinghe, Vlamertinghe. — Id. als DEEL.
- Sperrenhout**, o. — Te Assche en omstr. — Id. als PIJNBOOM.
- Sperzen**, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als ASPERSIE.
- Speunsch-Gruun**, z. SPAANSCH-GROEN.
- Speure**, z. SPURRIE.
- Speurie**, z. SPURRIE.
- Speurrè**, z. SPURRIE.
- **Speurre**, z. WATER —.
- Speurrie**, z. SPURRIE.
- Spèzie**, v. — Te Turnhout. — Id. als ASPERSIE.
- Spijsche-Duivelke(n)s**, o. mv. — Te Kortrijk. — Id. als SNEEUWKLOKJES.
- Spik**, v. — Te Oplinter. — De vruchten van de DOORHAGE (z. dat v.). —
Spik heeft waarschijnlijk denzelfden zin als *Spuk*. (Z. dat v.)
- Spikkebees**, v. — Te Wesemaal. — Id. als 't voorg. w.
- Spinaaize**, z. SPINAGE.
- Spinagie**, z. SPINAGE.
- Spinage**, v. — *Spinacia oleracea* L.; fr. *Épinard potager*; vl. *Gewone Spinazie*; d. *Gemüse-Spinat*; eng. *Spinage*. — Zie hier de verschillende uitspraken, die wij opgemerkt hebben :
- 1° *Spinazie*. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Oostham, Rethy, Turnhout.
- 2° *Spinaze*. — Te Thourout en omstr.
- 3° *Spinagie*. — Te Turnhout (men hoort ook *Spinazie*), Antwerpen, Beerst, Brugge, Clercken, Dixmuide en omstr., Eessen, Poperinghe, Vlamertinghe, Wormhoudt, Woumen, Zarren.
- 4° *Spinage*. — Te Moll, Nederbrakel (*ge* wordt hard uitgesproken, als in 't fr. *je*).
- 5° *Spinaaize*. — Te Oost-Roosbeke.
- 6° *Spináoze*. — Te Laarne, Wetteren.
- 7° *Spinoge*. — Te Brussel (*ge* = *je*, hard uitgesproken).
- 8° *Spinoge*. — Te Aalst, D'Worp, Nieuwerkerke.
- 9° *Spinoige*. — Te Lokeren.
- 10° *Spinesse*. — Te Gheel.
- 11° *Spinêze*. — Te Lichtaart.
- 12° *Spineuss*. — Te Bierbeek, Leuven, Neer-IJssche. — (*Eu* wordt uitgesproken als is 't fr. *neuf*.)
- 13° *Spenáoge*. — Te Gent en omstr.
- 14° *Spenáge*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren.

15° *Spénodge*. — In zuid. Belg.-Limb.

N. B. De laatste lettergreep *ge* wordt overal hard uitgesproken, gelijk in 't fr. voornaamw. *jé*.

Spinaze, z. SPINAGE.

Spinazie, z. SPINAGE.

Spinesse, z. SPINAGE.

Spineus', z. SPINAGE.

Spinêze, z. SPINAGE.

Spinnekoppen, m. mv. — 1° Te Exaarde, Gent, Houtvenne, Huldenberg, Leuven, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, Saffelare, Verrijck, Vilvoorde.

— *Nigella damascena* L.: fr. *Nigelle de Damas*; vulg. *Pattes-d'araignées*, *Herbe-à-l'araignée*; vl. *Nigella van Damas*. — Het omwindsel (fr. *involute*) dat de bloemen omringt is samengesteld van fijn doorsnedene blaadjes, die niet slecht op *spinnepootten* gelijken.

— 2° Te Berg, Bloir, Mall, Sluizen.

— *Aconitum Napellus* L.: fr. *Aconit Napel*; vl. *Echte Monnikskap*. — (Fig.) — De *Nigella damascena* L. wordt, op dezelfde plaatsen, *Dikke-Spinnekoppen* genoemd.

— **Spinnekoppen**, z. DIKKE —.

Spinnerokskens, o. mv. — Te Assche en omstr. — Id. als DRUIFKENS.

Spinōge, z. SPINAGE.

Spinoige, z. SPINAGE.

Spinrokken, m. mv. — Te Opwijk. — Id. als DRUIFKENS.

Spinrok- of Spinrokkenhout, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Viburnum Opulus* L.: fr. *Viorne Obier*; vl. *Zwelkenhout*, *Watervlier*. — *Spinrok* = fr. *quenouille*. — In 't fr. wordt dit struikgewas soms ook *Bois-à-quenouille* geheeten.

Spinrokskes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als DRUIFKENS.

Splijtgras, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Anthoxanthum odoratum* L.: fr. *Flouve odorante*; vl. *Reukgras*.

Sporen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als RIDDERSPOREN.

— **Sporen**, z. RIDDER —.

Afgezonderde bloem
(natuurlijke grootte).

Aconitum Napellus.

Sporkenhout, o. — Te Aarschot, Brasschaat, Leest, Londerzeel, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Perck, St-Joris-Winghe, Thielen, Wesemaal. — *Rhamnus Frangula* L.; fr. *Nerprun Bourdaine*; vulg. *Bourdaine*; vl. *Pijlsork*, *Pijlsorkenboom*, *Pijlhout*. — « Men spreekt uit *Speurkenhout*. — In dit woord heeft eene letterverwisseling plaats gehad : *spork* staat voor *sprok*, dat de hoedanigheid van dit hout aanduidt. Immers, de spork is sprok, 't is te zeggen : hij breekt gemakkelijk. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*) — Het lat. w. *Frangula* (van *frangere* = breken), duidt ook dezelfde hoedanigheid aan.

— **Sporkenhout**, z. WIT —, ZWART —.

Spraut, z. SPRUIT.

Spraute(n), v. mv. — Te Leuven. — Id. als SPRUITKOOL.

— **Spraute(n)**, z. BRUSSELTSE —.

Sprautkeul, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als SPRUITKOOL.

Sprêtkoole, m. — Te Bierbeek. — Id. als SPRUITKOOL.

Springer, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Impatiens Noli-tangere* L. en *I. parviflora* DC.; fr. *Impatiente n'y touchez pas* en *I. à petites fleurs*; vl. *Springzaad* of *Springkruid roer-mij-niet* en *Kleinbloemig S.* — Alzoo geheeten, omdat de vruchten door rijpheid of bij de minste aanraking met geweld openspringen en hun zaad rondstrooien.

Springkruid, o. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als 't voorg. w.

Sprooite, v. mv. — Te Brussel en omstr. — Id. als SPRUITKOOL.

Sprotjes, o. mv. — Te Brussel en omstr. — Id. als SPRUITKOOL.

Spröuite(n), v. mv. — Te Reeth. — Id. als SPBUITKOOL.

— **Sprouw**, z. KRIEKE —.

Spruit, v. — In zuid. Belg.-Limb. (De uitspraak is *Spraut*.) — Eene wortelscheut, een uitlooper; fr. *drageon*.

Spruite(n), v. mv. — Te Antwerpen, Brecht, D'Worp, Esschen (grenzen), Exaarde, Gent en omstr., Laarne, Lichtaart, Lokeren, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, Saffelare, St-Laurens, Turnhout. — Id. als SPRUITKOOL.

— **Spruite(n)**, z. BRUSSELSCHE —.

Spruitjes, o. mv. — Te Antwerpen, Brecht, Lichtaart, Turnhout. — Id. als SPRUITKOOL.

Spruitkool, m. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Oost-Roosbeke, Woumen. — De gewoonlijke uitspr. is *Sprutkool*. — Fr. *Chou de Bruxelles*. — Alzoo genoemd omdat deze *Kool*, langs den stam, vele *spruiten* schiet.

Spruten, v. mv. — Te Beerst, Brugge en omstr., Clercken, Dixmuide, Eessen, Esschen (grenzen), Lokeren, Nieuwerkerke, Woumen. — Id. als SPRUITKOOL.

Sprutjes, o. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als **SPRUITKOOL**.

Sprutkoolen, m. mv. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Woumen. — Id. als **SPRUITKOOL**.

Spuk, v. — Te Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt. — Vruchten van den *Hagedoorn*; lat. *Crataegus oxyacantha* L., en *C. monogyna* Jacq., fr. *Aubépine épineuse* en *Au. à un style*. — *Spukken* beteekent, te O.-L.-V.-Thielt, *zwellen*. Zoo zegt men: men moet de Erwten in regenwater laten *spukken*, alvorens ze op het vuur te zetten. — Uw aangezicht is *gespukt*. — Nu, de roode beziën van den Hagedoorn zijn tamelijk dik. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Spukdorens, m. mv. — Te Messelbroeck. O.-L.-V.-Thielt. — Id. als **HAGEDOORN**. — Z. ook 't voorg. w.

Spurre, z. **SPURRIE**.

Spurrie, v. — *Spergula arvensis* L.; fr. *Spargoute des champs*; vulg. *Spergule*; vl. *Akker-Spurrie*; d. *Spark*, *Ackerspark*, *Spergel*; engl. *Spurry*, *Spergula*. — Zie hier de bijzonderste manieren van uitspreken, die wij opgemerkt hebben:

1° *Speurrie*; *Speurre*. — Te Antwerpen en omstr., Asper en omstr., Brecht, D'Worp, Esschen (grenzen), Oostham, Oost-Roosbeke, Rethy, Tessenderloo, Turnhout en omstr., Wetteren.

2° *Speurre*; *Sperrè*. — Te Bilsen, Coninxheim, Cuttecoven, Diepenbeek, Elst, Fall-Mheer, Genoels-Elderen, Herderen, Hex, Jesseren, Ketzingen, Lauw, Looz, Mall, Membruggen, Millen, Nederheim, Neer — en Over-Repen, Piringen, Rixingen, 'S Heeren-Elderen, Sluizen, Tongeren, Vlijtingen, Widoye.

3° *Speure*. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Laarne, Woumen, Zarren.

4° *Speurre*. — Te Bierbeek, Lichtaart, Neer-IJssche.

5° *Spurre*. — Te Boutersem, Huldenberg.

6° *Spurrie*. — Te Aarschot, Brugge en omstr., Hauwaart, Herent, Hersselt, Thourout, Verrijck, Werchter, Wesemaal.

Staaif-Dissel, v. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — *Cirsium arvense* Scop.; fr. *Cirse des champs*; vl. *Akker-Vederdistel*. — Verb. van *Stijve Distel*. — Alzoo genoemd, omdat de stengel zeer hard en *stijf* is.

Staakboone(n), v. mv. — Te Bierbeek, Brecht, Esschen (grenzen), Neer-IJssche, Oostham en in zuid. Belg.-Limb. — *Phaseolus vulgaris* L.; fr. *Haricot commun*; vl. *Gewone Boon*; *Krombek*. — Deze *Boonen* zijne alzoo genoemd omdat zij langs de *staken* (fr. *perches*) opklimmen.

Staakroze(n), v. mv. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als STOKROZEN.

Stam, m. — Wordt bijna *overal* gebruikt in den zin van 't fr. *tronc*, *tige* — Z. ook BOL, BOOL.

— **Stammen**, z. BOTER —.

— **Standekens**, z. BOTER —.

Stat, m. — Verb. van *Staat*, *Steert*. — In zuid. Belg.-Limb. — De *bloemsteel* en *bladsteel*; fr. *pédoncule* en *pétiole*.

Stauffelier, v. — Te Laarne. — Id. als STOFFELIER.

Steeknetel, v. — Te Aarschot. — Id. als NETEL.

Steekneuske(n)s, o. mv. — Te Turnhout. — Id. als IEGELBLOEM. — Alzoo. geheeten naar de lange punten der bloemkelkbladeren, die boven de bloemkroon uitkomen en in de *neus steken* of pikken, als men aan de bloem wil rieken.

Steel, m. — Te Bierbeek, Brecht, Brussel, D'Worp, Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Neer-IJssche, Oostham. — De *bloemsteel* en *bladsteel*; fr. *pédoncule* en *pétiole*.

Steelke; **Steeltje**, o. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Gent en omstr. — Id. als STEEL.

Steen, m. — Te Bailleul, Berthen, Brussel, Dixmuide, D'Worp, Esschen (grenzen), Gent en omstr., Lichtaart, Lokeren, Meteren, Oost-Roosbeke, Poperinghe, S'-Jans-Cappel, Thourout, Vleteren. — Het hard, steenachtig gedeelte van sommige vruchten, zoo als Perziken, Abrikozen, Pruimen, Kersen, enz. waarin een pit of kern vervat is: fr. *noyau*. — Als men dat steenachtig omhulsel *alleen* wil aanduiden (met uitsluiting van den pit of kern, die er in zit), zegt men *Klokhuis*. — Z. ook dit w.

Steenbloem, v. — Te Mariakerke (W.-Vlaand.), Oostende. — Id. als STEENFLIER.

Steenbloemeke(n)s, o. mv. — Te Neer-IJssche. — Id. als MADELIEFJE. — Zij groeien dikwijls tussehen de *steen*en; van daar elders ook *Kasseike(n)s*, enz. genoemd: van *kassei* = fr. *pavé*, *pierre*.

Steenek, m. — Te O.-L.-V.-Thielt, Perek. — *Quercus sessiliflora* Sm.; fr. *Chêne à fruits sessiles*; vl. *Ongesteelde Eik*. — « Soort van *Eik*, die des winters zijne bladeren behoudt » (ofschoon verdroogd) « en wiens hout bijna zoo hard is als *steen*, zoo dat het zich moeielijk laat verwerken. Deze soort wordt minder gezocht, dan de andere. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*) — Elders geeft men ook denzelfden naam aan eene uitlandsche soort van *Eik*: *Quercus Ilex* L.; fr. *Chêne Yeuse*; vulg. *Chêne vert*; vl. *Kleine Steenek*.

Steenflet, v. — Te Wommersom. — Id. als STEENFLIER.

Steenflier, v. — Te Deynze, Diest, Esschen (grenzen), Heverlé, Huldenberg, Vilvoorde. — *Cheiranthus Cheiri* L.; fr. *Giroflée Violier*; vulg. *Giroflée-de-muraille*, *Murailler*; vl. *Steen-Violier*; d. *Gelbe Levkoje*, *Gelbe Viole*, *Goldlack*; eng. *Wallflower*. — Deze plant is zoo genoemd, omdat zij geerne tusschen de *steen*en der oude muren groeit.

Steenflierkes, o. mv. — Te Brussel. — Id. als 't voorg. w.

Steenkersen, v. mv. — Te Herent. — Id. als SCHIJTKAZEKES.

Steenklaver, m. mv. — 1° Te Berg, Bloir, Genoels-Elderen, Hauwaart, Herent, Hersselt, Houtvenne, Mall, Millen, Nederheim en Sluizen, noemt men *gewoonlijk* alzoo den *Lotus corniculatus* L.; fr. *Lotier corniculé*; vl. *Gehoornde Rotklaver*. *Somtijds* nochtans geeft men ook denzelfden naam aan den *Medicago Lupulina* L.; fr. *Luzerne Lupuline*; vl. *Hoppe Rupsklaver*; aan den *Trifolium minus* Relh.; fr. *Trèfle nain*; vl. *Dwerg Klaver* en aan den *Trifolium procumbens* L.; fr. *Trèfle couché*; vl. *Liggende Klaver*. — Al deze soorten van planten hebben gele bloempjes, *klaverachtige* bladeren en komen op hellingen of in *steenachtige* gronden. — 2° Te Aarschot, Baarle, Blaasveld, Drongen, Exaarde, Hove, Landegem, O.-L.-V.-Thielt, Poppel, Saffelare, St-Joris-Winghe. — *Trifolium repens* L.; fr. *Trèfle rampant*; vulg. *Trèfle-blanc*; vl. *Kruipende of Witte Klaver*.

Steenklaverke(n)s, o. mv. — Te Wetteren. — *Medicago Lupulina* L.; fr. *Luzerne Lupuline*; vl. *Hoppe Rupsklaver*.

Steenklavers, m. mv. — Te Laarne. (Uitspr. — *Klovers*.) — Id. als 't voorg. w.

Steenolm, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene *harde* var. van *Ulmus campestris* L.; fr. *Orme champêtre*; vl. *Gemeene Olm*. — (Fig.) — Alzoo genoemd, bij tegenoverstelling met den. *U. campestris* L.; var. *latifolia*; fr. *O. champêtre*, var. *à feuilles larges*; vl. *Vet-Olm*.

Bladeren, bloem en vrucht van *Ulmus campestris*.

Steenpeer, v. — Te Turnhout en omstr. — Eene zeer *harde* var. van Peer; zoo hard als *steen*, om zoo te zeggen.

Steenstoffelier, v. — Te Asper en omstr., Mariakerke (W.-Vlaand.). — Id. als STEENFLIER.

Steenkje, o. — Te Brussel, Dixmuide, Esschen (grenzen), Gent en omstr. — Id. als STEEN.

Steenzweerkruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als DUIZENDBLAD. — *Kruid* dat somtijds gebruikt wordt om de *steenzwieren* (fr. *furuncles*) te genezen.

Steert, m. — De gewonelijke uitspr. is *stèrt*. — Te Bailleul, Berthen, Dixmuide, Meteren, Oost-Roosbeke, S'-Jans-Cappel, Thourout, Vleteren. — De *bloemsteel* en *bladsteel*; fr. *pédoncule* en *pétiole*.

— **Steert**, z. HONDS —, KATTE, — LAMMER —, PEEERDE —, PLUIM —, STERMET-DEN —, VERKENS —, VOSSE —.

— **Steerten**, z. KATTE —, LAMMER —, RATTE —, VOSSE —.

Stekebeez'hut, m. — Verb. van *Stekelbeziën*. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als STEKELBEZIËN. — Z. ook HUT.

Stekebeïërhut, m. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als STEKELBEZIËN. — Z. ook HUT, w. dat synoniem is van *struik*.

Stekebeiers, m. mv. — Te Bailleul, Beerst, Berthen, Brugge, Clercken, Dixmuide, Eessen, Meteren, S'-Jans-Cappel, Vleteren, Woumen, Zarren. — Id. als STEKELBEZIËN.

Stekebessen, v. mv. — Te Hoogstraten. — Id. als STEKELBEZIËN.

Stekebezeleer, v. mv. — Te Brussel en omstr., D'Worp. — Id. als STEKELBEZIËN.

— **Stekebezeleer**, z. WULLE —.

Stekebezen, v. mv. — Te Aarschot, Antwerpen, Appelterre, Brussel en omstr., Gent, Ingoyghem, Mechelen, Opwijk, Schilde, Vilvoorde, Wolverthem. — Id. als STEKELBEZIËN.

Stekebrem, m. — Te Hoogstraten. — *Ulex europaeus* L.; fr. *Ajone d'Europe*; vl. *Gaspeldoorn*, *Ginst*. — De plant gelijkt op *Brem* (fr. *Genêt*) en is voorzien van *stekels* of doornen.

Stekelbezeleer(e), m. — Te Aalst, Gent en omstr., Lede, Lokeren, Nederbrakel, Wetteren. — Id. als STEKELBEZIËN.

Stekelbezen, v. mv. — Dezelfde opmerkingen als voor 't voorg. w.

— **Stekelbezen**, z. SPAANSCH —.

Stekelbezie(d)s, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als STEKELBEZIËN.

Stekelbezielaar, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't volg. w.

Stekelbeziën, v. mv. — Te Deynze, Nieuwerkerke, Petegem, S'-Laurens.

— Beduidt eigenlijk de vruchten van den *Ribes Uva-crispa* L.; fr. *Groseillier épineux*; vl. *Stekelbessastruik*; d. *Stachelbeerstrauch*; eng. *Gooseberry-tree*; maar, in het dagelijksch gebruik, beduidt dit w. zoo wel den *struik*, als de vruchten. — De var., met *dikke* vruchten, welke in de tuinen gekweekt wordt (fr. *Groseillier-à-maquereaux*) draagt gewonelijk denzelfden naam; somtijds nogtans zegt men ook *Dikke-Stekelbeziën*. — De plant is alzoo genoemd om de *stekels* (fr. *épines, piquants*) waarmede de stam bezet is.

Stekels, m. mv. — Te Esschen. — Algemeene naam van het geslacht *Lappa* Tournef.; fr. *Bardane*; vl. *Klis*, *Kles*, zonder onderscheid van soort. — De meest verspreide soort is de *L. minor* DC.; fr. *B. mineure*; vl. *Kleine Klis*. — De bolvormige zaadknoppen dezer plant zijn van *stekels* voorzien, waarmede zij zich aan de kleederen hechten. — « Op vele plaatsen, » zegt M. Vits (*Mém. cour. inéd.*), « vinden de schoolknappen er genoeg in deze knoppen op elkanders kleederen, en zelfs in elkanders haar te verpen, waar men ze maar met moeite kan uit rukken. »

Sténkerskruid, o. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als SCHIJTKRUID. — Verb. van *Stinkers*. — Dit kruid *stinkt* d. i. heeft eenen slechten reuk.

Stekerbezen, v. mv. — Te Laarne. — Id. als STEKELBEZIËN.

Stekers, m. mv. — 1° Te Schelle. — Id. als STEKELS.

2° Te O.-L.-V.-Thielt. — *Bidens tripartita* L.; fr. *Bident tripartit*; vl. *Driedeelige Tandzaad*. — (Fig.) — Het rijpe zaad dezer plant blijft, met zijne tandjes, in de kleederen *steken*.

Ster, v. — Te Exaarde, Saffelare noemt men alzoo verscheidene soorten van *Aster* L., als *A. Tripolium* L.; *A. Salignus* Willd.; *A. Novi-Belgii* L., enz.; fr. *Aster Tripolium*; *A. à feuilles de Saule*; *A. de la Nouvelle-Belgique*; vl. *Aster Tripolium*; *A. met Wilgebladeren*; vrucht van *Bidens* *Tripartita*. *A. van Nieuw-België*, enz. — Zoo als de lat. naam ook aanduidt, hebben deze soorten van planten *stervormige* bloemen.

— **Ster**, z. ZONNE —.

Ster-met-den-Ster, v. — Te Vilvoorde. — *Angraecum sesquipedale* Pet.-Thouars; fr. *Angrec sesquipédale*. — Uitlandsche plant, van de familie der *Orchideeën* of *Standelkruidachtigen*, wier bloem op eene komeet of *steertster* gelijkt.

Sterkèrs, m. — Te Rotterdam. — Id. als KERS.

— **Ster(re)**, z. KOORN —, MORGEN —.

Sterrebloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **STER**.

Sterrekens, o. mv. — 1° Te Opwijk, Wetteren. — *Cineraria cruenta* L'Hérit.; fr. *Cinéraire couleur de sang*; vl. *Bloedkleurig Aschkruid*. — Eene gekweekte sieraadplant.

2° Te Berg, Bloir, Mall, Nederheim, Sluizen (uitspr. *Sterrkès*). — *Stellaria Holostea* L.; fr. *Stellaire Holostée*; vl. *Hardstengelig Sterrekruid*. — De witte bloempjes van den *Stellaria* en de bloedkleurige bloemen van den *Cineraria* gelijken op *sterren*.

Sterrekens-van-Bethleem, o. mv. — Te Wilrijk. — Id. als **VELDLOOK**. — De witte bloemen der plant zijn *stervormig*.

Sterrekruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Stellaria Holostea* L.; fr. *Stellaire Holostée*; vl. *Hardstengelig Sterrekruid*. — De witte bloempjes der plant zijn *stervormig*.

Sterren, v. mv. — Te Wilrijk. — Id. als **STERREKENS-VAN-BETHLEEM**.

— **Stèt**, z. **VOSSE** —.

Steufkesboone(n), v. mv. — (*Eu* wordt uitgespr. als *œu*, in 't fr. *bœuf*.) — Te Berg, Bloir, Elst, Genoels-Elderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als **STRUİKBOONE**(n).

Stink-Jëttel, v. — Z. 't volg. w., waarvan dit eene verb. is.

Stink-Netel, v. — Te Mall, Sluizen. — *Stachys sylvatica* L.; fr. *Epiaire des bois*; vulg. *Ortie puante*; vl. *Bosch-Andoorn*. — De plant heeft eenen slechten reuk, zij *stinkt* en hare bladeren gelijken op die der Groote *Netel*.

Stink-Roze, v. — Te Vlamertinghe. — Id. als **KOLBLOEM**.

Stink-Wied, o. — Te Vlamertinghe. — Id. als **KAMILLEBLOEM**. — *Wied* = kruid, onkruid. — De plant heeft eenen *sterken* reuk; van daar hare naam. — Z. ook **STINKENDE-WIED**.

Stinkend-Hout, o. — Te Poppel. — *Solanum Dulcamara* L.; fr. *Morelle Douce-Amère*; vulg. *Douce-Amère*; vl. *Bitterzoet*; d. *Bittersüsz*, *Alpranken*; eng. *Bitter-Sweet*. — (Fig.) —

De stam der plant is *houtachtig*. Als men er in snijdt, verspreidt hij eenen *onaangenamen* geur.

Stinkende-Gâ, v. — Te Boutersem, Blauwput, Hauwaart, Hersselt, Kessel-Loo, Mechelen, Perck, Verrijck. — Id. als **STINKENDE-GAUWE**.

Stinkende-Gauw, v. — Te Bierbeek, Gheel, Neer-IJssche, — Id. als 't volg. w.

Solanum Dulcamara.

Stinkende-Gauwe, v. — Te Rethy, Turnhout. — *Chelidonium majus* L.: fr. *Chélidoine majeure*; vulg. *Chélidoine*, *Eclair*; vl. *Stinkende Gouwe*. — (Fig.) — Het geel melksap der plant heeft eenen *onaangenamen* geur.

Stinkende-Gouw, v. — Te Aarschot, Leest, O.-L.-V.-Thielt, Steenockerzeel, Tessenderloo. — Id. als 't voorg. w.

Stinkende-Hêring, m. — Te Mall, Sluizen. — *Che-nopodium foetidum* Lmk.: fr. *Ansérine fétide*; vl. *Stinkende Ganzevoet*. — De plant riekt zeer *slecht*; hare reuk gelijkt op dien van rotten visch of rotten *haring*.

Bloem van
Chelidonium majus.

Stinkende-Kruid, o. — Te Aarschot. — Het geslacht *Scrophularia* Tournef. in 't algem., maar bijzonder de *S. aquatica* L.: fr. *Scrophulaire aquatique*; vl. *Water-Helmkruid*. — Alzoo genoemd om den *slechten* reuk der planten.

Stinkende-Vergouw, v. — 1° Te Dieghem, Exaarde, Machelen, Saffelare, Vilvoorde (uitspr. *Vergá*). — Id. als STINKENDE-GOUWE. — 2° Te Dieghem noemt men alzoo ook den *Diplotaxis tenuifolia* DC.: fr. *Diplotaxe à feuilles menues*; vl. *Smalbladige Dubbelrij*. — Deze planten, bijzonder de laatste, verspreiden eenen zeer *onaangenamen* geur.

Stinkende-Wied, o. — Men zegt gewoonelijk *Stinke-Wied*. — Te Alveringhem. — Id. als KAMILLEBLOEM. — Z. ook STINK-WIED.

Stinkerke(n)s, z. STINKERS.

Stinkers, m. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt, Opwijk, Vilvoorde. — Id. als AFRIKAANDER. — Deze planten verspreiden eenen zeer sterken en *onaangenamen* geur.

— **Stjête**, z. VOSSE —.

— **Stoel**, z. PADDE —, VLIEGEN-PADDE —.

Stoelbiezen, v. mv. — Te Lokeren, Vlamertinghe. — *Scirpus lacustris* L.: fr. *Scirpe des lacs*; vl. *Meer-Bladbies*. — Deze *biezen* dienen om de *stoelen* te overtrekken.

Stof, v. — Te Boutersem, Bierbeek, Corbeek-Loo, Leuven. — Id. als GIST.

Stoffelier, v. — Te Exaarde, Gent en omstr., Laarne, Lokeren, Nieuwerkerke, Saffelare, Vlamertinghe, Wetteren. — *Matthiola fenestralis* R. Brown. en *M. incana* R. Brown; fr. *Matthiôle des fenêtres*; vulg. *Coquardeau* en *M. blanchâtre*; vulg. *Giroflée des jardins*; vl. *Venster-Violierstruik* en *Hof-Violierstruik*. — Op eenige plaatsen geeft men soms ook denzelfden naam aan de *Steenflier*. Z. dit w. — *Stoffelier* is waarschijnlijk eene verb. van *Stokviolier*: de stam dezer twee soorten

wordt gelijk een *stok*, d. i. houdachtig. — De stam van den *M. annua* Sweet.; fr. *M. annuelle*; vulg. *Quarantain*, *Quarantaine*; vl. *Jaarlyksche Violierstruik*, blijft grasachtig (fr. *herbacé*).

— **Stoffelier**, z. STEEN —, ZOMER —.

— **Stok**, z. PATERS —.

Stokrozen, v. mv. — Wordt bijna *overal* gezegd, in denzelfden zin als MAANDROOS. Z. dit w. — De bloemen der plant gelijken aan *rozen* en men ondersteunt de stammen met *stokken*. — Misschien komt de naam ook van den vorm, van het voorkomen der stammen die aan lange, stijve *stokken* gelijken.

Stooterkens, o. mv. — Te Perck. — *Specularia Speculum* Alph. DC.; fr. *Spéculaire Miroir*; vulg. *Miroir-de-Vénus*; vl. *Grootbloemige Vrouwenspiegel*. — « De bloempjes zijn rond, gelijk een boterstooter. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Stoppēlen, **Stoppels**, v. mv. — Te Bierbeek, Brecht, Brussel en omstr., D'Worp, Esschen (grenzen), Laarne, Lichtaart, Lokeren, Neer-IJssche, Oostham, Oost-Roosbeke, Thourout en in zuid. Belg.-Limb. — Het *onderste* gedeelte der halmen van afgesneden graan, sloorzaad, enz., dat in den grond blijft staan; fr. *éteule*.

Stopsel, m. — Te Brussel, Lokeren. — *Kurk*; fr. *liège*. — Dient om *stoppen* (fr. *bouchons*) te maken.

Straatblaren, o. mv. — Te Londerzeel. — Id. als WEEGBREE.

Straatblommekes, o. mv. — Te Wetteren. — Id. als MADELIEFJE.

Straatmadelievekens, o. mv. — Te Begijnendijk, Boisschot, Heffen, O.-L.-V.-Waver. — Id. als MADELIEFJE. — « Deze bloempjes groeien veel tusschen het gras der dorpstraten. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Streepke(n)s-Gès, o. — Te Asper en omstr. — Id. als GESTREEPT-LISCH.

Strekgras, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als HONDSGRAS. — Men zegt ook *Strikgras*: van *strik* = fr. noeud coulant, lacet. — Het onderaardsch gedeelte der plant gelijkt aan witte koordjes of strikken.

Streping, m. — Te Exaarde, Nieuwerkerke, Saffelare. — Soort van Appel die roode *strepēn* draagt.

— **Streping**, z. WINTER —, ZOMER —.

Streuvelheit, o. — *Heit* = hout. — Te Asper en omstr. — Misgroeid hout.

Strikgras, z. STREKGRAS.

Strikken, v. mv. — Te Gheel. — Id. als LINTKRUID.

Strikske(n)s, o. mv. — Te Aarschot, Kessel-Loo, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, Park, Turnhout. — Id. als LINTKRUID.

Stroei, o. — Te Oostham. — Bijzondere uitspr. van 't w. *strooi*; fr. *paille*.

Stroeibloem, z. STROOI —.

Stroek, z. STRUIK.

— **Stroek**, z. EIKE —, FLAMBOZE —, ROZE —.

Stroëblomme, z. STROOIBLOEM.

Stroo, o. — Te D'Worp, Lichtaart, in zuid. Belg.-Limb., enz. — Bijzondere uitspr. van 't w. *strooi*; fr. *paille*.

— **Stroo**, z. KEES —, O.-L.-V.-BEDS —.

Stroobloem, z. STROOIBLOEM.

— **Stroobloem**, z. KLEINE —, LILA —, PURPERE —.

Stroobblomme, z. STROOIBLOEM.

Strood, o. — Te Oost-Roosbeke. — Bijzondere uitspr. van 't w. *strooi*; fr. *paille*.

Strooët, o. — Te Leuven, Neer-IJssche. — Id. als 't voorg. w.

Strooibloem, v. — Onder dezen algemeenen naam beduidt men, bijna overal, twee gansch verschillende soorten van planten, die *strooi*achtige, d. i. niet verslensende bloemen dragen. De meest gekweekte soort is de *Xeranthemum annuum* L.; fr. *Xéranthème annuel*; vulg. *Immortelle*, van de familie der *Saamhelmigen* of *Composeën*; de andere is de *Gomphrena globosa* L.; fr. *Amarantine violette*, *Immortelle violette*, van de familie der *Amarantaceën*.

— **Strooibloem**, z. GROOTE —, KLEINE-GELE —.

Strooiblom, v. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Lichtaart, Rethy, Turnhout. — Id. als STROOIBLOEM.

Stroop, z. SIROOP.

— **Struik**, z. BEIER —, BESSEM —, BEZIE —, BRAAM —, BREMBEZEN —, DOORN —, FRAMBOZEN —, KNIKKERS —, KROESELE —.

Struikboonen, v. mv. — Te Dixmuide en omstr., Exaarde, Oost-Roosbeke, Nederbrakel, Wetteren. — *Phaseolus vulgaris* L., var. *nana*; fr. *Haricot commun*, var. *naine*; vulg. *Haricot nain*. — De *Gewone Boon*, ook *Krombek* geheeten (*Ph. vulgaris* L.), wordt zeer lang van stengel en klimt langs de staken; de var., waar hier spraak van is, blijft klein en groeit *struiksgewijze* (fr. en forme de touffes).

Struikprinsesse(n), v. mv. — Te Baarle, Drongen, Landegem. — Id. als 't voorg. w.

Struud, o. — Te Brussel en omstr., Gent en omstr., Lokeren. — Bijzondere uitspr. van 't w. *strooi* (fr. *paille*).

Suikeraaië, v. en m. — Te Gent en omstr. — Id. als SUIKERIJ 1°).

Suikerappels, m. mv. — Te D'Worp, Lokeren. — Soort van *Appel*, met *suiker*achtigen smaak.

Suikerbeeten, v. mv. — Te Oost-Roosbeke noemt men alzo de *Beeten*

(fr. *Betteraves*) die voor de *suikerfabrieken* bestemd zijn. Die voor het vee gezaaid worden, heeten *Koeibeeten*.

Suikerboonen, v. mv. — Te Brussel (uitspr. *Sooikerbuune*), Exaarde, Poperinghe, Saffelare, Thourout. — Id. als STRUIKBOONEN.

Suikerij, v. en m. — 1° Te Betecom, Gent, Lokeren, Rethy, St-Laurens, Turnhout en omstr. — *Chicorium Intybus* L.; fr. *Chicorée sauvage*; vl. *Wilde Suikerij*. — (Fig.)

— Men geeft denzelfden naam ook aan de gekweekte var., wier wortel, gebrand en gemalen, bij den Koffie gevoegd wordt.

— 2° Te Aarschot, Antwerpen, Boutersem, Blaasveld, Boisschot, Brusseghe, Diest, Gheel, Heffen, Hoogstraten, Kessel-Loo, Landen, Leest, Mechelen, Merchtem, Messelbroeck, Molenbeek-Wersheek, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Opwijk, Park, Schilde, Siche, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Veerle, Vertrieck, Vollezele, Werchter. — Id. als PISSEBLOEM.

— In zuid. Belg.-Limb.

(uitspr. *Soekerij*) beduidt deze naam zoowel de *Pissebloem*, als den vervaardigten suikerij die met den Koffie gebruikt wordt. — Z. SUKERIJ 1°).

— **Suikerij**, z. WILDE —.

Suikerijblomme, v. — Te Nederbrakel. — Id. als PISSEBLOEM.

Suikerije, v. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als SUKERIJ 1°).

Suikerijpee, v. — Te Aalst, Laarne, Lokeren, Nieuwerkerke, Wetteren. — Id. als SUKERIJ 1°). — Deze naam beduidt vooral de *wortel* (pee) der plant.

Suikerijpee-Salouw, v. — Te Aalst, Lokeren, Wetteren. — *Salouw* = Salade. — Men noemt alzoo de verbleekte bladeren van den *Suikerij* (z. SUKERIJ 1°), die als *Salade* gegeten worden.

Suikerijplant, v. — Id. als SUKERIJ 2°).

Chicorium Intybus.

a, Bloeiende plant; — *b*, wortel; — *c*, *d*, *e*, verschillende deelen van bloem en vrucht.

Suikerkollen, m. mv. — Te Oostham. — *Kollen* = verb. van *Koolen* (fr. *Choux*). — Eene var. van *Kool*, wier vorm eenigzins op een suikerbrood gelijk en in 't fr. ook *Pain de sucre* genoemd word.

Suiker-Melkdistelen, v. mv. — Te Gent en omstr. — Id. als HAZEKOOLEN.

Suikerpeer, v. — Te Turnhout en omstr. — Eene var. van *Peer*, met *suikerachtigen* smaak.

Sukerboontjes, o. mv. — Te Brugge en omstr. — Eene var. van *Struikboonen* (z. dit w.), met *suikerachtigen* smaak.

Sukerie, v. — Te Beerst, Dixmuide en omstr., Eessen, Werchter, Woumen. — Id. als SUKERIJ 1°.

Sukerije, v. — 1° Te Brugge en omstr., Nederbrakel, Poperinghe, Thourout, Vlamertinghe. — Id. als SUKERIJ 1°. — 2° Te Dixmuide en omstr., Thourout. — Id. als SUKERIJ 2°.

Suklaat, m. — Te Dixmuide en omstr., Thourout. — Verb. van 't fr. *Chocolat* of van 't vl. *Chocolade*. — Dezelfde bet.

Sukrioen, m. — Te Alveringhem, Brugge en omstr., Dixmuide en omstr. — Id. als SCHOKKELOEN.

Sulkaart, m. — Te Nederbrakel. — Id. als SURKEL 1°.

— **Sulkaart**, z. SCHAAPS —.

Sulker, m. — 1° Te Esschen (grenzen), Oplinter, Thielt. — Id. als HAZEKLAVER. — 2° Te Brecht, Brussel, D'Worp (uitpr. *Soelker*), Hoogstraten, Laarne (uitspr. *Seülker*), Lokeren, Londerzeel, Moll, Nieuwerkerke (uitspr. *Silker*), O.-L.-V.-Thielt (uitspr. *Silker*), O.-L.-V.-Waver, Oostham, Tessenderloo, Thielen, Veerle, Wetteren. — Id. als SURKEL. — 3° Te Neer-IJssche. — Id. als SCHAAPSZURKEL. — De gewone *Zurkel* wordt er *Hofsulker* geheeten.

— **Sulker**, z. HAZE —, HOF —, KOEKOEKS —, LOCHTINGS —, PEEDE —, SCHAAPS —, WILDE —.

Surkel, m. — 1° Te Aalst (uitspr. *Sirkel*), Antwerpen, Attenrode, Bete-com, Esschen (grenzen), Gent en omstr. (uitspr. *Seurkel*), Herent, Lichtaart, Lokeren, Molenbeek-Wersbeek, Rethy, Wesemaal. — *Rumex Acetosa* L.; fr. *Rumex Oseille*; vulg. *Oseille de jardin*; vl. *Hofzurkel*; d. *Gemeiner Sauerampfer*. — Deze soort wordt somtijds ook in 't wilde aangetroffen. — 2° Te Antwerpen, Esschen (grenzen), Gheel en Lichtaart, noemt soms alzoo ook den HAZEKLAVER. Z. dit w.

— **Surkel**, z. PEEDE —, VORSCHEN —. Z. ook — *ZURKEL*, — *SURKEL*(E).

Sussemienen, z. JASSEMIEKEN.

— **Suurkel**(e), z. KOEKOEKS —, KRAAI —, PIRDE —, SCHOUPS —.

T

Taailoos, z. TIJLOOS.

Taaimoes, z. TIJMUS.

Taaimus, z. TIJMUS.

— **Taaimus**, z. WILDE —, WILLE —.

Taalroos, v. — Te Lichtaart. — *Narcissus Pseudo-Narcissus* L.; fr. *Narcisse Faux-Narcisse*; vulg. *N. des prés*; vl. *Valsche Narcis*. — Waarschijnlijk eene verb. van *Tijloos*, naam die op vele plaatsen aan deze plant gegeven wordt.

Tabak, m. — Te Brecht, Esschen (grenzen). — *Nicotiana Tabacum* L.; fr. *Tabac cultivé*; vl. *Gekweekte* of *Ongesteelde Tabak*; d. *Tabakpflanze*; eng. *Tobacco*. — (Fig.).

— **Tabak**, z. WILDE —.

Tak, v. — Te Bailleul, Dixmuiden en omstr., Poperinghe wordt dit w. gebruikt in den zin van *tros* (fr. *grappe*). Zoo zegt men: Een(e) *Drijvetak* = *Druiventros* (fr. *une grappe de raisins*).

— **Tak**, z. MAREN —.

— **Takken**, z. HASPEL —.

Tamarix, m. — Te Heverlé noemt men alzoo de gekweekte soorten van *Tamarix* L.; fr. *Tamaris*; vl. *Tamarinde*. — Een buitenlandsch struikgewas.

Tam-Netel, z. TAMME-NETEL.

Tamme-Kastanieboom, m. — Te Esschen (grenzen), Oostham. — Id. als KASTANJEBOOM.

Tamme-Klaver, m. — Te Bloir, Tongeren. — Id. als 't volg. w.

Tamme-Klee, m. — Te Berg, Elst, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — *Trifolium pratense* L.; fr. *Trèfle des prés*; vl. *Roode Klaver*; d. *Gemeiner Wiesenkle*; eng. *Trefoil*. — *Klee* is de *duitsche* naam van den Klaver. — Men noemt deze soort *tam* in tegenoverstelling met den *Trifolium repens*, L.; fr. *Trèfle rampant*; vulg. *Trèfle blanc*; vl. *Kruipende* of *Witte Klaver* die aldaar *Wille-Klee* genoemd wordt; de eene soort is altijd *gekweekt*, gezaaid; de andere groeit dikwijls in 't *wilde*, b. v. op de boorden der wegen.

Nicotiana Tabacum.

Tamme-Komil, v. — *Komil* = verb. van Kamil, Kamille (fr. *Camomille*). — Te Gulpen. — *Pyrethrum Parthenium* Sm.; fr. *Pyrèthre Matricaire*; vl. *Basterd-Moederkruid*. — Alzoo genoemd bij tegenoverstelling met het *Gewoon Moederkruid* of *Gemeene Kamille* (fr. *Matricaire Camomille*; lat. *Matricaria Chamomilla* L.) die geheel en gansch in 't wild groeit.

Tamme-Lisch, v. — Te Turnhout. — Id. als **Hoflisch**.

Tamme-Lischi, v. — Te Gheel, Rethy. — Id. al **Hoflisch**.

Tamme-Netel, v. — Te Hove, Turnhout. — *Lamium album* L. en *L. purpureum* L.; fr. *Lamier blanc* (fig.) en *L. pourpre*; vl. *Witte* en *Purpere Doove-Netel*. — De bladeren dezer planten gelijken op die der *Netel*, maar zij steken of branden niet: van daar *Tamme-Netel* genoemd.

Tamme-Tengel, v. — Ter Pinte. — Id. als 't voorg. w. — *Tengel* of *Tingel* is synoniem van *Netel*.

— **Tand**, z. **PEERDEN** —.

— **Tandekens**, z. **DUIZEND** —.

Tandekensbloem, v. — Te Huldenberg. — Id. als **DUIZENDBLAD**. — De bladeren der plant zijn zeer fijn doorgesneden en als met een oneindig getal van *tandekens* bezet.

— **Tanden**, z. **KNAP** —.

Tandenwas(ch), m. — Te Aarschot, Rillaar, Werchter. — *Sempervivum tectorum* L.; fr. *Joubarbe des toits*; vl. *Dak-Duurgroen* of *Donderblad*. — « Met de bladeren *wascht* men zich de *tanden* en het tandvleesch. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*).

Tarmetijne, z. **TERPENTIJN**.

Tarve, z. **TARW(E)**.

Tarw(e), v. — Te Esschen (grenzen), Gent en omstr., Scheldewindeke. — *Triticum vulgare* Vill.; fr. *Froment commun*; vulg. *Blé*, *Froment*; vl. *Gemeene Tarwe*; d. *Weizen*; eng. *Wheat*.

— **Tarwe**, z. **SPAANSCH** —, **TIEKSCH** —, **TROS** —, **TURKSCH** —, **TUKSCH** —.

Tchelap, m. — Te Gent en omstr. — Id. als **JELAP**.

Tcheneuvers, z. **JENEUVERS**.

Lamium album.

Tchenuivers, z. JENUIVERS.

Teemoes, m. — Te Asper en omstr. — Id. als TIJMUS.

Teen, v. — « Eene *teen* is eingenlijk eene dunne twijg, voor allerlei vlechtwerk geschikt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*); fr. *osier*. — Te Poppel noemt men alzoo verscheidene soorten van Wilgen, bijzonder de *Salix alba* L. (fig.); *S. viminalis* L.; *S. vitellina* L.; fr. *Saule blanc*; *S. des vanniers*; vulg. *Osier-blanc*; *S. Osier-jaune*; vl. *Witte Wilg*; *Bind-Wilg* en *Gele Wilg*.

— **Teen**, z. PASTOORS —.

Teenen, m. mv. — Te Nieuwerkerke. — Id. als LABBOONEN. — Elders zegt men ook *Boere(n)-teene(n)*. (z. dit w.) Deze Boonen gelijken min of meer op *teenen* of eerder op den nagel van den dikken teen.

Salix alba.

Têêrf, z. TERF.

Teilplant, v. — Te Gent. — *Echeveria pulverulenta* Nutt.; fr. *Échévérie à feuilles pulvérulentes*; vl. *Bestofte Echeveria*. — « De plant is een weinig kom- of teilvormig. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Teirwe, z. TERF.

Temme-Kastajeboom, m. — Te Poperinghe. — Id. als KASTANJEBOOM.

Temme-Kastanieboom, m. — Te Brecht, Turnhout. — Id. als KASTANJEBOOM.

Temme-Kastanjeboom, m. — Te Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke, Thourout, Vlamertinghe, Wormhoudt en omstr. — Id. als KASTANJEBOOM.

Temme-Kastonjeboom, m. — Te Brugge en omstr. — Id. als KASTANJEBOOM.

Temoech, z. TIJMUS.

Temoes, z. TIJMUS.

Têmos, z. TIJMUS.

Tengel, z. TINGEL.

— **Tengel**, z. MATE —, MELK —, TAMME —, WILDE —, ZOETE —.

Tente, v. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als REINEVAREN.

Terebenthine, v. — Te Poperinghe. — Id. als TERPENTIJN.

Têref, z. TERF.

— **Têref**, z. SPAANSCH —, TOK —.

Terf, v. — Verb. van 't vl. *Tarwe*. — Wordt op menigvuldige plaatsen gezegd : te talrijk om hier opgenoemd te worden. — *Triticum vulgare* Vill.; fr. *Froment commun*; vulg. *Blé*, *Froment*; vl. *Gemeene Tarwe*; d. *Weizen*; eng. *Wheat*.

— **Terf**, z. **DIKKE** —, **TEURKE** —.

Termentaaïn, z. **TERPENTIJN**.

Têrmentijn, z. **TERPENTIJN**.

Termetaaïn, z. **TERPENTIJN**.

Terpentijn, m. — Fr. *Térébenthine*; *Essence de térébenthine*. — Zie hier de verschillende uitspr. die wij ontmoet hebben :

1° *Tarmetijne*. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren.

2° *Terebenthine*. — Te Poperinghe.

3° *Termentaaïn*. — Te Brussel en omstr.

4° *Têrmentijn*. — Te Bierbeek, Laarne, Neer-IJssche.

5° *Termetaaïn*. — Te Dixmuide en omstr., Esschen (grenzen), Gent en omstr., Lichtaart, Leuven, Turnhout en omstr., en in zuid. Belg.-Limb.

6° *Terpe(n)tijn*. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Lokeren, Oostham.

Terve, z. **TERF**.

— **Terve**, z. **DUITSCH** —, **SPAANSCH** —, **TROS** —, **TURKSCH** —, **TUSSCHEN** —.

Terwe, z. **TERF**.

— **Terwe**, z. **TURKSCH** —, **TUSSCH** —.

Teulpane, v. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen. Oost-Roosbeke, Woumen, Zarren. — Id. als **TULP**.

Teulpe, z. **TULP**.

Teurf, m. — Te Bierbeek, Brecht, Brussel en omstr., Diepenbeek, Dixmuide, Esschen (grenzen), Gent en omstr., Hasselt, Lichtaart, Looz, Neer-IJssche, Oostham, Piringen, St-Truiden, Tessenderloo en in zuid. Belg.-Limb. — Eene brandstof, die zich allengskens in de moerasachtige heiden vormt, met opeenstapeling van Veenmos (fig.): (fr. *Sphagne*, *Sphaigne*). — Eene verb. van 't vl. *Turf*; fr. *Tourbe*; d. *Torf*; sp. *Turba*; ital. *Torba*.

Teurke-Terf, v. — Verb. van *Turksche-Tarwe*. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als **MAÏS**.

Sphagnum.

Thee, m. — Wordt, om zoo te zeggen, *overal* gebruikt om de bladeren van den Theeboom (*Thea sinensis* Sims.; fr. *Thé de Chine*) te beduiden. — (Fig.)

— **Thee**, z. BLADJE —, GELE —, WILDE —.

Theebloem, v. — 1° Te Exaarde, Huldenberg, Saffelare. — Id. als DUIZENBLAD. — 2° Te Exaarde en te Saffelare geeft men ook denzelfden naam aan den *Spiraea salicifolia* L.; fr. *Spirée à feuilles de Saule*; vl. *Spierstruik met Wilgbladeren*. — De bloemen en bladeren dezer planten worden soms te trekken gezet, als *thee*.

Theebloemekken, o. — Te Goes. — Id. als DUIZENBLAD.

Theeboom, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Ligustrum vulgare* L.; fr. *Troëne commun*; vl. *Gewoon Mondhout*. — De bloemen worden als *thee* gebruikt. — Z. ook THEE.

Theehout, o. — 1° Te Brecht. — Id. als 't voorg w. — 2° Te Baarle, Drongen, Landegem. — *Spiraea salicifolia* L.; fr. *Spirée à feuilles de Saule*; vl. *Spierstruik met Wilgbladeren*. — De bloemen en bladeren worden als *thee* gebruikt.

Theresia, v. — Te Exaarde is dit de gewoonlijke naam van verschillende soorten van *Aster*, bloeiende rond het feest van de H. *Theresia* (15 October).

Thuya, m. — (Uitspr. *Twiea*.) — Te Brecht, Drongen, Gent en omstr., Leuven, Poperinghe, Turnhout. — *Thuya occidentalis* L. en *Th. orientalis* L. (*Biota orientalis* Endl.); fr. *Thuya d'Occident* en *Th. d'Orient*; vl. *West- en Oost-Levensboom*.

Tieksche-Tarwe, v. — Verb. van *Turksche* —. — Te Asper en omstr. — Id. als MAÏS.

Tigerlelie, v. — Te Exaarde, Hoogstraten, Saffelare, Vilvoorde. — *Lilium tigrinum* Gawl.; fr. *Lis tigré*; vl. *Tijgerlelie*. — « De bloemen zijn gevlekt gelijk eene *tijgershuid*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Tijdlooze, v. — Te Deynze en omstr., geeft men dezen naam aan verscheidene soorten van *Primula* L., zoo wel aan de soort die gewoonlijk in de hoven gekweekt wordt (*P. Auricula* L.; fr. *Primevère Auricule*; vulg. *Auricule*, *Oreille d'ours*; vl. *Berenoor*), als aan de wilde soor-

Thea sinensis.

ten (*P. elatior* Jacq. en *P. officinalis* Jacq. (fig.): fr. *P. élevée* en *P. officinale*; vl. *Hoogstengelige Sleutelbloem* en *Genezende S.*). — De naam van *Tijdlooze* (elders *Tijloos*, *Tijkeloze*, *Tuiteloze*, enz.) is, volgens eenigen, aan deze planten gegeven, omdat zij slechts *korten tijd* bloeien; volgens anderen, zijn deze planten zoo geheeten, omdat hunne bloemen niet onder den gewonen bloeitijd komen : ze bloeien zeer vroeg.

Tijkeloos, v. — Verb. van 't voorg. w. — Te Bogaarden, D'Worp, Vollezeele. — *Narcissus Pseudo-Narcissus*

L.; fr. *Narcisse Faux-Narcisse*; vl. *Valsche Narcis*.

Tijloos, v. — Verb. van *Tijdlooze*. — Z. dat w. — 1° Te Gheel, Hoogstraten, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Oostham (uitspr. *Tyloeës*), St-Joris-Winghe, Steenockerzeel, Tessenderloo, Veerle en zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *Taailoos*). — *Narcissus Pseudo-Narcissus* L.; fr. *Narcisse Faux-Narcisse*; vl. *Valsche Narcis*. — 2° Te Saffelare. — *Primula elatior* Jacq.; fr. *Primevère élevée*; vl. *Hoogstengelige Sleutelbloem*; d. *Gemeine Schlüsselblume* of *Primel*; eng. *Primrose*; ital. *Primavera*.

— **Tijloos**, z. KLEINE —.

Tijm, m. — Te Moll, Nieuwerkerke, Rotterdam, Vlamertinghe, Wormhoudt en omstr. — *Thymus vulgaris* L.; fr. *Thym commun*; vl. *Gemeene Tijm*; d. *Gartenthymian*; eng. *Thyme*; gr. Θύμος.

— **Tijm**, z. HEI —, WILDE —.

Primula officinalis.

Tijmes, m. — Te Lichtaart, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Tessenderloo, Turnhout. — Id. als **TIJMUS**.

— **Tijmes**, z. **WILDE-TIJMUS**.

Tijmoes, m. — Te Lokeren. — Id. als **TIJMUS**.

— **Tijmoes**, z. **WILDE-TIJMUS**.

Tijmos, m. — Te Vilvoorde, Steenoekerzeel. — Id. als **TIJMUS**.

— **Tijmos**, z. **WILDE-TIJMUS**.

Tijmus, m. — Te Brussel (uitspr. *Taaïmoes*), D'Worp (uitspr. *Témos*), Gent en omstr. (uitspr. *Témoech*), Hersselt, Huldenberg, Laarne, Leuven (uitspr. *Toemoes*), Lichtaart, Messelbroeck, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, Tessenderloo, Turnhout, Wesemael, Wetteren. — *Thymus vulgaris* L.; fr. *Thym commun*; vl. *Gemeene Tijn*; d. *Gartenthymian*; eng. *Thyme*; gr. Θύμος.

— **Tijmus**, z. **WILDE** —.

Tilp, z. **TULP**.

Timmer, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **TIJMUS**.

Tingel, v. — Te Aalst, Brugge en omstr., Lokeren, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Welteren. — *Urtica dioïca* L.; fr. *Ortie dioïque*; vulg. *Grande-Ortie*; vl. *Gewone of Grootte Netel*; d. *Grosze Brennessel*; eng. *Nettle*. — (Fig.) — *Tingelen* = steken; fr. piquer.

— **Tingel**, z. **GESTREEPTE** —, **GRACHT** —, **HOF** —, **MELK** —, **SCHOONE** —, **WITTE** —.

— **Tippen**, z. **KWEZEL** —.

Tjeuntje, o. — Te Eine. — Id. als **SIENSONK**.

Tjeuntjeun, m.? — Te St-Denijs-Boekel. — Id. als **SIENSONK**.

Tjirofnagel, m. — Te Gent en omstr. — Id. als **GIROFFELNAGEL**.

Tobak, m. — Te Bailleul, Meteren, Oost-Roosbeke, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als **TABAK**.

Tobakblomme, v. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **CAPUCIENE(X)**.

Tod, m. — Te Rethy. — Id. als **DOD**.

Toebak, m. — Bijna *overal*: de plaatsen zijn te talrijk om hier opgenoemd te worden. — Id. als **TABAK**.

— **Toebak**, z. **WILDE** —, **WILLE(X)** —.

Toemaat, m. en o. — Te Asper en omstr., Bierbeek, Brussel en omstr., D'Worp, Esschen (grenzen), Laarne, Lokeren, Neer-IJssche, Oostham. — Tweede snede van het hooigras; fr. *regain*.

Toemet, z. **TOEMAAT**.

Toemoes, z. **TIJMUS**.

Brandhaar
eener Netel.

Tok-Tèref, v. — Te Turnhout. — Id. als SPAANSCHIE-TARWE.

Tollen, v. mv. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Schrieck, Vosselaar. — Id. als RAPEN. — Wordt bijzonder gezegd, sprekende van de *knollen* der plant.

Tomate(n), v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Dixmuide en omstr., Leuven, Lokeren, Meteren, Neer-IJssche, Nieuwerkerke, St-Jans-Cappel, Tervuren, Vleteren. — *Solanum Lycopersicum* L. (*Lycopersicum esculentum* Dun.): fr. *Tomate*; vl. *Tomaat*, *Liefdesappel*.

Toemerit, m. — Te Brecht, Lichtaart. — Id. als TOEMAAT, waarvan dit w. maar eene verb. is.

— **Tong**, z. HERTS —.

— **Tongen**, z. GANZE(N) —, KALVER —, KOLVER —, OSSE —.

Tooveraarsbrood, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Algemeene naam om de groote soorten van Kampernoeliën (fr. *Champignons*) aan te duiden. — Waarschijnlijk alzoo genoemd omdat vele soorten *vergiftig* zijn. — (Fig.)

Tooveresbrood, o. — Te Gent en omstr., Laarne, Lokeren. — Id. als 't voorg. w.

Tooveresfoensen, v. mv. — Te Vollezele. — Id. als BOEVEEST. — « *Foens* is, te Vollezele, de algemeene naam der Paddestoelen of Kampernoeliën (fr. *Champignons*). » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Agaricus muscarius.

Tooveressebrood, o. — Te Asper en omstr. — Id. als TOOVERESBROOD.

Tooverheksenbrood, o. — Te Nederbrakel. — Id. als TOOVERESBROOD.

— **Top**, z. RIETEN —.

Topklaver, m. — Te D'Worp (uitspr. — *Klover*). — *Trifolium incarnatum* L.; fr. *Trèfle incarnat*; vl. *Inkarnaatroode Klaver*.

Topkesklaver, m. — Te Diest en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Topmarellen, v. mv. — Te Huldenberg. — Id. als MARELLEN.

Toppen, m. mv. — Te Messelbroeck. — *Orobancha minor* Smith.: fr. *Orobancha mineure*; vl. *Kleine Bremraap*. — (Fig. bl. 348). — De bloemen dezer plant vormen, door hunne verzameling, eenen kop of *top*.

— **Toppen**, z. DONDER —, MASTE(N) —, PEERDE(N) —, ROODE —.

Torekappers, m. mv. — Te Neer-IJssche. — *Iris germanica* L.: fr. *Iris d'Allemagne*; vl. *Blauwe* of *Duitsche Lischbloem*. — (Fig. bl. 377.) —

Kapper is, te Neer-IJssche, synoniem van sabel (fr. *sabre*) : de bladeren der plant zijn *sabel*vormig.

Torenbies, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Butomus umbellatus* L.; fr. *Butome en ombelle*; vulg. *Jonc-fleuri*; vl. *Schermdragende Zwanebloem*. — (Fig.) — De bloemsteel der plant is rond en glad als eene *bies*, recht en hoog als een torentje. (Mém. inéd. *Utile sit.*)

Torrebies, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w.

Torve, v. — Te Nederbrakel. — Id. als TARWE.

— **Toten**, z. KALVER —.

Totsen, m. mv. — 1° Te Herselt, Werchter. — *Typha latifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles*; vl. *Breedbladige Lischdod*. — Te Gheel zegt men *Dodsen*. — 2° Te Berthem, Binckom, Huldenberg, Kessel-Loo, Leest, Londerzeel, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-

Butomus umbellatus.

Doorgesedene bloem.

Iris.

Waver, Park, Perck, Sichem, St-Joris-Winghe, Vilvoorde, Wolverthem. — *Orobanche minor* Smith.; fr. *Orobanche mineure*; vl. *Kleine Bremraap*. — (Fig. bl. 348.) — 3° Te Schelle. — *Phalaris canariensis* L.; fr. *Alpiste des canaris*; vl. *Gewoon Kanariegras*. — *Tots* is synoniem van *tros* (fr. *grappe*) : de bloemen dezer soorten van planten vormen min of meer *totsen* = trossen.

Toubak, m. — Te D'Worp, Poperinghe. — Id. als TABAK.

Traantje, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Muscari botryoides* Mill.; fr.

Muscari Faux-Botryde; vl. *Valsche Botryde-Druifhyacinth*. — De bloempjes dezer plant zijn bol- of *traan*vormig.

Tradescantia, v. — Te Leuven, St-Truiden, Tongeren, Turnhout. — *Tradescantia virginica* L.; fr. *Tr. de Virginie*; vl. *Spinkruid van Virginia*. — Eene gekweekte plant; niet veel gekend onder het volk.

Tranen-van-Job, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als PATERNOSTER-BOLLEKE(N)s. — De vruchten van dit struikgewas, nog aan de takken hangende, gelijken niet slecht aan *tranen*.

Trap-des-Levens, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Zinnia elegans* Jacq.; fr. *Zinnia élégant*. — Zinspeling op de takken, *trap*sgewijze voorzien van tegenovergestelde bladeren.

— **Travellekens**, z. ELLEKENS-VAN —.

Trees, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als THERESIA.

Trekgers, o. — Verb. van — *gras*. — Te Wesemaal. — Id. als 't volg. w. — Z. ook STREKGRAS.

Trekpaa, v. — Verb. van — *pee*. — Te Huldenberg. — *Agropyrum repens* P. Beauv.; fr. *Agropyre rampant*; vulg. *Chiendent officinal*; vl. *Kruipende Agropyrum*, *Hondsgras*. — (Fig.)

Treullebezen, v. mv. — Te Brasschaet. — Verb. van *Eullebezen*, *Aalbezen*, enz. — *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseil-lier rouge*; vl.

Roode Aalbes-sestruik.

Treur-Esch.

m. — Te Asper en omstr. —

Fraxinus excelsior L., var. *pendula*; fr.

Frêne pleureur.

Agropyrum repens.

Treur-Wilg, m. — Te Beerst, Bierbeek, Brecht, Brugge en omstr., Clercken, Dixmuide, Eessen, Esschen (grenzen), Exaarde, Leuven, Lokeren, Nederbrakel, Neer-IJssche, Oostham, Oost-Roosbeke, Saffelare, Tongeren, Turnhout, Vlamertinghe, Wercken, Wetteren, Woumen, Zarren. — *Salix babylonica* L.; fr. *Saule pleureur*.

Treurende-Wilg, m. — Te Aalst, Laarne. — Id. als 't voorg. w.

Trichem, m. — Te Gheel. — *Egopodium Podagraria* L.; fr. *Égopode des goutteux*; vl. *Zevenblad*. — Een onkruid dat veel onder de hagen komt.

— **Trijnen**, z. EGGELAREN —.

Tri(s)chemen, m. mv. — Te Hoogstraten. — Id. als TRICHEM.

Trissem, m. — Te Boisschot. — Id. als DUIZENBLAD.

Trobbel, v. — Te Bierbeek. — Fr. *grappe*; vl. *tros*.

Trobbels, v. mv. — Te Rethy. — *Dianthus barbatus* L.; fr. *Œillet barbu*; vulg. *Œillet des poètes*, *Bouquet parfait*, *Bouquet tout fait*; vl. *Baardanjelier* of *Angelier*.

Trochel, v. — Te Neer-IJssche. — Id. als TROBBEL.

Troepjèttel, v. — In zuid. Belg.-Limb. — *Urtica urens* L.; fr. *Ortie brûlante*; vulg. *Petite Ortie*; vl. *Romeinsche Netel*; d. *Kleine Brennnessel*. — Wordt als voedsel gegeven aan de jonge *troepen* = kalkoenen (fr. *dindons*); *jèttel* = verb. van *Netel*.

Trompet, **Trompetbloem**, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als HAAGLELIE. — Alzoo genoemd naar den vorm der bloem, die *trompetvormig* is.

Trompetten, v. mv. — Te Vilvoorde. — *Brugmansia suaveolens* Pers. (*Datura*—H. en B.); fr. *Brugmansie à odeur suave*. — Eene sieraadplant wier bloemen *trompetvormig* zijn.

Trompetters, m. mv. — Te Turnhout en omstr. — Soort vsm Kampernoeliën (fr. *Cham-pignons*) die *trompetvormig* zijn; bijzonder de *Cantharellus cibarius* Fr.; fr. *Chantrelle comestible*. — (Fig.)

Cantharellus cibarius.

Tronk, m. — Soms zegt men ook *Tronke*.

— « Een struik takken die opgroeien uit een wortelblok of tjok in den grond, of uit den kop van een afgeknotten boom, fr. *cépée*, *trochée* (en niet *tronc*, d. i. stam, bul.). Hakhout groeit in tronken. De tronken worden alle derde, vierde of vijfde jaar afgekap. Een elzen tronk. Eiken tronken. — Van bramen, ginste, biezen, enz., zegt men niet *tronk* maar *struik* of *hut*, m. » (*Kruidw.*, bl. 132.) — Alzoo in Vlaanderen.

— **Tronk**, z. BARBELLE —, ELSEN —, HAZENOTEN —.

Tropjenoffelen, v. mv. — Te D'Worp. — Id. als TROBBELS. — *Trop* is eene verkorting van *troppeel*, dat, te D'Worp, *tros* beteekent (fr. *grappe*). — De bloemen der plant zijn min of meer in *trossen* vereenigd.

Troppeel, v. — Te Brussel, D'Worp. — Fr. *grappe*; vl. *tros*.

Tros, m. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Laarne, Lichtaart, Lokeren, Oostham. — Fr. *grappe*.

— **Tros**, z. BLAUW —.

Trosbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als TROBBELS.

Trosblomen, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als **TROBBELS**.

Troskapeelen, v. mv. — Te Aalst, Opwijk. — Id. als **TROBBELS**.

Trosselzaad, o. — Te Asper en omstr. — Id. als **KANARIEZAAD**.

Trostarwe, v. — Te Exaarde, Lokeren, Saffelare. — Id. als **Maïs** en **SPAANSCH-TARWE**. — Het graan groeit in *trossen* (fr. *grappes*).

Truiken-roer-mij-niet, o. — Te Schelle, Vilvoorde. — *Mimosa pudica* L.; fr. *Mimose pudique*; vulg. *Sensitive*; vl. *Zinplant*, *Mimosa*. — (Fig.) — *Truiken* is eigenlijk eene verkorting en verklw. van *Geertruide*. — Op veele andere plaatsen zegt men *kruiken* of *kruike* = verklw. (voor kruideken) van *kruid*.

Truweelken, o. — Te Exaarde, Saffelare. — 1° *Thlaspi arvense* L.; fr. *Tabouret des champs*; vl. *Veld-Boerenkers*.

2° *Iberis amara* L. en *I. umbellata* L.; fr. *Ibérider amère* en *I. en ombelle*; vl. *Bittere Scheefbloem* of *Scheeverik* en *Schermdragende Sch.* — De zaadhuisjes dezer planten, plat, langrond, met uitsneden, gelijken aan *truweeltjes* (fr. *petites truelles*).

Blad van *Mimosa*.

Tubak, m. — Te Bambecque, Esquelbecq, Herzeele, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **TABAK**.

Tuilkens, o. mv. — Te Westerloo. — Id. als **PASTOORS-GER**. — De bloempjes zijn in een trosje of *tuiltje* vereenigd.

Tuiltjes, o. mv. — Te Antwerpen, Brecht, Hever. — Id. als **TROBBELS**. — De bloempjes zijn in een trosje of *tuiltje* vereenigd.

Tuindistelen, v. mv. — Te Mechelen-a/M. — *Sonchus oleraceus* L. en *S. asper* All.: fr. *Laiteron maraîcher* en *L. âpre*; vl. *Moes-Melkdistel* en *Ruwe-M*.

Tuiteloozen, v. mv. — Te Appelterre, Wetteren. — Id. als **TIJLOOS** 1°. — Verb. van *Tijdeloos*.

Tuiterloozen, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als **TIJLOOS** 2°. — Verb. van *Tijdeloos*.

Tulep, z. **TULP**.

Tuliepe, z. **TULP**.

Tulip, z. **TULP**.

Tullepaan, v. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als **TULP**. — Elders zegt men *Teulpane*; z. dit w.

Tulp, v. — Wordt bijna *overal* gezegd, in Belgenland. — De uitspr. verschilt. Men zegt :

1° *Tulp*. — In de prov. Limburg (in 't algemeen), te Antwerpen, Bierbeek, Brecht, Leuven, Lichtaart, Neer-IJssche, Rethy.

2° *Tulpe*. — Te Lokeren en omstr.

3° *Tulep*. — Te Oostham.

4° *Tulip*. — Te Aalst.

5° *Tuliepe*. — Te Gent en omstr., Nederbrakel.

6° *Tilp*. — Te Nieuwerkerke.

7° *Teulpe*. — Te Brussel, Vlamertinghe. — *Tulipa Gesneriana* L. en andere gekweekte soorten van *Tulpen*; fr. *Tulipe de Gesner*.

Tulpe(n)boom, m. — Te Drogen, Leuven, Vilvoorde. — *Liriodendron tulipifera* L.; fr. *Tulipier de Virginie*; vl. *Virginiaansche Lelieboom*.

Tunisbloem, v. — Deze naam wordt soms bij oude schrijvers gevonden om den *Afrikaander* (z. dit w.) te beteekenen.

Tunniges, o. mv. — Te Alveringhem. — Id. als **WATERPEE**. — *Tunniges* = verb. van den *westvlaamschen* verkleinenden vorm van *ton*; vl. *tonnekens* (fr. *petits tonneaux*). — De kinderen vermaken zich met den dikken hollen stam dezer waterplant dwars door te snijden : deze doorsneden gelijken op *tonnekens*. Van daar is deze naam aan de gansche plant overgegaan.

Turf, m. en v. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Oost-Roosbeke, Wercken, Woumen, Zarren. — Eene brandstof, die zich allengskens in de moerasachtige heiden vormt, met opeenstapeling van Veenmos (fig. bl. 372) (fr. *Sphaigne*, *Sphagne*). — Fr. *Tourbe*; d. *Torf*; sp. *Turba*; ital. *Torba*.

Turk, m. — Men zegt ook : *Groote-Turk*. — Te Exaarde, Saffelare. — *Heracleum persicum* Desf.; fr. *Berce de Perse*; vl. *Persische Varkenspastinaak*. — Deze plant groeit 3 à 4 meters hoog. — *Turk* en *Groote-T.* is, bij 't volk, synoniem van *reus* (fr. *géant*).

— **Turk**, z. **GROOTE** —.

Turken, m. mv. — Te Vilvoorde. — Id. als **AFRIKAANDER**. — Deze planten komen uit de omstreken van Tunis, dat vroeger aan de *Turken* toebehoorde. — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Turksch-Koorn, o. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Nederbrakel, Poperinghe, Vlamertinghe, Wercken, Woumen, Zarren. — Id. als **MAÏS** en **SPAANSCH-TARWE**. — In 't fr. heeft men ook den volksnaam : *Blé-de-Turquie* = *Turksch-Koorn*.

Turksch-Terve, v. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als **SPAANSCH-TARWE**.

Turksche-Boekwei, m. — Te Messelbroek, O.-L.-V.-Thielt. — *Fagopyrum tataricum* Gärtn.; fr. *Sarrasin de Tartarie*; vl. *Tartarische-Boekweit*.

Turksche-Mutsen, v. mv. — 1° Te Exaarde, Hersselt, Lokeren, Messelbroeck, Nieuwerkerke, Saffelare. — *Cucurbita Melopepo* L.: fr. *Courge Bonnet-de-prêtre*; *Bonnet-d'électeur*. — De vrucht gelijkt op eene *turksche-muts* (fr. *turban*). — 2° Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als CAPUCIENE(N). — De bloemen hebben den vorm van mutsen.

Turksche-Tarwe, v. — Te Exaarde, Gits, Saffelare, Waarmaarde. — Id. als SPAANSCH-TARWE. — In 't fr. vindt men ook den volksnaam: *Blé-de-Turquie*.

Turksche-Terwe, v. — Te Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke. — Id. als 't voorg. w.

Tursche-Boekweit, m. — Verb. van *Turksche* —. — Te Exaarde, Saffelare. — *Polygonum orientale* L.: fr. *Renouée d'Orient*. — Deze plant gelijkt op de *Boekweit*.

Tussche-Terwe, v. — Te Thourout. — Verb. van *Turksche* —. — Id. als SPAANSCH-TARWE.

Tusschen-Terve, v. — Te Wormhoudt en omstr. — Z. 't voorg. w.

Tuuksche-Tarwe, v. — Te Asper en omstr. — Verb. van *Turksche* —. — Id. als SPAANSCH-TARWE.

Twaalf-Apostels, m. mv. — Te Exaarde, Saffelare, geeft men dien naam aan den *Gladiolus gandavensis* Van Houtte: fr. *Glaïeul de Gand*; vl. *Gentsche Zwaardlisch*: de planten dragen tot *twalf* bloemen, zegt men, aan éenen stengel. — Soms noemt men alzoo ook eene monsterachtige var. van den *Bellis perennis* L. (fr. *Pâquerette vivace*; vulg. *Petite-Marguerite*): kleine bloempjes groeien rondom eene groote. Het volk heeft daar eene vergelijking gevonden met de *twalf Apostelen* rond de taffel zittende, met den Zaligmaker.

Twee-Bloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene verscheidenheid van Erwt, die altijd *twee bloemen* te samen draagt: fr. *Pois biflore*; *Pois Michaux de Hollande*.

Tweeeling, m. — Te Gent en omstr., Lokeren, Thourout. — Id. als KIALING.

Twelf-Apostels, m. mv. — Te Nieuwerkerke. — Id. als KEIZERSKROON. — De bloemen zijn dikwijls ten getalle van *twalf* op eenen stengel.

Twelf-Uren-Bloemeken, o. — Te Diest en omstr. — Id. als ELF-URE-BLOEM.

U

Uien, v. mv. — Te Rotterdam. — Id. als **AJUN**.

Uilebezen, v. mv. — Verb. van *Alebezen*, dat elders gezegd wordt. — Te Messelbroeck. — Id. als **AALBEIER**.

Uitdoenders, m. mv. — Te Asper en omstr. noemt men alzoo de varieteiten van Erwten wier zaad men moet *uitdoen*, d. i. de Erwten die met de hulzen niet eetbaar zijn (fr. *Pois à écosser*, *Pois à parchemin*).

Uitdoener, m. — Te Exaarde, Saffelare. — 1° Id. als 't voorg. w. — 2° Wordt ook gezegd, op dezelfde plaatsen, sprekende van den *Phaseolus vulgaris* L., var. *nana*; (fr. *Haricot nain*, var. *à parchemin*).

Uitkijker, m. — Te Asper en omstr., Exaarde, Saffelare. — Eene groote var. van gekweekte *Daucus Carota* L. (fr. *Carotte cultivée*; vl. *Gekweekte Wortel* of *Peen*): een gedeelte der wortel *kijkt uit* den grond, d. i. wast boven den grond.

Ulst, z. **HULST**.

Unje, v. mv. — Het enkelv. is *Unj*. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als **AJUN**.

Unne, v. — Te Mechelen-a/Maas, Meersen. — Id. als **AJUN**.

Uppellijn, o.? — Te Appelterre. — Id. als **EBBELLIJN**, waarvan dit w. maar eene verb. is.

V

Vaankruid, o. — Te Mall, Sluizen en omstr. — Id. als **VUURWORTEL**. — De wortel der plant wordt in het oor der zieke verkens gesteken; dit noemt men: 't *vaan* steken. — Voor verderen uitleg, z. **VUURWORTEL**.

Vaareengst, v.? — Te Asper en omstr. — Id. als **VAREN**.

Vaareenk, v.? — Id. als 't voorg. w.

— **Vaârkens**, z. **OUDE** —.

Vaaroest, v.? — Te Brussel, Vilvoorde. — Id. als **VAREN**.

Valeriaan, v. — Te Lokeren, Mall, Sluizen, Tongeren en omstr. — *Valeriana officinalis* L.; fr. *Valériane officinale*; vl. *Gewone Valeriaan*. — Deze plant is van het volk gekend voor hare wortel, die als geneesmiddel gebruikt wordt tegen de maagziekten.

— **Vanger**, z. **VLIEGEN** —.

Vanil, v. — Te Drongen, Leuven, Lokeren, Tongeren, Turnhout. —

Alleenlijk gekend voor het welriekend zaad, dat bijzonder opgeleverd wordt door de *Vanilla claviculata* Sw. en *V. planifolia* Andr.; fr. *Vanille claviculée* en *V. à feuilles planes*.

Vanilde, v. — Te Gent en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Varems, v.? mv. — (Uitspr. *Voïrems*.) — Te Laarne. — Id. als VAREN.

Varen, v. — Te Aarschot, Brecht, Brussel, Gheel, Hersselt, Moll, Poppel, Rethy, Veerle. — Algemeene naam door denwelken het volk de *Varens* of *Fougeren* beduidt; lat. *Filices*; fr. *Fougères*. — Wij geven hier nevens

a, *Asplenium Ruta-muraria*: — b, een blaadje vergroot, dragende 5 zaadhoopjes fr. *sores*.

a, *Ophioglossum vulgatum*: — b, het uiteinde der bloeiaar (vergroot), toonende de opengaande kiemzakjes fr. *sporangies*.

de afbeeldingen : 1° van *Asplenium Ruta-muraria* L.; fr. *Doradille Rue-de-muraille*; vl. *Muur-Streepvaren*, *Gemeene Muurruit*; — 2° van *Ophioglossum vulgatum* L.; fr. *Ophioglosse commune*; vulg. *Langue-de-serpent*; vl. *Gemeene Slangetong*; — 3° van *Aspidium* R. Br.; fr. *Aspidie*; vl. *Schildvaren*; — 4° van eene jonge *Varen*, die nog aan hare hartvormige voorkiem (fr. *prothalle*) gehecht is. — Voor fig. van

a, Blad van *Aspidium*, voorzien van rondvormige zaadhoopjes fr. *sores*; — b, doorsneden zaadhoopje, toonende de kiemzakjes fr. *sporangies*.

Jonge *Varen* nog aan hare voorkiem (fr. *prothalle*) gehecht.

Polypodium vulgare L.; fr. *Polypode commun*; vl. *Gemeene Naaktvaren* of *Boomvaren*, z. bl. 278.

— **Varen**, z. ARENDS —, BED —, BOOM —, EIK —, HOEI —, OOI —, PADDE —, ST-JANS —.

Varenkruid, o. — Te Aarschot, Hersselt, O.-L.-V.-Thielt, Oost-Roosbeke. — Id. als VAREN.

Varing v. — Ter Pinte, te Exaarde, Saffelare, Vollezele. — Id. als VAREN, waarvan deze naam maar eene verb. is.

Varink, v. — Te Brussel en omstr. — Id. als VAREN.

Varinkst, v.? — (Uitspr. *Voïrinkst*.) — Te Wetteren. — Id. als VAREN.

Vastenavondbloemeken, o. — Te Appelterre. — *Galanthus nivalis* L.; fr. *Galanthine Perce-Neige*; vulg. *Perce-neige*; vl. *Winter-Melkbloem*, *Sneeuw klokje*. — Bloeit gewoonlijk rond *Vastenavond*.

Vastenavondmuts, v. — Te Nieuwerkerke. — Id. als 't voorg w.

Vastenavondzot, m. — Te Aalst. — Id. als VASTENAVONDBLOEMEKEN.

Vastenavondzotjes, o. mv. — Te Lokeren. — 1° Id. als VASTENAVONDBLOEMEKEN. — Z. ook WINTERZOTTIN. — 2° Men noemt alzoo ook (maar zeldzamer) den *Eranthis hiemalis* Salisb.; fr. *Eranthie d'hiver*; vl. *Winter-Lentebloem*. — Deze twee soorten van planten bloeien rond *Vastenavond*.

Vastenavondzottekens, o. mv. — Te Assche, Boisschot, Exaarde, Opwijk, Saffelare. — Id. als VASTENAVONDBLOEMEKEN.

Vastenuvenklokskes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als VASTENAVONDBLOEMEKEN.

Vastenuven'zot(ses), o. mv. — Id. als 't voorg. w.

Veekruid, o. — Te Neer-Ijsche. — Id. als VUURWORTEL.

Veerranken, v. mv. — Te Wolverthem. — Verb. van VEILRANKEN. — Z. dit w.

Veetsen, z. VITSEN.

Veeze, v. — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als HONDSGRAS.

Veil, o. — Te Itteghem, Schelle, Schilde. — Id. als VEILRANKEN.

— **Veil**, z. JADS —, JED —.

Veilranken, v. mv. — Te Londerzeel. — *Hedera Helix* L.; fr. *Lierrre grim pant*; vl. *Gewone Klimop* of *Veil*. — (Fig.)

Velder(w)te(n), v. mv. — Te Brecht, Exaarde, Saffelare en in zuid. Belg.-Limb. — *Pisum arvense* L.; fr. *Pois des champs*; vulg. *Pisaille*; vl. *Veld-Erw*.

Hedera Helix.

Veldëtten, v. mv. — Te Oostham. — Id. als 't voorg. w.

Veldlelie, v. — Te Vlamertinghe. — Id. als KOORNWINDE.

Veldlook, o. — Te Brussel en omstr., Molenbeek-Wersbeek, Oost-Roosbeke. — *Ornithogalum umbellatum* L.; fr. *Ornithogale en ombelle*; vulg. *Dame-d'onze-heures*; vl. *Schermdragende Vogelmelk* of *Middagschoone*. — Deze plant groeit in het veld en is boldragend (fr. *bulbeuse*) gelijk het *Look*. — (Fig.)

Ornithogalum umbellatum.

Veldmunt, v. — Te Boisschot, O.-L.-V.-Waver. — *Mentha arvensis* L.; fr. *Menthe des champs*; vl. *Akkermunt*.

Veldsalaad, m. — Te Antwerpen, Boutersem, Bierbeek, Cuttecoven, Gaver, Gulpen, Hoogstraten, Leest, Meersen, O.-L.-V.-Thielt, Sichen, St-Joris-Winghe, Steenockerzeel, Tessenderloo, Turnhout, Vilvoorde, Widoie, Wolverthem, Wilryck en in zuid Belg.-Limb. — *Valerianella olitoria* Poll.; fr. *Valérianelle potagère*; vulg. *Mâche*, *Doucette*, *Salade-de-blé*, *Oreille-de-lièvre*; vl. *Gewone Veldsla*.

Afgezonderde bloem
natuurlijke grootte.

Agave americana.

Veldsalaai, m. en v. — Te Brecht. — Id. als 't voorg. w.

Veldsaloëd, m. — Te Leuven. — Id. als VELDSALAAD.

Veldsaloï, m. — Te Neer-IJssche. — Id. als VELDSALAAD.

Veldvioletten, v. mv. — Te Boutersem, Hove, Vertryck. — *Viola tricolor* L.; fr. *Violette tricolore*; vulg. *Pensée sauvage*; vl. *Driekleurige Viool*; vulg. *Wilde Pensée*.

Velters, v. of m. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als VELDER(W)TEN.

Vênkel, o. — Te Diest, Mall, Sluizen, Vilvoorde. — *Feniculum officinale* All.; fr. *Fenouil officinal*; vl. *Venkel*.

Verbena, v. — Te Leuven (uitspr. *Verbeina*), Oostham, Wetteren. — *Verbena hybrida* Hortul.; fr. *Verveine hybride*; vl. *Gekweekt IJzerkruid*. — Eene geweeekte sieraadplant.

Verbrandplant, v. — Te Vilvoorde. — *Agave americana* L.; fr. *Agave d'Amérique*; vl. *Amerikaansche Agave*. — (Fig. bl. 386.) — « Het sap der bladeren wordt met voordeel op brandwonden gestreken. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*).

Vergeet-mij-niet, o. — Te Blauwput, Diest, Esschen (grenzen), Exaarde, Gent en omstr., Kessel-Loo, Meersen, Moll, Park, Rotterdam, Saffelare, Sichem. — *Myosotis palustris* With.; fr. *Myosotis des marais*; vulg. *Nem'oubliez-pas*; vl. *Gemeene Vergeet-mij-niet*; d. *Vergissmeinnicht*, *Mauseöhrchen*. — (Fig.) — Sometijds geeft men ook denzelfden naam aan andere sorten van *Myosotis*, die niet aan de waterkanten groeien en kleinere bloemen dragen, b. v. *M. intermedia* Link; *M. versicolor* Sm. (fr. *M. intermédiaire*; *M. versicolore*; vl. *Middelste V.* en *Veelkleurig V.*)

— **Vergeet-mij-niet**, z. **BLOMMEKE** —.

Vergeet-mij-nietjes, o. mv. — Te Berg, Bloir, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Mil-len, Nederheim, Sluizen, Tongeren, Turnhout. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET.

Vergeefblomen, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als STINKENDE-GAUWE. — Verb. van *Vergiftbloemen*. — De plant wordt aanzien als *vergiftig*.

Vergeefkruid, o. — Id. als 't voorg. w.

Vergif(t), o. — Te Mall, Sluizen. — *Datura Stramonium* L.; fr. *Datura Stramoine*; vulg. *Pomme-épineuse*; vl. *Doornappel*. — (Fig. bl. 388.) — De plant is zeer *vergiftig*.

Vergiftig-Kervel, m. — Te Herzele en omstr., Wilder, Wormhoudt. — Id. als SCHEERLING. — De plant gelijkt op *Kervel* en is zeer *vergiftig*.

Myosotis palustris.

Vergiftige-Miere, m.
— Te Lokeren. — Id. als
Rooë-MOER. — De plant
is *vergiftig* en gelijkt
op *Miere*, d. i., te
Lokeren, *Stellaria me-*
dia Cyr.; fr. *Stellaire*
intermédiaire; vulg.
Mouren-des-oiseaux;
vl. *Gemeen Sterre-*
kruid, *Vogelmuur*.

Vergoobloeme, v. —
Te D'Worp. — Id. als
GOUDBLOEM 1°.

Vergouw, v. — Te
Exaarde, Saffelare. — Id.
als STINKENDE-GAUWE.

— **Vergouw**, z. STIN-
KENDE —.

Datura Stramonium.

Verkeerde-Lelie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als KEIZERSKROON. — De bloemen gelijken op *Leliën* en zij staan als *verkeerd* op de plant, d. i. naar de aarde gedraaid, in plaats van omhoog.

Verkeerde-Wereld, m. — Te Asper, Exaarde, Saffelare. — Id. als GENEESKRUID. — Alzoo genoemd, omdat de plant, ofschoon afgesneden, voortgaat met groeien.

Verkensbezen, v. mv. — Te Scheldewindeke. — De vruchten van de DOORHAGE. — Z. dit w.

Verkensbrood, o. — Te Vilvoorde. — *Cyclamen europaeum* L.; fr. *Cyclamen d'Europe*; vulg. *Pain-de-pourceau*; vl. *Varkensbrood*. — De stam der plant heeft den vorm van een *broodje*.

Verkensgers, o. — Te Aarschot, Blaasveld, Leest, Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Waver, St-Joris-Winghe, Wesemaal. — *Polygonum aviculare* L.; fr. *Renouée des oiseaux*; vulg. *Trainasse*; vl. *Vogel-Duizendknoop*, *Kreupelgras*. — De *verkens* eten de plant zeer graag.

Verkensgras, o. — Te Gheel, Hoogstraten, Hove, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Poppel, Sichem, Veerle. — Id. als 't voorg. w.

Verkenkerse(n), v. mv. — Te Betecom, Huldenberg, Wesemaal. — De vruchten van den *Cerasus avium* Mönch.; fr. *Cerisier des oiseaux*; vl. *Vogel-Kersenboom*.

Verkensklaver, m. — Te Thielen. — Id. als VERKENSERS.

Verkenskruid, o. — Te Gheel, Mechelen Schaffen. — Id. als VERKENSERS.

Verkensoor, o. en v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Saxifraga crassifolia* L.; fr. *Saxifrage à feuilles épaisses*; vl. *Dikbladige Steenbreek*. — Het blad der plant is breed, langrond en taai gelijk een *Verkensoor*.

Verkenspataten, v. mv. — Te Gent en omstr. — *Helianthus tuberosus* L.; fr. *Hélianthe* ou *Soleil tubéreux*; vulg. *Topinambour*. — (Fig.) — De knollen der plant gelijken aan *pataten* (d. i. aardappelen) en worden tot voeder aan de *verkens* gegeven.

Verkenssteert, m.

— Te Vilvoorde. —

Anthurium Scherzerianum Schott.;

fr. *Anthurium de*

Scherzer. — « Zoo

genoemd naar het

zonderling gekruld

uiteinde der bloem,

dat goed aan eenen *verkenssteert* gelijkt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Verkesges', o. — Verb. van *Verkensgras*. — Te Wetteren. — Id. als VERKENSERS.

Verkesgroes, m. — Verb. van *Verkensgras*. — Te Gheel, Lichtaart, Rethy, Turnhout. — Id. als VERKENSERS.

Verkeskeze(n), v. mv. — Te D'Worp, Neer-IJssche. — Id. als VERKENSERSE(N).

Verkeskieëze(n), v. mv. — Te Oostham, Tongeren. — Id. als VERKENSERSE(N).

Verkeskieuze(n), v. mv. — Te Berg, Bloir, Elst, Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als VERKENSERSE(N).

— **Verliezen**, z. POT —.

Vernis', o. — Wordt bijna *overal* gezegd. — Hetzelfde w. (*vernis*) wordt in 't fr. gebruikt. — De bijzonderste soort is de *Kopalhars*; fr. *Vernis de Copal*, komende uit den stam van den *Rhus copallina* L.; fr. *Sumac Copal*.

Helianthus tuberosus.

Verslenzen, onz. werkw. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Neer-Issche, Poperinghe, Wercken, Zarren. — Verwelken, verslensen, van planten sprekende: fr. *se flétrir*.

Versleunsen, onz. werkw. — Te Gent en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Verslinsen, onz. werkw. — Te Lokeren. — Id. als VERSLENZEN.

Versloensje, onz. werkw. — Te Brussel. — Id. als VERSLENZEN.

Verslokeren, onz. werkw. — Te Bailleul, Beerst, Berthen, Clercken, Dixmuide, Meteren, Oost-Roosbeke, Vleteren, Wercken, Zarren. — Id. als VERSLENZEN.

Verveine, v. — Te Drongen, Turnhout, Wormhoudt en omstr. — Id. als VERBENA.

Vet-Olm, m. — Wordt bijna overal gezegd. — *Ulmus Campestris* L., var. *latifolia*; fr. *Orme champêtre*, var. *à larges feuilles*; vl. *Gewone Olm*, var. *met breede bladeren*, *Vet-Olm*. — Wordt veel langs de groote wegen en de wandellanen geplamt.

Veülbekskes, z. VOGEL —.

Veugelkruid, z. VOGELKRUID.

Veugelzaad, z. VOGELZAAD.

Veuscheblären, o. mv. — Te Rethy. — Verb. van *Vorschenbladeren* = kikvorschenbladeren. — Id. als LEKBLAREN. — Deze planten hebben zeer groote *bladeren* (hetgeen bijzonder de aandacht van het volk vestigt) en groeien in vochtige, natte plaatsen, waar de *kikvorschen* zich gewoonlijk ophouden.

Veuschestjèten, m. mv. — Verb. van *Vossesteerten*. — Id. als KATTESTEERT 1°).

Vierpijl, z. VUURPIJL.

Vierstekken, z. VUURSTEEKEN.

Vier-Uren-Bloem, v. — Te Huldenberg. — Id. als LIEVE-VROUW-BLOEMEKENS-VAN-PERCK.

Vijf-Vingerekruidd, o. — Te Rethy. — *Potentilla reptans* L.; fr. *Potentille rampante*; vulg. *Quintefeuille*; vl. *Kruipende Ganzerik*. — (Fig.) — De bladeren der plant zijn *gevingerd* (fr. *digitées*) en dragen *vijf* blaadjes.

Vijgeboom, m. — Wordt bijna overal gezegd. — *Ficus carica* L.; fr. *Figuier de Carie*; vl. *Carische Vijgelaar* of *Vijgeboom*. — (Fig.)

Kelk en kelkje (fr. *calice* en *calicule*) van *Potentilla*.

Vrucht van *Ficus carica*.

Vijgeleer, m. — (Uitspr. *Végeleir*.) — Te Wetteren. — Id. als VIJGEBOOM.

Vikken, v. mv. — Te Diest, Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Sichem. — Id. als WIKKEN.

— **Vingerhoed**, z. O.-L.-V. —

Vingerhoeden, m. mv. — 1° Te Brecht. — *Campanula Rapunculus* L.; fr. *Campanule Raiponce*; vl. *Raapwortelig Klokje*. — 2° Te Exaarde, O.-L.-V.-Waver, Oostham, Saffelare, Thielen, Veerle. — *Digitalis purpurea* L.; fr. *Digitale pourprée*; vl. *Purper Vingerhoedskruid*. — (Fig.) — De bloemen van voorgenoemde planten hebben een weinig den vorm van *vingerhoeden*.

Vingerhoedjes, o. mv. — Te Landen. — Id. als 't voorg. w. 2°)

Vingerhoedskruid, o. — Te Gent. — Id. als VINGERHOEDEN 2°).

Vingerhoeien, m. mv. — Te Gheel. — Id. als VINGERHOEDEN 2°).

Vingerkruid, o. — Te Vollezele. — Id. als GENEESKRUID. — « De bladeren dezer plant worden op de *vingeren* gelegd, als men er in gesneden heeft. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Vinkdoorn, m. — Te Eecloo. — *Ligustrum vulgare* L.; fr. *Troëne commun*; vl. *Gewoon Mondhout*.

Vinkel, o? — Te Boutersem, Bierbeek, Neer-IJssche, Verrijck. — Id. als VÉNKEL.

Vinkelhout, o. — Te Ingoyghem. — Id. als VINKDOORN. — « Misschien eene verb. van *Venkelhout*, zinspelende op den aangename reuk der bloemen. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Violen, z. VIOLET(TEN).

— **Violen**, z. WILDE —.

— **Violet**, z. WUL —.

Violetjes, z. VIOLET(TEN).

Violet(ten), v. mv. — Deze naam is bijna *overal* in gebruik om, in 't algemeen, het geslacht *Viola* Tournef. (fr. *Violette*; vl. *Viool*) te beduiden. — Op vele plaatsen ook geeft men denzelfden naam aan den *Viola odorata* L.; (fr. *Violette odorante*; vl. *Welriekende Viool*) en aan den *V. tricolor* L., var. *hortensis* (fr. *Grande Pensée*; vl. *Groote drie-kleurige Viool*, *Groote Pensée*).

Digitalis purpurea.

— Violetten, z. BOSCH —, HONDS —, PAARDE —, VELD —, WILDE —.

Violetse, Violetses, z. VIOLET(TEN).

Violette-Leschbloem, v. — (Uitspr. *Fleutte-Lessbloem*). — Te Berg, Bloir, Genoels-Elderen, Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als HOFLISCH. — De bloemen zijn *violet* van kleur. — *Leschbloem* = verb. van *Lischbloem*; fr. *Iris*.

Violier, v. — Te Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke. — *Cheiranthus Cheiri* L.; fr. *Giroflée Violier*; vulg. *Giroflée de Muraille*, *Murailler*; vl. *Steenviolier*, *Muurviolier*.

Viooltjes, z. VIOLET(TEN).

Vironikats, v. mv. — Te Asper en omstr. — Algemeene naam om de verscheidene soorten van *Veronica* Tournef. te beduiden (fr. *Véronique*; vl. *Eereprijs*).

Vischblad, o. — Te Hoogstraten. — Algemeene naam om verscheidene soorten van *Potamogeton* L. (fr. *Potamo-*
mot; vl. *Fontein-*
kruid) te beduiden. De
meest verspreide soor-
ten zijn de *P. natans*
L.; *P. polygonifolius*
Pourr. en *P. alpinus*
Balb.; fr. *P. nageant*,
P. à feuilles de Re-
nouée en *P. des*
Alpes; vl. *Drijvend F.*,
Duizendknoopbladig
F. en *Alpen-F.* — (Fig.)

— Waterplanten wier

bladeren op het water uitgestrekt liggen.

a, Bloeiende stam van *Potamogeton*; — *b*, bloem (vergroot);
— *c*, doorgesneden vrucht.

Vitsen, v. mv. — Te Asper, Boutersem, Bierbeek, Brugge en omstr., Droogenbosch, Herent (uitspr. *Fitsen*), Hove, Huldenberg, Leest, Leuven (uitspr. *Fitsen*), Londerzeel, Molenbeek-Wersbeek, Nederbrakel (uitspr. *Veetsen*), Neer-Issche, O.-L.-V.-Waver, Oost-Roosbeke, Perck, Rethy, Verrijck (uitspr. *Fitsen*), Vlamertinghe, Vollezele, Wormhoudt en omstr. — Algemeene naam om de verscheidene soorten van *Vicia* L. (fr. *Vesce*; vl. *Vitse* of *Wikke*; d. *Wicke*; eng. *Vetch*; ital. *Veza*; gr. Βίτσιον) aan te duiden.

Vlakke, v. — Te Merchtem. — *Caltha palustris* L.; fr. *Populage des marais*; vl. *Moeras-Dotterbloem*. — « De bladeren zijn breed en plat; dus vlak. » (Vits. *Mém. cour. inéd.*)

Vlambloem, v. — Te Gent. — *Phlox Drummondii* Hook.; fr. *Phlox de Drummond*; vl. *Drummonds Vlambloem*.

Vlas, o. — Deze naam is overal in gebruik voor het beduiden van den *Linum usitatissimum* L.; fr. *Lin cultivé*; vl. *Gekweekt Vlas*.

— **Vlas**, z. BLAUWE —, ROODE —, WILD —.

Vlaschaardswortels, v. mv. — Men zegt ook — *workels*. — Te Asper en omstr. — Wortelen die op den vlasakker (= vlaschaard) gezaaid zijn; (fr. *Carottes semées dans un champ qui a donné du lin*).

— **Vlasken**, z. FIJN —.

Vlaskruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Linaria vulgaris* Mill.; fr. *Linaire commune*; vl. *Gemeen of Groot Vlaskruid*. — De bladeren van dit kruid gelijken zeer op die van het *Vlas*; van daar de lat., fr. en vl. naam der plant.

Vlaswortels, v. mv. — Men zegt ook — *workels*. — Te Asper en omstr. — Wortelen die in het *Vlas* gezaaid zijn.

Vlaszaad, o. — Te Esschen (grenzen), Thourout. — Fr. *graine de lin*.

Vlees(ch)kars, v. — Te Antwerpen en omstr. — Id. als VLEES(CH)KERSE.

Vleeschkazen, v. mv. — Te Lokeren en omstr. — Id. als 't volg. w.

Vlees(ch)kerse, v. — Te Brecht, Turnhout en omstr. — De vruchten van den *Cerasus avium* Mönch., var. *Juliana* DC.; fr. *Guignier*; vl. *Spaansche Kersenboom*.

Vleeschkessen, v. mv. — Te Nieuwerkerke. — Id. als 't voorg. w.

Vleeschkêzen, v. mv. — 1° Te Lichtaart. — Id. als VLEES(CH)KERSE. — 2° Te Thourout. — De vruchten van den *Cerasus avium* Mönch., var. *Duracina* DC.; fr. *Bigarreautier*; vl. *Bonte-Spaansche-Kersenboom*.

Vleeskrieke(n), v. mv. — Te Esschen (grenzen). — Id. als VLEES(CH)KERSE.

Vleiskieze, v. mv. — Te Tongeren. — Id. als VLEESCHKÊZEN 2°).

Vleiskieuze, v. mv. — Te Berg, Bloir, Mall, Nederheim, Sluizen. — Soms zegt men ook *Witte*. — Id. als VLEES(CH)KÊZEN 2°).

Vlekkenkruid, o. — Te Hauwaart, O.-L.-V.-Thielt. — *Pulmonaria officinalis* L.; fr. *Pulmonaire officinale*; vl. *Gemeen Longenkruid*. — « De bladeren dezer plant zijn schoon *gevlekt*. — Bijgeloovige personen hebben in die vlekken eene zekere overeenkomst meenen te bespeuren met de vlekken van het hoornvlies der oogen, en wenden den *P. officinalis* dan ook tegen die ziekte aan, onder het uitspreken eeniger geheimzinnige woorden. — Slecht zou hij er van af komen, die met dit bespottelijk gebruik zou durven lachen. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Vlekkruid, o. — 1° Te Cortenbosch. — Id. als 't voorg. w. — 2° Te Boutersem, Verrijck. — *Capsella Bursa-Pastoris* Mönch.; fr. *Capselle Bourse-à-pasteur*; vl. *Herderstaschje*. — Sommige personen gebruiken deze plant tegen de *vlek* op de oogen.

Vlèskazen, v. mv. — Te Beerst, Dixmuide, Eessen, Woumen, Zarren. — Id. als VLEES(CH)KÉZEN 2°).

Vliebeiterkes, o. mv. — Te Asper en omstr. noemt men alzo den *Coreopsis* L., bijzonder den *C. auriculata* L.; fr. *Coreopsis auriculé*. — De bloemen dezer sieraadplant hebben, van verre, eenige gelijkenis met eenen *vliebeiter* (= vlinder).

Vlieèskieëzen, v. mv. — Te Oostham. — Id. als VLEES(CH)KERSE.

Vliegenpaddestoel, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Agaricus muscarius* L.; fr. *Agaric tue-mouche*. — (Fig.) — Een zeer vergiftige Paddestoel; van boven schoon rood van kleur, met witte pokken.

Vliegevang, m. — Te Vilvoorde. — *Dionaea muscipula* Ell.; fr. *Dionée attrape-mouches*. — De bladeren der plant sluiten zich bij het aanraken der *vliegen*, die er aldus in *gevangen* worden. — Z. ook 't volg. w.

Vliegevang, m. — Te Rethy. — *Drosera rotundifolia* L.; fr. *Rosolis à feuilles rondes*; vl.

Rondbladige Zonnedauw. — (Fig. bl. 237.) — Alzo genoemd om de muggen en kleine *vliegen* die men soms op de bladeren der plant *gevangen* vindt: zij vinden den dood in het slijm dat klierachtige draadjes laten uitvloeien.

Vliendeleer, m. — Te Laarne, Wetteren. — Id. als VLIER.

Vliender, m. — 1° Te Baarle, Drongen, Exaarde, Landegem, Saffelare. — Id. als VLIER. — 2° Te Oost-Roosbeke. — *Ægopodium Podagraria* L.; fr. *Êgopode des goutteux*; vl. *Zevenblad*.

— **Vliender**, z. WILDE —.

Vlienderboom, m. — Te Brugge en omstr., Dixmuide, Lokeren. — Id. als VLIER.

Vlienderhout, o. — Te Bambeeque, Dixmuide en omstr., Herzele, Ledringhem, Oost-Roosbeke, Vlamertinghe, Wilder, Wormhoudt. — *Sam-*

Agaricus muscarius.

bucus nigra L.: fr. *Sureau noir*; vl. *Zwarte Vlier* of *Vlierboom*, Gemeene V.

Vlier, v. — Te Laarne, Moll, Wetteren. — *Sambucus nigra* L.; fr. *Sureau noir*; vl. *Zwarte Vlier* of *Vlierboom*, Gemeene V.

— **Vlier**, z. WATER —, WILDE —.

Vlierbezen, v. mv. — Te Gent en omstr., Lokeren. — De vruchten van de Vlier; z. dit w.

Vlierblomme, v. — Te Gent en omstr., Lokeren. — De bloemen van de Vlier; z. dit w.

Vlierboom, m. — Te Brugge en omstr., Dixmuide en omstr., Gent en omstr. — Id. als Vlier.

Vlieren, v. mv. — Te Rethy. — Id. als VIOLIER.

Vlieweiterkes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als VLIBEITERKES.

Vlinder, z. VLIENDER.

Vlirkes, o. mv. — Te Rethy. — Id. als VIOLIER.

Vlokgras, o. — Te Poppel. — Id. als FLOKGRAS.

Vlotkruid, o. — Te Hoogstraten. — *Ranunculus fluitans* Lmk.; fr. *Renoncule flottante*; vl. *Vlottende Ranonkel*. — Het bovenste gedeelte van den stam van dit *kruid*, *vlot* op de oppervlakte der loopende waters.

— **Vodden**, z. WOLLEN —.

Voeiering, v. — Te Huldernberg. — *Pteris aquilina* L.; fr. *Ptérîde Aigle-impériale*; vulg. *Grande Fougère*; vl. *Adelvaren*. — Waarschijnlijk eene verb. van *Varing* = Varen; (fr. *Fougères*), naam die op andere plaatsen in gebruik is.

— **Voet**, z. BIE —, KALFS —, KRAAI —, PADDE —, VOGEL —.

Vogelbekskens, o. mv. — Te Asper, Huise, Singem. — Id. als MEERSCHRATEL. — De bloem dezer planten gelijkt op een *Vogelbekskén* of Vogelskopken.

Vogelgerst, v. — Te Testelt. — *Phalaris canariensis* L.; fr. *Alpiste des canaris*; vl. *Gewoon Kanariegras*. — Wordt als voeder voor de *vogels* gebruikt.

Vogelgoed, o. — Te Sichen, Turnhout, Vosselaar. — *Setaria viridis* P. Beauv.; fr. *Sétaire verte*; vl. *Groene Naaldaar*. — Het zaad dezer wilde grassoort is door vele *vogels* gezocht.

Vogelkruid, o. — Te Oost-Roosbeke, Wormhoudt en omstr. — Id. als Muur. — Dit *kruid* wordt door vele *vogels* gegeten.

Vogelmoer, m. — Te Hoeleden, Hoogstraten. — Id. als 't voorg. w.

Vogelzaad, o. en m. — Te Messelbroeck. — *Panicum miliaceum* L.; fr. *Panic Millet*; vl. *Pannikgras*, *Gierst*. — Het zaad wordt door de *vogels*, en bijzonder door de kanarievogels, gegeten. — Z. ook VOGELZAAD.

Vogeltjeszaad, o. — Te Esschen (grenzen). — Id. als **VOGELZAAD**.

Vogelvoet, m. — 1° Te Sichem. — *Oplismenus Crus-Galli* H. en B.; fr. *Oplismène Pied-de-coq*; vl. *Hanevoetachtige Oplismenus*. — 2° Te O.-L.-V.-Thielt. Oostham, Sichem. — *Digitaria* Rich., in 't algemeen: fr. *Digitaire*; vl. *Vingergas*. — (Fig.) — De vingervormige bloeiwijze dezer grassoorten gelijkt op eenen *vogelvoet*.

Bloeiwijze van *Digitaria*.

Vogelwaai, v.? — Te Oostham. — Id. als **BRAAK** 1°).

Vogelzaad, o. — Te Aarschot, Bailleul, Boutersem, Berthen, Bierbeek, D'Worp, Gent en omstr., Leuven, Meteren, Neer-IJssche, O.-L.-V.-Thielt, St-Jans-Cappel, Verrijck, Vleteren, Wesemaal. — *Setaria italica* P. Beauv., fr. *Sétaire d'Italie*; vulg. *Millet des oiseaux*; vl. *Italiaansche Naaldaar*; vulg. *Italiaansche Vogelgierst*. — Het zaad dezer grassoort is zeer gezocht door de *vogels*, bijzonder de kanarievogels.

— **Vogelzaad**, z. **WILDE** —.

Volderskruid, o. — Te Gent. — *Dipsacus fullonum* Mill. en *D. sylvestris* Mill.; fr. *Cardère à foulon*; vulg. *Chardon-à-foulon* en *C. sauvage*; vl. *Volders-Kaardebol* en *Wilde K*. — Deze planten (hunne bloemhoofdjes) werden eertijds door de *volders* gebruikt, om de wol te kammen.

Vonk, v. — Te Neer-IJssche. — Id. als **ZWAM**.

Vorkettekens, o. mv. — Te Hove. — Verscheidene soorten van *Geranium* L., bijzonder de *G. Robertianum* L. en de *G. molle* L.; fr. *Geranium Herbe-à-Robert* en *G. mollet*; vl. *Stinkende Ooievaarsbek* (fig. bl. 273) en *Zachte O*. — « Zoo genoemd naar de lange, uitstekende stempels, die eenige gelijkenis hebben met de *vorketten* (dunne, ijzeren stangen) van eenen regenscherm. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Vorm, m. — Te Exaarde. — Id. als **VAREN**. — Verb. van *Varen* of wel plant van schoonen *vorm*, schoon van gemaaksel.

Vormkruid, o. — Te Molenbeek-Wersbeek. — Id. als 't voorg. w.

Vorschendrek, m. — Te Vosselaar (Antwerpen). — Id. als **PADDEGEREK**. — « Deze plantjes vindt men op stilstaande waters, waarin zich gewoonlijk *vorschen* ophouden. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Vorschenkool, m. — Te Vollezele. — Id. als 't voorg. w.

Vorschenkruid, o. — Te Haren. — Id. als **VISCHBLAD**. — Deze planten groeien in stilstaande waters, waar zich gewoonlijk *vorschen* ophouden.

Vorschensurkel, m. — Te Hever. — *Oxalis Acetosella* L.; fr. *Oxalide Petite-Oseille*; vl. *Gewone Klaverzuring*. — De plant groeit in belommerde en vochtige plaatsen, waar dikwijls *vorschen* aangetroffen worden; daarenboven zij heeft den smaak van *Zurkel*.

— **Vosje**, z. ROODE —, WITTE —.

Vossesteert, m. — Te Sichem. — Id. als KATTESTEERT 1°).

Vossesteerten, m. mv. — 1° Te Messelbroeck, O.-L.-V.-Thielt, Vollezeele. — *Amarantus caudatus* L.; fr. *Amarante à queue*; vulg. *Queue-de-renard*; vl. *Steertvormige Amarant*; vulg. *Vossesteert*. — 2° Te Vilvoorde. — *Polygonum orientale* L.; fr. *Renouée d'Orient*; vl. *Ooster-sche Duizendknoop*. — Alzoo genoemd naar den vorm der bloemtrossen.

Vossestêt, m. mv. — De vorm van 't enkelvoud is *Vossestat*. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als VOSSESTEERTEN 1°).

Vossetjête(n), m. mv. — Te Bloemendaal, Brussel, Neer-IJssche, Tervuren. — Id. als VOSSESTEERTEN 1°).

Vreemde-Canadas', m. — (Uitspr. *Vreumde* —.) — In zuid. Belg.-Limb. — *Populus monilifera* Ait.; (*P. virginiana* Desf.); fr. *Peuplier à cha-pelet*; vl. *Rosekransachtige Populier*. — Deze soort wordt zelden aangetroffen in zuid. Belg.-Limb. en wordt niet sedert lang geplant : van daar *Vreemde* — genoemd.

Vrikke(n), v. mv. — Te Bierbeek, Poppel (uitspr. *Frikken*), St-Joris-Winghe, Turnhout. — Algemeene naam om de verscheidene soorten van het geslacht *Vicia* L. (fr. *Vesce*; vl. *Vitse* of *Wikke*; d. *Wicke*; eng. *Vetch*; ital. *Vezza*; gr. Βίχιον) aan te duiden. — Nogtans wordt deze naam, in voornoemde plaatsen, *bijzonder* gegeven aan de soorten met fijne blaadjes, als *Vicia angustifolia* All.; *V. tetrasperma* Mönch. en *V. hirsuta* Koch; fr. *Vesce à folioles étroites*; *V. tétrasperme* en *V. hérissée*; vl. *Smalbladige Wikke* of *Vitse*; *Vierzadige W.* en *Ruige W.*

Vroeg-op, m. — Te Messelbroeck. — Id. als ITALIAANDER. — « De boom groeit zeer snel. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

— **Vrouwkens**, z. NAAKTE —.

Vrouwliê-Tongen, v. mv. — Te Brecht. — *Populus tremula* L.; fr. *Peuplier Tremble*; vl. *Ratel-Populier*. — « *Vrouwliê* is eene veel gebruikte verkorting van *Vrouwlieden* (fr. *femmes*). — De bladeren van dezen boom worden bij het minste windje bewogen en zijn dus bijna nooit stil. — Zoo beweert men dat het ook gesteld is met de tongen van vele vrouwen? » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Vuilboom, m. — Te Poppel. — *Cerasus Padus* DC.; fr. *Cerisier à grappes*; vulg. *Mérisier à grappes*; vl. *Tropjes-Kersenboom* of *Hondskers*.

— « Het hout geeft eenen vuilen geur als men het van de schors ontbloot. »

— (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Vuil-Neuskes, o. mv. — Te Beerst, Dixmuide, Eessen (uitspr. *Vule-Neuzen*), Oost-Roosbeke (uitspr. *Veul-Neuskes*), Wercken, Woumen (uitspr. *Vule-Neuzen*). — Id. als **TROBBELS**.

Vule-Neuzen, m. mv. — Z. 't voorg. w.

— **Vuur**, z. **KOOLKEN** —, **KOOLTJE** —, **KOOLTJES** —.

Vuurbloem, v. — Te Gent en omstr. — Id. als **VLAMBLOEM**. — Zoo genoemd naar de kleur der bloem.

Vuurbos, m. — Te Rethy. — *Clematis recta* L.; fr. *Clématite droite*; vl. *Rechte Klim-* of *Vuurstruik*.

Vuurdoorn, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Crataegus Pyracantha* Pers.; fr. *Aubépine Buisson-ardent*; vl. *Vuurdoorn*, *Mozesboom*.

Vuurkooltje, o. — Te Assche en omstr. — Id. als **BLOEDDROP**. — Zoo genoemd om de *vuurroode* kleur der bloemen.

Vuurkruid, o. — 1° Te Molenbeek-Wersbeek. — Id. als **GENEESKRUID**. — 2° Te Gent en omstr. — Id. als **BRANDKRUID**. — 3° Te Aarschot, Boutersem, Hauwaart, Huldenberg, Leest, Londerzeel, Messelbroeck, Neerpelt, O.-L.-V.-Thielt, Oplinter, Perck, Poppel, Steenockerzeel, Vertrijck, Vollezele, Wesemaal. — Id. als **VUURWORTEL**.

— **Vuurkruid**, z. **WILD** —.

Vuurpijl, m. — Te Gheel. (uitspr. *Vierpijl*), Gierle, Hoogstraten, Rethy, Vilvoorde. — *Tritoma uvaria* Curt. (*Kniphofia uvaria* Hook.); fr. *Tritome à grappe*. — Zoo genoemd naar den vorm en de kleur der bloemen : zij zijn *vuurrood* en zijn *pijlvormig* gerangschikt.

Vuurroosje, o. — Id. als **BLOEDDROP**.

Vuurstekken, m. mv. — Te Boisschot, Hoogstraten, Molenstede, Schaffen. — Id. als **VUURWORTEL**.

Vuurwerk, o. — Te Gent en omstr. — Id. als **VUURPIJL**.

Vuurwortel, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Helleborus viridis* L.; fr. *Hellébore verte*; vl. *Groen Nieskruid*; d. *Feuerwurz*, *Nieswurz*. — (Fig.) — « Zinspeling op de hevige, huidontstekende werking der plant. Bij sommige ziekten der verkens (als zij *vuurig* zijn), maken de boeren een gat in het oor van het dier en steken daar een stukje vuurwortel (of vuurkruid) in. Weinig tijds daarna begint het oor te zwellen, wordt heet en pijnlijk, en na eenige dagen valt er een rond lapje vleesch uit. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Blad van *Helleborus*.

W

Waaï, v. — Te Bloir, Freeren, Genoels-Elderen, Herderen, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — Id. als WILG.

— **Waaï**, z. DRUUF —, KROP —, VOGEL —.

Waaiboom, m. — 1° Te Rethy, Turnhout. — *Populus tremula* L.; fr. *Peuplier Tremble*; vl. *Ratel-Populier*. — De bladeren van dezen boom waaïen, d. i. worden bewogen door het minste windje. — 2° Te Asper, te Gheel en te Lichtaart noemt men alzoo ook den *Populus pyramidalis* Rozier (*P. italica* Mönch., *P. fastigiata* Poir.); fr. *Peuplier pyramidal*, *Peuplier d'Italie*; vl. *Italiaansche Populier*.

Waaiged, m. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — *Clematis Vitalba* L.; fr. *Clématite des haies*; vl. *Hegge-Klimkoorde*. — (Fig. bl. 201.) — *Waaiged* = verb. van *Wijngaard*: de stam der plant gelijk op dien van den *Wijngaard* of *Wijnstok*. De lat. naam *Vitalba* = *Vitis alba* = *Witte Wijngaard* schijnt denzelfden oorsprong te hebben.

Waaigood, z. WIJNGAARD.

Waaïndruveboom, z. WIJSDRUIVE(X)BOOM.

— **Waaïngoord**, z. WILDE —.

Waalbezen, v. mv. — 1° Te Boutersem. — Verb. van *Aalbezen*. — Id. als AALBEIER. — 2° Te Peer. — Id. als BOSCHBEZEN. — Waarschijnlijk eene verb. van het duitse *Waldbeeren*. *Wald* = woud, bosch. — Deze soort wordt alleenlijk in de *bosschen* aangetroffen.

Waalke(n)s, m. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Eene var. van Aardappel, komende waarschijnlijk uit het *Walenland* en daarom *Waalke(n)s* (fr. *petits wallons*) genoemd.

Waarmoech, o. — (*Moech* wordt uitgesproken gelijk 't fr. *mouche*). — Te Gent en omstr. — *Atriplex hortensis* L.; fr. *Arroche des jardins*; vulg. *Arroche*, *Bonne-Dame*; vl. *Hof-Melde*. — Verb. van *Warmoes*, naam die, in 't vl., ook de Moeskruiden in 't algemeen, beteekent.

Warmoes, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Men zegt ook *Warmoes*. — *Beta vulgaris* L., var. *Cycla*; fr. *Poirée*. — Eene var. van *Gemeene Beet*, die in de moestuinen gekweekt wordt en zich onderscheidt door de dikke nerven der bladeren. — Wordt als moeskruid gebruikt.

— **Waaigoot**, z. WULLE —.

Walstrood, n. — Verb. van *Walstroo*. — Te Oost-Roosbeke. — *Galium Aparine* L.; fr. *Gaillet Grateron*; vl. *Kleeftkruid*, *Klevend Walstroo*.

Warmoes, o. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als WAARMOES. — Z. ook WAARMOECH.

Wartekruid, z. WRATTEKRUID.

Waterbloem, v. — 1° Te Schelle. — *Caltha palustris* L.; fr. *Populage des marais*; vl. *Moeras-Dotterbloem*. — De plant groeit in de moerassen en aan de waterkanten. — 2° Te Deynze, Petegem. — Algemeene naam van al de kleine plantjes die, in de lente, de stilstaande waters groen doen worden. Wordt bijzonder gezegd van de draadvormige Wieren (fr. *Algues filamenteuses*). — (Fig. bl. 347.)

Waterboterbloem, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als WATERBLOEM 1°). — Groeit aan den kant van 't *water* en heeft *botergele* bloemen.

Watergras, o. — Te Hoogstraten. — *Glyceria fluitans* R. Br.; fr. *Glycerie flottante*; vl. *Flottend Zoetgras*. — Dit *gras* is zoo genoemd omdat het in het *water* wast.

Watergroen, o. — Te Hoogstraten. — Algemeene naam van het geslacht *Callitriche* L., maar wordt bijzonder gezegd van de meest verspreide soorten, *C. stagnalis* Scop., en *C. vernalis* Kütz.; fr. *Callitriche des étangs* en *C. printanière*; vl. *Poel-Haarsteng* en *Voorjaars-H*. — Deze waterplanten overdekken bijzonder de stilstaande waters, als met een *groen* tapijt.

Waterkas', m. — Verb. van — *Kers*. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als WATERKERS.

Waterkers, m. — Te Baarle, Drongen, Kessel-Loo, Landegem, Machelen, Park, Steenockerzeel, Turnhout, Vilvoorde. — *Nasturtium fontanum* Aschs. (*N. officinale* R. Br.); fr. *Cresson de fontaine*; vl. *Gemeene Waterkers*. — Zoo genoemd bij tegenoverstelling met den *Hofkers*, (*Lepidium sativum* L.; fr. *Passerage cultivé*; vulg. *Cresson alénois*; vl. *Gekweekte Kers*, *Hofkers*, *Boterhamkruid*): de eene groeit in 't *water* en de andere wordt in den *hof* gezaaid.

Waterkès', z. 't voorg. w.

Waterklaver, m. — Te Antwerpen, Blaasveld, Oost-Roosbeke, Turnhout, Zeelhem. — *Menyanthes trifoliata* L.; fr. *Menyanthe trifolié*; vulg. *Trèfle-d'eau*; vl. *Waterklaver*. — (Fig. bl. 100.) — Groeit in 't *water* der moerassen en gelijkt op *Klaver* door zijne bladeren.

Waterkrieken, v. mv. — Te Wesemaal. — Id. als SPAANS(CH)E-KAZEN. — Alzoo genoemd omdat zij zeer sappig of *waterig* zijn.

Waterkruid, o. — Te Wormhoudt en omstr. — *Cardamine pratensis* L.; fr. *Cardamine des prés*; vulg. *Cresson des prés*; vl. *Gemeene Veldkers*. — *Kruid* dat langs het *water* of in waterachtige plaatsen komt.

Waterlélé, v. — Te Gent en omstr., Wetteren. — *Calla aethiopica* L. (*Richardia* — Schott.); fr. *Calla d'Éthiopie*; vulg. *Arum* —. — Deze plant

groeit in 't *water* of heeft veel water noodig als zij gekweekt wordt, gelijk in ons land; daarenboven haar witte kelk (bloeischeede; fr. *spathe*) gelijk van verre op eene witte *Lelie*. — Z. ook 't volg. w.

Waterlelie, v. — Te Vlamertinghe. — *Nymphaea alba* L.; fr. *Nénuphar blanc*; vulg. *Nénuphar*; vl. *Witte Plompen*. — De plant groeit in 't *water* en hare bloem gelijk van verre op eene witte *Lelie*. — Z. ook 't voorg. w.

— **Waterlelie**, z. GEELF —, GELE —.

Waterlesse(n), v. mv. — Te Freeren, Ketzingen, Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — *Sparganium ramosum* Huds. en *S. simplex* Huds.; fr. *Rubnier rameux*; vulg. *Ruban-d'eau* en *R. simple*; vl. *Getakte Egelskop* en *Ongetakte E.* — Deze planten groeien in het *water*. — Z. ook het w. LESSE.

Waterlis', v. — Verb. van — *lisch*. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Woumen. — Id. als GRACHTLISCH.

Watermarille(n), v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — *Morchella esculenta* Fr., var. *flava*; fr. *Morille comestible*, var. *jaune*; vl. *Gele eetbare Morielje*. — (Fig.) — Eene soort van eetbaren Paddestoel, die gewoonlijk op 't einde van April in de weiden te voorschijn komt. — Deze gele var. is minder gezocht; zij komt in de *waterachtige* plaatsen en heeft ook eenen *waterachtigen* smaak.

Morchella esculenta.

Watermos', o. — In zuid. Belg.-Limb. — Men hoort dikwijlder *Moerasmos'*, in denzelfden zin. — Men noemt alzoo, in 't algemeen, verscheidene soorten van *Sphagnum* L.; fr. *Sphagne* of *Sphaigne*; vl. *Veenmos*. — (Fig.) — Deze planten, door hunne opeenstapeling, vormen allengskens de turf (fr. *tourbe*).

Waterpee, v. — Te Rethy. — *Ėnanthe Phellandrium* Lmk.; fr. *Ėnanthe Phellandre*; vl. *Water-Torkruid*. — De plant groeit in het *water* en, door hare wortels en bladeren, gelijk op eene *pee(n)* (fr. *carotte*).

Waterpomp, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als 't voorg. w. — De dikke *buisvormige* stengel der plant, die altijd in het *water* groeit, heeft aan eene *pomp* doen denken.

Sphagnum.

Waterrids, o. — Te Poppel. — *Polygonum Hydropiper* L.: fr. *Renouée Poivre-d'eau*; vl. *Waterpeper-Duizendknoop*. — De plant groeit aan 't water en heeft eenen brandenden, peperachtigen smaak. — *Rids* en *Ridsel* (z. 't volg. w.) zijn verb. van *Roods*, *Roodsel*. — Z. deze woorden.

Waterridsel, o. — Te Hasselt. — Id. als 't voorg. w.

Waterscheerling, v. — 1° Te Rethy. — *Cicuta virosa* L.: fr. *Cicutaire vireuse*; vulg. *Ciguë-aquatique*; vl. *Waterscheerling*. — Deze plant groeit in 't water. *Scheerling*, alleen gezegd, bet. te Rethy. den *Conium maculatum* L.: fr. *Ciguë tachetée*; vulg. *Grande-Ciguë*; vl. *Gevlekte Scheerling* of *Dollekervel*. — 2° Te Assche en omstr. — Id. als WATERPEE. — De bloemen en bladeren dezer plant gelijken op die van de *Scheerling* en zij groeit in 't water.

Waterspeurre, v. — Te Cagevinne-Assent, Wilsele. — *Scleranthus annuus* L.: fr. *Scélérante annuel*, *Gnavelle* —; vl. *Eenjarige Hardbloem*. — De plant, met hare fijne bladeren, gelijk een weinig op *Speurre* of *Spurie*: z. dit laatste w.

Watervlier, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Angelica sylvestris* L.: fr. *Angélique sauvage*; vl. *Wilde Engelwortel*. — (Fig.) — De plant komt in waterachtige plaatsen en de bladeren gelijken op die van de *Vlier* (fr. *Sureau noir*).

Waterzak, m. — In zuid. Belg.-Limb. — *Balsamine hortensis* Desport.: fr. *Balsamine des jardins*; vl. *Hofbalsemijn*. — Alzoo genoemd omdat de plant veel water noodig heeft, of omdat de stam eene buitengewone hoeveelheid water inhoudt.

Watterzakken, m. mv. — Te Huldenberg. — Id. als WATERKRIEKEN.

Waterzulker, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als LEKBLAREN. — Deze soorten van *Zulker* groeien altijd aan het water.

Blad van *Angelica*.

Wattel, v. — Te Bailleul, Berthen, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Verb. van *Wortel*. — Z. dit w.

Weegblâren, o. mv. — Te Lichtaart. — Id. als WEEGBREE. — Deze bladeren groeien bijzonder langs de wegen.

Weegbree, v. — Te Gulpen, Mechelen-a/Maas, Poppel. — *Plantago major* L.: fr. *Plantain à larges feuilles*; vl. *Groote Weegbree*. — De plant groeit veel langs de wegen.

Weeggers, o. — Verb. van *Weeg-* of *Wegegras*. — Te Blauwput, Kessel-Loo, Molenbeek-Wersbeek, Park. — Id. als VERKENSERS. — Deze plant, die min of meer op *gras* lijkt, groeit veel langs de *wegen*.

Weekschoon, v.? — Verb. van *Wegeschoon*, d. i. sieraad der wegen. — Te Hove. — Id. als WEEGBREE.

Weendruiven, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als WIJNDRUIVEN.

Weerouk, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als WIEROOK.

Wegaardsblären, o. mv. — Te Berthem, Perck, Steenockerzeel, Vilvoorde. — Id. als WEEGBREE. — *Wegaardsblaren* is samengesteld van *weg-aard(e)* en *bladeren*, d. i. bladeren die langs de wegen tegen de aarde liggen.

Wegbeetblären, o. mv. — Te Leest. — Id. als WEEGBREE. — De plant groeit veel langs de *wegen* en de bladeren lijken een weinig op *Beetbladeren*.

Wegblären, o. mv. — Te Bierbeek, Gheel. — Id. als WEEGBREE. — Deze *bladeren* groeien veel langs de *wegen*.

Wegboomblären, o. mv. — Te O.-L.-V. Waver. — Id. als WEEGBREE.

Wegbree, v. — Te Gheel. — Id. als WEEGBREE.

Wegblären, o. mv. — Te Aarschot, Boutersem, Hersselt, Merchtem, O.-L.-V.-Thielt, Sichem, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Verrijck en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als WEEGBREE.

Wegegras, o. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als VERKENSERS. — Groeit veel langs de *wegen*.

Wegenbeet, v. — Te Rethy. — Id. als WEEGBREE. — Z. ook WEGBEET-BLAREN.

Wegentree, o.? — Te Bostel. — Id. als VERKENSERS. — Groeit veel langs de *wegen*, waar het met de voeten *getreden* wordt.

Wegesblären, o. mv. — Te Huldernberg, Mariakerke (West-Vl.), Molenbeek-Wersbeek, Neer-IJssche, Saventhem. — Id. als WEEGBREE.

Wegkruid, o. — Te Wilrijk. — Id. als WEEGBREE.

Wegzaad, o. en m. — Te Gheel. — Id. als WEEGBREE. — De plant draagt lange aren, op eenen rattensteert gelijkende en veel *zaad* inhoudende.

— Wei, z. MELK —.

Weibloemkens, o. mv. — Te Hoogstraten. — Id. als MADELIEFJE.

— Weibloemkens, z. KOE —.

Weigelia, v. — Te Leuven, Tongeren, Turnhout. — Weinig gekend onder het volk. — *Weigelia rosea* Lindl.: fr. *Weigélie à fleurs rosées*. — Een gekweekt struikgewas.

Weiolmkruid, o. — Te Assche en omstr. — *Spiraea Ulmaria* L.; fr.

Spirée Ulmaire; vulg. *Reine-des-prés*; vl. *Moeras-Spierstruik*. — De blaadjes der plant gelijken op de bladeren van den *Olm*.

Wè(i)lden-Druiveleere, m. — Te Gent en omstr. — Id. als WILDE-WIJNGAARD.

Welle-Kastanjeboom, m. — Te Bierbeek. — Id. als WILDE-KASTANJEBOOM.

Wén, v. — Verb. van *Winde*. — Te Berg, Bloir, Mall, Sluizen. — Id. als KOORNWINDE.

Wendroze, v. — Verb. van *Windroos*. — Te Vlamertinghe. — *Anemone nemorosa* L.; fr. *Anémone Sylvie*; vl. *Bosch-Windkruid*; d. *Kleine Waldanemone*, *Windröschen*.

Wepelbramen, m. mv. — Te Uitkerke. — Id. als HAAGROZE.

Wêrewin, v. — Te Bierbeek, Huldenberg, Neer-IJssche. — Id. als KOORNWINDE.

— **Wêrewin**, z. WITTE —.

Werf, m.? — Te Baarle, Drongen, Exaarde, Landegem, Saffelare. — *Salix caprea* L.; fr. *Saule Marceau*; vl. *Ruige- of Water-Wilg*.

Werfheit, o. — Verb. van — *hout*. — Te Asper en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Wermès, o. — In zuid. Belg.-Limb. — Verb. van *Warmoes*. — Id. als WAARMOECH.

Wertekruid, o. — Verb. van *Wrattekruid*. — Te Nieuwerkerke. — Id. als STINKENDE-GAUWE. — Het geel melksap (fr. *latex*) der plant wordt door vele personen gebruikt om de *wratten* (fr. *verruës*) te doen verdwijnen. — Z. ook de twee volgende ww.

Wertenbloem, v. — Te Vollezeele. — Id. als WENDROZE. — Deze plant ontsteekt de huid en doet er puisten ontstaan.

Wertenkruid, o. — Te Aarschot, Berthem, Leest, O.-L.-V. Waver, Steenockerzeel, Vollezeele. — *Euphorbia helioscopia* L. en *Eu. Peplus* L.; fr. *Euphorbe Réveil-matin* en *Eu. Péplus*; vl. *Zonnewendende Wolfsmelk* en *Tuin-W. of Kroontjeskruid*. — (Fig. bl. 220.) — Het wit melksap (fr. *latex*) dezer planten wordt gebruikt om de *werten* (wratten; fr. *verruës*) te doen verdwijnen.

Wervel, m.? — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als WERF.

Wesse, z. WISSE(N).

Wettekrooid, o. — Te Brussel en omstr. — Verb. van *Wrattekruid*. — Z. dit w.

Wettel, v. — Te Poperinghe. — Id. als WORTEL. — Z. dit w.

Wettenkruid, o. — Te Boutersem, Kessel-Loo, Perck, Verrijck. — Id. als WERTENKRUID.

Weulge, z. WILG.

Weulventanden, m. mv. — Verb. van *Wolven* —. — Te Wetteren. — Id. als BEERE(x)TAND.

Weulverbloem, v. — Te Gits. — Deze naam komt waarschijnlijk van *Wolverbloem* of *Wollige-bloem*. — Id. als KOLBLOEM 1°). — Deze planten zijn met *wollige* haartjes bedekt.

Weurft, m.? — Te Poppel. — Id. als WERF. — Te Poppel, beduidt deze naam daarenboven ook al de andere soorten van Wilgen, die in 't wild groeien, als : *Salix cinerea* L. (fr. *Saule cendré*; vl. *Grauwe Wilg*); *S. alba* L. (fr. *S. blanc*; vl. *Witte W.*); *S. aurita* L. (fr. *S. à oreillettes*; vl. *Geoarde W.*), enz.

— **Weurft**, z. KRUIP —.

Weurmkruid, o. — Verb. van WORMKRUID. — In zuid. Belg.-Limb. — *Artemisia Judaica* L.; fr. *Armoise de Judée*; vl. *Alsem van Judea*, *Bijvoet*. — De bloemen en het zaad der plant worden in de geneeskunde gebruikt (onder den naam van *Semen-contra*) als middel tegen de *wormen*; van daar de naam. — Z. ook WORMKRUID en 't volg. w.

Weurmkruid, o. — Te Gent en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Weurtel, v. — Te Brecht, Esschen (grenzen), Gent en omstr., Lichtaart. — Id. als WORTEL.

— **Weurtel**, z. ARTÉ —. — Z. ook — WEUTTEL en — WORTEL.

Weurvenhout, o. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als WERF.

Weuttel, v. — Te Bierbeek, Brussel en omstr., D'Worp, Freeren, Lichtaart, Neer-IJssche. — Id. als WORTEL.

— **Weuttel**, z. KALAMUS —. — Z. ook — WEUTTEL en — WORTEL.

— **Weuttelen**, z. BETTER —.

Weversblären, o. mv. — Te Asper en omstr., Coolscamp, De Pinte, Deynze, Exaarde, Gaver, Gits, Ingoyghem, Nieuwerkerke, Saffelare, Vollezele, Waarmaarde, Wetteren. — Waarschijnlijk eene verb. van *Wegaardsblären* of *Wegesblären*. — Z. deze ww. — Id. als WEEGBREE.

— **Weversblären**, z. DOBBEL —.

W(h)èthe-Jenevers, m. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — De var., met *witte* vruchten, van den *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*; vl. *Roode Aalbessetruijk*.

— **Wied**, z. MALK —, MELK —, STINK —, STINKENDE —.

Wiedauw, **Wiedouw**, v. — Soms hoort men ook de uitspr. : *Weddauw*; bijzonder in Fransch-Vl. — Te Bambeeque, Dixmuiden en omstr., Exaarde, Herzele, Ledringhem, Oost-Roosbeke, Saffelare, Thourout, Vlamertinghe, Wilder, Wormhoudt. — *Salix viminalis* L.; fr. *Saule des vanniers*; vulg. *Osier blanc*, *Osier jaune*; vl. *Bind-Wilg*, *Bind-Wisch*.

Wiedauwwissen, v. mv. — Te Thourout. — Id. als 't voorg. w.

Wiejeboom, m. — Te Gulpen, Mechelen-a/Maas, Meersen. — Verb. van *Wilgeboom*. — Id. als **WILG**.

— **Wiel**, z. **CATHRIENE** —.

Wielekensboom, m. — Te Lokeren. — Id. als **FLIKKERKESBOOM**. — Alzoo genoemd naar de vruchten, die, in 't afvallen, draaien als *wielekens* (fr. *petites roues*).

Wielen, o.? mv. — Te Mariakerke (Oost-Vl.). — *Orobancha minor* Sutt.; fr. *Orobancha mineure*; vl. *Kleine Bremraap*. — (Fig.) — Soms hoort men zeggen : « Onze Klaver is dood gewield. » (Vits. *Mém. cour. inéd.*)

Wieling, v. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Verb. van *Wilg*. — Z. dit w.

Wiemerkens, o. mv. — Z. **ROODE** —, **ZWARTE** —.

Wiër, v. — Te Freeren, Tongeren. — Verb. van *Aar*. — Z. dit w.

Wieroek, m. — Te Bierbeek, Brussel en omstr., D'Worp, Neer-IJssche. — Id. als **WIEROOK**.

Wieroeëk, m. — Te Oostham. — Id. als **WIEROOK**.

Wierook, m. — Te Bailleul, Berthen, Dixmuide en omstr., Meteren, Oost-Roosbeke, Poperinghe, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Fr. *Encens*. — Eene welriekende gomhars (fr. *gomme-résine*) welke bijzonder voortkomt van de *Juniperus thurifera* L., *J. lycia* L. en *Boswellia thurifera* Roxb.; fr. *Genévrier thurifère*, *G. de Lycie* en *Boswellie thurifère*; vl. *Wierook-Geneverboom*; *G. van Lycia* en *Wierook-Boswellia*.

Wierouk, m. — Te Coninxheim, Tongeren. — Id. als **WIEROOK**.

— **Wiesel**, z. **MELK** —.

— **Wijgaard**, z. **DRAAI** —.

Wijm, v., **Wijmen**, v. mv. — Te Aalst, D'Worp (uitspr. *Wémen*), Exaarde, Laarne, O.-L.-V.-Thielt, Saffelare, Wetteren. — Id. als **WIEDAUW**. — *Wijm*, *Wijmen* komt waarschijnlijk van denzelfden wortel als 't lat. *vimen* en *viminalis* (*Salix viminalis* L.). — *Vimen* = alle hout, dat gemakkelijk plooit, zonder te breken. *Wijm* heeft denzelfden zin.

2, 3, *Orobancha*, levende, als woekerplant, op den Kemp.

Wijnwisschen, v. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als 't voorg. w.

— **Wijn**, z. QUINA —.

Wijnappel, m. — Te Hertselt en in zuid. Belg.-Limb. — Eene var. van *Appel*, die min of meer eenen *wijn*achtigen smaak en geur heeft. Daar zijn *Witte Wijnappels* en *Roode W.*, zoo genoemd naar de uiterlijke kleur der vrucht.

— **Wijnappel**, z. ROODE —, WITTE —.

Wijnbezeleer, m. — Te D'Worp. — Id. als WIJNGAARD. — Een boom wiens *beziën* den *wijn* opleveren.

Wijnblom, v. — Te Esschen (grenzen), Lichtaart, Rethy, Turnhout. — *Calycanthus floridus* L.; fr. *Calycanthe fleuri*; vl. *Bloeiende Kelkbloem*, *Wijnbloem*. — De bloem heeft eenen *wijn*achtigen reuk; hare donkere roode kleur gelijkt ook niet slecht op die van den *wijn*.

Wijnboomke, o. — Te Esschen (grenzen) is deze naam somtijds gebruikt in denzelfden zin als t voorg. w.

— **Wijndruif**, z. WILDE —.

Wijndruive(n)boom, m. — Te Bierbeek, Leuven (uitspr. *Woëndroëvebeu(h)eum*), Neer-Ijsche, O.-L.-V.-Thielt, en in zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *Wuaindruvebom*). — Id. als WIJNGAARD.

Wijndruiver, m. — Te Nederbrakel. — Id. als WIJNGAARD.

Wijngaard, m. — Te Bambeque, Brussel en omstr. (uitspr. *Waaigôod*), Dixmuide en omstr., Herzele, Ledringhem, Moll, Vilvoorde, Vlamertinghe,

Vitis vinifera.

Opengaande bloem van *Vitis vinifera*.

Jonge druif.

Doorgesnedene druif.

West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — *Vitis vinifera* L.; fr. *Vigne vinifère*; vl. *Gemeene Wijnstok*; d. *Gewöhnliche Weinrebe*, *Weinstock*; eng. *Vine*; ital. *Vigna*; sp. *Viña*. — (Fig.) — *Wijngaard* (naam die alle dagen

gebezigd wordt voor *Wijnstok*) is eigenlijk een grond, beplant met *Wijnstokken* of Druivelaars (fr. *vignoble*).

— **Wjingaard**, z. WILDE —, WITTE —.

Wijnningen, m. mv. — Z. WIJNAPPEL.

Wijnkêzen, v. mv. — Verb. van *Wijnkersen*. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als SPAANS(CH)E-KAZEN.

Wijn-om, v. — Verb. van *Wendt om*. — Te Oeleghem. — Id. als HAAGLELIE, WINDE. — De plant *windt* zich *om* de takken en planten die zij ontmoet.

Wijnpeer, v. — Te Nieuwerkerke, Turnhout. — Eene var. van *Peer*, die eenen *wijnachtigen* smaak heeft.

Wijnruit, v. — Te Hoogstraten. — *Ruta graveolens* L.; fr. *Rue fétide*; vl. *Sterkriekende Ruit* of *Wijnruit*. — (Fig.)

Wijwaterborstel, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Idem als VOLDERSKRUID. — Verb. van *Gewijd-waters-borstel* = een borstel om het gewijd water te werpen of uit te deelen, in de kerk (fr. *goupillon*). — De stekelachtige zaadbollen dezer planten gelijken waarlijk op kwispels of kwasten (fr. *goupillons*); van daar de naam.

Ruta graveolens.

Wikken, v. mv. — Te Boxtel, Mechelen-a/Maas, Meersen, Peer en overal in zuid. Belg.-Limb. — Algemeene naam van het geslacht *Vicia* L.; fr. *Vesce*; vl. *Wikke* of *Vitse*. — Soms geeft men ook denzelfden naam aan den *Vicia sativa* L.; fr. *Vesce cultivée*; vulg. *Vesce*; vl. *Voeder-Wikke* of *Vitse*; d. *Fütterwicke*; eng. *Vetch*, *Fitch*; zw. *Viker*; slav. *Wijkew*; ital. *Vezza*.

— **Wikken**, z. KLEIN —, KLEIN-WILDE —, WILDE —.

Wil —, z. ook WILDE —.

Wil-Ebbere(n), v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — De, in 't wild groeiende, *Fragaria vesca* L.; fr. *Fraisier comestible*; vl. *Aardbezie* of *Maand-bloeier*. — (Fig. bl. 409.) — *Wil* = verk. van *Wild(e)* (fr. *sauvage*).

Wil-Flas, o. — Verb. van *Wild-Flas*. — Te Asper en omstr. — Id. als VLASKRUID. — De plant heeft bladeren als *Flas*.

Wil-Fleutte, v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als HONDSVIOLETTEN. — Verb. van *Wilde-Violetten* of *Violen*.

Wil-Kerksleuterkes, o. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — *Primula elatior* Jacq. en *P. officinalis* Jacq.; fr. *Primevère élevée* en *P. officinale*;

Fragaria vesca.

vl. *Hoogstengelige Sleutelbloem* en *Gemeene S.* — (Fig. bl. 404 en 486.) — Deze *wilde* soorten zijn alzoo genoemd bij tegenoverstelling met den *P. Auricula* L., die in de tuinen gekweekt wordt en kort af *Kerksleuterkes* heet. — Z. KERKSLEUTERKES.

Wil-Kieuze, v. mv. — Verb. van *Wilde-Kersen*. — Te Berg, Elst, Mall, Nederheim, Sluizen. — *Cerasus avium* Mönch.; fr. *Cerisier des oiseaux*, var. *sauvage*; vulg. *Mérisier*; vl. *Vogel-Kersenboom*.

Wil-Kiëze, v. mv. — Te Tongeren. — Id. als 't voorg w.

Wil-Krieke(n), v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Verb. van *Wilde* —. — Men noemt alzoo den *Prunus spinosa* L. (fr. *Prunier épineux*; vulg. *Prunellier*, *Épine noire*; vl. *Sleedoorn*) (fig.); in tegenoverstelling met den *Prunus insititia* L. (fr. *Prunier sauvage*; vl. *Wilde Pruimboom*): men eet de vruchten dezer laatste soort, maar niet die van de eerste; deze vruchten worden aldaar *krieken* genoemd.

Prunus spinosa.

Wil-Roze(n)-van-Egypte, v. mv. — Verb. van *Wilde* —. — Te Genoels-Elderen, Herderen. — Id. als WILLE-ROZEJIP.

Wil-Spénaatje, v. — Verb. van *Wilde-Spinazie*. — Te Mall, Nederheim,

Sluizen. — *Atriplex hastata* L.; fr. *Arroche hastée*; vl. *Pieckbladige Melde*. — Het volk heeft, in de bloem en in de bladeren der plant, eenige gelijkenis gezien met de *Spinazie* die in de tuinen gekweekt wordt, en dewijl deze plant in 't *wild* groeit, wordt zij *Wilde-Spinazie* geheeten.

Wil-Waaië, z. WILDE-WILGEN.

Wild-Geite(n)blad, o. — Overal waar 't w. *Geite(n)blad* in gebruik is (z. dit w.), om den *Lonicera Caprifolium* L. (fr. *Chèvrefeuille des jardins*; vl. *Tuin-Geiteblad*) te beduiden, voegt men er het w. *Wild* bij, als het spraak is van den *Lonicera Periclymenum* L.; fr. *Ch. des bois*; vl. *Wild-G*. — Deze soort groeit in 't *wilde*; de andere wordt gekweekt.

Wild-Kalishout, o. — In zuid Belg.-Limb. — *Solanum Dulcamara* L.; fr. *Morelle Douce-amère*; vl. *Bitterzoet*. — (Fig.) — Z. ook KALISHOUT. — Soms tijds kauwen de kinderen den stam dezer plant, gelijk zij met den wortel van het ware *Kalishout* doen. De smaak is zoetachtig, maar niet zeer aangenaam.

Wild-Vlas, o. — Te Molenbeek-Wersbeek, O.-L.-V.-Thielt. — Id. als VLASKRUID.

Wild-Vuurkruid, o. — Te Hauwaart. — Id. als RAPPEBLOEM. — De plant heeft huidontstekende eigenschappen; deze ontsteking wordt, bij 't volk, het *wild-vuur* genoemd.

Wilde-Aardbezien, v. mv. — Te Hauwaart, Oplinter. — Id. als WIL-EBBERE(X).

Wilde-Acacia, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Robinia Pseudo-Acacia* L.; fr. *Robinier Faux-Acacia*; vl. *Valsche-Acacia*. — (Fig.)

Wilde-Alsem, m. — Te O.-L.-V.-Thielt, Steenockerzeel, Tessenderloo. — *Artemisia vulgaris* L.; fr. *Armoise commune*; vl. *Gemeene Alsem*. — Alzoo genoemd bij tegenoverstelling met den *Echten Alsem* (*Artemisia Absinthium* L.; fr. *Armoise Absinthe*) die gewonelijk gekweekt wordt in de tuinen.

Wilde-Aprekoen, m. — Te Asper, Huise, Singem. — Een Aprekoen (of *Abrikoosboom*; fr. *Abricotier*) die niet afgeënt is.

Solanum Dulcamara.

Robinia Pseudo-Acacia.

Wilde-Boonen, v. mv. — Te Messelbroeck. — *Polygonum Convolvulus* L.; fr. *Renouée Liseron*; vulg. *Faux-Liseron*; vl. *Zwaluw tong*. — « De plant slingert zich met hare ranken rond andere gewassen, zoo als de *Boonen* zich rond de staken slingeren. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Wilde-Boonranken, v. mv. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als 't voorg. w.

Wilde-Broombezie, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als BRAAMBEZIËN.

Wilde-Distelen, v. mv. — Te Dieghem. — *Echium vulgare* L.; fr. *Vipérine commune*; vl. *Gemeene Slangekop*. — *Wilde D.* = hier planten die op *Distelen* gelijken, maar geene *echte* Distelen zijn.

Wilde-Druiveleere, m. — Te Lokeren. — Id. als WILDE-WIJNGAARD.

Wilde-Druiven, v. mv. — Te Mariakerke (Oost-Vl.). — Id. als WILDE-WIJNGAARD.

Wilde-Els, m. — Te Cortenbosch. — Id. als WILDE-ALSEM. — « Alzoo geheeten bij tegenoverstelling met den *Artemisia Absinthium* L., die aldaar *Els* genoemd wordt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Wilde-Esch, m. — Te Mechelen^a/Maas. — Id. als HAVERESCH. — « De bladeren gelijken een weinig op die van den *Esch*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Wilde-Flier, m. — Te Bierbeek, Lichtaart, Nieuw-Rhode, O.-L.-V.-Thielt, Turnhout, Zeverdonck. — *Ægopodium Podagraria* L.; fr. *Égopode des goutteux*; vl. *Zevenblad*. — De bladeren en bloemen der plant gelijken niet slecht op die van den *Sambucus nigra* L. (fr. *Sureau noir*; vl. *Zwarte Vlier*), welke aldaar *Flier* genoemd wordt.

Wilde-Geeraard, m. — Te Becquevoort, Diest, O.-L.-V.-Thielt. — Id. als WILDE-FLIER. — De *Sambucus nigra* L., op denwelken deze plant gelijkt, wordt er *Geeraard* genoemd.

Wilde-Geerd, m. — Te Oostroot. — Id. als WILDE-FLIER. — *Geerd*, alleen gezegd, beduidt er den *Sambucus nigra* L.

Wilde-Gerf, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — *Achillea Ptarmica* L.; fr. *Achillée sternutatoire*; vl. *Smalbladig Achilleskruid*. — Zoo genoemd bij tegenoverstelling men den *Ach. Millefolium* L., die aldaar *Gerf* geheeten wordt.

Wilde-Gerst, m. — Te Exaarde, Saffelare, Turnhout. — Id. als MUIZENGERST. — *Wild* = hier: die van zelf komt; die niet moet gezaaid worden.

Wilde-Heul, m. — Te Veerle. — Id. als KOLBLOEM 4°). — Groeit in het *wild* en komt van zelf, terwijl de *Heul* (*Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*) in de hoven gekweekt wordt.

Wilde-Hop, m. — Te Vilvoorde. — Id. als BRANDKRUID. — « Deze plant hecht zich met hare ranken aan de hagen, gelijk de Hop aan den staak. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Wilde-Januiveleer(e), m. — Te Lokeren. — *Ribes sanguineum* Pursh.; fr. *Groseillier sanguin*; vl. *Bloedroode Aalbessetruijk*. — Wordt *wild* genoemd, omdat dit struikgewas geene eetbare vruchten draagt of omdat men van deze vruchten ten minste geen gebruik maakt.

Wilde-Jonkerke(n)s, o. mv. — (Uitspr. *Wil-Jeunkelkes*.) — Te Berg, Bloir, Mall, Nederheim, Sluizen. — *Dianthus Armeria* L. en *D. prolifer* L.; fr. *Œillet velu* en *Œ. prolifère*; vl. *Zachtharige Angelier* en *Doorschietende A.* — Worden *wild* genoemd in tegenoverstelling met de andere soorten die in de tuinen *gekweekt* worden.

Wilde-Kaarzen, v. mv. — Te Hauwaart, Oplinter, Thielt. — Id. als WIL-KIEUZE.

Wilde-Kastanieboom, m. — Te Antwerpen, Brecht, Esschen (grenzen), Oostham, Rethy, Turnhout. — Id. als 't volg. w.

Wilde-Kastanjeboom, m. — Te Alveringhem, Beerst, Dixmuide en omstr., Eessen, Moll, Oost-Roosbeke, Thourout, Vlamertinghe, Wercken, Woumen. — *Æsculus Hippocastanum* L.; fr. *Marronnier-d'Inde commun*; vl. *Wilde Paardekastanje* of *W. Kastanjeboom*. — (Fig.) — Alzoo genoemd bij tegenoverstelling met den *Castanea vesca* Gärtn., waarvan de vruchten eetbaar zijn en die aldaar *Temme-K.* heet.

Blad van
Æsculus Hippocastanum.

Wilde-Kastanjeleer, m. — Te Leuven, Nederbrakel en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Wilde-Kastannenboom, m. — Te Lichtaart. — Id. als WILDE-KASTANJEBOOM.

Wilde-Kastonjeboom, m. — Te Brugge en omstr., Reeth. — Id. als WILDE-KASTANJEBOOM.

Wilde-Kazen, v. mv. — Verb. van *W.-Kersen*. — Te Dixmuide en omstr., Lokeren. — Id. als WIL-KIEUZE.

Wilde-Keerzeboom, m. — Te Vlamertinghe. — Id. als WIL-KIEUZE.

Wilde-Kelver, z. WILDE-KERVEL.

Wilde-Kemp, m. — Te Exaarde, Neer-Ijssche, Saffelare. — Verscheidene soorten van *Galeopsis* L., bijzonder de *G. Tetrahit* L., *G. versicolor* Curt. en *G. villosa* Huds.; fr. *Galéopsis Tétrahit*, *G. bigarré* en *G. velu*; vl. *Gemeene Hennepnetel*, *Veelkleurige H.* en *Harige H.* — Door hunne bladeren en hun algemeen uiterlijk voorkomen, gelijken deze planten min of meer op de Hennep (Hennip of Kennip) welke aldaar *Kemp* genoemd wordt. Maar dewijl zij in 't *wild* groeien, in de velden, en ook onder zekere opzichten van den waren of gekweekten Kemp verschillen, worden zij *Wilde-K.* genoemd.

Wilde-Kervel, m. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Men zegt *Kelver*. — Id. als **DOLLE-KERVEL**. — De plant, die vergiftig is, gelijkt wel op *Kervel* en is zelfs dikwijls de oorzaak van droevige misgrepen.

Wilde-Klaver, m. — Te Aalst (uitspr. *Klover*), Attenrode, Boisschot, Lokeren (uitspr. *Klouvere*), Londerzeel, Nieuwerkerke (uitspr. *Klover*), Turnhout (uitspr. *Klaver* en *Kléver*). — *Trifolium repens* L.; fr. *Trèfle rampant*; vulg. *Trèfle blanc*; vl. *Kruipende* of *Witte Klaver*. — Alzoo genoemd bijzonder bij tegenoverstelling met den *Rooden Klaver* (*T. pratense* L.; fr. *T. des prés*), die altijd *gezaaid* wordt; de andere groeit dikwijls in 't *wild*, langs de wegen, enz.

Wilde-Klaverkens, o. mv. — Te Blaasveld. — Id. als 't voorg. w. — Daarenboven wordt die naam ook gegeven aan de *Medicago Lupulina* L.; *Trifolium minus* Relhan.; *T. procumbens* L.; fr. *Luzerne Lupuline*; *Trèfle nain*; *T. couché*; vl. *Hoppe Rupsklaver*; *Dwerg-Klaver* en *Liggende K*.

Wilde-Kottekousen, v. mv. — Te Oplinter. — *Primula elatior* Jacq.; fr. *Primevère élevée*; vl. *Hoogstengelige Sleutelbloem*. — (Fig. bl. 186.) — De *Primula Auricula* L. en andere, die in de hoven *gekweekt* worden, heeten *Kottekousen*. — Z. ook **KATTEKOUSEN**.

Wilde-Krieke, v. mv. — Te Brecht, Esschen (grenzen). — Id. als **WIL-KIEUZE**.

Wilde-Laurier, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Cerasus Laurocerasus* L.; fr. *Laurier-Cerise*; vl. *Kerslaurier* of *Laurierkers*. — Alzoo genoemd om de gelijkenis der bladeren met die van den *echten Laurier* (*Laurus nobilis* L.; fr. *Laurier noble*).

Wilde-Lelie, v. — Te Bambecque, Esquelbecq, Herzeele, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **HAAGLELIE**.

Wil(de)-Lesbloeme(n), v. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als **GRACHTLISCH**.

Wilde-Lies, v. — Te Schilde. — Id. als **GRACHTLISCH**.

Wilde-Lisch, v. — Te Turnhout. — Id. als **GRACHTLISCH**.

Wilde-Lisschi, v. — Te Gheel, Rethy. — Id. als **GRACHTLISCH**.

Wilde-Lissen, v. mv. — Te Brecht, Esschen (grenzen). — Id. als **GRACHTLISCH**.

Wilde-Look, m. — Te Brussel en omstr. — (Uitspr. *Wulle-Luuk*). — Id. als **VELDLOOK**.

Wilde-Malouw, v.? — Te Poppel. — *Chenopodium album* L.; fr. *Asérine blanche*; vl. *Witte Ganzevoet*. — « Alzoo genoemd, in tegenstelling met den *Atriplex hortensis* L. (fr. *Arroche des jardins*; vulg. *Arroche*, *Bonne-Dame*; vl. *Hof-Melde*) die *Malouw* en *Mel* geheeten wordt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Wilde-Mel, v.? — Te Boutersem, Cortenbosch, Kessel-Loo, O.-L.-V.-Thielt, Perck, St-Joris-Winghe, Veerle, Verrijck. — Id. als 't voorg. w.

Wilde-Meluw, v. — Te Hoogstraten. — Id. als WILDE-MALOUW.

Wilde-Mostaard, m. — 1° Te Rethy. — Id. als ZWARTE-MOSTERD. — 2° Te Exaarde, Saffelare. — Id. als CAPUCIENE(N)MOSTAARD.

Wilde-Munt, v. — Te Schelle. — Id. als BRUINENHEILIGE.

Wilde-Netel, v. — Te Cortenbosch, Mechelen-^a/Maas, Vollezele. — Id. als MELKTINGEL.

Wilde-Palm, v. — Te Molenbeek-Wersbeek. — Id. als MAAGDEKENS PALM. — De bladeren gelijken op die van het *Palmboompje*.

Wil(de)-Patiënce, v. — Id. zuid. Belg.-Limb. — Id. als PEERDESULKER. — Men zegt ook — *Pachence*. — De *Rumex Patientia* L., die somtijds in de hoven gekweekt wordt, als leguum, heet *Patiënce* of *Pachence*. — De andere groote soorten van *Rumex*, die in 't wild groeien, gelijken op deze.

Wilde-Perselle, m. — Te Mariakerke (Oost-Vl.). — Id. als DOLLE-KERVEL. — « De plant gelijkt goed aan *Perselle* (Pieterselie), in zooverre zelfs dat door die gelijkenis betreurendswaardige misgrepen plaats hebben. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Wilde-Petersilie, m. — Te Baarle, Drongen, Hoogstraten, Landegem. — Id. als 't voorg. w.

Wilde-Pillioen, m. — Te Wormhoudt en omstr. — Id. als WILDE-TIJM. — De gekweekte- of hof-tijm wordt en *Pillioen* genoemd.

Wilde-Poot(e)kens, o. mv. — Te Hauwaart, O.-L.-V.-Thielt. — Id. als NAALDEKENS KRUID. — « Het kruid gelijkt aan dat der *Pooten* (*Daucus Carota* L.: fr. *Carotte commune*). » — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Wilde-Porselein, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Claytonia perfoliata* Donn.; fr. *Claytonie perfoliée*; vl. *Winter-Postelein* of — *Porselein*. — De plant gelijkt, onder zekere opzichten, aan den *Porselein* (*Portulaca oleracea* L.; fr. *Pourpier des potagers*) en wordt, als moeskruid, op dezelfde manier gebezigd.

Wilde-Pruimkens, o. mv. — Te Poppel, Rethy. — Id. als SLEEDOORN. — Wordt, zoowel dan den struik, als van de vruchten gezegd.

Wilde-Rhaberber, v. — Te Assche en omstr. — *Rheum palmatum* L.; fr. *Rhubarbe palmée*, Rh. *à feuilles palmées*; vl. *Handvormige Rhubarber*. — Deze soort wordt *Wilde-Rh.* genoemd om het verschil harer bladeren met die der *Gewone Rh.* of *Rh. undulatum* L.; Rh. *à feuilles ondulées*; 't is deze laatste soort die bijzonder gekweekt wordt om te dienen als moeskruid. — Z. ook RHABERBE.

Wilde-Rhubarber, v. — Te Baarle, Drongen, Exaarde, Landegem, Saffel-

lare. — *Petasites officinalis* Mönch.; fr. *Pétasite officinal*; vl. *Gemeene Pestwortel*. — Alzoo genoemd om de grootte der bladeren, welke op die der Gewone *Rhabarber* gelijken.

Wilde-Rozelirs, m. mv. — Te Asper en omstr. — Al de soorten van wilde Rozestruiken; dus id. als HAAGROZE.

Wilde-Rozen, v. mv. — Wordt bijna *overal* gezegd in denzelfden zin als 't voorg. w.

Wilde-Salie, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Salvia pratensis* L.; fr. *Sauge des prés*; vl. *Veld- of Weide-Salie*. — De gekweekte Salie (*S. officinalis* L.; fr. *S. officinale*) wordt er *Hof-Salie* genoemd.

Wilde-Sorel, m. — (De klemtoon op *el*.) — Te Gulpen, Meersen. — Id. als SCHAAPSZURKEL. — Zoo genoemd, omdat deze *Sorel* (= Zurkel) in 't wilde groeit.

Wilde-Suikerij, m. — Te Neer-Ijssche. — Id. als PISSEBLOEM.

Wilde-Sulker, m. — Te Hersselt, Hoeleden, Ingoyghem, Werchter. — Id. als SCHAAPSZURKEL.

Wilde-Taaimus, z. WILDE-TIJMUS.

Wilde-Tabak, m. — 1° Te Cortenbosch. — Id. als PAASCHKEERS. — 2° Te Exaarde, Saffelare. — Id. als SMEERWORTEL. — Alzoo genoemd om den vorm der bladeren, welke op die van den *Tabak* gelijken.

Wilde-Tengel, v. — Te Scheldewindeke. — Id. als MELKTINGEL en HOENDEROK. — Z. ook TENGEL.

Veronica officinalis.

Wilde-Thee, m. — Te Veerle. — *Veronica officinalis* L.; fr. *Véronique officinale*; vl. *Heelkrachtige Eereprijs*. — (Fig.) — Wordt veel als *thee* gebruikt.

Wilde-Tijm, m. — Te Moll, Wormhoudt en omstr. — *Thymus Serpyllum* L.; fr. *Thym Serpolet*; vl.

Wilde-Tijm of Quendel. — (Fig.) — Z. ook TIJM.

Wilde-Tijmes, — **Tijmos**, — **Tijmoes**, — **Tijmus**, m. — Wordt, op vele plaatsen, gezegd in denzelfden zin als 't voorg. w.

Thymus serpyllum.

Wilde-Violen, v. mv. — Te Mechelen-a/Maas. — Id. als HONDSVIOLETTEN.

Wilde-Violetten, v. mv. — Te Lokeren, Steenockerzeel, Verrijck. — Id. als HONDSVIOLETTEN.

Wilde-Vliender, m. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als **VLIENDER**.

Wilde-Vlier, m. — 1° Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **VLIENDER**. — 2° Te Poppel. — Id. als **SRIXROKHOUT**. — Deze planten gelijken tamelijk wel aan de *Vlier* (*Sambucus nigra* L.; fr. *Sureau noir*) door hunne bladeren en bloemen.

Wilde-Vogelzaad, m. en o. — Te Lichtaart, Rethy, Turnhout en omstr. — *Setaria viridis* P. Beauv.; fr. *Sétaire verte*; vl. *Groene Naalduur*.

Wilde-Waaiingöird, m. — Te Nederbrakel, Wetteren. — Id. als **WILDE-WIJNGAARD**.

Wilde-Wikken, v. mv. — Te Mechelen-a/Maas en in zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *W'il-W'ikke*). — Verscheidene kleine soorten van Wikken, die in 't wilde groeien, bijzonder *Vicia angustifolia* All., *V. tetrasperma* Mönch en *V. hirsuta* Koch.; fr. *Vesce à feuilles étroites*, *V. tetrasperme* en *V. hérissée*; vl. *Smalbladige Wikke* of *Vitse*; *Vierzadige W.* of *V.* en *Ruige W.* of *V.* — Alzoo genoemd in tegenoverstelling met den *V. Sativa* L. (fr. *V. cultivée*), die *Wikken* geheeten wordt.

Wilde-Wilgen, v. mv. — Te Grimbergen, Vollezele en in zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *W'il-W'aaij*). — *Polygonum Persicaria* L.; fr. *Renouée Persicaire*; vl. *Perzikkruid*. — De bladeren der plant gelijken tamelijk wel op die van den *W'ilg* (*Salix*).

Wilde-Wingard, m. — Te Beerst, Clercken, Bixmuide, Oost-Roosbeke, Poperinghe, Woumen. — Id. als **WILDE-WIJNGAARD**.

Wilde-Wijndruif, v. — Te Gulpen. — Id. als **WILDE-WIJNGAARD**.

Wilde-Wijngaard, m. — Te Esquelbeeq, Exaarde, Herzele, Ledringhem, Melsbroeck, Perck, Saffelare, Vilvoorde, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — *Ampelopsis quinquefolia* R. en S.; fr. *Ampelopsis à cinq folioles*; vulg. *Vigne-Vierge*; vl. *Vijfbladige Wilde-Wijnstok*. — Gelijkt tamelijk wel aan den *Gemeenen Wijnstok* (*Vitis vinifera* L.; fr. *Vigne vinifère*), welke aldaar *Wijngaard* genoemd wordt.

Wilde-Wuitjes, o. mv. — Te Eschen (grenzen). — (Uitspr. *Wille-W'uitjes*.) — *Typha latifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles*; vl. *Breedbladige Lischdod*. — *W'ui* of *W'uit* is een *klosvormig* werktuig, door koordendraaiers en zeelieden gebruikt. De vrouwelijke bloeiwijze dezer plant heeft min of meer dien vorm. — (Fig. bl. 322.)

Wilde-Zokken, v. mv. — Te Beekevoort, Kessel-Loo, Park. — Id. als **PAASCHKEERS**. — De bladeren zijn wollig gelijk *zokken*.

Wilde-Zurkel, m. — Te Bambeeque, Esquelbeeq, Ledringhem, Wormhoudt. — Id. als **SCHAAPSZURKEL**.

W'lg, v. en m. — Wordt bijna *overal* gezegd om den *Salix* Tournef.

(fr. *Saule*), in 't algemeen te beduiden, zonder onderscheid van soort. — (Fig.) — Te Nederbrakel, Oost-Roosbeke, Scheldewindeke, Vlamertinghe, is de uitspr. *Wuly* en *Wulge*; te Oostham en Rethy : *Willeg* en in zuid. Belg.-Limb. : *Waaï*.

Salix alba.

a, Vrouwelijke bloem van *Salix*; — *b*, Opengaande vrucht.

— Wilg, z. TREUR —, TREURENDE —.

Wilge, z. WILG.

— Wilgen, z. WILDE —.

Wilje-Kastanjeboim, m. — Te Aalst. — Id. als WILDE-KASTANJEBOOM.

Wille —, z. ook WILDE —.

Wille-Birremuilkes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Verb. van *Wilde-Bere(n)muilkes*. — Id. als VLASKRUID.

Wille-Gieullèr, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als VLIENDER. — De plant gelijkt aan de *Vlier* (*Sambucus nigra* L.; fr. *Sureau noir*), die aldaar *Gieullèr* geheeten wordt.

Wille-Kas', m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als WATERKERS.

Wille-Kemp, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als WILDE-KEMP.

Wille-Keulver, m. — Verb. van *Wilde-Kervel*. — In zuid. Belg.-Limb. — *Chaerophyllum temulum* L.; fr. *Cerfeuil penché*; vulg. *Cerfeuil bâtard*; vl. *Dolmakende Kervel*. — De plant gelijkt niet slecht aan *Kervel* en groeit in 't *wilde*.

Wille-Klaver, m. — Te Bloir, Tongeren. — Id. als WILDE-KLAVER.

Wille-Klee, m. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als WILDE-KLAVER. — *Klee*, is ook de *duitsche* naam van den *Klaver*. — Z. ook TAMME-KLEE.

Wille-Lammersteert, m. — Te Asper en omstr. — Id. als WEEGBREE.

Wille-Rozejip, m. — Te Mall, Nederheim, Sluizen, Tongeren. — *Reseda*

lutea L. en *R. luteola* L.: fr. *Réséda jaune* en *R. Gaude*; vl. *Gele Reseda* en *Wouw-Reseda*. — De gekweekte en welriekende *Reseda* (*R. odorata* L.) wordt aldaar *Rozejip* genoemd : z. dit w.

Wille-Saveu(i)en, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als HAZEKOOLEN. — De plant gelijkt min of meer op *Savooien* (fr. *Choux de Savoie*).

Wille-Taaimus, z. WILDE —.

Wille-Toebak, m. — Te Asper en omstr. — Id. als SMEERWORTEL. — De bladeren gelijken tamelijk wel aan die van den *Tabak*.

Wille-Waaindruveboom, m. — Verb. van *Wilde-Wijndruivenboom*. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als WILDE-WIJNGAARD.

Wille-Weutjes, z. WILDE-WUITJES.

Willeg, z. WILG.

Willegeboom, m. — Te Oostham. — Id. als WILG.

Win, v. — Te Berthem, Hasselt, Heffen, Leest, Londerzeel. — Id. als HAAGLELIE. — De plant draait of *windt* zich om de andere planten. — Te Hasselt worden de *bloemen* der plant *Pispotten* genoemd.

— **Win**, z. WÈRE —.

Winde, v. — Te Lokeren, noemt men alzo, zoowel de *Koornwinde* (z. dat w.) als de *Hagewinde* of *Haaglelie*.

— **Winde**, z. DRIJKLEURIGE —, HAGE —, KOORN —, LOOF —, WI —, WOU —.

Windels, m. mv. — Te Esschen. — Id. als HAAGLELIE. — De plant *windt* of draait zich om de andere planten.

Winderode, v. — Te Mariakerke (West-Vl.). — Id. als KOORNWINDE.

— **Wingard**, z. WILDE —.

— **Winkel**, z. KATOEN —.

Winne, v. — Te Grimbergen. — Id. als KOORNWINDE.

Winterbloemkool, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Brassica oleracea* L., var. *botrytis*; fr. *Chou Brocoli* of *Broccoli*. — Eene var. van *Bloemkool*.

Winterflieren, v. mv. — Te Vilvoorde. — Id. als STEENFLIER. — Deze soort van *Flier*, die hier inlandsch is, verdraagt gemakkelijk de koude des *winters*.

Wintergerst, m. — Te Bierbeek, Neer-IJssche en in zuid. Belg.-Limb. (uitspr. *Wëntergas'*). — Id. als SCHOKKELOEN. — Zoo genoemd in tegenoverstelling met de *Zomergerst*. Deze laatste soort (*Hordeum vulgare* L.; fr. *Orge commun*) wordt *na* den winter gezaaid; de eerste wordt gezaaid in September en brengt den *winter* in 't veld door.

Wintergroen, o. — (Uitspr. *Wëntergruun*, op vele plaatsen). — Te Gulpen, Meersen, Peer en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als VEILRANKEN. — De plant blijft *groen* gedurende den *winter*, d. i. behoudt hare bladeren.

Winterpeer, v. — Te Nieuwerkerke, Turnhout, in zuid. Belg.-Limb., enz. — Algemeene naam die aan verscheidene, laat rijpende, Peren gegeven wordt.

Winterpetaten, v. mv. — Te Messelbroeck. — Id. als JADPÈRE(N). — « Wordt na den *winter* gegeten, als de *petaten* (Aardappelen) komen te ontbreken. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Winterrozen, v. mv. — 1° Te Gaver, Vollezelee. — Id. als STOKROZE(N). — 2° Te Exaarde, Saffelare. — Id. als SINTE-CATHARINA-BLOEM. — Deze laatste planten bloeien in 't begin van den *winter* en de bloemen gelijken tamelijk wel op *rozen*.

Winterstreping, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van *Appel*, die gestreept is en lang bewaart. — Fr. *Rambour d'hiver*. — Zoo genoemd in tegenstelling met den *Zomerstreping* (fr. *Rambour d'été*).

Winterzottin, v. — Te Hoogstraten. — Id. als SNEEUWKLOKJES. — Bloeit op 't einde van den *winter*. — Z. ook VASTENAVONDZOTJES. — De bloem is *wit* en klosvormig gelijk zekere *Vastenavondzotten* (fr. *pierrots*).

Winterzottinnekes, o. mv. — Te Gheel. — Id. als 't voorg. w.

— **Wis**, z. FRANSCH-ROODE —, ROODE —, WIEDAUW —. — Z. ook — WISSEN.

Wishout, **Wissenhout**, o. — Te Antwerpen, Brussel, Leuven, Oostham, Turnhout. — Id. als WIEDAUW.

Wispeleer, m. — Verb. van *Mispeleer*, *Mispelaar*; z. dit w. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als MISPELBOOM.

Wisscheleer, m. — Te Boisschot, Steenockerzeel. — Id. als WILG. — Afkomstig van *Wisch* (fr. *Osier*).

— **Wisschen**, z. ROODE —, WIJM —.

Wisse(n), v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren (uitspr. *Wèsse*) en in zuid. Belg.-Limb. — *Salix viminalis* L.; fr. *Saule des vanniers*; vulg. *Osier-blanc*, *Osier-jaune*; vl. *Bind-Wilg*, *Bind-Wisch*.

Wisten, v. mv. — Te Nieuwerkerke. — Id. als WISSE(N).

— **Wisten**, z. ENGELSCH —.

Wit-Boerken, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Thalictrum anemonoides* Mich. (*Anemone thalictroides* L.); fr. *Pigamon à fleurs d'Anémone*; vl. *Dopruit met Windroosjesbloemen*. — De plant draagt *witte* bloemen. — Waarom *Boerken* genoemd?

Wit-Boom, m. — Te D'Worp (uitspr. *Wut* —), Neer-Ijsche, O.-L.-V.-Thielt (uitspr. *Witte* —) en in zuid. Belg.-Limb. — Id. als ABEEL. — De schors en de bladeren zijn *wit*.

Wit-Buiken, m. mv. — Te Aarschot, Hersselt, Lichtaart. — Id. als SPAANS(CH)-KAZEN. — Deze kersen hebben, van eenen kant, een *witten buik*.

Wit-Graan, o. — (Uitspr. *Wut-Groin*) — Te D'Worp. — Id. als MASLUIN

Wit-Honzenhout, o. — Te Gheel, Messelbroeck, Sichem. — Id. als SPINROKKENHOUT. — « Zoo genoemd, in tegenstelling met den *Rhamnus Frangula* L., die *Zwart-Honzenhout* geheeten wordt. » — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Wit-Hout, o. — Te Brussel, Vollezeele. — Id. als ABEEL.

Wit-Loof, o. — Wordt op vele plaatsen gezegd, om de *ontkleurde* bladeren van de *Suikerij* (z. dat w.) te beduiden.

Wit-Sporkenhout, o. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als SPINROKKENHOUT. — Z. ook SPORKENHOUT.

Wit-Zaad, o. en m. — 1° Te Aarschot, Herent, Huldenberg, Wesemaal. — *Setaria italica* P. Beauv.; fr. *Sétaire d'Italie*; vulg. *Millet-des-oiseaux*; vl. *Italiaansche Naalbaar* of *Vogelgierst*. — 2° Te Aarschot, O.-L.-V.-Thielt. — *Phalaris canariensis* L.; fr. *Alpiste des canaris*; vl. *Gewoon Kanariegras*.

Witte, o.? — Verb. van *Wied* of *Wiede* = kwaad kruid. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — *Poa annua* L.; fr. *Paturin annuel*; vl. *Klein Beemdgras*. — Deze kleine grassoort komt gemakkelijk overal, bijzonder in de tuinen en tuinpaden die niet goed onderhouden worden; ook wordt zij, op vele plaatsen, bij uitstek, 't *kwaad kruid* genoemd.

Witte-Alsem, m. — Te St-Joris-Winghe. — *Artemisia Absinthium* L.; fr. *Armoise Absinthe*; vulg. *Absinthe*; vl. *Echte Alsem*. — (Fig.) — « Alzoo genoemd in tegenstelling met den *Artemisia vulgaris* L. (fig.); (fr. *Armoise commune*), die *Groene-Alsem* geheeten wordt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*) — Deze benamingen zijn ontleend aan de kleur van de opperste zijde der bladeren.

Witte-Bellekes, o. mv. — Te Bloir, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als SNEEUWKLOKJES. — De bloemkroon der plant lijkt aan een *wit* neerhangend *belleken*.

Witte-Bèzkes, o. mv. — Te Rethy. — Eene var., met *witte* vruchten, van den *Ribes rubrum* L.; fr. *Groseillier rouge*; vl. *Roode Albese-struik*.

Blad van *Artemisia Absinthium*.

Artemisia vulgaris.

Witte-Blommetjes, o. mv. — Te Brugge en omstr. — Id. als **MADLIEFJE**.

Witte-Bolleke(n)s, o. mv. — Te Lokeren, Rethy. — De vruchten van den **EIKENSBOOM** (z. dit w.). — Zij hebben den vorm van *Witte bollekens*.

Witte-Boom, z. **WIT-BOOM**.

Witte-Boontjes, o. mv. — Te Brugge en omstr., Dixmuide, Thourout. — Id. als **BOONEN**.

Witte-Buterbloem, v. — Te Boisschot, Poppel, Tessenderloo. — Id. als **RAPPEBLOEM**. — De plant gelijkt op de *Buterbloem* (*Ranunculus acris* L.), maar de bloem is *wit*.

Witte-Buterstāndeke(n)s, o. mv. — Te Rethy. — Id. als **WATER-LELIE**. — Voor uitleg, z. **BOTERSTANDEKE(N)S**.

Witte-Buik(e)n, m. en v. mv. — Te Antwerpen, Brecht, Exaarde, Lokeren, Nederbrakel, Saffelare, Turnhout. — Id. als **SPAANS CH)E-KAZEN**. — Fr. *Bigarreau bicolore*. — Eene var. van Kers, rood van eenen kant en geel-*wit*achtig van den anderen.

Witte-Damnetel, v. — Te Neerpelt. — *Lamium album* L.; fr. *Lamier blanc*; vulg. *Ortie blanche*; vl. *Witte Doovenetel*. — (Fig.) — « Zoo genoemd, ter onderscheiding van den *Galeopsis Tetrahit* L., die *Damnetel* geheeten wordt. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Witte-Doorn, m. — Te Exaarde, Hoogstraten, Saffelare. — Id. als **DOORHAGE**.

— **Witte-Doorn**, z. **HAGE** —.

Witte-Flier, v. — Te Hoogstraten. — Id. als **STOFFELIER**.

Witte-Humst, m.? — Te O.-L.-V.-Waver. — Id. als **ARTEEWORTEL**.

Witte-Januivers, m. mv. — Te Lokeren. — Id. als **WITTE-BÉZEKES**.

Witte-Kaløjkes, o. mv. — Te Leuven. — De vruchten van den **EIKENSBOOM** (z. dit w.). — Deze naam wordt bijzonder door de kinderen gebruikt. — *Kaløjke* = te Leuven, een slaghoedje voor percussie-geweren (fr. *capsule à fusil*). — De kinderen vermaken zich met de vruchten van dit struikgewas onder den voet te doen openbersten : de knal die alsdan gehoord wordt heeft aan een *kaløjke* doen denken.

Lamium album.

Witte-Kermisblomen, v. mv. — Te Deynze. — Id. als KERMISBLOMME.

Witte-Keul, m. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als WITTE-KOOLEN.

Witte-Kêzen, v. mv. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als SPAANS(CH)E-KAZEN.

Witte-Klaver, m. — Te Hoogstraten, Wormhoudt en omstr. — Id. als WILDE-KLAVER. — De bloemen zijn *wit*.

Witte-Knop, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var., met dubbele bloemen, van *Achillea Ptarmica* L. (var. *flore pleno*); fr. *Achillée sternutatoire*, var. *à fleurs doubles*; vulg. *Bouton-d'argent*. — De bloem gelijkt aan eenen *witten knop*.

Witte-Kool, m.; Witte-Koolen, m. mv. — Wordt bijna *overal* gezegd, om den gewonen Hofkool te beduiden, d. i. de Kool die niet *kropt* (fr. *Chou non pommé*) en die groen of *witachtig* van kleur is. — Voor de verschillende uitspr., z. KOOL.

Witte-Kools, m. mv. — Te Brugge en omstr., Thourout. — Id. als 't voorg. w.

Witte-Krieke(n), v. mv. — Te Neer-IJssche. — Id. als SPAANS(CH)E-KAZEN.

Witte-Lêl, v. — Te Leuven. — Id. als WITTE-LELIE.

Witte-Lêlé, v. — (Uitspr. *Wètte* —.) — Te Gent en omstr., Wetteren. — Id. als WITTE-LELIE.

Witte-Lelie, v. — Te Alveringhem, Antwerpen, Bailleul, Bambecque, Berthen, Brecht, Dixmuide en omstr., Esschen (grenzen), Gent en omstr., Herzele, Lokeren, Meteren, Moll, Nieuwerkerke, Oost-Roosbeke, Rethy, St-Jans-Cappel, Tongeren, Turnhout, Vlamertinghe, Vleteren, Wilder, Wormhoudt. — *Lilium candidum* L.; fr. *Lis blanc*; vl. *Witte Lelie*. — (Fig.)

Witte-Ligne, v. — Verb. van — *Lelie*. — Te Brussel en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Witte-Lilje, v. — *Je wordt hard* uitgesproken. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als WITTE-LELIE.

Witte-Mammelutters, m. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als MELKTINGEL.

Witte-Mammezuigers, m. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als MELKTINGEL.

Lilium candidum.

Witte-Moer, m. — Te Boutersem, Verrijck. — Id. als Muur. — De bloempjes zijn *wit*. — Eene andere plant, die somtijds *Roode-Moer*, enz., genoemd wordt (*Anagallis arvensis* L.; fr. *Mouron des champs*; vl. *Akker-Basterdmuur*) heeft *roode* bloempjes.

Witte-Nachtschade, v. — Te Brecht. — *Mercurialis annua* L.; fr. *Mercuriale annuelle*; vl. *Eenjarig Bingelkruid*. — De kleur dezer plant is licht-groenachtig; eene andere plant, die *Zwarte-N.* genoemd wordt (*Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*), is donkerachtig van kleur.

Witte-Netel, v. — Te Leuven. — Id. als 't volg. w. — De bloemen zijn schoon *wit*.

Witte-Netel, v. — Te Dixmuide en omstr., Gits, Vlamertinghe. — *Lamium album* L.; fr. *Lamier blanc*; vulg. *Ortie blanche*; vl. *Witte Doovenetel*. — (Fig. bl. 421.) — De bloemen zijn schoon *wit* en de plant gelijkt grootelijks (bladeren, enz.) aan de gewone Groote *Netel* (*Urtica dioica* L.; fr. *Ortie dioique*). — Wij hebben hier een voorbeeld van hetgeen men in 't fr. noemt : *Plantes ménechmes*.

Witte-Nettel, v. — Te Bambecque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Id. als 't voorg. w.

Witte-Pee, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als PASTINAAK.

Witte-Peedsroze(n), v. mv. — (Uitspr. — *Piadsroze*.) — In zuid. Belg.-Limb. — Te Tongeren, is de uitspr. *Piédstroze*. — *Paeonia albiflora* Pall.; fr. *Pivoine à fleurs blanches*; vl. *Witte Pioen*. — De bloemen dezer plant zijn *wit*; terwijl die der gewoonlijk gekweekte Pioen (*Paeonia officinalis* L.; fr. *Pivoine officinale*) rood zijn; deze laatste wordt, kort af, *Peedsroos* genoemd.

Witte-Pluim, v. — Te Vilvoorde. — *Gynerium argenteum* Nees. v. E.; fr. *Gynerium argenté*; vulg. *Herbe-des-Pampas*. — De bloeiwijze dezer gekweekte grassoort gelijkt aan eene *witte pluim*.

Witte-Poot, v. — Te Diest en omstr. — Id. als SUKERIJ. — De wortel gelijkt op eene *witte Poot* (= fr. *Carotte*).

Witte-Popelier, m. — Te Bambecque, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als ABEEL.

Witte-Rijstap, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Sedum album* L.; fr. *Orpin blanc*; vl. *Wit Vetgroen*. — Alzoo geheeten, in tegenstelling met den *Sedum acre* L., die *Rijstap* genoemd wordt; deze soort draagt gele bloemen, de andere *witte*.

Witte-Schorsoneer, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als HAVERWORTEL. — De plant gelijkt wel aan de *Schorseneer* en hare wortel is *wit*.

Witte-Seele-Kroesele, v. mv. — Te Mall, Sluizen. — Id. als WITTE-

BÈZEKES. — Zoo genoemd in tegenstelling met de vruchten van den gewonen *Rooden Aalbessetruiik*, die *rood* van kleur zijn.

Witte-St-Jansbezen, v. mv. — Te Oostham. — Id. als 't voorg. w.

Witte-Tingel, v. — Te Nieuwerkerke. — Id. als **MELKTINGEL** en **WITTE-NETEL**.

Witte-Vosje, v. mv. — Te Nieuwerkerke. — Eene var. van *Aardappel*, die *wit-geelachtig* van kleur is. — *Vos* = ros, geelachtig.

Witte-Waterlelie, v. — Te Bambecque, Esquelbecq, Herzele, Huldenberg, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — Id. als **WATERLELIE**. — De bloemen zijn *wit*.

Witte-Waterroos, v. — Id. als 't voorg. w.

Witte-Wërewin, v. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — Id. als **HAAGLELIE** en **HAGEWINDE**. — De bloemen zijn *wit*.

Witte-Wijnappel, z. **WIJNAPPEL**.

Witte-Wijngaard, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als **KEURKRAAP**. — De plant draagt *witte* bloemen; zij klimt op de hagen gelijk de *Wijngaard* (= Wijnstok) en gelijkt er nog aan door hare bladeren en hechtrankjes (fr. vrilles).

Witterouwen, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als **BEET**. — Is waarschijnlijk eene verb. van den fr. naam der plant : *Betterave*.

Witting, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van Appel, zeer *wit* van kleur; fr. *Api blanc*.

Wivin, v. — Te Perck, Steenockerzeel. — Id. als **HAAGLELIE** en **HAGEWINDE**. — De plant *windt* zich om hagen en andere planten die zij in haar bereik vindt.

Wiwinde, v. — Te Mariakerke (Oost-Vl.). — Id. als 't voorg. w. en wordt ook gezegd in den zin van *Koornwinde*. Z. dit w.

Woir, v. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als **AAR**.

Wolberen, v. mv. — Te Gulpen. — Id. als **BOSCHBEZEN**. — Is waarschijnlijk eene verb. van *Waldbeere*, de duitsche naam der plant. — Z. ook **MOLBEREN**, **WAALBEZEN**, enz.

Wolblaren, o. mv. — Te Aarschot, Gheel, Hersselt, O.-L.-V.-Thielt, O.-L.-V.-Waver, Perck, Sichem, St-Joris-Winghe, Tessenderloo, Veerle, Vilvoorde, Wolfsdonck. — Id. als **PAASCHKEERS**. — De bladeren dezer planten zijn zeer *wollig*.

Wolplant, v. — Te Veerle. -- Id. als 't voorg. w.

Wolfkruid, o. — Te Bambecque, Herzele, Ledringhem, Wilder, Wormhoudt. — *Aconitum lycoctonum* L.; fr. *Aconit tue-loup*; vl. *Geelbloemige Monnikskap*.

Wolfsbrood, z. WOLVENBROOD.

Wolfswortel, v. — Te Gent. — Id. als 't voorg. w.

Wolftanden, m. mv. — Te Wesemaal. — Id. als BEERE(N)TAND.

Wolgers, o. — Verb. van — *gras*. — Te Aarschot, O.-L.-V.-Waver, St-Joris-Winghe. — *Holcus lanatus* L.; fr. *Houlque laineuse*; vl. *Wollig Zorggras*. — Dit gras is zacht als *wol*.

Wolgras, o. — 1° Te Exaarde, Hoogstraten, Hove, O.-L.-V.-Thielt, Saffelare. — Id. als 't voorg. w. — 2° In zuid. Belg.-Limb. — Id. als PLUSKENS 2°). — De witte haarachtige vlokjes, die uit de rijpe aren dezer moerasplanten hangen, gelijken aan *wol*.

Wollekruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Stachys lanata* Jacq.; fr. *Epiaire laineuse*; vl. *Wollige Andoorn* of *Ziest*. — De plant is bedekt met fijne, lange haren, die aan *wol* gelijken.

Wollen-Vodden, v. mv. — Te St-Joris-Winghe. — Id. als LABBOONE.

Wolplant, v. — Te Veerle. — Id. als PAASCHKEERS. — De stam en bladeren dezer planten zijn zeer *wollig*.

Wolvekrooïd, o. — Te Brussel. — Id. als WOLFRUID.

Wolvenbakkes, o. — Het meerv. is — *bakkesen*. — Te Brussel, Gheel, Tervuren, Uccle, Vilvoorde. — *Antirrhinum majus* L.; fr. *Mufler à grandes fleurs*; vulg. *Gueule-de-lion*; vl. *Groot Leeuwenmuiltje*. — *Bakkes*, verb. van *Bakhuis* = *muil*. — Zoo genoemd naar den vorm der bloemen, die *muil*vormig zijn.

Wolvenbrood, o. — Te Deynze, Gent en omstr., Nederbrakel, Nieuwerkerke. — Algemeene naam der *Paddestoelen* (fr. *Champignons*) (fig. bl. 277). Wordt bijzonder gezegd van de schadelijke soorten.

Bloem van
Antirrhinum.

Wolventand, m. — Te Berthem, O.-L.-V.-Thielt, Oplinter, Scheldewindeke. — Id. als BEERE(N)TAND. — Ziekte van het koren en eenige andere grassoorten, veroorzaakt door eene Schimmelplant, den *Claviceps purpurea* Tul. — « In de plaats van koren, steekt er een lange, harde en zeer vergiftige *tand* of hoorn uit de aar. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*) — Z. ook BEERE(N)TAND VOOR fig.

Wolverblaren, o. mv. — Te Oplinter, wordt deze naam aan twee gansch verschillende planten gegeven: 1° Id. als HOEVENBLAREN. — 2° Id. als KOEKEPS. — Verb. van *Wollige* bladeren. — De bladeren dezer planten zijn van lange, *wollige* haren voorzien.

Wolvertanden, m. mv. — Te Herent, Huldenberg, Leuven. — Id. als WOLVENTAND.

Wolvetanne, m. mv. — Verb. van — *tanden*. — Te Bierbeek, Brussel en omstr., Neer-IJssche. — Id. als **WOLVENTAND**.

Worf, m. — Te Rethy. — Id. als **WERF**.

Workel, v. — Te Asper, Dixmuide en omstr., Thourout, Zande. — Wordt gezegd in den zin van *wortel* (fr. *racine*) en ook in den zin van *Daucus Carota* L.; fr. *Carotte commune*; vl. *Gewone Wortel*. — (Fig.)

Daucus Carota.

Bloeiwijze.

— **Workels**, z.
BOTER —, HOU-
VER —, VLAS —,
VLASCHAARD —.

Wormkruid,

o. — Op zekere plaatsen, is de uitspr. *Weurm* — of *Weurmkraud*. — Te Boutersem, Boisschot, Hauwaart, Heffen, Hoogstraten, O.-L.-V.-Thielt, Oostham, Roermonde, Schilde, St-Joris-Winghe, Vertriek en in zuid. Belg.-Limb. — *Tanacetum vulgare* L.; fr. *Tanaisie commune*; vl. *Gemeene Reinvaren* of *Wormkruid*. — De plant wordt gebezigd als geneesmiddel tegen de *wormen*. — Z. ook **WEURMKRAUD**.

Wortel, v. — Te Lokeren, enz. — Fr. *Racine*: — Z. ook **WORTELEN**.

— **Wortel**, z. ALAUN —, BEESTE —, BITTER —, BORDELLE —, BOTER —, BRAAK —, HAAVER —, HOUVER —, KALAMUS —, KALVER —, LOCHTINGS —, ORTEI —, PEEDE —, ST-ANTONIUS —, SMALLE-DOK —, SMEER —, SPEK —, VET —, VLAS —, VLASCHAARD —, VUUR —, WOLFS —, ZWALUW —, ZWART —, ZWEER —.

Wortelen, v. mv. — Te Aalst (uitspr. *Wettel*), Appelterre, Beerst, Brusseghe, Brussel en omstr. (uitspr. *Weuttel*), Clercken, Dixmuide en omstr., D'Worp (uitspr. *Weuttel*), Gent en omstr. (uitspr. *Weurtel*), Huldernberg, Ingoyghem, Laarne, Leest, Leuven, Lokeren, Mariakerke, Meersen, Nederbrakel, Neer-IJssche (uitspr. *Weuttel*), Nieuwerkerke (uitspr. *Wettel*), Nieuw-Rhode, Oostende, Oost-Roosbeke, Poperinghe (uitspr. *Wettel*), St-Laurens, Steenockerzeel, Tessenderloo, Vilvoorde, Waarmaarde, Wetteren (uitspr. *Weurtel*), Wolverthem, Wormhoudt en omstr., Woumen, Zarren. — *Daucus Carota* L.; *Carotte commune*; vl. *Gemeene Wortel*; d. *Gelbe Wurzel*; eng. *Carrot*. — (Fig.)

Wortels, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Wortekruid, o. — Verb. van *Wrattekruid* (fr. herbe aux verrues). — Te Oost-Roosbeke. — Id. als STINKENDE-GAUWE. — Wordt gebruikt om de *wratten* te doen verdwijnen : 't is het geel sap der plant dat daartoe gebezigd wordt.

Wottel, v. — In zuid. Belg.-Limb. — Fr. *Racine*. — Verb. van *Wortel*. — **Wottel**, z. SMER —, VET —.

Wouwinde, v. — Te Vlierzele. — Id. als HAAGLELIE EN HAGEWINDE.

Wrattekraud, o. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als 't volg. w.

Wrattekruid, o. — Te Asper, Messelbroeck, Oostham, Veerle. — *Euphorbia helioscopia* L. en *Eu. Peplus* L.; fr. *Euphorbe Réveil-matin* en *Eu. Péplus*; vl. *Zonnewendende Wolfsmelk* en *Tuin-W. of Kroontjeskruid*. — (Fig. bl. 249.) — Het wit sap dezer glanten wordt gebezigd om de *wratten* (fr. verrues) te doen verdwijnen.

Wulge, v. — Te Asper en omstr. — Id. als WILG.

Wulve, v. — Id. als 't voorg. w.

Wuilvenbrood, o. — Te Asper en omstr. — Id. als WOLVENBROOD.

— **Wuitjes**, z. WILDE —.

Wul —, z. WOL —.

Wul-Violetten, v. mv. — Te D'Worp. — Id. als HONDSVIOLETTEN.

Wulg(e), z. WILG.

— **Wulge**, z. KOP —.

Wulgeboom, m. — Te Waarmaarde. — Id. als WILG.

Wulgenhout, o. — Te Brussel en omstr., D'Worp. — Id. als WILG.

Wulle-Flier, v. — Te Brussel en omstr. — Id. als VLIENDER.

Wulle-Kastoeineboom, m. — Te D'Worp. — Id. als WILDE-KASTANJEBOOM.

Wulle-Kastonjeleer, m. — Te Brussel en omstr., Uccle. — Id. als WILDE-KASTANJEBOOM.

Wulle-Stekebezeleer, m. — Te D'Worp. — Id. als STEKELBEZIËN.

Wulle-Waaigoot, m. — Te Brussel en omstr. — Id. als WILDE-WIJNGAARD.

Wulve-Roos, v. — Te Bambecque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem,

Wilder, Wormhoudt. — Id. als KOLBLOEM.

Wulvenboom, m. — Ter Pinte. — Verb. van *Wilgenboom*. — Id. als WILG.

Wurf, m. — Te Hoogstraten. — Id. als WERF.

— **Wurf**, z. HEI —.

Wut-Bezen, v. mv. — Verb. van *Witte* —. Te D'Worp. — Id. als WITTE-BEZEKES.

Wut-Boom, z. WIT-BOOM.

Y

Yucca, m. — Te Gent en omstr., in zuid. Belg.-Limb. — Verscheidene soorten van *Yucca* L. De meest gekende zijn de *Y. filamentosa* L. en de *Y. flaccida* Haw.; fr. *Yucca filamenteux* en de *Y. flasque*; vl. *Vezelachtige Y.* en *Slappe Y.*

Z

Zaad, z. KANARIE —, KEMP —, KOOL —, LIJN —, MILLE —, OLIETTE —, PLAT —, ROND —, SLOOR —, TROSSEL —, VLAS —, VOGEL(s) —, WIT —, ZEVEN —.

Zaaielingen, m. mv. — Te Wetteren, noemt men alzoo eene var. van *Aardappel*, die door 't zaad (*zaaien* = *semer*) der plant zou bekomen zijn en waarvan men veel goed zegt.

Zagge, v. — Te Baarle, Drongen, Exaarde, Landegem, Saffelare. — Id. als LESCH.

— **Zak**, z. WATER —.

Zakskens, o. mv. — Te Exaarde, Saffelare. — *Calceolaria hybrida* Hort.; fr. *Calcéolaire hybride*; vl. *Pantoffelkruid*. — Zoo genoemd naar den vorm der bloemen, die aan *zakskens* of *beurzekens* gelijken.

Zandroos, v. — Te Gent. — Id. als AZALEAS'.

Zap, z. SAP.

Zavelboom, m. — Te Vilvoorde. — *Juniperus Sabina* L.; fr. *Genévrier Sabine*; vulg. *Sabine*, *Savinier*; vl. *Zevenboom*, *Savelboom*.

Zeebeize(n), v. mv. — Te Bierbeek, Neer-IJssche. — Id. als 't volg. w.

Zeebeze(n), v. mv. — Te Boutersem, Brussel en omstr., Droogenbosch, Landen, Leuven, Londerzeel, O.-L.-V.-Waver, Opwijk, Steenockerzeel, Verrijck, Vilvoorde. — *Ribes rubrum* L.; *Groseillier rouge*; vl. *Roode Aalbessetruijk*.

Zeebiezen, v. mv. — Te Asper en omstr. — *Scirpus lacustris* L.; fr. *Scirpe des lacs*; vl. *Meer-Bladbies*. — Eene groote soort van *Bies*, wordende twee à drij meters hoog en bijzonder gebezigd om stoelen te bezetten.

Zeedoorn, m. — Te Exaarde, Saffelare. — *Hippophaë rhamnoides* L.; fr. *Argousier Faux-Nerprun*; vulg. *Griset rhamnoïde*; vl. *Duin- of*

Kattedoorn. — Dit struikgewas is met *doornen* bezet en groeit in de *duinen der zee*.

Zeegas', z. ZEEGRAS.

Zeeges', z. ZEEGRAS.

Zeegras, o. — Wordt bijna *overal* gezegd (met eenig verschil in de uitspr.), om den *Zostera marina* L. aan te duiden; fr. *Zostère marine*; vl. *Zeelint*. — Is bijzonder gekend, in het binnenland, als opvulsel der matrassen.

Zeeroupen, v. mv. — Verb. van — *rapen*. — Te Asper en omstr. — Eene var. van Raap : groot, rond en wit van kleur.

Zeekblom, v. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als PISSEBLOEM.

Zeembezen, v. mv. — Te Appelterre, Bogaarden, Vollezele. — Id. als ZEEBEZEN.

Zeenblaren, o. mv. — Te Blauwput, Kessel-Loo, Leuven, Park. — *Cassia senna* L.; fr. *Séné*; vl. *Sennestruik*. — De *bladeren* worden gebruikt als lichaamzuiverend geneesmiddel.

Zeepkruid, o. — Te Gent, Vilvoorde. — *Saponaria officinalis* L.; fr. *Saponaire officinale*; vl. *Genees-Zeepkruid*. — (Fig.) — De wortel der plant heeft omtrent dezelfde hoedanigheden als de *zeep*. — Van daar ook de lat. en de fr. naam.

Zeer-Oogskes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Eene var. van *Aardappel*; wit van kleur, met kleine putjes of *oogskens*, die rondom rood zijn. — *Zeer-Oogskens* = eigenlijk, zieke oogskens.

Zelf, z. SELF.

Zênia, v. — Te Ouwegen. — Id. als ZINNIA.

Zeniverboom, m. — Te Zande. — Id. als JENEVERBOOM 2°.

Zenneblad, o. — Te Brussel en omstr. — Id. als ZEENBLAREN.

Zenneblooare, o. mv. — Het meerv. van 't voorg. w., te Brussel.

Zes-Weekskens, o. mv. — Te Asper, Exaarde, Lokeren, Saffelare, Wetteren. — *Matthiola annua* Sweet; fr. *Matthiôle annuelle*; vulg. *Quarantain*, *Quarantaine*; vl. *Zomernagelbloem*, *Zomerviolier*, *Zomerflor*. — Omtrent *zes weken* nadat de plant gezaaid is, is ze reeds in bloei; van daar ook de fr. naam. — Andere zeggen dat de plant omtrent gedurende *zes weken* bloeit.

Zet-Loof, o. — Te Asper en omstr. — *Loof* (Rapen, fr. *Navets*) dat men *zet* of plant voor zaad.

Saponaria officinalis.

Zeuniads, v. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als ZINNIA.

Zeurkel, z. ZURKEL.

Zeve(n)-Jaar-Klaver, m. — Te Vlamertinghe. — Id. als LUZEERN. — Deze klaver kan *zeven jaren* duren, zonder te herzaaien. — Z. ook 't volg. w.

Zeven-Jaars-Klaver, m. — Te Boutersem, Ingoyghem, Merchtem, O.-L.-V.-Thielt, Veerle, Verrijck, Vollezele. — Id. als 't voorg. w.

Zeven-Ure(n)-Bloem, v. — 1° Te Assche en omstr., Brusseghe, Grimbergen, Vilvoorde. — Id. als ELF-URE(X)-BLOEM. — 2° Te Huldenberg. — Id. als PUTENOOGSKENS. — De bloemen dezer planten blijven, alle dagen, omtrent gedurende *zeven uren* open.

Zeven-Zaad, o. en m. — Exaarde, Saffelare. — Id. als WEURMKRAUD.

Zièghès', Zieghès', z. ZEEGRAS.

Ziel, v. — Te Gent en omstr., Lichtaart, Lokeren. — Wordt gezegd in den zin van *merg* (fr. *moelle*). Men geeft ook denzelfden naam aan het binnenste deel (het *hart*; fr. le *cœur*) van de *Gemeene Wortel* (*Daucus Carota* L.; fr. *Carotte commune*). — (Fig. bl. 426.)

Zienēkes, o. mv. — Te Asper en omstr. — Id. als ZINNIA.

Ziere-Krieke(n), v. mv. — Verb. van *Zure* —. — Te Leuven. — De vruchten (en soms noemt men alzoo ook den boom) van den *Cerasus vulgaris* Mill.; fr. *Cerisier commun*; vulg. *Cerise aigre*, *Griotte commune*; vl. *Gemeene Kriekpruim*; soms ook *Zure Kers* genoemd. — De vruchten hebben eenen *zuren* smaak (fr. *gout acide*).

Ziet-Gij-Mij-Geerne, v.? — Te Vilvoorde. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET. — « Dit bloempje is het zinnebeeld van het aandenken. — Deze naam wordt er slechts zelden aan gegeven. » — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Zijden-Linten, o. mv. — Te Brecht. — Id. als LINTKRUID. — De gestreepte bladeren der plant gelijken niet slecht aan *zijden linten* (fr. *rubans de soie*).

— **Zijk**, z. HONDS —.

Zilver-Bladeken, o. — Te Vilvoorde. — *Potentilla Anserina* L., var. *incana* Coss. en Germ.; fr. *Potentille Anserine*, var. *à feuilles blanches*; vl. *Zilverschoone Ganzेरик*, var. *met witte bladeren*. — De bladeren der plant, bijzonder die van de var. *incana* Coss. en Germ., zijn *zilverachtig* wit, van boven en van onder; de bladeren der gewone *P. Anserina* L. zijn alleenlijk wit van onder.

• **Zilver-Dèn'**, v. — Te Neerpelt, Poppel. — *Picea alba* Link.; fr. *Pesse* (ou *Épicéa*) *blanche*; vulg. *Sapinette blanche*; vl. *Witte Spar*, *Zilver Spar*. —

De schors van den boom is witachtig.

Kelk en kelkskens (fr. *calice* en *calicule*) van *Potentilla*.

Zilver-Kruid, o. — 1° Te Boutersem, Turnhout, Verrijck. — Id. als **ZILVER-BLADEKEN**. — 2° Te Exaarde, Saffelare. — *Cerastium tomentosum* L.; fr. *Céraiste tomenteux*; vl. *Viltige Hoornmuur*. — (Fig.) — De bladeren dezer planten zijn *zilverachtig* wit.

Zilver-Kruideken, o. — Te Cortenbosch. — Id. als **ZILVER-BLADEKEN**.

Bloeiwijze van *Cerastium*.

Bloem van *Tilia*.

Zilver-Linde, v. — Te Exaarde, Saffelare. — *Tilia argentea* Desf.; fr. *Tilleul argenté*; vl. *Witte* of *Zilver-Linde*. — (Fig.) — De bladeren zijn *wit* van onder.

Zilveringen, m. mv. — Te Exaarde, Nieuwerkerke, Saffelare. — Een var. van Appel, wit van kleur en als *zilverachtig*. — Fr. *Api blanc*.

Zinnebloem, z. **ZONNEBLOEM**.

Zinnia, v. — Het meerv. is gewonelijk *Zinnias'*; te Oostham zegt men *Zinniassen*. — Te Antwerpen, Drongen, Looz, Oostham, St-Truiden, Tongeren, Turnhout. — Eene, in de tuinen, gekweekte sieraadplant. — *Zinnia elegans* Jacq.; fr. *Zinnia élégant*; vl. *Sierlijke* of *Bevallige Zinnia*.

Zoelèr, m. — Te Bloir, Elst, Freeren (men zegt ook *Zoerèl*), Heerden, Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als **SURKEL 1°**.

— **Zoelèr**, z. **KOE** —.

Zoenebloem, z. **ZONNEBLOEM**.

Zoerèl, m. — Te Berg, Coninxheim, Freeren, Tongeren. — Id. als **SURKEL 1°**.

— **Zoerèl**, z. **KOE** —.

Zoer-Kièze, v. mv. — Te Tongeren. — Id. als **ZURE-KRIEKE(N)**.

Zoer-Kieuze, v. mv. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Id. als **ZURE-KRIEKE(N)**.

Zoer-Moes, o. — Te Mall, Nederheim, Sluizen. — Verb. van *Zuur* —. — Gezoutene en ingemaakte Kabuiskoolen; fr. *Choucroute*, *Chou salé*.

Zoet-en-Bitter, v.? — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als STINKEND-HOUT. — « Als men deze plant knauwt, geeft zij eerst eenen *bitteren* smaak, die weldra door eenen *zoeten* wordt vervangen. » — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Zoete-Lievekens, o. mv. — Te Wesemaal. — Id. als MADELIEFJE.

Zoete-Meelbloemekens, o. mv. — Te Aarschot. — Id. als MADELIEFJE.

Zoete-Soulker, m. — Te D'Worp. — Id. als HAZEKLAVER. — Alzoo genoemd, in tegenoverstelling met den *Rumex Acetosa* L. (fr. *Rumex Oseille*; vl. *Veld- of Wilde Zurkel*; ook gekweekt in de moeshoven), die aldaar *Soulker* heet en eenen *zuurderen* smaak heeft.

Zoete-Tengel, v. — Te Ingoyghem, Waarmaarde. — Id. als MELKTINGEL en HOENDEROK. — De planten gelijken aan *Tengelen* (*Urtica* L.; fr. *Ortie*), maar zijn zacht, *zoet*, d. i. zij branden niet.

Zoetingen, m. mv. — Te Nieuwerkerke. — Eene var. van wilden *Appel*, met *zoeten* smaak; fr. *Doucín*.

Zoetstok-Hout, o. — (Uitspr. *Zustok* —.) — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als KALISHOUT.

— **Zoi**, z. KEMP —.

Zoklappen, m. mv. — Te St-Joris-Winghe. — *Verbascum Thapsus* L. en *V. thapsiforme* Schrad.; fr. *Molène Bouillon-blanc* en *M. Faux-Bouillon-blanc*; vl. *Wolbladige Toorts* en *Grootbloemige T.* — « Zokken zijn kleedingstukken van baai, zacht en dik, die men over de kousen aantrekt. De bladeren dezer planten zijn groot, zacht en dik. » — (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Zokkeblaren, o. mv. — Te Brecht, Huldenberg, Molenbeek-Wersbeek, Verrijck. — Id. als 't voorg. w.

Zokken, v. mv. — Te Becquevoort, Kessel-Loo, Park. — Id. als ZOKLAPPEN. — **Zokken**, z. WILDE —.

Zokskens, o. mv. — Te Werchter. — Id. als ZOKLAPPEN.

Zolderkrollen, v. mv. — Te Brecht. — *Sedum purpureum* Link.; fr. *Orpin pourpre* ou *purpurin*; vulg. *Herbe-à-la-coupure*; vl. *Purper* of *Knollig Vetgroen*. — « De afgesnedene plant wordt, onder den *zolder*, aan den balk gehangen, waar zij voortgroeit en zich *krolt*. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Zomerflieren, v. m. — In zuid. Belg-Limb. — Id. als ZES-WEEKSKENS. — Deze *Flieren* bloeien later als de andere, d. i. in den *zomer*.

Zomergerst, m. — (Uitspr. — *Gas'*.) — In zuid. Belg.-Limb. — *Hordeum vulgare* L.; fr. *Orge commune*; vl. *Gewone Gerst*. — Zoo genoemd, in

tegenstelling met de *Wintergerst* (z. dit v.) : de eene soort brengt den *winter* in het veld door, de andere wordt eerst na den winter gezaaid en wordt laat in den *zomer* ingeogst.

Zomerstoffelieren, v. mv. — Te Mariakerke (Oost-Vl.). — Id. als ZOMERFLIEREN.

Zomerstreping, m. — Te Exaarde, Saffelare. — Eene var. van *Appel*, van buiten *gestreept* en rijpende in den *zomer*; fr. *Rambour d'été*. — Z. ook WINTERSTREPING.

Zomerzotteken, o. — 1° Te Assche en omstr. — Id. als TIJLOOS 1°. — 2° Te Antwerpen, Heffen, Wilrijk. — Id. als SNEEUWKLOKJES. — Als deze planten bloeien, begint het goed jaargetijde weer te komen.

Zomerzotten, m. mv. — 1° Te Hauwaart. — Id. als SNEEUWKLOKJES. — 2° Te Blaasveld, Leest, O.-L.-V.-Waver, Perck. — Id. als TIJLOOS 1°. — Als deze planten in bloei zijn, begint het goed jaargetijde weer te komen.

— **Zonblom**, z. ENGELSCH —.

Zonder-Hemd, v.? — Te Itteghem. — Id. als MOEDERNAAKTEN. — De bloem komt *naakt* uit den grond, d. i. zonder bladeren.

Zoneblommen, v. mv. — Te Asper en omstr., wordt deze naam soms aan den *Dahlia* gegeven.

Zonne(n), m. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als ZONNEBLOEM.

— **Zonne(n)**, z. GROOTE —.

Zonnebloem, v. — Zie hier de verscheidene uitspr. die wij opgemerkt hebben :

1° *Zonnebloem* : te Bierbeek, Brussel, D'Worp, Exaarde, Neer-Ijsche, O.-L.-V.-Thielt, Saffelare, Wormhoudt en omstr.

2° *Zonneblom* : te Aalst, Brecht, Esschen (grenzen), Laarne, Lichtaart, Turnhout.

3° *Zonneblomme* : te Gent en omstr., Lokeren, Nederbrakel, St-Laurens.

4° *Zoennebloem* : te Oostham.

5° *Zinnebloem* : te Nieuwerkerke.

6° *Zunnebloeme* : te Poperinghe, Vlamertinghe.

7° *Zunneblomme* : te Alveringhem, Bailleul, Brugge en omstr., Dixmuide en omstr., Oost-Roosbeke, Thourout. — *Helianthus annuus* L.; fr. *Hélianthe annuel*; vulg. *Grand Soleil*, *Tournesol*; vl. *Zonnebloem*. — De groote gele bloem dezer plant gelijkt niet slecht op de *zon*. — Z. ook ZONNEBLOM.

— **Zonnebloem**, z. FRANSCH —, FRANSE —.

Zonneblom, v. — Te Aalst, noemt men alzoo den *Helianthus annuus* L. (z. ZONNEBLOEM) en ook den *Heliotropium peruvianum* L.; fr. *Héliotrope*

du Pérou; vl. *Vanillekruid*, *Kreeftkruid* of *Zonnewende van Peru*. — Z. ook ZONNEBLOEM.

— **Zonneblom**, z. FRANSE —.

Zonnekes, o. mv. — In zuid. Belg.-Limb. — *Aster sinensis* L. (*Callistephus* — Nees.); fr. *Aster de Chine*; vulg. *Reine-Marguerite*; vl. *Chineesche Aster*. — Zoo genoemd, in tegenstelling met den *Helianthus annuus* L. (z. ZONNEBLOEM) die aldaar *Zonne(n)* genoemd wordt; deze plant gelijkt op de andere, maar is *kleiner* van vorm.

Zonneroos, v. — Te Neerpelt. — Id. als ZONNEBLOEM.

Zonnester, v. — Te Massemen-Westrem. — Id. als ZONNEBLOEM.

Zoon-(De)-vóór-de(n)-Vader, m. — Te Oostham. — Id. als HOEVENBLAREN. — Alzoo genoemd, omdat de bloemen vóór de bladeren uit den grond komen. — Eertijds droeg de plant ook eenen dusdanigen *lat.* naam; men noemde ze : *Filius ante patrem*.

Zop, z. SAP.

Zostêr, m. — Te Brussel, Wormhoudt en omstr. — Id. als ZEEGRAS. — De fr. naam der plant is *Zostère*.

— **Zot**, z. BRUGSCHE —, VASTENAVOND —, VASTENOUVEN —, ZOMER —.

— **Zotten**, z. ZOMER —. — Z. ook — ZOT.

— **Zottin**, z. ZOMER —. — Z. ook — ZOT.

Zottemuts, v. — Te Nieuwerkerke. — Id. als SNEEUWKLOKJES.

Zottinnebloem, v. — Te Rethy. — De kinderen geven dezen naam aan de *Vitsen* (z. dit w.). Zij durven de bloemen dezer planten niet afplukken. Het volgend gezegde, zeer in gebruik onder hen, geeft er den uitleg van : « Als ge (gij) een' zottinnebloem afplukt, dan komt er en' (eene) zottin afgeloopen. » — Welk de oorsprong dier gewoonte is, is ons onbekend.

Zuigers, m. mv. — Te Boxtel. — Id. als MELKTINGEL. — De kinders *zuigen* honig uit de bloemen.

— **Zuigers**, z. WITTE-MAMME —.

— **Zulker**, z. MEERSCH —, WATER —.

Zunneblomme, z. ZONNEBLOEM.

Zure-Krieke, v. mv. — Te Esschen (grenzen), Neer-IJssche. — Id. als ZIERE-KRIEKE(N).

Zuring, m. — 1° Te Rotterdam, Turnhout. — Id. als SURKEL 1°. — 2° Te Turnhout noemt men alzoo ook den HAZEKLAVER. — Z. dit w.

Zurkel, m. — (Uitspr. *Zeurkel*.) — Te Bailleul, Berthen, Brugge en omstr., Meteren, St-Jans-Cappel, Thourout, Vleteren. — Id. als SURKEL 1°. — Z. ook SULKER, ZULKER, SILKER.

— **Zurkel**, z. HOF —, KANT —, KLAVER —, KOEKOEKS —, PEERDE —, SCHAAPS —, WILDE —.

Zustok-Hout, z. ZOETSTOK-HOUT.

Zuur-Kruid, o. — Te Betecom, Blauwput, Leuven. — Id. als SURKEL 1°) en somtijds ook gebruikt in den zin van SCHAAPSZURKEL (z. dit w.).

Zuzup, m. — Te Neer-IJssche. — Id. als JIBJIP. — Verb. 't fr. *Jujube*.

Zwaam, m. — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als ZWAM.

Zwaanholzen, m. mv. — Te Turnhout. — Eene var. van *Peer*, lang van vorm. — Verb. van — *halzen*.

— **Zwaard**, z. BLOEDIG —.

Zwaardlisch, v. — Te Gent. — Id. als BLOEDIG-ZWAARD. — « De bladeren hebben den vorm van een *zwaard* en gelijken aan die van het *Lisch* (*Iris germanica* L.; fr. *Iris d'Allemagne*).

Zwaluweikens, o. mv. — Te Steenockerzeel. — Id. als SNEEUWKLOKJES. — Men heeft waarschijnlijk eenige gelijkenis gevonden tusschen de witte neerhangende bellekens dezer plant en de *eieren* der *zwaluw*.

Zwaluwwortel, v. — Te Gent. — *Asclepias syriaca* L.; fr. *Asclépiade de Syrie*; vl. *Syrische Zijdeplant*. — (Fig. bl. 249.)

Zwam, o.? — Te Lichtaart, Oostham, Turnhout. — *Fomes fomentarius* Fr. en *F. igniarius* (*Polyporus* Fr.). — Twee harde, houtachtige soorten van Paddestoelen (fr. *Champignons*), die op de oude stammen der boomen groeien en die gebruikt worden om de *zwam* (fr. *amadou*) te vervaardigen. — Somtijds geeft men ook denzelfden naam aan eenige andere Paddestoelen, van het geslacht *Polyporus*, die veel aan bovengenoemde soorten gelijken.

Zwane(n)poot, v. — Te Exaarde, Saffelare. — Id. als WEIOLMKRUID. — Zoo genoemd, naar den vorm der bladeren.

Zwart-(H)auw, v.? — Te Bambeeque, Esquelbecq, Herzele, Ledringhem, West-Cappel, Wilder, Wormhoudt. — Id. als BRAND(H)AUW.

Zwart-Honzenhout, o. — Te Siehem. — Id. als HONZENHOUT. — Alzoo genoemd in tegenstelling met den *Viburnum opulus* L., die *Wit-Honzenhout* (z. dit w.) genoemd wordt.

Zwart-Sporkenhout, o. — Te O.-L.-V.-Thielt. — Id. als HONZENHOUT. — Alzoo ge-

Digitalis purpurea.

noemd in tegenstelling met den *Viburnum opulus* L., dit *Wit-Sporkenhout* (z. dit w.) wordt geheeten.

Zwart-Wortel, v. — Te Poppel. — *Digitalis purpurea* L.; fr. *Digitale pourprée*; vl. *Purper Vingerhoedskruid*. — (Fig. bl. 435.) — De wortel der plant is *zwart*.

Zwarte-Aalbessen, v. mv. — Te Goes, Rotterdam. — Id. als AALBEIER.

Zwarte-Aren, v. mv. — Te D'Worp en in zuid. Belg.-Limb. — (Uitspr. *Zwatte-Woire*). — Id. als BRAND(H)AUW.

Zwarte-Bèzekes, o. mv. — Te Lichtaart, Rethy. — Id. als AALBEIER.

Zwarte-Bezen, v. mv. — Te Gheel, Thielen, en te Oplinter (waar de uitspr. is *zwerte* —). — Id. als AALBEIER.

Zwarte-Beziën, v. mv. — Te Brecht, Esschen (grenzen). — Id. als AALBEIER.

Zwarte-Bizzemen, v. mv. — Te Poppel. — Id. als AALBEIER.

Zwarte-Doorn, m. — Te Alveringhem, Boutersem, Dixmuide en omstr., Exaarde, Saffelare, Verrijck. — Id. als SLEEDOORN.

Zwarte-Flamboeze(n)plant, v. — Te Leuven. — Id. als BRAAM.

Zwarte-Jenevers, m. mv. — (Uitspr. *Zworte* —.) — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als AALBEIER.

Zwarte-Jenijvelhut, m. — *Hut* = struik. — Te Bambecque, Herzeele, Wilder, Wormhoudt. — Id. als AALBEIER.

Zwarte-Jenijvers, m. — Te Avecappelle, Dixmuide en omstr., Poperinghe (uitspr. — *Tchenivers*). — Id. als AALBEIER.

Zwarte-Kars, v. — Verb. van — *Kers*. — Te Antwerpen en omstr. — De vrucht van den *Cerasus avium* Mönch, var. *Juliana* DC.; fr. *Guignier*; vl. *Spaansche Kersenboom*.

Zwarte-Kazen, v. mv. — Te Lokeren. — Id. als 't voorg. w. — Z. ook ZWORTE-KAZEN.

Zwarte-Kêzen, v. mv. — Te Gent en omstr., Oost-Roosbeke, St-Laurens, Thourout. — Id. als ZWARTE-KARS.

Zwarte-Kroesele(n), v. mv. — (Uitspr. *Zwatte* —.) — In zuid. Belg.-Limb. — Id. als AALBEIER.

Zwarte-Miemenen, v. mv. — Te Mechelen-a/Maas. — Id. als AALBEIER. — Misschien eene verb. van *Z.-Wiemeren*; z. ZWARTE-WIEMERKENS.

Zwarte-Mostaard, m. — (Uitspr. *Zwette-Mosterd*.) — Te Rethy. — *Sinapis arvensis* L.; fr. *Moutarde des champs*, *Moutarde sauvage*; vl. *Veld-Mostaardplant*, *Wilde Mostaard*.

Zwarte-Mosterd, z. 't voorg. w.

Zwarte-Nachtschade, v. — Te Brecht. — Id. als NACHTSCHADE.

Zwarte-Poeters, m. mv. — Te Dixmuide en omstr. — Id. als AALBEIER.

Zwarte-St-Jansberen, v. mv. — Te Neerpelt. — Id. als AALBEIER. — Deze *beren* (= beziën) rijpen rond *St-Jan* (24 Junij) en zijn *zwart*.

Zwarte-St-Jansbezen, v. mv. — (Uitspr. *Zwette* —.) — Te Oostham. — Id. als 't voorg. w.

Zwarte-Troppelebeziën, v. mv. — Te Nieuwerkerke. — Id. als AALBEIER. — *Troppe* = fr. *grappe*.

Zwarte-Wiemarkens, o. mv. — Te Meersen. — Id. als AALBEIER. — *Wiemarkens*, volgens sommige, zou waarschijnlijk eene verb. zijn van *Wijnbeerkens*.

Zwartsel, o. — Te Schelle, Wesemaal (hier is de uitspr. *Zwertsel*). — Id. als BRAND(H)AUW. — De aren die door deze Schimmelplant aangetast zijn, schijnen met *zwartsel* (fr. noir de fumée, plombagine) vervuld.

Zwatte —, z. ook ZWARTE —.

Zwatte-Kiëze(n), v. mv. — Te Tongeren. — Id. als ZWARTE-KARS.

Zwatte-Kieuze, v. mv. — Te Mall, Millen, Nederheim, Sluizen. — Id. als ZWARTE-KARS. — Verb. van *Zwarte-Kersen*.

Zwatte-Krieke(n), v. mv. — Te Leuven. — Id. als ZWARTE-KARS.

Zweepboom, m. — Te Asper en omstr., wordt deze naam soms gegeven aan den *Wily* (z. dit w.). — De *boom* draagt inderdaad *zwepen* of wisschen.

Zweerkruid, o. — Te Exaarde, Saffelare. — *Aristolochia Clematitis* L.; fr. *Aristolochie Clématite*; vl. *Holwortel*, *Baarwortel*, *Sarazijnskruid*. — Wordt gebruikt tot genezing der *zweren*.

Zweerwortel, v. — Te Leest, Londerzeel. — Id. als SMEERWORTEL. — « De geraspte *wortel* wordt, als vermalschende brei, op *zweren* gelegd. » (Vits, *Mém. cour. inéd.*)

Zwert-Gerst, m. — Te Hersselt. — Id. als BRAND(H)AUW, voor zooveel als deze ziekte zich op de *Gerst* vestigt.

Zwerte —, z. ZWARTE —.

Zwertsel, z. ZWARTSEL.

Zwette —, z. ook ZWARTE —.

Zwette-Morelle(n), v. m. — Verb. van *Zwarte* —. — Te Neer-IJssche. — Id. als ZWARTE-KARS.

— **Zwijd**, z. KEMP —.

Zwijnèrappels, m. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Eene var. van *Aardappel*, zeer dik, slecht van smaak en alleen tot voedsel dienende voor de *zwijnen* en andere dieren.

Zwijnsgès', o. — Te Oost-Roosbeke. — Id. als VERKENS GERS.

Zwijnsgras, o. — Te Uitkerke. — Id. als FLOKGRAS.

Zwijnsooren, v.? mv. — Te Iseghem. — Id. als IEGEL. — De bladeren

zijn lang en harig gelijk *zwijnsooren*; hetzelfde mag gezegd worden van de kelkbladeren (fr. *sépales*), die boven de bloemkroon (fr. *corolle*) uitsteken.

Zwijntjesgerst, o. — Te Coolscamp, Gits. — Id. als VERKENS^{GÈS}'.

— **Zwoid**, z. KEMP —.

Zworte —, z. ook ZWARTE —.

Zworte-Kazen, v. mv. — Te Beerst, Clercken, Dixmuide, Eessen, Wercken, Woumen. — Id. als ZWARTE-KARS.

Zworte-Keerzen, v. mv. — Te Vlamertinghe. — Id. als ZWARTE-KARS.

Zworte-Keizen, v. mv. — Te Bailleul, Berthen, Meteren, St-Jans-Cappel, Vleteren. — Id. als ZWARTE-KARS.

Fransch Woordenboek.

Dit Woordenboek verzendt naar het Latijnsch Woordenboek, overal waar tegenovergestelde niet aangeduid is.

A

- Abricotier**, m. — Z. *Prunus Armeniaca*.
Absinthe, f. — Z. *Artemisia Absinthium*. — Z. ook PETITE-ABSINTHE.
Abutilon strié. — Z. *Abutilon striatum*.
Acacia, m. — Z. *Acacia*. — Z. ook FAUX-ACACIA.
— à feuilles roulées, m. — Z. *Acacia revoluta*.
— en boule, m. — Z. *Robinia Pseudo-Acacia*, var. *inermis*.
Acajou, m. — Z. *Swietenia Mahogoni*.
Achillée Millefeuille, f. — Z. *Achillea Millefolium*.
— sternutatoire, f. — Z. *Achillea Ptarmica*.
Aconit Napel, m. — Z. *Aconitum Napellus*.
— tue-loup, m. — Z. *Aconitum lycoctonum*.
Acore odorant. — Z. *Acorus Calamus*.
Acroclinium rose, m. — Z. *Acroclinium roseum*.
Adonide couleur de feu, m. — Z. *Adonis flammeus*.
Africaine. — Z. *Tagetes*.
Agaric champêtre, m. — Z. *Agaricus campestris*.
— comestible, m. — Z. *Agaricus edulis*.
— Fausse-Oronge, m. — Z. *Agaricus muscarius*.
Agave d'Amérique, m. — Z. *Agave americana*.
Agropyre rampant. — Z. *Agropyrum repens*.
Agrostemme, f. — Z. *Agrostemma Githago*.
Agrostide blanche. — Z. *Agrostis alba*.
— commune. — Z. *Agrostis vulgaris*.
Ail cultivé. — Z. *Allium sativum*.
— des ours, m. — Z. *Allium ursinum*.
— des vignes, m. — Z. *Allium vineale*.
— oignon, m. — Z. *Allium Cepa*.
Airelle du Mont Ida, f. — Z. *Vaccinium Vitis-Idaea*.
— Myrtille, f. — Z. *Vaccinium Myrtillus*.
— ponctuée. — Z. *Vaccinium Vitis-Idaea*.

- Ajonc d'Europe, m. — *Z. Ulex europaeus*.
 Aloès, m. — *Z. Aloë*.
 Alpiste des canaris, m. — *Z. Phalaris canariensis*.
 Alysson des rochers, m. — *Z. Alyssum saxatile*.
 Amandier commun. — *Z. Amygdalus communis*.
 Amarante panachée. — *Z. Amarantus melancholicus* var. *tricolor*.
 — Queue-de-renard, f. — *Z. Amarantus caudatus*.
 Amarantine violette. — *Z. Gomphrena globosa*.
 Amaryllis Reine-de-beauté. — *Z. Amaryllis formosissima* L. —
 (*Sprekelia* — Herb.).
 Ammophile des sables, f. — *Z. Ammophila arenaria*.
 Amourette, f. — *Z. Briza media*.
 Ananas comestible, m. — *Z. Ananas ovata*.
 — ovale, m. — *Z. Ananas ovata*.
 Ancolie commune. — *Z. Aquilegia vulgaris*.
 Anémone des bois, f. — *Z. Anemone nemorosa*.
 — Hépatique, f. — *Z. Anemone Hepatica*.
 — Pulsatille, f. — *Z. Anemone Pulsatilla*.
 — Sylvie, f. — *Z. Anemone nemorosa*.
 Angélique sauvage, m. — *Z. Angelica sylvestris*.
 Angrec sesquipédale, m. — *Z. Angraecum sesquipedale*.
 Anis, m. — *Z. Pimpinella Anisum*.
 Ansérine blanche. — *Z. Chenopodium album*.
 — fétide, f. — *Z. Chenopodium fœtidum*.
 Antennaire perlée. — *Antennaria margaritacea*.
 Anthémide Cotule, f. — *Z. Anthemis Cotula*.
 — des champs, f. — *Z. Anthemis arvensis*.
 — noble, f. — *Z. Anthemis nobilis*.
 Anthrisque sauvage, m. — *Z. Anthriscus sylvestris*.
 Anthurion de Scherzer, m. — *Z. Anthurium Scherzerianum*.
 Api blanc. — *Z. WITTING* (vl. wdbk).
 Arabette des Alpes, f. — *Z. Arabis alpina*.
 Aralia-à-papier, m. — *Z. Aralia papyrifera*.
 Arbre-à-lait. — *Z. Galactodendron utile*.
 — -à-pain. — *Z. Artocarpus incisa*.
 — -à-perruques. — *Z. Rhus Cotinus*.
 — de Judée. — *Z. Cercis siliquastrum*.
 — fruitier. — *Z. FRUITBOOM* (vl. wdbk).
 Argousier Faux-Nerprun, m. — *Z. Hippophaë rhamnoides*.

Aristoloeche Clématite, f. — *Z. Aristolochia Clematitis*.

Aristoloeche Siphon, f. — *Z. Aristolochia Siphon*.

Armérie, f. — *Z. Armeria vulgaris*, var. *maritima*.

Armoise Absinthe, f. — *Z. Artemisia Absinthium*.

— Aurone, f. — *Z. Artemisia Abrotanum*.

— commune. — *Z. Artemisia vulgaris*.

— de Judée, f. — *Z. Artemisia judaïca*.

— du Pont, f. — *Z. Artemisia pontica*.

— Estragon, f. — *Z. Artemisia Dracunculus*.

Arroche des jardins, f. — *Z. Atriplex hortensis*.

— hastée. — *Z. Atriplex hastata*.

Artichaut commun. — *Z. Cynara Scolymus*.

— Cardon, m. — *Z. Cynara Cardunculus*.

— -des-toits, m. — *Z. Sempervivum tectorum*.

Arum, m. — *Z. Arum maculatum*. — *N. B.* Men geeft dikwijls, bij gissing, dezen naam aan den *Calla aethiopica*.

Asclépiade de Syrie, m. — *Z. Asclepias syriaca*.

Asperge, f. — *Z. Asparagus officinalis*.

Aspérule odorante. — *Z. Asperula odorata*.

Aster à feuilles de saule, m. — *Z. Aster salignus*.

— de Chine, m. — *Z. Aster sinensis* L. (*Callistephus* — Nees.).

— de la Nouvelle-Belgique, m. — *Z. Aster Novi-Belgii*.

— des buissons, m. — *Z. Aster dumosus*.

— Tripolium, m. — *Z. Aster Tripolium*.

Astrance à grandes fleurs, f. — *Z. Astrantia major*.

Atrope Belladone, f. — *Z. Atropa Belladonna*.

Aubépine à un style, f. — *Z. Crataegus monogyna*.

— épineuse. — *Z. Crataegus oxyacantha*.

Aubergine, f. — *Z. Solanum Melongena*.

Aucuba, m. — *Z. Aucuba japonica*.

Aulne glutineux. — *Z. Alnus glutinosa*.

Auricule, f. — *Z. Primula Auricula*.

Aurone, f. — *Z. Artemisia Abrotanum*.

Avoine cultivée. — *Z. Avena sativa*.

— rude, f. — *Z. Avena strigosa*.

Azalée, f. — *Z. Azalea*.

B

Baguenaudier, m. — *Z. Colutea arborescens*.

Baïe, f. — *Z. onder AALSBEER* (vl. wdbk.).

Baldingère panachée. — *Z. Baldingera arundinacea* Dmrt., var. *variegata*. (*Phalaris variegata* Coss. en Germ.).

Balisier des Indes, m. — *Z. Canna indica*.

Ballote fétide, f. — *Z. Ballota foetida*.

Balsamine des jardins, f. — *Z. Balsamine hortensis*.

Balsamite à odeur suave, f. — *Z. Balsamita suaveolens*.

Barbarée commune. — *Z. Barbarea vulgaris*.

Barbe-de-bouc, f. — *Z. Spiraea Aruncus*.

— -de-chèvre, f. — *Z. Spiraea Aruncus*.

Bardane mineure. — *Z. Lappa minor*.

Batate, f. — *Z. Convolvulus Batatas*.

Baumier, m. — *Z. PEUPLIER BAUMIER*.

Belladone, f. — *Z. Atropa Belladona*.

Belle-de-jour, f. — *Z. Convolvulus tricolor*.

Benoîte commune. — *Z. Geum urbanum*.

Berce de Perse, f. — *Z. Heracleum persicum*.

Bergamotte, f. — *Z. BERGAMOT* (vl. wdbk.).

Bétoine officinale. — *Z. Betonica officinalis*.

Betterave, f. — *Z. Beta vulgaris*, var. *rapacea*.

Beurrée, f. — *Z. BOTERPEER* (vl. wdbk.).

Bident tripartit. — *Z. Bidens tripartita*.

Bigarreau rouge hâtif. — *Z. St-JANS-KERSEN* (vl. wdbk.).

Blé-de-Turquie, m. — *Z. Zea Mays*.

Bleuet, m. — *Z. Centaurea cyanus*.

Bluet, m. — *Z. Centaurea cyanus*.

Bois-d'arc, m. — *Z. Morus elastica*.

— -gentil. — *Z. Daphne Mezereum*.

Bolet comestible, m. — *Z. Boletus edulis*.

Bonne-Dame. — *Z. Atriplex hortensis*.

Bonnet-carré. — *Z. Evonymus europaea*.

— -d'électeur. — *Z. Cucurbita Melopepo*.

— -de-prêtre. — *Z. Evonymus europaea*.

Boswellie thurifère, f. — *Z. Boswellia thurifera*.

- Bouillon-blanc. — *Z. Verbascum Thapsus*.
 Bouleau blanc. — *Z. Betula alba*.
 Boule-de-neige. — *Z. Viburnum opulus*, var. *sterilis*.
 Bouquet-parfait. — *Z. Dianthus barbatus*.
 Bouquet-tout-fait. — *Z. Dianthus barbatus*.
 Bourdaine, f. — *Z. Rhamnus Frangula*.
 Bourrache officinale. — *Z. Borrago officinalis*.
 Bourse-à-pasteur, f. — *Z. Capsella Bursa-Pastoris*.
 Bouture, f. — *Z. AFZETSEL* (vl. wdbk.).
 Brize à grands fruits, f. — *Z. Briza maxima*.
 — intermédiaire, f. — *Z. Briza media*.
 Brocoli, m. — *Z. CHOU-BROCOLI*.
 Brome mou. — *Z. Bromus mollis*.
 — séglin. — *Z. Bromus secalinus*.
 — seigle. — *Z. Bromus secalinus*.
 Bromélie Ananas, f. — *Z. Ananas ovata*.
 Brugnon, m. — *Z. PÊCHER-BRUGNON*.
 Brunelle commune. — *Z. Brunella vulgaris*.
 Bruyère, f. — *Z. Calluna vulgaris*.
 — quaternée. — *Z. Erica Tetralix*.
 Bryone dioïque, f. — *Z. Bryonia dioica*.
 Bugrane épineuse. — *Z. Ononis spinosa*.
 Buis, m. — *Z. Buxus sempervirens*.
 Butome en ombelle, m. — *Z. Butomus umbellatus*.

C

- Cachou, m. — *Z. Areca Catechu*.
 Cactus, m. — *Z. CACTUS* (vl. wdbk.).
 Caféier, m. — *Z. Coffea arabica*.
 Calamagrostide lancéolée. — *Z. Calamagrostis lanceolata*.
 — terrestre. — *Z. Calamagrostis terrestris*.
 Calament officinal. — *Z. Calamintha officinalis*.
 Calcéolaire hybride, f. — *Z. Culceolaria hybrida*.
 Calebasse, f. — *Z. KALEBAS'* (vl. wdbk.).
 — commune. — *Z. Lagenaria vulgaris*.
 Calla d'Éthiopie, m. et f. — *Z. Calla aethiopica* L. (*Richardia* — Schott.).

- Calliopsis de Drummond, m. — Z. *Calliopsis Drummondii*.
 — des teinturiers, m. — Z. *Calliopsis tinctoria*.
 Callitriche des étangs, f. — Z. *Callitriche stagnalis*.
 — printanière. — Z. *Callitriche vernalis*.
 Callune commune. — Z. *Calluna vulgaris*.
 Calville, f. — Z. GULDELING (vl. wdbk.).
 Calycanthe fleuri. — Z. *Calycanthus floridus*.
 Caméline cultivée. — Z. *Camelina sativa*.
 Camellia, m. — Z. *Camellia japonica*.
 Camomille, f. — Z. *Matricaria Chamomilla*.
 — puante. — Z. *Anthemis Cotula*.
 — romaine. — Z. *Anthemis nobilis*.
 Campanule pyramidale. — Z. *Campanula pyramidalis*.
 — Raiponce, f. — Z. *Campanula Rapunculus*.
 Camphrier, m. — Z. *Camphora officinalis* Nees. (*Laurus Camphora* L.).
 Canada, m. — Z. *Populus canadensis*.
 Canne d'Inde, f. — Z. *Canna indica*.
 Canneberge des marais, f. — Z. *Oxycoccus palustris*.
 Cannellier de Ceylan, m. — Z. *Cinnamomum zeylanicum*.
 Caoutchouc, m. — Z. *Ficus elastica*.
 Capendu. — Z. CAPENDU (vl. wdbk.).
 Capselle Bourse-à-pasteur, f. — Z. *Capsella Bursa-Pastoris*.
 Capucine, f. — Z. *Tropaeolum*.
 Cardamine des prés, f. — Z. *Cardamine pratensis*.
 Cardère à foulon, m. — Z. *Dipsacus fullonum*.
 — sauvage, m. — Z. *Dipsacus sylvestris*.
 Cardon, m. — Z. *Cynura Cardunculus*.
 Carotte. — Z. *Daucus Carota*.
 Cassis, m. — Z. *Ribes nigrum*.
 Catalpa, m. — Z. *Bignonia Catalpa*.
 Cèdre, m. — Z. *Cedrus orientalis*.
 Céleri odorant. — Z. *Apium graveolens*.
 Célosie à crête, f. — Z. *Celosia cristata*.
 Centaurée Jacée, f. — Z. *Centaurea Jacea*.
 Cépée, f. — Z. onder BARBELLE(X)TRONK (vl. wdbk.).
 Céraiste tomenteux. — Z. *Cerastium tomentosum*.
 Cerfeuil des jardins, m. — Z. *Anthriscus Cerefolium*.
 — bâtard. — Z. *Chaerophyllum temulum*.
 — penché. — Z. *Chaerophyllum temulum*.

- Cerise-à-courte-queue.** — Z. onder BRUGSCHE-KRIEK (vl. wdbk.).
- Cerisette, f.** — Z. *Solanum Pseudo-Capsicum*.
- Cerisier à grappes.** — Z. *Cerasus Padus*.
- aigre. — Z. *Cerasus vulgaris*.
- des oiseaux. — Z. *Cerasus avium*.
- Chantrelle comestible, f.** — Z. *Cantharellus cibarius*.
- Chanvre, m.** — Z. *Cannabis sativa*.
- Charbon des blés.** — Z. *Ustilago segetum*.
- Chardon-à-foulon.** — Z. *Dipsacus fullonum*.
- crépu. — Z. *Carduus crispus*.
- -Marie. — Z. *Silybum Marianum*.
- Charme commun.** — Z. *Carpinus Betulus*.
- Chaqueue, f.** — Z. *Equisetum arvense* en *Eq. palustre*.
- Châtaignier cultivé.** — Z. *Castanea vesca*.
- Chélidoine majeure.** — Z. *Chelidonium majus*.
- Chêne à fleurs sessiles.** — Z. *Quercus sessiliflora*.
- américain. — Z. *Quercus rubra*.
- liège. — Z. *Quercus suber*.
- pyramidal. — Z. *Quercus pedunculata*, var. *fastigiata*.
- rouge. — Z. *Quercus rubra*.
- Yeuse. — Z. *Quercus Ilex*.
- Chèvrefeuille de Tartarie, m.** — Z. *Lonicera tatarica*.
- des bois, m. — Z. *Lonicera Periclymenum*.
- des jardins, m. — Z. *Lonicera Caprifolium*.
- Chicorée Endive, f.** — Z. *Cichorium Endivia*.
- sauvage, f. — Z. *Cichorium Intybus*.
- Chiendent, m.** — Z. *Agropyrum repens*.
- Chou-Brocoli, m.** — Z. *Brassica oleracea*, var. *botrytis*.
- -de-Bruxelles. — Z. BRUSSELSCHE-SPRUITEN en SPRUITKOOL (vl. wdbk.).
- Chou-de-Milan.** — Z. DRIJKROP (vl. wdbk.).
- -de-Savoie-de-Mai. — Z. DRIJKROP (vl. wdbk.).
- -fleur. — Z. BLOEMKOOL (vl. wdbk.).
- Navet. — Z. *Brassica Napus*.
- Chou potager.** — Z. *Brassica oleracea*.
- Rave. — Z. *Brassica Rapa*.
- vert. — Z. *Brassica oleracea*.
- Chrysanthème couronné.** — Z. *Chrysanthemum coronarium*.
- de Chine, f. — Z. *Chrysanthemum sinense*.
- des moissons, f. — Z. *Chrysanthemum segetum*.

- Ciculaire vireuse. — *Z. Cicuta virosa*.
Ciguë-aquatique. — *Z. Cicuta virosa*.
Cinénaire à grandes feuilles. — *Z. Cineraria macrophylla*.
— à feuilles lobées. — *Z. Cineraria lobata*.
— couleur de sang. — *Z. Cineraria cruenta*.
— maritime. — *Z. Cineraria maritima*.
Cirse des champs, m. — *Z. Cirsium arvense*.
— lancéolé. — *Z. Cirsium lanceolatum*.
Citronnelle, f. — *Z. Lippia citriodora*. — *Melissa officinalis*. —
Artemisia Abrotanum. — *Thymus serpyllum*, var. *citriodora*.
Citronnier, m. — *Z. Citrus medica*.
— Oranger, m. — *Z. Citrus Aurantium*.
Citrouille, f. — *Z. Cucurbita maxima*.
— iroquoise. — *Z. Cucurbita Pepo*.
Clamart-gros-des-Flandres, m. — *Z. GROOTE-KLIMMER* (vl. wdbk.).
Clarekie gracieuse. — *Z. Clarckia pulchella*.
Claytonie perfoliée. — *Z. Claytonia perfoliata*.
Clématite des haies, f. — *Z. Clematis vitalba*.
— droite. — *Z. Clematis recta*.
Clou de girofle. — *Z. Caryophyllus aromaticus*.
Cocotier, m. — *Z. Cocos nucifera*.
Cognassier commun. — *Z. Cydonia vulgaris*.
— du Japon, m. — *Z. Cydonia japonica*.
Colehique d'automne, m. — *Z. Colchicum autumnale*.
Colombine plumeuse. — *Z. Thalictrum aquilegifolium*.
Coloquinte, f. — *Z. onder APPELKWINT* (vl. wdbk.).
Colza, m. — *Z. Brassica oleracea*, var. *oleifera*.
Compagnon-rouge. — *Z. Melandryum diurnum*.
Concombre, f. — *Z. Cucumis sativus*.
Consoude, f. — *Z. Symphytum officinale*.
Conyze ambiguë. — *Z. Conyza ambigua*.
Coprin, m. — *Z. Coprinus*.
Coquardeau, m. — *Z. Matthiola fenestralis*.
Coquelicot, m. — *Z. Papaver Rhoeas*.
Coquelourde, f. — *Z. Lychnis coronaria*.
Coqueret Alkékenge, m. — *Z. Physalis Alkekengi*.
Corbeille-d'or. — *Z. Alyssum saxatile*.
Cordyliné vivipare, f. — *Z. Cordyliné vivipara*.
Coréopsis auriculé. — *Z. Coreopsis auriculata*.

- Corête du Japon, m. — *Z. Kerria* (*Corchorus* — L.) *japonica* DC.
 Cornouiller mâle. — *Z. Cornus* Mas.
 — sanguin. — *Cornus sanguinea*.
 Corydale bulbeuse. — *Z. Corydalis bulbosa*.
 Corynéphore blanchâtre, m. — *Z. Corynephorus canescens*.
 Cotonnier. — *Z. Gossypium arboreum*.
 Cotonnière. — *Z. Filago*.
 Courge commune. — *Z. Lagenaria vulgaris*.
 — Giraumon, f. — *Z. Cucurbita pepo*.
 — pépon, f. — *Z. Cucurbita pepo*.
 — patisson, f. — *Z. Cucurbita Melopepo*.
 — potiron, f. — *Z. Cucurbita maxima*.
 Couronne-impériale. — *Z. Fritillaria imperialis*.
 Court-pendu. — *Z. CAPENDU* (vl. wdbk.).
 Cranson, m. — *Z. Cochlearia armoracia*.
 Cresson alénois, m. — *Z. Lepidium sativum*.
 — des fontaines, m. — *Z. Nasturtium fontanum* Aschs. (*N. officinale* R. Br.)
 Cresson des prés, m. — *Z. Cardamine pratensis*.
 Crête-de-coq, f. — *Z. Celosia cristata*.
 Crève-chiens, m. — *Z. Solanum nigrum*.
 Croix-de-Jérusalem. — *Z. Lychnis chalcadonica*.
 — -Malte. — *Z. Lychnis chalcadonica*.
 Cuscute du Thym, f. — *Z. Cuscuta Epithymum*.
 Cyclamen d'Europe, m. — *Z. Cyclamen europaeum*.
 Cytise-à-grappes, m. — *Z. Cytisus Laburnum*.
 — Aubour, m. — *Z. Cytisus Laburnum*.

D

- Dactyle aggloméré. — *Z. Dactylis glomerata*.
 Dahlia, m. — *Z. Dahlia variabilis*.
 Dame-de-onze-heures. — *Z. Ornithogalum umbellatum*.
 Datura Stramoine, m. — *Z. Datura Stramonium*.
 Dauphinelle à grandes fleurs, f. — *Z. Delphinium grandiflorum*.
 — d'Ajax, f. — *Z. Delphinium Ajacis*.
 Désespoir-du-peintre. — *Z. Saxifraga umbrosa*.

- Diélytre remarquable, f. — *Z. Dielytra spectabilis*.
 Digitaire, f. — *Z. Digitalia*.
 Digitale pourprée. — *Z. Digitalis purpurea*.
 Dionée attrape-mouches (— gobe-mouches), f. — *Z. Dionaea muscipula*.
 Diplotaxe à feuilles menues, m. — *Z. Diplotaxis tenuifolia*.
 Douce-amère, f. — *Z. Solanum Dulcamara*.
 Doucette, f. — *Z. Valerianella olitoria*.
 Drageon, m. — *Z. SPRUIT* (vl. wdbk.).

E

- Échalotte, f. — *Z. Allium ascalonicum*.
 Échévérie à feuilles pulvérulentes, f. — *Z. Echeveria pulverulenta*.
 Échinops de Rhodéz, m. — *Z. Echinops rhutenicus*.
 Écorce. — *Z. onder BAST* (vl. wdbk.).
 Églantier, m. — *Z. Rosa canina*.
 Égopode des goutteux, m. — *Z. Ægopodium Podagraria*.
 Endive, f. — *Z. Chicorium Endivia*.
 Épeautre, m. — *Z. Triticum Spelta*.
 Épervière piloselle, f. — *Z. Hieracium pilosella*.
 Épi, m. — *Z. AAR* (vl. wdbk.).
 Épiaire des bois, f. — *Z. Stachys sylvatica*.
 — laineuse. — *Z. Stachys lanata*.
 Épicéa élevé. — *Z. Abies excelsa* DC. (*Picea* — Link.)
 — blanc. — *Z. Picea alba*.
 Épilobe en épi, m. — *Z. Epilobium spicatum*.
 Épinard potager. — *Z. Spinacia oleracea*.
 Épine noire. — *Z. Prunus spinosa*.
 Épine-Vinette. — *Z. Berberis vulgaris*.
 Épurge, f. — *Z. Euphorbia Lathyris*.
 Érable Faux-Platane, m. — *Z. Acer Pseudo-Platanus*.
 — Plane, m. — *Z. Acer Platanoïdes*.
 Éranthie d'hiver, f. — *Z. Eranthis hiemalis*.
 Ergot du seigle, m. — *Z. Claviceps purpurea*.
 Erodium à feuilles de Ciguë, m. — *Z. Erodium cicutarium*.
 Eschholtzie de Californie, f. — *Z. Eschholtzia californica*.

- Estragon, m. — *Z. Artemisia Dracunculus*.
 Éteule, f. — *Z. STOPPEL* (vl. wdbk.).
 Éthuse, f. — *Z. Æthusa Cynapium*.
 Eucalyptus globuleux. — *Z. Eucalyptus globulus*.
 Euphorbe Épure, f. — *Z. Euphorbia Lathyris*.
 — Péplus, f. — *Z. Euphorbia Peplus*.
 — Réveil-matin, f. — *Z. Euphorbia helioscopia*.

F

- Faux-Acacia, m. — *Z. Robinia Pseudo-Acacia*.
 — Botryde. — *Z. Muscari botryoïdes*.
 — Bouillon-blanc. — *Z. Verbascum thapsiforme*.
 — Coqueret. — *Z. Nicandra physaloïdes*.
 — Ebénier. — *Z. Cytisus Laburnum*.
 — Jalap. — *Z. Nyctago Jalapae* DC. (*Mirabilis Jalapa* L.)
 — Liseron. — *Z. Polygonum Convolvulus*.
 — Nénuphar. — *Z. Limnanthemum nymphoïdes*.
 — Piment. — *Z. Solanum Pseudo-Capsicum*.
 Fétuque ovine. — *Z. Festuca ovina*.
 — rouge, f. — *Z. Festuca rubra*.
 Fève commune. — *Z. Faba vulgaris*.
 — de-marais. *Z. Faba vulgaris*.
 — de-Tonka. — *Z. Dipterix odorata*.
 Féverolle, f. — *Z. Faba vulgaris*, var. *equina*.
 Févier à trois épines. — *Z. Gleditschia triacanthos*.
 Ficaire, f. — *Z. Ficaria ranunculoïdes*.
 Ficoïde cristalline. — *Z. Mesembryanthemum crystallinum*.
 Figuier de Carie, m. — *Z. Ficus carica*.
 — élastique, m. — *Z. Ficus elastica*.
 Fleur-de-la-Passion. — *Z. Passiflora*.
 — de-la-Veuve. — *Z. Scabiosa atropurpurea*.
 Flûteau Plantain-d'eau, m. — *Z. Alisma Plantago*.
 Fougère impériale, f. — *Z. Pteris aquilina*.
 Fraisier comestible. — *Z. Fragaria vesca*.
 Framboisier. — *Z. Rubus Idaeus*.
 Frêne élevé. — *Z. Fraxinus excelsior*.
 — pleureur. — *Z. Fraxinus excelsior*, var. *pendula*.

- Fritillaire impériale. — *Z. Fritillaria imperialis*.
 — Pintade, f. — *Z. Fritillaria Meleagris*.
 Froment-à-barbe, m. — *Z. BAARDTARWE* (vl. wdbk.).
 — commun. — *Z. Triticum vulgare*.
 — renflé. — *Z. Triticum turgidum*.
 Fuchsia, m. — *Z. BELLEKES* (vl. wdbk.).
 Fumeterre grimpante. — *Z. Fumaria capreolata*.
 — officinale. — *Z. Fumaria officinalis*.
 Fusain d'Europe, m. — *Z. Evonymus europaea*.
 Fustet, m. — *Z. Rhus Cotinus*.

G

- Gaillet Croisette, m. — *Z. Galium Cruciatum*.
 — Grateron, m. — *Z. Galium Aparine*.
 Gâinier de Judée, m. — *Z. Cercis siliquastrum*.
 Galéopsis bigarré. — *Z. Galeopsis versicolor*.
 — Tétrahit, m. — *Z. Galeopsis Tétrahit*.
 — velu. — *Z. Galeopsis villosa*.
 Galle-du-Chêne, f. — *Z. EEKAPPEL* (vl. wdbk.).
 Garance des teinturiers, f. — *Z. Rubia tinctorum*.
 Gazon-d'Olympe. — *Z. Armeria vulgaris*, var. *maritima*.
 Genêt-à-balais, m. — *Z. Sarothamnus scoparius*.
 — d'Angleterre, m. — *Z. Genista anglica*.
 Génévrier commun. — *Z. Juniperus communis*.
 — de Lycie, m. — *Z. Juniperus lycia*.
 — thurifère, m. — *Z. Juniperus thurifera*.
 Gentiane, f. — *Z. Gentiana*.
 Géranium découpé. — *Z. Geranium dissectum*.
 — Herbe-à-Robert, m. — *Z. Geranium Robertianum*.
 — mou. — *Z. Geranium molle*.
 Gerbe-d'or. — *Z. Solidago canadensis*.
 Germandrée Scorodonaire, f. — *Z. Teucrium Scorodonia*.
 Gesse à larges feuilles, f. — *Z. Lathyrus latifolius*.
 — odorante. — *Z. Lathyrus odoratus*.
 Gillénie trifoliolée. — *Z. Gillenia trifoliata*.
 Gingembre, m. — *Z. Zingiber officinale*.

- Giroflée-de-Mahon, f. — *Z. Malcolmia maritima*.
 — -de-muraille, f. — *Z. Cheiranthus Cheiri*.
 — -des-jardins, f. — *Z. Matthiola incana*.
 — Violier, f. — *Z. Cheiranthus Cheiri*.
 Giroflier aromatique, m. — *Z. Caryophyllus aromaticus*.
 Glaciale, f. — *Z. Mesembryanthemum crystallinum*.
 Glaïeul commun. — *Z. Gladiolus communis*.
 — de Gand, m. — *Z. Gladiolus gandavensis*.
 Gland, m. — *Z. EIKEL* (vl. wdbk.).
 Glycérie flottante. — *Z. Glyceria fluitans*.
 Gnaphale, m. — *Z. Gnaphalium*.
 Gnavelle, f. — *Z. Scleranthus annuus*.
 Gouet tacheté. — *Z. Arum maculatum*.
 Gourde, f. — *Z. Lagenaria vulgaris*.
 Grand-Baume. — *Z. Balsamita suaveolens*.
 — -Orpin. — *Z. Sedum maximum*.
 — -Plantain. — *Z. Plantago major*.
 — -Soleil. — *Z. Helianthus annuus*.
 Grande-Capucine. — *Z. Tropaeolum majus*.
 — -Ciguë. — *Z. Conium maculatum*.
 — -Consoude. — *Z. Symphytum officinale*.
 — -Marguerite. — *Z. Pyrethrum Leucanthemum*.
 — -Ortie. — *Z. Urtica dioïca*.
 — -Pensée. — *Z. Viola tricolor*, var. *hortensis*.
 Grateron, m. — *Z. Galium Aparine*.
 Greffe, f. — *Z. GRIFFEL* (vl. wdbk.).
 Grenadier commun. — *Z. Punica granatum*.
 Griotte commune. — *Z. Cerasus vulgaris*.
 — -à-courte-queue, f. — *Z. BRUGSCHE-KRIEK* (vl. wdbk.).
 Grisot rhamnoïde, m. — *Z. Hippophaë rhamnoides*.
 Gros-blé. — *Z. Triticum turgidum*.
 Groseillier-à-maqueraux, m. — *Z. Ribes Uva-Crispa*, var. *major*.
 — épineux. — *Z. Ribes Uva-Crispa*.
 — noir. — *Z. Ribes nigrum*.
 — rouge. — *Z. Ribes rubrum*.
 Gueule-de-lion, f. — *Z. Antirrhinum majus*.
 Gui blanc. — *Z. Viscum album*.
 Guignier, m. — *Z. Cerasus avium*, var. *Juliana*.
 Guimauve officinale. — *Z. Althaea officinalis*.
 Gynérium argenté. — *Z. Gynerium argenteum*.

H

- Haricot commun. — *Z. Phaseolus vulgaris*.
 — nain. — *Z. Phaseolus vulgaris*, var. *nana*.
 Hélianthe annuel. — *Z. Helianthus annuus*.
 — tubéreux. — *Z. Helianthus tuberosus*.
 Héliotrope du Pérou. — *Z. Heliotropium peruvianum*.
 Héliptère de Mangles, f. — *Z. Helipterum Manglesii*.
 Hellébore fétide, f. — *Z. Helleborus foetidus*.
 — noire. — *Z. Helleborus niger*.
 — verte. — *Z. Helleborus viridis*.
 Hémérocalle fauve. — *Z. Hemerocallis fulva*.
 — jaune, f. — *Z. Hemerocallis flava*.
 Hépatique, f. — *Z. Anemone Hepatica*.
 Herbe-à-la-coupure. — *Z. Sedum purpureum*.
 — -à-l'araignée. — *Z. Nigella damascena*.
 — -aux-chantres. — *Z. Sisymbrium officinale*.
 — -aux-écus. — *Z. Lunaria biennis*.
 — -aux-rhumatismes. — *Z. Plectranthus fruticosus*.
 — -bénite. — *Z. Geum urbanum*.
 — -de-Ste-Barbe. — *Z. Barbarea vulgaris*.
 — -de-S'-Benoît. — *Z. Geum urbanum*.
 — -des-Pampas. — *Z. Gynierium argenteum*.
 Hêtre, m. — *Z. Fagus sylvatica*.
 Houblon, m. — *Z. Humulus Lupulus*.
 Houlque laineuse. — *Z. Holcus lanatus*.
 — molle. — *Z. Holcus mollis*.
 Houx commun. — *Z. Ilex aquifolium*.

I

- Ibéride en ombelle, f. — *Z. Iberis umbellata*.
 If à baies, m. — *Z. Taxus baccata*.
 Immortelle à bractées. — *Z. Helichrysum bracteatum*.
 — blanche. — *Z. Xeranthemum annuum*.
 — des sables. — *Z. Helichrysum arenarium*.

- Immortelle pourpre. — *Z. Xeranthemum annuum*.
— violette. — *Z. Gomphrena globosa*.
Impatiente à petites fleurs. — *Z. Impatiens parviflora*.
— n'y touchez pas. — *Z. Impatiens Noli-tangere*.
Iris d'Allemagne, m. — *Z. Iris germanica*.
— des marais, m. — *Z. Iris Pseudo-Acorus*.
— Faux-glaive, m. — *Z. Iris Xyphioïdes*.
— sauvage, m. — *Z. Iris Pseudo-Acorus*.
Ivraie enivrante. — *Z. Lolium temulentum*.
— multiflore, f. — *Z. Lolium multiflorum*.
— vivace, f. — *Z. Lolium perenne*.

J

- Jalap, m. — *Z. Convolvulus Jalapa*.
Jaquier, m. — *Z. Artocarpus incisa*.
Jerosse hygromètre, f. — *Z. Anastatica hierochuntica*.
Jonc aggloméré. — *Z. Juncus conglomeratus*.
— des bois, m. — *Z. Juncus syriaticus*.
— épars. — *Z. Juncus effusus*.
— fleuri. — *Z. Butomus umbellatus*.
— glauque. — *Z. Juncus glaucus*.
Jonquille, f. — *Z. Narcissus Jonquilla*.
Joubarbe des toits, f. — *Z. Sempervivum tectorum*.
Jouet-du-vent. — *Z. Apera Spica-venti*.
Jujubier commun. — *Z. Zizyphus vulgaris*.
Julienne, f. — *Z. Malcolmia maritima*.
— -des-dames, f. — *Z. Hesperis matronalis*.

K

- Kalmia à larges feuilles, m. — *Z. Kalmia latifolia*.
Kerria du Japon, m. — *Z. Kerria japonica*.
Ketmie de Syrie, f. — *Z. Hibiscus syriacus*.

L

- Laîche, f. — *Z. Carex*.
 Laiteron âpre, m. — *Z. Sonchus asper*.
 — des potagers, m. — *Z. Sonchus oleraceus*.
 Laitue cultivée. — *Z. Lactuca sativa*.
 — de-la-Passion, f. — *Z. EZELSOOR* (vl. wdbk.).
 — romaine. — *Z. EZELSOOR* (vl. wdbk.).
 Lamier blanc. — *Z. Lamium album*.
 — pourpre. — *Z. Lamium purpureum*.
 Langue-de-cerf. — *Z. Scolopendrium vulgare*.
 Larmille Larme-de-Jacob, f. — *Z. Coix Lacryma*.
 Laurier-cerise, m. — *Z. Cerasus Lauro-Cerasus*.
 — noble, m. — *Z. Laurus nobilis*.
 — -Rose, m. — *Z. Nerium Oleander*.
 — -sauce, m. — *Z. Laurus nobilis*.
 — Tin, m. — *Z. Viburnum Tinus*.
 Lavande en épi, f. — *Z. Lavandula Spica*.
 — Spic, f. — *Z. Lavandula Spica*.
 Lenticule, f., Lentille, f. — *Z. Lemna*.
 Levure de bière, f. — *Z. Saccharomyces Cerevisiae*.
 Liège, m. — *Z. KEURK* (vl. wdbk.).
 Lierre grimpant. — *Z. Hedera Helix*.
 — -terrestre, m. — *Z. Glechoma hederacea*.
 Lilas commun. — *Z. Syringa vulgaris*.
 Lin cultivé. — *Z. Linum usitatissimum*.
 — des Alpes, m. — *Z. Linum alpinum*.
 — -de-la-Nouvelle-Zélande, m. — *Z. Phormium tenax*.
 — -rouge, m. — *Z. Linum grandiflorum*.
 Linaigrette, f. — *Z. Eriophorum*.
 Linaire bipartite. — *Z. Linaria bipartita*.
 — commune. — *Z. Linaria vulgaris*.
 — Cymbalaire, f. — *Z. Linaria Cymbalaria*.
 Liondent, m. — *Z. Leontodon hispidus*.
 Lippia Citronnelle, f. — *Z. Lippia citriodora*.
 Lis blanc. — *Z. Lilium candidum*.
 — -de-St-Jacques. — *Z. Amaryllis formosissima* L. — (*Sprekelia*
 — Herb.)

Lis jaune. — *Z. Lilium croceum*.

— Martagon. — *Z. Lilium Martagon*.

— tigré. — *Z. Lilium tigrinum*.

Liseron des champs, m. — *Z. Convolvulus arvensis*.

— des haies, m. — *Z. Convolvulus sepium*.

— tricolore, m. — *Z. Convolvulus tricolor*.

Livèche officinal, m. — *Z. Levisticum officinarum*.

Lobélie Erine, f. — *Z. Lobelia Erinus*.

Lotier corniculé. — *Z. Lotus corniculatus*.

Lunaire bisannuelle. — *Z. Lunaria biennis*.

Lupin jaune, m. — *Z. Lupinus luteus*.

Lupuline, f. — *Z. Medicago Lupulina*.

Luzerne cultivée. — *Z. Medicago sativa*.

— Lupuline, f. — *Z. Medicago Lupulina*.

— maculée. — *Z. Medicago maculata*.

Luzule champêtre, f. — *Z. Luzula campestris*.

Lychnide couronnée. — *Z. Lychnis Coronaria*.

— de Chalcédoine, f. — *Z. Lychnis chalcedonica*.

— Fleur-de-Coucou, f. — *Z. Lychnis Flos-cuculi*.

Lycopode en massue, m. — *Z. Lycopodium clavatum*.

— Petit-Cyprès, m. — *Z. Lycopodium Chamaecyparissus*.

Lysimaque Nummulaire, f. — *Z. Lysimachia Nummularia*.

M

Mâche, f. — *Z. Valerianella olitoria*.

Mahonie à feuilles de Houx, f. — *Z. Mahonia aquifolia*.

Maïs, m. — *Z. Zea Mays*.

— géant. — *Z. Zea Mays*, var. *Caragua*.

Malope à feuilles trifides, var. à grandes fleurs, f. — *Z. Malope trifida*, var. *grandiflora*.

Mandragore officinale. — *Z. Mandragora officinalis*.

Marcotte, f. — *Z. AFZETSEL* (vl. wdbk.).

Maroute, f. — *Z. Anthemis Cotula*.

Marjolaine, f. — *Z. Origanum Majorana*.

Marronnier d'Inde, m. — *Z. Æsculus Hippocastanum*.

Massette, f. — *Z. Typha latifolia* en *T. angustifolia*.

Matthioler annuelle, f. — *Z. Matthiola annua*.

— blanchâtre, f. — *Z. Matthiola incana*.

— des fenêtres, f. — *Z. Matthiola fenestralis*.

Matricaire Camomille, f. — *Z. Matricaria Chamomilla*.

Mauve à feuilles rondes, f. — *Z. Malva rotundifolia*.

— -en-arbre, f. — *Z. Hibiscus syriacus*.

— sauvage, f. — *Z. Malva sylvestris*.

Mélèze à feuilles caduques, m. — *Z. Larix decidua* Mill. — (*L. europaea* DC.)

Mélilot bleu. — *Z. Melilotus cæruleus* Lam. (*Trigonella cærulea* Sering.)

Mélisse officinale. — *Z. Melissa officinalis*.

Melon, m. — *Z. Cucumis Melo*.

Menthe à feuilles rondes, f. — *Z. Mentha rotundifolia*.

— aquatique, f. — *Z. Mentha aquatica*.

— -coq, f. — *Z. Balsamita suaveolens*.

— des champs, f. — *Z. Mentha arvensis*.

— poivrée. — *Z. Mentha piperita*.

— sauvage, f. — *Z. Mentha sylvestris*.

— veloutée. — *Z. Mentha velutina*.

Menyanthe trifoliée. — *Z. Menyanthes trifoliata*.

Mercuriale annuelle. — *Z. Mercurialis annua*.

Merisier-à-grappes, m. — *Z. Cerasus Padus*.

Microbes. — *Z. MICROBEN* (vl. wdbk.).

Mignardise-des-prés, f. — *Z. Dianthus superbus*.

Millefeuille, f. — *Z. Achillea Millefolium*.

Millepertuis-à-odeur-de-boue, m. — *Z. Hypericum hircinum*.

— perforé. — *Z. Hypericum perforatum*.

Millet-des-oiseaux, m. — *Z. Setaria italica*.

Mimule musqué. — *Z. Mimulus moschatus*.

Miroir-de-Vénus, m. — *Z. Specularia Speculum*.

Moelle, f. — *Z. MERG, ZIEL* (vl. wdbk.).

Molène Bouillon-blanc, f. — *Z. Verbascum Thapsus*.

— Faux-Bouillon-blanc, f. — *Z. Verbascum thapsiforme*.

Molinie bleue. — *Z. Molinia cærulea*.

Monarde f. — *Z. Monarda*.

Monnaie-du-pape. — *Z. Lunaria biennis*.

Morelle Mëlongène, f. — *Z. Solanum Melongena*.

— noire. — *Z. Solanum nigrum*.

- Morelle tubéreuse. — *Z. Solanum tuberosum*.
 Morille comestible, f. — *Z. Morchella esculenta*.
 Mors-du-diable, m. — *Z. Scabiosa Succisa*.
 Mouron-blanc. — *Z. Stellaria media*.
 — des champs, m. — *Z. Anagallis arvensis*.
 — -des-oiseaux, m. — *Z. Stellaria media*.
 Mousses, f. — *Z. Musci*.
 Moutarde blanche. — *Z. Sinapis alba*.
 — des champs, f. — *Z. Sinapis arvensis*.
 — sauvage, f. — *Z. Sinapis arvensis*.
 Muflier à grandes fleurs. — *Z. Antirrhinum majus*.
 Muguet, m. — *Z. Convallaria maialis*.
 Murailleur, m. — *Z. Cheiranthus Cheiri*.
 Mûrier noir. — *Z. Morus nigra*.
 Muse (végétal). — *Z. Mimulus moschatus*.
 Muscadier, m. — *Z. Myristica fragrans*.
 Muscari à grappe, m. — *Z. Muscari racemosum*.
 — Faux-Botryde, m. — *Z. Muscari botryoides*.
 Myosotis des marais, m. — *Z. Myosotis palustris*.
 Myrica Galé, m. — *Z. Myrica Gale*.
 Myrtille, f. — *Z. Vaccinium Myrtillus*.

N.

- Narcisse des poètes, m. — *Z. Narcissus poeticus*.
 — -des-prés, m. — *Z. Narcissus Pseudo-Narcissus*.
 — Faux-Narcisse, m. — *Z. Narcissus Pseudo-Narcissus*.
 — Jonquille, m. — *Z. Narcissus Jonquilla*.
 Navet, m. — *Z. Brassica Napus*.
 Néflier d'Allemagne, m. — *Z. Mespilus germanica*.
 Ne-m'oubliez-pas, m. — *Z. Myosotis palustris*.
 Nénuphar blanc. — *Z. Nymphaea alba*.
 — -jaune, m. — *Z. Nuphar luteum*.
 Népenthès distillatoire, m. — *Z. Nepenthes distillatoria*.
 Nerprun Bourdaine, m. — *Z. Rhamnus Frangula*.
 — purgatif. — *Z. Rhamnus cathartica*.
 Nielle-des-blés, f. — *Z. Agrostemma Githago*.

- Nigelle de Damas**, f. — *Z. Nigella damascena*.
Nivéole printanière, f. — *Z. Leucoium vernum*.
Noisetier, m. — *Z. Corylus Avellana*.
Noyer-à-coque-tendre, m. — *Z. AMANDELNOTELAAR* (vl. wdbk.).
 — -américain. — *Z. Juglans nigra*.
 — commun. — *Z. Juglans regia*.
 — -mésange. — *Z. AMANDELNOTELAAR* (vl. wdbk.).
 — noir. — *Z. Juglans nigra*.
Nuphar, m. — *Z. Nuphar luteum*.

O.

- Obier**, m. — *Z. Viburnum opulus*.
OEillet à plumet, m. — *Z. Dianthus plumarius*.
 — barbu. — *Z. Dianthus barbatus*.
 — de Chine, m. — *Z. Dianthus sinensis*.
 — -des-jardins, m. — *Z. Dianthus caryophyllus*.
 — -des-poètes, m. — *Z. Dianthus barbatus*.
 — Giroflier, m. — *Z. Dianthus caryophyllus*.
 — Mignardise, m. — *Z. Dianthus plumarius*.
 — prolifère, m. — *Z. Dianthus prolifer*.
 — superbe, m. — *Z. Dianthus superbus*.
 — velu. — *Z. Dianthus Armeria*.
Oignon, m. — *Z. Allium Cepa*.
OEnanthe à feuilles de Peucedan, m. — *Z. OEnanthe peucedanifolia*.
 — Phellandre, m. — *Z. OEnanthe Phellandrium*.
Oléandre Laurier-Rose, m. — *Z. Nerium Oleander*.
Olivier d'Europe, m. — *Z. Olea europaea*.
Onoporde à feuilles d'Acanthe, m. — *Z. Onopordon Acanthium*.
Oplismène Pied-de-coq, m. — *Z. Oplismenus Crus-galli*.
Oranger, m. — *Z. Citrus Aurantium*.
Orchis à larges feuilles, m. — *Z. Orchis latifolia*.
 — bouffon. — *Z. Orchis Morio*.
 — maculé (ou taché). — *Z. Orchis maculata*.
Oreille-de-lièvre. — *Z. Valerianella olitoria*.
 — -d'ours. — *Z. Primula Auricula*.
Orge à six rangs, f. — *Z. Hordeum hexastichon*.
 — commune. — *Z. Hordeum vulgare*.

- Origan Marjolaine**, m. — *Z. Origanum Majorana*.
Orme champêtre, m. — *Z. Ulmus campestris*.
 — — var. **à larges feuilles**. — *Z. Ulmus campestris*,
 var. *latifolia*.
Orme pyramidal. — *Z. Ulmus campestris*, var. *fastigiata*.
Ornithogale à fleurs penchées, f. — *Z. Ornithogalum nutans*.
 — en ombelle, f. — *Z. Ornithogalum umbellatum*.
Orobanche mineure. — *Z. Orobanche minor*.
 — Rave, f. — *Z. Orobanche Rapum*.
Orobe printanier, m. — *Z. Orobus vernus*.
Orpin âcre, m. — *Z. Sedum acre*.
 — blanc. — *Z. Sedum album*.
 — pourpre (ou **purpurin**). — *Z. Sedum purpureum*.
Ortie-blanche. — *Z. Lamium album*.
 — brûlante. — *Z. Urtica urens*.
 — dioïque, f. — *Z. Urtica dioïca*.
 — -puante. — *Z. Stachys sylvatica*.
Oseille, f. — *Z. Rumex Acetosa*. — *Z. ook* PETITE-OSEILLE.
Osier-blanc. — *Z. Salix viminalis*.
 — -jaune, m. — *Z. Salix vitellina*.
 — -rouge, m. — *Z. Salix purpurea*.
Oxalide cornue. — *Z. Oxalis corniculata*.
 — droite. — *Z. Oxalis stricta*.
 — Petite-Oseille. — *Z. Oxalis Acetosella*.
 — rosée. — *Z. Oxalis rosea*.

P

- Pain-de-pourceau**. — *Z. Cyclamen europaeum*.
Panic Millet, m. — *Z. Panicum miliaceum*.
Pâquerette, f. — *Z. Bellis perennis*.
Pas-d'âne, m. — *Z. Tussilago Farfara*.
Passe-Rose, f. — *Z. Althaea rosea*.
Passiflore, f. — *Z. Passiflora*.
Patience, f. — *Z. Rumex Patientia*.
 — à feuilles obtuses, f. — *Z. Rumex obtusifolius*.
Pattes-d'araignée. — *Z. Nigella damascena*.

- Paturin annuel. — *Z. Poa annua*.
 Pavot Argémone. — *Z. Papaver Argemone*.
 — douteux. — *Z. Papaver dubium*.
 — somnifère, m. — *Z. Papaver somniferum*.
 Pêcher, m. — *Z. Amygdalus Persica*.
 — -Brugnon, m. — *Z. Amygdalus Persica*, var. *laevis*.
 Peigne-de-Vénus, m. — *Z. Scandix Pecten-Veneris*.
 Peltigère de chien, f. — *Z. Peltigera canina*.
 — roussâtre, f. — *Z. Peltigera rufescens*.
 Pensée. — *Z. Viola tricolor*.
 Perce-neige, m. — *Z. Galanthus nivalis*.
 Persicaire, f. — *Z. Polygonum Persicaria*.
 Persil, m. — *Z. Petroselinum sativum*.
 Pervenche à petites fleurs, f. — *Z. Vinca minor*.
 Pesse blanche. — *Z. Picea alba*.
 Pétasite officinal. — *Z. Petasites officinalis*.
 Petit-Nénuphar. — *Z. Hydrocharis Morsus-Ranae*.
 — -Œillet-d'Inde. — *Z. Tagetes*.
 Petite-Absinthe. — *Z. Artemisia pontica*.
 — Bardane. — *Z. Lappa minor*.
 — -Centauree. — *Z. Erythraea Centaurium*.
 — -Ciguë. — *Z. Aethusa Cynapium*.
 — -Geule-de-lion. — *Z. Linaria vulgaris*.
 — -Marguerite. — *Z. Bellis perennis*.
 — -Ortie. — *Z. Urtica urens*.
 — -Oseille. — *Z. Rumex Acetosella*.
 Pétunia commun. — *Z. Petunia nyctaginiiflora*.
 Peuplier Baumier. — *Z. Populus balsamifera* L. (*P. Tacamahaca* Mill.)
 Peuplier blanc. — *Z. Populus alba*.
 — blanchâtre. — *Z. Populus canescens*.
 — d'Italie. — *Z. Populus pyramidalis* Rozier. (*P. italica* Mönch.)
 — du Canada. — *Z. Populus canadensis*.
 — noir. — *Z. Populus nigra*.
 — pyramidal. — *Z. Populus pyramidalis*.
 — Tremble. — *Z. Populus tremula*.
 Phéole des prés, m. — *Z. Phleum pratense*.
 Phlox de Drummond, m. — *Z. Phlox Drummondii*.
 Phormion tenace, m. — *Z. Phormium tenax*.

- Pied-de-coq, m. — *Z. Oplismenus Crus-galli*.
 — -de-veau, m. — *Z. Arum maculatum*.
 Pigamon à fleur d'Anémone, m. — *Z. Thalictrum anemonoides* Mich. (*Anemone thalictroides* L.)
 Pigamon à feuilles d'Aneolie, m. — *Z. Thalictrum aquilegifolium*.
 Pilocereus tête-de-vieillard, m. — *Z. Pilocereus senilis*.
 Piment annuel. — *Z. Capsicum annuum*.
 Pimpinelle Anis, f. — *Z. Pimpinella Anisum*.
 Pin de Bordeaux. — *Z. Pinus maritimus*.
 — de Lord Weymouth. — *Z. Pinus Strobus*.
 — maritime. — *Z. Pinus maritimus*.
 — Strobus. — *Z. Pinus Strobus*.
 — sylvestre. — *Z. Pinus sylvestris*.
 Pincenecti(ti)a tuberculeux. — *Z. Pincenecti(ti)a tuberculata*.
 Pissenlit, m. — *Z. Taraxacum officinale* Vill. (*T. Dens-leonis* Desf.)
 Pivoine à fleurs blanches, f. — *Z. Paeonia albiflora*.
 — — de Pavot, f. — *Z. Paeonia papaveracea*.
 — commune. — *Z. Paeonia officinalis*.
 — -en-arbre, f. — *Z. Paeonia papaveracea*.
 — officinale. — *Z. Paeonia officinalis*.
 Plane, m. — *Z. Acer platanoïdes*.
 Plantain à larges feuilles, m. — *Z. Plantago major*.
 — -d'eau, m. — *Z. Alisma Plantago*.
 — lancéolé. — *Z. Plantago lanceolata*.
 — moyen. — *Z. Plantago media*.
 Plante antirhumatismale. — *Z. Plectranthus fruticosus*.
 — -aux-œufs. — *Z. Solanum Melongena*.
 Platane d'Occident, m. — *Z. Platanus occidentalis*.
 — d'Orient, m. — *Z. Platanus orientalis*.
 Platycerium à corne d'élan, m. — *Z. Platycerium alcornice* J. Smith.
 (*Acrostichum* — Willem.; *Nevroplatyceros* — Fée).
 Pluie-d'or. — *Z. Cytisus Laburnum*.
 Poire-cerise. — *Z. KRIEKPEER* (vl. wdbk.).
 Poireau, m. — *Z. Allium Porrum*.
 Poirée, f. — *Z. Beta vulgaris*, var. *Cycla*.
 Poirier commun. — *Z. Pyrus communis*.
 — du Japon. — *Z. Pyrus japonica*.
 Pois-à-bouquets, m. — *Z. Lathyrus latifolius*.
 — biflore, m. — *Z. TWEE-BLOEM en ERWTJE-TWEE* (vl. wdbk.).

Pois cultivé. — *Z. Pisum sativum*.

— d'Auvergne, m. — *Z. KROMBEK* (vl. wdbk.).

— -de-senteur, m. — *Z. Lathyrus odoratus*.

— mange-tout, m. — *Z. SCHELPERWT* (vl. wdbk.).

— Michaux-de-Hollande, m. — *Z. ERWTJE-TWEE* (vl. wdbk.).

— -serpette, m. — *Z. KROMBEK* (vl. wdbk.).

Poivre-d'eau, m. — *Z. Polygonum Hydropiper*.

— -d'Espagne, m. — *Z. Capsicum annuum*.

— noir. — *Z. Piper nigrum*.

Polygonatum multiflore, m. — *Z. Polygonatum multiflorum*.

Polypode commun. — *Z. Polypodium vulgare*.

Polypore Amadouvier, m. — *Z. Polyporus (Fomes) igniarius*.

Pomme d'api. — *Z. Malus baccata*.

— de terre. — *Z. Solanum tuberosum*.

— dorée. — *Z. GULDELING* (vl. wdbk.).

Pommier commun. — *Z. Malus communis*.

— du Japon. — *Z. Malus japonica*.

Populage, m. — *Z. Caltha palustris*.

Porcelle enracinée. — *Z. Hypochæris radicata*.

Pourpier à grandes fleurs, m. — *Z. Portulaca grandiflora*.

— des potagers, m. — *Z. Portulaca oleracea*.

Potamot des Alpes, m. — *Z. Potamogeton alpinus*.

— nageant, m. — *Z. Potamogeton natans*.

Potentille Ansérine, f. — *Z. Potentilla Anserina*.

— — var. à feuilles blanches. — *Z. Potentilla Anserina*, var. *incana*.

Potentille rampante. — *Z. Potentilla reptans*.

Potiron, m. — *Z. Cucurbita maxima*.

Prêle des borbiers, f. — *Z. Equisetum limosum*.

— des champs, f. — *Z. Equisetum arvense*.

— des marais, f. — *Z. Equisetum palustre*.

— d'hiver, f. — *Z. Equisetum hiemale*.

Primevère Auricule, f. — *Z. Primula Auricula*.

— élevée. — *Z. Primula elatior*.

— officinale. — *Z. Primula officinalis*.

Prune-de-Myrobolan. — *Z. Prunus domestica*, var. *Myrobolana*.

Prunellier. — *Z. Prunus spinosa*.

Prunier Abricotier. — *Z. Prunus Armeniaca*.

— domestique. — *Z. Prunus domestica*.

- Prunier épineux. — *Z. Prunus spinosa*.
 — sauvage. — *Z. Prunus insititia*.
 Ptéride Aigle-impériale, f. — *Z. Pteris aquilina*.
 Pulmonaire officinale. — *Z. Pulmonaria officinalis*.
 Pulsatille, f. — *Z. Anemone Pulsatilla*.
 Pyrèthre de Chine, m. — *Z. Pyrethrum sinense* DC. (*Chrysanthemum* — Sabin.).
 Pyrèthre Leucanthème, m. — *Z. Pyrethrum Leucanthemum*.
 — Matricaire, m. — *Z. Pyrethrum Parthenium*.

Q

- Quarantain, m. — *Z. QUARANTAINÉ*.
 Quarantaine, f. — *Z. Matthiola annua*.
 Quassier amer. — *Z. Quassia amara*.
 Queue-de-cheval, f. — *Z. Equisetum arvense*.
 — -de-renard, f. — *Z. Amarantus caudatus*.
 Quinquina, m. — *Z. Chinchona* en *Cinchona*.
 Quintefeuille, f. — *Z. Potentilla reptans*.

R

- Radis, m. — *Z. Raphanus sativus*, var. *radicula*.
 — Ravenelle, m. — *Z. Raphanus Raphanistrum*.
 Raifort, m. — *Z. Raphanus sativus*, var. *nigra*.
 — sauvage, m. — *Z. Cochlearia Armoracia*.
 Rambour d'automne, m. — *Z. KATTEKOP* (vl. wdbk.).
 — d'hiver, m. — *Z. WINTERSTREPING* (vl. wdbk.).
 Ravenelle, f. — *Z. Raphanus Raphanistrum*.
 Ray-grass, m. — *Z. Lolium perenne*.
 — d'Italie, m. — *Z. Lolium multiflorum*.
 Regain, m. — *Z. ACHTERMAAT* (vl. wdbk.).
 Réglisse, f. — *Z. Glycyrrhiza glabra*.
 Reine-des-prés. — *Z. Spiraea Ulmaria*.
 Reine-Marguerite. — *Z. Aster sinensis* L. (*Callistephus* — Nees.).
 Reinette verte. — *Z. GROENING* (vl. wdbk.).

- Renoneule âcre, f. — *Z. Ranunculus acris*.
 — bulbeuse. — *Z. Ranunculus bulbosus*.
 — des champs, f. — *Z. Ranunculus arvensis*.
 — Flammette, f. — *Z. Ranunculus Flammula*.
 — flottante. — *Z. Ranunculus fluitans*.
 — rampante. — *Z. Ranunculus repens*.
 Renouée des oiseaux, f. — *Z. Polygonum aviculare*.
 — d'Orient, f. — *Z. Polygonum orientale*.
 — Liseron, f. — *Z. Polygonum Convolvulus*.
 — Persicaire, f. — *Z. Polygonum Persicaria*.
 Reprise, f. — *Z. Sedum purpureum*.
 Réséda Gaude, m. — *Z. Reseda luteola*.
 — jaune, m. — *Z. Reseda lutea*.
 — odorant, m. — *Z. Reseda odorata*.
 Réveil-matin, m. — *Z. Euphorbia helioscopia*.
 Rhinanthé majeur. — *Z. Rhinanthus major*.
 — mineur. — *Z. Rhinanthus minor*.
 Rhododendron, m. — *Z. Rhododendron*.
 Rhubarbe à feuilles ondulées, f. — *Z. Rheum undulatum*.
 — palmée. — *Z. Rheum palmatum*.
 Ricin commun. — *Z. Ricinus communis*.
 Riz, m. — *Z. Oryza sativa*.
 Robinier Faux-Acacia, m. — *Z. Robinia Pseudo-Acacia*.
 — hispide, m. — *Z. Robinia hispida*.
 Rodanthe de Mangles, m. — *Z. Rodanthe Manglesii*.
 Romarin officinal. — *Z. Rosmarinus officinalis*.
 Ronce, f. — *Z. Rubus*.
 Roquette cultivée. — *Z. Eruca sativa*.
 Rosage, m. — *Z. Rhododendron*.
 Rose à cent feuilles, f. — *Z. Rosa centifolia*.
 — de chien, f. — *Z. Rosa canina*.
 — -de-Damas, f. — *Z. Althaea rosea*.
 — -de-Gueldre, f. — *Z. GELDER-ROOS*. (vl. wdbk.)
 — -de-Jéricho, f. — *Z. Anastatica hierochuntica*.
 — -de-mer, f. — *Z. Althaea rosea*.
 — -de-Noël, f. — *Z. Helleborus niger*.
 — des champs, f. — *Z. Rosa arvensis*.
 — -d'outre-mer, f. — *Z. Althaea rosea*.
 — -trémière, f. — *Z. Althaea rosea*.

- Roseau, m. — *Z. Phragmites communis*.
 — -de-la-Passion, m. — *Z. Typha latifolia*.
 Rossolis à feuilles rondes, m. — *Z. Drosera rotundifolia*.
 Rotang ordinaire, m. — *Z. Calamus Rotang*.
 Rouille-des-blés, f. — *Z. Uredo arundinacea*; *Uredo linearis*;
Uromyces rubigo.
 Rousselet-de-Rheims, m. — *Z. KRIEKPEER* (vl. wdbk.).
 Ruban-d'eau, m. — *Z. Sparganium ramosum*.
 — -de-la-Vierge, m. — *Z. Baldingera arundinacea*, var. *variegata*.
 Rubanier rameux. — *Z. Sparganium ramosum*.
 — simple, m. — *Z. Sparganium simplex*.
 Rue fétide, f. — *Z. Ruta graveolens*.
 Rumex aggloméré. — *Z. Rumex conglomeratus*.
 — aquatique, m. — *Z. Rumex aquaticus*.
 — Patience, m. — *Z. Rumex Patientia*.
 — — d'eau, m. — *Z. Rumex Hydrolapathum*.
 — Petite-Oseille, m. — *Z. Rumex Acetosella*.

S

- Sabine, f. — *Z. Juniperus Sabina*.
 Safran cultivé. — *Z. Crocus sativus*.
 — doré. — *Z. Crocus aureus*.
 — printanier. — *Z. Crocus vernus*.
 Sagittaire Flèche-d'eau, f. — *Z. Sagittaria sagittifolia*.
 Sainfoin à bouquets; S. d'Espagne, m. — *Z. Hedysarum coronarium*.
 Salade, f. — *Z. Lactuca sativa*.
 — -de-blé, f. — *Z. Valerianella olitoria*.
 Salpiglossis à feuilles sinueuses, m. — *Z. Salpiglossis sinuata*.
 Salsifis à feuilles de Poireau, m. — *Z. Tragopogon porrifolius*.
 — noir. — *Z. Scorzonera hispanica*.
 Sapin élevé. — *Z. Abies excelsa* DC. (*Picea* — Link.).
 Sapinette blanche. — *Z. Picea alba*.
 Saponaire officinale. — *Z. Saponaria officinalis*.
 Sariette des jardins, f. — *Z. Satureia hortensis*.
 Sarothamne à balais, m. — *Z. Sarothamnus scoparius*.
 Sarrasin comestible, m. — *Z. Fagopyrum esculentum*.
 — de Tartarie, m. — *Z. Fagopyrum tataricum*.

- Sauge des bois, f. — *Z. Teucrium Scorodonia*.
 — — prés, f. — *Z. Salvia pratensis*.
 — officinale. — *Z. Salvia officinalis*.
 Saule cendré. — *Z. Salix cinerea*.
 — de Babylone, m. — *Z. Salix babylonica*.
 — des vanniers, m. — *Z. Salix viminalis*.
 — Marceau, m. — *Z. Salix caprea*.
 — -pleureur. — *Z. Salix babylonica*.
 — pourpre. m. — *Z. Salix purpurea*.
 — rampant. — *Z. Salix repens*.
 — rougeâtre. — *Z. Salix purpurea*.
 Saxifrage à feuilles épaisses, m. — *Z. Saxifraga crassifolia*.
 — des lieux ombragés, m. — *Z. Saxifraga umbrosa*.
 — sarmenteux. — *Z. Saxifraga sarmentosa*.
 Scabieuse des jardins, f. — *Z. Scabiosa atropurpurea*.
 — Succise, f. — *Z. Scabiosa Succisa*.
 Seeau-de-Salomon, m. — *Z. Polygonatum officinale*.
 Scirpe des lacs, m. — *Z. Scirpus lacustris*.
 Seléranthe annuel. — *Z. Scleranthus annuus*.
 Scolopendre commun. — *Z. Scolopendrium vulgare*.
 Scorzonère, f. — *Z. Scorzonera hispanica*.
 Scrophulaire aquatique, f. — *Z. Scrophularia aquatica*.
 — noueuse. — *Z. Scrophularia nodosa*.
 Seigle, m. — *Z. Secale Cereale*.
 Séné, m. — *Z. Cassia Senna*.
 Seneçon commun. — *Z. Senecio vulgaris*.
 — Jacobée, m. — *Z. Senecio Jacobaea*.
 Sensitive. — *Z. Mimosa pudica*.
 Seringat-des-jardins, m. — *Z. Philadelphus coronarius*.
 Serpollet, m. — *Z. Thymus Serpyllum*.
 Serradelle, f. — *Z. Ornithopus savitus*.
 Sétaire verte. — *Z. Setaria viridis*.
 — d'Italie. — *Z. Setaria italica*.
 Siléné Armeria, m. — *Z. Silene Armeria*.
 Sisymbre officinal. — *Z. Sisymbrium officinale*.
 Spargoute des champs, f. — *Z. Spergula arvensis*.
 Spéculaire Miroir, f. — *Z. Specularia Speculum*.
 Spergule, f. — *Z. Spergula arvensis*.
 Sphaigne, m. — *Z. Sphagnum*.

- Spirée à feuilles de Saule, f. — *Z. Spiraea salicifolia*.
 — Barbe-de-bouc (Sp. Barbe-de-chèvre), f. — *Z. Spiraea Aruncus*.
 Spirée Ulmaire, f. — *Z. Spiraea Ulmaria*.
 Staphylier à feuilles pennées, m. — *Z. Staphylea pinnata*.
 — — trifoliées, m. — *Z. Staphylea trifoliata*.
 Stellaire Holostée, f. — *Z. Stellaria Holostea*.
 Stipe plumeuse. — *Z. Stipa pennata*.
 Stramoine, f. — *Z. Datura Stramonium*.
 Succise, f. — *Z. Scabiosa Succisa*.
 Sumac amarante, m. — *Z. Rhus typhina*.
 — des teinturiers, m. — *Z. Rhus Cotinus*.
 Sureau noir. — *Z. Sambucus nigra*.
 Sycomore, m. — *Z. Acer Pseudo-Platanus*.
 Symphorine à grappes, f. — *Z. Symphoricarpus racemosus*.
 Swieténie, f. — *Z. Swietenia Mahagoni*.

T .

- Tabac cultivé. — *Z. Nicotiana Tabacum*.
 Tabouret des champs, m. — *Z. Thlaspi arvense*.
 Tagète dressée. — *Z. Tagetes erecta*.
 — étalée. — *Z. Tagetes patula*.
 Tamaris, m. — *Z. Tamarix*.
 Tanaisie commune. — *Z. Tanacetum vulgare*.
 Teesdalie à tige nue, f. — *Z. Teesdalia nudicaulis*.
 Teigne, f. — *Z. Cuscuta Epithymum*.
 Thé de Chine, m. — *Z. Thea sinensis*.
 Thuya d'Occident, m. — *Z. Thuya occidentalis*.
 Thym commun. — *Z. Thymus vulgaris*.
 Tige, f. — *Z. Bool* (vl. wdbk.).
 Tigridie, f. — *Z. Tigridia pavonia*.
 Tilleul argenté. — *Z. Tilia argentea*.
 Tomate, f. — *Z. Solanum Lycopersicum* Dun. (*Lycopersicum esculentum* L.)
 Topinambour, m. — *Z. Helianthus tuberosus*.
 Tourbe, f. — *Z. Turf* (vl. wdbk.).
 Tournesol, m. — *Z. Helianthus annuus*.

- Tradescantia de Virginie, f. — *Z. Tradescantia virginica*.
 Traînasse, f. — *Z. Polygonum aviculare*.
 Trèfle-blanc. — *Z. Trifolium repens*.
 — couché. — *Z. Trifolium procumbens*.
 — -d'eau, m. — *Z. Menyanthes trifoliata*.
 — des prés, m. — *Z. Trifolium pratense*.
 — incarnat. — *Z. Trifolium incarnatum*.
 Tritome à grappe, m. — *Z. Tritoma uvaria* Curt. (*Kniphofia* — Hook.).
 Trochée, f. — *Z. BARBELLE(N)TRONK* (vl. wdbk.).
 Troëne commun. — *Z. Ligustrum vulgare*.
 Trone, m. — *Z. Bool* (vl. wdbk.).
 Tulipe de Gesner, f. — *Z. Tulipa Gesneriana*.
 Tulipier de Virginie, m. — *Z. Liriodendron tulipifera*.
 Tussilage Pas-d'âne, m. — *Z. Tussilago Farfara*.

V

- Valériane officinale. — *Z. Valeriana officinalis*.
 Vanille à feuilles planes, f. — *Z. Vanilla planifolia*.
 — claviculée. — *Z. Vanilla claviculata*.
 Vergerette du Canada. — *Z. Erigeron canadensis*.
 Véronique à feuilles de lierre, f. — *Z. Veronica hederæfolia*.
 — officinale. — *Z. Veronica officinalis*.
 Verveine hybride, f. — *Z. Verbena hybrida*.
 Vesce à feuilles étroites, f. — *Z. Vicia angustifolia*.
 — à quatre graines, f. — *Z. Vicia tetrasperma*.
 — cultivée. — *Z. Vicia sativa*.
 — des haies, f. — *Z. Vicia sepium*.
 — en épi, f. — *Z. Vicia Cracca*.
 — tétrasperme, f. — *Z. Vicia tetrasperma*.
 Vesse-de-loup, f. — *Z. Lycoperdon en Bovista*.
 Vigne, f. — *Z. Vitis vinifera*.
 Vigne-vierge, f. — *Z. Ampelopsis quinquefolia*.
 Vinaigre. — *Z. AZIJS* (vl. wdbk.).
 Vinettier commun. — *Z. Berberis vulgaris*.
 Violette de chien. — *Z. Viola canina*.
 — des bois. — *Z. Viola sylvestris*.
 — des marais. — *Z. Viola palustris*.

Violette tricolore. — *Z. Viola tricolor*.

Viorne Obier. m. — *Z. Viburnum opulus*.

Vipérine commune. — *Z. Echium vulgare*.

Vulpin des prés, m. — *Z. Alopecurus pratensis*.

W

Weigélie à fleurs rosées, f. — *Z. Weigelia rosea*.

Y

Yucca filamenteux. — *Z. Yucca filamentosa*.

— flasque, m. — *Z. Yucca flaccida*.

— glorieux. — *Z. Yucca gloriosa*.

Z

Zinnia, f. — *Z. Zinnia elegans*.

Zostère marine. — *Z. Zostera marina*.

Latijnsch Woordenboek.

Dit Woordenboek verzendt naar het Vlaamsch Woordenboek.

A

Abies excelsa DC. — Z. Deel, Dein, Den, Denneboom, Fijne Mast, Greindèn, Hofsperre, Kruisdèn, Mastspar, Spaansche Den, Sparre, Sparreboom, Spèr, Sperre, Sperreboom.

Het afkooksel der Denneknoppen (fr. *bourgeons*) wordt inwendig gebruikt tegen zinking, zware verkoudheid, ontsteking der luchtpijpen (fr. *bronchite*) en slepende lendenpijn (fr. *rhumatisme chronique*).

Abutilon striatum Dicks. — Z. Roomsche-Klok.

Acacia Willd. (in 't algemeen). — Z. Acacia, Acacieboom, Acaciehout.

Acacia revoluta Kunth. — Z. Krul-Acacia.

Acer Pseudo-Platanus L. en **Acer Platanoïdes** L. — Z. Aschdoorn, Flikkerkesboom, Klautereer, Pilaan, Plaan, Wielekensboom. — (Fig.)

Blad, bloem en vrucht van *Acer Pseudo-Platanus*.

Achillea Millefolium L. — Z. Duizendblad, Duizendblaren, Duizendtandekens, Duzedblad, Duzendblad, Gaarf, Geiref, Gerf, Gerve, Herf, Herft, Herve, Hondegerve, Hondegervel, Hondehervel, Hondsbloem, Hondskervel, Hondskerven, Kerfkeskraud, Tandekensbloem, Theebloem, Theebloemekens, Trissem.

Het afkooksel der gansche plant wordt inwendig gebruikt tegen tusschenpoozende koortsen, langdurige en vloeiende spenen, langdurige zinkingen en ook tegen de zenuwziekten. — In Zweden wordt de plant gebezigd om de Hop te vervangen : zij geeft aan het bier zier dronkenmakende eigenschappen.

Achillea Ptarmica L. — Z. Medecijnbloem, Steenzweerkruid, Wilde-Gerf.

De gedroogde bladeren, tot poeder gewreven, zijn niezingverwekkend : van daar de fr. naam : *Achillée sternutatoire*. — In Engeland worden de bladeren gebruikt om de salade te kruiden.

Achillea Ptarmica L., var. *flore pleno*. — Z. Witte-Knop.

Aconitum lycoctonum L. — Z. Wolfkruid, Wolfswortel, Wolvekrooid. — Vergiftige plant.

Aconitum Napellus L. — Z. Begijnenkappen, Boerenkapruin, Kapuciene-kapkens, Kempische-Kap, Paterskappen, Spinnekoppen.

Het sap wordt in de geneeskunde gebezigd, als afzettend en zweetverwekkend middel, tegen jicht, waterzucht, zenuwpijn of nevralgie, zenuwachtige hoofdpijn, verkoudheid, enz. — Moet met groote voorzichtigheid gebruikt worden; is zeer vergiftig in groote hoeveelheid. — (Fig.)

Bloem (natuurlijke grootte).

Het binnenste der bloem.

Aconitum Napellus.

Acorus Calamus L. — Z. Kalamuswortel, Kalamusweuttel, Kalmoes, Kalmus.

De onderaardsche stam (fr. *rhizome*) is versterkend. Wordt gebruikt als maagmiddel en is zeer aangeraden tegen verzwakking van maag en ingewanden.

Acroclinium roseum Hook. — Z. Roze-Stroobloem.

Actinomyces. — Z. Microben.

Adonis flammeus Jacq. — Z. Bloeddrop, Koolken-Vuur, Kooltje-Vuur, Kooltjes-Vuur, Vuurkooltje.

Ægopodium Podagraria L. — Z. Drijblad, Onderhaag, Trichem, Tri(s)chenen, Vliender, Wilde-Flier, Wilde-Geeraard, Wilde-Vlier, Wille-Gieullèr, Wulle-Flier.

Eertijds gebruikt tegen het pootje (fr. *goutte, podagre*); van daar de lat. en fr. naam der plant. — Heden niet meer gebezigd.

Æthusa Cynapium.

Bladeren en bloemen.

Blad van *Æsculus Hippocastanum*.

Bloemen en zaad.

Æsculus Hippocastanum L. — Z. Galnotenboom, Galnoteleire, Vuistnoteleer, Kastajeboom, Konstajeboom, Kastanieboom, Kristonjnëleboom, Wilde-Kastanjeboom, Wilde-Kastonjeboom, Wilde-Kastanieboom, Wilde-Kastannenboom, Wilde-Kastanjeleer, Welle-Kastanjeboom, Wilje-Kastonjenboëm, Wulle-Kastanjeleer, Wulle-Kastoineboom.

De schors is versterkend, samentrekkend en koortsverdrijvend. Wordt tot poeder gewreven en dan afgekookt. — (Fig.)

Æthusa Cynapium L. — Z. Dolle-Kervel, Dulle-Kervel, Klein-Venijnde-Kervel, Wilde-Kervel, Wilde-Petersilie, Wilde-Perselle.

Vergiftig. — Gelijkt aan Kervel en aan Peterselie : dus opgepast! — (Fig. bl. 472.)

Agaricus campestris L. en andere **Kampernoeliën**. — Z. Dolhondenbrood. — (Fig.)

Kampernoeliën van 't geslacht *Agaricus*.

Doorsnede.

Agaricus muscarius L. — Z. Duivelskersen, Vliegenpaddestoel. — Is zeer vergiftig. — (Fig. bl. 474.)

Agave americana L. — Z. Dikke-Vetplant, Honderdjaarbloeime, Honderdjaarbloeime, Honderjarige-Bloem, Verbrandplant, Vetplant.

De opengesnedene bladeren worden op de brandwonden gelegd : groote verlichting der pijnen en spoedige genezing. — (Fig. bl. 474.)

Agropyrum repens P. Beauv. — Z. Graspee, Hef, Hondsgas, Hondskruid, Kraaipoot, Kweek, Paa, Paaien, Pee, Peën, Pèen, Pei, Peinen, Pemen, Pene, Pessem, Pettem, Pettemen, Pèzen, Puien, Puinen, Rietpessemen, Rietpettemen, Ruisel, Strékgras, Strikgras, Trekgras, Trekpaa.

De witte onderaardsche stam (fr. *rhizome*) is verfrisschend, verzachtend en afzettend. Het afkooksel wordt gebruikt tegen het prikkelen van maag en ingewanden, tegen de blaas- en leverziekten. — (Fig. bl. 474.)

Agrostemma Githago L. — Z. Baronnen, Christus' oog, Ezelsbloem, Ichel, Iegel, Iegelbloem, Iggelbloem, Koeioogen, Michel, Muggebloem, Nichel, Schoon-Oogen, Nigel, St-Pietersbloem, Steekneuske(n)s, Zwijnsooren.

Het zaad, met het brood gemengd, is schadelijk voor de gezondheid; het is vergiftig in lichten graad. — (Fig. bl. 475.)

Agrostis alba L. en **A. vulgaris** L. — Z. Scholm, Scholme. — Z. ook **APERA SPICA-VENTI**.

Alcea rosea L. (**Althaea** — Cav.) — Z. Maandroos, Staakrozen, Stokrozen, Winterrozen. — Z. ook **ALTHAEA OFFICINALIS**.

Algae (*Algues filamenteuses, d'eau douce*; bijzonder *Spirogyra, Vau-cheria*, enz.) — Z. Bloem-van't water, Slookruid, Waterbloem.

De soorten die in vlietende waters groeien, worden gebruikt als ver-frisschend en brandbelettend; men legt ze op de wonden en bijzonder op de verstuikingen. — (Fig. bl. 475.)

Agaricus muscarius L. (*Amanita* —).

Agave americana.

Agave Americana.
Afgezonderde bloem
(natuurlijke grootte).

Agropyrum repens.

Alisma Plantago L. — Z. Echelkoolen.

De bladeren zijn huidverhittend en zelfs blaartrekkend. — (Fig.)

Alium ascalonicum L. — Z. Sarlotten, Schalotten, Sjalotten, Sjarlottekes, Sjarlotte(n).

Agrostemma (Lychnis) Githago.

Alisma Plantago.

Allium Cepa L. — Z. Ajoene, Ajoën, Ajooïn, Ajuin, Andjoen, Andzuun, Antjun, Djuin, Erjuin, Juin, Uën, Unje, Unne.

De Ajuin is prikkelend en afzettend; in kleine hoeveelheid genomen vermeedert hij, in 't algem., den eetlust en vergemakkelijkt de spijsvertering. Zijn gebruik is schadelijk voor de bloedige en galzuchtige temperamenten, alsook voor de personen die gevoelig zijn of onderworpen aan spenen of huiduitslag (fr. *dartres*).

Allium Porrum L. — Z. Parrā, Parrê, Parreeë, Parrei, Parreie, Parret, Parroj, Perei, Poor, Pörrei, Porreie, Porret, Pirrei, Praaie, Prat, Prei, Pret, P(w)oir.

Het opgietsel (fr. *tisane*) van Prei is afzettend. — Prei en Rapen vormen eenen borstzuiverenden bouillon, zeer aangeraden tegen hoest, heeschheid en borsttering. — In azijn gekookt en lauw opgelegd, vormt de Prei een compres dat de pijnen der onsteking van het borstvlies (fr. *pleurésie*) verzacht. — Wordt als brijomslag gebruikt tegen de wateropstopping.

Allium sativum L. — Z. Hof(w)oik, Knoflook, Loeëk, Loïk, Look, Looke, L(w)oik.

Omtrent dezelfde eigenschappen als de *Allium Cepa*. — Is, in gematigde hoeveelheid gebruikt, opwekkend, versterkend en borstzuiverend; helpt de verslachte magen. — Het aftreksel (op genever) versterkt het haar.

Allium ursinum L. — Z. Beerlook.

Allium vineale L. — Z. Pisp(w)oir.

Schijnt afzettende eigenschappen te bezitten.

Alnus glutinosa Gärtn. — Z. Elje, Eljenhout, Els, Elzenhaat, Elzenhout, Elzerenhout, Giëls, Giëlschout.

Afkooksel van schors, bladeren of groene kegels (fr. *cônes*) dient tot gorgelwater tegen de keelpijn. — De schors, zeer samentrekkend (fr. *astringente*), kan dienen om eenen koortsverdrijvend wijn te bereiden, gelijkende aan den *Quina-Wijn*. De voorbereiding is dezelfde: men gebruikt twee maal meer schors van Els als van Quinquina (Z. QUINA).

Aloë L. — Z. Aloës.

Een gekend zuiverend middel (fr. *purgatif*), niet aan te raden voor de personen die aan spenen lijden. — De Aloës, in genever opgelost, is een goed middel tegen de brandwonden.

Alopecurus pratensis L. — Z. Rattesteerten.

Althaea officinalis L. — Z. Artee-wortel, Orteivortels, Smêrwottel, Witte-Humst.

Bladeren, bloemen en wortels zijn weekmakend en verzachtend. — Aftreksel wordt veel *inwendig* gebruikt tegen verkoudheid, zinking, maagontsteking, bloedloop en

a, Bloeiende tak van *Althaea officinalis*; — b, c, vruchten.

zijdepijp. — De wortel knauwen vergemakkelijkt, bij de kinderen, het uitkomen der tanden. — De gekookte bladeren en bloemen worden ook veel *uitwendig* gebezigd, als plaaster, voor het weekmaken en verzachten van zweren, enz. — (Fig. bl. 476.)

Althaea rosea Cav. — Z. ALCEA —.

Alyssum saxatile L. — Z. Gouden-Mandeken.

Amarantus caudatus L. — Z. Haneklauw, Kattesteert(en), Lammersteerten, Vossestat, Vossesteert(en), Vossestjête.

Amarantus melancholicus Moq.-Tand. var. **tricolor** Lam. — Z. Gestreepte-Tingel, Schoone-Tingel.

Amaryllis formosissima L. (**Sprekelia** — Herb.). — Z. St-Jakobslelie.

Ammophila arenaria Link. — Z. Duin.

Ampelopsis quinquefolia R. en S. — Z. Wè(i)lden-Druiveleire, Wilde-Druiveleere, Wilde-Druiven, Wilde-Waaingöird, Wilde-Wijndruif, Wilde-Wijngaard, Wilde-Wingaard, Wille-Waaindrûvëboum, Wulle-Waigoot.

Amygdalus communis L. — Z. Amaandelboom, Amandelboom, Amānë-lëboum, Mangelboom.

Amygdalus Persica L. — Z. Pacheboom, Pachieboom, Pêcheleire, Pêchenboom, Pêchieboom, Peerscheboom, Perkelboom, Perselaar, Persenboom, Perzieboom, Perzikboom, Peschelare, Peschenboom, Pësenboïm, Pesseboom, Pêzeboom, Pezeleir, Pezemboom, Pêzenboom, Pêzerik, Pêzerikkenboom, Piäsëlēboum, Pièsëlēboum, Pieèzëboum.

De bladeren, bloemen en kernen, in groote hoeveelheid gebruikt, zijn vergiftig, om het blauwzuur (fr. *acide cyanhydrique*) dat zij bevatten. — Het afkooksel of aftreksel dier deelen wordt gebruikt als stuipwerend (fr. *antispasmodique*) en schijnt ook eenigszins koortsverdrijvend te zijn.

Amygdalus Persica L. var. **laevis** (**Persica laevis** DC.). — Z. Brienjol, Brinjaal, Brinjol, Brunjol, Pruimbriool.

Anagallis arvensis L. — Z. Rooë-Moer, Rooië-Gazemuur, Vergiftige-Miere.

Vergiftig. — Doodt de vogels aan dewelke deze plant soms, bij gissing, tot voeder gegeven wordt; zij gelijkt op den *Stellaria media* (z. dit w.). — Ontsteekt zeer hevig de slijmvlies der maag. — (Fig.)

Ananas(sa) ovata L. — Z. Ananas'. — (Fig. bl. 478.)

Anastatica hierochuntica L. — Z. Roos-van-Jericho. — (Fig. bl. 478.)

Anemone Hepatica L. en **A. Pulsatilla** L. — Z. Anemonie, Anemonik, Anémoon, Anijmoon.

Openspringende vrucht van *Anagallis arvensis*.

Vergiftige, brandende of gevaarlijke planten.

Anemone nemorosa L. — Z.' Anemonie, Boschanemonik, Duivelsbeet, Duivelsklauwen, Koekoekskruid, Kwâ-Oogenbloem, Rappebloem, Rappekruid, Wendroze, Wertenbloem, Wild-Vuurkruid, Witte-Butterbloem.

Ananas(sa) ovata.

Anastatica hierochuntica.

Vergiftige, brandende plant, die niet aan te raden is, zelfs voor *uitwendig* gebruik.

Angelica sylvestris L. — Z. Watervlier.

De wortel schijnt opwekkend en maagherstellend te zijn. Wordt soms ook gebruikt tegen de vallende ziekte. — (Fig.)

Angraecum sesquipedale Pet. Thouars. — Z. Ster-met-den-Steert.

Antennaria margaritacea R. Br. — Z. Perelbloem.

Anthemis Cotula L. en **A. arvensis** L. — Z. Hondsdille, Hondsdolle, Hondsdulle, Hondewinkel, Kantjoen.

Heeft dezelfde eigenschappen, maar in lageren graad, als de *Matricaria Chamomilla* L.

Anthemis nobilis L. (*Ormenis* — J. Gay.). — Z. Kreule-Meule, Krulle-Mille, Mater.

Heeft dezelfde eigenschappen als de *Matricaria Chamomilla* L. en zelfs in hooger en graad.

Anthoxanthum odoratum L. — Z. Splijtgras.

Blad van *Angelica sylvestris*.

Deze grassoort, die de goede geur aan het hooi geeft, wordt soms gebruikt (aftreksel) als versterkend- en hartmiddel.

Anthriscus Cerefolium Hoffm. — Z. Karvel, Keervel, Kelper, Keulver, Kervel, Kervēle.

De Kervel is aanzien als opwekkend, afzettend, maandstondenverwekkend en oplossend; hij is bijzonder aan te raden bij de leverontstelingen.

Anthriscus sylvestris Hoffm. — Z. Schalk.

Nadeelige plant voor de weiden en het hooi.

Anthurium Scherzerianum Schott. — Z. Verkensteert.

Antirrhinum majus L. — Z. Gaperkens, Gapers, Hazebakkessen, Kalfsmuilkens, Kalvermuilen, Kalvermulen, Kalvertoten, Knapstanden, Kolvermeulen, Kolvermulen, Kolvermuilen, Konijnebakkessen, Konijnkens, Konijnemuilekens, Leeuwemuilke(n)s, Leeuwenbakkessen, Leeuwenkoppen, Leeuwenmuilen, Maailkes, Muilkens, Schaapsmuilkens, Wolvenbakkessen.

Het zaad houdt olie in. — (Fig.)

Apera Spica-venti P. Beauv. — Z. Plumgraas, Pluimges', Pluimgras, Pluimsteert, Schoem, Schossem.

Apium graveolens L. — Z. Selder, Seldēř, Selderē, Selderie, Selderiē, Selderij, Sēlēri, Seller, Silderie. — Z. ook Raapselderij.

De gekweekte Selder is opwekkend.

Aquilegia vulgaris L. — Z. Akelei, Kleukskes, Klokkebloem, Klokken, Klokskes, Kuipkens, Schellebloem, Schellekens.

Zweetverwekkend, afzettend, afdrijvend en gebruikt tegen scheurbuik en geelzucht. — Aftreksel of afkooksel van bladeren en bloemen. — (Fig.)

Arabis alpina L. — Z. Ganzekruid.

Aralia papyrifera Hook. — Z. Papierplant.

Dient om eene soort van papier, rijstpapier genoemd, te vervaardigen.

Areca Catechu L. — Z. Cachou.

Het samentrekkend sap, welk de vrucht van dezen Palmboom bevat, dient om pastieljes te vervaardigen welke gebruikt worden om de keel te versterken en de stem te verklaren.

Aristolochia Clematidis L. — Z. Zweerkruid.

Het gebruik dezer plant schijnt gevaarlijk te zijn; dus nooit aan te raden.

Aristolochia Sipho L'Hér. — Z. Duitse-Pijp.

Armeria vulgaris Willd., var. *maritima*. — Z. Ge'r'sblommen, Gras-

Bloem van
Antirrhinum.

Spoorvormig bloemblad
van *Aquilegia*.

bloemekens, Grasdot, Grasdotje, Groeskes, Pastoorsgers, Ruschjes, Spaans (ch)-Gas', Spaans(ch)-Gers, Spaans(ch)-Ges', Spaans(ch)-Graas, Tuilkens.

Arrhenatherum elatius M. en K. — Z. Fransch-Gras.

Artemisia Abrotanum L. — Z. Alberon, Averom, Aeron, Averoon, Haver-en-Hooi, Krampkruid, Lävron'.

Heeft omtrent dezelfde eigenschappen als de volg. plant.

Artemisia Absinthium L. — Z. Absinthe, Alsem, Els, Jèls, Olsem, Witte-Alsem.

Versterkend en aanzettend (fr. *excitant*) bijzonder voor de maag; vermeedert den eetlust. — Was, vóór de ontdekking van den *Quinquina*, het bijzonderste koortsverdrijvend middel. — Is ook wormverdrijvend en schijnt maandstondenverwekkend. — Het *afkooksel* is eerder aan te raden dan het *aftreksel*. — De drank, gekend onder den naam van *Absinthe*, heeft zeer naadeelige uitwerksels, als men er aanhoudend en onmatig gebruik van maakt. — (Fig.)

Blad van *Artemisia Absinthium*.

Arum maculatum.

a, Gansche plant: — *b*, mannelijke bloemen, boven de vrouwelijke; — *c*, een meeldraad of mannelijke bloem, vergroot.

Artemisia vulgaris.

Artemisia Dracunculus L. — Z. Dragoen, Dragon, Dragonder, Salaadkruid.

Dient om den azijn en de sausen te kruiden; is maagsterkend en maandstondenverwekkend.

Artemisia judaïca L. — Z. Weurmkruid, Weurmkruid, Zevenzaad.

De bloemen en het zaad, te zamen gemengd, worden verkocht, onder den naam van *Semen-contra*, als wormverdrijvend middel.

Artemisia pontica L. — Z. Dauvekruid, Duivenkruid.

De bladeren, fijn gekapt, worden veel gebruikt om duiven op te vullen.

Artemisia vulgaris L. — Z. Alsem, Bievoet, Groene-Alsem, Peerdsalsem, St-Janskruid, St-Janskruid, St-Jansplant, Wilde-Alsem, Wilde-Els.

Het aftreksel is versterkend, opwekkend, kramp- en koortsverdrijvend. Wordt bijzonder gebruikt tegen de krampen der ingewanden, de nevralsgiën, de tusschenpoozende koorts en de moederkwaal; is ook maandstonden-vervekkend. — Men bezigt 20 gram. per liter kokend water. — (Fig. bl. 480.)

Artocarpus incisa L. — Z. Broodboom.

Arum maculatum L. — Z. Aaronsoore(n), Kalfspoot, Kalfsvoet, Papenkulen, Popenkulen.

De verse bladeren kunnen uitwendig gebruikt worden als hitteverwekkend- en blaastrekkend middel. — (Fig. bl. 480.)

Asclepias syriaca L. — Z. Melkkruid, Zwaluw-wortel. — (Fig.)

Zaad van *Asclepias*.

Ascococcus. — Z. Microben.

Asparagus officinalis L. — Z. Arspèze, Aspargen, Aspergie, Aspers, Asperjès, Asperzen, Asperzes, Aspèzen, Aspèzie, Asperzes, Aspesses, Aspièrjès, Sperjès, Spèzie.

Zeer aan te raden, als afzettend middel, bijzonder voor de personen die aan het pootje onderhevig zijn. Matigt de kloppingen des herten en aldus ook geraadzaam in geval van hertziekte.

Asperula odorata L. — Z. Meidrank, Mottekruid.

Opwekkend, afdrijvend en bijzonder afzettend. — (Fig.)

Aster dumosus L. — Z. Bamisbloem.

Aster sinensis L. (*Callistephus* — Nees). — Z. Fransche-Zonnebloem, Franse-Zonnebloem, Franse-Zonneblom, Fransche-Rooskes, Margerieten, Rêne-Margariet, Rêne-Margrietten, Rêne-Magritte, Zonnekes.

Asperula odorata.

Aster (in 't algemeen). — Z. Ster, Sterrebloem, Theresia, Trees.

Astrantia major L. — Z. Bevende-Minne.

Atriplex hastata L. — Z. Wil-Spénaatje.

Atriplex hortensis L. — Z. Mel, Meluw, Waarmoech, Wormès.

Atropa Belladonna L. — Z. Belladonna, Dolle-Kers.

Deze plant is een der beste, inlandsche pijnstillende en slaapverwekkende middelen. Moet met groote voorzichtigheid gebruikt worden : in groote hoeveelheid genomen, wordt zij een gevaarlijk vergift. — Gebezigd tegen vele ziekten die met het zenuwstelsel verbonden zijn, als vallende ziekte, dansziekte (St-Veitsdans), hartkloppingen, slapeloosheid, stuipen, maagpyn, geraaktheid, kinkhoest, enz. — Het aftreksel der bladeren wordt gebruikt tegen 50 centigr. à 1 gram per 1/2 liter water. — (Fig.)

Aucuba japonica L. — Z. Aucuba.

Avena elatior L. — Z. Arrhenatherum elatius.

Avena sativa L. — Z. Haver, Havere, (H)auver, Hoever, Hover.

Atropa Belladonna.

Aartje (fr. *épi*let) van *Avena*.
a, Kafblaadje of kelkafje
(fr. *glume*); — b, klep-
blaadjes of kroonkafjes
(fr. *glumelles*).

Het zaad heeft omtrent dezelfde eigenschappen als de *Agropyrum repens*. — (Fig.)

Avena strigosa Schreb. — Z. Eve, Evie, Rew-Evie, Roux-Even.

Azalea pontica L. — Z. Azaleas', Azalee, Azalei, Azalias', Zandroos.

B

Bacillus. — Z. Microben.

Baldingera arundinacea Dmrt., var. **variegata.** — Z. PHALARIS VARIEGATA COSS. en Germ.

Ballota foetida Lmk. — Z. Kattekruid, Kattepint, Kattepunt.

De bladeren en bloemen, als aftreksel, worden gebruikt als prikkelend en versterkend middel en ook als wormen- en stuipenverdrijvend.

Balsamine hortensis Desport. — Z. Balzamen, Balzemin, Beljamin, Belzamiene, Belzaminne, Belzaminpjes, Belzemien, Benjamien, Waterzak.

Balsamita suaveolens Pers. — Z. Balsem, Balsemblaren, Geneesblaren, Kathelijne-Balsem.

Barbarea vulgaris R. Br. — Z. Loofbloem.

Beggiatoa. — Z. Microben.

Begonia L. (in 't algemeen). — Z. Begonia. — (Fig.)

Bellis perennis L. — Z. Driesbloem, Driesblommeke, Driesblummeke, Dries(ch)bloemekens, Gasblommen, Gasblommekes, Gersbloemekens, Gerskassouwen, Ges'bloemekens, Karseien, Kaskens, Kassabloemekens, Kasseikens, Kasseikes, Kassouden, Kassouw, Kasteelpleinbloemekens, Kersouw, Koeweibloemekens, Kosseifkens, Kosseiven, Maagdelief, Maagdeliefkes, Madelief, Madeliefje, Madeliefke, Madelie-rekens, Madelieve, Madelievekens, Madelievekes, Margerieten, Margerietekens, Marlieven, Meelzoeten, Meelzoetekens, Meelzutekens, Meerschbloemekens, Meësblomkes, Meezoetekens, Meibloemekens, Meibloemtje, Meizeutjes, Meiziëtjes, Meizeutjes, Meizodjes, Meizoetekens, Mezuutjes, Meizitêkes, Paaschbloemekens, Pa(a)sch(e)bloeme, Pa(a)sch(e)bloemtje, Pa(a)sch(en)-bloemtje, Paaschblommeke(n)s, Pösch(en)blomptje, Steenbloemekes, Straatblommekes, Straatmadelievekens, Twaalf-Apostels, Weibloemekens, Witte-Blommekes, Zoete-Lievekens, Zoete-Meelbloemekens.

Bladeren en bloemen worden gebruikt tegen het pootje, de waterzucht, de geelzucht, de kliergezwellen en de longtering. In zekere landen wordt de plant gegeten als salaad. — (Fig.)

Berberis vulgaris L. — Z. Azijnboom, Barberis, Berberisse, Kruisdoorn, Sausboom.

Blad van *Begonia*.

Blad van *Bellis*.

De tweede schors wordt gebruikt tegen de leverziekten en om de spijsvertering te helpen. De bladeren zijn zuiverend, in lichten graad. De vruchten zijn eetbaar en verfrisschend. Door gisting geven zij eenen wijn (van gemeene kwaliteit), bijna gelijk de druiven. — Volgens de hedendaagsche leer, zou deze plant de oorzaak zijn van den *Roest* of *Brand* van Tarwe, Koren, enz., niet (gelijk men eertijds zegde) om de uitwasemingen der bloemen, maar omdat die Schimmelplanten dit struikgewas noodig hebben om zich onder hunnen eersten vorm te ontwikkelen en daarna onder eenen anderen vorm op het graan over te gaan. Dus, zegt men, zou het geraadzaam zijn dit gewas uit te roeien of, ten minste, ver van den oogst te houden. — (Fig.)

Berberis vulgaris.

Beta vulgaris L. var. **Cycla**. — Z. Waarmoes, Warmoes.

Beta vulgaris L. var. **rapacea**. — Z. Beet, Be(i)terave, Beitterauwe, Bètrape, Betteraaf, Betterape, Betterave, Beteroof, Bieët, Bitterave, Karoten, Krotten, Randeren.

Betonica officinalis L. — Z. Koortskruid.

Aftreksel van wortels, bladeren en bloemen worden gebruikt als versterkend en koortsverdrijvend middel. De bladeren, die gerookt en gesnuifd worden gelijk de tabak, zijn niezing- en speekselverwekkend.

Vrucht.

Betula alba.

Mannelijke (rechts) en vrouwelijke katjes.

Betula alba L. — Z. Beelk,

Beilkenboom, Belboom, Belkenboom, Berk, Berkeboom, Berkenboom, Bilk, Blekker.

Het aftreksel der bladeren wordt gebr. tegen de waterzucht, het pootje en de jicht. — Het sap van den boom geeft, na gisting, eenen schuimenden drank die gebr. wordt, als bloedzuiverend, in de huid- en blaasziekten. — (Fig.)

Bidens tripartita L. — Z. Kermisgasten, Luizen, Stekers.

— (Fig.)

Vrucht van
Bidens tripartita.

Bignonia Catalpa L. — Z. Catalpa.

Biota, z. Thuja.

Borrago officinalis L. — Z. Bernagie.

De bladeren en bloemen (het aftreksel) zijn zeer aan te raden als hartversterkend. De plant moet niet *te jong* geplukt worden; zij werkt bijzonder als zij reeds in bloem is. — Het aftreksel der bloemen wordt veel gebr. in de uitslaande koortsen, als pokken, mazelen, scharlakenkoorts, enz. : alzoo wordt de uitslag vergemakkelijkt. — 10 gram. per liter water. — (Fig.)

Bovista Pers. (in 't algem). — Z. Boeveest, Boevies, Doempers, Dompers, Duivelsbrood, Foensen, Peerdeblind, Poefblazen, Poeffers, Poeveesten, Poevijsten, Tooveresfoensen.

Brassica Napus L. — Z. Groen, Knollen, Kruid, Loof, Rapen, Raupe, Reuben, Roepe, Roopen, R(w)ièpe, R(w)oipe, R(w)oope, Tollen.

Brassica Napus L. var., **oleifera** (fr. *Colza*). — Z. Koolzaad, Rondzaad, Rondzaadplant, Sleu(h)euren, Sloer, Sloër, Sloëër, Sloëëre, Sloor, Slooren, Sloorzaad.

Brassica oleracea L. (fr. *Chou-Cabus* of *Ch.-pommé*). — Z. Kabaus, Kabeuskollen, Kaboois, Kabooiskuule, Kaböös, Kabuiskoole, Kabuischen, Kabuizen, Sluitkools.

Brassica oleracea L. (fr. *Chou non-pommé*). — Z. Keul, Keu(h)eulen, Kollen, Koilen, Koolen, Kollen, Kools, Koil, Kulen, Sousse.

Brassica oleracea L., var. **caulifera** (fr. *Chou-fleur*). — Z. Bloemkool, Bloemkeul, Bloemkollen, Bloemkule(n), Blomkool, Bloomkool, Winterbloemkool.

Brassica oleracea L., var. **acephala** (fr. *Chou-de-Bruxelles*). — Z. Brusselsche-Spruiten, Brusselse-Spraute, Spraute, Sprautkeul, Sprèt-koole, Sprotjes, Sprooite, Spröuite, Spruiten, Spruitkool, Spruten, Sprutjes, Sprutkoolen.

Brassica oleracea L., var. **bullata** (fr. *Chou-de-Savoie*). — Z. Drijkrop, Drijkropper, Saveujen, Savoci, Savocën, Savooië(n).

Brassica oleracea L., var. (fr. *Pain-de-sucre*). — Z. Paôn-d'souc, Suikerkollen.

Brassica Rapa L. — Z. Koolraap, Raapkool, Raapkool boven- en R. onder den grond, Raapkollen, Raapkulen, Radijskool, R(w)oipkeul.

Borrago officinalis.

Briza media L. — Z. Bevennelleke(n)s, Bevernellekens, Beverkens, Bibbelhändche, Bibberkens, Daverhertekens.

Briza maxima L. en **B. media** L. — Z. Geernaart.

Bromus secalinus L. en **B. mollis** L. — Z. Blès', Draaf, Dravik, Dravit. Het zaad van den *B. secalinus* was eertijds aanzien als vergiftig, maar, zoo het schijnt, ten onrechte.

Brugmansia suaveolens Pers. — Z. Trompetten.

Brunella vulgaris L. — Z. Peerdenbeet.

Bryonia dioica Jacq. — Z. Eiraap, Keurfraap, Keurkraap, Keurpraap, Korfraap, Vet-Wottel, Witte-Wijngaard.

Bryonia dioica.

Men gebr. de wortels, die men in den herfst of in den winter verzamelt. In groote hoeveelheid gebr., is de plant vergiftig. Het koken doet de vergiftige eigenschappen verdwijnen. Wordt gebr. als zuiverend en afzettend middel: ook zeer goed tegen de waterzucht. Afkooksel van 15 à 30 gram. per liter water. — Kan ook dienen als braakmiddel. — De versehe wortel, op de huid gelegd, is hitteverwekkend en zelfs blaartrekkend. — De jonge scheuten der plant schijnen zonder gevaar; sommige personen eten ze als Aspersiën; zij zijn lossend en afzettend. — Aan de vruchten mag men zich

niet betrouwen : 25 à 30 vruchten opeten zou allergevaarlijkst kunnen zijn, volgens ondervinding. — (Fig. bl. 486.)

Butomus umbellatus L. — Z. Torenbies, Torrebies. — (Fig.)

Buxus sempervirens L. — Z. Bosseboom, Busseboom, Paâm, Pallema, Pallemenhout, Palm, Palma, Palme, Palmboeëm, Palmboom, Palmboompje, Palmboomke, Palmeleire, Palmenboom, Palmhaait, Palm(h)ët, Palmhout, Palmij, Pamëlèr, Polm, Polmboom.

Aftreksel of afkooksel van stam en takken wordt gebr., tegen 30 à 60 gram. per liter water, in de huidziekten, het pootje en de jicht. — Het afkooksel der bladeren, dat zuiverend is, wordt in dezelfde gevallen gebezigd, tegen 30 à 40 gram. per liter water. Men raadt het ook aan in de zinking op de longen, vallings op de borst en zijdepijn. — De plant is, in 't algem., zweetverwekkend en aanzettend.

Bloeiwijze van
Butomus umbellatus.

C

Cactus L. — Z. Cactus (vl. wbk.).

Calamintha officinalis Mönch. — Z. Palingskruid.

Het aftreksel wordt gebr. tegen de zinking op de longen, de zwakheid der maag en ingewanden, de kortborstigheid en de tering.

Calamus Rotang L. — Z. Ruut, Ruutstèk.

Calceolaria L. (in 't algem.). — Z. Buzzèkes, Muilkens, Pantoffelenbloem, Porte-Monétjes, Schoentjes, Zakskens.

Calendula officinalis L. — Z. Gaabloeme, Gaablomme, Gaublomme, Goudbloem, Goudbloeme, Goudebloeme, Goudblomme, Goudsblomme, Grouwblomme, Gulden-Bloem, Vergabloeme.

Het aftreksel wordt gebr. tegen luiheid der maag, geelzucht en scheurbuik.

Calla aethiopica L. — Z. Arum, Waterlêlé. — (Fig.)

Callistephus sinensis Nees. — Z. ASTER —.

Callitriche L. (in 't algem.). — Z. Watergroen.

Calluna vulgaris Salisb. — Z. Bessemhei, Bezemhei, (H)aa, Haai, Hei, Heide, Heidekruid, Heibloemen, Heibloom.

Aftreksel van bladeren en bloemen (één handvol per liter water) is zeer nuttig tegen zinking op de blaas, lijfwater, graveel en albuminerie.

Bloeiwijze van *Calla*.

Caltha palustris L. — Z. Beuterblomme, Boterbloem, Dobbel-Boterbloem, Groote-Böterbloem, Meerschboterbloem, Palakkebloem, Waterbloem, Waterboterbloem.

De bloemen verwen in 't geel en worden soms gebr. om de boter te kleuren.

Calycanthus floridus L. — Z. Wijnbloem.

Camelina sativa Crantz. — Z. Daalder, Dooier, Door, Huttëlëtut', Kamil, Kamille, Kramil, Kameline, Pinnen.

De olie den plant wordt inwendig gebruikt tegen de hardlijvigheid. In vele streken worden de vezels der plant gesponnen, gelijk men met het vlas doet.

Camellia japonica L. — Z. Kamélia.

Campanula L. (in 't algem.). — Z. Blaa-Klokskens, Blaa-Klòkskes, Klokskens, Klokkes, Klokjès, Klokken, Klokkebloem, Kuipkes.

Campanula pyramidalis L. — Z. Belfort, Klokken, Pyramidaal.

Campanula Rapunculus L. — Z. Vingerhoeden.

Camphora officinalis Nees. — Z. Kamfer, Kamfort.

De kamfer wordt *inwendig* gebruikt als pijnstillend : 5 à 10 centigram. per pil; men neemt er ééne alle 3 of 4 uren. — In groote hoeveelheid gebr. zou de kamfer gevaarlijk worden. — De gekamferde genever wordt *uitwendig* gebruikt om de kneuzingen te vrijven; opgesnuifd is het een allerbest middel tegen de hertenverkoudheid (fr. *rhume de cerveau*, *coryza*).

Canna indica L. — Z. Cannas', Paternosterbollen.

Cannabis sativa L. — Z. Kemp, Kennep, Hennip, Kempin, Kempuit, enz.

30 à 60 gram. zaad, in aftreksel, wordt gebr. tegen de ziekten der blaas en der nieren. — (Fig.)

Capsella Bursa-Pastoris Mönch. — Z. Armoede, Beurzekenskruid, Borzekenskruid, Hertekenskruid, Hettekeskruid, IJzerkruid, Vlekkruid.

Het afkooksel (40 gram. per liter water) of aftreksel (100 gr.) wordt gebr. tegen den bloedloop, het bloedspuven en den buikloop. Men gebr. de gansche plant, versch en vooraleer dat zij in bloem is.

1. *Cannabis sativa*; — 2, 3. *Orobanche*, levende, als woekerplant, op den *Cannabis*.

Capsicum annum L. — Z. Spaansche-Peper.

Cardamine pratensis L. — Z. Beemdbloem, Koekoebloem, Koekoeksbloemen, Koekoetblommen, Krauwblommen, Puibloem, Waterkruid.

Deze plant heeft dezelfde eigenschappen als de *Nasturtium officinale*, maar in lagere graad. Wordt gegeten, als bloedzuiverend, tegen de scheurbuik. — De bloemen schijnen afzettend en stuipwerend.

Carduus crispus L. — Z.

Destel, Dissel, Distel.

Carex L. (in 't algem.). — Z.

Lesch, Snijgras, Zagge. — (Fig.)

Carpinus Betulus L. — Z.

Darmen, Eggelaren-Trijnen, Elzenteer, Errelaar, Gieuntêhout,

Carex arenaria, met zijnen onderaardschen stam (fr. rhizome).

Gieuntêter, Heentenhout, Heernenhout, Heiningenhout, Heinkenshout, Herentree, Hekelteer, Herenteer, Herentenhout, Herentrie, Herzelleer, Herzelteer, Hert, Hertenhout, Herreleer, Hesseltêre, Herzelenteer.

Caryophyllus aroma-

ticus L. — (De knop;

fr. *clou de girofle*.) —

Z. Groeffelsnagel, Grof-

felsnagel, Groffsnagel,

Grofnagel, Giroffelnagel,

Kanoffienagel, Kruinagels,

Tjirofnagel.

Prikkelend middel, in den hoogsten graad. —

(Fig.)

Cassia Senna L. —

Z. Sênbleur, Zeenblaren,

Zenneblad, Zenneblooëre.

— Een zuiverend middel, dat veel in gebruik en waarlijk aan te raden is.

Caryophyllus aromaticus.

Castanea vesca Gärtn. — Z. Eetkastonje, Ètkristonjëlëboum, Goei-Kastonje, Kastanjeboom, Kastanneboom, Kastanjeleer, Kastaunjeleer, Kastaundeleer, Kastaundeleire, Kastonjeboom, Kastonjeleer, Kastonneleire, Kastoïnelër, Kastoïneboom, Kastoïndenboom, Tamme-Kastanieboom, Temme-Kastanjeboom, Temme-Kastanieboom, Temme-Kastajeboom, Temme-Kastonjeboom. — (Fig.)

Castanea vesca.

a, Bloeiende tak; — *b*, mannelijke bloem; — *c*, gansche vrucht; — *d*, vrouwelijke bloem; — *e*, rijpe vrucht (zonder schaalte); — *f*, doorgesneden eierstok.

Cedrus orientalis DC. — Z. Ceder.

Celosia cristata L. — Z. Hanekam, Hanekèm, Hoñanekem.

Centaurea Cyanus L. — Z. Ababloem, Auvwblauwbloem, Blaa-Bloem, Blaa-Bloemeken, Blaa-Blommeken, Blauw-Bloem, Blauwsel (Het), Blauwsel-

bloem, Kolbloem, Koornbloem, Koornbloeme, Koornebloeme, Kauwvřbloem, Kore(n)bloem, Koreblom, Koreblomme, Korenblauwvel, Korenpatersbloem. — (Fig.).

Centaurea Cyanus.

Bloeiwijze van *Cerastium*.

Centaurea Jacea L. — Z. Borstels, Borsteltjes, Patersknoppen.

Cerastium tomentosum L. — Z. Zilverkruid. — (Fig.)

Cerasus Juss. (in 't algem.). — Z. Kaarzeboom, Kaarzelaar, Kazelare, Kazeleire, Kerseleir, Kerzelaar, Kèzelaar, Kezzeleir, Kèzelare Kezzeleer, Kèzeleir, Kèseboom, Kèzenboom, Keizeboom, Kièzeboom, Kieèzeboeëm, Kieuzeboom, Kiuzenboom, Keerzeboom, Keirseboom, Krieke(n)boom.

Cerasus avium Mönch. — Z. Kersëkes, Keutelkèzekes, Kèzeleir, Klein-Kersëkes, Schijtkersen, Schijtkessen, Schijtkazekes, Schijtkèzen, Steenkersen, Verkenkerse(n), Verkeskièze, Verkeskieuze.

Cerasus avium Mönch., var. **Duracina** DC. — Z. Spaansche-Kèzen, Spaans(ch)e-Kazen, Spaans(ch)e-Kieèzen, Spaanse-Krieke, Witte-Buik(e)n, Wit-Buiken, Witte-Krieke, Wijnkèzen, Vleiskièze, Vleiskieuze, Vleeschkèzen, Vlèskazen, Waterzakken, Waterkrieken, St-Janskersen.

Cerasus avium Mönch., var. **Juliana** DC. — Z. Kèzen, Vlees(ch)kars, Vlees(ch)kerse, Vleeschkessen, Vleeschkazen, Vleeskrieke, Vlieèschkieèzen, Zwarte-Kars, Zwarte-Kèzen, Zwatte-Kieuze, Zwatte-Kièze, Zwatte-Krieke, Zwatte-Morelle, Zworte-Kazen, Zworte-Keizen, Zworte-Keerzen. — Z. ook Kreukëlinge, Krakers, Krōkes, Krokëlër.

Cerasus avium Mönch., var. **sylvestris**. — Z. Wil-Kièze, Wil-Kieuze, Wilde-Kaarzen, Wilde-Kazen, Wilde-Keerzeboom, Wilde-Krieke.

Cerasus Laurocerasus L. — Z. Wilde-Laurier.

Vergiftige plant, die pruisisch zuur of blauwzuur inhoudt.

Cerasus Padus DC. — Z. Meilaar, Paduwa, Vuilboom.

De bladeren en bloemen, die blauwzuur inhouden, worden soms, in kleine hoeveelheid gebr., tegen de stuipen en de tering.

Cerasus vulgaris Mill. — Z. Bierkriek, Brugsche-Kriek, Kriekelaar, Kriekelare, Kriekeler, Kriekelere, Kriekelèr, Krieken, Kriekkessen, Kriekboom, Zoer-Kièze, Zoer-Kieuze.

De vruchten zijn verfrisschend en zeer gezond; de stelen der vruchten en de vruchten zelve zijn afzettend.

Cerasus vulgaris Mill., var. — Z. Janevelkrieken, Morellen, Noordkrieke(n), Nordkièze, Nordkieuze, Nourdekrieke.

Id. als voor de voorg. soort.

Cereus Mill. — Z. Cactus (vl. wdbk.). — (Fig.)

Opuntia. *Echinocactus.* *Cereus.*

Chaerophyllum temulum L. — Z. Wille-Keulver. — Vergiftige plant.

Cheiranthus Cheiri L. — Z. Fliere(n), Fliers, Felier, Fletten, Geel-Flier, Girofliers, Kerkbloem, Steenbloem, Steenflier, Steenflierkes, Steenstoffelieren, Steenfletten, Vlieren, Violier, Winterflieren.

Chelidonium majus L. — Z. Seliadoone, Siljadoone, Silladoine, Stinkende-Gâ, Stinkende-Gauw(e), Stinkende-Gouw, Stinkende-Vergouw, Vergouw, Wertekruid.

In groote hoeveelheid gebr., zou deze plant nadeelig kunnen zijn. — Zij is zuiverend, tegen 15 à 30 gram. per liter water (afkooksel). — Zij is ook afzettend, zweetverwekkend, wormverdrijvend en borstzuiverend. Wordt gebr. tegen leverziekte, dauwworm, waterzucht en scheurbuik. — Het geel sap der plant wordt op de wratten gestreken om die te doen verdwijnen. — (Fig.)

Bloem van
Chelidonium majus.

Chenopodium album L. — Z. Bollebaat, Kallebout, Malem, Malom, Malik, Mel, Meeld, Meiboom, Wilde-Mel, Wilde-Meluw, Wilde-Malouw.

Chenopodium foetidum Lmk. — Z. Bok, Bokkenkruid, Stinkende-Hèring. De plant schijnt stuipwerend te zijn.

Chrysanthemum coronarium L. — Z. Burgemeestersknop.

Chrysanthemum segetum L. — Z. Alverdreef, Dikkop, Gele-Mater, Goudbloem, Paardeblom.

Chrysanthemum sinense L. — Z. Allerheiligenbloem, Allerheiligenroos, Sinte-Catharinebloem, Sente-Cathrienebloem, Winterroos.

Chicorium Endivia L. — Z. Andijvie, Andijve, Andivie, Andiviesalā, Andijfsalou(w), Andijf, Andève, Andeuvie, Anduiviesalā, Anduivesalouw, Anduiviesolaw, Breedblad, Krulandijvie, Handuif.

Een gezond, verfrischend en afdrijvend voedsel.

Chicorium Intybus L. — Z. Bitterpee, Bitterpeië, Bitterwortelen, Betterweuttelen, Chekorië, Chikoré, Chicoreië, Soekerij, Suikerij, Suikerije, Suikeraaië, Suikerijpee, Suikerijpeesalou(w), Sukerije, Sukerie, Wit-Loof, Wit-Loof, Witte-Poot.

Deze plant is maagversterkend, bloedzuiverend, koortsverdrijvend.

Men gebr. zeook met goeden uitval in de leverziekten. — De gerooste wortel kan, in eenen zekeren graad, de plaats van den koffij vervangen. — Afkooksel van eene handvol bladeren in 1/2 liter water, of 30 à 60 gram. wortel.

Cicuta virosa L. — Z. Waterscheerling.

Zeer vergiftige plant, hedendaags niet meer in gebruik.

Chicorium Intybus.

a, Bloeiende plant; — b, wortel; — c, d, e, verschillende deelen van bloem en vrucht.

Cinnamomum zeylanicum.

a, Doorgesnedene bloem; — b, vrucht.

Cinchona L. — Z. QUINA.

Cineraria cruenta L'Hérit. — Z. Sterrekens.

Cineraria lobata L'Hérit. — Z. Keps, Kepsken.

Cineraria maritima L. — Z. Aschkruid.

Cinnamomum zeylanicum Nees. v. E. — Z. Kanneel, Kanneele, Kannël, Kannële, Kannicel.

Een zeer prikkelend middel, dat de spijsvertering bevordert, maar gemakkelijk hardlijvigheid veroorzaakt. — (Fig. bl. 493.)

Cirsium arvense Scop. — Z. Dissel, Staaif-Dissel.

Cirsium lanceolatum Scop. en *C. palustre* Scop. — Z. Groote-Dissel.

Citrus Aurantium L. — Z. Appelsieneboom, Appelsienboom, Appelsijneboom, Oranjeboom, Oreijelboom, Oroineboom.

Aftreksel der bladeren, alleen, of met Lindebloemen gemengd, wordt gebr. tegen onverduwing of indigestie en zenuwkrisis. — De schel der vruchten, op brandewijn, vormt eenen drank die als maagversterkend aanzien wordt. — (Fig.)

Citrus medica Risso. — Z. Citroenboom, Citroeneboom, Citroewëñëboom, Citroeneleire.

Citroensap, in gematigde hoeveelheid, helpt den appetijt en de spijsvertering. — Met water verlengd (limonade), wordt het veel gebr., als verzachtend middel, in de ontstekende ziekten.

Cladothrix. — Z. Microben.

Clarkia pulchella Pursh. — Z. Kruis-van-Malta.

Blad en vrouwelijke bloem van *Citrus Aurantium*.

Verscheidene staten van *Claviceps purpurea* Tul. — *a*, Eivormige stijlkiemkorreltjes (*stylosporen*), die de eerste te voorschijn komen; — *b*, afgezonderde kiemkorreltjes; — *c*, dezelfde, zich ontwikkelende; — *d*, beeren and (*sclerotium*), die zeven rondhoofdige *stromas* voortbrengt; — *e*, in lengte doorsneden hoofd van eenen *stroma*, omgeven met witkleurige sporenhusels (*peritheciën*); — *f*, draadvormige sporen of kiemkorreltjes (*zeer vergroot*), die uit de sporenhusels getrokken zijn.

Claviceps purpurea Tul. — Z. Beere(n)tand, Brand, Korentand, Moederkoren, Wolfstanden, Wolventand, Wolvertanden, Weulventanden, Wolvetanne.

Het poeder dezer Schimmelplant, tegen 20 centigram. à 1 gram (4 à 8 maal per 24 uren) is een allerbest middel tegen den bloedloop en de bloedspuwing. In groote hoeveelheid gebr., is het vergiftig en kan den kanker veroorzaken. — (Fig. bl. 494.)

Claytonia perfoliata Donn. — Wilde-Porselein.

Wordt als moeskruid gebr., gelijk de Hof-Porselein.

Clematis recta L. — Z. Vuurbos.

Clematis Vitalba L. — Z. Brandkruid, Dievekruid, Klematijte, Klimop, Meelblommetjes, Vuurkruid, Waaiged.

Clematis Vitalba.

Vrucht van *Cocos nucifera*.

De groene gewrevene bladeren zijn hitteverwekkend en blaastrekkend. — (Fig.)

Cochlearia Armoracia L. — Z. Capuciene(n)mostaard, Wilde-Mostaard.

Bloedzuiverend. Gebr. tegen den dauwworm, scheurbuik, jicht, waterzucht en leverziekte.

Cocos nucifera L. — Z. Koker. — (Fig.)

Coffea arabica L. — Z. Kaffieboom, Kaffiboom, Kaffiboom, Koffieboom.

De koffij is het tegengift voor de slaapverwekkende zelfstandigheden als *Belladonna*, *Opium*, *Morphina*, enz. — Na braking, geeft men het

aftreksel van 250 gram. gemalen koffij per $\frac{1}{2}$ liter kokend water. — De zenuwachtige personen moeten zich van *sterken* koffij onthouden. — (Fig.)

Coffea arabica.

Colchicum autumnale.
Bloem en vrucht.

Coix Lacryma L. — Z. Paternostergras.

Colchicum autumnale L. — Z. Moedernaakten, Naakte-Begijnen, Naakte-Damen, Naakte-Madamme(n), Naakte-Madammeke(n)s, Naakte-Vrouwkens, Paddemoedernaakten, Pover-Madammeke(n)s, Zonder-Hemd.

Zeer vergiftige plant, als zij in groote hoeveelheid gebruikt wordt. — In kleine hoeveelheid, wordt zij gebezigd als afzettend middel en nuttig tegen het pootje, de jicht, de waterzucht. Men gebr. het zaad of de onderaardsche bollen, tot poeder gewreven (5 à 40 centigram., of 50 centigram. à 2 gram. per flesch wijn). — (Fig.)

Coleus Lour. (in 't algem.). — Z. Coleus, Netelbloem.

Colutea arborescens L. — Z. Blaasboom.

De bladeren hebben dezelfde eigenschappen als die van den *Buxus sempervirens* L. — Zij worden soms gebruikt om den *Séné* te vervalschen.

Comarum palustre L. — Z. Wilde-Roze(n).

Conium maculatum L. — Z. Schalk, Scheerling, Vergiftig-Kervel.

Zeer vergiftig, als de plant in groote hoeveelheid gebr. wordt; *versch*, is

zij krachtiger dan *gedroogd*. — Men maakt pillen met het poeder der gedroogde bladeren tegen 20 centigr. per pil. Wordt gebr. tegen sommige zenuwziekten, als vallende ziekte, neuralgie, enz. en ook tegen den kinkhoest, de kortborstigheid en de jicht. — Uiterlijk gebr. men plaasters, met de bladeren bereid, in geval van kanker en zweren; men legt ze ook op de borst der teringachtigen om den hoest te stillen en de borstzuivering te bevorderen. — Afkooksel der bladeren, als bad of wassching gebr., is verzachtend en oplossend. — In krampachtige kortborstigheid rookt men cigaretten van bladeren dezer plant.

Convallaria maialis L. — Z. Boschbloemekens, Boschbloemen, Boschleliekens, Ellekens-van-Travellekens, Leliekens, Leliekens-van-Dalen, Lelievon-Dalen, Meibloem, Meibloemekens, Meiblom, Meiblumekes, Meiklokskes, Meilolie, Perkbloemekens, Pieperkens.

De *versche* bloemen zijn brakingverwekkend, tegen 8 à 15 gram. (als aftreksel) per liter water. Men heeft ze ook aangeraden als nuttig tegen de scheelhoofdpijn en verscheidene zenuwziekten. — De *gedroogde* en tot poeder gewrevene bloemen zijn een zeer goed niezingmiddel, nuttig tegen de zinkingen op oogen en ooren, tegen de duizeling en de scheelhoofdpijn. — (Fig.)

Convallaria maialis.

Convolvulus arvensis L. — Z. Binde, Kelken, Koornwinde, Loofvinde, Merminrank, Pispotten, Pispottekens, Omloop, Romerkens, Veldlelie, Wén, Wèrewin, Winde, Winne, Winderoede, Wiwinde.

Dezelfde eigenschappen als de *Convolvulus sepium* L.

Convolvulus Jalapa L. — Z. Jelap, Jeläpe, Tchelap.

De gedroogde wortel, in schijven gesneden of tot poeder gewreven, wordt als zuiverend middel gebr. (1 à 2 gram. in eene tas koffij). — Niet zeer aan te raden, omdat dit middel gewoonelijk buikpijn veroorzaakt.

Convolvulus sepium L. — Z. Binde, Duivelsnaaigaren, Haaglelie, Hagevinde, Hamde, Haspeltakken, Kocioogen, Kuiperblomen, Morgendbloem, Omloop, O.-L.-Heerenshemdeke, Pispotten, Pispottekens, Pisbloemen, Randen, Rankbloemen, Ranken, Romerkens, Trompet, Trompetbloem, Wilde-Lelie, Win, Winde. Windels, Wijn-0m, Wivin, Wiwinde, Witte-Wèrewin, Wouwinde.

Is één van onze beste inlandsche zuiverende middels. Men gebr. de

gansche plant, maar bijzonder de wortels. — Aftreksel van 4 à 12 gram. bladeren of wortel, per 1/2 liter water. — De bladeren, als plaaster gebr., zijn oplossend.

Convolvulus tricolor L. — Z. Bel(le)-de-jour, Bel(les)-de-jours', Bij-Dage, Bonjour-Madame, Dagleliekens, Drijkleurige-Winde, Schoon(e)-bij-Dage.

Conyza ambigua DC. — Z. Ontzwelkruid.

Wordt, bij 't volk, tot ontzwelling gebr.

Cordylone vivipara Hort. — Z. Moeder-des-Huisgezins.

Coreopsis L. (in 't algem.). — Z. Birtientjes, Coriopjes, Goudbloem, Kwezelkens, Vliebeiterkes, Vlieweiterkes.

Cornus Mas L. — Z. Karnoelekeshaat, Kernoeliën, Kernollenboom, Kernulehaag, Kornellebezen, Kornellenboom, Kornoeljeboom, Kornoeikes, Kornoilie, Kornoelebezen, Kornaaldenboom, Kornil djeboom, Korneliën, Kornullen, Kornolieboom.

De vruchten, de schors en de bladeren zijn samentrekkend of stoppend. — (Fig.)

Cornus sanguinea L. — Z. Potloodenhout, Roode-Wis, Roode-Wisschen.

De vruchten hebben dezelfde eigenschappen als die der voorg. plant.

Corydalis bulbosa DC. — Z. Duivekervel.

Corylus Avellana L. — Z. Barbellentronk, Bordelleboom, Boschnootjes, Hazelaar, Hazeneuteboom, Hazelneuteboom, Hazennotenboom, Hazenoteboom, Hazenoteleer, Hazeneutelare, Hazenoteleire, Hazenotelare, Hazenotentronk, Hoizenhôt, Hoizennoikes, Hazeleir(e), Noteboom, Nozenoteleer, Noizenoteleir(e), Nokkesboom, Nootjeshaat. — Z. ook Baarnoten, Baarnotenboom.

Corynephorus canescens P. Beauv. — Z. Shoek.

Crataegus oxyacantha L. en **C. monogyna** Jacq. — Z. Doorn, Doorleer, Dooreleire, Dooreleer, Doornboom, Doireler, Doores, Dooreshaag, Doorhage, Doornhage, Doornheut, Dorenboom, Doornlaar, Dorenhage, Dorens, Doornbezen, Dounen, Hage-Witte-Doorn, Hagebeiers, Hagedoorn, Hegappelen, Haag, Kermiskersen, Meibloemen, Papenkannekens, Peppergullekens, Pikkebezeleer, Pikkebezen, Pullekens, Papenpullekens, Spik, Spikkebees, Spuk, Spukdorens, Verkensbezen, Witte-Doorn, Zwijnebeiers.

Crataegus Pyracantha Pers. — Z. Vuurdoorn.

Crenothrix. — Z. Microben.

Crocus sativus L. — Z. Saffraan, Soeffr(w)oin, Seffraan, Solferaan, Solfroin. — (Fig. bl. 499.)

Vrucht van
Cornus Mas.

Crocus vernus L. — Z. Saffraanbloem, Mossel, Mosselkens, St-Josephslelie.

Cucurbita maxima L. — Z. Bronkappels, Dikke-Konkommers, Dikke-Konkoemmers, Kalebassen, Pampoenen, Pareerappels, Pimpanoenen, Pompoenen, Poempe, Pompen, Pompoenappels, Pronkappels, Preunkappels, Prounkappels, Proenkappels.

Stempel (fr. *stigmata*) van *Crocus sativus*.

Het zaad is een aangeraden middel tegen den lintworm. Men neemt 200 zaadkorrels; men doet er de schil van af en men stampt de kern met een weinig suiker tot dat men eene soort van deeg bekomt dat nuchter en in eenen keer moet opgegeten worden. Eene halve uur later neemt men 30 gram. wonderboomolie (fr. *huile de ricin*) — (Dr Dubois).

Cucurbita Melopepo L. — Z. Turksche-Mutsen.

Cucurbita Pepo L. — Z. *CUCURBITA MAXIMA* L.

Cucurbita pyriformis Lobel. — Z. Pronkpeer.

Al deze soorten hebben dezelfde eigenschappen als de *Cucurbita maxima*.

Cucumis Melo L. — Z. Konkommers, Lamoen, Meloen, Meloew(ë)ne. — (Fig.)

Cucumis sativus L. — Z. Komkommer, Konkommer, Konkumber, Konkoemmer.

Cuscuta Epithymum Murr. — Z. Reuwe, Ruie.

Cyclamen europaeum L. — Z. Verkensbrood.

Cydonia vulgaris Pers. —

Z. Kwaapaar, Kweekpeer,

Kweekpèr, Kweenpeer, Kweeper, Kweekpèr, Kweeparen, Kweepeir, Kweeperre, Kwee, Koing.

Bloem van *Cucumis*. Doorgesnedene vrucht.

Cynara Cardunculus L. — Z. Kardoenen.

De bloemen hebben de eigenschap van de melk te doen stremmen.

Cynara Scolymus L. — Z. Artichots, Artichotten, Artisjok.

Cytisus Laburnum L. — Z. Eb, Ebeenhout, Gaa-Regen, Gaave-Regen, Gauwe-Reger, Gauwen-Règen, Goud-Regen, Gouden-Regen, Goud-Rènger, Klaverboom.

De schors, bladeren, bloemem en zaden hebben vergiftige eigenschappen. De jonge scheuten en de zaden zijn soms gebr. als zuiverend middel, maar niet zonder gevaar.

D.

Dactylis glomerata L. — Z.
Kropaar.

Dahlia variabilis DC. — Z.
Dahlia, Dahlias', Petettebloem.

Daphne Mezereum L. — Z.
Mizërëboomke, Mizerieboomken.

In groote hoeveelheid gebr. is deze plant zeer vergiftig. — De vruchten, ten getalle van 8 à 15 gebr., zijn zuiverend maar veroorzaken hevige buikpijn. — De gewrevene bladeren worden versch gebr. (uiterlijk) als hitteverwekkend en zelfs blaartrekend. — (Fig.)

Daphne Mezereum.

Datura Stramonium L. — Z.
Adamsappel, Doornappel, D(w)oinappel, Mollekruid.

Zeer vergiftige plant. Heeft dezelfde eigenschappen als de *Atropa Belladonna*, maar is tweemaal heviger. Wordt in dezelfde omstandigheden gebr., maar in de helft kleinere hoeveelheid, aangezien hare groote kracht. — (Fig.)

Datura suaveolens
Pers. — Z. BRUGMANSIA.

Daucus Carota L. — Z.
Karote, Pee, Peën, Peikens, Penen, Poet, Poot, Poeët, Poejkes, Weurtel, Weuttel, Wettel, Workel, Wortel, Wortelen. — Z. ook Boterwortel, Braakwortel, Uitkijker, Lochtingswortel.

Datura Stramonium.

De wortel is wormenverdrijvend; men geeft ze rauw te eten aan de kinderen. Gekookt, is zij weekmakend, oplossend en afzettend. — Het versch afchrabsel wordt op de brand- en kankerwonden gelegd. — (Fig.)

Daucus Carota.

Bloeiwijze.

Davallia Smith. (in 't algem.) — Z. Hazepootje.

Delphinium Ajacis L. — Z. Riddersporen, Ridderspwoire, Ridder-speuren, Sporen.

Het zaad, op brandewijn getrokken, dient om het hoofd te wassen en de luizen te doden. — In groote hoeveelheid, inwendig gebr., is deze plant vergiftig.

Delphinium grandiflorum L. — Z. Dolfijn.

Dianthus Armeria L. en **D. prolifer** L. — Z. Wil-Jonkerkens.

Dianthus barbatus L. — Z. Angelier, Gaspelier, Jeunkelès, Jonkerkes, Kopjenoffelen, Trobbels, Trosbloem, Trosblomme, Troskapeelen, Tropjenoffelen, Tuiltjes, Veul-Neuskes, Vule-Neuzen, Keikens, Kaaikes, Fransche-Jinoffels, Fransche-Pottebloem.

Dianthus caryophyllus L. — Z. Groffiaat, Grovinne, Janoffelen, Jenoffelen, Jenoffels, Jenoeffels, Jinoffels, Nagelbloem, Potblommen, Pottebloem, Snoffel.

Dianthus plumarius L. — Z. Pleumkes, Plumken, Pluimekes, Pleuskes, Pluiskens, Pluskens.

Dielytra spectabilis DC. — Z. Heilig-Hert, Hertekens, Hert-van-Maria.

Digitalis purpurea L. — Z. Beurs-van-Judas, Judasbeurs, Huiskens, O.-L.-V.-Vingerhoed, Passers, Vingerhoeden, Vingerhoedjes, Vingerhoedskruid, Vingerhoeien, Zwartwortel.

Is bijzonder gebr. om de hartkloppingen te verlangzamen. Ook een zeer

goed afzettend middel. — Wordt gebr. tegen de waterzucht, de hartkloppingen, de zenuwachtige kloppingen en de hartziekten. — Men neemt de waarde van één der bovenste bladeren van den stam (omtrent 8 à

Digitalis purpurea.

Drosera rotundifolia.

Meeldraden van
Digitalis.

Bloeiwijze van *Digitaria.*

15 centim. lang) om te laten trekken op $\frac{3}{4}$ liter kokend water. Aangezien de plant zeer vergiftig is, moet men deze hoeveelheid niet te boven gaan. — Men plukt de bladeren een weinig vóór het bloeien der plant; men bewaart

ze maar één jaar, anders verliezen ze grootendeels hunne kracht. 'T is ook geraadzaam van den bladsteel en de middenribben (fr. *nervure médiane*) weg te laten, alsook van de bladeren rap te doen droogen. — Het aftreksel der bladeren (1 gr. per liter water) wordt ook gebr. tegen de typhuskoorts. — (Fig. bl. 502.)

Digitaria Rich. (in 't algem.). — Z. Vogelvoet. — (Fig. bl. 502.)

Dionaea muscipula Ell. — Z. Vliegenvanger.

Diplotaxis tenuifolia DC. — Z. Stinkende-Vergouw.

Dipsacus fullonum L. en *D. sylvestris* L. — Z. Kaardebol, Käm, Volderskruid, Wijwaterborstel.

Dipterix odorata Willd. — Z. Rukboon.

Drosera rotundifolia L. — Z. Loopigkruid, Vliegenvanger. — (Fig. bl. 502.)

E

Echeveria pulverulenta Nutt. — Z. Teilplant.

Echinocactus Link. en Otto. — Z. Cactus (vl. wdbk.). — (Fig.)

Echinops Ruthenicus Bess. — Z. Kanonbal.

Echium vulgare L. — Z. Wilde-Distelen.

Opuntia.

Echinocactus.

Cereus.

Eene aar van
Equisetum.

b, Zaaddragend schildje (vergroot); — *c*, een zaadje of kiemkorreltje (*spoor*) met zijne vier springdraadjes (*elateria*) (vergroot).

Men gebr. de wortels, de bloemen en de bladeren. — Dezelfde eigenschappen als de *Anchusa officinalis*.

Epilobium spicatum Lmk. — Z. St-Antoniuslelie.

Epiphyllum Pfeiff. — Z. Cactus (vl. wdbk.).

Equisetum arvense L. en *E. palustre* L. — Z. Hermoes, Kattesteert, Kattesteirt, Kattestèt, Kattestjeet, Kattestjèten, Kattestat, Rattesteerten, Peerdesteert, Vossesteert, Veuschestjèten.

Het is geraadzaam de plant te laten droogen; versch, werkt zij te hevig.

Zeer goed afzettend en stoppend middel, en als dusdanig veel aangeraden in de geneeskunde van M^{sr} Kneipp. Wordt gebr. (afkooksel van 8 à 12 gram. per 1/2 liter water) tegen de waterzucht, het bloedspuven en de graveel-achtige nierontsteking. — (Fig. bl. 503.)

Equisetum hiemale L. — Z. Schuurbies.

Heeft dezelfde eigenschappen als de voorgaande soorten van *Equisetum*.

Equisetum limosum L. — Z. Holpijpen.

Dezelfde opmerking als voor de voorg. soort.

Eranthis hiemalis Salisb. — Z. Vastenavondzotjes.

Erica Tetralix L. — Z. Boenderhei, Bommelhei, Hommelhei, Hommelheide, Homméléhei, Heibloom, Heibloom-met-klokskes, Krabberhei.

Eriophorum L. (in 't algem.). — Z. Heipluiskens Pluskens, Wolgras.

Erodium cicutarium L'Hérit. — Z. Kraaienklauwen.

Eruca sativa Lmk. — Z. Ribbe, Rubbe(n).

De plant is prikkelend, afzettend en bloedzuiverend.

Erythraea Centaurium Pers. — Z. Santorebloemkes, Santoriebloemkes, Santoriebloem.

Men gebr. het aftreksel der bloeiende toppen der plant : 40 à 30 gram. per liter water. — Is versterkend, maag-versterkend in 't bijzonder, koorts- en wormverdrijvend. Wordt aangeraden voor de personen die van gebrek aan bloed (fr. *anémie*) lijden; ook voor die duizelig zijn door slechte maaggesteltenis. In dit laatste geval mengt men eenige bladeren van *Mentha* of *Melissa* met die van *Centaurea*. — Bewijst ook zeer goeden dienst, gedurende de beterschap, na de slijmkoorts, typhuskoorts en tusschenpoozende koorts. — (Fig.)

Eschholtzia californica Cham. — Z. Eierdooier.

Eucalyptus L'Hérit. (in 't algem.). — Z. Eucalyptus.

Euphorbia helioscopia L. en **Eu. Peplus** L. — Z. Kroonkenskruid, Melkwied, Melkkruid, Wertenkruid, Wettenkruid, Wratte(n)kruid, Wrattekruid.

Het wit sap dezer planten wordt op de wratten gestreken om ze te doen

Erythraea Centaurium.

verdwijnen. — Voor het innerlijk gebruik zijn deze planten niet aan te raden; zelfs in kleine hoeveelheid gebezigd, zijn het allerhevigste zuiverende middelen. — (Fig.)

a, Gansche bloem van *Euphorbia*; — *b*, mannelijke bloemen of meeldraden; — *c*, vrouwelijke bloem of stamper; — *d*, opengaand zaadhuisje; — *e*, doorgesnedene vrucht.

***Euphorbia Lathyris* L.** — Z. Appelkwint, Mollenkruid, Rattekruid, Rattekraud, Schijtnoten.

Vergiftige plant. — Z. ook *Eu. HELIOSCOPIA*.

***Evonymus europaea* L.** — Z. kruisbezielaar, Kruiskenshout, Papehout, Papemoesjkes, Papenmutsenhout, Pastoorsboom, Pinnekenshout.

De bladeren en de vruchten worden soms als zuiverend middel gebezigd; maar zijn niet aan te raden om hunne hevigheid.

F

***Faba vulgaris* Mönch.** — Z. Bokboone(n), Boereteene(n), Labboone, Labboeën, Moffelboonen, Platte-Boonen, Platte-Pieters, Teenen, Wollen-Vodden.

***Faba vulgaris* Mönch., var. *equina*.** — Z. Duiveboone, Paardeboone, Peerdeboone(n), Perdeboone, Pèreboone, Pièreboone, Piadsboone, Pièdsboone.

***Fagopyrum esculentum* Mönch.** — Z. Boeké, Boeket', Boekvaa, Boekwei, Boekwee, Boekweet, Boekwiet, Bokwei, Boggert. — (Fig.)

***Fagopyrum tataricum* Gärtn.** — Z. Turksche-Boekwei.

Fagopyrum esculentum.

Fagus sylvatica L. — Z. Beuk, Beukenboom, Biek, Boek, Boekeboom, Book, Boekeleer, Bokkenboom, Buuk, Bukeboom.

Fagus sylvatica.

a, Tak met bladeren en bloemen; — b, jonge plant; — c, blad; — d, mannelijke bloem; — e, afgezonderde meeldraad; — f, geopende vrucht; — g, beuknoot; — h, doorgesneden beuknoot.

De schors der jonge takken, van twee jaren, wordt gebruikt als koortsverdrivend middel. Afkooksel van 15 à 25 gram. — De vruchten moeten niet in te groote

Wortels van *Ficaria vranunculoïdes*.

Ficaria vranunculoïdes.

hoeveelheid gegeten worden, anders kunnen zij een schadelijk uitwetsel hebben, bijzonder op de hersenen. — (Fig. bl. 506.)

Festuca rubra L. — Z. Geitebaard.

Vrucht van
Ficus carica.

a, *Asplenium Ruta-muraria*; —
b, een blaadje (vergroot), dra-
gende 5 zaadhoopjes (fr. *sores*).

a, *Ophioglossum vulgatum*; — *b*, het
uiteinde der bloeiaar (vergroot),
toonende de opengaande kiem-
zakjes (fr. *sporangies*).

Jonge Varen nog aan hare voorkiem (fr. *prothalle*)
gehecht.

a, Blaadje van *Aspidium*, voorzien van rondvor-
mige zaadhoopjes (fr. *sores*); — *b*, doorgesneden
zaadhoopje, toonende de kiemzakjes (fr. *spo-
rangies*).

Polypodium vulgare.

1. Bladeren; — 2. Onderaardsche
stam (fr. *rhizome*); — 3. Jong blad.

Ficaria ranunculoïdes Mönch. — Z. Beuterblomme, Bôterbloem, Speenkruid.

Het aftreksel van de wortels wordt gedronken als geneesmiddel der spenen. — (Fig. bl. 506.)

Ficus carica L. — Z. Fégeboom, Fijgeboom, Vijgeboom, Vaaigeboum, Vijgeboeëm, Vêgeleir, enz. — (Fig. bl. 507.)

Filices. — Z. FOUGÈRES.

Foeniculum officinale All. — Z. Fénkel, Foele, Foelli, Vénkel, Vinkel.

Het zaad is een prikkelend middel; aan te raden bij zwakheid van maag en ingewanden. — Afkooksel der wortels (30 à 60 gram. per liter water) is een afzettend middel.

Fomes fomentarius Fr. en **F. igniarius** Fr. — Z. Zwaam, Zwam, Vonk.

Fougères (in 't algem.). — Z. Ferm, Kammen, Vorm, Vormkruid, Varen, Varing, Varink, Voïrinkst, Voïrems, Vaaroest, Voëiering. — Z. ook POLYPODIUM, PTERIS, SCOLOPENDRIUM. — (Fig. bl. 507.)

Fragaria vesca L. — Z. Aardbeziënbosch, Ardbeziën, Aardbei, Ebbere, Ebbezen, Edbezen, Êtbezie, Eerbezen, Ee(r)dsbezen, Êrbezien, Errebeze, Eirbezen, Eerbêzekes, Elberkens, Freeshut, Frezen, Frenzen, Frezeplant, Frinzen, Järbezen, Jërbeziën, Jërbezen, Jèdbezen. — (Fig.)

De bladeren en de wortels zijn samentrekkend en

Fragaria vesca.

Bloem van
Fraxinus excelsior.

afzettend. Eene handvol bladeren of wortels laten trekken op 1 liter water. — De vruchten zijn aangeraden in geval van leverziekte, graveel of 't pootje.

Fraxinus excelsior L. — Z. Es, Es(ch), Essche, Esscher, Essenhaat.

Men gebr. de bladeren en de schors der jonge takken (van 3 of 4 jaren) als versterkend, samentrekkend en koortsverdrijvend middel. — De bladeren worden ook gebr. tegen de jicht en t pootje. — Afkooksel of aftreksel van 8 à 15 gram. per 1/4 liter water. — (Fig.)

Fritillaria imperialis L. — Z. Keizerskroon, Kromme-Lelie, Verkeerde-Lelie, Kissendoppers, Klokke, Paaschklok, St-Jorishloem, Twelf-Apostels.

Al de gedeelten dezer plant zijn schadelijk.

Fritillaria Meleagris L. — Z. Kievitse, Padde.

Fuchsia L. (in 't algem.). — Z. Bellekesbloem, Belleke(n)s, Fichsia, Fuchsia, Foeksen, Fluchsia, Floechsia, Klokkessin, Klokske(n)s, Kloksien.

Fumaria officinalis L. — Z. Duive(n)kervel, Grijzekol, Gijzekom, Grijsekom, Grijzolei, Krijsegom, Grijschaar.

Aftreksel of afkooksel der plant wordt gebr., tegen 30 à 60 gr. per liter water, wijn of bier, in geval van huidziekten, dauwworm of opgestoptheid van den lever. — (Fig.)

a, Gansche, — b, doorgesneden bloem van *Fumaria*.

G

Galactodendron utile H. B. K. — Z. Melkboom.

Galanthus nivalis L. — Z. Juffrouwkens, Klokskens, Lichtmisbloem, St-Antoniusbloem, Sneeuwbloem, Sneeuwkllokjes, Snottēbel, Spijtsche-Duivelkes, Snieblommeken, Vastenavondzotjes, Vastenavondzot, Vastenavondbloemeken, Vastenaugendmuts, Winterzottin, Winterzottinekes, Zomerzotten, Zomerzotteken, Zwaluweikens.

Bloem van *Gentiana Pneumonanthe*.

Geranium Robertianum.

Rijpe, open-springende vrucht.

Galeopsis tetrahit L., **G. versicolor** Curt. en **G. villosa** Huds. — Z. Damnetelen, Wilde-Kemp, Wille-Kemp.

Galium Aparine L. — Z. Hofrank, Inloop, Kleften, Kles, Klesse, Klisse, Kreits, Ketskeskraud, Plakkruud, Plekkrooid, Plekstruud, Rankers, Walstrood.

Wordt gebr. als goed afzettend middel in de waterzucht : afkooksel van 1 à 2 handvollen kruid per liter water.

Galium Cruciata Scop. en **G. verum** L. — Z. Fijtkruid, Honéengkraud.

Hebben dezelfde eigenschap als de voorg. soort. maar in lagere graad.

Genista anglica L. — Z. Eeirdsschalen, Gitschalen, Heidoornen, Heipinnekens, Klapdorens, Maagdenbrem, Pistoolkens.

Gentiana L. (in 't algem.). — Z. Gentiaan.

De wortels van verscheidene soorten (bijzonder *G. lutea* L.; fr. *Gentiane jaune*), die zeer bitter zijn, worden aangeraden als zeer goede middelen voor de maag.

Gentiana Pneumonanthe L. — Z. Heibloem. — (Fig. bl. 509.)

Geranium L. (De inlandsche of wilde soorten.) — Z. Kiëskes, Kammen, Ooievaarsbekken, Vorkettekens. — (Fig. bl. 509.)

Geum urbanum L. — Z. Gezegend-Kruid, Nagelkruid, Raapbloem, Roederoekruid.

Men gebr. de wortels, die men in de lente of in den herfst laat droogen : men kan ze ook *versch* gebr. gedurende den zomer. Aftreksel of afkooksel (van 30 à 100 gram. per liter water) is maagversterkend en samen-trekkend: vermeerderd den eetlust en doet de spijsverte-ring regelmatig worden. Wordt grootelijks aangeraden in den bloedloop, buikloop en witten vloed. — (Fig.)

Rijpe vrucht van *Geum urbanum*.

Gillenia trifoliata Mönch. — Z. Botervijver.

Gladiolus L. (in 't algem.). — Z. Bloedig-Zwaard, Glees', Glès, Leës, Lis, Lisch, Sabels, Twaalf-Apostels (*G. communis* L. en *G. gandavensis* Hort.), Zwaardlisch.

Blad van *Glechoma hederacea*.

Doorn van *Gleditschia triacanthos*.

Glechoma hederacea L. — Z. Krep-door-de-haage, Kruipt-door-d'haag, Onderhaaf, Onderhaag.

Men gebr. de bladeren en de toppen van den stam als versterkend, bitter, aanzettend, licht afdrijvend en samentrekkend middel. (Aftreksel van 20 à 30 gram. per liter water of bier.) Wordt gebezigd tegen de kortborstigheid, de vallingen, de tering en de bloedspuwingen. Bewijst ook goeden dienst tegen de maagontstelenis. Ééne van onze beste inlandsche planten om de borstaandoeningen te bestrijden. — (Fig. bl. 510.)

Gleditschia triacanthos L. — Z. Christus'doornen, Doorn-Acacia, Doorn-Christi. — (Fig. bl. 510.)

Glyceria fluitans R. Br. — Z. Flokgras, Flotgers, Vlokgras, Watergras, Zwijnsgras.

Glycyrrhiza glabra L. — Z. Kalèssenhaat, Kalishout, Kalissenhout, Kaliissihout, Kalissenhijt, Kalishijt, Kalissenhout, Kalissenhôt, Kalichenhaait, Kalisjenhout, Klisshijt, Klissiehout, Kolèsse, Zustokhout.

Een licht verzachtend middel, aan te raden in de aandoeningen van het strothoofd en de luchtpijpen.

Gnaphalium L. en **Filago** Tournef. (in 't algem.). — Z. Graais-Kraud.

Gossypium arboreum.

Hedera Helix.

Gossypium arboreum L. — Z. Katoenboom. — (Fig.)

Gynerium argenteum Nees v. E. — Z. Ploemasgras, Witte-Pluim.

H

Hedera Helix L. — Z. Eedsvel, Edvelt, Erfelblad. Erfelier, Erfelranken, Esper, Hijfte, Iefteblaren, IJfte, IJfteblaren, Jadveil, Jèdveil, Jedsvel, Klimop, Lier, Veil, Veilranken, Veerranken, Wintergroen. — (Fig. hl. 511.)

Hedysarum coronarium L. — Z. Israëllet.

Helianthus annuus L. — Z. Engelsche Zonblom, Zinnebloem, Zonne, Zonnebloem, Zonneblom, Zonneblomme, Zonneroos, Zonnester, Zunnebloeme.

Helianthus tuberosus L. — Z. Jadvère, Peren-onder-d'aarde, Schaaps-petetten, Verkenspataten, Winterpetaten.

De knollen zijn eetbaar, maar weinig voedzaam, aangezien zij bijna geen zetmeel (fr. *amidon*) inhouden. — (Fig.)

Helianthus tuberosus.

Helichrysum arenarium DC. — Z. Klein-gèl-Stroobloem.

Helichrysum bracteatum Willd. — Z. Groote-Stroobloem.

Heliotropium peruvianum L. — Z. Heliotrop, Zonnebloem.

Helleborus foetidus L. — Z. Boom-des-levens, Levensboom, IJzeren-Duivel.

De wortels en de bladeren kunnen gebr. worden als braakmiddel; ook als zuiverend- en wormverdrijvend middel, doch in kleine hoeveelheid. In grootere maat gebr., wordt de plant vergiftig.

Helleborus niger L. — Z. Duivelinne, Kerstlelie, Kerstmisbloem.

Men gebr. de wortels gelijk die der voorg. plant; maar het gebr. is nog

gevaarlijker. — Deze soort en eene andere (waarschijnlijk de *H. orientalis* L.) waren oudtijds zeer beroemd als middel tegen de dolheid, de zwaarmoedigheid, de waterzucht, enz.

Helleborus viridis L. — Z. Vaankruid, Veekruid, Vierstekken, Vuurstekken, Vuurkruid, Vuurwortel.

Dezelfde opmerkingen als voor de *H. foetidus* L. — De wortel wordt ook gebr. om, bij het vee, de kunstzweren te onderhouden. — (Fig.)

Blad van *Helleborus*

Bloemkelk (fr. *calice*) en bloemkelkje (fr. *calicule*) van *Hibiscus*.

Hemerocallis flava L. en **H. fulva** L. — Z. Daglelie.

Heracleum persicum Desf. — Z. Groote-Turk, Turk.

Hesperis matronalis L. — Z. Materiaal, Matronalen, Matrone.

Hibiscus syriacus L. — Z. Sineesche-Rozen. — (Fig.)

Hieracium Pilosella L. — Z. Muizenooien.

Hippophaë rhamnoides L. — Z. Grijsendoorn, Zeedoor.

Holcus lanatus L. — Z. Balkgers, Balkgras, Wolgers, Wolgras.

Holcus mollis L. — Z. Aarpessem, Boschpee, Grondpettemen.

Hordeum hexastichon L. — Z. Dikke-Gerst, Schokkeloen, Sukrioen, Wintergèst, Wèntergas'.

Hordeum murinum L. — Z. Hans-kruip-in, Hondssteert, Muizengerst, Wilde-Gerst.

Hordeum vulgare L. — Z. Garst, Gas', Geerste, Gerst, Gerste, Gest, Gèste, Geiste, Giste, Zomergas', Zomergèst.

Humulus Lupulus L. — Z. Hop, Hoppe, Hoep, Op, Hommel.

Het aftreksel der bloemen, tegen 15 à 50 gram. per liter water, is ver-

Hyacinthus orientalis.

sterkend en wordt bijzonder aangeraden bij slapheid der maag en gebrek aan eetlust. — De wortels worden aanzien als zweetverwekkend.

Hyacinthus orientalis L. — Z. Hyacint, Jacinthe. — (Fig. bl. 513.)

Hydrangea hortensis DC. — Z. Hortensia.

Hydrocharis Morsus-Ranae L. — Z. Schellingkruid.

Hypericum hircinum L. — Z. Bokkenkruid.

Hypericum perforatum L. — Z. O.-L.-V.-Bedstroo, St-Janskruid.

Men gebr. de toppen der plant, geplukt eer dat de bloemen gansch open

Hypericum.

Samenwassende meeldraden
van *Hypericum*.

zijn. Aftreksel van 15 à 30 gram. per liter water. Is samentrekkend, prikkelend, aanzettend en wormenverdrijvend. — Wordt bijzonder gebr. tegen de langdurige vallingen. — Het aftreksel der toppen op genever wordt gebr. als middel tegen de lastige spijsverteringen en de hardlijvigheid. — (Fig.)

Hypochoëris radicata L. — Z. Breebroeken.

I

Iberis amara L. en **I. umbellata** L. — Z. Patakons, Truweelken.

Ilex Aquifolium L. — Z. Huls(t), Huilst, Hulzenhout, Hoelst, Oelst.

Afkooksel van bladeren, tegen 30 à 60 gram. per liter water, wordt

gebr. als koortsverdrijvend en zweetverwekkend middel. — De vruchten zijn aanzien als zuiverend, brakingverwekkend en afzettend middel.

Impatiens Noli-tangere L. en *I. parviflora*
DC. — Z. Springer, Springkruid.

Deze soorten worden aanzien als een zuiverend, brakingverwekkend en afzettend middel. Worden zeldzaam gebr., omdat zij niet zonder gevaar schijnen te zijn.

***Iris germanica* L.** — Z. Glès, Glesch, Fleutte-Les'bloem, Leshoechel, Lees, Les', Les(s)chen, Lies, Lis', Lisch, Lischbloem, Hoflisch, Tamme-Lisch, Tamme-Lischi, Tore-Kappers.

Men gebr. de wortels en de onderaardsche stammen, die men in den zomer droogen laat. In groote hoeveelheid, zijn ze vergiftig.
— Men laat 120 gram. op 1/2 liter wijn trekken, als geneesmiddel tegen de waterzucht.
— Het poeder der gedroogde wortels en stammen (1 à 2 gram.) wordt gebr. als prikkelend, borstzuiverend en afzettend middel; wordt ook gebezigd om het lijnwaad welriekend te maken. — (Fig.)

a, Doorgesnedene bloem.

Iris.

***Iris Pseudo-Acorus* L.** — Z. Grachtlich, Kuiperslesch, Lès'gras, Lèsbloeme(n), Lèssen, Lisch, Liezen, Wil-Lès'bloeme(n), Wilde-Lis(ch), Wilde-Lis, Wilde-Lisschi, Wilde-Lies, Water-Lis.

In kleine hoeveelheid gebr., zijn de wortels en de onderaardsche stam versterkend; in grootere hoeveelheid hebben zij een zuiverend uitwerksel.

***Iris Xyphioides* Ehrh.** — Z. Biesbloem, Pastoorsteen.

J

Juglans nigra L. — Z. Amerikaanse Neuteboom.

Juglans regia L. — Z. Boomneuteboom, Euker, Eukernoteleer, Hokkenoteboom, Neukelêr, Neuteboom, Neutebom, Neutelare, Neutelore, Nokkenoteboom, Note(n)boom, Notelaar, Notelare, Noteleer, Noteleir, Noteleire, Okkeneuteboom, Okkenoteboom, Okkernote(n)boom, Okker-notelaar.

De bolster der noten is versterkend en samentrekkend (30 à 60 gram. afgekookt in 1 liter water). — Het aftreksel van noten met hunnen bolster op genever (koud), is een versterkend maagmiddel. Wordt ook gebr. tegen den buikloop en is zeer aan te raden ten tijde van den choléra. — Het aftreksel der bladeren (10 à 20 gram. per liter water) wordt gebruikt als thee tegen de scheurbuikachtige aandoeningen der huid en der oogen.

Juglans regia L., var. *à coque tendre* (*Noyer mésange*). — Z. Amandelnotelaar.

Juglans regia L., var. *à fruits très gros*. — Z. Boschnotelaar.

Juncus conglomeratus L., **J. effusus** L., **J. sylvaticus** Reich. — Z. Beersjen, Bieze(n), Biesemen, Bissen.

Juniperus communis L. — Z. Djeniverboom, Januverboom, Jeneivelboom, Jeneivelboemeke, Jeneverboom, Jeniverboom, Jenuverboom, Nijvelboom, Pekkè, Zeniverboom.

De vruchten zijn maagversterkend, afzettend, prikkelend en zweetverwekkend. Men mengt ze, in kleine hoeveelheid, met de spijsen en de sterke dranken; alzoo vergrooten zij den eetlust en vergemakkelijken de spijsvertering. Zij worden aangeraden in de scheurbuik, de huidziekten, de valling op blaas en longen. — De bladeren en de toppen der takken hebben dezelfde eigenschappen. — De asche van den Jeneverboom, zeer afzettend, wordt

Juniperus communis.

gebr. tegen de waterzucht. — 30 gram. van de vruchten of toppen der takken, in aftreksel op 1 liter water. — (Fig. bl. 516.)

Juniperus Sabina L. — Z. Zavelboom.

K

Kalmia latifolia L. — Z. Kalmia.

Kerria japonica DC. — Z. Gèl-Reuskes, Japansche-Roos, Konijn-Net.

L

Lactuca sativa L. — Z. Ezelsoor, Gekertelde-Sala, Leitu-Sala, Sala, Salaad, Salaai, Salauw, Saloed, Saloï, Saloo, Salouw, Sla, Slaad.

De bloeiende takken en de bladeren (in afkooksel, tegen 30 à 60 gram. per liter water), worden gebr. als slaapverwekkend, stillend, stuipwerend en afzettend middel, in geval van zenuwaandoeningen, zenuwachtigen hoest, miltziekte en buikpijn. — Het zaad, tot poeder gewreven, wordt ook gebr. tegen 2 à 4 gram. telkens.

Lagenaria vulgaris Seringe. — Z. Flessen.

Lamium album L. — Z. Damnetel, Doove-Netel, Doov'-Jèttel, Melktengel, Melktingel, Memmekens, Memmenkruid, Molekens, Tamme-Netel, Tamme-Tengelen, Wilde-Netel, Wilde-Tengel, Witte-Damnetel, Witte-Mammelutters, Witte-Mammezuigers, Witte-Neitel, Witte-Netel, Witte-Nettel, Witte-Tingel, Zoete-Tengel, Zuigers.

De bloemen, die bijzonder *versch* moeten gebr. worden, zijn samentrekkend en versterkend (aftreksel 10 à 20 gram. per liter water). Wordt aangeraden tegen vallen, buikloop, witten loop en bloedloop. — (Fig.)

Lamium purpureum L. — Z. Hoenderok, Malem.

Lappa Tournef. (in 't algen). — Z. Dokkeblad, Kermisgasten,

Klessen, Klet, Kletteren, Klissen, Klusters, Prollen, Stekels, Stekers.

Lamium album.

Men gebr. de tweejarige wortels, de bladeren en de zaden: de wortels moeten in de lente verzameld worden. Zijn zweetverwekkend, afdrijvend en bloedzuiverend, als men ze gedurende eenigen tijd gebr. Het zaad is afzettend. De versehe bladeren worden gelegd op de gezwollene wangen en lidmaten, alsook op de melkkorst. — Het aftreksel (koud) van 1/4 liter zaden per liter jenever wordt gebr. om het uitvallen van het haar te beletten. (MM. Aigret en François.)

Larix decidua Mill. — Z. Larie, Larik, Larix, Lerk, Lork, Luirik, Maleize. — (Fig.)

Lathyrus latifolius L. — Z. Bloemerwt.

Lathyrus odoratus L. — Z. Riekende-Erwt, Ruk-Erte.

Laurus Camphora L. — Z. CAMPHORA OFFICINALIS Nees.

Laurus nobilis L. — Z. Labrierboom, Larierboom, Laurierboom, Lauwelier, Lauweliereboom, Lavelier, Laveliereboom, Lawerierboom, Lèwerier, Louwelier.

De bladeren en zaden zijn aanzettend.

Lavandula Spica L. — Z. Lavendel, Lavender.

Dezelfde eigenschappen als de *Melissa officinalis* L. — Verschaft eene olie, die in den handel gekend is onder den naam van *Huile de Spic* en *Huile d'Aspic* (van 't lat. *Spica*).

Lemna L. (in 't algem.). — Z. Eendendrek, Eendeneten, Eendengerek, Eendengriet, Eendengroen, Eendengruun, Eendenkruid, Eendenmoes, Ganzengroen, Ganzendrek, Paddegerek, Paddegelijk, Puierek, Reut, Riet, Vorschendrek, Vorschenskool.

Worden uiterlijk gebr. (als verzachtend en verfrisschend) onder vorm van plaaster, in geval van verstuiking, kneuzing, brand of ontsteking.

Leontodon hispidus L. — Z. Kleine-Mollesalaad.

Lepidium sativum L. — Z. Boterhamkruid, Door, Hofkers, Kaars, Kass, Kers, Kes', Kresse, Kresson-Salaa, Sterkers.

Wordt met de salaad gegeten, om meer smaak bij te zetten. Is afzettend en scheurbuikverdrijvend.

Leptothrix. — Z. Microben.

Leucanthemum vulgare Lmk. — Z. PYRETHRUM LEUCANTHEMUM Coss. en Germ.

Leucoium vernum L. — Z. Cenèsse, Cenèskes.

Leuconostoc. — Z. Microben.

Levisticum officinale Koch. — Z. Laves, Lavesch, Maar, Manskracht, Mes', Processieplant.

Larix decidua.

Lichenes; Lichens. — Z. Grijsz-Mos'. — (Fig.)

Ligustrum vulgare L. — Z. Haagpreumkes, Maagdepalm, Mēdēkenspalm, Mērēkenspalm, Theeboom, Theehout, Vinkdoorn, Vinkelhout.

Korstmossen (fr. *Lichens*). — *Parmelia*, op een boomtak groeiende en vruchtlegers (*apotheciën*) dragende.

a, Vergrootte *apothecie*; — *b*, doorgesneden *apothecie* en nog meer vergroot; — *c*, zaaddoosje (*theca*) bevattende 8 kiemkorreltjes of sporen; — *d*, 2 sporen meer vergroot.

a, *Pertusaria communis*, van boven gezien; — *b*, doorsnede, toonende 2 zaadlegers of *apotheciën*; — *c*, 2 zaaddoosjes (*theca*) bevattende de kiemkorreltjes of sporen.

Cladonia pyxidata; onvruchtbaar.

Cladonia coccifera, dragende, op de toppen, samenvloeiende zaadlegers of *apotheciën*.

Lilium auratum Lindl. — Z. Gouden-Lelie.

Lilium candidum L. — Z. Witte-Lélé, Witte-Lelie, Witte-Lél, Witte-Lilje, Witte-Ligne.

De bollen worden gebr. (onder vorm van plaaster) als weekmakend middel. — (Fig. bl. 520.)

Lilium croceum Desf. — Z. Geel-Lelie, Geel-Ligne, Geel-Lilje, Gele-Lélé, Geluwe-Lelie, Héve-Lelie, Roode-Lélie. — (Fig. bl. 520.)

Lilium Martagon L. — Z. Krul-Lelie.

Lilium tigrinum Gawl. — Z. Tiger-Lelie.

Limnanthemum nymphaeoides Link. — Z. Dokkebladje, Klein-Dokkebladje.

Linaria bipartita L. — Z. Fijn-Vlasken.

Linaria Cymbalaria Mill. — Z. Kasteelbloemekens.

Linaria vulgaris Mill. — Z. Apenmuilkens, Gaperkens, Hondekens, Knaperkens, Konijnenbakkes, Leeuwenmeilkens, Poepers, Vlaskruid, Wil-Flas, Wille-Birremuilkes, Wild-Vlas.

Linum alpinum Jacq. — Z. Blauwe-Vlas.

Linum grandiflorum Desf. — Z. Roode-Vlas.

Lilium candidum.

Onderaardsche boldragende
stam van *Lilium*.

Linum usitatissimum L. — Z. Vlas.

Het vlaszaad (of lijnzaad) is slijmachtig, weekmakend, verzachtend en afzettend. — De lijnzaadolie (30 gram.) is lossend.

Lippia citriodora Kunth. — Z. Citroenkruid.

Liriodendron tulipifera L. — Z. Tulpenboom.

Lobelia Erinus L. — Z. Lobelia.

Lolium multiflorum Lamk. — Z. Engelsch-Gras.

Lolium perenne L. — Z. Dendermondsgras.

Lolium temulentum L. — Z. Dronkaard.

Het zaad is vergiftig eer het gansch rijp is; het verliest zijne kwaaddoende eigenschappen door de verdrooging en het rijpworden.

Lonicera Caprifolium L. — Z. Berenklaauw, Dokkeblad, Geeteblaars, Geitenblad, Geitenklaver, Kamperfoelie, Koningskruid, Memzuigers, Ranken.

Het aftreksel der bloemen is borstzuiverend. De *gedroogde* vruchten zijn afdrijvend.

Lonicera Periclymenum L. — Z. Duivelsnaaigaren, Duivelsnaaigarenhout, Memmen, Memmekens, Pijpkens.

Dezelfde eigenschappen als de voorgaande soort.

Lonicera tatarica L. — Z. Huwelijk. — (Fig. bl. 521.)

Lotus corniculatus L. —

Z. Jesukenspootkens, Klisklaver, Steenklaver.

Lunaria biennis Mönch.

— Z. Cente(n), Geld, Judas'geld, Judas'penning.

Lupinus luteus L. — Z.

Koffieboontjes, Koffijboo-

Veelvoudige botten van *Lychnis*. *Luzula campestris*.

Eene bloem (vergroot).

nen, Lupien, Phlippiene, Schaapsboontjes.

Het zaad van deze en van de naburige soorten (*L. albus* L., *L. hirsutus* L. en *L. varius* L.) wordt somtijds als koffij gebruikt.

Luzula campestris DC. — Z. Hazegers, Hazegras. — (Fig.)

Lychnis chalcidonica L. — Z. Constantinopelen, Constantinopolitaan, Hanekam, Jerusalemsbloem, Kruis-van-Malta, Roode-Kruiskens.

Lychnis coronaria L. — Z. Christus'oogen.

Lychnis Flos-Cuculi L. — Z. Cathrienewiel, Hanepooten, Koekoeksbloem. — (Fig.)

Lychnis Githago Lmk.

— Z. AGROSTEMMA —.

Lycoperdon Fr. (in 't algemeen). — Z. Duivelsbrood. — Z. ook BOVISTA.

Lycopersicum esculentum Dun. — Z. Liefde-Appelen, Tomate(n).

Bloemblad van
Lychnis Flos-Cuculi.

a, Sporenhulsel, met
schutblad; — b, sporen
of kiemkorreltjes

Lycopodium clavatum,
met sporendragende aartjes.

Lycopodium chamaecyparissus Al. Br. — Z. Heksendans.

Lycopodium clavatum L. — Z. Berenklaauw. — (Fig. bl. 521.)

Lysimachia Nummularia L. — Z. Eenenderm.

M

Magnolia L. (in 't algemeen). — Z. Magnolia.

Mahogoni. — Z. SWIETENIA MAHOGONI.

Mahonia aquifolia Nutt. — Z. Bloemhulst.

Malcolmia maritima R. Br. — Z. Katoenwinkel.

Malope trifida Cav. — Z. Brugsche-Zot, Kaaskenskruid.

Malus communis Poir. — Z. Appelaar, Appeleer, Appelboom, Belle-fleur, Capendu, Groening, Guldeling, Kattkop, Kriekappel, Panappel, Peerappel, Panning, Peerin, Ramelèr, Ribbing, Winterstreping, Zomerstreping, enz. — (Fig.)

Malva rotundifolia L.; *M. sylvestris* L.; *M. Alcea* L. — Z. Broeikes, Broodjesplant, Brookens, Kaasbrood, Kaaskenskruid, Kattekeeskenskruid, Keeskenskruid, Kerskenskruid, Keskenskruid, Kés-keskraud, Koekskens, Koekskeskruid, Kooskeskruid, Malem, Maluwe, Mastellekens, Mastellekenskruid, Molm, Pappels, Paternosterskruid, Paternostersbol-lenkruid.

De gekookte planten worden als plaaster gebruikt in de onstekende aandoeningen. Twee grepen per liter water. — (Fig. bl. 522 en 523.)

Mamillaria Haw. — Z. Cactus (vl. wdbk.).

Mandragora officinalis Mill. — Z. Alaunwottel.

Matricaria Chamomilla L. — Z. Apel, Appellijn, Ebbelijn, Epellijn, Eppellijn, Kamermeille, Kameule, Kamielebloem, Kamil, Kamilbloem, Kamille, Kamillebloem, Kermil, Komil-lebloem, Kramil, Lepellijn, Mater, Moederkruid, Opellijn, Oplène, Stink-Wied, Uppellijn.

De bloemen dezer plant hebben een groot getal eigenschappen en mogen gerekend worden onder de nuttigste onzer inlandsche flora. Zij zijn versterkend, prikkelend, koorts- en wormverdrijvend, maandstondenver-

Doorgesnedene bloem van
Malus communis.

Samenwassende meel-
draden van *Malva*.

wekkend en stuipwerend. Zij mogen aanzien worden als één der beste inlandsche koortsverdrijvende middelen; zijn worden ook met nut gebruikt tegen het pootje en de aanvallen der moederkwaal. — Aftreksel van 5 à 6 bloemen, per tas kokend water. — (Fig. bl. 524.)

Malva sylvestris.

Medicago Lupulina L. — Z. Klaverhooi, Kleine-gèle-Klee, Steenklaverkes, Steenklavers, Wilde-Klaverkens.

Medicago maculata Willd. — Z. Bloedplant, Doornenkroonbloem, Jerusalemsklaver, Lijden-van-Onzen-Heer, Passieklaver.

Medicago sativa L. — Z. Engelsche-Klaver, Fransche-Klaver, Fransche-Klovere, Franse-Klaver. Luzeern, Luzern, Luzerne, Luzerre, Zeve(n)-Jaar(s)-Klaver.

Matricaria Chamomilla.

Melandryum diurnum Dmrt., var. *flore pleno*. — Z. Fransch-Roosken.

Melilotus caeruleus Lam. — Z. Geneesbloem.

Melissa officinalis L. — Z. Citroenkruid, Palingskruid.

Aftreksel van bloemen, bladeren en takken (5 à 10 grammen per 1/2 liter water) wordt gebruikt tegen de miltziekte, scheelhoofdpijn en hartkloppingen. Het gebruik van dit aftreksel, als ook van het Melissawater der Karmelieten, voorkomt, zoo men beweert, de geraaktheid en de congestiën. — (Fig. bl. 525.)

Melocactus Tournef. — Z. Cactus (vl. wdbk.).

Mentha aquatica L. en **M. rotundifolia** L. — Z. Mént, Mente, Méntha, Meunt, Mint, Mintekruid, Minthje, Moent, Moentj, Munt, Muntekruid, Muskuskruid.

Dezelfde eigenschappen als de *Mentha piperita* L., maar in lageren graad. — (Fig.)

Mentha arvensis L. — Z. Bruinenheilige, Bruinheilige, Knatsover, Kruismunt, Veldmunt, Wilde-Munt.

Dezelfde eigenschappen als de volg. soort, maar in lageren graad.

Mentha piperita L. — Z. Pèpèrémunt, Peperminte, Pepermoejnt, Pepermunt. — (Fig. bl. 526.)

1. *Mentha rotundifolia*.
2. *Mentha sylvestris*.

Melissa officinalis.

Men gebruikt 5 à 10 gram. bladeren of nog niet bloeiende toppen, in aftreksel, per liter water. Zij zijn aanzettend, stuipwerend en windbrekend; zij werken gelijk de kamfer en de ether. Men gebr. ze tegen scheelhoofdpijn, hartkloppingen, choléra, buikloop, miltziekte, kortborstigheid, enz.

Mentha velutina L. — Z. Kattekruid.

Dezelfde eigenschappen als de voorg. soort, maar in lageren graad.

Menyanthes trifoliata L. — Z. Echelkoolen, Waterklaver.

De gansche plant wordt gebr. als versterkend middel en ook als middel tegen de scheurbuik. In het noorden wordt zij gebruikt in het vervaardigen van het bier, ale, porter, enz. — Aftreksel van 15 à 25 gram. per liter water of bier. De plant wordt *gedroogd* gebruikt. — (Fig. bl. 526.)

Mercurialis annua L. — Z. Schijtkruid, Sténkerskruid, Witte-Nachtschade.

Eertijds werdt deze plant veel gegeten; heden nog wordt zij, in Duitschland, gebruikt gelijk de *Spinazie*. Zij heeft buikzuiverende eigenschappen, die, onder 't volk, genoeg gekend zijn. Men ziet ze ook aan als wormverdrijvend en afzettend. — Van afkooksel 20 à 50 gram. per 1/2 liter water. De *gansche* plant wordt gebezigd, *versch* en, bij voorkeur, eer dat zij in bloei is.

Mentha piperita.

Menyanthes trifoliata.

Mesembryanthemum crystallinum L. — Z. Ijsplant.

Mespilus germanica L. — Z. Mespelboom, Mespeler, Mespels, Mispelaar, Mispelare, Mispelboom, Mispeler, Wispeler. — (Fig. bl. 527.)

Micrococcus. — Z. Microben.

Mimosa pudica L. — Z. Krudeke-en-roert-mi-niet, Krudje-roer-me-nie, Kruiden-roer-mij-niet, Kruike-roer-mij-nie, Kruiken-en-roere-mij-niet, Kruidje-ruur-mich-nie, Kruiken-en-roert-mi-niet, Kruiken of Kruitsen-roert-mij-nie, Truiken-roer-mij-niet. — (Fig. bl. 527.)

Mimulus moschatus Dougl. — Z. Apenbloemeken, Muilkens, Musk, Muskens, Muskus.

Molinia caerulea Mönch. — Z. Beunt, Bunt, Buntpijl, Hazegers, Hofzegers, Keesstroo, Kwà-Jongens, Pijpenhengst, Pijpenkeuters, Pijpenrijders, Pijpreumers, Schouwvegers.

Monardia didyma L. en *M. fistulosa* L. — Z. Pommaad, Riekmoes, Soldatenpluim.

Morchella esculenta Fr. — Z. Marellen, Marille, Morellen, Topmarellen. — (Fig.)

Morus elastica. — Z. Boogenhout.

Doorgesneden
vrucht van *Mespilus*.

Blad van *Mimosa*.

Morchella esculenta.

Morus nigra L. — Z. Moerbeezboom, Moerbezenboom, Moerbeziënboom, Moerbezeleere, Moerebezieboom, Moerboom, Spaansche-Moerbezeleer. — (Fig.)

Musa Ensete Gmel. — Z. Banaanboom. — (Fig. bl. 528.)

De vruchten zijn eetbaar en verschaffen een der kostelijkste levensmiddelen voor de warme landen.

Muscari botryoides Mill. en *M. racemosum* Mill. — Z. Biehuizeke(n), Bieckorf, Bieckorfje, Blauw-Druifkes, Dreufkes, Druifkes, Paaskèskes, Perelkens, Pirrelkes, Spinnerokskens, Spinrokken, Traantje.

Muscari comosum Mill. — Z. Blauwen-Regen.

Musci. — Z. Moess', Mos'. — Z. ook Moeras —, Pin —, Water —. — (Fig. bl. 528 en 529.)

Vrucht van
Morus nigra.

Myosotis L. (in 't algemeen; maar bijzonder de *M. palustris* With.). — Z. Blauwselfloemekens, Blommeke-vergeet-mij-nie(t), Boterbloemekens, Deze-kensoogskens, Diézekesoogskes, Duzenduugskes, Hemelsblomke, Hoe-langer-hoe-liever, Jesukensbloem, Jesukenshochtskens, Lieve-Vraubloemekes, Lieve-Vrouwbloemekens, Mariabloemkens, Mariabloemekens, Muizenoores, O.-L.-Vrouwenblommekes, O.-L.-Vrouweblomptjes, O.-L.-Vrâblommekes, Rêspapblommekes, Rijspap, Vergeet-mij-niet, Vergeet-mij-nietjes, Vergeet-me-nie, Verget-mich-nie, Ziet-gij-mij-geerne? — (Fig. bl. 529.)

Musa Ensete.

Vruuchtdragende Mosplant. — *a*, Bladeren; — *b*, steeltje; — *c*, hulsel (urne) dat de kiemkorreltjes of sporen bevat; — *d*, afvallend dekseltje.

Vruuchtdragende *Sphagnum* of Veenmos.

Myrica Gale L. — Z. Gagel, Hagel.

Myristica fragrans Thunb. — Z. Kruinoot, Misz(w)oit, Muskoot, Muskouwt, Musk(w)oit, Notemuskoot.

2 soorten van cellen bij
Sphagnum.

Myosotis palustris.

In kleine hoeveelheid gebruikt, is deze plant nuttig bij zwakheid der maag; zij is verduwingbevorderend en bewijst dienst aan al de personen die groote ophitsing noodig hebben.

N

Narcissus Jonquilla L. — Z. Gele-Meilelie, Moleken.

Narcissus poeticus L. — Z. Akefeep, Jannetten, Jennettekens, Moleken, Narciss(e), Pinksterbloemen, Sinkjebloemme, Sinksenbloemen, Sinksenlelie.

Narcissus Pseudo-Narcissus L. — Z. Narcisse, Paaschbloemen, Paaschblom, Paaschlelie, Pijpekens, Poësbloemme, Taailoos, Taalroos, Tijkeloos, Tijlocës, Tijloos, Tuitelooze, Zomerzotteken, Zomerzotten.

Nasturtium officinale R. Br. (*N. fontanum* Aschs.) — Z. Kesse, Waterkers, Waterkas', Waterkès'.

Men eet de verse plant. Zij is prikkelend, bloedzuiverend en scheur-buikgenezend. Men gebruikt ze tegen deze laatste ziekte en ook tegen de verstopping der ingewanden; zij is zeer geraadzaam voor de miltzieke, de zwartgalligen en ook voor de personen die aan lijfmoederontsteking lijden.

Nasturtium palustre DC. — Z. Wilde-Ke(r)s.

Heeft omtrent dezelfde eigenschappen als de voorg. soort.

Nepenthes distillatoria L. — Z. Kruiskensbloem. — (Fig. bl. 530.)

Nerium Oleander L. — Z. Oleander.

Nicandra physaloïdes Gärtn. — Z. Judasblaas.

Nicotiana Tabacum L. — Z. Tabak, Tobak, Toebak.

Tabakrook, of afkooksel van 30 à 60 gram. tabak per liter water, wordt sedert lang gebruikt, onder vorm van darmbespuiting, om de verdrinkene tot het leven terug te roepen. — Het tabakrooken kan dienst bewijzen aan degenen die aan zenuwachtige kortborstigheid lijden. — (Fig.)

Nigella damascena L. — Z. Dikke-Spinnekoppen, Jufferken ('t)-in-'t groen, Nichelbloem, Spinnekoppen.

Blad van *Nephenthes*.

Nicotiana Tabacum.

Nuphar luteum Sibth. en Sm. — Z. Boterstampers, Boterstanden, Boterstandekes, Dokkeblad, Dokkebloem, Gele-Waterlelie, Geluw-Waterlelie, Peene-Blad, Peerdevoet, Plompen.

Nyctago Jalapae DC. (*Mirabilis Jalapa* L.). — Z. Nachtschade, Schoone-bij-nachte.

Nymphaea alba L. — Z. Dokkeblad, Dokkebloem, Peerdevoet, Plompen, Waterlelie, Witte-Boters'andekes, Witte-Waterlelie.

O

Oenanthe peucedanifolia Poll. — Z. Broeknoten.

Oenanthe Phellandrium Lmk. — Z. Pomp. Tunniges, Waterpee, Waterpomp, Waterscheerling.

Vergiftige plant. — Het zaad wordt bijzonder gebruikt als middel tegen de longtering. Zijn gebruik verzacht den hoest en vergemakkelijkt de borstzui-

vering. Men wrijft het tot poeder en bezigt 1 à 4 gram. met een weinig honig. Men kan ook het aftreksel gebruiken, tegen 4 à 15 gram. per liter water. — De voorg. soort (*Æ. peucedanifolia* Poll.) is niet vergiftig.

Oïdium. — Z. Schimmel. — (Fig.)

Olea europaea L. — Z. Olaaifboom, Oliefboom, Olijfboom.

Ononis spinosa L. — Z. Duivelsdoorn, Heidoornen.

Het afkooksel der wortels, bladeren en bloemen (30 à 60 gram. per liter water) is een goed afzettend middel, te gebruiken in de verscheidene blaas-aandoeningen.

Schimmel die de ziekte van den Wijnstok veroorzaakt (*Oidium*).

Doorgesneden bloem van *Onopordion Acanthium*.

Opuntia. *Echinocactus.* *Cereus.*

Orchis Morio.

Onopordon Acanthium L. — Z. Groote-Dissel, Paardedistel, Peeredistel, Pèredistel. — (Fig. bl. 531.)

De jonge wortel wordt, op sommige plaatsen, tot voedsel gebruikt. — Het ontvangbed of bloembodem der plant (fr. *réceptacle*) kan ook gegeten worden, gelijk het gebeurt met die van de Artisjok (fr. *Artichaut*).

Oplismenus Crus-galli H. en B. — Z. Vogelvoet.

Opuntia Mill. — Z. Cactus (vl. wdbk.). — (Fig. bl. 531.)

Orchis latifolia L., **O. maculata** L., **O. mascula** L., **O. Morio** L. — Z. Koekoek, Koekoekbloemen, Kullekenskruid, L.-V.-Handekens.

De knollen dezer planten (en bijzonder van *O. mascula* L.) zijn versterkend en slijmachtig; zij verschaffen de inlandsche *Salep*. Om deze voor te

Bolvormige knollen van
O. Morio.

Onderaardsche handvormige
knollen van *O. maculata*.

Bloem van
Orchis maculata.

bereiden, plaatst men de knollen in kokend water; men warmt tot dat zij als deegachtig worden; dan neemt men ze uit het water en doet ze zoo rap mogelijk droogen. Men bewaart ze, aan eenen draad geregen of tot poeder gewreven, om ze verder voor te bereiden op 't oogenblik zelf dat zij moeten benuttigd worden. Men neemt dit geneesmiddel met vleeschsoep of met melk. Het is voordeelig voor de genezende personen en ook voor die welke aan toring, aan blijvendenden buik- of bloedloop lijden. — (Fig. bl. 531 en 532).

Origanum Majorana L. — Z. Madelein.

Origanum vulgare L. — Z. Bergvreugd, Orégo.

De bloeiende uiteinden der plant worden gebruikt als versterkend, aanzettend, zweet- en maandstondenverwekkend, maagversterkend en stuipwerend middel. — In geval van pijnlijke maandzuivering wordt het aftreksel als voetbad gebruikt. — In de andere gevallen gebruikt men *inwendig* het aftreksel van 1 of meerdere vingergrepen bloeiende toppen per 1/2 liter water.

Ormenis nobilis J. Gay. — Z. ANTHEMIS NOBILIS.

Ornithogalum nutans L. — Z. Lelie-van-Park, Park-Lelie.

Ornithogalum umbellatum L. — Z. Acht-Ure-Bloem, Elf-Ure-Bloem, Klijsterbloem, Koornster, Koornsterre, Kraai-look, Leslook, Lookbloem, Morgenster, Noenbloem, Sterrekens-van-Bethleem, Sterren, Twelf-Ure-Bloemkens, Veldlook, Wilde-Look, Zeven-Ure-Bloem.

De onderaardsche bollen der plant zijn eetbaar. Men kan ze voorbereiden, gelijk de Kastaniën, in kokend water of onder de brandende asche. — (Fig.)

Ornithopus sativus Broth. — Z. Séradèl, Sidèl, Sikadèl, Sintadel, Sitadèl.

Orobanche minor Smith. — Z. Kattestjèten, Toppen, Totsen, Wielen. — (Fig.)

Ornithogalum umbellatum.

2, 3. — *Orobanche levende*, als woekerplant, op den Kemp.

Oryza sativa.

a, Bloeiwijze; — b, afgezonderd aartje; — c, ontnaakte bloem.

Orobanche Rapum Thuill. — Z. Smeerveuttel.

Orobis vernus L. — Z. Bloemkorfken, Meisjes-en-Jongens.

Oryza sativa L. — Z. Rijs. — (Fig. bl. 533.)

Oxalis Acetosella L., *O. stricta* L. — Z. Hazekensklaver, Hazeklaver, Hazesilker, Hazesurkel, Koekoek, Koekoeksklaver, Koekoeksslaad, Koekoeks-sulker, Meuttekensklaver, Sulker, Surkel, Vorschensurkel, Zute-Soulker.

De *O. Acetosella* L. wordt versch gebruikt of wel gedroogd : de plant wordt omtrent Paschen geplukt, van daar de naam van *Alleluia* die haar soms gegeven wordt. Zij bevat eene groote hoeveelheid van overzuringzuur van potasch (*suroxalate de potasse*). Men gebruikt ze, bijzonder in Zwitserland en Duitschland, tot het voorbereiden van het zuringzout of dubbel-zuringzure potasch (*bioxalate de potasse*). De *Rumex Acetosa* en *R. Acetosella* worden tot hetzelfde einde gebruikt. — De *O. Acetosella* wordt gebezigd als ververschend en afzettend middel, ook als scheurbuikwerend en als nuttig tegen de ziekten der piswegen. In sommige streken wordt de plant als salaad gegeten.

Oxalis corniculata L. — Z. Koekoeksurkel, Vorschensurkel.

Heeft dezelfde eigenschappen als de voorg. soort.

Oxalis rosea Jacq. — Z. Roze-Klaver.

Oxycoccus palustris Pers. — Z. Goorbès, Goorbezeke(n)s.

P

Paeonia albiflora Pall. — Z. Witte-Peerdsroze(n).

Paeonia officinalis L. — Z. Balroos, Boerenpioen, Kornelisrozen, Kerkerozen, Piadsroze(n), Pioen, Pijloenroos, Pioenrozen, Pipioenen, Potrozen.

Paeonia papaveracea. — Z. Houtpioene.

Panicum miliaceum L. — Z. Kanariezaad, Mil, Mille, Millezaad, Milt, Vogelzaad.

Papaver Rhoeas L., *P. Argemone* L. — Z. Donderbloem, Eulbloem, Heul, Heulbloemen, Kankerbloem, Klaprozen, Kobabloem, Koërbloem, Kol, Kolbloem, Kolblom, Kollebloem, Kolleblomme, Koolbloem, Koolblomme, Kruiskensbloem, Roei-Koreblom, Roode-Kolbloem, Stink-Rozen, Weulverbloem, Wilde-Heul, Wulve-Roos.

De bloemen zijn slijmachtig, verzachtend, stillend en borstzuiverend. Men geeft ze, voorbereid gelijk de gewone thee (aftreksel) tegen de vallingen vergezeld van droogen hoest, tegen den kinkhoest, de stuipen der kinderen, de scheelhoofdpijn, de hevige ontstekingen der borst, de longziekte en de

zijdepijn. — Voor 't aftreksel der bloemen gebruikt men 4 à 16 gram. per liter water.

Papaver somniferum L. — Z. Dobbele-Kolleblomme, Eulbloem, Groote-Kol, Groote-Kolbloeme, Groote-Kolleblomme, Heul, Heulbloeme, Heulblom, Holhuisbloemen, Huil, Kollebloem, Koolbloem, Meikoppen, Olebloem, Olebossen, Olieklossen, Slaapgoed, Slaapkoppen, Slaapkruid, Slaaproos, Slaaproze, Slaapruste.

Zaadbol van
Papaver.

De zaadhuisjes der plant zijn slaapverwekkend. Zij bevatten dezelfde hoofdstoffen, maar in kleinere hoeveelheid, als de *opium*. Deze is niets anders dan het vocht dat uit de insnijdingen vloeit, in den stam en de zaadhuisjes gedaan, vóór de rijpheid. De wezenlijke hoofdstoffen van den *opium* zijn de *morphine*, de *narcotine* en de *codéine*. — Het aftreksel der zaadhuisjes (zonder het zaad), tegen 20 à 30 gram. per 1/2 liter water, wordt ingenomen tegen de prikkeling der luchtpijpen, der maag en der ingewanden; ook tegen den zenuwachtigen hoest en het krampachtig braken. — Het afkooksel wordt gebruikt, als gorgelwater, in verscheidene aandoeningen van den mond en van de keel (20 à 30 gram. per 1/2 liter water). — Volgens onlangs gemaakte proeven, zou het wit sap dezer plant een middel zijn tegen de steken der bieën; het zou de wonde gevoelloos maken. — (Fig.)

Passiflora L. (in 't algemeen). — Z. Doornekroon, Passiebloem, Passieblomme.

Pastinaca sativa L. — Z. Passenokels, Pastenaak, Pastenakel(s), Pastenaken, Pastenokel, Pastinaak, Pastenokelen, Pessenaken, Pestenakel, Pestenaken, Pistnankel, Postenakel, Witte-Pee.

Men gebruikt de wortels en het zaad. De wortel bevat 10 à 12 per % suiker en is een gezond en krachtgevend voedsel. In melk gekookt, wordt zij veel aangeraden voor de personen die aan toring lijden of van zwakke gezondheid zijn. — Het zaad wordt genomen, als worm- en koortsverdrijvend, tegen 4 à 6 gr. *in natuur*, of 8 à 12 gr., per liter water, als *aftreksel*.

Pelargonium L. (in 't algemeen). — Z. Geranium, Kranebek, Pelargonium.

Peltigera canina Hoffm.; **P. rufescens** Hoffm. — Z. Jadelêver.

Het afkooksel dezer planten (*Schildmos*), die op de groezen tegen den grond groeien, wordt, op vele plaatsen, gebruikt als samentrekkend middel voor de kalveren.

Persica laevis DC. — Z. AMYGDALUS PERSICA, var. LAEVIS.

Petasites officinalis Mönch. — Z. Koekeps, Wolverblaren.

Petroselinum sativum Hoffm. — Z. Persalle, Persijl, Persijn, Pessèlle, Petersil, Petersilie, Petersille, Pieselle, Pieterselie, Pieterselle, Pietersil, Pietersille.

De wortels zijn prikkelend, afzettend en zweetverwekkend; men gebruikt ze in de verstoptheid der ingewanden, de waterzucht, het graveel, den witten vloed en bij het wegblijven der maandstonden. (Afkooksel der wortels, tegen 15 à 60 gram. per liter water.) — Daarenboven wordt de plant ook aanzien als een goed koortsverdrijvend middel, bijzonder sedert de ontdekking van den *apiol* (eene vluchtige, uit het zaad der plant getrokken olie). De *apiol*, wordt met den besten uitslag tegen de tusschenpoozende koortsen gebruikt, alsook tegen het achterblijven en het pijnlijk voortkomen der maandstonden.

Petunia nyctaginiflora Juss., **P. violacea** Lindl. — Z. Betunia, Petunia, Petuniaats.

Phalaris canariensis L. — Z. Kanariezaad, Plat-Zaad, Totsen, Vogelgerst, Vogelzaad, Wit-Zaad.

Phalaris variegata Coss. en Germ. — Z. Gestreept-Lisch, Lintkruid, Lintriet, Streepke(n)s-Gès, Strikken, Strikske(n)s, Zijden-Linten.

Phaseolus vulgaris L. (type). — Z. Bieune, Boïnen, Boone(n), Perche-Princesse(n), Perse-Boonen, Staak-Boone(n).

Phaseolus vulgaris L., var. *Haricot-Sabre*. — Z. Snaboone(n), Snaai-boone, Snéboonen, Snieboontjes, Snijboone(n), Snijbeuntjes, Snoïboeene.

Phaseolus vulgaris L., var. *à fruits très nombreux*. — Z. Boone-van-Abondantie.

Phaseolus vulgaris L., var. *à belles fleurs et peu de fruits*. — Z. Boone-van-Genuchte.

Phaseolus vulgaris L., var. *naine*. (Fr. *Haricot nain*). — Z. Hutteboon, Lekkerbeet, Prencessen, Princessen, Princeskes, Princetjes, Steufkesboone, Struikboonen, Struikboontjes, Struikprincessen, Suikerboonen, Sukerboontjes.

Phaseolus vulgaris L. (autres var.). — Z. Boterboon, Molleboon, Roomsche-Boon. Smouter, Struikprincessen, Uitdoener.

Philadelphus coronarius L. — Z. Oranjbloem, Oranjehout.

Phleum pratense L. — Z. Lammersteerten, Rattesteerten.

Phlox L. (in 't algemeen). — Z. Kermisblomme, Meulekens. — (Fig.)

Phlox Drummondii Hook. — Z. Kruipflok, Vlambloem, Vuurbloem.

Phormium tenax L. — Z. Groote-Lesse.

Phragmites communis Trin. — Z. Dekriet, Lès'.

Physalis Alkekengi L. — Z. Krieksken-in-'t hemd, Krieksken-in-zak of in-den-zak.

Bloem van *Phlox*.

Picea alba Link. — Z. Zilver-Den.

Picea excelsa Link. — Z. ABIES EXCELSA.

Pilocereus senilis Lem. — Z. Kop-van-den-ouden-Man.

Pimpinella Anisum L. — Z. Anaais, Anès, Anies, Anijs.

Het zaad is een prikkelend en afzettend middel, aan te raden bij zwakheid van maag en ingewanden.

Pinus maritima Poir. — Z. Groven-Dèn, Heksemast.

Dezelfde eigenschappen als de *Pinus sylvestris*.

Pinus Strobilus L. — Z. Borstelspar.

Pinus sylvestris L. — Z. Boschspar, Deel, Deen, Dein, Deine, Dèn, Denneboom, Mast, Mastenboom, Pijnboom, Pijn, Pijnappelboom, Pijnboom, Sparappelboom, Sparre, Spèr, Sperre.

Het sap van den boom is aangeraden voor de personen die aan de longtering blootgesteld zijn; het versterkt de maag, vermeerdert den eetlust

Piper nigrum.

a, bloem; — b, dorgesnedene vrucht.

Pinus sylvestris.

en helpt de spijsvertering; wordt ook gebruikt tegen den witten vloed en de zinkingen op de blaas. — (Fig.)

Piper nigrum L. — Z. Péper, Péper. — (Fig.)

Pisum arvense L. — Z. Blauw-Tros, Velderte, Veldetten.

Pisum sativum L. — Z. Aarten, Arte(n), Aten, Eerte, Èète, Eirte(n), Ekkes, Erreweten, Erte(n), Erveten, Erwetjes, Èten, Etten. — *Varieteiten* :

Z. Erwtje-Twee. Groote-Klimmer, Klimmer, Krombek, Kruiperwt, Rijserwt, Schelperwt, Twee-Bloem, Uitdoener.

De Erwtten maken eene zeer voedzame spijs uit. — (Fig.)

Plantago lanceolata L. —

Z. Hondsklaver, Honderebben, Hondsebbe(n), Hondsebbe(n), Hondsebbe(n), Hondsebbe(n), Rebbe, Ribben.

Dezelfde eigenschappen als de volgende soort.

Plantago major L. — Z. Bree-wegsblaren, Geneesblaren, Straatblaren, Weegblaren, Weegbree,

Weegzaad, Weekschoon, Wegaardsblaren, Wegbeetblaren, Wegblaren, Wegboomblaren, Wegbree, Wegeblaren, Wegesblaren, Wegenbeet, Wegesblaren, Wegkruid, Weversblaren.

Eene goede vingergreep zaad, onder vorm van aftreksel op heete melk gebruikt, doet den buikloop ophouden. — De gekneusde of gestampte bladeren worden op de steken van bieën, muggen, en andere insekten gelegd, alsook op de kliergezwelachtige zweren.

Plantago media L. — Z. Schaapsooren.

Dezelfde eigenschappen als de voorg. soort. — (Fig.)

Pisum sativum.

Plantago media.

Onderaardsche stam van *Polygonatum*.

Platanus orientalis L. en *P. occidentalis* L. — Z. Eepelboom, Pielaan, Plaan, Plaanboom, Plane, Plataan.

Platycerium alcicorne. — Z. Hertshoorn.

Plectranthus fruticosus Hérit. — Z. Coluzen, Morasteengels, Plantegen-de-Jicht, Rhumatikplant, Rhumatismplant.

Vele personen beweren dat de tegenwoordigheid dezer plant in de kamer, waar men verblijft, genoegzaam is om de zinkingen en de jicht te genezen.

Poa annua L. — Z. Padegès', Witte.

Polygonatum multiflorum All. — Z. Neteldoekskens.

Polygonatum officinale All. — Z. Meibloemen. — (Fig. bl. 538.)

Polygonum aviculare L. — Z. Edderik, Hedderik, Hedderink, Ridsel, Verkensgers, Verkensgras, Verkensklaver, Verkenskruid, Verkesgès', Verkesgroes, Weeggers, Wegengras, Wegentree, Zwijnsgès', Zwijntjesgers.

Het afkooksel der gansche plant wordt gegeven tegen den buikloop. Is ook een goed middel, zoo eenige beweren, tegen den suikerhoudenden pislloed (fr. *diabète sucré*).

Polygonum Convolvulus L. — Z. Wilde-Boonen, Wilde-Boonranken.

Polygonum Hydropiper L. — Z. Rids, Waterrids, Waterridsel.

Polygonum orientale L. — Z. Turksche-Boekweit, Vossesteerten.

Polygonum Persicaria L. en *P. lapathifolium* L. — Z. Reds, Reedsel, Rids, Ridsel, Rodse, Roods, Roodsel, Ruds, Smert, Wilde-Wilgen.

Het afkooksel der gansche plant wordt gebruikt als zacht samentrekkend middel tegen den buik- en bloedloop.

Polypodium vulgare L. — Z. Boomvaren, Eikevaren, Paddevaren, St-Jansvaren.

Afkooksel van 20 à 30 gram. van den wortel wordt gegeven tegen de ziekten der borst : hoest, vallingen, kortbors-tigheid, enz. — (Fig.)

Populus Tournef. (in 't algemeen). — Z. Popelier, Populier, Puipelèr.

Populus alba L. — Z. Abeel, Abeele, Witboom, Without, Witte-Popelier.

De bladeren en de schors, in afkooksel, hebben koortsverdrijvende eigenschappen.

Populus balsamifera L. — Z. Balsem-boom.

Populus canadensis Burgsd. en P.

nigra L. — Z. Achtkant, Achtkantenboom, Achtkanter, Cana, Canada, Canadas', Gauwgroot, Popelier-Canada, Populier.

Men plukt de knoppen dezer boomen eer dat de bladeren verschijnen. Het

Polypodium vulgare.

1. Bladeren; — 2. Onderaardsche stam; — 3. Jong blad.

aftreksel van 10 à 20 gram. per liter water is zweetverwekkend, afzettend en balsemachtig; het wordt gebruikt tegen de longziekten en de aandoeningen van nieren en blaas. — (Fig.)

Populus canescens Sm. — Z. Blekboom, Blekkelaar, Blekker.

Populus monilifera Ait. — Z. Vreemde-Canadas'.

Populus nigra L. — Z. POPULUS CANADENSIS Burgsd.

Populus pyramidalis Rozier (*P. italica* Mönch). — Z. Achtkanter, Italiaander, Italianer, Keerspopelier, Keerspopulier, Kespopelier, Klemmer, Opgaander, Pastoorsboomen, Pastoorshout, Pièpèlèr, Popelaan, Popelier, Popelier-van-Italiën, Populier, Puipèlèr, Recht-op, Vroeg-op, Waaiboom.

Populus Tacamahaca Mill. (*P. balsamifera* L.). — Z. Kazemakken.

Populus tremula L. — Z. Espenboom, Fladderabeel, Fladdereer, Keps, Klater, Vrouwlie-Tongen, Waaiboom.

Portulaca grandiflora Lindl. — Z. Porselein, Porseleine-Bloem, Portelac, Portelake, Portulaca, Vetplantjes.

Portulaca oleracea L. — Z. Passlèn, Poezelein, Porselaain, Porselein, Porseleine, Porseleine-Leguum, Posselein, Postelein, Posteleine, Pozelaan, Pozzelaain.

Wordt gebruikt als leguum en is verfrisschend, een weinig afzettend en goed tegen de scheurbuik.

Potamogeton natans L.; **P. polygonifolius** Pourr. en **P. alpinus** Balb. — Z. Vischblad, Vorscheenkruid. — (Fig.)

Kelk en kelkje fr. calice en calicule) van *Potentilla*. a, Bloeiende stam van *Potamogeton*; — b, bloem (vergroot); — c, doorgesneden vrucht.

Potentilla Anserina L., var. **incana** Coss. en Germ. — Z. Zilverbladeken, Zilverkruid, Zilverkruideken. — (Fig. bl. 540.)

Potentilla reptans L. — Z. Vijf-Vingerkruid.

Primula Auricula L. — Z. Arikeltje, Arijkels, Arikel, Berenoor, Eibloommeke, Kerksleuterkes, Kortekouskens, Kottekousen, Kupertjes, Sleutelbloem, Sleutelblomme, Sleuters.

Primula officinalis.

Primula elatior Jacq. en **P. officinalis** Jacq. — Z. Aärbloemeken, Bakbloem, Bakkruid, Eibloommeke, Eiërbloem, Eiërenbloem, Geel-Eiërbloem, Geel-Sleutelbloem, Geel-Sleutelkens, Hooge-Paschebloem, Kattekousen, Kerksleutels, Kleine-Tijloos, Kortekouskens, Paaschbloem, Sleutelbloem, Sleutelkens, Sleuters, Tijdlooze, Tijloos, Tuitloozen, Wil-Kerksleuterkes, Wilde-Kottekousen.

Het aftreksel van eene handvol bloemen schijnt eene stillende werking op de zenuwen uit te oefenen. — (Fig. bl. 341.)

Prunus L. (in 't algemeen). — Z. Pruimenboom, Pruimboom, Praumeboom, Pruimelêr, Pruimeleer, Prêmelêr, Pruimelare, Preumeboom, Prumeboom, enz.

Prunus Armeniaca L. — Z. Abrekoensboom, Abrikau(w)zeboom, Abrikoesbooïm, Abrikoboom, Abrikoosboom, Abrikozeboom, Abrikozeleir, Abrikozeleire, Appëlëkozeboom, Appelkokkeboom, Appelkoesbooïm, Appelloureboom, Appelkouzeboom, Appelkouweboom, Appelkozenboom, Apperkose(n)boom, Aprekoenboom, Aprikozenboom.

De vruchten zijn voedend en verfrisschend.

Prunus insititia L. — Z. Kriekeboom.

Prunus domestica L., var. dite **Reine-Claude**. — Z. Noenakke, Règelöiten, Rêgêlote(n), Rêgênote, Rène-Glaude, Rengeloten.

Prunus domestica L., var. dite de **Myrobolan**. — Z. Merbelane(n), Mierslaan, Mierzelaan.

Prunus domestica L., var. dite **Prune d'Altesse**. — Z. Bakpraume, Bakpruim.

Prunus domestica L., var. dite **Prune-de-Damas**. — Z. Maspraume, Mastpruim.

Prunus domestica L., var. — Z. Panoek, Picnook, Priessêle.

Prunus spinosa L. — Z. Dorebeust, Doreleer, Slee, Sleedoorn, Sleën, Sleekenbezen, Sleekrieken, Sleembezen, Sleemen, Sleenen, Sleenbeize, Sleenbezen, Sleendoorn, Sleeuwbezen, Sleeuwdoorn, Sleeuwen, Sleeuwkens, Slikkendoorn, Sneeuwdoorn, Sneeuwpruimen, Sneeuwpruimkens, Wil-Krieke, Zwarte-Doorn. — (Fig.)

Prunus spinosa.

Pteris aquilina L. — Z. Arendsvaren, Bedvaren, Paddevaren, Slenderkruid, Voeyering.

Pulmonaria officinalis L. — Z. Longerkruid, Vlekkenkruid, Vlekkkruid.

Het afkooksel van 50 à 100 gram. bladeren of bloemen, per liter water, wordt aangeraden tegen de aandoeningen der borst.

Punica Granatum L. — Z. Grenaatboom, Grenadier.

Pyrethrum Leucanthemum Coss. en Germ. (*Leucanthemum vulgare* Lmk.). — Z. Dikkoppen, Groot-Kasseiken, Keersbloem, Kransbloem, Kwâ-Oogenbloem, Peerdebloemen, Peerdentoppen, Peerdssoogen, Peerdsknoppen, Pollekooven, St-Jansbloemen.

Pyrethrum Parthenium Sm. — Z. Hemdsknopkens, Kamille, Mater, Moederkruid, Moederkeskruid, Roomsche-Kamille, Tamme-Komil.

Deze plant heeft dezelfde eigenschappen als de *Matricaria Chamomilla* L.; zij is ook zeer nuttig als stuipwerend en maandstondenverwekkend, enz. — Aftreksel der bladeren en der bloeiende toppen, tegen 4 à 10 gram. per liter water.

Pyrus communis L. — Z. Peireleir, Peireleire, Pere(n)boom, Pèrèlare, Pereleer, Pèrèlér. — Z. ook : Amandelpeer, Boschpeer, Boterpeer, Kortsteeltje, Kriekpeer, Paddepeer, Peterseliepeer, Steenpeer, Suikerpeer, Wijnpeer, Zwaanholzen.

Pyrus japonica Thunb. — Z. Pierus, Pyris, Pyrus, Pyrus japonica.

Q

Quassia amara L. — Z. Quassia.

Het hout en de schors van den wortel worden gebruikt als zeer krachtig versterkend middel. Is bijzonder aan te raden in geval van moeielijke spijsvertering, voortkomende van de slapheid der ingewanden, alsook bij den witten vloed, den slijmvloed en den buikloop zonder ontsteking.

Quercus pedunculata Ehrh. — Z. Aaik, Aaike(n)boom, Aik, Eek, Eeke, Eekeleer, Eekenboom, Eik, Eikeboom, Iik, Ojk. — (Fig.)

Het poeder der schors is ons beste inlandsch samentrekkend

Vrouwelijke bloem :

a, in lengte,
b, in breedte, doorgesneden.

Quercus pedunculata.

a, b, Takken, met katjes (mannelijke bloemen) en vruchten; — c, d, doorgesneden eikel.

en versterkend middel (2 à 4 gr.); wordt ook gebruikt als koortsverdrijvend (8 à 24 gr.). — Hedendaags gebruikt men bijzonder het extrakt, looistof of looizuur genaamd (fr. *tannin*). — De gerooste of gebrande eikels worden gebruikt gelijk de koffij en schijnen nuttig te zijn tegen de scheurbuik.

Quercus pedunculata Ehrh., var. *fastigiata*. — Z. Keerseik.

Quercus rubra L. — Z. Amerikaans(ch)en-Eik.

Quercus sessiliflora Sm. — Z. Steeneik.

Dezelfde eigenschappen als de *Q. pedunculata* Sm.

Quina of **Quinquina** (schors van verscheidene soorten van boomen van 't geslacht *Chinchona* of *Cinchona* L.) — Z. Quinquina en Quinawaain.

Zie hier, volgens Dr Dubois, hoe men den *Quinawijn* of *Wijn van Quinquina* vervaardigt. Men neemt 30 gram. gestampte schors van *gelen* Quinquina (of 60 gram., indien men den *grijzen* Quinquina bezigt); men laat, gedurende 24 uren, in een glas cognac trekken of weeken; men giet alles in eenen liter Bordeaux-wijn of witten wijn; men roert van tijd tot tijd en men zijgt na 5 à 6 dagen. — Indien men Malaga-wijn gebruikt, laat men den cognac van kant en men zet aanstonds de gestampte schors op dezen wijn; het overige gelijk hier boven. — De *Quinawijn* is, bij uitmuntendheid, het middel tegen de tusschenpoozende koortsen. Om deze koortsen af te slaan en ook om de zenuwsmart (fr. *névralgie*) te bestrijden, gebruikt men dikwijls de *quinine* (en bijzonder de zwavelzure quinine; fr. *sulfate de quinine*), die nog krachtiger is. — De *Quinawijn* is een allerbest versterkend middel, bijzonderlijk voor de maag; ook is hij allernuttigst tegen de kwijnziekte, tegen het gebrek aan bloed, de bleekzucht, de scheurbuik, de kliergezwollen en gedurende de beterschap na ernstige ziekten.

R.

Ranunculus L. (in 't algemeen). — Z. Beuterbloem(e), Beuterblomme, Boterbloem, Boterblom, Boterblomme, Boterkolkfens, Boterstammen, Boterstandekens, Bouterbloem, Goudbloemekens, Kleine-Boterbloem, Ranonkel, Renonkel.

Bijna al de soorten zijn vergiftig, onder anderen de *R. bulbosus* L., *R. acris* L., *R. Flammula* L. en bijzonder de *R. sceleratus* L. — (Fig. bl. 545.)

Ranunculus acris L. var. *flore pleno*. — Z. Gouden-Knop.

Ranunculus arvensis L. — Z. Haneklauw, Haneknap, Kraaivoet, Kwâ-Knak, Kwâ-Knap, Paddevoet, Pietekol.

Ranunculus Flammula L. — Z. Echelkoolen.

Ranunculus fluitans L. — Z. Vlotkruid.

Raphanus Raphanistrum L. — Z. Dérink, Erik, Haring, Héring, Herink.

Ranunculus acris.

Eene doorsnedene bloem.

Ranunculus aquatilis. Water-Ranonkel, met 2 soorten van bladeren.

Raphanus sativus L., var. *radicula* (fr. *Radis*). — Z. Artezen, Radaais, Radès, Radèskes, Radijs, Radijze, Randijs, Rodijs.

De wortel van deze var. en van de volgende wordt gebruikt als aanzettend, maagversterkend en scheurbuikwerend voedsel. — (Fig.)

Raphanus sativus L., var. *nigra* (fr. *Raifort*). — Z. Amëratse, Ramanats, Rămëlas', Rămëlat, Rămëlats, Rămënache, Rămënas', Rămënest, Rămënats, Rămënets, Rămënijs, Rămëratse, Ramratse.

Dezelfde opmerking als voor de voorg. var.

Reseda lutea L. en **R. luteola** L. — Z. Wille-Rozejip, Wil-Rozen-van-Egypte.

De *R. luteola* verschaft eene gele verkleur.

Reseda odorata L. — Z. Reseda, Resedaal, Roeëzejip, Roo-Jujub, Rozejip, Roze-Jejub, Roze-van-Egypte.

Rhamnus cathartica L. — Z. Rambes, Hondelaar, Poërhout.

Jonge plant van *Raphanus sativus*.

De rijpe vruchten, die men in September en October plukt, hebben zuiverende eigenschappen, maar hun gebruik is niet zeer aan te raden.

Rhamnus Frangula L. — Z. Beste-Kneupkeshout, Bloedzijkenhout, Bloedzijkers, Hoenzenhaat, Hondelaar, Hondeleren, Hondsknop, Honzenhaat, Honzenhout, Honzenhijt, Onzenhout, Peggenhout, Pijlhout, Pinnekenshout, Sporkenhout, Zwart-Honzenhout, Zwart-Sporkenhout.

De schors, als zij gedroogd is, is zuiverend. Men gebruikt het aftreksel of afkooksel van 15 à 30 gram. per 1/2 liter water.

Rheum palmatum L. — Z. Wilde-Rhaberber.

Rheum undulatum L. — Z. Rhaberber, Rhebarber, Rheubarbe, Rheubarbel, Rhibarb, Rhoobarb(e), Rhubarbe.

Een goed zuiverend middel, bijzonder voor de kinderen. Er valt nochtans op te merken, dat na het gebruik van dit middel, dikwijls eene hardnekkige hardlijvigheid volgt. — Bij elken maaltijd genomen, bij portie van 1/2 gram., vergemakkelijkt deze plant de spijsvertering en belet de hardlijvigheid.

Rhinanthus major Ehrh. en **Rh. minor** Ehrh. — Z. Beurzekenskruid, Gele-Porte-Moneetjes, Meerschratel, Raai, Raat, Rateleerkens, Ratelen, Ratels, Rotel, Vogelbeksens.

Rhodanthe Manglesii F. Müll. — Z. Kleine-Stroobloem.

Rhododendron arboreum Smith en **Rh. ponticum** L. enz. — Z. Alproos, Bergroos, Redenderons, Rhododendrom, Rhododendron.

Rhus Cotinus L. — Z. Baardenhout, Kalotboom, Perrukkenboom. — (Fig.)

Rhus typhina L. — Z. Katoenboom.

Ribes L. (in 't algemeen). — Z. Beierstruik, Bèzkesbos, Beziebeust, Beziebos, Bezieboom, Beziestruik.

Ribes nigrum L. — Z. Aalbeiers, Aalbezielaar, Alebezen, Brandewijnbezen, Brandewijnbizzemen, Hinnebezen, Jeneverbezen, Moelvers, Oilebezen, Ollëbeziën, Plamen, Paters, Waalbezen, Zwarte-Bezokes, Zwarte-Beziën, Zwarte-Jenijvelhut, St-Jansbezen, Zwarte-Tchenivers, Zwarte-Troppëlëbeziën, Zwarte-Wiemeskes, Zwarte-Miemenen, Zwarte-Kroesële, Zwarte-Bezokes, Zwarte-St-Jansbezen, Zwarte-Jenëvers.

De vruchten op brandewijn getrokken vormen den *Cassis*, eenen maag-versterkenden en afzettenden drank.

Ribes rubrum L. — Z. Aalbezen, Allebezen, Bezielaar, Bizzemen, Dzenuvers, Eullebezen, Glaaskensbezen, Hinnebezen, Januivelleire, Jenever-

Blad van *Rhus Cotinus*.

bezielaar, Jeneverbezieboom, Jeneverboom, Jeneverhut, Jenevers, Jenieverboom, Jenijvers, Jinevers, Neullebezen, Overzeebeze, Roe-Bezen, Roei-Bizzemen, Roei-S'-Jansbezen, Roo-Bèzekes, Roo-Jenijvelhut, Roo-Jenivers, Roo-Tchenivers, Roode-Troppëlëbeziën, Rooi-Kroesële, Rooië-Beziën, Seele-Kroesële, Tcheniverbeziën, Tcheneuvers, Tchenivers, Treullebezen, Zeebeize, Zeebeze(n), Zeembezen.

De geleij, die men met de vruchten vervaardigt, is verfrisschend en aan te raden om de onsteking van maag, ingewanden, blaas, enz., te verminderen; op eene brandwonde gelegd, helpt zij veel om de pijn te doen verdwijnen.

Ribes sanguineum Pursh. — Z. Bloemjenever, Bloemjeneverboom, Bloembezeleer, Wilde-Januiveleer.

Ribes Uva-crispa L. — Z. Appeldoorns, Boschbeziën, Boschbizzeme(n), Hagekroesële, Kenoels, Kernoesëlen, Klapbessen, Knoesëlen, Knoezëlen, Kronsëlen, Stekebeiers, Stekebessen, Stekebezeleer, Stekelbeeshut, Stekelbezen, Stekelbezielaar, Stekelbeziën, Wulle-Stekelbezelër.

Ribes Uva-crispa L., var. cultivée à gros fruits (fr. *Groseillier-à-maquereaux*). — Z. Dikke-Kroesële, Knoesëlen, Knoezëlen, Kroesële, Kroesels, Kronsëlen, Krosjëlen, Kruidoorns, Kruisbessen, Spaansche-Stekelbezen, Stekebeiers, Stekebezen, Stekebezëleer, Stekelbeziën, Stekebezëleer(e), Stekerbezen.

De vruchten dienen om den *makreel*, eenen zeevisch, voor te bereiden; van daar de fr. naam *Gr.-à-maquereaux*. Ze zijn moeielijk om te verteeren.

Ricinus communis L. — Z. Palma-Christi.

De olie, die uit het zaad getrokken wordt, is een zacht zuiverend middel (20 à 50 gram.). Het zaad is krachtiger dan de olie. — (Fig.)

Blad van *Ricinus*.

Robinia Pseudo-Acacia.

Robinia hispida L. — Z. Bloem-Acacia.

Robinia Pseudo-Acacia L. — Z. Wilde-Acacia. — (Fig.)

Robinia Pseudo-Acacia L., var. *inermis*. — Z. Bol-Acacia.

Robinia viscosa Vent. — Z. Plak-Acacia.

Rosa L. (in 't algemeen). — Z. Roos, Rooze, Roozeboom, Roozelaar, Rose, Roze, Rozeleer, Rozenboemeke, Rozenboom. — (Fig.)

Blad, steunbladeren (fr. *stipules*), kelk en doorsneden bloem van *Rosa*.

Rosa arvensis L. en **R. canina** L. — Z. Boetelanddoorns, Bottebremen, Bottelbremen, Briemen, Eglentier, Gibben, Haagroze, Hageroze, Hanepikken, Hepebramen, Hondsbremen, Hondсроos, Hoppelbremen, Huppelbramen, Huppelbremen, Klokke, Klokskens, Papen, Rose, Wepelbramen, Wil-Roze, Wilde-Roeëze, Wilde-Rozeleer, Wilde-Rozen. — (Fig. bl. 549.)

Rosa centifolia L. — Z. Boere(n)roos.

Rosa muscosa L. — Z. Mosroos.

Rosmarinus officinalis L. — Z. Rozemaraain, Rozemarijn.

De plant is prikkelend, maagversferkend en maandstondenverwekkend.

Rubia tinctorum L. — Z. Meekrap.

Rubus L. (in 't algemeen, de **R. Idaeus** L. uitgenomen). — Z. Braam, Braambeziën, Braamhut, Braamstruik, Bramels, Bramen, Broombezen, Brembizzenstruik, Breme(n), Brëmenhôt, Breumduin, Doirn, Doores, Doorne, Dorebeust, Dorels, Dorens, Haagbezen, Zwatte-Flamboezeplant.

De bladeren en de toppen zijn samentrekkend. Het aftreksel wordt gebezigd tegen den bloedloop, den buikloop, de keelpijn en de verstoptheid der keelklieren. — (Fig. bl. 549.)

Rubus Idaeus L. — Z. Brombeiers, Flamboezeplant, Flamboze(n), Flamboze(n)stroek, Frambazen, Framboïs, Frambozen, Hinnebezen, Hinnebremen, Kroenekranen.

Rumex Acetosa L. — Z. Azijn, Hofsulker, Hofzurkel, Kantzurkel, Loch-

tingsulker, Seulker, Seurkel, Silker, Sirèl, Sirkel, Soelker, Sorèl, Sulkaart, Sulker, Surkel, Zuring, Zeurkel, Zoelèr, Zoerèl, Zurkel, Zuurkruid.

Rosa canina.

Doorgesneden vrucht van *Rubus*.

Blad van *Rumex Acetosella*.

De bladeren zijn verfrisschend en afzettend; versch gegeten zijn zij een goed middel tegen de scheurbuik. Zij bevatten eene groote hoeveelheid van dubbel zuringzure potasch en dienen om het zuring zout (fr. *sel d'oseille*) te bereiden. In te groote hoeveelheid genomen, kunnen zij vergiftige uitwerksels teweegbrengen.

Rumex Acetosella L. — Z. Koezoelèr, Koezoerèl, Schaapssulkaart, Schaaps-sulker, Schaapszulker, Schaapszurkel, Sulker, Wilde-Sorèl, Wilde-Sulker, Wilde-Zurkel, Zuurkruid.

Dezelfde eigenschappen als de voorgaande soort. — (Fig.)

Rumex conglomeratus Murr., **R. crispus** L., **R. obtusifolius** L. — Z. Bordellewortel, Kalverblaren, Kalvertongen, Kalverwortel, Patersstok, Peerdesulker, Peerdesurkel, Peerdeweurtel, Peerdewortel, Peerdspee, Peerdezurkel, St-Antoniuswortelen, Smalle-Dokkewortel, Spekwortels, Wil-Pachènce, Wil-Patiènce.

Rumex aquaticus L., **R. Hydrolapathum** Huds. — Z. Lekblaren, Meersch-zulker, Veuscheblaren, Waterzulker.

Rumex Patientia L. — Z. Pachènce, Patiènce.

De wortels hebben bijna dezelfde eigenschappen als die der *Rhubarbe* (z. *RHEUM UNDULATUM*).

Ruta graveolens L. — Z. Ruit. Ruite, Wijnruit.

Is een algemeen prikkelend en zeer krachtig middel, dat in 't bijzonder op de baarmoeder werkt; is ook maandstonen-verwekkend en wormenverdrijvend. — Aftreksel van 1 à 2 grepen per liter water. — Wordt ook gebezigd tegen de moederkwaal. — (Fig.)

Ruta graveolens.

S

Saccharomyces Cerevisiae (fr. *Levure de bière*). — Z. Gès, Gés. Gès. Gést. Gést. Gist. Stof. — (Fig.)

Wijze van vermenigvuldiging van *Saccharomyces Cerevisiae*.

Sagittaria sagittifolia L. — Z. Kempische-Kappen, Snoekkruid. — (Fig. bl. 551.)

Salix Tournef. en bijzonder **S. alba** L. — Z. Fluitjeshijt, Fluitjeshout, Waai, Wiejeboom, Wieling, Wilg, Wilge, Willeg, Wisscheleer, Wulge, Wulge, Wulgeboom, Wulvenboom, Zweepboom.

Men gebruikt het aftreksel (30 à 60 gram. per liter water) van de schors der takken van 2 à 4 jaren, schors die men afdoet eer dat de Wilg in bloei is. Een zeer goed maagversterkend, samentrekkend en koortswerend middel. Als koortswerend, neemt men 2 à 3 maal zoo veel als voor den *Quinquina*. (Z. dit w.) Wordt gebruikt tegen de maagpijn, de zenuwziekten, den bloedloop, den langdurigen buikloop en de tusschenpoozende koortsen. — (Fig. bl. 551.)

Salix babylonica L. — Z. Druuf-Waai, Treurende-Weulg, Treurwilg, Treurwilge, Treurwilleg, Treurwulge.

Salix caprea L. — Z. Werf, Wervel, Weurft, Weurvenhout, Worf, Wurf. Dezelfde eigenschappen als de *Salix alba* L.

Salix cinerea L. — Z. Paaschhout.

Salix purpurea L. — Z. de namen gegeven onder *S. viminalis* L. — Z. ook Fransche-Roode-Wis, Leerband, Oude-Roode-Wis, Rens, Roode-Wis, Wiedauw, Wiedouw.

Blad van *Sagittaria*.

Bloeiende tak van *Salix alba*.

a, Vrouwelijke bloem; — *b*, rijpe vrucht van *Salix*.

Salix repens L. — Z. Heiwurf, Kruipweurft.

Salix viminalis L. — Z. Grint, Teen, Weddauw, Wèmen, Wèsse, Wiedauw, Wijm, Wijmen, Wishout, Wisschen, Wisschenhaat, Wisten.

Salpiglossis sinuata R. en P. — Z. Kattestank.

Salvia officinalis L. — Z. Hofsalie, Saalde, Salie, Saulde, Sauvee. Savee, Savei, Savel, Savie, Self, Soevei, Solje, Zelf.

Men gebruikt de bloemen en de bloeiende toppen; hun aftreksel is versterkend, prikkelend en in 't bijzonder hartversterkend : men gebruikt eene vingergreep per $\frac{1}{2}$ liter water. — Dezelfde hoeveelheid wordt gekookt in $\frac{1}{2}$ liter melk en is een zeer goed middel tegen de keelpijn.

Salvia pratensis L. — Z. Wilde-Salie.

Heeft omtrent dezelfde eigenschappen als de voorg. soort.

Sambucus nigra L. — Z. Buizenhout, Flier, Flierenboom, Flierenhijt, Flierenhout, Geeraard, Gieulèr, Heulenteer, Heunenteun, Huiltetèr, Klakbos-hout, Klakbussenhout, Klaphuizenhout, Klaterbuschòt, Klotshuizenhout, Vlienderboom, Vlienderhout, Vlier, Vlierboom, Vliendeleer.

Het aftreksel der gedroogde bloemen (2 à 10 gram. per $\frac{1}{2}$ liter water) is

zweetverwekkend en lossend. — De tweede schors, bijzonder die der wortels, is zuiverend, braakverwekkend en zeer nuttig tegen de waterzucht (afkooksel van 30 gram. per liter water). — De verse bladeren zijn lossend, zuiverend, afzettend en goed tegen de waterzucht, den buikloop en den bloedloop. Zij worden uiterlijk gebruikt op de spenen om de pijn te verzachten en het bloedverlies te verminderen.

Sarcina. — Z. Microben.

Saponaria officinalis L. — Z. Kermisbloem, Zeepkruid. — (Fig.)

Sarothamnus scoparius L. — Z. Bessemstruik, Brem, Brembeust, Brembloem, Bremt, Brèm, Brom, Brum, Genette, Genst, Ginst, Ginste, Ginster, Schieterkens.

De gansche plant wordt gebruikt, maar bijzonder de bloeiende toppen. Is een afzettend en zuiverend middel, zeer aan te raden tegen de waterzucht, het graveel en de albuminerie. Aftreksel van 20 à 30 gram. per lit. water.

Saponaria officinalis.

Satureia hortensis L. — Z. Boonkruid, Hofkeul, Labloonkruid. Keul, Koenjel.

Saxifraga crassifolia L. — Z. Paaschbloem, Verkensoor.

Saxifraga sarmentosa L. (*S. penduliflora* Bast.). — Z. Moederken, Moederken-van-duizend-Kinderen, Moederkeskruid.

Saxifraga umbrosa L. — Z. Bloempje-bezie-mij-wel, Hoe-langer-hoe-liever, Kaal-en-hooveerdig.

Scabiosa atropurpurea L. — Z. Kwezelkens, Kwezelbloem.

Scabiosa Succisa L. — Z. Kolverkniën, Kraaikniën, Luizenbloem, Muizenooien. — (Fig. bl. 553.)

Scandix Pecten-Veneris L. — Z. Naaldekenskruid, Naalden, Speld, Spelder, Wilde-Poot(e)kens.

Scirpus lacustris L. — Z. Leukbiezen, Stoelbiezen.

Wordt gebruikt om de stoelen te bezetten.

Scleranthus annuus L. — Z. Waterspeurre.

Scolopendrium vulgare Sm. — Z. Hertstong.

Scorzonera hispanica L. — Z. Scheursenele(n), Scheusnelen, Scheurzenele(n), Schorsenaai, Schorsenele(n), Schorsoneel, Schorsoneer, Schosnelen, Schussenélen, Sesnelen, Shossenelen. — (Fig. bl. 553.)

Scrophularia Tournef. (in 't algemeen). — Z. Schuimkruid, Stinkende-Kruid.

Scrophularia aquatica L., **S. nodosa** L. — Z. St-Markoenskruid.

Het aftreksel van 30 gram. der wortels, in de lente of in den herfst uitgetrokken, is wormverdrijvend en nuttig tegen de scheurbuik.

Secale cereale L. — Z. Kau(w)re, Koorn, Kore, Koren, K(w)oin, Rogge, Rugge.

Scabiosa.

Doorgesneden bloem.

Zaad van
Scorzonera hispanica.

Sedum acre L. — Z. Gele-Rijstpap, O.-L.-V.-Bedstroo, Potteken-Vol, Rijstpap.

Het afkooksel van eene handvol der plant, in eenen liter bier of water, wordt gebruikt als koortswerend middel.

Sedum album L. — Z. Hanebezen, Moizekeutels, Witte-Rijstpap. In eenige streken worden de bladeren als salaad gegeten.

Sedum purpureum Link. — Z. Geneeskruid, Genezeblad, Genezekeskruid, Groote-Rijstpap, Hooge-Rijstpap, Kruid-aan-den-balk, Levendig-Kruid, O.-L.-Heerens-Druppelkes-Bloed, St-Janskruid, St-Jansplant, Verkeerde-Wereld, Vingerkruid, Vuurkruid, Zolderkrollen.

De verse bladeren dienen om de kleine wonden te doen genezen.

Semen-contra. — Z. ARTEMISIA JUDAICA.

Sempervivum tectorum L. — Z. Donderblaars, Donderblaren, Donderbos, Dondertoppen, Dunderblaan, Dunderblad, Dunderblare, Dunderbloeme, Dunderblomme, Dunderkruid, Dunderplant, Haus(w)oik, Huisloof, Huislook.

Het sap der bladeren wordt gebruikt tegen de brandwonden, de stekingen van bieën, wespen, enz.

Séné. — Z. CASSIA SENNA.

Senecio Jacobea L. — Z. Sinksom, St-Jakobskruid.

Senecio vulgaris L. — Z. Kaarskenskruid, Kruiskenskruid, Kjeskeskruid, Kruiskruid, Samsoen, Siensonk, Sinksen, Sinksenkruid, Sinksom, Sinsjoen, Tjeuntje, Tjeuntjeun.

In melk gekookt, wordt de plant op de gezwollen der spenen, der borsten, enz., gelegd.

Setaria italica P. Beauv. — Kanariezaad, Kanoïrezoï(d), Karnalezvold,

Karnalevogelzwoïd, Konarezaad, Kornoorezood, Trossel-Zaad, Veugelzaad, Vogeltjeszaad, Vogelzaad, Wit-Zaad.

Setaria viridis P. Beauv. — Z. Vogelgoed, Wilde-Vogelzaad.

Silene Armeria L. — Z. Rood-Kruisken. — (Fig.)

Silybum Marianum Gärtn. — Z. O.-L.-V.-Distel.

Sinapis alba L. — Z. Mossed, Mostaard, Mosterd, Mostoïrd, Mostood, Most(w)oid.

Bloem van *Silene*.

Het gestampt zaad van den Witten Mostaard (15 à 30 gram.) wordt gegeven, als zuiverend middel, tegen de hardlijvigheid die de bleekzucht, de maag- en darmontsteking en andere aandoeningen vergezelt. — Voor de mostaardplaasters en voor de voedbaden, gebruikt men eerder den *Zwarten Mostaard* (*Brassica nigra* Koch).

Sinapis arvensis L. — Z. Daring, Derik, Derink, Derrink, Hèring, Hèrink, Hirk, Nerink, Zwette-Mosterd.

Het zaad heeft dezelfde eigenschappen als dat van de voorg. soort, maar in lagere graad.

Sisymbrium officinale Scop. — Z. Flierkruid, Minnevet.

Het aftekseï van 30 à 60 gram. van de versche plant, per liter water, is aanzettend, borstzuiverend en een allerbeste middel tegen de heeschheid en de vallingen op de borst.

Solanum Capsicastrum Link. — Z. SOLANUM PSEUDO-CAPSICUM L.

Solanum Dulcamara L. — L. Stinkend-Hout, Wild-Kalishout, Zoet-en-Bitter.

Is een der beste inlandsche bloedzuiverende planten. Men gebruikt het aftekseï of afkookseï van 8 à 30 gram. der bladeren, stammen of toppen, per liter water. — (Fig. bl. 555.)

Solanum Lycopersicum L. — Z. Tomate, Tomatten.

Solanum Melongena Murr. — Z. Eierdop.

Solanum nigrum L. — Aschalle, Bastekraud, Berstkruid, Besbeize, Bestebezen, Bestembezie, Borstbezekes, Nachtschâ, Nachtschaaï, Nachtschaal, Nachtschade, Nachtschau, Patatenkruid, Zwarte-Nachtschade.

De gansche plant dient om verzachtende plaasters voor te bereiden, die men op de pijnlijken gedeelten (kanker, spenen) legt. — (Fig. bl. 555.)

Solanum Pseudo-Capsicum L. (*S. Capsicastrum* Link.) — Z. Kriekap-pelkens, Kriekebuimke, Krieksken-van-over-zee.

Solanum tuberosum L. — Z. Aardappel, Canadas', Crompiere, Eerappels, Eerdappelen, Eerdappels, Eereppels, Eerpels, Eirpels, Èrappels, Erpels,

Jappels, Jarbelen, Jèdappële, Jerpels, Patakkers, Patappelen, Pataten, Patatten, Patattëren, Patatters, Patetten, Patoërs, Patotters, Petakkers, Petaten, Petatten, Petetten, Petoeters, Petoten, Petoters, Petotters, Pitatten, Pototters.

Solanum Dulcamara.

Solanum nigrum.

a, Meeldraad; — *b*, *c*, *d*, vrucht (gansch en doorgesneden); — *e*, *f*, zaad (doorgesneden).

Een voedend en gezond eten, van gemakkelijke vertering; een krachtig middel tegen de scheurbuik. Het afschrapsel van den rauwen Aardappel wordt op de brandwonden gelegd.

***Solanum tuberosum* L., varieteiten.** — Z. Amerikaansche, Barons, Beeren, Blaa-Ou(w)ge, Blaa-Petetten, Blauw-Putjes, Blouwe, Bollekes, Bollen, Casteleerkens, Cortemarksche, Engelsche-Wisten, Geitegiuin, Gilwe, Jeïfkes, Heer-Èrappels, Koeihorens, Koketten, Korte-Groezen, Lange-Groezen, Meikeesten, Negen-Wekers, Neige-Weike-Mans, Ossetongen, Pruissische, Roode-Gensche, Roode-Vosje, Rooi, Rooi-Ou(w)ge, Rijsselsche, St-Janseer-appels, Vaderlanders, Waalkes, Witte-Vosje, Zofelingen, Zwijnèrappels.

***Solidago canadensis* L.** — Z. Gouden-Bezem.

***Sonchus asper* Alb.** (soms ook *S. oleraceus* L.). — Z. Dauwdisselen, Dauwdistelen, Dauwkoolen, Hazekoolen, Konijndestel, Konijnenbladeren,

Konijnenkruid, Malkewied, Malschdistelen, Melkdistel, Melkplanten, Melkwei, Melkwied, Melkwiesel, Suikermelkdistelen, Wille-Saveu(i)en.

Sorbus aucuparia L. — Z. Berstbezen, Haveres', Haveresch, Kleksterskieëzen, Kwalsterboom, Lesterbeize, Liesterbezen, Lijsterbēzēhout, Lijsterbezenboom, Lijsterbizzem, Lijsterboom, Wilde-Esch.

Sparganium ramosum Huds. en **S. simplex** Huds. — Z. Duil, Lèssè, Waterlèssè.

Specularia Speculum Alph. DC. — Z. Koornbloem, L.-V.-Bloemekens-van-Perck, Patatenbloem, Puitenoogskens, Stooterkens, Vier-Uren-Bloem, Zeven-Uren-Bloem.

Spergula arvensis L. — Z. Sperrè, Speure, Speurre, Speurrie, Spurre, Spurrie.

Sphagnum.

2 soorten van cellen
bij *Sphagnum*.

Spergularia campestris All. — Z. Grondspurrie, Krolspurrie.

Sphagnum L. (in 't algemeen). — Z. Moerasmos'. — (Fig.)

Spinacia oleracea L. — Z. Spenage, Spénage, Spénodge, Spinaaize, Spinage, Spinagie, Spinaze, Spinazie, Spinesse, Spineus', Spinèze, Spinoge, Spinoige.

Spiraea Aruncus L. — Z. Jufvrouwpluim, S'-Pieterspluim.

Spiraea Salicifolia L. — Z. Theebloem, Theehout.

Spiraea Ulmaria L. — Z. Geitenbaard, Ijzermolkruid, Koningin-der-Weiden, Robbroodskruid, Weiolmkruid, Zwane(n)poot.

De bloemen (aftreksel van 10 à 30 gram. per liter water) zijn afzettend en

worden gebruikt tegen het lijfwater en de waterzucht. — De wortels en bladeren (afkooksel van 10 à 30 gram. per liter water) zijn samentrekkend en dienen tegen den buikloop, den bloedloop en de bloedspuwingen.

Spirillum. — Z. Microben.

Sprekelia formosissima Herb. — Z. AMARYLLIS FORMOSISSIMA L.

Stachys lanata Jacq. — Z. Wollekruid.

Stachys sylvatica L. — Z. Doove-Netel, Stinkjèttel.

Staphylea pinnata L. en **S. trifoliata** L. —

Z. Knikkerstruik, Meerhaatse-Knikkers, Nootje-in-zak, Nootje-in-den-zak, Paternostersbollekes, Paternostershout, Tranen-van-Job.

Stellaria Holostea L. — Z. Sterrekruid, Stèrkes.

Stellaria media Cyr. — Z. Ganzekruid, Ganze-meur, Ganzemoere, Ganzenmeur, Ganzenmoese, Ganzenmuur, Gazemuur, Gouzemoese, Meur, Mier, Miere, Mierekruid, Moer, Moere, Mure, Murenkruid, Murie, Muur, Veugelkruid, Vogelkruid, Vogelmoer, Witte-Moer. — (Fig.)

Stipa pennata L. — Z. Pluimgras.

Streptococcus. — Z. Microben.

Swietenia Mahogoni L. — Z. Acajou, Acajour, Mahonie, Mahoniehout.

Symphoricarpus racemosus Mich. — Z. Berstbezen, Eikensboom, Eikes, Knekters, Marbollen, Poefkens, Schieterkens, Sneeuwballekens, Sneeuwballen, Sneeuwballen, Witte-Bollekes, Witte-Kallojkes.

Symphytum officinale L. — Z. Kalvertongen, Kalverwortel, Kassoude, Patersblaren, Smeerweuttel, Smeerwortel, Vetwortel, Wilde-Tabak, Zweerwortel.

Men laat 15 à 30 gram. wortel, gedurende een kwartier, koken : dit afkooksel wordt gedronken, als verzachtend en weekmakend middel, in geval van buikloop, bloedloop, bloedspuwing en aandoening der longen. — De gekneusde bladeren worden uiterlijk als plaaster gebruikt, tegen de zinking der wangen, de verstuikingen en alle soort van ontstekingen. — (Fig.)

Syringa vulgaris L. — Z. Djezemijne,

Stellaria media.

Symphytum officinale.

Dozemienen, Jasmienen, Jasmijnen, Jassemiene, Jeseminen, Jesumiene-boom, Jizemiene, Jozzemienen, Jozzemijnen, Juzemienen, Kruidnagelbloem, Kruinagels, Lielas, Lylac, Meibloemen, Nagelkruid, Serienen, St-Jorishoutbloem, St-Servaasbloem, Singelingen, Sussemienen, Tchieuzeemiene.

Men gebruikt de groene vruchten als maagversterkend en koortswerend middel; (aftreksel van 20 gram. per 1/2 liter water). Is aangeraden tegen verscheidene aandoeningen der maag en de tusschenpoozende koortsen.

T

Tagetes erecta L. — Z. Afrikaander, Afrikaansche-Bloem, Afrikaantjes, Afrikane(n), Fluweeltjes, Groote-Afrikane, Stinkerkens, Stinkers, Turken.

Tagetes patula L. — Z. Klein e)-Afrikane(n).

Tamarix L. (in 't algemeen). — Z. Tamarix.

Tanacetum vulgare L. — Z. Donderbloemen, Heite-Koekkruid, Hemdsknopskens, Hondskruid, Hondszijk, Jandekenskruid, Koekskenskruid, Kruidvesch, Reinboïd, Reingaart, Reinvaart, Reinwaren, Réngbol, Renvaar, Renwaren, Tente, Weurmkruid, Weurmkruid, Wormkruid.

Men gebruikt de bladeren, de toppen en het zaad. De plant is wormverdrijvend, prikkelend, versterkend, maagversterkend, koortswerend, zweetverwekkend, enz. en wordt gebezigd tegen den rhumatism, de waterzucht, de wormen, de bleekzucht en de zenuwaandoeningen. — Aftreksel van 15 à 30 gram. per liter water, wijn of bier. Tegen de wormen, neemt men 's morgens en 's avonds een koffijlepeltje zaad.

Taraxacum officinale Weber. — Z. Beddepissers, Bitterplant, Ganzetongen, Henselblaren, Kankerbloemen, Ketenplanten, Kettingplanten, Kruidkoek,

Taraxacum officinale.

a, b, c, enz. Verschillige deelen van bloem en vrucht.

Melkplanten, Mollesalaad, Mollesalav, Oorringen, Paardebloemen, Papenbloemenkruid, Peerdebloemen, Pèsblomme, Pèssebade, Pèssebed, Pinksterbloemen, Pisbloem, Pisblom, Pisblomme, Pisplanten, Pissebloem, Pisseblomme, Soekerij, Suikerij, Suikerijblomme, Suikerijplant, Wilde-Suikerij, Zeekblom.

De jonge bladeren worden als salaad gegeten. — De wortel is versterkend, maagversterkend, scheurbuikwerend, bloedzuiverend, koortswerend en afzettend. Men gebruikt het afkooksel van 45 gram., per liter water, tegen de geelzucht, de leverziekten, de waterzucht, enz. Indien men het afkooksel der bladeren bezigt, neemt men 30 gram. per liter water. — (Fig. bl. 558.)

Taxus baccata L. — Z. Ifgroeneboom, Pastoorshagen, Pyramied, Spaansch-Groen, Spaansch-Gruun, Spaansch-Hout, Spaansch-Haugenhaat, Speunsch-Gruun, Speunsche-Hagen, Spoïns-Hagen.

De bladeren en de takken zijn vergiftig; de vruchten zijn borstzuiverend en lossend. — (Fig.)

Taxus baccata.

Thea sinensis.

Teesdalia nudicaulis R. Br. — Z. Armoede.

Teucrium Scorodonia L. — Z. Koortskruid.

De bloeiende toppen worden gebruikt tegen het lijfwater. Aftreksel van 30 gram. per flesch witten wijn.

Thea sinensis Sims. — Z. Bladje-thee, Thee.

Het aftreksel is afzettend, zweetverwekkend en zeer nuttig voor de spijsvertering. — (Fig.)

Thalictrum anemoïdes Mich. (*Anemone thalictroïdes* L.) — Z. Wit-Boerken.

Thalictrum aquilegifolium L. — Z. Pluimakulei.

Thlaspi arvense L. — Z. Truweelken.

Thuya occidentalis L. en **Th. orientalis** L. — Z. Ceder, Sparreboomken, Thuya.

Thymus Serpyllum L. — Z. Heikruid, Heitijm, Onze-Lieve-Vrouwe-Bedstroo, Wilde-Taaimus, Wilde-Tijm, Wilde-Tijmes, Wilde-Tijmoes, Wilde-Tijmos, Wilde-Tijmus, Wille-Taaimus. — Voor de var. **citriodora**, Z. Citroenkruid. Men gebruikt het aftreksel van 15 à 20 gram. bloeiende toppen per liter water : heeft dezelfde eigenschappen als de volgende soort, maar in lagere graad. — (Fig.)

Thymus Serpyllum.

Thymus vulgaris L. — Z. Palioen, Pejoene, Pelioen, Pillioen, Riekende-Kruud, Rieksele, Taaimoes, Taaimus, Temoech, Temoes, Têmos, Tijm, Tijmes, Tijmoes, Tijmos, Tijmus, Theemoes, Timmer, Toemoes.

De bloeiende toppen worden gebruikt als prikkelend, versterkend en stuipwerend middel, in geval van ontsteking der maag, van zenuwziekte, miltziekte en hoofdpijn. Aftreksel van 5 à 10 gram. per liter water. — De gansche plant wordt tussehen het lijnwaad gelegd, om de mijten en andere insekten te verdrijven.

Tigridia pavonia Red. — Z. Achturebloem, Achtuurbloem, Dagbloem.

Tilia L. (in 't algemeen). — Z. Lènde, Lèndenboom, Ligenboom, Lijnde, Linde, Lindeboom, Linje, Linjeboom, Linn', Linnenboom.

Men gebruikt het aftreksel van 3 à 10 gram. bloemen, per liter water, tegen de zenuwaandoeningen, de miltziekte, de scheelhoofdpijn, de ontsteking der maag, de verkoudheid, de koortsachtige huiveringen en de stijfheid. Dit aftreksel wordt gedronken als thee. — Om al het uitverksel van dit middel te bekomen, moet men de schutbladeren (fr. *bractées*), die aan den bloemsteel vast zijn, aftrekken en de bloemen *alléén* gebruiken. — (Fig.)

Bloem van *Tilia*.

Tilia argentea Desf. — Z. Zilverlinde. — Dezelfde eigenschappen als de voorg. soort.

Tonka (Fève de). — *Z. DIPTERIX ODORATA*.

Tradescantia virginica L. — *Z. Tradescantia*.

Tragopogon porrifolius L. — *Z. Haverwortel*, Witte-Schorsoncer.

Trifolium L. (in 't algemeen). — *Z. Kaloevere*, Klaver, Klavere, Klee, Klèver, Klouvere, Klover, Klovere.

Trifolium incarnatum L. — *Z. Engelsche-Klaver*, Frans(ch)e-Klaver, Franse-Klee, Mernos, Peerdenklaver, Roo-Toppen, Russische-Klaver, Top-Klover, Topkes-Klaver.

Trifolium pratense L. — *Z. Dutsche-Klaver*, Inlandsche-Klaver, Tamme-Klaver, Tamme-Klee.

Trifolium procumbens L. — *Z. Koekoe*, Steenklaver.

Trifolium repens L. — *Z. Koekoe*, Koekoekklaver, Steenklaver, Wilde-Klaver, Wilde-Klèver, Wilde-Klover, Wilde-Klouvere, Wille-Klaver, Wille-Klee, Witte-Klaver.

Trigonella caerulea Sering. — *Z. MELILOTUS CAERULEUS* Lam.

Triticum Spelta L. — *Z. Spelt*, Spelte.

Triticum turgidum L. — *Z. Dikke-Terf*.

Triticum vulgare Vill. — *Z. Taarwe*, Tarve, Tarw(e), Têêrf, Teirwe, Têref, Terf, Terve, Terwe, Torve.

Tritoma Uvaria Curt. — *Z. Vierpijl*, Vuurpijl, Vuurwerk.

Tropaeolum L. (in 't algemeen). — *Z. Capeciene*, Capuciene(n), Capuciene(n)mutsen, Capucintjes, Jonkmans, Kappers, Klimmers, Kruiperkes, Kwezeltippe(n), Mastoeche, Mastoessen, Mastus, Mastuskes, Oude-Vaàrkens, Tobakblomme, Turksche-Mutsen.

De gansche plant wordt versch gebruikt als scheurbuikverend en afzettend. De bloemen worden met de salaad gegeten en de groene vruchten, in

Blad van *Tropaeolum*.

a, Mannelijke ; — *b*, vrouwelijke bloem van *Typha*.

zijn gelegd, dienen tot kruiding der spijsen. — De rijpe, gedroogde vruchten zijn zuiverend. — (Fig.)

Tulipa Gesneriana L. — *Z. Teulpane*, Teulpe, Tilp, Tulep, Tuliepe, Tulip, Tullepaan, Tulp, Tulpe.

Tussilago Farfara L. — Z. Zoon (De)-voór-de(n)-Vader, Hoevenblaren, Pappeblaars, Wolverblaren.

Het aftreksel van 20 à 30 gram. bloemen, per liter water, wordt gedronken als thee tegen den hoest, de ontsteking der longen en de prikkeling der luchtpijpen.

Typha latifolia L. en **T. angustifolia** L. — Z. Dod, Dodde, Dodsen, Kolfriet, Kruisriet, Lèsse, Riet, Rientop, Tod, Totsen, Wille-Weutjes. — (Fig. bl. 561.)

U

Ulex europaeus L. — Z. Brum, Doornstruik, Heidoorn, Heksenhout, Stekebrem.

Ulex campestris.

Bloem.

Vrucht (*Samaras* of vleugelvrucht).

Verscheidene soorten van kiemkorreltjes (*sporen*) van *Uredo* : *a*, *b*, *c*..., ontwikkeling; — *g*, de jonge Schimmelpplant dringt in den stam eener graansoort; — *h*, jonge *sporen*.

Ulmus campestris L. en zijne var. — Z. Alme, Iepe, Olm, Olme, Olmboom, Ollem, Olmenboom, Kropolm, Steenolm, Keersolm, Vet-Olm. — (Fig. bl. 562.)

Uredo arundinacea Nouel. — Z. Brand. — (Fig. bl. 562.)

Uredo linearis Pers. — Z. Brand. — (Fig. bl. 562.)

Uromyces rubigo Fr. — Z. Brand. — (Fig. bl. 562.)

Urtica dioica L. — Z. Bête-Natel, Grachtnetel, Grachttingel, Heete-Netel, Jèttel, Neitel, Netel, Nètel, Nettel, Nittele, Steeknetel, Tengel, Tingel.

Het sap der plant is samentrekkend en wordt gebruikt (60 à 125 gram.) tegen het bloedspuwen, den buikloop, den bloedloop, het neusbloeden; het aftreksel der bladeren (30 à 60 gram. per liter) is afzettend. — Het geeselen met Netelen wordt gebezigd tegen de geraaktheid, den rhumatism en de heupjicht. De plant moet versch gebruikt worden en 't is bijzonder de volgende soort die tot dit inzicht benuttigd wordt, als zijnde krachtiger dan de *U. dioica*. — (Fig.)

Urtica urens L. — Z. Brandnetel, Heete-Netel, Heeren-netel, Hoftingel, Moestuinnetel, Troepjèttel.

Z. de eigenschappen der voorg. soort. — Het zaad dezer twee soorten, dat zeer goed is om het gevogelte te mesten, bevat eene eetbare olie.

Ustilago segetum Cord. — Z. Brand, Duivelsaren, Massel, Zwartsel, Zwertsel, Zwert-Gerst, Zwart-(H)auw, Zwet-(W)oir, Zwatté-(W)oire.

Brandhaar (der Netels), met een brandend vocht vervuld.

V

Vaccinium Myrtillus L. — Z. Aalsbeer, Bosbezekes, Boschbèzekes, Boschbezen, Boschbizzemen, Klakkebaze, Kloekkebaze, Klokkebeien, Klokkebeier, Klokkebaze, Kozijnnenkruid, Kozijntjes, Krakebeizen, Krakebezen, Kra(k)kebazen, Kraukebazen, Kraukebezen, Krokkebazen, Moerbezen, Moerbizzemen, Mollbèren, Olbèren, Waalbezen, Wolbezen.

De vruchten, die samentrekkend zijn, kunnen met voordeel gebruikt worden tegen den buikloop. Aftreksel van 30 à 60 gram. drooge vruchten, per liter water.

Vaccinium Oxycoccus L. — Z. OXYCOCCOS PALUSTRIS Pers.

Vaccinium Vitis-Idaea L. — Z. Boschpalm, Meegdebezen.

De vruchten zijn eetbaar.

Valeriana officinalis L. — Z. Pijpenkruid, Valeriaan, Valeriane.

Men gebruikt de wortels, die men in de lente verzamelt, eer dat de stengel opschiet. — Het aftreksel en afkooksel van 15 à 60 gram., per liter water, wordt gegeven tegen de kortborstigheid, de geelzucht, de zenuwziekten en de hartkloppingen. Tegen de neuralgie maakt men gebruik van het *bad van Valeriana*. Daartoe neemt men 500 gram. gestampde wortels; men laat ze gedurende 1/2 uur trekken, in een gesloten vat, op 3 liters kokend water; men giet dit aftreksel in het water van een gewoon bad (Dr Barella).

Valerianella olitoria Poll. — Z. Kleeroeëg, Kleeroog, Kleiron, Koorn-salaad, Koornslā, Koornsalau, Veldsalaad, Veldsalaai, Veldsalood, Veldsaloï.

Verbascum nigrum L. — Z. Zokkeblaren.

Verbascum Thapsus L. en **V. thapsiforme** L. — Z. Gele-Keers, Gele-Thee, Kattekoppen, Keersen, Lemmekensblaren, Lemmekensooren, Maagde-keers, Paaschkeers, Poïskeisse, Wilde-Tabak, Wilde-Zokken, Wolblaren, Wolplant, Zokkeblaren, Zokken, Zoklappen, Zokskens.

Men gebruikt de bladeren en de bloemen, als borstzuiverend, stillend en zacht slaapverwekkend middel. Wordt gebezigd tegen het bloedspuwen, den buikloop, den bloedloop, de spenige pijnen en de longzinking. Aftreksel van 40 à 30 gr. per liter water, dat door eenen linnendoek gezegen wordt om de haren der meeldraden af te zonderen. — Tegen de spenige pijnen, zet men 30 à 60 gr. bladeren in kokend water en men gebruikt ze daarna als plaaster.

Verbena hybrida Hort. — Z. Verbeina, Verbena, Verveine.

Verbena officinalis L. — Z. IJzerkruid.

Men gebruikt de bladeren en de toppen, eer dat zij in bloei zijn. Het aftreksel is nuttig tegen de hoofd- en de scheelhoofdpijn, maar bijzonder voor de personen die aan eene geraaktheid blootgesteld zijn. De ondervinding heeft bewezen dat het dagelijksch gebruik van dit aftreksel of thee een zeer krachtig middel is om aan deze ziekte te ontsnappen. — (Fig. bl. 565.)

Veronica Tournef. (in 't algemeen). — Z. Feronika, Veronikes, Vironikats. — (Fig. bl. 565.)

Veronica hederaefolia L. — Z. Hinnenderm, Hinneslei, Hinnesluier, Hoenderderm.

Veronica officinalis L. — Z. Wilde-Thee.

Men gebruikt 8 à 40 gram. der toppen, per 1/2 liter water, om eenen aangenamen thee te vervaardigen: deze is borstzuiverend en versterkend. Wordt gebezigd in de beterschap, de slijmachtige koorts, enz. — De *V. Chamaedrys* L., *V. spicata* L., *V. prostrata* L. en *V. montana* L. kunnen de voorg. soort vervangen. — (Fig. bl. 565.)

Viburnum opulus L. — Z. Spinrokhout, Spinrokkenhout, Wilde-Vlier, Wit-Honzenhout, Wit-Sporkenhout.

Viburnum opulus L., var. **sterilis**. — Z. Balbararoos, Balroos, Gelderroos, Kelderroos, Kaasballekens, Meiroos, Sneeballe(n), Sneebolle, Sneuwbal.

Bloemen van *Verbena officinalis*. Tweemeeldradige bloem van *Veronica*.

Veronica officinalis.

Viburnum Tinus L. — Z. Lauwerstien.

Vicia L. (in 't algemeen). — Z. Frikken, Kreeften, Krik, Krok, Krokke(n), Kruk, Veetsen, Vikken, Vitsen, Vrikken, Wikken, Wilde-Wikken.

Vicia sativa L. — Z. Fitsen, Kruk, Krukken, Vitsen, Wikken, enz.

Vicia sepium L., **V. Cracca** L. — Z. de namen der twee voorg. soorten.

Vicia tetrasperma Mönch. — Z. Grij, en ook de namen der voorg. soorten van *Vicia*.

Vinca major L. — Z. Groote-Maagdepalm, Groote-Madepalm, en ook de namen der volgende soort.

Vinca minor L. — Z. Maagdekenspalm, Maagdekruid, Maagdepalm, Madepalm, Médëkensbloem, Médëkenspalm, Mérékespalm, Palm, Palmbloemekens, Palmbloemen, Palmfletten, Palmij, Ranken, Wilde-Palm.

Viola odorata L. — Z. Feletten, Fikeletten, Filetten, Flettekens, Fletten, Fletteren, Fleutte, Vioëltjes, Violen, Violet, Violetjes, Violetse.

Het afkooksel van den wortel (8 à 12 gram. per 1/4 liter water) wordt gebruikt als braakmiddel. — De bloemen zijn weekmakend en borstzuiverend (2 à 10 gram.). — De zaden zijn zuiverend en brakingverwekkend.

Viola palustris L., **V. sylvestris** Link. en **V. canina** L. — Z. Boschviolet-

ten, Hondsblein, Hondsfletten, Hondsfletteren, Hondsvioletten, Paardevioletten, Wil-Fleutte, Wilde-Violen, Wilde-Violetten, Wul-Violet.

De *V. canina* L. heeft dezelfde eigenschappen als de *V. odorata* L.

Viola tricolor L. (type). — Z. Hondsfleutte, Veldvioletten.

Men gebruikt het afkooksel of het aftreksel van 30 à 60 gram. der plant, per liter water of melk, tegen de huidziekten. De plant is afzettend, zweetverwekkend, lossend en bloedzuiverend.

Viola tricolor L. var. **hortensis**. (De gekweekte var., met groote bloemen). — Z. Floere-Felette, Groote-Fleutte, Mannekes-en-Wuvekes, Panseekes, Pansees', Panseis', Penseën, Violet, Violette(n).

Viscum album L. — Z. Boomkruid, Hamspoen, Holster, Hulster, Marentak, Mattekruid.

Vitis vinifera L. — Z. Draaiwijaard, Dreuvelare, Drijveboom, Driveboom, Druivijger, Druiveboom, Druivelaar, Druiveleer, Druivijger, Druivijgerd, Druvelaar, Druvelare, Waaigood, Waaindrueveboom, Wijnbezeleer, Wijndruive(n)boom, Wijndruiver, Wijngaard.

Vitis vinifera.

De bladeren (afkooksel van 30 à 60 gram. per liter water)

worden gebruikt tegen den bloedloop en den langdurigen buikloop. — Het sap van den boom wordt veel bij 't volk gebruikt, tegen de oogpijn, doch

Opengaande bloem van *Vitis vinifera*.

Jonge druif.

Doorgesnedene druif.

schijnt bijna zonder ernstig uitwissel te zijn. — De versehe en rijpe druiven zijn voedzaam, verfrisschend en gezond. — De gedroogde druiven zijn borstzuiverend, weekmakend en lossend. — (Fig.)

W

Weigelia rosea Lindl. — Z. *Weigelia*.

X

Xeranthemum annuum L. — Z. Immorteille, Immortellen, Lila-Stroobloem, Purpere-Stroobloem, Stroeibloeme, Stroëblomme, Stroëblomme, Stroobloemen, Stroobloeme, Stroeibloem, Stroeiblom.

Y

Yucca filamentosa L., *Y. flaccida* Haw. — Z. Adamsnaald, Yucca.

Z

Zea Mays L. — Z. Duitsehe-Terve, Maïs, Spaansche-Tarwe, Spaansche-Terf, Spaanschen-Tèref, Spaansen-Tèref, Spaansche-Terve, Speinse-Terf,

Zea Mays.

Zingiber officinale.

Speunsche-Terf, Spoins(ch)e-Terf, Teurke-Terf, Tros-Tarwe, Turks-Koorn, Turksch-Terve, Turksche-Tarwe, Turksche-Terwe, Tussche-Terwe, Tusschen-Terve. — (Fig. bl. 567.)

Zea Mays L., var. (**Maïs géant Caragua**). — Z. Peerdentand.

Zingiber officinale Bosc. — Z. Génom, Gingember. — (Fig. bl. 567.)

Zinnia elegans Jacq. — Z. Boerinnekes, Kasteelbloem, Trap-des-Levens, Zènia, Zeuniads, Zienekes, Zinnia.

Zizyphus vulgaris Lmk. — Z. Jibjip, Jujube, Zuzub.

Zostera marina L. — Z. Zeegas', Zeeges', Zeegras, Zièges', Zieghès', Zostèr.

Wordt veel gebruikt om bedden, en bijzonder kinderbedden, op te vullen.

EINDE.

INHOUD.

	Bladz.
Inleiding	5
Vlaamsch Woordenboek	15
Fransch Woordenboek	439
Latijnsch Woordenboek	470